Ч. 49 (151). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 1 липня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26. Конто П. Ш.: Краків 105.867. || Передплата в краю: ¼-річно 5 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Заслуги катол. Церкви для робітництва

Голос соціяліста.

І. (КАП) Нещодавно радила в Женеві Міжнародня Конференція Праці. На цій конференції директор міжнароднього уряду праці Томас зложив подрібне звідомлення про діяльність уряду. Одним із найцікавіших розділів звідомлення був цей, що відносився до праці католицької Церкви в ділянці опіки над робітниками, соціяльної політики й економічної політики під кутом погляду енцикліки **Rerum novarum**. Це звідомлення тим більш заслугує на увагу, що лучиться з особистою відповідальністю директора уряду Томаса, що є, як відомо, соціяліст. Це щире, знаменне признання діяльности католицької Церкви й її папів у міжнароднім ділянці політики праці. Ось воно, це звідомлення: „Із увагою, в дусі зрозумілої симпатії мусимо стежити за новітніми релігійними змаганнями, що так переповнені суспільним духом, а що їх сили дуже часто не доцінюють. Міжнародня організація праці може на ріжних шляхах із цего боку дати поміч незаперечної вартости.

І так великий рух, що виріс на лоні католицької Церкви з енцикліки **Rerum novarum** *виявляє незменьшену, життездатну силу.*

На вступі свойого понтифікату в грудні 1922 р. папа Пій XI., ствердив наново католицьку науку в питаннях моральности, права, економічного ладу, а головно в справі права власности, прав і обовязків робітників у сільському господарстві та в промислі та взаємин між робітниками й роботодавцями. Пій XI. виступив рішуче проти цих, що хоч не поборюють основ цеї науки, то одначе в щоденному житті поступають так, немовби ця наука й ці, так часто толошені накази втратили свою первісну вартість, або немовби вони були зівсім пересадні... Ці науки й приписи, закінчив папа, мусять знов відзискати свою життєву силу, передусім щодо навчання дітей.

Цему духові енцикліки **Rerum novarum** *католицьке духовенство вірне й щораз сильніш змагає до просякнення ним життя загалу. На соборах церковних провінцій, в пастирських посланнях, в катехизмах наново знаходяться правила Льва XIII. справжньої католицької суспільної організації, правила щодо відповідної винагороди, справедливого страйку, роземства, обовязків робітництва щодо солідарности в рямцях союзів, що по християньски боронять значіння людей праці.*

Серед соціяльних резолюцій останніх літ, серед економічних спорів у часі війни й по ній, без огляду на події, католицьке духовенство старається вдержати ці науки в чистоті та вводити їх у життя.

Із новою силою звертаються тепер епископи проти „наук і фатальних примірів лібералізму". Послання бельґійського епископату з серпня 1927 р. покликується на могутні слова Льва XIII. й робить лібералізм відповідальним за „злиденне положення робітницької кляси в останньому столітті". Лібералізму це вина, що значіння робітника так несправедливо непризнавали, так невистарчаюче оцінювали й так недостаточно боронили в парляментах. Справедливо виступив соціялізм проти суспільної дезорганізації, що її викликав лібералізм, однак не може він чванитися, що має монополь у цій боротьбі. Епископи виясняють, що не мають ніщо закинути часовому „компромісові співділання зі соціялізмом в означених межах під умовою, що запевнена буде чистість наук віри й програму, що про нього йде в даному случаю".

ТАЛЄРГОФ

Талергофскій Альманахъ. Пропамятная книга австрійскихъ жестокостей, изувѣрствъ и насилій надъ Карпато-русскимъ народомъ во время всемірной войны 1914—1917 гг. Изданіе „Талергофскаго Комитета". Выпускъ *первый:* Терроръ въ Галичинѣ въ первый періодъ войны 1914—1915 гг. Львовъ, 1924. Ст. VII + 204 + (2); Выпускъ *второй:* Терроръ въ Галичинѣ. Терроръ въ Буковинѣ. Отзвуки печати. Терезинъ, Гминдъ, Гнасъ и др. Беллетристика. Львовъ, 1925. Ст. VII + 150 + (2). Оба вп. в 4°.

Талергоф! Хто з галицьких Українців не знає тої малої місцевости в Альпах — з автопсії, з оповідань, або з преси? Се був концентраційний табор, куди в початках війни в 1914—1915 рр. галицька австро-польська адміністрація й австрійські військові власти запроторили були тисячі українського населення нашого краю і де засланці знайшли пекло на землі, а кілька тисяч із них могили для себе. Запроторили їх туди як підозрілих в русофільстві. Та більшість із них з русофільством не мала нічого спільного. Між засланцями були навіть свідомі й активні українські діячі, ворожі Росії й прихильні Австрії. Головніж, ватажки русофільські ще завчасу знайшлися в безпечнім місци — в Росії.

Перед нами 2 перші обемисті випуски пропамятної книги п. з. Талергофський Альманах, що присвячені передовсім описови австрійського террору в Галичині і на Буковині в першім періоді війни в 1914—1915 рр. Хоч дати на випусках зазначені 1924—1925 рр., то другий із них появився щойно під кінець 1927 р.

В „Талєргофськім Альманаху" опубліковано матеріял, що від читання його йде мороз по тілі. Згадатиб хочби опис звірської масакри, яку дн. 15. вересня вчинили на вулицях Перемишля Мадяри над 48 арештованими і конвойованими особами (селянами, залізничниками і 2 дівчатами), або описи і знимки екзекуцій (вішання!), між ин. і **священників!**.. А крім того: урядові документи, всякі доноси, виписки із часописів, описи, спомини, знимки і т. д. Треба мати **дуже** сильні нерви, щоби згаданий „Альманах" прочитати за одним разом.

Видавці „Талергофського Альманаху" моральними виновниками описаного в нім австрійського террору в Галичині і Буковині представляють між ин. галицьких і буковинських Українців, яких і лають за те, не перебираючи в словах. Про вину Росії і русофілів, навіть моральну, не згадують ні словечком. А між тим, коли говорити про виновників описаної в „Талергофськім Альманаху" трагедії українського населення Галичини і Буковини, то **дійсні** виновники її — саме Росія і галицькі та буковинські русофіли. І то виновники не тільки моральні, (се загально відоме!) але і **фактичні**.

Оден факт:

Одночасно з вибухом війни між Австрією і Росією, в липні 1914 р., военно-цензурний відділ генералквартирмайстра при штабі головнокомандуючого російськими арміями південно-західного фронту видав в полевій друкарні штабу головнокомандуючого південно-західними арміями брошуру, призначену виключно для офіцерів дієвих армій південно-західного фронту п. з. **„Сучасна Галичина,** її етнографічний і культурний стан у звязку з національно-громадськими настроями". Брошура ся була роздана **довірочно** офіцерам російських армій, що були призначені до окупації Галичини і Буковини.

Щож читаємо у тій брошурі?

Брошура складається з 4-х частин.

В ч. 1-ій мова про 4 національности в Галичині: Українців зґл. русских, Поляків, Жидів і Німців — їх число, відсоток в поодиноких частинах краю зґл. місцевостях, суспільний склад і т. д. Зокрема: відношення сил у Галичині під оглядом культурним, політичним й економічним.

Ч. 2-а брошури присвячена двом передвоєнним руссофільським політичним установам у Галичині: „Народный Совѣтъ" і „Русская Рада". Тут подано докладні інформації про обсяг ділання обох тих установ, їх склад, організацію й ин. Зокрема вичислені **поіменно і з докладними адресами** на провінції всі члени управ згаданих організацій у їх складах на 1914 р. числом 22, далі редакції русофільських часописий і їх редактори, та русофільські посли до галицького сойму й австрійського парляменту. Які докладні інформації про руссофільських діячів у сій частині, свідчить наглядно нпр. то, що при всіх тих особах, що безпосередно перед вибухом війни вспіли втікти до Росії, подані не тільки місцевости, де вони опинилися в Росії, але навіть докладні дати (день, місяць і рік), коли вони прибули.

Ч. 3-я присвячена т. зв. „Карпато-русскому Освободительному Комитетови", що повстав з хвилею вибуху війни між Австрією і Росією у Київі з тих галицьких руссофільських діячів, що втікли були з Галичини до Росії. Тут після загальних інформацій про повстання, склад, мету і завдання згаданого Комітету подана в повнім тексті проклямація до „Тяжко поневоленого русского народу в Галичині", датована 29 липня 1914 р. у Київі і підписана президією Комітету.

В ч. 4-ій, найбільшій, подані інформації про настрої в Галичині: про її національно-суспільні і політичні групи. Ся частина **найцікавійша.** Вона складається

з 3 розділів, що присвячені: 1) Руссофілам і Українцям, 2) Полякам і 3) Жидам.

У розділі про руссофілів подано передовсім виказ руссофільської преси у Галичині і на Буковині. Далі йдуть інформації про руссофільські орґанізації, руссофільські національні пісні, та краски (біло-синьо-червона — державна російська!).

Вкінці — найважнійше! У підрозділах: Де знаходяться відомі сторонники русской народної партії? і Зовнішні ознаки приналежности поодиноких місцевостей до Русской Народної Орґанізації — подано відомости про руссофілів у цілім ряді повітів Галичини. Отже сторонники руссофільської партії живуть: в північно-східній частині краю: Броди, Скалат, Зборів, Золочів, Камінка Струмилова, Радехів, Сокаль, Рава Руська, Жовква, також Львів, Городок, Яворів; в центрі краю: Перемишляни, Жидачів, Дрогобич, Добромиль, також Стрий, Перемишль, Рудки, Ярослав, Станиславів, Товмач і Бучач; під і в Карпатах: Коломия, Печеніжин, Калуш, Долина, Сколе, Турка, Сянік, Ліско, Березів, Ясло, Горлиці, Новий Санч. Також є руссофіли тут і там по инших повітах. По чім пізнати руссофільські місцевости? Зовнішні ознаки руссофільських місцевостей: 1) в них знаходяться читальні Общества ім. М. Качковського і русскі Дружини; 2) населення їх передплачує вичислені вище руссофільські часописи. Словом: **як найдокладнійші і вичерпуючі інформації** про життя русофілів у Галичині.

Дуже цікавий, хоч не у всім вірний, підрозділ про український табор у Галичині: се тровлення на галицьких Українців, зокрема на українську національну інтеліґенцію в Галичині. Виїмок становить тільки **радикальна партія...** Також не без інтересу підрозділи про Поляків і Жидів. Та переповідати їх не належить до теми отсеї статті.

Як згадано вище, брошуру отсю видав штаб головнокомандуючого російськими арміями південно-західнього фронту та роздав її довірочно офіцирам своїх частин. Ціль видання брошури і роздачі її офіцирам очевидна: вона мала поінформувати їх про прихильні і ворожі Росії елементи краю, в який мали вступити і заняти російські війська. І під тим оглядом брошура віддала російським військам цінні услуги.

Та услуги ті не обмежилися тільки на російські війська, для яких брошура була призначена. Вона **віддала безперечні услуги також і противній стороні — військам австро-угорським.** Яким чином, зараз побачимо.

Чи то від російських офіцерів, що попали в австро-угорський полон, чи знайдена при убитих, чи через австро-угорських шпіонів, що зовсім певно були в Росії і серед російської армії, брошура ся дуже скоро попала в руки австро-угорської Начальної Команди (К. у. К. Армеоберкомандо), докладнійше: її розвідочного відділу (Нахріхтенабтайлюнґ). Чи треба розводитися широко над тим, які цінні інформації знайшло в ній для себе, австро-угорське військове командування? Вистарчить зазначити коротко: воно знайшло в ній **як найдокладнійші інформації про прихильні Росії а тим самим ворожі Австрії руссофільські елементи в Галичині...**

І сталося те, чого певне і в думці не припускали автори і видавці згаданої брошури. **Австро-угорська Начальна Команда казала брошуру сю перекласти на німецьку мову і довірочно (Резерват!) подала її до відома офіцирам австро-угорських армій, що оперували в Галичині.**

Перед нами оден примірник такого німецького перекладу згаданої брошури, надрукованого машиновим письмом і відбитого на літографії. Вигляд його такий: брошура формату на цілий канцелярійний аркуш (34×21), 18 сторінок тексту, не вчисляючи в те заголовку і долученої окремо карти. На сірій окладинці брошури у лівім горішнім розі оригінальна печатка: К. у. К. Армеоберкомандо. Нахріхтенабтайлюнґ. К./Р. № 1120. На слідуючій картці, що є вже складовою частиною тексту брошури, в горі на правій половині картки читаємо: Reservat. Zur Kenntnis der Offiziere der Operierenden Armeen. А далі на середині титулової картки заголовок: **Das Galizien der Gegenwart.** Dessen etnographischer und kultur-politischer Bezitzstand im Zusammenhange mit den nationalen Verhältnissen. Broschure verfasst im Kriegszensuramte des Generalquartiermeisters beim Stabe des Oberkommandanten der Südwestarmeen. **Juli 1914.** Feldpresse beim Stabe des Oberkommandanten der Südwestarmeen. 1914. **Uebersetzung. Vertraulich.**[1] Zur weitgehendsten Bekanntmachung an die Herrn Offiziere der operierenden Armee. Брошуру переклали: Hptm. Flatau і Oblt. v. Marchesetti. Далі йде переклад цілої брошури з російського.

На основі інформацій у рос. брошурі виготовив уже розвідочний відділ австро-угорського Начального Командування спеціяльну карту Галичини і північної Буковини з як **найдокладнійшим зазначенням (підчеркненням)** на ній усіх тих місцевостей, що про них як про руссофільські згадує російська брошура. На мапі сій зазначені окремо ще (колісцями) всі ті місцевости, де жили **найвизначнійші руссофільські діячі,** які і виписані під тими місцевостями **поіменно.** Під поодинокими місцевостями на мапі виписані і **назви** всіх важнійших **руссофільських часописей** у Галичині і на Буковині.

Підчеркнені отже на мапі як руссофільські такі місцевости: Бучач, Зборів, Броди, Радехів, Сокаль, Рава Руська, Жовква, Перемишляни, Товмач, Печеніжин, Долина, Калуш, Жидачів, Стрий, Дрогобич, Рудки, Городок, Яворів, Ярослав, Добромиль, Ліско, Березів, Ясло, Горлиці, Новий Санч.

Обведені колісцями і подані під ними імена таких місцевостей і осіб: Коломия — В. Дудикевич, Отинія — А. Алексевич, Чортків — М. Видрак, Галич — Н. Винницький, Липиця дол. — І. Мащак, Скалат — Ів. Черлюнчакевич, Золочів — І. Дрогомирецький, Камінка Стр. — Г. Мулькевич, Знесіння — Л. Старицький, Львів — М. Глушкевич, В. Котельницький, Бережниця Королівська — К. Сеник, Вербіж — Т. Дяків, Грімно — М. Раставецький, Унятичі — А. Криськів, Сколе К. Миронович, Турка — М. Сохацький, Перемишль — Кир. Черлюнчакевич, Сянік — І. Савюк. Часописи названі такі: Чернівці — „Народная Воля“; Львів — „Прикарпатская Русь“ і „Голос Народа“, Перемишль — „Русская Земля“.

Цікаві написи і пояснення на мапі. Вони такі: Schema der wichtigsten Ansiedlungen **Galiziens,** mit Angabe jener Punkte, in denen sich befinden hervorra-

[1]) Всі підчеркнення в оригіналі.

На міжнародну виставу преси

Враження з подорожі. 2

(Від власного кореспондента).

Я весь час посувався звільна попід праву стіну святині, пятою її навою, коли першою назвати ту, що по лівім боці. Нави ті відзначені від себе довгими рядами величезних фалдистих камяних колюмн — всі колюмни однакові і всі нави однакові, з виїмком середньої, найбільшої.

Тепер, за пятим вітражовим вікном, загальний простір нав знов значно поширюється, бо святиня прибирає тут форму хреста і я входжу в праве рамя його (рахую, стоячи обличчам до вівтаря).

Перше вітражове вікно в правім (а стоячи від вівтаря: в лівім) рамени святині таке, що легко його поминути: вузьке і високе, не впадаюче в очи. А пречінь на нім є малюнок такої особи як Карла Великого. Займає всего одну третину вузької половини і так вузького вікна. В короні, з мечем і яблуком у руці. Під ним підпис: **Carolus Magnus Imperator Germanorum Catholicae veritatis in Germania defensori genero so amici cius** 1855. І малий хрестик кінчить той надпис.

І знов приходить на думку факт, аналоґічний до того, як сучасний світовий провідний верстві народів чужі особи святих. Точно так само, тільки пізніще, відвернулася душа загалу провідної світської верстви народів не тільки від володарів своєї моралі, але й своєї світської влади. Обидва ті факти стоять у тіснім звязку з собою. Оба вони — найяркіші прояви внутрішнього розвалу культури. Оден, головний і основний розвал — розвал віри в Бога і послани Церкви, потягнув за собою другий, розвал: світської влади. Бо всяка влада від Бога. Влада над собою в першій мірі, влада взагалі в дальшій послідовности.

Не є ніяким аргументом, що були й недобрі володарі. Певно, що були. Атже й вони люде тай піддавали впливам свого часу. Але чи їх може заступити припадок карткового голосування? Тільки уявити собі, від яких припадків залежить та одна карточка „більшости“, котра має репрезентувати „владу“ по завваленню орґанічно виросших володарів, що покликувалися на Божу ласку. Се не зміняє їх становища навіть коли вони тої ласки не мали. Бо й тоді була якась можливість відзискання її в дітях і дальших потомках. А так що? Крик аґітаторів, перекупства й обманства — рішають як правило. Щасливий той нарід, котрому лучається в такім хаосі розвалу ще хоч відблиск відблиску Божої ласки — то є: муж спільної руки, незалежний від того, чи в соймі оден з послів аґітаторів вийде в хвилі голосування кудись, чи не вийде. Але й та щасливість така непевна як непевне сонце в пізну осінь.

Так — усяка демократія без трівкої голови се тільки шум і піна і копіт розвалу всякої суспільности. В ній свобода мусить стати сваволею, енергія жорстокістю і то вповні безцільною, бо жорстокість жорстокости нерівна...

За розвалом релігії йде нестримно розвал влади світської і нема на те инакшого ратунку, як дійсно поворот до віри і до Церкви.

Слідуюче вже велике вікно фундоване орґанізацією німецьких залізничників в р. 1870. На нім достаті святих: св. Бонавентура, св. Тома з Аквіну, св. Бернард і св. Лев папа (в тіярі).

Далі — глуха ніша. На ній різьби в стіні — високо. Ті майстри, що їх робили, знаючи, де їх праці будуть уміщені, очевидно не робили їх для людського ока... Знов — річ незрозуміла для сучасного артиста ліберального толку. А пречінь кожда велика середновічна святиня має чудові різьби, над котрими майстри працювали по кількадесять літ, ціле своє життя, а котрі поміщені в таких місцях, де людське око зовсім їх не годно оцінити. Сучасному ліберальному інтеліґентови приходить притім думка: Чи припадком не божевільні були його батьки, котрі так робили?

Але се велике питання: хто божевільний? І то невилічимо. Чи ті, що досконалили себе і творили велику культуру, чи ті, що досконалять кримінальні злочини і руйнують культуру, а на її місци розроблюють цивілізацію, пусту як маківка, з якої висипано мак...

Над різьбами, дуже високо, вузенькі вікна (все вітражі), але вже таки нічогісенько розпізнати на них не можу. Очевидно не для людського ока творили ті, що се творили. Не такі то були артисти, які ждали, щоб нпр. Буденний їх похвалив, хочби Луначарський.

Знов велике вікно. На його шибах: св. Атаназій, св. Василій Великий, св. Григорій і св. Хризостом. Фундували — директори залізниць і Кольонії й Дісельдорфу в р. 1864.

Зверніть увагу на дати: наперед дали приклад директори, а потому пішли за тим прикладом звичайні залізничники. Зовсім подібне бачив я в Межигорськім Спасі, вище Київа над Дніпром: великий срібний хрест жертвував тій церкві якийсь отаман Січовий, а потому такий сам хрест жертвував простий козак Іван і такий надпис казав на тім хресті вирити.

Так все було і буде: за прикладом вище

gende Parteigänger (!) der Russischen Volkspartei und Mitglieder des **Galiz. russischen Volksrates.** І далі: In den unterstrichenen Orten befinden sich herforragende Anhänger der russ. Volkspartei. In den eingekreisten Orten befinden sich Mitglider des **Galiz. russ. Volksrates,** deren Namen auch angegeben sind. Вкінці: **Anmerkung:** Es ist genau zu unterscheiden zwischen „Galiz. Volksrat" und „Galiz. Volks Komitee", welches eine mit den Russen nicht sympathisierende (ukrainophile) Organisation darstellt.

На горі, в лівім розі мапи напис: **K. u. K. Operierendes Oberkommando Nachrichtenabteilung;** в правім: Beilage zur Broschüre: „Das Galizien der Gegenwart". Juli 1914.

Чи треба ще наглядніщого доказу на то, **хто** дав австро-угорським військам а посередно і політичним властям як найдокладніщі інформації про галицьких і буковинських руссофілів і **хто** є передовсім не тільки моральним але і **фактичним** виновником террору, який примінили б. австро-угорські військові власти до руссофілів і **взагалі українського населення** Галичини і Буковини?

Ів. Кревецький.

Між „русскими католиками".

(Враження з відчиту о. В. Лєснобродського у Львові 26. VI. ц. р.).

Велика саля „Народнього Дому" і в ній около 30 люда публики. На естраді католицький священик — Росіянин о. В. Лєснобродський. Бувший російський ґенерал, відтак на еміґрації православний священик, тепер католицький парох т. зв. східного обряду в с. Николаєві на Виленщині. Як це оповістили афіші, о. Лєснобродський приїхав до Львова в намірі дати тутешнім „русским католикам" 4 відчити: 1-ий на тему його власного переходу до католицької Церкви, 2-ий про жінку христіянку як матір і патріотку, 3-ий про Распутіна і його ролю в погибелі Росії, 4-ий про унію, католицтво і православіє. Дохід з відчитів призначений на будову церковці в його парохії.

Вражає як сказано, маленька скількість публики: кількох наших священиків і кількох наших „патріотів", решта „здєшніє русскіє", котрі зразу привитали прелєґента ворожими окликами. У своїм більше як одногодиннім відчиті нарисував бесідник картину останнього десятиліття для зрозуміння великого перевороту російського духа, котрий шукаючи нових шляхів для відродження своєї многострадальної батьківщини, находить їх в католицькій Церкві. О. Лєснобродський, людина високої культури, знаменитий бесідник, переконує не так силою красомовства й арґументів, як радше вогнем свого широго внутрішнього переконання. Дужа його постать хоч в реверенді і з бритим лицем зраджує бувшого військового. Інтересні були широкими штрихами змальовані картини масонської могутности в світі особливо в часі світової війни. Большевизм це тільки авангард масонів, що володіють світом. Міжнародні „проходимці" правлять тепер Росією в імя майбутньої влади масонства. Рятунок тут тільки в христіянстві і в католицькій Церкві. Чи це можливо? Чомуж ні? Коли Петро — імператор міг так радикально перемінити Росію і звернути шляхи її розвитку на майбутні століття, то чи не може це зробити св. Петро — апостол через своїх наслідників в Римі?

Така була у загальних рисах тема цеї інтересної лєкції. Не менше цікава але вже з иншого боку була реакція „русскої" публики. Після відчиту засипала вона бесідника закидами, а то й лайкою та зневагами „галиційского изданія". Один по другім, а то й разом підходили вони до бесідника і ломаною російською мовою „переконували" бесідника, що він на „ложній дорозі", що Достоєвський, Гоголь і Наумович вказали „русским" шлях на восток не на запад. Що мовляв тут в Галичині після війни наступив „крутой поворот" именно до православя і на „восток" — і то навіть між т. зв. українцями. Бесідник спокійно старався відповідати, на особисті зневаги не реаґував, на нахабні атаки на митр. Шептицького і на наше духовенство відмовився рішучо як священик давати відповіди. За той час нечисленна публика почала розходитися — було вже коло 10 години. Прелєґент все ще стояв на освітленій естраді, на лиці його малювалися счудования і можливо сумніви...

Які сумніви?:

Можливо такі „Чи я між русскими, чи я між католиками, чи я в Европі?"

Ваші сумніви, отче, булиб оправдані. Ваші опоненти то „русскіє" хіба остільки, що вони продукт вашого ще довоєнного російського воюючого націоналізму і православя Бобрінських і Євлогіїв. „Католики" вони постільки, що колись були хрещені в католицькій вірі, но а „на шчот Европи" — то вони такіж самі відірвавшіся від рідного ґрунту „проходімци" як „монголо-жидівська" влада в червонім раю. Як большевики це авангард масонства, так вони знову тут це авангард большевизму.

ҐАРСОНКИ, Светери
в новоотворенім магазині
казочно дешево!
244 б **КОПЕРНИКА 17.** 2—30

Вечір чеської музики

в Музичнім Інституті ім. Лисенка

Особливий в своїм роді концерт відбувся дня 19. червня ц. р. в салі Лисенка — вечір новітньої чеської фортепіянової музики, іменно **Вітеслава Новака** та **Йосифа Сука** у виконанню п. **Дарії Гординської** та п. **Дарії Герасимовичівної** — учениць дир. Барвінського. Сі обі пяністки, звісні вже з численних пописів нашого Музичного Інститута, мали вже нераз нагоду засвідчити як найкраще про се завдання, а передівсім про їхнього великого вчителя, що вже і так тільки разів зложив прегарні докази свойого — побіч творчого — ще й педаґоґічного хисту. Се тут тим ціннійше, що у творах музиків воно не надто часто лучається — осьтакими світлими виїмками були саме: Й. С. Бах, Моцарт, Мендельсон, Шопен, Ліст та Франк.

Тепер про сам концерт. Новак (учитель Барвінського!) і Сук — се оба теперішні чеські національні композитори, яким спільні три моменти: 1) школа

поставлених все йшли і все будуть іти люде — в добрім і злім.

Йду дальше по найкращій церкві Німців. Встрічаю перший вівтар. Дуже скромний. З мармору. На трьох тонких мармурових стовпчиках. Обрус на нім не закриває тих стовпчиків. Різьба з дерева. Золочена й дуже тонкої роботи. Свічки тонкі і темні. На них багато малесеньких електричних лямпочок.

Йду далі — на ліво: На величезній колюмні приміщена кольосальна статуя чоловіка, що несе дитя. Очевидно св. Христофор. Рівночасно завважаю високі залізні штахети, мальовані на зелені, острі й густі кінці на верху. З нутра часть тих штахет зовсім закрита чорною матерією.

Чи за ними голоний вівтар? Чи се такі Царські врата?

Підходжу до незакритої з нутра частини штахет і дивлюся. В глибині видно очевидно другий бічний вівтар, ще скромніщий, ніж перший. Сідаю в першу лавку, щоб відпочати (бо дійсно уважне оглядання особливож артистичних праць так томить, якби бралось участь у тій праці) і придивитися.

Кольосальна подоба св. Христофора (праця очевидно дуже стара) має вигляд втомлений — якби батька, що довго несе дитя. Мимохіть пригадуються батьки сучасного нам покоління. Що вони нам оставили, яку науку зі всего свого життя? Ніякої. Майже ніякої. Якби не великі спомини покійного Ол. Барвінського і ще живого Ев. Чикаленка, то взагалі не булоб нічого. Чиж диво, що пайдократія запанувала і пануе? І так буде все доти, доки батьки не оставлятимуть своїм дітям важкої науки зі свого життя. Наша суспільність все буде „молода", то значить, зелена і безтямно наївна...

Дивлюся високо в глубину нав. Чи я відси не орієнтуюся, чи се злуда, чи дійсно пропорція середної нави святині геть у тім місци затрачується? Не годен збагнути сього.

Ліворуч у стіні знов величезні вітражові вікна-близнюки — дуже докладної роботи. Хоч вони так далеко, що постатей відріжнити не можна, але великанську працю артистів, вложену в ті шиби вікон, просто відчувається здалека.

Відпочавши трохи, приступаю до чорної заслони на залізних штахетах і пальцями відхиляю її трохи. То не головний вівтар за нею. Ліворуч малесенька капличка, така, яку часто можна зустріти в лісах при роздоріжжах.

Перед нею моляться тихо дві монахині. За ними клячать молоді Німкині і також тихо моляться, за своїх хлопців? за мужів? за дітей? за себе?

Тихо як в пущі.

Тільки здалека чути у великій церкві шум від людських ніг. То групи німецької молоді, хлопців і дівчаток, з наплечниками, з учительством — звиджують найкращу свою церкву.

Йду дальше на ліво.

Під колюмною стоїть Мати Божа, молода, з Ісусом на руках — а зараз біля неї отвирається несподівано вид на Головний Вівтар.

Велике, відгороджене місце і в першій хвилі мається враження, що є два вівтарі: зараз за огородженням оден, а далеко-далеко другий, чи радше перший. Тимчасом се той далекий вівтар — одинокий, а те що за огорожею се просто стіл зі свічками.

Головний вівтар невеличкий. Він мов „зникаючо" малий у тій величезній будівлі. Се стіл з чорного мармору з білими мармуровими фігурами. Різьби в дереві. Малюнки старі. Головне враження, що він малий. Але тим величавіще мусить тут виглядати відправа. Маю враження, що ні оден епископ не хотів опускати сего престола навіть, щоб перенестися до столиці Німеччини.

По обох боках під стінами ряди деревляних ніби фотелів (але без ніяких плюшів, дерево і тільки), всі получені з собою. Простору дуже багато вільного довкруги вівтаря.

Йду дальше, перейшовши вже на лівий (від входу числячи) бік катедри. Ліворуч статуя Спасителя. Вона освічена. Перед нею тихо моляться люде клячучи. Ага. Тепер червень. Місяць присвячений Спасителеви, як май присвячений Божій Матери. Пригадалися нарікання деяких наших восточників, що вноситься „латинські видумки" маєві і т. д. також у нас. Не вносіть „видумок", а народ юрбою повалить туди, де ті „видумки" вшесено. І чомуж Ви, братчики, не видумали тих „видумок" скорше? Тоді називалосяб, що від нас беруть. І то напевно бралиб, тай ще певніще не нарікалиб, бо ніхто на світі не жалується на оживлення себе самого, тільки ті, що хочуть доконче заснути.

Йду дальше. Якась каса за кратами. На червоно одягнені дозорці й урядовці святині продають білети вступу до скарбниці катедри. Хочу купити. — „Якраз замикаємо", — каже.

Дивлюся на годинник.

Шеста минула. Значить — ціла година збігла якби її не було. А я щойно дуже побіжно оглянув половину катедри, коротенько, як мені здавалося, спиняючись тут і там.

Другу часть оглянув я скоренько, протягом одної чверти години. Тільки перейшов. А та часть якраз має найстарші памятки. Але годі. Треба буде щераз прийти, — як часу вистар-

Брамса-Дворжака, 2) орудування первнями словацької народньої музики, та 3) пізніщий зворот у бік імпресіонізму Дебіссі та ультра-хроматичної поліфонії Регера. Що торкається спеціяльно другого моменту, то впрочім увесь сей відлам чеської музичної творчости, що вийшов зі школи Дворжака, звертається в бік словаччини — бо і Дворжак сам, у протиставлінню до „спеціяліста-Чеха" Сметани, проломав тісні рямці виключно-чеського націоналізму, шукаючи в мольових і церковно-тональних мельодіях Словаків противаги до дурової одноманітности чисто-чеських народніх мельодій.

Між обі пяністки переведено рід поділу роль — п. Гординська репрезентувала молодечу добу творчости обох авторів, оперту на здоровому ґрунті Брамсівського клясицизму (Сук: „Думка" Ес-моль і „Менует" Г-дур зі суіти ор. 21 — Новак: „Геройська сонета" Емоль-Дес-дур) — п. Герасимовичівна натомість виконувала їхні пізніщі твори торкнені вже сильно дебіссізмом і регеризмом (Сук: „Переживання і мрії", І зшиток, 5 пес — Новак: „Прольог" і „Гори" з циклю „Пан"). Поділ відповідав знаменито вдачі обох концертанток, і обі вивязалися зі своїх завдань у спосіб, гідний навіть першорядних звізд концертної естради! Чи се ходило про розвинення сили та героїчного розмаху (соната Новака), чи про ніжну мініятуристику (мініятури Сука з обох період) — всюди обі наші Дарії мали нагоду очарувати авдіторію!

Що до самих творів з подрібна, то позволю собі висказатися, що мої особисті симпатії, як щирого клясициста, лежать куди більше по боці раніщої періоди обох композиторів. Тут попри весь клясицизм не може бути мови про яке небудь копіювання Брамса чи Дворжака — се лише дальше льогічне розвинення їхньої ідеольогії. Годиться спеціяльно підчеркнути геніяльну і над усякий сумнів клясичну „Геройську сонату Новака, зложену — як „Вальдштайнівка" або остання Ц-моль Беетовена — всього з 2-ох уступів: Allegro patetico 3/2, F-moll Des-dur (2-га тема E-dur та Andante mesto — Allegro energico 2/4 Настроєм наших „любих високих" Карпат овіяна ся соната (навіть у „Горах" з циклю „Пан" далеко менше гірської ноти!) — і побіч словацьких мельодій чується тут уривки наших гуцульських та лемківських мельодій (пр. обі головні теми 1-шого уступу). Подібно нахилюється до української мельодики — тут радше придніпрянської — і думка Ес-моль зі суіти Сука. Про прочі твори обох авторів, писані в дусі модерна, скажу загально, що зі всіх відмін модерна якраз чеська відміна, як ми тут її бачимо, ще найсимпатичніща. Поза всіми своєвільними мішаннями діссонансів усе таки ще трохи прозирає шляхотна душа композитора, мов сонце через матову шибу (маю спеціяльно на думці з „Переживань і мрій" Сука уступи ч. 3, Едур і ч. 5. Цдур „На видужання мойого сина").

Зі сего концерту винесли всі дуже гарні враження, і булоби пожаданим, час до часу представляти в подібних концертах — не конче спеціяльно фортепянних — творчість ріжних инших словянських народів, також і з давніщих епох. Замічу ще на сам кінець, що на концерті був присутний консуль Чехословаччини, і від нього-то обі концертантки подіставали великі китиці цвітів, а після скінчення концерту зложив він нашому дорогому аранжирові заяву щирої симпатії та вдячности. **Борис Кудрик.**

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раніше **РОМАН ЗУБИК** — **ЛЬВІВ,** вул. Галицька ч. 16. поручає — новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 247 3—30

П. Т. ІНЖИНІРИ!
ІНСТРУМЕНТИ ҐЕОДЕЗІЙНІ
світової фірми **Starke et Kammerer, A. G. Wien,** також **інструменти всяких інших фірм стало на складі.**
Рівнож поручаємо: **лати, тасьми, планіметри, пантографи, транспортери, поділки, приборники, тички, парасолі і т. д. по цінах фабричних**
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, вул. Леґіонів ч. 1. і 3.
212 в 7—30

„Герці"

(Допис з Борщівщини).

„Укр. Голос" в 26 ч. з 24. VI. б. р. помістив допис „Ундиста" з Борщева, в якім намагається приписати промахи місцевих „випробованих проводирів" духовенства.

— По думці автора гроза велика, бо Станиславівщина грізно наступає на Борщівщину і вже целєбси та стероризовані ними инші священики враз з деякими світськими інтеліґентами виправляють такі герці по повіті, що аж страх! Тими герцями та короткозорою політикою станиславівською викликало духовенство в суто ундівськім повіті Борщівськім радикалів, що мов гриби по дощі показались в часі виборів. Відносини в читальні в самім Борщеві малиби бути ілюстрацією сих герців.

Допись на стілько тенденційна, а відносини в повіті на стілько грізні, що висвітлення їх конечне.

Як в цілім краю так і в Борщівщині ніколи не намагалося духовеньство захопити поодинокі ділянки народньої роботи в свої руки, бо се перевисшає його сили. Зате по мірі своїх сил підпирало воно кожду народню роботу чи то активною участю, чи своїм авторитетом і йому в великій мірі треба приписати се, що Борщівський повіт вибивається на перше місце в краю. Такі визначні народні робітники, як о. А. Казновський, о. В. Навроцький, о. С. Гребенюк, о. Д. Курдидик та инші положили великі заслуги в організації повіта. На жаль „тутешні передові люди яких такт, спокій та терпеливість кождий подивляти мусить" крім такту, спокою та терпеливости супроти лівих елєментів, а навіть в своїм „спокою" громадили їх в Борщеві покликуючи їх на відвічальні і впливові становища народних установ. Духовеньство часто звертало увагу тих передових людий на небезпеку, зажадало навіть усунення аґронома Білинського з ПСК., та „випробовані проводирі" не здобу-

---

чить, бо я приїхав сюди, оглядати виставу преси.

Йду скоро.

Якісь великі таблиці з латинськими написами. — Темний хор. — Лавки на долі ще скромніщі. — Знов і знов вітражові, мальовані вікна, але не бачу надписів. — Напроти ген далеко і високо чудні десені дивно гарних красок у вітражах. — Зачинаю вже думати, що було тут над чим працювати поверх шість віків. — Здовж попід стіну останної нави тягнуться довжезні, подвійні, камяні присби. У стінах за решіткою ряд стацій, мук Христових. Все різьби. — Тепер пригадую собі, що такі самі стації були й у правій стіні, але я тоді не звертав на них уваги, захоплений иншими враженнями. Мабуть буде тут ще неодно таке, нащо я не звернув уваги за першим разом. — Лавки знов більші й вигідні так, якби тим, що зібралися блище до головного вівтаря, було все одно, в яких вони лавах сидять — з виїмком тих, що вже зовсім на самім переді, але й вони розмірно скромні, як на сидження найвисших достойників.

Публика все в руху. Школи й школи йдуть. Як филі — одна за одною.

Далі — якісь вікна у внутрішній стіні — не тільки без мальовил, але навіть без скла... Чи символи? Видніють тільки великі, камяні рами: 5×4.

Знов вітражі з надписами. В 50 ліття якомусь голові якась організація — зафундувала таке вікно! По королівськи поставилася, бо кошти такої штуки великі. А далі у 85-ліття своєму почесному предсідателеви. — — — Хто у нас має подібну пошану? Весь час лають буквально як пси на пса. І то чим який діяч більше працює, тим гірше його лають. Без найменших доказів найгірші калюмнії й обмови кидають устно і друком. А боронитися не вільно, щойно тоді тічня реве і скавулить уже без уговку. Мусиш, брате, служити за ціль грязі й каміню, бо як хочеш здерти з себе болото, то ревуть ще гірше. Та не в тім біда, що кидають. Діється се скрізь. Але горе в тім, що боронитися у нас „заборонено" всенародною „опінією". І то ні сам себе не сміє нападений боронити, ні иншим не вільно боронити нападаного, бо тоді ревуть, що „боронить за гроші", хочби тому ані не снилися ніякі „гроші".

Річ ясна, що така суспільність, що все втолочує в грязь, не може ніколи мати верхів і проводу.

Здовж перед капличками моляться люде клячучи. Переважно жінки. Їх все більше в церквах і тому все меньше в криміналах.

Виходжу з катедри. Чверть по 6 год. На дверах написано, що 3/4 на 7-му буде вечірне Богослуження з проповіддю. Значить — маю пів години часу.

Обійшов я за той час цілу катедру кілька разів. І помалу зачав набирати респекту і перед її зовнішним виглядом.

Кружляю довкруги і все щось інтересне „відкриваю". О, тут учитися, як серед великого міста, маючи дуже небагато простору довкруги святині, викликати враження тиші, уютности, спокою. По майстерськи доконали сього будівничі і прикрасителі сеї величної катедри. Як?

Гм... Як?

Се треба бачити. Не знаю, чи се можна хоч сяк-так зазначити. Отже: передовсім доконали сего сходами, камяними балюстрадами і залізними брамами, через котрі аж видно ту тишину і спокій, що за ними панують. Далі — в ще більшій мірі — масою квітів, корчів і зелені.

Мурава. Але то так плекана мурава, що виглядає, якби з дорогоцінних смарагдів укладана долівка, або якісь зелені дивани. Не один великий. А багато, довкруги подоби якогось святого на високім педесталі. Під ним лев — і також з рота викидає безнастанно воду. А місця довкруги не багато. Але воно так заповнене, що й катедри не заслонює й корчі є і квіти є і лука є — все є. А головно спокій.

І шумлять трамваї довкруги і сунуть авта, а тут здається, що ти десь на поляні в лісі, свіжім ліску, бо високих дерев нарочно нема, щоб не заступали будівлі.

О, знаменито виконали все!

Підходжу знов до головного порталю (їх три). Різьби і різьби! Подоби й подоби. Кождий кусок різьблений. Все сіре, старе. І голуби, що ховаються поза постаті святих, точно тої самої краски, що й вікна. Чи се закон мімікри відбився на поколінях голубів, тут виведених, чи тільки дібрано такі породи голубів? Але як не булоб, усе до поодробиць тут добиране, стилеве.

На Богослуженню майже вся величезна катедра засіяна людьми, але — рідко. Як на 700.000 душ, з котрих 4/5 католики, то таки небагато... Кажуть, що у нас Богослуження довгі. Але й тут вони не короткі. Якийсь молодий священик з сильним голосом проводить молитви з проповідниці. Вірую. Отче наш. Богородице Діво. І знов якісь, невідомі мені. Народ відповідає голосно. Багато разів те саме. Чую як народ виразно й голосно згадує „Католицьку Церкву". Так і чути, що тут були колись важкі бої за неї. Чути це в сій величній катедрі. Чути в жарі молитов...

А на проповідницю виходить — старенький священик. І де йому вже до проповіді?

лися на ніякий крок, хоть була до сего прекрасна нагода, коли то в маю 1927. р. ціла дирекція ПСК. внесла резигнацію. Прийшли вибори, а з ними партійна диференціяція. Службовик ПСК. агроном Білинський висунув свою кандидатуру на лісті ч. 22., директор ПСК. Малаховський на вічу УНДО-ня під час промови о. прал. Куницького кричав до людий: „Кричіть люде, що бреше!", сельроб С. Мартюк проголошував ундівську кандидатуру „випробованого проводиря", присутні оваційно сю кандидатуру приняли і закінчили ундівське віче інтернаціоналом. Член повітового комітету УНДо-ня С. Мартюк проголосив свою кандидатуру на лісті ч. 26., другий член пропаґував сю лісту в Мельниччині, третий член агітував за лістою ч. 22. і туди повів майже ціле село Верхняківці, а один з членів виборчого комітету УНДО-ня здобув для 22-ки 700 голосів в Іванкові. В кінці з того виходить, що священики виправляють герці і викликують радикалів! Дійсно! Дуже спокійними мусять бути ті „випробовані провідники", коли до послідної хвилі не захитав ними сумнів о вартости людий, якими окружилися, мимо пересторог з боку духовенства.

За виборчими герцями пішли і дальше йдуть герці терору, демагогії та вуличної лайки на зборах всіх установ, а „випробовані провідники" позваляють ласкаво дальше подивляти свій „такт, спокій та терпеливість".

Загальні збори ПСК., що усунули з Надз. Ради чоловіка „накиненого прихильниками Станиславівської політики", вибрали на такого прихильника Борщівської політики, котрий дає згіршення. Очевидно — по такій світлій обороні села перед „зазіханнями станиславівської політики" наступив новий герць „проти духовеньства і двох священиків" о. А. Казновський і о. Й. Малицький зрезигнували зі своїх дотеперішних мандатів в ПСК. На тих самих Зборах делегат одної кооперативи взивав до кооперативної єдности, „бо — мовляв — наступає на нас темна хмара чорного інтернаціоналу". Ось які герці у нас бувають!

За ними йде помітний застій (чи не упадок) коопер. руху, упадок карности, брак етики, зловживання та неморальність кооператорів по селах.

Наслідки будуть ще гірші, коли духовенство змушене „тактом, спокоєм, та терпеливістю" передових людей лишить сі герці самими собі і всі дотерешні здобутки збірної праці згорять в ось таких герцях.

Нийвисший час виховувати через УХО свідомих християн-католиків, бо без них ніколи не буде кінця герцям.

Ухіст.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Православна пропаганда на Закарпаттю не перевелася по нинішний день, хоч вже зовсім стратила той фанатичний розмах з перших років по революції. Греко-католицька Церква помалу відзискує страчені позиції завдяки невсипущій і жертвенній праці уніятського духовенства. Великі заслуги під тим оглядом треба приписати оо. Василіянам, котрі крім праці у власних монастирях провадять ще ревну місійну акцію серед населення. На чолі місійної акції стоять оба греко-катол. епископи, пряшівський і мукачівський, що цілими тижнями розїзджають по краю на місії і візитації. Чеський уряд явно симпатизує з православними. 13 катол. церков насильно забраних схизматиками правним властителям ще дотепер не звернено, мимо сего, що вже в найвищих інстанціях віддавна цю справу вирішено на користь католиків.

Найбільший вибір
всяких товарів блаватних,
великий вибір
СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Те саме дотичить філій:
у Стрию, Дрогобичі, Тернополі, Таркові.
207 Ціни незвичайно низькі! 7-10

— Годиться вкінці завважати, що місійна акція нашої Церкви зустрічає великі перешкоди з приводу недостачі священиків.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

З ПОЛЬЩІ. Димісія кабінету Пілсудського. Проф. Бартель премієром. 27. б. декретом президента держави звільнено з обовязків дотеперішній кабінет згідно з просьбою про димісію марш. Пілсудського. Премієром іменований проф. Бартель. В новім кабінеті такі зміни: теку освіти по Добруцькім обняв д-р Свїтальський (директор політ. департ. мін. вн. справ), теку мін. комунікації по Ромоцькім обняв Альфред Кун, б. директор трамваїв у Варшаві. Марш. Пілсудський задержав теку мін. військових справ. Негайна й несподівана ця зміна кабінету покищо не вияснена. Про її причину є тільки ріжні здогади. Одні думають, що причиною є ухвалений парляментом бюджет, котрий на думку уряду є невикональний. Инші вказують на конфлікт між урядом і соймом взагалі, ще инші звязують цю зміну зі станом здоровля марш. Пілсудського.

АНГЛІЯ не дасть Польщі нових гарантій. Так заявив в англійськім парляменті Чемберлєн на інтерпеляцію одного посла, котрий домагався нових гарантій для Польщі в звязи з можливою евакуацією Надренщини. Англія — сказав міністер — не може збільшувати своїх зобовязань поза рямці договору Союза Народів і договору в Льокарні.

У ФРАНЦІЇ буде мати уряд цивільний процес. Позивають його англійські власники французьких воєнних позичок за відшкодовання суми 800 мілонів зол. франків, що її тратять у звязку з переводженою тепер стабілізацією французького франка.

ЮГОСЛАВІЯ. Заява Прібічевича. Теперішний голова хліборобсько-демократичної коаліції Прібічевич заявив, що посли його партії не вернуть до теперішньої скупщини. Вукічевичове правительство мусить податися до димісії. Нове правительство мусить розвязати парлямент і перевести нові вибори. Коли це не буде сповнене, тоді внутрішнє політичне положення загостриться ще більше.

подумав я. Тай ще до того в такій великанській будівлі. Таж тут говорити — все одно, що під голим небом. Треба порядний голос мати.

Сиджу недалеко від проповідниці, але майже нічого не чую, що він говорить. Десь якесь слово схоплю. Але згодом старець розпалився. І як зачне голосити проповідь! Нехай і молодий сховається. Та, що правда, й акустика тут прекрасна. Кінцеві його слова так відбиваються у пятьох навах святині, як часом грім поміж скелями гір. Виразно чути все. Добре говорить. І дуже цікаво.

Зачав старою притчою св. Письма про доброго пастиря, котрий шукає загубленої овечки, а перейшов на модерні, сучасні відносини. Говорить про молодь заблукану духом в поганих кінах і театрах, у будах танцю і в пресі сензаційній, в усякій пустоті життя.

„Заблукав ти, брате, заблукала ти, сестро! Але памятай, що є Пастир Добрий, котрий постійно тебе шукає. Йому все залежить на твоїй душі, хоч тобі на ній уже може й не залежить. Хоч ти може більше дбаєш за гріш і за приємність для свого тіла, ніж за себе і за дитину свою. Прийди до Нього. Він все втішиться твоїм поворотом — вічно памятаючий про тебе Син Божий, що ходив по землі. Прийди до Церкви Його єдиної. Атже спішиш ти до земного лікаря, коли що не будь тобі фізично долягає. Чомуж не поспішиш, коли душа тебе болить?"...

Добре говорить. І ні словечка про німецький патріотизм, хоч відси недалеко границя „дідичного ворога" — Француза. Хоч недавно відси вступилися англійські війська, котрі на великім мості Гогенцолєрнів відпилували меч побіди цісаря Вільгельма...

Се дійсно треба підчеркнути, бо у нас думають, що „все" має бути „національне", від крамниці зі шварцом почавши, на церкві скінчивши. І ризи священика мають бути жовто-сині...

По дорозі зустрів я одного Українця з Вел. України, котрий оповідав мені таке: „Українізували наші автокефали якусь церкву і то так основно, що і всі хоругви церковні поробили жовто-сині і себе в такі ленти в церкві повбирали і свого батюшку в жовто-сині ризи одягнули. Тай тішаться. А я — оповідає мені той Українець — питаю їх:

— А що Ви сказалиб, якби так московський батюшка одягнувся в тридержавні русскі кольори тай у такім опараті до Богослуження став?

— Пек йому! аж крикнули. Таж се — кажуть — бувби божевільний піп!

— Ну, а ваші не божевільні? питаю. Покрутили головами — і не міститься їм то!... А другі тільки роти пороззявляли.

Все те — наслідки націоналістичної агітації. Доволі часте засліплення. І то повне.

Є патріотизм у святинях всіх народів. Є він і в сій величній катедрі. (Я вище згадував про нього нераз). Але як він пристосований!

Та найбільш патріотичне діло робить Церква, голосячи науку Спасителя, слово Боже для морального скріплення народа. Без того все пропаде і навіть у таких катедрах як отся можуть скоро заскавуліти лисиці по норах і вовки завити по її руїнах...

Які величезні жертви поніс німецький народ досі на саме удержання тої будівлі, можна вносити по тім, що тільки від 1824 р. до 1880 коштувала вона поверх 20 міліонів — ще доброї валюти! Таке значать видавці видових карточок з видом тої катедри. Якаж скромна, але яка розумна агітація за складками на удержання того чудового твору штуки. Всего пару слів:

„Grundsteinlegung 1248, vollendet 1880, Baukosten seit 1824 — 20¾ Millionen".

Над дверми святині більший надпис про її історію.

У нас є також чудові церкви і ще більше таких, що їх можна зробити чудовими. Але хто бачив у нас історію церкви виписану на ній? Хто бачив у нас які не будь світлини з зазначеними коштами будови? А прецінь навіть світлина сільської церкви по якімсь часі виплатиласяб і ще дохід принеслаб! Сегодняж люде пишуть. А кілько така світлина заагітувалаб для жертвенности розсипаних по Америках і всім світі односельчан! Скрізь тепер наші розсипані. Буквально нема місця, де їх не булоб! І хоч є способи, щоб їх духово держати при своїм, ніхто того не робить. А лайки української преси тільки відстрашують наших людей, що пішли в світ: вони там тим довше остануть Українцями, чим меньше читають українську пресу..., розуміється „поступову".

Якіж кольосальні кошти „пожирає" така одна церква! сказавби наш „поступовець". „І не лучше то такі суми „обернути" на бідний нарід?"

Річ ясна, що не лучше. Бо без таких видатків на такі церкви не тільки нема „бідного народу", але нема взагалі ніякого народу, тільки купи горлорізів, котрих мусить хтось держати за горло, бо інакше вони всіх поласкоталиб по горлах ножами, а потім між собою перерізалисяб. (Далі буде.)

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ЦІННЕ ВИДАННЯ

Записки Чина Св. Василія Великого

Жовква, 1924/27. Т. І. Вв. 1/4. Ст. 669 + (3); Т. ІІ. Вв. 1/4. Ст. VII + 448. В. 8°. Ц. 76 зол.

Ні одна інституція не відіграла в життю нашого народу на всіх його областях і на протязі цілої його історії такої великої ролі, як Церква. Та не зважаючи на се, історія нашої Церкви се одна з найбільш занедбаних ділянок нашої історіографії.

З окрема замітне занедбання виказує під тим оглядом новійша галицька історична наука. Клясичним доказом того занедбання є напр. факт, що навіть така переломова подія в історії нашої Церкви, як Берестейська Унія з 1596 р., не діждалася й досі оригінального жерельного опрацювання з нашого боку та що й нині „останнім словом" для нас про сю подію є український переклад із 1916 р. праці р.-кат. познанського епископа, поляка, Е. Ліковского, виданої в польськім оригіналі іще в 1896 р... Не ліпше, коли не гірше, стоїть справа також з виданням сирих матеріялів до історії нашої Церкви. Тут „останнім словом" гал. історіографії є **„Annales Ecclesiae Ruthenae"** о. М. Гарасевича та **„Kirchen und Staats-Satzungen"** о. М. Малиновського, приготовлені першим іще в 1-ій пол. XIX ст., а видані другим 70 літ тому назад...

Не маю наміру розглядати в отсій замітці причин сумного явища: більшого зацікавлення нової галицької історіографії напр. наддніпрянською козаччиною чи карпатськими опришками, ніж Церквою. Зазначу тільки незаперечний факт, що до сеї аномалії причинився не мало між ин. і брак спеціяльного видавництва, присвяченого виключно розробленню історії нашої Церкви взагалі й публікуванню сирих історичних матеріялів церковного характеру зокрема.

Видавництво таке нарешті появилося в 1924 р. Се зазначені вище: **„Записки Чина Св. Василія Великого"**, що його став видавати галицький Чин СВВ. під редакцією о. Й. Скрутня.

Перед нами два обємисті томи згаданих „Записок" у 8 випусках а 5 окремих книжках, що числять разом 1120 сторін в. 8°. Пригляньмося їм близче.

Передовсім: яка ціль, програма й обсяг праці нового орґану? У „Передмові" о. редактора до в. 1-го Т. І-го вони дуже скромні: „...Видавати друком те все, що зберігається по василіянських бібліотеках і архівах і може колись віддати корисну прислугу в праці будучих істориків". Та вже перші два томи показують наглядно, що новий орґан вже досі дав далеко більше, ніж обіцяв, появляючись на світ. Се слід відмітити і підчеркнути тим більше, що часто-густо — спеціяльно у нас — річ мається навпаки; великі обіцянки і — малі результати...

Отже передовсім „Записки ЧСВВ." не обмежають своїх інтересів виключно до історії Чина СВВ., але відкривають свої сторінки також для загальної історії нашої Церкви. І вже в Т. ІІ-ім вони принесли дуже цікаву і цінну працю з того поля проф. д-ра Ст. Томашівського п. з. Предтеча Ісидора. Петро Акерович, незнаний митрополит руський (1241—1245) — сензаційні просто ревеляції про першого уніятського митрополита Руси-України. Крім того „Записки" містять іще ряд статтей инших авторів, як М. Возняка, д-ра Я. Гординського, проф. В. Заїкина, д-ра О. Макарушки, проф. Ів. Огієнка, пок. В. Пещанського й ин., що так чи инакше торкаються нашої Церкви взагалі, зокрема — нашої старої церковної культури.

Та найбільше уваги „Записки ЧСВВ." присвятили, як і слід, історії Чина СВВ. на наших землях. Неначе вступом до сего відділу є цікава стаття проф. д-ра Ів. Крипякевича про Середновічні монастирі в Галичині (т. ІІ.), в якій автор на основі літописів, актів й ин. історичних матеріялів подає огляд 346 українських монастирів у Галичині, від XII-го ст. починаючи.

У відділі сім найбільше дав передовсім сам редактор „Записок" о. Й. Скрутень — цілий архів матеріялів, замітоk і причинків до історії ЧСВВ. Крім нього зустрічаємо тут іще ряд инших авторів — членів ЧСВВ. і світських, як о. Т. Галущинського, о. Г. Кинаха, о. Ст. Решетила, о. В. Толочка, М. Голубця, д-ра В. Щурата й ин.

У відділі Miscellanea крі згаданих вище, подибуємо ще таких авторів: д-ра Б. Барвінського, К. Королевського, д-ра Ів. Свенціцкого і П. Холодного.

На особливе признання заслугує відділ бібліографічний. Відділ сей дуже богатий, цікавий і цінний. В нім знаходимо відзиви і критики на цілий ряд книжок, наших і чужих, що мають який небудь звязок чи то з нашою Церквою взагалі, чи з Чином СВВ. Зокрема звертають увагу цікаві рецензії на видання в чужих мовах: латинській, англійській, французькій, німецькій, італійській і польській.

Чин СВВ. на наших землях має дасні гарні культурні традиції. Традиції ті, як бачимо, не перериваються. Се особлива заслуга Чина в нинішних часах. Побажаємож йому як найкращих успіхів!

Ів. Кревецький.

Нові книжки.

ЗАПИСКИ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА. Том CXLIX. — Праці Історично-Фільософічної Секції під редакцією Івана Крипякевича. Накладом Товариства. Львів, 1928. З друкарні Наук. Т-ва ім. Шевченка. Ст. 235. В 8. — Зміст: 1. Михайло Максимович і перші досліди над українськими ґеоґрафічними назвами —Мирон Кордуба; 2. Нові археольоґічні знахідки з Галичини (з 6 табл. ілюстрацій)—Юрій Полянський; 3. Перемишльський літописний кодекс першої редакції в складі хроніки Яна Длуґоша, ч ІІ.—д-р Евген Перфецький; 4. З історії села Лішні, сяніцького повіта—Іван Филипчак; 5. „Московська служба" Івана Виговського—д-р Симін Наріжний; 6. Козацтво під Хотином 1621 р. в сучасній поезії—Михайло Возняк; 7. Miscellanea: Непубліковані листи Богдана Хмельницького 1650—1657 р.—Іван Крипякевич; До питання про авторство Літопису Самовидця — Микола Андрусяк; Ще до ґенези форми українських дум — Теофіль Коструба; М. Стриковський про турецьку неволю в творі 1575 р.—Михайло Возняк; 8. Некрольоґи: Данило Щербаківський. Володимир Завітневич —под. Василь Біднов; 9. Бібліоґрафія: Історичні видання Української Академії Наук у Київі 1926—1927 р.—І.К-ч.

Опіка над памятками

Розпорядок Президента П. Р. з дня 6. марта 1928 р

(Вістник законів П. Р. 1928 р. ч. 29).

§ 17. Коли памяткам, що належать до осіб, вичислених в § 13, грозить небезпека знищення, ушкодження або недозволеного вивозу заграницю, а проволока моглаби спричинити шкоду, що її не можна булоб направити, консерваторські власти мають право, незалежно від заряджень на основі § 16, видавати заряджения, що мають на цілі недопустити до вивозу памятки заграницю, а навіть взяти памятки, що про них ходить, часово під державний заряд, зокрема перенести їх до державних або публичних музеїв або бібліотек, аж поки згадана вище небезпека не буде усунена.

§ 18. Коли грозить небезпека знищення або ушкодження памятки, а заряджения, що їх передбачують §§ 14 до 16 включно, той небезпеки не усувають, або коли є небезпека вивозу памятки заграницю, тоді предмети, признані памятками, можуть бути вивласнені на річ Держави, комунальних союзів або инших вичислених у § 13 правних осіб, що їх метою є опіка над памятками, о скільки вони о се стараються або годяться на то.

§ 19. Памятки рухомі, що належать до правних осіб, вичислених у § 13, можна збувати не инакше, як за дозволом Міністра Віроісповідань і Публичної Освіти згідно мішаної комісії, о скільки ходить о памятки, що підлягають її компетенції. Памятки, що належать до приватних осіб, можна збувати тільки за попереднім повідомленням консерваторської влади першої інстанції. Хто одідичив, або одержав в легаті памятку, повинен про перехід на нього права власности памятки повідомити консерваторську владу першої інстанції, на скільки йому відомо, що даний предмет є памяткою. Відносно памяток, що на них ведеться екзекуцію, обовязок повідомити про се консерваторську владу лежить у рівній мірі на власнику (посідачу) памятки, як і на властях, що переводить екзекуцію. На того, хто памятку набув, переходять усякі обмеження й обовязки, що їх накладає отсей розпорядок.

§ 20. Державний скарб має перше право набути рухому або перухому памятку, що її продає власник, а то на основі відповідних приписів місцевих цивільних кодексів про первокутно (§§ 1072—1079 австр. цив. код. і §§ 504—514 нім. цив. код.). На землях, що входять у склад територіяльної властивости апеляційних судів у Варшаві, Люблині і Вильні, мають примінення слідуючі приписи: 1) власник памятки, однаково перухомої як і рухомої, може продати її третій особі тільки під умовою, що продажа наступить, о скільки Державний Скарб, який виступає через консерваторську владу першої інстанції, не купить тої памятки від власника на тих умовах, що їх він уставив з третім купцем, а то о скільки ходить про перухому памятку — на протязі 2 місяців від дати доручення продавцем згаданій вище владі умови продажі, яку власник заключив з третьою особою, а о скільки ходить про памятку рухому — на протязі 3 днів від такого доручення; 2) умову продажі власника з третьою особою продавець повинен доручити або вислати поручним листом почтою консерваторській владі першої інстанції найдальше слідуючого будня після її заключення, а то під наслідками покрити Скарбови повсталі шкоди і втрати; 3) продажа третій особі може наступити щойно тоді, о скільки Скарб в річницях передбачених у точці 1, не купив памятки під власника-продавця і не виконав усіх умов, які обтяжують третього купця й передбачені в умові, що її він заключив з продавцем; 4) о скільки памятка становить предмет примусової продажі, то консерваторська влада першої інстанції повинна бути повідомлена про річинець продажі на рівні з вірителями і довжником, а поза тим Скарбови в тім випадку право першенства не служить.

§ 21. Вивозити памятки з границь Польської Держави без дозволу консерваторської влади першої інстанції не можна.

§ 22. Вичислені в § 2 предмети, привезені з заграниці, протягом пятьох літ від дати привозу не підлягають приписам отсього розпорядку.

§ 23. Памятка, що втратила свою памяткову вартість, а також памятка, вивезена заграницю за дозволом консерваторської влади, вичеркується з реєстру. Про вичеркнення з реєстру памятки нерухомої належить повідомити властивий відділ Ґенеральної Прокураторії, щоби спричинити вичеркнення впису, що про нього мова в § 3 уст. 3.

§ 24. Консерваторські власти першої інстанції можуть заказати всякі роботи, що їх виконання опоганилоб оточення памятки і вид на памятку чи з памятки, або роботи сі здержати. Припису сього не належить примінювати, коли його примінення наразило би того, хто мав намір переводити роботи, на непропорціонально високу шкоду або наклад грошей.

К. б.

Комунікат

в справі вписів до львівських шкіл і захоронок.

Вписи до всенародніх шкіл і захоронок „Рідної Школи" у Львові перед феріями відбуваються вже і тривatимуть до 3. липня 19 8 р. перед полуднем і пополудні в канцеляріях Управ дотичних шкіл. Адреси наших всенародніх шкіл і захоронок у Львові і його передмістях ось такі:

I. Всенародні школи

Для Середмістя і Стрийської дільниці:

8 клясова дівоча ім. Шевченка, вул. Мохнацького ч. 12. — 4-клясова хлопяча ім. Шевченка, вул. Мохнацького ч. 12.

Для Городецької дільниці:

7 клясова дівоча ім. Грінченка, площа св. Юра ч. 5. — 7-клясова хлопяча ім. Грінченка, вул. Городецька ч. 95.

Для Жовківської дільниці:

Всенародня мішана ім. Короля Данила, вул. Жовківська ч. 62.

Для Личаківської дільниці:

Всенародня мішана ім. Князя Льва, вул. Крупярська ч 15.

Левандівка:

Всенародня мішана школа, вул. Варшавська ч. 8.

Клепарів:

Всенародня мішана школа, в „Народнім Домі" (біля церкви).

II. Захоронки

1. Для Середмістя — при вул. Руській ч. 3.
2. Для Городецької дільниці — пл. св. Юра ч. 5. і вул. Городецька ч. 95.
3. Для Жовківської дільниці — вул. Жовківська ч. 62.
4. Для Личаківської дільниці — вул. Личаківська ч. 84.
5. Для Стрийської дільниці — вул. Софії ч. 25.
6. Левандівка — вул. Варшавська ч. 8.
7. Клепарів — в „Народнім Домі" (біля церкви).
8. Замарстинів — вул. Львівська ч. 56.
9. Знесіння — в „Народнім Домі.
10. Пасіки — галицькі і личаківські ч. дому 49.

При цій наголі вважаємо вказаним подати до прилюдного відома отсим декілька завваг:

Дитина, що учащає до приватної школи Товариства „Рідна Школа", виконує тим самим шкільний примус і не є обовязана учащати до державної школи.

Наука в наших школах відбувається по плянам державних шкіл. Опріч того в наших школах звертається особливу увагу на доцільне національне виховання оперте на українській історії, географії і літературі, на фізичне виховання та на практичний бік відповідно до сучасних життєвих вимог і потреб української нації, улаштовуючи шкільні Кооперативи, шкільні щадничі каси і різнородні варстати та робітні. — Ученики(ці) наших всенародніх шкіл, що хочуть продовжувати науку в середніх школах, здають вступні іспити без окремої підготовки.

Шкільні оплати платять тільки ті родичі чи опікуни, що можуть їх платити. Хто не може, тому зменшується ті оплати, а безробітних і незаможних зовсім звільнюється від шкільних оплат. Не було ні одного випадку, щоби через недостачу шкільної оплати не могла українська дитина користати зі заведень „Рідної Школи" і навпаки — „Рідна Школа" іде як найбільше на зустріч незаможній дітворі. Вона дбає про убрання, про обув, про шкільні книжки, та инші шкільні потреби для найбільш потребуючої молоді а навіть займається її доживлюванням і лікуванням.

Одним словом „Рідна Школа" старається створити такі пригожі обставини, які уможливилиб кожній українській дитині користати з її шкіл, курсів і заведень.

Українські Батьки! Матері! Опікуни! Сповніть свій обовязок! Повписуйте свої діти до рідних шкіл і захоронок. Освіломіть Ваших сусідів і знайомих та подбайте, щоби й вони зробили те саме!

Ділами докажім зрозуміння цієї правди, що „в рідній школі — наша будучність!

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ".

Ново відкритий Магазин трикотів і жіночого білля

Тадея Вітека, Львів, Рутовського 1, поручає по виїмково низьких цінах реклямових

Панчохи — Жіноче білля — Скарпитки
Комбінації — Трикотові вироби — Спортові панчохи
Ґарсонки 218 Жемпери камізольки 3—5 Батистові хустки

НОВИНКИ

Продовження „Роксоляни" буде щойно в найближшім числі.

Марш. Дашинський про працю сойму. В інтервю, даному кореспондентові „Райхспост"-и марш. сойму Дашинський заявив у справі будучини парляментаризму в Польщі, що теперішній сойм працює пильно й лоцільно, маючи попертя правительства. Свойого вибору маршалком сойму не вважає демонстрацією, бо кандидував не тому, щоб викликати напруження відносин між правительством і парляментом.

Радянська влада обидилася. Радянська преса стверджує з обуренням факт, що предложення держ. підсекретаря Келога щодо противоєнного пакту не наспіли до радянського правительства. Це положення муситься вважати подобою підкопання авторитету рад. правительства. Радянське правительство правдоподібно в найблищому часі займе власне становище супроти противоєнного пакту.

Перша в краю вприбня
ЦЕРКОВНИХ СТАТУЙ (фігур)
і артистична
різьбярсько-орнаментаційна робітня
ФРАНЦ ІВ. МАКС
249 Львів, Личаківська 15. 2—10

Убийство прав. священика в СССР. Повідомляють з Минська, що в селі Кайданово 18 л.тній хлопець застрілив в церкві підчас богослуження православного священика. Вбийник заявив, що зробив це з політичних переконань.

Навязання контакту з Амундзеном. Надійшла тут відомість, що радянському ледоломові „Красінові" вдалося навязати іскровий контакт із Амундзеном.

Які будуть взаємини нанкінського правительства до держав? Чанг-Кай-Шек заявив, що нанкінське правительство не вишле покищо нового посла в Москву. Вскорі відвідає він посольства Японії, Англії, Франції, Америки й Німеччини, щоб поінформувати заграничніх дипльоматів про нову політику нанкінського правительства супроти держав.

Фірма Аппель і С-ка дасть 5% опусту від ціни закупл. товару, хто покличеться на її оголошення в „Новій Зорі".

При замовленнях і купні просимо покликуватися на наш часопис

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 3-50

НОВО ОТВОРЕНА **робітня одягів мужеських** під фірмою **ТЕОДОР АНДРУСЬ, у Львові, площа Бенедиктинок ч. 2.** (в подвірю монастиря) виконує всякі роботи по дуже приступних цінах. 233 5—5

ВПРАВЛЕНИЙ інструктор, учень 8-ої кляси гімн. пошукує лекцію на час ферій. — Зголошення слати до Адмін. „Н. Зорі" під „Пластун". 250 3—3

Артистичне заведення технічне
ЯКОВА ІНҐБЕРА
Львів, Сикстуська 56 а.
216 7—10

ДОВГОЛІТНІЙ ТЕХНІК-ДЕНТИСТ
СТАНИСЛАВ ПЕТЕЛЯК
Львів, вул. Малецького ч. 3.
(бічня Зіморовича)
виконує всілякі дентистично-технічні роботи.
256 Порада безплатна. 2—10

Столярська робітня приймає антики, меблі до відновлення, і всілякі роботи столярські — **І. Стефанівський, Львів, Куркова 14.** (в подвірю). 221 7-10

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
всякого рода
поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-ка**
Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.
252 Жадайте цінників. 2—12

ПАНСІОНАТИ
Власний виріб! Ціни фабричні!
КОВДРИ 1-сторонні від зол. 25·—
2-сторонні „ „ 32·—
в цвіти „ „ 40·—
МАТЕРАЦИ з морськ. трави „ 34·50
з волосані від „ 76·—
СІННИКИ готові „ „ 4·80
ПОДУШКИ з пір'я „ „ 18·—
ГОТОВІ ПІШВИ „ „ 4·—
ГОТОВІ ПРОСТИРАЛА „ „ 5·50
„ „ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦІ ВОВНЯНІ „ „ 9·50
ПОЛОТНА — РУЧНИКИ — ОБРУСИ
ФІРАНКИ — КАПИ — КИЛИМИ і т. п.
206 **найдешевше продає** 15-15
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
ПЕТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
Телєфон 37-72.
Цінники даром. — Для шпиталів, пансіонатів і т. п. — Ціни офертові.

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає 263
:-: першорядна робітня обуви :-: 2-27
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

Робітня годинникарсько-ювілєрська
КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО
у Львові, ул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)
виконує всякі роботи о 40% дешевше
225 як всюди під гарантією. 6—10

Повідомляю шан. Публіку, що з днем 13. X. 1927, отворив я по 40-літній практиці в першорядних краєвих фірмах

Концес. Заведения елєктр. - механічне й інсталяційне

при вул. Пекарській ч. 57, у Львові.

Заведення виконує всякі роботи, котрі входять в цей круг, по конкуренційних цінах.

На бажання зладжую кошторися і плянц, переводжу направи електричного освітлення і моторів в як найкоротшім часі.

263 1—15 **Теодор Трупіїв,** Пекарська 57.

Інжинір - архітект **Лев Левинський**

уповажнений будівничий 259 2—4

Львів, вул. Содова ч. 3, II. пов. (бічна вул. Потоцького)

виготовляє проєкти і кошториси для будови церков, народніх домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних, мешкальних і промислових. — Бере в підприємство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний наглял при будовах, виробляє затвердження проєктів у Воєводств.

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД"

одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.

Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP,

815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.

172 14—?

ЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ

СЕМЕН КОЗАК

Львів, вул. Бляхарська ч. 14.

виконує вікна і хрести церковні, також залізні огорожі і сіткові — рівнож спеціяльний виріб ВАГ. 208 в 3-5

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий

138 21-?

МОНОГРАМИ, всілякі ГАФТИ і ШИТТЯ БІЛЛЯ приймає **Е. СТЕФАНІВСЬКА, Львів, вул. Куркова ч. 14.** (в подвірю). 220 7-10

МАГАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. I. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 9—30

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи камаші, штильпи, скарпети** і т. п.

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по уміркованих цінах

Трикотарська робітня В. Лібанської

262 ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін). 1—30

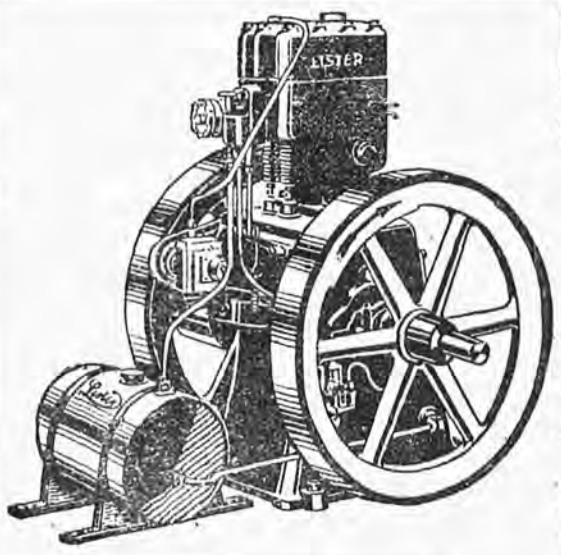

МОТОРИ

бензинові, нафтові і т. п.

фабрикати фірми

R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY

(Англія)

поручає

Клягсбальд і С-ка

Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.

Виключна продажа фабрикатів фірми

R A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,

259 на цілу Польщу! 2—4

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА"**

:-: РИНОК 35. :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. **Великий вибір — лише тревалі сорти!**

239 7-8

ВСЧ. ОТЦІ ПАРОХИ! **ЧИТАЙТЕ І ПАМЯТАЙТЕ!**

ОРИҐІНАЛЬНА ШВЕДСЬКА КРУЖЛІВКА „DIABOLO"

Запевнює кожному, хто її купить, найкращі успіхи!

Докази свідчать, що:

DIABOLO є машиною, за солідність якої і її доцільну та правильну працю через повних 15 літ дає фабрика повну поруку.

DIABOLO є до набуття на дуже догідних умовах, бо на місячні сплати у всіх місцевостях в уповажнених представників фірми:

DIABOLO-СЕПАРАТОР

Спілка з обмеженою порукою

ЛЬВІВ, вул. Баторого ч. 34, Тел. 44-94.
ВАРШАВА, вул. Королівська ч. 23.
ПОЗНАНЬ, вул. Водна ч. 14. 4—6

Античні, курантові й новітні

ГОДИННИКИ

прецизійні ГОДИННИКИ направляє годинникар

ЙОСИФ СМЄТАНА

Львів, Коперника ч. 18.

(напроти палати гр. Потоцького). 234 5—10

Цегольня „ЕНКА"

Львів, вулиця Снопківська ч. 1.

ново зареєстрована фірма поручає

ЦЕГЛУ

першої якости з нового випалу.

Негайна достава тягаровими автами.

245 6—10

„FOSFOR"

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

232 **ЛЬВІВ,** 10—16

вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.

(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові. **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 50 (152). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 5 липня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26. Поч. п. Конто П. Ш.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається

Історична подія Словянщини

(Від власного кореспондента).

Словаки, одно з найменьших словянських племен, доборолись самоуправи. Чехи уступили їм і краєвий президент для Словаччини вже іменований.

Отся подія важна для всеї Словянщини, бо доказує, що Словяне преціньне є тим анархічним елементом, яким його представляють вороги і навіть Словяне часто самі себе уважають. Преціль можливі між ними якісь форми співжиття по довгій і завзятій борні.

Словаки мають уже свою владу, президента свого краю і то такого президента, яким дійсно можуть почванитися: бо він не належить до того табора, який хотів згодитися на президента для Словаччини після волі Чехів. Ні. Він — викладник тої партії, котра має в своїй програмі повну і дійсну автономію Словаччини, а саме в формі дуалізму з Чехією, дуалізму подібного, як був між Австрією й Угорщиною (причім при певній активности наша Прикарпатська Русь моглаб собі здобути що найменьше таку самоуправу, яку мала Хорватія в старій Австро-Угорщині). Словаки твердо постояли за свою країну і добились свого. Не далися збити з пантелику нічим, навіть закидами державної зради, які піднесли Чехи проти деяких словацьких представників. Вони не виреклися їх — і се, що мало розбити Словаків, тільки скріпило їх у боротьбі за самоуправу свого краю.

До сего знаменного факту подає дуже цікаві пояснення оден з найважніщих орґанів Німців, котрі живуть в Чехії, а саме їх пражський орґан „Богемія“ (вона обходила недавно століття свого істнування). Отже та стара „Богемія“ завдає питання: Як се могло статися, що Словаки, котрі чисельно двічи слабші від чеських Німців, добились такої самоуправи, якої Німці не можуть добитися? І відповідає на се питання так:

Безперечно одною з причин того факту є те, що Словаки разом з Чехами були основниками Чехословацької держави. Але се не пояснює всего і се певно не рішало тепер. Річ в тім, що коли Словаки післали до пражського правительства своїх людей на міністрів, то властиві керманичі словацької політики не злакомилися на міністерські посади й титули, але остали свідомо поза урядом. І тому власне могли вони вести і перевести властиві переговори, бо не були звязані урядом, хоч мали в уряді своїх людей. Вони могли своїх висланників до пражського правительства кождої хвилі відкликати і розпочати поважну опозицію.

Але й сей факт ще не бувби дав Словакам побіди, якби не третя й найважніща причина й основа: Словацьку політику провадили і провадять мужі, котрі не боялися в потребі перейти до дійсної опозиції й не боялися виборів. Вони і їх партія чули відповідальність на собі.

Значить — се не були демаґоґи, котрі хочуть тільки жити з політики й вигукувати пусті фрази. Вони відважилися й на те, щоб дати своїх людей до чеського правительства, хоч се загрожувало утратою популярности — і відважилисяб в потребі на гіркий хліб дійсної опозиції й боротьби. Таким чином здобули самоуправу своїй невеличкій землі. Їх мале племя входить отсим у ряди державних народів і перед ним розвиток, який трудно предвидіти.

Заслуги катол. Церкви для робітництва

Голос соціяліста.

II. Цего самого року різдвяне послання сімох австрійських епископів осудило виразно такий економічний лібералізм, що став капіталізмом мамони в найгіршому значінні слова й деспотизмом посідання й що саме тепер довів до дезорганізації й розхитання суспільної будови.

Не відкидаючи великого промислу як такого, теперішньої кредитньої системи й істоти винагородження, спільне пастирське послання пятнує плютократію, що монополями, трестами та концернами опанувала установлювання цих усіх життєвих засобів і так утворила собі можливість підносити ціни не оглядаючися на вимоги справедливости, усуваючися тут від усякої контролі. Осуджує „грошеві могутности“, що найважчу нужду населення визискують на те, щоби скріпити своє панування.

Пануючою силою в державах став банковий світ. Поки він виконуватиме свою владу, поти все охоронне законодавство для робітників не матиме певного й трівкого висліду.

Із силою, покликуючися на докази історії, опрокидують австрійські епископи „неправдиве й злобне обжалування, що католицька Церква вдоволяється тільки накликуванням робітників до слухняности й терпеливости супроти капіталістичної самоволі, а підприємців і плютократію підпомагає й охоронює“. Але не „Бельзебубом соціялізму вижене ться сатана капіталізму“. „Суспільність муситься наново відбудувати на основі християнського світогляду. Лев XIII. виложив ці науки, на цій певній основі треба будувати дальше“. Таксамо й щодо соціяльних обовязків і коли йде про запевнення праці робітникам і про забезпеку їм справедливої винагороди, вказівки енцикліки є змістом спільних послань епископів у Зєдинених Державах, Бельгії, в Півн. Франції й т. д.

Австрійські епископи пригадують, що посідання творить завдання й суспільні обовязки та вияснюють, що посідаючі кляси повинні своє богатство вживати на добро суспільства безнастанним утворюванням при помочі богатства щораз нових можливостей праці, бо всі люде, що можуть працювати мають обовязок і право до праці. Положення працюючого населення мусить бути запевнене. Відсіль конечність винагороди, що з одного боку відповідає вислідови та значінню праці, а з другого вможливлює відповідне до стану ведення життя та заложення родини. Таксамо мусить бути забезпечення на случай недуги й на старість.

Епископи Льомбардії в 1920 р. підчеркнули акт справедливости в часах кризи, який полягає на цьому, що капіталіст, посідач згодився на зменьшення свойого доходу перед робітником, що не мігби зменьшити свойого заробітку, що покриває тільки конечні видатки.

Епископи Зєдинених Держав домагаються в своїй „програмі суспільної відбудови“, такого закона, щоби заробітки мужчин вможливлювали бодай відповідне вдержання родини, а заробітки жінок давали тідне вдержання одиницям“. При недостачі такого законного мініма заробітку, держава мусить думати про забезпечення на случай недуги, безробіття й старости. Програма вияснює дальше, що заробіток, який вистає на вдержання життя це тільки найнизчий степень суспільної справедливости та додає, що права робітників лучитися й умовлятися з роботодавцями через вибраних представників ніколи вже ніхто не подаватиме в сумнів“.

У вересні 1925 р. французькі епископи в звязи з банковим страйком вияснили, що винагорода мусить бути така, щоб заспокоювала потреби щоденного життя. Тревірський епископ, коли посередничив в економічному опорі в окрузі Сари в 1928 р., представив конечність мирної полагоди конфлікту керманичам металюрґічного промислу й звернувся до союза роботодавців у Сарбрікен із проханням, щоби був уступчивий та запевнив невелике підвищення платні, що його саме передтим означила розємна комісія. Цесаме, на науці з 1891 р. оперте становище, відноситься до питання промислової свободи.

Певно, папа й епископи обстоюють приватну власність, при обовязках робітника супроти роботодавця, при праві роботодавця, щоб міг вимагати означеної роботи. Пригадують теж заслуги посідачів капіталу й підприємців у промислі й у продукції. Вимагають віроісповідного характеру робітницьких союзів, але хочуть, щоб ці союзи мали запевнену самодіяльність. Австрійські епископи з симпатією висказуються про суспільний дух робітника, що „не хоче бути безборонний супроти могутности капіталізму.

Позір! Зміна адреси!

З ДНЕМ 1. СЕРПНЯ Ц. Р. АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ „Н. ЗОРІ“, „ПРАВДИ“, „ПОСТУПУ“, „БЕСКИДУ“ БУДЕ:

Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов.

Телєфон 4-48.

Самі про себе

Зїзди большевиків у Росії зачинають ставати щораз то бурливіші. І так на зїзді залізничників комісар Радзутак пішов слідами комісаря Кубяка. Кубяк (больш. міністер хліборобства) заявив, що хліборобство в большевії дійшло тепер до рівня – африканського... А комісар Радзутак, шеф залізниць СССР сказав, що транспорт СССР. стоїть тепер на уровені—азійськім. Залізнодорожники домагаються підвишки, але дефіцит такий, що треба буде обнизити їм платню! Причину дефіциту бачить Радзутак в тім, що робітники затратили дисципліну. По тій заяві счинилась буря. „Лож!“ — кричали до очей комісареви залізниць. Зле єсть длятого, що нема ніякого розумного проводу з центра, з Москви! Нещасні випадки в дня на день більшають, бо швелі погнили й ніхто їх не направляє, рельси, машини, ваґони — словом все „ізношене“, попсуте, а нового не дається. В центрі дивоглядний бюрократизм. Нині кричать, що зробили велике діло з т. з. електрифікацією. Але коли за царя нафта до одної лямпи коштувала робітника 1 рубль на місяць, то тепер електричне світло одної лямпи коштує робітника 7 рублів на місяць. А платня менша і дорожнеча більша. І який ще в тім поступ?! Ваґонів ніде не стає, а рівночасно стоять на стаціях маси свобідних вагонів, призначених виключно для „влади рабоче-крестянської“, то значить для комісарів і їх жінок. Се т. зв. „протекційні ваґони“...

Так „счесаний“ Рудзутак уже більше не показався на зїзді, а при кінци прислав свого заступника Сулімова. Той обіцяв, що все „буде лучше, але не скоро“. Так виразно сказав, що „не скоро“.

МАҐАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. І. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські футряна ґалянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 10—30.

Відпуст у „Скиті Манявськім“

(Пригадка)

Відпусти в монастирі „Манявський Скит“ (повіт Богородчани) стягали собою шорічно в день Різдва св. Івана многі тисячі побожних українських прочан...

Діялося це не тільки в часі істнування того славного скитського монастиря, але і по його знесенню (цісаром Йосифом II, 1787 р.). В день 7 липня відвиджувано громадно це памяткове місце і користано тут з обильних божих ласк.

Історичне се місце, де спочивають тлінні останки богоугодних черців, котре служило захистом перед невірною татарвою, місце де спочиває гетьман Іван Виговський зі своєю дружиною є памяткою релїґійною і національною.

Длятого треба відновити сотками літ освячений традиційний відпуст з процесійними походами на разі бодай з сусідуючих парохій, з торжественними Богослуженнями і відповідними науками. Це постулят віри і народности. Дооколичне духовеньство повинно відповідно загріти своїх парохіян до громадної участи в цьому традиційному відпусті і само для духовної помочи участь взяти, щоби не постигла і цю справді колишню перворядну релїґійну і народну твердиню доля монастирка в Лісниках коло Бережан, використаного нашими дбайливійшими сусідами, або щоб не перейшла вона в руки автокефалістів з Варшави. Сьогорічний скитський відпуст (7 липня) відбудеться зі слідуючим порядком:

1) о год. 8·30 Всеночне, св. сповідь і I наука.

2) о год. 9·30 Утрення, св. сповідь і II наука.

3) о год. 11·30 Соб. Сл. Божа з дияконами, св. сповідь і III наука.

4) Водосвятіє на Манявці - скитику і покроплення прочан.

Від гр. кат. Уряду парохіяльного в Маняві.

о. Николай Кейван
парох.

На міжнародну виставу преси

Враження з подорожі.

(Від власного кореспондента).

III. ПЕРШИЙ ДЕНЬ. НА ВИСТАВІ ПРЕСИ.

Я сегодня ціліський день ходив по виставових павільонах і вечером отсе сів до стола, щоб „за горяча“ списати свої враження Та хоч я вже багато писав у своїм життю, то сим разом не знаю, як собі дати раду. Таку масу вражінь виніс я з тої вистави, хоч тільки часть її — перебіг!

Слушно написано на вступі великого урядового катальоґу сеї вистави: „Заходила небезпека, що та вистава виросте понад фізичну й духову силу видця, щоб восприняти її...“

Але неслушно думає, що та небезпека не здійснилася. Оглядання тої вистави мусить собі кождий розложити б о д а й на два-три тижні. А хто хоче її оглянути за два-три тижні, той може тільки дуже побіжно розглянутися по ній — і то буде до краю втомлений.

Властиво, щоб основно її оглянути, кімнату за кімнатою, на те треба місяців часу.

Я призначив на всю виставу всего два дні — отже річ ясна, що я в клопоті, що властиво написати по першім дни.

Остає тільки одна можливість опису: говорити за порядком про те, що мені найбільше вбилося в тямку і не держатися ніякої „системи“, бо се річ неможлива.

1. Блуканина.

Ще в Берліні сказали мені мої знакомі, що Український Науковий Інститут має своє приміщення в т. зв. Rheinpavilon-і на I. поверсі, Stand 148.

Купив я собі білет вступу за 1 марку 50 феників, купив урядовий катальоґ вистави за 3 марки і йду вулицею Константина Великого. Вказівки кепські. На всякий випадок Німці лучше значать дороги в лісах, ніж тут позначили.

Нарешті допитався я, де вступ. І питаю, де Rheinpavilon Але сего вже таки ніхто не знає. Добився я навіть до Verkehrsbureau виставн, котре повинно знати, бо хтож має знати, де який павільон знаходиться, як не воно? Сидить якийсь урядовець і каже, — що також не знає! І кудиж тут іти?

Тоалєти скрізь прекрасно позначили, а павільонів ні!

Шукаю в катальоґу за виставцями. Зна-

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 5. VII. 1928. 43

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

V.

І знов минув день. А вечером був на авдієнції у султана найбільший учений, муфті Кемаль Пашасаде. Йшов з палицею, повагом, похилений, але бадьорий, з білою бородою, в зеленім одязі, так вилинялім від старости, що при вході свіжа султанська сторожа не хотіла його впустити, думаючи, що се якийсь прошак. Усміхнувся і сказав, що сам султан його кличе. Надійшов начальник сторожі і впустив великого ученого, з котрим усі науки зійдуть колись до гробу, як загально говорили про нього.

Що сказав молодому султанови найбільший мудрець його держави, не довідався ніхто — аж поки не дійшло до того, що дрібні, делікатні рученьки Насті зачали ломати велику і сильну державу Падишаха, що простяглася на три части світа... Та до того часу ще нераз зацвили червоні квіти бресквы і нераз з гніздочок голуби вивели молодих.

XI. ПЕРША ПОДОРОЖ НА ПРОЩУ РОКСОЛЯНИ.

„На Афоні дзвони дзвонять:
Починає Прот великий,
Окликаєсь Ватопед.
Далі зойкнув Есфігмену,
Загудів Ксеропотаму,
Там Зографу, далі Павлю,
Розливаєсь Іверон...“

I.

Був кришталево ясний ранок, коли султанські ґалєри допливали до Святої Гори, що як білий мармуровий стіжок видніє на синім тлі неба і стрімкими стінами в море спадає. На довгім півострові вже здалека видніли зелені ліси. Як наближалися, повіяло з них чимсь рідним на душу Настуні, бо запримітила там не тільки кипариси, піній й каштани, але на височинах також буки, дуби й чатинні дерева: тут лучилася тверда рістня її рідної землі з мягкою полудневою рістнею.

Здалека долітало привітне грання дзвонів всіх афонських церков, що витали могутнього монарха. На березі заливу Дафні видніли великі процесії монахів зі всіх монастирів і багато паломників!

Свою велику славу, як святе місце прощ, осягнув Афон вже дуже давно, ще як не було роздору між сходом і заходом, а єдність була у Церкві Христовій.

Оподалік на скелях полуднево західного узбережжа Святої Гори біля пристані Дафні пишався в прекраснім місци старий монастир Великомученика й Ісцілителя Пантелеймона, відновлений в останне галицьким князем Ярославом Осмомислом. Тут проживали отшельники зі всіх земель України.

І здавалося їй, що в їх співах почула також від дитинства знакомий їй напів галицьких церков.

Ще на ґалері просила Сулеймана, щоби спочав у тім монастири.

Відчула самотність у товпі мусулман і незнакомих монахів. Зразу зробилося їй так лячно, якби була сама в якійсь пустині. Змовила молитву щиро-щиро. І спокій увійшов у її душу. А потому стало їй так ясно і легко на душі, як у рідним домі. І здавалося їй, що кождий дуб і кождий бук, кожда тверда чатинка і кожда квітка Святої Гори — се її рідня.

Вже не чулася самотна. Не відчувала ніякого тягару. Уявляла собі Матінку Господню Воротарницю в Іверській іконі на Святім Афоні. Не лякалася її таксамо, як діти паломників не боялися султана, перед яким дріжали їх батьки.

Любила все кругом. І сине туркусове небо і спокійне море і Святу Гору і пахучі ліси на ній і монастирі і скити і трави і квіти і монахів і паломників і дітей. А його? запитала себе. І майже притакнула в душі... Д. б.

ходжу на ст. 371. „Ukr. Wissensch. Institut". Написано, що він виставляє у „Westhalle", Stand 148.

— Де Westhall питаю. О, а чось, каже мені перший стрічний.

Значить — Богу дякувати. Як то добре, не слухати знакомих.

Ну, павільон уже знаю. Входжу. Але бо в тім павільоні не легко зм'ркувати, де що є, хоч кождий „Stand" має своє число. А не легко тому, бо павільон великанський! Просто дійти не легко, особливо коли хто нпр. по довгій хоробі. Але йду. Спочиваю і йду. А по дорозі оглядаю що можу і дещо особливо цифри записую собі.

2. Цікаві цифри.

Як не записати пр. так? цифри?

Висить карта Німеччини, а на ній і під нею й по боках прецікаві цифри. Якіж саме? А цифри про анонси, якими стоїть преса майже всіх народів.

Отже цікаво, що західна Німеччина (як відомо дуже промислова) дає нїмецькій пресі всього на всього 12 проц. анонсів! Полуднева Німеччина дає 17 проц., північна 23 проц., а середня (де є й Берлін) 33 проц.

Ще цікавіщі цифри про те, які саме анонси найчастійші.

Отже оден (певно типовий і тому тут підібраний) орґан оповідає таке:

Великі анонси (на цілу сторону) становлять всего 5 проц. анонсів, на пів сторони 9 проц., на чверть сторони 14 проц., а малі дрібні анонси 72 проц.

З того велика наука про те, котрі анонси найважнїщі для преси.

Але бо є ще цікаві цифри. Що саме люде анонсують?

Про се подані цифри в такім порядку:

Алькоголь і тютюн	4	проц.
Ліки і косметика	16	„
Одяги	6	„
Авта і ровери	4	„
Музикалія	3	„
Оптика і світлини	5	„
Книжки і газети	12	„
Гри і спорт	2	„
Наук. інститути (пенсіонати і т. п)	5	„
Забава і подорож	6	„
Всякі иньші	12	„

Якеж се поучаюче! Але — так воно є у Німців. Як у нас, се Бог оден знає, бо ніякої подібної статистики у нас ще ніхто не зробив. А варт!

Якби так кількох метких і робучих хлопців завдало собі труду написати студію про анонси за 40 л'т істнування „Діла", булаб се дуже поучаюча студія. Про нашу суспільність, її інтереси, її журби і ціли.

Далі прекрасна таблиця про число німецької преси і її роди. Я всю ту таблицю відписав. Але — що нагле то по дяблє. За скоро я її в'дписував і тепер — не можу читачів впроваджувати в блуд, бо надто невиразно я відписав. Тільки загальну цифру маю певну: В р. 1927 було 6693 пресових органів (Zeitschriften) у Німеччині, з того 2588 місячників. В катальоґу тих цифр нема, отже не можу сконтролювати. А другий раз уже в тім самім місци не буду.

Але — думаю — вже й ті цифри дають читачам щось конкретне як основу думання. Близько сім тисяч редакторів! Сеж пару полків самих редакторів! А кількож співробітників?... Легіони...

Йду дальше і бачу ріжні чуда і дива. Але ні записати того, ні спамятати, ідучи скоро, — неможливо. Тут треба місяцями сидіти. Тоді написавби про ту виставу дійсно інтересну і цінну студію. Цінну під кождим оглядом.

Довжезними коридорами і масою кімнат ідучи, бачу, безліч всяких видань, картоґрам, обчислень, чудно оправлених річників ґазет і книг, словом — неймовірну скількість.

Утомлений доходжу нарешті — раз-у-раз питаючи, куди йдеться до stand-у 148 — доходжу до скромної, але цінної вистави Українського Наукового Інституту, основаного в Берліні заходами Гетьмана Павла.

Присилайте передплату на III-ий квертьрік!

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З приводу закінчення академічного шкільного року приняв Св. Отець римські катол. студентські стоваришення та висловився з признанням для їх ревности в пошукуванню Правди і Добра. Зовсім природно, що на сім шляху стрічається перепони. (Св. Отець натякнув тим на недавні напасти на катол. студентські орґанізації в Римі). Одинокою причиною, що викликує зненависть до кат. студентства є їх отверте і ясне ісповідання віри. Св. Отець привязує велику вагу і великі надії покладає на Катол. Акцію і на молодь; зокрема академічна молодь займає передове становище. І длятого всякі напасти на катол. молодь, уважати треба напастю на Св. Вітця, бо всі знають його співчуття для молоді. Св. Отець надіється, що подібні проступки вже більше не повторяться.

Приготовання до всесвітного Евхаристичного конґресу, що має відбутися в Сідней, посуваються скоро наперед. Велика катедра в честь Преч. Діви Марії в самім центрі міста вже на укінченню. У вересни закінчиться будова трьох великих церковних веж. Кошта будови виносять дотепер майже 30,000.000 зол. Трету часть сеї суми роздобув сам 80-літний архиепископ у Сідней, д-р М. Келлі. Австралійські протестанти ставляться неґативно до конґресу. Збори пресвитерянців рішили навіть домагатися у властей заборони відбути католикам обхід з Найсвятійшими Тайнами.

Англіканський молитовник. Палата громад пораз другий відкинула проєкт впровадження нового анґліканського молитовника. Засідання палати мало драматичний перебіг. Всі ґалєрії були переповнені. За прийняттям проєкту промовляв премєр Болдуін і канцлєр скарбу Черчіль. Проти промовляв дуже горячо міністер справ внутрішних Гікс, що відограє ролю боєвика протестантизму. Архиепископи анґліканські взивають вірних до спокою і терпеливости. Пригноблення серед церковних кругів велике. Сподіються цілковитого розділу між церквою і державою в Анґлії.

„Релігійна небезпека" в Росії. Предсідник III. Інтернаціоналу Бухарін, як повідомляють німецькі катол. часописи звернув в одній зі своїх останних промов увагу на небезпеку, яка грозить російському комунізмови таки з його власних рядів. Найбільша небезпека — на думку Бухаріна — це релігійне відродження, що охопило не тілько жіноцтво, але яке сильно проявляється серед російської молоді. Крім православної церкви розвинули теж живу діяльність у промислових центрах ріжні дрібні секти. В деяких партійних осередках майже 60—70% робітників є релігійними. Цій грізній небезпеці, треба на думку Бухаріна протиставитись активно. Бо як релігія так і випливаючий із неї російський патріотизм є завзятими ворогами інтернаціональної ідеї большевизму.

ДОПИСИ

СТРІЛКИ, пов. Старий Самбір. (Відпуст і районова учит. конференція).

В четвер 14 ц. м. обходили Стрілки велике свято — відпуст в честь пресв. Евхаристії, наданого стрілецькій церкві на 10 літ теперішним Святійшим Вітцем. В цей так святочний для Стрілок день заповів шкільний люстратор Соколовський районову конференцію учительства в стрілецькій школі, до того в школі з українською викл. мовою. (В Стрілках є також школа й з польською викладовою мовою).

Люде в святочних одягах і з святочним настроєм ідуть у церков, а „пани" ідуть до школи, щоб під боком церкви, в часі найбільшої в'дправи і торжественної Служби Божої й обходу з Найсв. Тайнами — радити може й не про дуже важні річи, як прим: „najnowszy system gimnastyki" то що.

Та можеб на оправдання себе за скликання конференції знайшов й інспектор спосіб, та як можна виправдати це, що не взяв участи в процесійному поході з катол. учительством, о що його місц. парох, для збудування народу, просив через управительку школи?

П. Інспекторе, чи Ви католик?

Участник відпусту.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

Перше засідання нового кабінету. Дня 30. червня було перше засідання кабінету прем. Бартля. Предметом нарад було полагода кількох персональних справ на вищих державних становищах. Чутки, начеб прем. Бартель задумував скликати надзвичайну сесію сойму й сенату для ратифікації торговельного договору з Чехословаччиною, та полагоди проєкту закона про увласнення б. чиншівників, безпідставні.

Маршалок Пілсудський про своє уступлення з премієрства. По уступленні кабінету запрохав марш. Пілсудський денникарів на інтервю. На початку заявив маршалок, що причиною його димісії, як премієра не є стан здоровля. Причина перша в цьому, що він не зносить органічно уряду шефа кабінету, так як він поставлений у Польщі. Тут премієр всемогучий, а президент держави без влади. Однак влада так немудро зцентралізована в руках премієра, що хоч він мавби найкращу волю, не може поладнати всего як слід. Навіть найдрібніші справи, що повинніб належати до громад, мусить полагоджувати премієр кабінету ба, навіть приватні справи одиниць. Колиб премієр хотів совісно все це виповнити, то мусівби хіба збожеволіти. Друга причина, це неможливість співпраці з соймом. Сойм тратить час на пусте говорення, що з нього нема ні крихіточки пожитку. Коли зібрався третій сойм і виявилося, що й третій сойм так само „працює", мав марш. Пілсудський до вибору ще раз: понехати всяку співпрацю зі соймом, або уступити зі становища шефа кабінету. Маршалок вибрав се друге і тому перестав бути шефом кабінету. Однак прирік президентові, що при кождій важчій крізі стане до розпорядимости президента Польщі, як шеф кабінету й візьме сміло децизію на себе й заразом сміло витягне консеквенцію зі своїх децизій. Крім цего за згодою през. Польщі й шефа кабінету Бартля, директиви шефа кабінету в відношенні до міжнародньої політики Польщі, як доси, остають в руках маршалка.

Польсько-литовські переговори. Делеґації польська й литовська, що радять тепер у Варшаві в справах економічних, комунікаційних і транзитових, видали спільний комунікат. На першому посвяточному засіданні вручила литовська делеґація польській делеґації проєкт договору щодо залізничого руху й почтової та телеґрафічної комунікації між Литвою й Польщею. Над цим проєктом дискутуватимуть, як польська делеґація розґляне його. Засідання економічної підкомісії відбулося 3. липня ц. р.

УГОРЩИНА. Комуністичний заговір у Будапешті. Часописи доносять, що будапештенській поліції вдалося викрити широкий комуністичний заговір. Арештували 30 людей. Арештування ці вяжуться з появою Белі Куна в Відні. Поліції вдалося викрити нитки, що лучать бюро Белі Куна з угорськими комуністами.

НІМЕЧЧИНА. Заприсяження нового кабінету. В пятницю 29. червня обняв новий канцлєр Мюлєр урядування. Цего

самого дня відбулося перше засідання нового кабінету. По заприсяженні почав кабінет першу нараду над правительственною заявою.

МЕХІКО. Криваві сутички. Невподалік столиці Мехіка прийшло знов до більших сутичок між державними військами й повстанцями. Впало 26 повстанців, пять узяли в полон і зараз їх розстріляли.

Новим президентом Мехіка вибрано І. VII. ґен. Обреґон, котрий обійме урядування 1. грудня ц. р.

ЮГОСЛАВІЯ. Політичне положення. Здоровля Радіча кращає. Оноді прийняв Радіч хорватських послів із Загребу та Босни. Радіч заповів, що зложить заяву щодо теперішнього положення. В правительственній партії заявляють, що преміер Вукіцевич та міністр внутрішніх справ Корошец стоять на становищі, що криваві події в скупштині це вчинок злочинця й ізза цего правительство не бачить причини до уступлення. Що вкінці й демократи прилучилися до цеї думки прем. Вукіцевича, то рішено не димісіонувати.

ГРЕЦІЯ. Димісія правительства. З приводу закидів, що їх Веніцельос поробив у письмі до мін. фінансів Кафандаріса проти управи національного банку, Кафандаріс повідомив преміера, що подасться до димісії. Преміер Заініс заповів президентові республики Кондуріотісові димісію правительства. Думають, що місію утворення нового кабінету дістане Веніцельос.

НОВИНКИ

Із Українського Наукового Інституту в Берліні. В середу 4. ц. м. відбувся в салі Археольоґічного Інституту Університету виклад (зі світлинами) доцента університету д-ра В. Залозецького в німецькій мові: „Церква св. Софії в Царгороді й її становище в історії західньої архітектури".

Грім ударив у церкву. В селі Паркано в Швеції, на границі Фінляндії в хвилі приступленння до св. причастя вдарив грім у церкву. Зчинився переполох, що його жертвою впало двох людей, а двоє людей убили бальки, що впали. Загалом є 60 людей важко ранених. Стан деяких із них дуже поважний.

Велика катастрофа в копальні. В одній із копалень у Ст. Етіен у Франції наслідком катастрофи в одній із копалень згинуло 48 копальників, в тому 31 Французів, 11 з Польщі й 4 Мароканців. Причиною катастрофи, що в часі пожежі в закопі обсунулася земля, що перервала проводи, які доводили повітря. Шкідні ґази продістались в копальню й поширилися по ґалеріях. В часі рятункової акції через приплив ґазів знову обсунулася земля.

Амудзен. Загадка Амудзенового побуту поволи вияснюється. Кількох рибалок із північної Норвеґії, що вернули саме з риболовлі з Крижаного океану, повідомило директора поліції в Ібеспед, що бачили Амундзенів літак 18. червня на 60 морських миль на південний схід від Ведмежих островів. Літак летів дуже низко в напрямі побережя Шпіцберґу. Літака слід шукати правдоподібно в фіордах південного побережя Шпіцберґу.

Летунська катастрофа. Із Парижа доносять, що в часі летунського торжества в Венсен один із літаків зайнявся в повітрі тай упав між публику. Тіло летуна звугліло. Двоє людей поранило.

Повінь в Японії. Катастрофа повені в Японії прибрала велитенські розміри. Без крівлі над головою найшлося коло 130.000 людей, понад 500 осіб згинуло в филях. Знищених 8.000 домів, з яких часть прямо захопила вода.

Хотіли обікрасти соймову касу. Варшавські злодії провідали, що в суботу вечір (30. червня ц. р.) буде в касі понад пів міліона золотих на виплату посольських діет. У ночі з суботи на неділю вибили в стелі діру зі стриху прямо до касової кімнати, однак в останній хвилі сполошили їх. Злодії послугувалися парасолем, що утворений сторчав ув отворі, щоб здушувати гук спадаючого муру.

Іспит зрілости в прив. жін. учит. Семинарії СС. Василіянок в Яворові під проводом п. А. Андруховича в днях 14., 15., 16. і 18. червня зложили: 1. Блашкевич Катерина, 2. Березяк Стефанія, 3. Вербенець Стефанія, 4. Вікович Стефанія, 5. Горайська Агафія. 6. Гупало Анна, 7. Дорош Любов, 8. Ковальська Марія, 9. Маковей Марія, 10. Максимович Іванна, 11. Моляций Ангела, 12. Паславська Марія, 13. Палчинська Станислава, 14. Орловська Марія, 15. Сенів Ольга, 16. Обух Олена, 17. Сембратович Надія, 18. Середович Зофія, 19. Скорецька Зофія. 20. Турчиновська Юлія, 21. Федевич Марія, 22. Чорній Пелягія, 23. Шеремета Теодора, 24. Сірий Евгенія, 25. Цепінська Марія, 26. Стронська Ірина і 27. Дуцько Ірина.

Поширюйте „Нову Зорю"!

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття
Ґрамофони, ровери
Кружлівки молочарські

264 1—30

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.

СТАРША ЖЕНЩИНА, вдова по священику, пошукує заряду дому в парохіяльному домі. Радо займеться і веденням цілого господарства. Зголошення слати на адресу: Е. Лазенґа, Głębokie, p. Rymanów. 269

ВАЖНЕ для П. Т. Духовенства і Читалень! **ЄВАНГЕЛІЯ,** служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і на час переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. І. пов.** 16-?
149

ДЯКА можливо нежонатого, доброго дірігента, пошукує негайно парохія Сінява. Зголошення до Уряду пар. в Сіняві.
268 1—2

Сокільським гніздам „Сокола-Батька" приказ.

В силі 1144 чоловіка. себто в силі двох курінів стануди Ви в дні 24. VI. 1928 і гідно почтили память поляглих Братів. Вас привели: чувство пошани для поляглих, сокільська совість і сокільський послух, не відстрашили Вас ні дощ, ні буря. Ви блискуче викопали своє завдання — це з признанням підносимо.

Ламайте пута байдужности і зневіри серед нашого громадянства і дальше йдіть за нашим кличем: „Все вперед, всі враз".

До побачення на Краєвому Здвизі. Гаразд!

М. Заячківський, голова. **С. Коцюба,** начальник.
265 1—1—

В Централі ПАНЧІХ ПФАВ, Львів, Ринок 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.
246 а 6—50

Інжинір-архітект Лев Левинський

уповажнений будівничий 259 3—4

Львів, вул. Содова ч. 3, II. пов. (бічна вул. Потоцького)

виготовляє проєкти і кошториси для будови церков, народніх домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних, мешкальних і промислових. — Бере в підприємство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний нагляд при будовах, виробляє затвердження проєктів у Воєвідств.

ШИФОНИ Іван Рідль
Львів
265 1—30а **вул. Академічна 2.**

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ
у великім виборі
227 5-12
по низьких цінах
І. Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-. **Трибунальська 1.**

Цегольня „ЕНКА"
Львів, вулиця Снопківська ч. 1.
ново зареєстрована фірма поручає
ЦЕГЛУ
першої якости з нового випалу.
Негайна достава тягаровими автами.
245 7—10

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА"** :-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату 239 5-8 з виставових цін при закупі **панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля.** Велика оказія при 72-процентовій цловій підвишці. **Великий вибір — лише тревалі сорти!**

„FOSFOR"
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
232 **ЛЬВІВ,** 11—16
вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 51 (153). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 8 липня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіжинська 5. Конто П. Ш.: Краків 65.867. || Передплата в краю: ½-річно 5 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 долар. — Ціна числа 25 сот. — Оголошень не звертається

Сектанство і зріст релігійности на Радянщині

Завзятуща боротьба радянської влади з релігією викликала наслідки, що їх зовсім не сподівалися червоні царі. Останні роки принесли на Радянщині небувалий розріст сектанства, що обхопило широкі верстви населення.

Типовим прикладом, як ширитьсѧ сектанство на Радянщині, є відносини в Ленінграді.

Це „перше пролетарське місто" числило в 1923 р. 43 релігійних товариств, а з початком ц. р. було їх уже 80. Число сектанських домів перевищило вже в Ленінграді цифру 700. Також і в інших містах шириться сектянство.

Секти ці здобувають щораз більше сторонників, головно серед молодшого комуністичного покоління. Відомий теоретик більшовизму Бухарін накликує почати боротьбу зі зростаючим впливом релігійних рухів на молоде покоління. Найбільш розвинені секти: баптисти, евангелисти, адвентисти, унітаристи. Багато сект має назви своїх засновників. Сектарі влаштовують театральні вистави й послугуються вишколеними агітаторами для вербования нових сторонників.

Та побіч сектанства видно на Радянщині щораз сильнійший зріст релігійности. Московська „Рабочая Газета" оповіщує цікаве інтервю з Омеляном Ярославським, предсідником т. зв. „Безбожників", найчисленнійшої атеїстичної організації в Росії, бо має понад чверть міліона членів.

О. Ярославський признає, що дійсно дається замітити виразне відродження релігійних почувань і приписує це впливови нових „буржуазійних" кляс, себто наново збогачених купців і селян. Останній Великдень виявив із одного боку силу релігійности, що відроджуєтьсѧ, а з другого боку силу „безбожників", що мають поміч правительства.

Союз Комуністичної Молоді взяв у свої руки ініціятиву нагальної кампанії в відтяганню населения в д Цеокви влаштуванням в часі Великодного Тижня безплатних кінематографічних показів, танців та інших видовищ у робітницьких клюбах саме в цих годинах, коли відбуваютьсѧ найторжественніші богослуженя. Та всеж таки, мус ли признати сам „безбожники", здвиг у церквах не б в зівсім менший, як у передвоєнних часах. Хоч атеїсти вживали всіх зусиль не видно було зівсім, щоб рел гія, як вони запов дали, була засуджена на Радянщин на загиєіль. Традиційні російські хатні вівтарики, що в них постійно горить світло перед іконою, появляються щораз частіше навіть у цих робітницьких домівках, де в другому розі є Ленінів вівтар з його творами й портретом. Щораз частіше теж можна вичитаги в радянських часописах нарікання, що пронаганда Союза „Безбожників" не дає бажаних і сподіваних вислідів супроти „надто закоріненого в народі релігійного почування".

Тактика в народній праці священика

(Дискусійна стаття).

Читаючи статті поміщені в Н. З. о. Н. Корбутяка „Причини побіди демагогії" і о. В. Лазорова „Яка праця найбільше народня, а викликані моєю статтею „Громадська праця й Духовенство", бачу, що оба Отці або не зрозуміли дечого з моєї статті, або брали деякі вислови занадто буквально. Тому уважаю хосенним ще раз порушити цю тему та пояснити ці місця, які будьто не ясні, будьто є двозначного змісту.

Головно ходить про місце, в якім згадав я, що Духовенство повинноби зрозуміти вагу громадянської праці а Духовна власть повинна передовсім в духовних Семінаріях на це звертати більшу увагу.

Коли я згадав про потребу курсів громадянської праці в духовних Семінаріях, то ще тим не сказав я вчити на цих курсах молочарства, крамарства, книговодства й т. п. а розумів так, що на особливших конференціях слід впливати на кандидатів духовного стану, щоби вони не легковажили громадянської праці там, де до неї забираються переважно вороги Церкви, а нарід, бачучи відсутність священика, уважає це за брак прихильности, набирає до священика недовіря та йдучи за проводом здеклярованих ворогів Церкви кидаєтьсѧ вкінці й самий у табор противний та ворожий Церкві. Правда, слушний бувби заміт у згаданих статтях, що нам тільки старатися нарід релігійно освідомити, бо нарід релігійно освідомлений не піде за проводом ворогів Церкви. Та питання, чи не запізно вибирати цю методу тепер, коли кадри проти Церкви вже таки на добре розвинулися. Слід було робити це тоді, коли ворожої Церкві акції в нашім народнім життю ще не було, або принайменьше тоді, коли її ще в самім зародку можна було здусити. На мою думку нині можливий оден вихід: з ревною, щирою, становою душпастирською працею в напрямі релігійного двигнення народу з його занепаду, в парі ревна, щира, невтомна громадянська праця. Хіба, що релігійно освідомлений нарід колись сам протре очи й зрозуміє, хто йому приятель а хто ворог, та понаганяє крикунів та демагогів. А хвилю ту може приспішити щораз ревнійша душпастирська праця в напрямі релігійного освідомлення народу і тоді Духовенство моглоби звільнитися від надміру громадянської праці. Як що впали слова, про які згадує оден з Отців Авторів, сказані до одного з Отців Деканів, то сталося тому, що се якраз доба боротьби з ворогами Церкви. А в боротьбі не слід нарікати на невигоди, труди, немилі переживання. Бо не той хоробрий жовнір, що зражуєтьсѧ, передчасно розчаровуєтьсѧ або й уступае з фронту. Натомість той жовнір хоробрий, що нічим не зражуєтьсѧ, чекає кінця боротьби та надієтьсѧ, що він для нього буде побідоносний. Також згадуючи про інерцію Духовенства в громадянській праці, не розумів я загалу. Загал Духовенства завсіди непохитно стояв на своїх становищах. А якщо не осягнув належних успіхів, то причина лежить у недостачі орґанізованої праці та в партійній боротьбі таки внутр себе. Все таки не дасться заперечити, що деякі священики байдуже трактують громадянські справи, а є й такі, що впрост ділають на шкоду народу, давшися опанувати партійним політиканством.

Сумніваюсь, чи богато читачів погодиться з поглядом о. В. Лазорова, що кожний стан суспільности повинен сповняти тільки питомі свої станові обовязки, бо тоді він сповняє як найкраще й працю народню. А то тому, бо є в кожнім народі одна галузь праці, яка не належить до жадного стану, а є так розділена, що кожний мусить її бодай троха виконати. Є це рід праці, яку використовують всі народи для свого добра, а котрий її занедбує, то гине. Є це рід праці, яку жаден нарід не сміє легковажити, якщо хоче культурно й економічно розвиватися. Праця ця має також вплив на духово-релігійне життя народу, через що зглядом неї навіть і Церква не була ніколи рівнодушна і ніколи не перечила, а навіть у відношенню до держав і народів і сама її частинно бодай на зовні виконує.

Це політичний провід у народі. І як ріжні призвання мають виконувати тільки питомі їм станові обовязки, то я запитаю: А хто нас заступить в так важних справах, якими є кождочасні політичні питання і проблеми? Чи може користно буде для дочасного й вічного добра нашого народу на політику плюнути та взагалі за політичне двигнення не дбати? Чи може зайва це річ звертати увагу, хто веде політичний провід в народі? Правда, стрінутись можна з закидом, що релігійний індіферентизм у наших деяких провідників, це та сама, або й ще більша для Церкви язва. Так. Але в тім і причина, щоб нам не легковажити так важного питання та старатися виробити в народі на політичних робітників свідомих католиків, що вмілиби за справи Божі все й всюди як слід постояти. А це можливе тоді, якщо в парі з релігійним освідомлюванням народу ми працювати-мемо ще й на поли освітно-культурнім та економічнім та дамо примір всім, що ще не затратили в серці св. Віри. Думаю, що фізично й духово здоровий священик має бути душпастиром не лише в Церкві, коли сповняє духовні функції, але все й всюди, а головно там і тоді, коли св. Вірі й Церкві грозить небезпека.

Також не потрібно, щоби священик народніми справами займався фахово та забирав місце потребуючій праці інтеліґенції, як про це згадує о. Н. Корбутяк, до чого й брак часу в священика, бо дуже часто вистарчає сама присутність священика в народній установі чи інсти-

туції, щоби не закралася туди якась Церкві й народови ворожа акція.

Це головно я мав на думці, коли писав, що богато священиків від народної праці відтягається, на зборах не являються і загалом легковажать громадянські справи. Коли лучиться такий священик, що легковажить народню працю, від народу бокує й втікає, то чи не краще, щоби такий не був священиком і не став посередним розсадником радикалізму. А сему запобігти можна в Духовнім Семинари, звертаючи питомцям увагу на значіння і конечність громадянської праці.

Це я мав на думці. А як дещо було можна відшукати, а хіба в доборі слів. Можливо, що є ліпші способи поборюможливо, що є ліпші способи поборювання ворогів Церкви та справ Христових. Одначе я уважав за обовязок подати свої.

Бедриківці, 20. VI. 1928.

о. І. Братик.

Заслуги катол. Церкви для робітництва

Голос соціяліста.

Ш. Архіеп. із Ліону (травень 1924), *висказує переєвідчення, що роботодавець, який хоче переговорювати тільки з поодинокими робітниками, віддалюється від високих наук Церкви*“, а навіть кардинал, державний секретар хвалить у 1921 р. в імени папи Венедикта XV. засновування окремішних союзів роботодавців і робітників, що однак як загальні інституції мусять виділювати з себе мішані розємні комісії. Австрійські єпископи сильно чормчають вирозумілу співпрацю роботодавців із робітниками по думці дійсної спільноти інтересів. (Робітницькі палати, промислові ради). Щоб тільки це право вдержувати в справедливих межах і щоб воно не нарушувало прав роботодавців“.

Хотячи прикласти руку до суспільного порозуміння. архієпископ із Кельну підчеркав в грудні 1926 і в лютому 1927 конечність співпраці між роботодавцями й робітниками. Робить це, спираючися на декладне порозуміння з представниками науки суспільної економії, робітницьких організацій і середовища підприємців, щоби вимінути в цій ділянці „непорозумінь“, що так часто повставали зза недостачі ясних правил і поправних зясувань. Його внесення ясні:

Християнство, правда, не осуджує теперішнього економічного ладу, що „технічно є каніталістичний і сам собою означає поступ економічного життя“. Та думання виключно економічне, жадоба зиску, що не має ніяких взглядів для людей, що працюють на цей зиск, мамонізм витворили економічні й суспільні відносини, „що не тілько підприємцеві принесли чималу небезпеку, але найцінніщим життевим добрам міліонів людей заподіяли важку кривду, а крім него зродили економічну зависимість і непевність, що буде все тяжча. А чейже поступи техніки й приноровлення машин не конче мусять спричинювати бездушну працю й пригашувати так радість фаху. Треба тільки в християнському дусі допустити робітників до участи до можливо основного фахового вишколення. Підприємство, не виключаючи акційних товариств, мусить теж устійнити особисті взаємини між підприємцями й робітниками. Управа мусить розуміти духовий бік праці й відповідно до цего поводитися супроти робітників“.

По висказові кардинала промислові **ради можуть будити та збільшити почуття** збірної відповідальности й уздібнювати робітницький загал до відповідального співділання в управі промислом. Вислід зависить тут у першій мірі від вибору відповідних людей із обох сторін. З одного боку конечне є знання економічних потреб, згідне співділання над зростом продукції, раціональна діяльність і **поступова варстатова праця, з другого боку** справедлива оцінка робучої сили в її суспільно-економічному значінню любіч каніталу, признавання прав робітницького стану до життевої стопи, відповідаючої рівневі народньої культури та до розвитку як духово-обичаєвого, так і суспільного. В цему дусі робітницькі товариства будуть корисно розвиватися. Заразом підномагатимуть солідарне співділання обох організацій у справі забезпечення економічних вартостей законодавства й адміністрації.

В 1925 р. бельгійські єпископи зясували, що конечне є „згармонізування всіх прав як праці, так і каніталу в фахових організаціях, опертих на вірі..., що „конечне є віддання загального виборчого права на службу ладу й свободи, однаково далеких від обох політичних небезпек, як від анархії, так і від диктатури“.

В цему самому році австрійські єпископи заявили, що в суспільний закон, по якому ніякої кляси не можна довший час обікрадати з належних їй управнень, ані втручувати в некорисне положення без викликання в цілому обсязі людської господарки найстрашніших вислідів. Єпископи додали тут:

„*Робітник повинен мати можність праці, повинен користуватися правами й громадською честю, що відповідають достойству праці в християнській суспільности. Стан промислових робітників повинен був від початку бути влученій у суспільність.* А дальше льомбардські єпископи писали в 1920 р.: „Будучи речником своїх інтересів супроти інших кляс і супроти всеї суспільности, кляса як збір осібняків, що належать до цего самого фаху, мусить бути зорганізована, щоб так визискати всю свою силу й зужиття її для морального й матеріяльного добра своїх членів“.

Поза політикою, у властивому економічному обсязі далекосяжних реформ довершив „Нешенвл Кат. Ввор Кансил“ у Зедин. Державах. В квітні 1919 р. його управний виділ, що до нього належить між і. чотири єпископи й архієпископи, а серед них архієпископ Ню Йорку, оповістив програму суспільної відбудови, що його єпископи Зединених Держав назвали „гідним уваги“. Цей документ занимається передусім організацією промислу. Коли й колективізм не дає виглядів скорої поправи положення то нема причини глядіти спокійно на теперішний стан річей. Роботодавці мусять признати робітницькі союзи. Праця мусить також осягнути постепенно сильніше представництво в кермуванні господарською й то так у відношенні до управильнювання промислових справ, як продукції, приймання й віддалювання персоналу, створювання здорових умов праці і т. д.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 8. VII. 1928. 44

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Вся запаленіла скоро кинула оком, чи не ріжниться чим від иньших молоденьких отроків султана. Не ріжнилася зовсім одягом і мабуть не багато виглядом. Успокоїлася.

І знов тішилася всім, що бачила навкруги. Тішилася своєю власною радістю з життя і гралася мов ясним кришталом — думкою, яка аж тут їй привела. Тою думкою, що зродилася в її головці в часі розмови з монахом-відступником.

Вдивилася в товпу монахів і здавалося їй, що бачила якесь знакоме обличча — десь біля самого Прота, начальника всіх монастирів на Афоні, котрий витав Сулеймана.

Тепла струя перейшла їй від серця до мозку і очей. І здавалося їй, що ясний кришталь думки, який уродився в ній, зачинає розгріватися й виглядає, як горючий камінь, про який пророкувала їй циганка, що буде мати його у волоссю. Вже мала його — в голові...

Спокійно пішла в товні отроків біля Сулеймана до монастиря св. Пантелеймона.

Коли підійшла до нього з Сулейманом, побачила на верху камяної брами монастиря вже невиразний від старости надпис: „Святу Обитель сію возобновил человік, що вірив у Бога: Князь на Галичи, Перемишлі, Звенигороді, Ушиці і Бакоті, Ярослав Осмомисл, син Володимирка. Успе в Бозі 1187 года.“

З глибоким зворушенням відчитала старий надпис і побожно змовила „Отченаш“ за душу великого володаря своєї рідної землі.

II.

Після скромного снідання, яким монахи приняли високого гостя і його товаришів, а яке складалося з чорного хліба, меду і води, пішла Настя оглянути головну церкву і її скити, розсипані по недалеких скелях.

Але як тільки вийшла з киновії, зустріла несподівано знакомого відступника, що йшов з якимсь дуже старим монахом.

Збентежилася й хотіла його оминути. Одначе він показав її свому товаришеви і сказав до ньої в її рідній мові:

— „Це улюблений отрок султана Сулеймана, християнин. Ось тут був мій дім, моя дитинко!“ звернувся до Настуні.

Старий монах з білою бородою вдивився в неї своїми синіми очима, поблагословив її знаком хреста і сказав до знакомого Насті відступника:

— „Може, о. Іване, той отрок хоче оглянути нашу обитель?“

— „Так“, відповіла живо Настя.

По тім, що монах назвав відступника „отче Іване“, зміркувала, що тут не знають про його відступство. Але не хотіла його зраджувати. Розуміла, що тоді і він мігби видати її тайну, що вона не отрок султана, але його любка.

Ішли в трійку як представники трьох поколінь. Настуня чула ще в дома від батька і про св. Афон і про монастир св. Пантелеймона, як про місця, до котрих від віків спрямовані були серця й уми всіх побожних паломників нашої землі. Знала також, що вступ на св. Афон заборонений жінкам ще від часів царя Конститина і що на Афоні не була ще ні одна Українка, навіть ніяка княгиня. Серце її билося так, як беться в грудях того, хто перший вийде на недоступний верх гори.

— „Ти, сину, з нашої землі? А звідки?“ почав старий монах.

— „З Рогатина“, відповіла.

— „Знаю. Ще не знищили його бісурмани?“ Жаль блиснув в його синіх, старечих очах.

Увійшли в церкву, де здалека блистів головний вівтар прекрасної роботи. Настя побожно перехрестилася. Старий монах попровадив її перед сам престол і почав:

— „Святую трапезу сію сотворили сице: Собра во еди-

Істнуючих можливостей піднесення зиску доти не використаємо, поки більшість робітників матиме характер простих наємників. Ця більшість мусить увійти в посідання засобів продукції за посередництвом відповідних продукуючих товариств або за посередництвом союзів, що взаїмно себе підпомагають.

Програма вертає ще раз до основних християнських поглядів на економічні справи. Зиск це не головна ціль підприємства. Багатство повинно бути предметом західної управи. Но цьому, що в грудні писав архієпископ Кельну, підприємець не тільки повинен мати очі звернені на можливо найкращий розвиток інтересу, але й вважати, щоб його діяльність давала вдержання робітникові згідно з вимогами єства, обдарованого людським достойністом, а робітник із свойого боку повинен виповняти найвідповіднішу працю з пильністю й совістю. Так економічна діяльність із зарібкування стане покликанням.

Ми вважали важним подати ці цитати й виложити так католицький погляд, так як він представлений в енцикліці з 1891 р. Ця енцикліка вияснює достаточно, як католики з точки погляду своєї науки не тільки можуть співпрацювати по думці розділу XII. в справі охорони робітників, але й це, як приміюються до цих своїх засад.

Впрочім також і в році 1927. як і в попередніх роках це співділання виявилося в найріжнійший спосіб.

Один із наших відпоручників заповнив звичайним способом про нашу участь у „суспільних тижнях“ і в „місійних“ тижнях у Львовиї, що їх висліл у місіонарських кругах щораз видніший. Можемо теж навести зріст зацікавлення, що його викликають найважніші місійні часописи, християнсько-суспільні стовариш ення, католицький союз міжнародніх у ділянці суспільної реформи, колоніяльної праці, а головно в обсязі проблем примусової праці.

У сердечному співділанні з Міжнародним Католицьким Союзом Суспільної Праці могли ми підперти внесення „Карітас“ по думці її участи в найблизчому міжнародньому конгресі суспільної служби, а наші зусилля довели щасливо до співпраці з „Карітас“-ом на широкуму підкладі.

Протягом 1927 р. міжнародне бюро праці могло скріпити приятельські взаємини з католицькими організаціями, як „Міжнародній Союз католицької праці в фізичнім вихованню“ і з Міжнародним Бюром католицьких денникарів. (КАП).

На міжнародну виставу преси

Враження з подорожі.

(Від власного кореспондента).

IV. УКРАЇНА В СВІТЛІ НІМЕЦЬКОЇ ПРЕСИ.

Наперед про те, як прийшло до того, що Україна взагалі дістала якийсь самостійний куток на тій виставі. Бо се вистава преси д е р ж а в н и х націй. Така її засада, а Німці від засади не відступають. Правду кажучи, націй без держави ніхто в світі нацією не уважає й доволі важко вияснити пересічному чужинцеви, як се може бути, щоб якась „нація“ та держави не мала!

Отже та вистава не для таких, що держави не мають. Місто Кольонія видало на урядження тої виставки коло 15 міліонів марок (поверх 30 міліонів зол.), уряд додав щось 8 міл. марок, приватні люде і фірми вложили тут також гарний капітал. Ну — і є вистава, на котру дійсно варт подивитися.

Але України на ній бувби ніхто не запримітив (бо СССР. тільки „под вспульним дахем“ все робить і то так, що ріжниці навіть вправне око не скоро замітить). Та припадок хотів, що Гетьман України Павло на еміграції вже тому пару літ постарався о те, що Німці помогли урядити в Берліні „Український Науковий Інститут“. Отже той Інститут удався до управи виставки в справі виставлення бодай дечого про Україну. Та — відповідь була відмовна. „Ви живете в СССР. і в Польщі: удайтеся до тих держав, нехай виставляють!...“

Польща мабуть у сій справі радо зробилаб дещо, та удаватися до неї берлінському Інститутови неможливо. („Чому наші в краю не подбали за те? таке питання чув я доволі часто від Українців у Німеччині). А удаватися до СССР. очевидно шкода, бо коли там навіть „уряд самостійної України“ не вспів ще на ніякій виставці переперти хоч відграничення „спільного даху“, то що говорити про які небудь інакші заходи (поминувши вже питання можливости таких заходів).

Бувби ще один вихід з тої ситуації, бо управа виставки допустила ще т. зв. „світоглядо групи“. На тій основі знайшли доступ: зов окрема вистава католицька, далі протеста ська, жид вська, соціялістична.

Правду сказавши, ще найбільш загаль „український світогляд“ репрезентує у і п. Гамчикевич (гл. його величаву в своїм р брошуру п. з. „В імя правди“). Одначе той с тогляд якби показав Німцям, чи яким небу иншим культурним людям, то — могли у мерти зі сміху.

Значить — таки треба було шукати иншого виходу. І Управа „Укр. Наук. Інститута“ знайшла його, предложивши плян урядження української окремої виставки в формі: „Україна в світлі німецької преси“. На се Німці зараз згодилися. І не тільки згодилися, але ще матеріяльно і морально сильно підпомогли у виконанню того пляну, давши значні опусти в коштах, примістивши наш відділ у своїм найкращім павільоні й що головне — отворивши для нас свої великі бібліотеки з рідкими річами про Україну з ріжними унікатами, збереженими так у берлінських як і віденських архівах і бібліотеках.

От таким чином могла повстати окрема українська вистава. Скромна і невелика, але дійсно цінна, а тричі цінніща в нашім опущенню і упадку.

Найбільший вибір
всяких товарів блаватних,
великий вибір
СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Те саме дотичить філій:
у Стрию, Дрогобичі, Тернополі, Тарнові.
207 Ціни незвичайно низькі! 8-10

но злато і серебро і бисеріе і каменіе многоцінно і мідь і олово і желізо і от всіх вещей вложи в горн. І егда смішашеся вся, слія трапезу. І бисть красота трапези сиріч престола неізреченная і недомисленная уму человіческому, занеже овида убоявляшеся злата, овогдаж серебрна, овогдаж яко камень драгій, овогдаж інакова...“

Глибоке враження зробили на ній сі слова старого монаха, — сама не знала чому.

III.

„Die Nacht ist still,
Die Stunde steht:
Vergangenheit rührt sacht
An goldnen Glocken“.

Ідучи дальше до найблищого скита, побачила красу Святої Гори. Кругом під ногами розливалися ясні води архіпеляґу: Лаврові дерева і прочитан*) пишно прикривали наготу скель, над котрими високо кружляли вірли. Як ухом сягнути, — панувала тиша. Не переривали тиші ні рев звірів, ні блеяння стад. Бо по уставам „Святої Гори“ заборонений там побут самицям усяких животних і нема розмножування. І ніщо не нарушує глибокої тиші. Хіба вітер просвистить час до часу в гірських проваллях або прошелестить у листю дерев і корчів. І знов тиша. Одно лиш море глухо й однома манітно шумить у прибережжа.

Захоплена красою афонської природи, запитала старого монаха, хто вибрав сю гору на святу обитель.

Старець ідучи під гору, втомився. Сів, відпочав хвилинку й почав: „Старе передання восточної церкви каже:

— „Коли в Єрусалимі святі апостоли з Божою Матірю кинули жереб, кому яка земля припаде для проповіді евангелія, — дісталася Богоматери Іверська Земля**). Але ангел сказав їй, що та земля просвітиться пізніще, а її сам Бог приведе там, де очікують її опіки. Тимчасом чотиродневний Лазар, що був тоді епископом на Кипрійськім Острові, дуже хотів бачити Божу Матір. Але боявся прибути в Єрусалим, бо там булиб гонили його. І за дозволом Богоматери прислав по неї корабель, на якім вона плила до Кипру. Та нараз подув противний вітер і корабель прибув у пристань Дафні, до Святої Гори, де стояв храм поганського бога Апольона і куди прибувало багато людей, щоб почути пророцтва про свої сердечні тайни і навіть про тайну самого життя. Як тільки Божа Мати ступила ногою на беріг, всі камяні ідоли закричали: „Люде! Йдіть до пристані і прийміть Марію, Матір Ісуса!“ Народ поспішив на беріг моря і приняв з почестю Богоматір. А вона оповістила народови про Ісуса. І всі впали й поклонилися йому, увірували в нього і хрестилися. Багато чудес совершила тут Божа мати і сказала: „Се місто буди мні в жребій, данний мні от Сина і Бога моего!“ Поблагословила народ і сказала: „Благодать Божа да пребудет на місті сім і на пребивающих зді с вірою і благоговінієм... Потребная же к житію благая будуть ім с малим трудом ізобильна...“ Поблагословила ще раз народ і поплила в Кипр. А як минуло вісім сот літ, знов зявилася тут Богомати в сні пустинножителю Петру. Він мав такий сон: Святий Николай клячав перед Богоматірю й показуючи на нього, на Петра, просив її, щоб показала йому місце для чернечого життя. А вона сказала: „Во Афоні горі будет покой его, то бо есть жребій мій от Сина мні даний, да отлучающимся мірских молв і емлющимся духових подвигов по силі своей там временне житіе свое проведуть без печалі...“ Таким остане святий Афон до скончанія міра...“**).

Настуня закрила очі рукою.

Все те, що оповів старий монах, видалося їй таким природним і правдивим, що немов бачила й чула, як оживають і кричать камяні ідоли, кричать про чуда, які мають діятися на землі. Вірила твердо в чуда. Бо чиж не чудом було для неї те, що вона сюди дісталася? Дісталася всупереч приреченням цілих поколінь могутних царів!... Дісталася як невольниця туди, де століттями не могли дістатися навіть жінки наймогутнійших царів Византії. Чиж не чудом було, що з товпи бідних невольниць так скоро вийшла аж на місце, якого їй завидують дочки перших домів сеї землі? Д. б.

*) Блощ. **) Грузія.

**) Се оповідання як і дальше взято з прегарних легенд святогорських.

Вся та наша вистава міститься в одній кімнатці, чи радше переділі. Застаю там дижуруючого кустоша, котрий радо дає пояснення. Цікаво, що найбільше на нашу виставу звертають увагу жінки. Вони й чоловіків задержують, щоб оглянути. І мужчини задержуються самі — як і можна того сподіватися — головно ті, що підчас війни були на Україні. Вони часто оповідають таки зараз цілі спомини. Приходять і люде, що основніше цікавляться Україною. Оден з таких, що написав книжку про Україну, запитав:

— „Слухайте, що властиво сталося з Україною?"

Глибоке питання. І якже воно влучно відповідає тим, котрі дурять себе й иньших, немовби наше кольоніяльне становище в СССР. мало якісь ознаки державности.

Що „властиво" сталося з Україною?

А Бог милосерний знає. Ми тільки те знаємо, що самі її з дуру зруйнували, маючи найкориснійші умови, які тільки придумати було можливо. І щоби правду сказати, то нема що звалювати вину ні на Польщу, ні на Москву, бож таки наші власні руйники завізвали одну і другу на наші землі.

Втомлений довгою блуканиною відпочав я на одинокім кріслі, яке есть у нашім відділі та взявся оглядати.

Розуміється, наперед впадає в очи праця — полїка про нас, єпископа Ліковського, але не загально відома „Історія Унії" (переложена вже й на українську мову), тільки двотомовий твір п. з. „Geschichte des allmaeligen Verfalls der Uniiten Ruthenischen Kirche im XVIII und XIX. Jahrdt. unter polnischen u. russischen Scepter nach den Quellen bearbeitet von Ed. Likowski, Lic. S. T. Praemiirt durch die polnische historisch-literarische Gessellschaft in Paris. Ins Deutsche übertragen von Apollinaris Tłoczyński Domvikar in Posen. Im Selbstverlag des Übersetzers. 1885. Том I. — 304 ст. 8⁰, том II. — 339 ст. вел. 8⁰.

Обидва гарно оправлені в біду півшкіряну оправу, розуміється віденською б. надворною бібліотекою.

Перекарткував я той цікавий твір, де польський автор зараз на вступі обстоює нашу новну національну відрубність (ще тому пів століття!). Автор використав багато жерел просто з архівів, рукописів і т. п.

Переглядаю великі твори Пелеша й Малиновського про нашу церкву. Якже мало у нас таких праць. І як же давно не було вже таких творів!

То по пів століття, то по цілому століттю не появлялось ніщо з під пера Українця в чужій мові для інформації світа про нас. Зате як же старанно й постійно інформували світ Поляки про нас — розуміється інформували так, як їм треба було. Дуже цікаві докази польської пропаганди в німецькій мові про нас. Нпр. **„Ausfuehrlicher und wahrhaftiger Bericht vom Verlauff des grausamben Bluttigen Krieges, welchen die Cosacken und Tartaren neben andern Barbarischen Völkern wider die Polacken newlicher Zeit gefuehret haben"** і т. д. **Gedruckt im Jahr 1649.**

Значить — зараз по вибуху повстання Хмельницького вже якийсь Поляк, що володів німецькою мовою уважав за потрібне, поінформувати Німців про нас — розуміється з польського становища. А що тоді польська держава ледви чи давала гроші на таку пропаганду, отже можна мабуть припустити, що се приватна ініціятива і приватний кошт видали ту брошуру, котра вже в титулі виразно показує свій напрям.

А друге польське видання ще цікавіше й остріше, бо сатиричне й ілюстроване. Титул: **„Ausländisch europäische wie auch Französisch-Holländische Staats-Ereffnung".**

Се оден листок, задрукований тільки по одній боці, з ілюстрацією. Вона представляє в особах девять народів, вісім мужеських осіб. Еспанію репрезентує жінка. Польщі в тій ілюстрації нема репрезентованої, Україну представляє козак. Ілюстрацію ту робив і вірш до неї дописав очевидно Поляк, що видно зі змісту. Про Москву й Україну написано там таке:

Moscau treulich hilfft dazu, spricht: Ich will das Feuer schüren. Der Cosack ist voller Grimm, sein Herz im Leib will sich rühren — wegen grossen Widerwillens, wetzt den Saibel auf das neu, Droht den Kindern in den Wiegen zu zerschneiden sie entzwey. Dem der Tartar voller Wucht und erhitzten Rasereyen Folget pfeilschnell auf dem Fuss, dass man hört von ferne schreyen wild und garstig durcheinander die Ukraine zitternd bebt, doch sich Polen spricht erholend: Auf! der alte Gott noch lebt (jeszcze żyje stara wiara — Ред. „Н. З."). Auf, mein streitgewohntes Volk!...

На долі написано:

Gedruckt zu Delfft in Holland

Сей примірник пропагандистичної летючки походить з пруського державного архіву і мусить бути рідкий коли той архів старанно вложив його під скло й оправив в золотисті, вузькі рямці.

І ми, Українці, повинні зробити з нього відбитку й добрий переклад тай — також оправити в золотисті рямці. Не „на збитки Ляхам", а на науку собі, а саме, щоб нам се пригадувало, як навіть далеко від своєї батьківщини дбали Поляки про інформування чужих, ба — навіть ворожих собі народів (як пр. Німців) про те, що хотілиб, щоб усі знали... Так як вони знають.

Як видко з тої сатири — навіть не багато коштів треба, щоб поінформувати зі свого становища. Оден листок, зручно написаний, вистарчить. І не треба думати, що се не робить вражіння. О, ні. Якраз такі короткі річи вбиваються в тямку, коли путно і дотепно уложені.

Нпр. на тій нашій виставі багато чужинців понитує, де можна купити **„Kurzer Überblick der Geschichte Ukrainas"**, зроблений на основі Грушевського. Але його ніде не можна купити — і на нашій виставі нема навіть найменьшої летючки про нас. Добре, що хоч вистава є.

Ділиться та вистава на кілька ділів:

1. Інформація.

2. Стара історія, географія й белетристика про Україну (по німецьки).

3. Наука й освіта.

4. Сучасна гарна література. Переклади Юлії Вергінії й Шарльотти Вуцки. Вони своїми зовсім незлими перекладами заслужилися для популяризування нашої батьківщини лучше ніж багато з нас і т. д.

5. Сучасна історія України і всякі причинки до неї (в творах Гофмана, Коростовця і п.).

6. Господарство (багато вийшло по німецьки про нашу економіку).

7. Сучасна географія.

8. Часописи.

9. Мистецтво. (Архіпенко, Німець Нанст і п.). На стіні пару видів Києва (шкода, що нема видів зі Львова, котрий належить до дуже гарних міст).

Словом: як на нашу бідність, то наша вистава доволі добре представляється і звертає увагу багатьох чужинців. Деякі з них і по пару разів приходять до неї та докладно придивляються, перекидають книжки, читають зміст їх, розпитують, просять пояснення ріжних справ, словом цікавляться.

Дуже інтересне відношення до нашої вистави Поляків і большевиків. Перші, як інформував мене наш чоловік, котрий береже тої вистави, обминають ту виставу. Зате один Поляк докладно її оглянув і побачивши книжку про надужиття Поляків в Галичині, запитав, на що тепер таке виставляти. Про інші річи не висказався зле. А комуністи всі що до одного, навіть німецькі, оглянувши нашу виставу, висказують здивування, чому вона не „під одним дахом" з виставою СССР., „де прецінь есть Україна"... Так і видно по них, що нерадо її бачать „вплоть до отдѣленія."

З того відношення виходить, що Поляки, оскільки взагалі приступають до українських річей, то якось іще травлять їх, але наші східні сусіди ніяким чином не можуть проковтнути факту, щоб поза їх кордоном сміло появлятися щось українське без залежности від них.

Думаю, що таке ненормальне відношення буде доти, поки ми Українці якраз у мовах тих наших сусідів не напишемо поважних творів про нас, з нашого становища і поки при кождій нагоді не будемо в тих власне мовах видавати летючок, перекладів і т. д. Річ ясна, що наша пропаганда в мовах польській і російській ще більше потрібна, ніж у мовах дальших від нас народів, хоч і тої дальшої пропаганди, головно культурної занедбувати не треба.

Видання в перекладах наших культурних памятників більше здобудуть нам симпатій, ніж найбільш кріваві політичні книги, брошури і статті. Але до таких видань треба відповідних пояснень, недовгих! —

Ново відкритий Магазин трикотів і жіночого білля

Тадея Вітека, Львів, Рутовського 1, поручає по виїмково низьких цінах реклямових

Панчохи — Жіноче білля — Скарпитки
Комбінації — Трикотові вироби — Спортові панчохи
Ґарсонки 218 Жемпери камізольки 4—5 Батистові хустки

Д О П И С И

ПЕРЕМИШЛЬ. (Академія в честь Христового Серця). Годі не подати до відома загалови про нашу першу Святочну Академію в честь Христового Серця, яка відбулася дня 21. червня ц. р. в салі „Дівочого Інститута" о год. ½8. вечером, бо таких високо-достойних гостей так духовних як і світських ми не сподівались... Перші і другі місця займила переважно часть перемиської інтелігенції. Як се гарно і будуюче діялося на прочих учасників, які по береги заповнили салю, та як много воно причинилося до слави Христового Серця горіючою огняною любовю... Хоч програма обіймала 11 точок: Вступне слово, співи міш. хору, діточого — два терцети, фортепянові соля і одно скрипкове і дві деклямації — мимо того, панував святочний настрій до самого кінця. З задоволенням і великанським моральним підйомом опускали гості Святочну Академію, а много з учасників заявилось нишком за святкованням подібних святочних Академій щорічно. І дійсно: „Прославлювання і любов до Христа не уймають слави ні чести — ні геніям, ні героям, ні взагалі нікому — навпаки, вони зроджують любов і то в першій мірі любов до своєї Церкви, обряду — України та її світил". (уривок вступного слова). — Комітет Товариств „Апостольства Молитви" і „Тов. Мар. Пань" в Перемишлі.

ЖОВКВА. (Свято Христового Серця. Посвячення угольного каменя). Незвичайно велику й гарну хвилю пережило місто Жовква й жовківский повіт дня 24. червня ц. р. Цего дня обходить гр.-кат. Церква свято Христового Серця, яке у Жовкві святкується дуже торжественно. Не дивно, бо Жовківський монастир ОО. Василіян е ініціятором і центром культу Найсв. Серця Спасителя. Вже в суботу, дня 23. червня зійшлося велике число людей навіть з далеких сторін, з Каменеччини, Равщини, навіть далекої Радехівщини, та других повітів віддати поклін Христовому Серцю у величавім жовківськім храмі посвяченім Йому. У вечер прибув також Перемиський Епископ Йосафат Коциловський, великий почитатель Христового Серця, щоб своєю Особою додати блеску цему празникови. — А в неділю від самого ранка непроглядні маси людей залягли цілу монастирську площу та весь ринок, так, що прямо не можна було перетиснутись. Із всіх майже дооколичних сіл прибули душпастирі з процесіями. Від осьмої години рано приходили щораз нові процесії. О 10. год. почалася торжественна архиерейска Служба Божа. На жаль при кінци св. Літургії почав падати сильний дощ, так що головне торжество на ринку не могло відбутися. Та мимо цего народ не розходився, але чекав на друге свято, а це посвячення угольного каменя під будову повітового українського дому в Жовкві.

В Жовкві вже від давна дається відчувати брак своєї домівки. Щоби зара-

СУКНІ ШОВКОВІ

2/4 б 4—30 **від 29·— зол.**

в новоотворенім магазині

КОПЕРНИКА Ч. 17.

дити цему, оснувався осібний комітет, який під проводом адвоката Д-ра Михайлівського приступив цего року до будови своєї хати. І якраз на празник Христового Серця посвячено угольний камень під цю будову. — Чина посвячення довершив Преосв. Епископ Йосафат, котрий при тій нагоді виголосив дуже гарну релігійно-патріотичну промову. На це торжество прибула також делегація нашої соймової репрезентації, а то голова українського соймового клюбу Д-р Дмитро Левицький, сенатор М. Галущинський, та посол Іван Ліщинський. Після промови Епископа говорив також Д-р Дмитро Левицький про вагу будови наших національних домів і з цего згляду, що вони мають стати немов етапом до будови нашої держави. Опісля говорив сенатор М. Галущинський про значіння домово-родинного виховання. Всі промови наших національних послів, так при посвяченню, як і пізнійше при обіді, були націховані релігійним духом.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Зїзд Епископату Польщі відбувся 26 і 27 червня в Ченстохові. У зїзді взяло участь 19 архієпископів і епископів, з наших Митрополит Андрей Шептицький і Епископ Йосафат Коциловський. Зїзд занявся деякими питаннями з области релігійного життя і церковної адміністрації. Радив над способами швидшого виконання Конкордату особливо тих його артикулів, що до котрих прийшло вже до порозуміння між Церквою і державною владою. Між иншими радили над потребою основання лічниць для недужих священиків. Зїзд вислав до Св. Отця письмо з проханням апостольського благословення для праці Епископату.

Католицька Акція в Італії. (КАП). Президія італійської Католицької Акції на недавнім засіданню в Римі рішила звернути більшу увагу на боротьбу з неморальною літературою. До епархіяльних союзів К. А. видано обіжник, щоби слідити, чи шанують по громадах законні приписи що до поширювання неморальних книжок і часописів. Італійській Католицькій Акції підлягає Католицький Інститут Суспільної Праці. Його програма така: суспільна праця Кат. Акції, основи, історія й сучасний стан. Нове законодавство синдикалістичне і становище Кат. Акції. Вияснення цього законодавства в його основних точках: синдикати, хартія праці, коллєктивістичний устрій, робітниче законодавство, гигієна праці, недільний і святочний відпочинок, суть і головні цілі корпорацийного руху.

Католики в Англії (КАП). В місті Сванзе в Валії відбувся 52-ий річний зїзд представників 80 відділів і 13 епархіяльних рад стоваришення катол. молоді. Збори привитав архиепископ Кардіфу і посадник міста, що явився на зїзді в товаристві цілої управи міста. Виголошено реферати на теми: „Становище катол. Церкви відносно супружа", „Катол. душпастирі і робітники" та „Сучасне положення катол. Церкви на світі". Особливу увагу в нарадах присвячено пресовим справам. — В день св. Вінкентія відбулися в Менчестері з приводу традиційного свята цехів торжественні маніфестаційні походи католиків, в яких взяло участь поверх 25.000 осіб, мешканців Менчестеру, Сельфорду.

Комуністичні біблії. (КАП). З Шангаю пишуть, що там арештовано останніми часами богато комуністів, котрі під покришкою релігії ведуть завзято свою руїнницьку пропаганду. У арештованих агітаторів находжено „біблії" з дозволом (розуміється фальшованим) „імпріматур" духовної влади. В сих „бібліях", які масово розпродувано між населенням, пророки і инші біблійні постаті виголошували — революційні більшовицькі бесіди.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раніше РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців.
247 4—30

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

Відгомін інтервю марш. Пілсудського. Клюб ППС, зібрався на кількагодинну нараду, на якій прийнято гострі резолюції щодо заяви марш. Пілсудського. В звязи з цею заявою сконфісковано „Курєр Варшавскі" й „Роботніка". У звязку з тим соймовий маршалок Дашинський зложив свою заяву в відповіді на закиди в інтервю марш. Пілсудського. Заява єсть відбиттям резолюцій, рішених на засіданні клюбу ППС. В резолюціях ППС зазначено, що у інтервю, де говориться про можливість октроювання нових законів у Польщі, міститься загроза державного замаху проти конституції. ППс. боронитиме з усією безоглядністю демократії й народ. представництва, вибраного загальним голосуванням. ППС. вважає своїм обовязком ствердити, що інтервю зробило велику шкоду річі посполитій польській ударяючи в повагу держави й супроти власних громадян і супроти світа. — Інтервю марш. Пілсудського помістили надзвичайні видання „Фосс. Цайтунг" і „Берл. Тагеблят". Фосс. Цайт. дає тільки зміст інтервю п. н. „Пілсудський влекшив свойому серцю". „Берл. Тагеблят" подає також зміст і вважає інтервю вистрілом, що його маршалок дав на пострах, перед виїздом на відпустку. „Інтервю має застрашити всіх, хто бажавби в часі його неприяви, підважити теперішний стан. Та, якби не було, це заповідає гостру боротьбу між правительством і соймом в осени.".

НІМЕЧЧИНА. Експозе канцлєра Мюлєра в парляменті. На засіданні парляменту 3. липня виголосив канцлєр Мюлєр експозе. Він заявив, що останні вибори доказали світові, що Німеччина ввійшла вже в добу постійного повоєнного розвитку. Підвалини німецької республики сьогодні сильні. Завданням теперішнього правительства будувати дальше і працювати над загоєнням ран завданних війною. Програма кабінету кладе на першому місці питання заграничної політики. Німецька політика йде до мирного порозуміння й вирікається думки про відплату. Найважнійше питання це евакуація окупованих земель. Ще тільки півтора року ділить німецький нарід від предвидженого в договорі реченця евакуації полоси. Та колиб дійшло до цего, що питання евакуації занедбаноб аж до цего останнього реченця, то це означалоб невикористання нагоди заміни політики порозуміння в діло. Німецьке правительство дожидає, що теперішні правительства, що беруть участь в окупації, оцінять як слід цю німецьку точку погляду. Що до розоруження, то жадна держава не зробила в цьому тілько, що Німеччина. Світ мусить освідомитися, що така велика країна як Німеччина зівсім розоружена серед держав оружених від ніг до голови. Як дальше важне питання подав канцлєр репараційні питання. В економічній і торговельній політиці правительства змагатиме до зниження мит шляхом міжнародніх договорів та до поширення сіти договорів, головно з державами на схід і південний схід від Німеччини й до переведення автономних митних знижок. Що до внутрішних справ, то військо (райхсвер) мусить бути понад партіями. Правительство подбає, щоб воно було запасене в усе. Дальше заповів канцлєр підготування проєкту виборчої реформи, що при збереженні пропорціональности далоб змогу сильнішого контакту послів із виборцями. Також стараттметься правительство про основну реформу відносин між державою й її союзними країнами. Новий кабінет має щиру волю розвязати важкі завдання, що стоять перед ним.

ГРЕЦІЯ. Венізельос утворив кабінет. Венізельос одержав місію утворити новий кабінет. Він заявив представникові Гавасової аґенції, що президент республики Кондуріотіс дав йому право розвязати парлямент і розписати нові вибори. Та не виключене, що новий кабінет представиться теперішній палаті. Заграничну політику поведе теперішній кабінет по лінії попереднього кабінету.

ЮГОСЛАВІЯ. Погубні наслідки вбивства в парляменті вже даються відчувати. Кажуть, що від куль Рачіча згинула також велика позичка для Югославії, котру ось-ось мали сфіналізувати на англійськім грошевім ринку. Не є тайною в фінансових кругах, що по стрілах в Белграді і заворушеннях у Загребі англійські й американські фінансісти не вважають теперішню хвилю можливою для фінансових операцій. Невдача з позичкою є для Югославії ударом, бо при помочі позички мали стабілізувати дінара й фінансувати залізничий шлях Белград Катаро, важну господарську і стратегічну лінію.

Кріза правительства. Голова ради міністрів Вукіцевич подався до димісії з цілим кабінетом.

З Товариства „Медична Громада"

Інформація для бажаючих студіювати лікарські науки на львівському університеті: Лікарські науки на львівському університеті тревають пять літ і три місяці, то значить 16 триместрів, так, що хто пічне студії в році акад. 1928—29, то може скінчити в найкращому случаї в грудні 1933 р., не втягаючи в це часу потрібного на кінцеві іспити. Після найновішого системи лікарських студій, який з цим роком акад. входить в життя здається річний іспит при кінці першого року (2 предмети) і при кінці другого року (5 предметів). Прочі здається по одержанню абсолюторії лікарських наук в тому случаї після грудня 1933 р. З огляду на ограничене число приниманих рефлєктувати можуть на приняття сини лікарів, ті, що здали іспит зрілости з дуже добрим поступом, а що найменше з добрим.

Товариші, що бажають студіювати на львівському університеті лікарські науки, в усіх справах звертаються до Товариства „Медична Громада" на руки секретаря тов. Кушніра Романа, Gorzyce p. Tryńcza. Ті товариші найдальше до серпня подадуть свої точні адреси, вік, та з яким поступом зложили іспит зрілости. Рівночасно залучать почтові значки на відповідь і докладніші інформації. Про час вписів, як також які річи є потрібні до впису і про висоту університетських оплат повідомить в серпні ц. р. Подається до відома, що від 1 до 10 вересня ц. р. в домівці „Медична Громада", вул. Супінського ч. 21, будуть від год. 10 до 12 перед полуднем дижури: 1. і 3. IX. тов. Остап, 4. і 5. IX. тов. Войко, 6., 7., 8. і 10. IX. тов. Гілевич.

Виділ.

Перша в краю вирібня
ЦЕРКОВНИХ СТАТУЙ (фігур)
і артистична
різьбарсько-орнаментаційна робітня
ФРАНЦ ІВ. МАКС
Львів, Личаківська 15.
249 3—10

Присилайте передплату на III-ий чвертьрік!

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

„ДО ЕВРОПИ!"

Літературний спір на В. Україні.

Коли частина нашого громадянства в Галичині навіть старшого т. зв. „буржуазного" в останніх часах раз-у-раз звертає свої очі і симпатії на Схід, який знає тільки в теорії, то на Великій Україні ми є свідками чогось як раз зовсім противного: частина молодого і наймолодшого, суто пролетарського громадянства, що знає Схід з автопсії і щоденної практики, звернула свої очі і симпатії — на Захід...

Одним із дуже характеристичних *симптомів того звороту* великоукраїнського громадянства на Захід є напр. факт, що мав місце на минулорічній правописній конференції в Харкові, яку уряд УСРР. скликав був для вироблення нового українського правопису: частина учасників конференції, **підперта молодю з високих шкіл,** а при опозиції галицьких делегатів, поставила домагання замінити в нас східну кирилицю — на західну латинку.

Та найбільше голосним зворот сей став в літературних колах В. України.

Почав його один із найвизначнійших сучасних українських радянських письменників, б. співредактор найбільшого радянського громадсько-політичного і науково-літературного місячника, харківського „Червоного Шляху, робітник з походження але дуже інтелігентний, Мик. Хвильовий.

Почав від незвичайно різкої критики сучасної „пролетарської" літератури на В. Україні. „Ахилесовою пятою українського пролетарського письменства є не стільки відсутність критики й критиків — писав він в додатку до харківських урядових „Вістей" — „Культурі і Побуті" (1925 № 17), — скільки **відсутність самої літератури,** що її **варто булоб критикувати.** Тут глибші причини і одною з них є **пустомельний стан молодого письменства".** І далі: **„...Ніколи не було такої безшабашної свистопляски** (танцю під свист) **в тій же українській літературі, як за наших днів".**

Якіж висновки робить автор, ствердивши такий стан сучасної української літератури на В. Україні?

Висновки — рішучі і смілі. Вони такі: 1) сучасна українська пролетарська література на В. Україні не має нічого спільного з мистецтвом. „...Мистецтво є продукт упертої роботи **богатьох поколінь,** а зовсім не **„червона" халтура";** 2) молодим українським письменникам треба **„вчитись, вчитись і вчитись".** „Молода" молодь — цитуємо слова автора — мусить **поважати художню літературу** і знати, що звання художника чомусь обовязує, що заслужити його не так легко: для цього треба придбати багато **життєвого досвіду** і **добре знати старе мистецтво";** 3) за зразками треба звернутися на **Захід** — до **„Европи".**

Виступ Хвильового викликав в літературних колах В. України цілий спір за і проти. Взяли в нім участь крім Хвильового, що його статті на сю тему, крім у „Культурі і Побуті", появилися ще у „Червонім Шляху (всі вони вийшли окремо в двох збірках п. з. „Камо грядеши" і „Думки проти течії"), також Досвітній, Шумський й ин. — по стороні Хвилього, і Дорошкевич, Коряк, Затонський — по стороні противній. Кінець-кінців спір сей скристалізувався в два кличі. Сторонники Хвильового спрецизували його в словах: **„Геть від Москви!" „До Европи!"** Противнаж сторона виступила в обороні досьогочасних літературних зразків, що походять з **Москви.**

Та спір отсей не обмежився на саму літературу. Скоро, дуже скоро, він перекинувся на инші области, між ин. на **національно-політичну.** Проти засилля **Москви на сій области** виступив знова сам б. головний редактор „Червоного Шляху" О. Шумський.

Розуміється, що у спір сей вмішалася **Москва.** Вмішалася — і „вирішила" його. Хвильового і Шумського викинула передовсім з редакції „Червоного Шляху". А далі — із самої України. Хвильового — за кордон, а Шумського — в иншу кольонію СССР.

Хвильовий не видержав на становищи. Він написав найперше, куди слід, покаянного листа, в якім відрікся своїх „єресей". А далі — почав навіть кампанію у пресі **проти... „хвильовизму"...**

Та не зважаючи на се, спір сей ведеться далі і під сю пору: в літературній і політичній публіцистиці на В. Україні і закордоном.

К.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Христ. Організації:

Ч. 1. Основи соціольогії	**3·—**	**зол.**
Ч. 2. Світила Сходу	**3·—**	**„**
Ч. 3 Спіритизм	**2·—**	**„**
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	**0·80**	**„**
Ч. 5. Секти й сектанти	**0·60**	**„**

Бібліографія

М. Куцій: ПРАВОПИСНІ ВПРАВИ І ДИКТАТИ ОСНОВАНІ НА ОПИСАХ І ОПОВІДАННЯХ. Підручник для школи і самонавчання. Станиславів 1928. Накладом автора. Стор 56 мал. 8⁰.

Це приступно уложені правописні правила з примірами. По кожному правописному правилі подає автор зразки диктатів. Ці диктати не не поодинокі, відірвані речення, як це доси водилося, а цікаві оповіданнячка та описи. Значить, диктат не томить, а зацікавлює дитину. Це в нашій галицькій педагогічній літературі новина. Трохи за мала, правда, книжечка обємом тай не достає ілюстрацій, що значно оживилоб тай облекшилоб науку. Та це вже не авторова вина. Можна сподіватися, що ця пожиточна книжечка скоро розійдеться, а тоді подбає автор про краще вивінування своєї праці при новому виданні. Книжечка може служити як для вчителя, так і для ученика. Надається до приготовних іспитів до гімназії та до семінарії. На прикінці подає автор пояснення, як користуватися книжкою Ціна книжки 1 зол. 20 сот.

Нові книжки

ПОСТУП. Вістник літератури й життя 8 річник. 1928. Чч. 5—6. Май—червень Ст. 145—210. В. 8⁰.

Зміст: Здійснення національного ідеалу (Евген Томашівський). — Вилітайте (А. М.). — Подоляночка (Свитослав Чесина). — Давне щастя (Василь Лимниченко). — Юрій Немирич Канцлер Великого Князівства Руського (Д-р Ігор Лоський). — Поль Бурже (Л. Нигрицький). — Перші українські вибори в Галичині під владою Польщі. — Літо (Меріям). — Тип (Осип Назарук). — Зі світа. — З гетманського руху. — Бібліографія. — Всячина. — Передплата на рік 10 зол., піврічна 5 зол; для закордону річно 1·50 доляра. Редакція й Адміністрація: Львів, ул. Сапєги 26/I.

Опіка над памятками

Розпорядок Президента П. Р. з дня 6. марта 1928 р.

(Вістник законів П. Р. 1928 р. ч. 29).

IV. ВИКОПАЛИНИ І ЗНАХІДКИ.

§ 25. Власники, віднаємники або посідачі грунтів, що на них відкрито памятки або знахідки (точки 14 і 15 § 2), рівнож ті, що зробили відкриття, а також керманичі робіт, підчас яких натрафлено на викопалини, мають обовязок негайно повідомити про се консерваторську владу першої інстанції. Консерваторська влада видасть для забезпеки викопалин чи знахідок відповідні зарядження, а зокрема може зарядити здержання робіт або означити спосіб дальшого їх ведення.

§ 26. Археольогічні і палеонтольогічні досліди вимагають дозволу консерваторської влади першої інстанції та підлягають її контролі.

§ 27. Памятки, що є викопалинами і знахідками, можуть бути незалежно від умов, передбачених в § 18, вивласнені на річ держави, самоуправних союзів або правних осіб, що займаються опікою над памятками, а то на їх просьбу або за їх згодою.

§ 28. Грунти, що на них зроблено відкриття, можуть бути для наукових дослідів вивласнені або на якийсь час примусово заняті на річ держави, самоуправних союзів або приватних осіб, що займаються опікою над памятками, а то на їх просьбу або за їх згодою. Виїмок становлять по думці § XIV Конкордату зі Святою Столицею (ВЗПР. з 1925 р. ч. 72, поз. 501) групи, що належать до католицької Церкви.

V. ВИВЛАСНЕННЯ ПАМЯТОК.

§ 29. Вивласнення нерухомих памяток а також грунтів, що про них мова в § 28, відбувається на основі загальних приписів про вивласнення нерухомостей на цілі публичного ужитку.

§ 30. Вивласнення рухомої памятки наступає на основі оречення консерваторської влади першої інстанції. Оречення належить доручити як власникови так і посідачеви памятки, на яких від тої хвилі лежать відносно вивласненої памятки обовязки судового зарядчика.

§ 31. На скільки відшкодування не буде означене шляхом добровільної умови, консерваторська влада визначує розправу, на яку взиває власника памятки а також, о скільки вивласнення зроблене на річ одної з правних осіб, що вичислені в §§ 18, 27 і 28, повновласного представника тої особи. Термін розправи оголошується в урядовім часописі воєвідства а також в однім з місцевих часописів. Особи, що підносять права до вивласненого предмету, мають право зявитися на розправі, щоби боронити своїх інтересів що до висоти відшкодування і способу його виплати або зложення до судового депозиту.

§ 32. Для оцінки вартости памятки консерваторська влада першої інстанції покликує, на згідне внесення сторін або при браку їх згоди по власній думці, одного або більше знавців. При оцінці памятки належить мати на увазі однаково вартість у внутрішнім обороті, як і зменшення тої вартости наслідком обмежень, що випливають з отсего розпорядку. Опінія знавців може бути на письмі або устна. В тім останнім випадку її вписується до протоколу. Опінія знавців не має значіння, що вязалоби владу.

§ 33. Оречення консерваторської влади означує висоість відшкодування і спосіб виплати, узгляднюючи права третіх осіб (§ 31 останній уступ). Оречення доручається всім інтересованим, що взяли участь у розправі.

§ 34. З хвилею виплати зглядно зложення відшкодування до судового депозиту право власности памятки переходить на державу або на правну особу, на річ якої оречено вивласнення. Одночасно консерваторська влада першої інстанції бере або уповажнює взяти памятку в посідання, о скільки се по думці инших приписів отсього розпорядку не наступило вже раньше. Власник і треті особи, що взяли участь у розправі, можуть, о скільки почувають себе окривдженими, доходити своїх прав судовою дорогою на протязі шістьох місяців від дня, коли доручено їм оречення.

(К. б.)

ОПОВІСТКИ.

Матура в учит. Семинарії СС. Василіянок у Станиславові відбулася в часі від 18. до 21. червня 1928 під проводом п. В Драбіка, директора держ. муж. семинарії в Станиславові. Свідоцтва зрілости одержали: Білинська Марія, Бойчук Ірина, Борковська Софія, Григорович Олена, Гурська Евстахія, Дроздовська Іванна, Жарська Анна, Зеленяк Ольга, Капко Олена, Ковальчук Наталія, Крайковська Марія, Левицька Ярослава, Мончук Текля, Ортинська Іванна, Пастушенко Варвара, Петраш Ангелина, Романчак Ольга, Сапун Стефанія, Савіцька Параскевія, Сольчаник Стефанія, Торончук Анна, Федюшка Юлія, Чермак Антонія, Шкляр Северина, Яськевич Марія, Яцук Анна. Репробовано 1 кандидатку.

Закінчення збірки жертв на стрілецькі могили та Інвалідів Укр. Гал. Армії. З днем 30. червня закінчилася збірка жертв на упорядкування стрілецьких могил і інвалідів Укр. Гал. Армії на терені тернопільського воєвідства, а з днем 24. червня на терені львівського і станиславівського воєвідства.

Всіх ВП Громадян, яким нередано збіркові листи, просимо негайно звернути листи разом з зібраною квотою, а також всі порожні листи на руки повітових комітетів і філій, які ті листи в данім повіті розіслали. Звертаємо увагу на вимогу тернопільського воєвідства, щоби всі листи були предложені йому разом зі звітом зі збірки. Та навіть незалежно від такої вимоги всі листи мусять бути звернені, щоби можна було перевести докладну контролю.

Хв. Філії і повітові Комітети перешлють листи й звіти зі збірки найдальше до 15. ц. м на адресу УКТОНІ, Львів, вул. Руська 3/II

Товариство охорони воєнних могил
у Львові.

НОВИНКИ

„Свято читалень“ відбудеться в неділю 8. липня ц. р. у Львові на площі „Сокола Батька“ (за Стрийською рогачкою.) Розпічнеться пописом хорів і орхестр підльвівських читалень. Участь бере 6 хорів і 7 орхестр. Після попису відбудеться народня забава.

Напад на почту у Львові. 3 липня вечером до почтового уряду при вул. Глибокій (напр. політехніки) вдерлося 5 замаскованих людей із револьверами й один із них зажадав від уряднички видачі грошей. Бандити ним війшли в будинок зачинили входові ворота на ключ. Урядничка наробила крику, а агент львівської фірми Вайнштокович вибив шибу в вікні й заалярмував прохожих. Напасники побачили, що їм не вдасться обікраже почти, вирвали Вайнштокови 25 зол. з руки — а урядничці 5 зол. і втекли автом. Напад зробили тому, бо вивідалися, що до почтової каси прийшло 49 тисяч золотих. Поліція вислідила число авта — а відтак зловила вже і самих бандитів.

Уніфікація законів. 3 кін ем червня відбувся в Варшаві зїзд презесів і прокураторів апел. судів. Головним предметом нарад була справа нового закона про устрій судівництва, котрий входить в життя від 1. І. 1929. Цей закон має бути першим кроком до уніфікації судового законодавства в Польщі.

Військову службу священиків хотіли завести соціялісти в Голяндії Одначе парляменг 60 голосами проти 19 відкинув цей внесок соціялістів.

Гранати все ще вибухають. Хоч давно вже по війні, все ще вибухають гранати. Перед кількома днями, в Прошівцях у Золочівщині двох хлопців Михайло Боско та Михайло Мельник пасли корови й найшли в кущах невистрілену артилерійську гранату. Стали маніпулювати біля нього й в одній хвилі граната експльодувала й поранила важко шістьох хлопців. Жертви хлопячої необережности перевезено в шпиталь у Золочеві.

Грозить неврожай овочів. Сьогорічні весняні холоди вплинули катастрофально в Західній Европі на врожай овочів. Хліборобські бюлетини заповідають неврожай яблок, грушок і сливок. Не вдалися овочі теж і в Америці. Тамошні садівники тільки з трудом могтимуть задовольнити замовлення на внутрішні потреби. Овочеві мармеляди значно піднеслись в ціні. Також і виноград грозить недородом. Та винороби потішаються цим, що вино буде добре, бо осінь має бути довга й тепла.

РАДІО-АПАРАТИ
найновіших зразків краєвих і заграничних
поручає по приступних цінах і на добрих услівях
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, вул. Легіонів ч. 1. і 3.
212 г **Кошториси на жадання безплатно.** 8—30

Святокрадство. Із Копичинець доносять, що оноді в ночі якась злочинна рука довершила влому до церкви в Яблонові. Святокрадець забрав підручну касу, в якій було 106 зол. У всій парохії велике обурення.

Американський ювилей. 4. липня ц. р. минуло 150 літ від оповіщення независимости Зєдинених Держав Півн. Америки. Америка святкує цей ювилей дуже величаво. Також і інші держави заприязнені з Америкою відсвяткували цю річницю.

— **Звіринна ідиля.** В журналї „Натур унд Культур“ подає вчитель Йоганнес Маєр таке: „В Кримічавському лісі на скраю Хемніцу можна — коли хто має щастя — бачити звіринну ідилю. Три вивірки, дві бурі, одну чорну так привчили рентієри, що вони їм їдять із рук горіхи, хліб і чоколяду. При цьому вивірки зівсім довірливі. Один побережник оповідав, що одна вивірка прийшла до нього зівсім близько, не зважаючи зівсім на велику собаку. Я сам бачив, як вивірка взяла дівчинці з руки чоколяду тай зникла з нею на дереві. У Різдво підійшла теж була одна вивірка по доброму заохоченню до нас та тільки на віддаль пятьох метрів, а потім бистро втекла. Ця ідиля є тут темою в часописах і в розмовах у місті. (Доказ, що звірята тільки тому бояться людей, що вони вбивають їх.)

При замовленнях і купні просимо покликуватися на наш часопис!

Античні, курантові й новітні
ГОДИННИКИ
прецизійні ГОДИННИКИ
направляє годинникар
ЙОСИФ СМЄТАНА
Львів, Коперника ч. 18.
(напроти палати гр. Потоцького). 234 6—10

ДОВГОЛІТНІЙ ТЕХНІК-ДЕНТИСТ
СТАНИСЛАВ ПЕТЕЛЯК
Львів, вул. Малецького ч. 3.
(бічна Зіморовича)
виконує всілякі дентистично-технічні роботи.
256 Порада безплатна. 3—10

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 7-50

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
всякого рода
поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-КА**
Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.
252 Жадайте цінників. 3—12

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи, камаші, штильпи, скарпети** і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по уміренних цінах
Трикотарська робітня В. Лібанської
262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 2—30

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“
одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.
Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.
Адреса: **„CATHOLIC LEADERSHIP“,**
815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.
172 15—?

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ
під фірмою
СЕМЕН КОЗАК
Львів, вул. Бляхарська ч. 14.
виконує всякі роботи слюсарські, як вікна, церковні хрести, зелізні огорожі і т. п.
208 а 3—5

КУРЯТА тримісячні великих курпій „яси Брамапутра“ продас по 10 зол. Іван Крайник, дяк, Устє епископське, п. Мельниця. 1-1

СТАРША ЖЕНЩИНА, вдова по священику, пошукує заряду дому в парохіяльному домі. Радо займеться і веденим цілого господарства. Зголошення слати на адресу: Е. Лазенґа, Głębokie, p. Rymanów. 269

257 **На догідних услівях** 3—20
по цінах **точно готівкових** продас товари текстильні, шовкові й суконні фірми
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Словечна 9., тел. 15-32.

МОНОГРАМИ, всілякі ГАФТИ і ШИТТЯ БІЛЛЯ приймає **Е. СТЕФАНІВСЬКА, Львів, вул. Куркова ч. 14.** (в подвірю). 220 8-10

ДЯКА можливо нежонатого, доброго дірігента, пошукує негайно парохія Сінява. Зголошення до Уряду пар. в Сінявї. 268 2—2

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв о повідомлення їх про річницю місії хоч оден тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 266 1-2

Інжинір-архітект Лев Левинський
уповажнений будівничий 259 4—4
Львів, вул. Содова ч. 3, II. пов. (бічна вул. Потоцького)
виготовляє проекти і кошториси для будови церков, народніх домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних, мешкальних і промислових. — Бере в підприемство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний нагляд при будовах, виробляє затвердження проектів у Воєвідств.

Столярська робітня приймає антики, меблі до відновлення, і всілякі роботи столярські — **І. Стефанівський, Львів, Куркова 14.** (в подвірю). 221 8-10

Повідомляю шан. Публику, що з днем 13. X. 1927, отворив я по 40-літній практиці в першорядних краєвих фірмах
Концес. Заведення електр.-механічне й інсталяційне
при вул. Пекарській ч. 57, у Львові.
Заведення виконує всякі роботи, котрі входять в цей круг, по конкуренційних цінах.
На бажання зладжую кошториси і плянн, переводжу направи електричного освітлення і моторів в як найкоротшім часі.
263 2—15 **Теодор Трупіїв,** Пекарська 57.

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає 267
:-: першорядна робітня обуви :-: 2-27
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

7 найліпших, найновіщих господарських книжочок.

„Про помічні погної та як їх уживати", ціна . . . . . 0·50 зол.
„Коли і як помагати при породах у коров", ціна . . . . . 0·80 „
„Жито — як його управляти", ціна . . . . . 0·20 „
„Пшениця — і як її управляти", ціна . . . . . 0·20 „
„Про меліорацію та комасацію", ціна . . . . . 0·70 „
„Про плекання та годівлю домашної птиці", ціна" . . . . . 2·00 „
„Пять доказів" (як додаток до попередніх)

за 3·90 зол., з пересилкою 4·40 зол.

висилає 271 1—2

Товариство „Сільський Господар" у Львові, вулиця Зіморовича ч. 20.

СОРОЧКИ МУЖЕСЬКІ
ІВАН РІДЛЬ
Львів
вулиця Академічна 2.
265 2—306

Робітня годинникарсько-ювілєрська
КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО
у Львові, ул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)
виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під гарантією. 7—10
225

Артистичне заведення технічне
ЯКОВА ІНҐБЕРА
Львів, Сикстуська 56 а.
216 8—10

ПОРАДИ БЕЗПЛАТНО!

Погної на осінь
Сівалки, Молотілки, Трієри
знамените камінне вугля на осінь купуйте лише
в СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКИХ АҐРОНОМІВ
КООПЕРАТИВА У ЛЬВОВІ
вул. Собіського ч. 28 — число телєфону 37-58.
Найліпші вироби
найнищі ціни — найдогідніщі сплати.
272 1—1

ЦІННИК ДАРОМІ

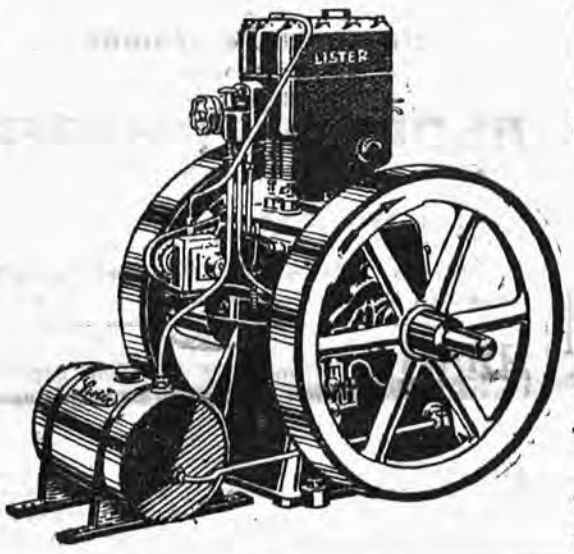

МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
фабрикати фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY
(Англія)
поручає
Клягсбальд і С-ка
Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,
259 на цілу Польщу. 3—4

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає найімодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий
138 22-?

ВСЧ. ОТЦІ ПАРОХИ! **ЧИТАЙТЕ І ПАМЯТАЙТЕ!**

ОРИҐІНАЛЬНА ШВЕДСЬКА КРУЖЛІВКА „DIABOLO"

Запевнює кожному, хто її купить, найкращі успіхи!

Докази свідчать, що:

DIABOLO є машиною, за солідність якої і її доцільну та правильну працю через повних 15 літ дає фабрика повну поруку.

DIABOLO є до набуття на дуже догідних умовах, бо на місячні сплати у всіх місцевостях в уповажнених представників фірми:

DIABOLO-СЕПАРАТОР
Спілка з обмеженою порукою
ЛЬВІВ, вул. Баторого ч. 34., Тел. 44-94.
ВАРШАВА, вул. Королівська ч. 23.
ПОЗНАНЬ, вул. Водна ч. 14. 6—6

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери
Кружлівки молочарські
264 2—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурування, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 7-10
209

„FOSFOR"
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
232 ЛЬВІВ, 12—16
вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 52 (154). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 12 липня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнего: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіжанки 5. Конто П. Ш.: Краків 205.867. || Передплата в краю: 1/1-річно 5 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/1-річно 1 амер. доля. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не вертається.

СМЕРТЬ ПРОФ. ІВАНА ШІШМАНОВА

Зі столиці Болгарії, з Софії, наспіло до Львова таке жалібне повідомлення:

†

З глибоким жалем повідомляється українське громадянство, що голова Українсько-Болгарського Товариства в Болгарії, почесний професор українського університету у Харкові, дійсний член Української Академії Наук, перший болгарський посол на Україні, незамінимий оборонець і приятель українського народу і т. д.

Професор д-р ІВАН ШІШМАНОВ

помер несподівано від розриву серця в Осльо (Норвегія) дня 23. VI. ц. р.

Поклін і вічна память великому чоловікови.

Софія 25. VI. 1928.

Товариство

Український Сокіл в Болгарії.

Іван Шішманов ур. 1862 р.

Перші його виступи як болгарського діяча припадають на 90-ті рр. м. ст.

З початку він дебютує на полі гарного письменства. Опісля одначе переходить до науки.

Як учений, Шішманов студіює передовсім історію болгарської літератури, зокрема її звязки з літературами славянськими і західноевропейськими. Та крім сього -він займається й иншими ділянками: болгарською фільольоґією, етноґрафією, взагалі культурою.

Найважніші праці Шішманова з того обсягу: „Стари пътувания прѣзъ България"... „Пѣсеньта за мъртвия братъ въ поезията на балканскитѣ народи" (I—II), „Славянски селища въ Критѣ и на другите острови", „Наченки отъ руско влияние въ българската книжина", „Руско влияние въ езика...", „Нови данни за историята на нашето възраждение", „Българите въ „Orlando Furioso" и. въ по-старата френска драма", „Историята на „Шуми Марица" (болг. нац. гимн) й б. ин. Збирав матеріяли до більшої праці п. з. „Произходъ на съврѣменна България" (Початки сучасної Болґарії).

Зокрема слід згадати праці Шішманова, що стоять у звязку з Україною.

Отже про Венелина (Юрія Гуца), закарпатського Українця 1-ої пол. XIX. ст., що відограв у Болгарії в розбудженню болгарського національного життя дуже велику ролю: „Венелинови ръкописи въ Румянцовския Музей" (Софія, 1896) і „Венелиновите книжа въ Москва" (I—II, С., 1897/8). Далі: велика критика на „Географічний Словар" Як. Головацького (в „Сборнику за нар. умотворения" й окремо, ст. 21). Відтак: „Тарасъ Шевченко, неговото творчество и неговото влияние върху българскитѣ писатели прѣди освобождението" (в „Библиотека Славянска Бесѣда", кн. XVI, й окремо: Софія, 1914). Се промова, що її Шішманов мав у 1914 р. в софійській „Славянській Бесіді" на святі в честь Т. Шевченка. Вкінці: „Роля України в болгарськім відродженню. Вплив Шевченка на болгарських поетів передвизвольної доби". Працю сю автор написав спеціяльно для Шевченкового числа „Вістника Союза визволення України" (чч. 81—82) і в яку як оден її розділ, увійшла згадана вище промова. Отсю останню працю „Союз визволення України" видав також окремо (Відень, 1916, ст. 14). Підчас війни Шішманов надрукував в російськім місячнику „Вѣстникъ Европы" також статтю про М. Драгоманова, якого пізнав колись особисто в Софії і з якого дочкою одружився.

В признанню визначних наукових заслуг Шішманова університет у Софії покликав його на професора порівнуючих літератур, а болгарська і хорватська Академії Наук іменували своїм дійсним членом. В 1905—6 рр. був болгарським міністром освіти. В 1914 р. іменувало його своїм дійсним членом також Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові.

В 1918 р., за істнування гетьманської Української Держави, Шішманов був болгарським послом у Київі.

Смерть проф. І. Шішманова вкриває жалобою між ін. родину відомого нашого знаменитого артиста-маляра п. Ів. Труша, що одружений з сестрою п. Шішманової.

*

Поважний болгарський письменник Кріль Грістов, котрий живе постійно за кордоном, оповістив у „Прагер Прессе" статтю про покійного болгарського професора й б. міністра освіти Ів. Шішманова. З неї подаємо що слідує:

Молода болгарська інтеліґенція й наука понесла велику втрату і місце, яке на віки опустив проф. Шішманов, не скоро буде заняте.

Не був се такий учений, що замикається у своїм кабінеті: Він опріч наукових заслуг має й багато инших для свого краю й держави. Опанувуючи кілька европейських мов так добре як свою рідну й маючи лагідну вдачу, надавався покійний дуже до навязування контакту з чужими.

І на все мав він час. І на свої літературно-історичні досліди і на засідання в рідних наукових товариствах і на особисті звязки з представниками науки, штуки і на велику переписку в ріжних мовах, котру все провадив сам, без секретаря, навіть тоді, коли був міністром.

Для болгарських письменників був се приятель, якого пошукати. Навіть зовсім невідомий поет чи молодий початкуючий письменник, що звернувся до нього, все одержав відповідь. Він перший за часів свого міністерства (1905—6) спонукав уряд, давати поміч мученикам-письменникам. У своїй молодости сам займався літературою. Йому завдячує болгарське письменство пр. переклади з Шілєра („Пісня про дзвін"), Бірґера („Леонора") і и.

Як історик і дослідник літератури покійний Шішманов проявляє просто пристрастну любов до своїх студій, котра часто доходила до таких обмін: той поважний учений і б. міністер довший час кождого дня приходив до старого письменника Вазова, щоб перешукувати кіш, у котрий той кидав ріжні папери. Тільки дякуючи тій любови Шішманова збереглося багато цінних річей по письменнику Вазові, котрий був дуже необережний у відношенню до своїх праць.

Українці також глибоко відчувають смерть того дійсно щирого приятеля нашої справи. Про його звязки з Українцями появиться певно не мало споминів.

Основи Католицької Акції.

(КАП). В звязи з останнім розпорядком італійського правительства, котрим пригадується префектам, що декрет про розвязання всяких нефашистівських союзів і товариств не відноситься до орґанізацій Католицької Акції, Католицька Ліґа Італії розіслала до всіх підчинених собі відділів обіжник про найважнійші основи своєї діяльности.

В тім письмі, згідно з численними вияснюваннями св. Отця представлено Католицьку Акцію як співділання світських осіб в ґєрархічнім апостоляті Церкви. Це треба постійно повторяти й вияснювати. З того факту випливає вся практична діяльність, а передовсім ширення Царства Христового між одиницями, родинами і суспільствами. Якщо отже Католицька Акція вщіплена є у святий пень церковної Ґєрархії, то з того слідує, що в деякім обсязі вона бере участь в правах Церкви. Це висказав Пій XI. в промові з 23. V. 1923 такими словами: „Хто діє, або спричинює ділання для добра або проти Католицької Акції, цей діє або в користь недоторкаємих прав християнської совісти і Церкви, або проти них." (У нас дехто за оборону в католицькій пресі наших Епископів грозить „активно виступати проти УХО". Прим. Ред. „Н. З.").

Згідно зі своєю природою Катол. Акція стоїть в безпосередній залежности від Ґєрархії, від котрої черпає програму й статути, засоби й методи праці. Католицька Акція обнимає всі области, де тільки є можливе християнське апостольство, але скрізь обмежується до оборони справи Божої і спасення душ. Навіть коли здається, що входить на політичне поле, то може це бути тільки тоді, коли політика торкається вівтаря. Тому, що вона є апостольством, домагається від своїх членів сильної віри, несплямленого життя, діяльної ревности

і синівського привязання до Апостольського Престола. Само собою, що такі люде будуть також добрими громадянами, як про це написав св. Отець в енцикліці „Quas Primas“: „Колиб люде як у приватнім, так і публичнім життю признали зверхність Христа, тоді вся людська суспільність булаб пройнята в певний спосіб добродійствами справедливої свободи, спокійної дисципліни і мирної співпраці“... Отже стремління до усвячення людських душ обіймає також усі инші стремління, а кождий дійсний католик все шанує правний авторитет так, що Католицька Акція є найбільше сушним елементом порядку і поступу.

Новий помисл

Бібліотеки по готелях!

У своїм інтереснім додатку „Kunst, Welt, Wissen“ принесла „Berliner Börsen Zeitung“ статтю Г. М. Ельстера п. з. „Бібліотеки по готелях!“

З неї довідуємося, що Анґлійці щойно минувшого року розпочали заходи, щоб у кождім готелю була бібліотека, а Німці сего року. Аж дивно робиться, що такі культурні народи, які мають з усяким люксусом уряджені готелі, оперті на великих капіталах і доходах, щойно тепер зачинають закладати в них бібліотеки.

На всю Німеччину тільки оден-одинокий готель „Ексцельзіор“ в Берліні має від півтора року добру бібліотеку з 5.000 томів. У ній є найлучші твори з красної літератури Німців, Французів, Італійців, Еспанців, Росіян і Скандинавців як також твори про науку, штуку, історію, ґеоґрафію, і т. д.

Цікаві помічення оповіщує управа того готелю по $1^1/_2$ року практики. Отож публика відноситься до книжок уважно, не дре, не плямить і не краде. З природи річи готелеві гості найрадше беруть легку лектуру, повісти й новелі; мужчини особливо жадають модерних авторів, а пані власне старших авторів романів і мемуарів, споминів (що свідчилоб, що жінки в дорозі поважнійше думають, ніж мужчини). Дуже дивне те, що жінки не хочуть лектур і гумористичної, якої власне домагаються мужчини рівно як детективних романів. Великим попитом тішиться вибір з правничих книжок, як також лєксикони й адресові книги. Звіт свій кінчить управа того готелю так:

„Ідея сотворення доброї готелевої бібліотеки творить точку спокою і противагу супроти нервозности й біганини у великім місті й тому не можна її за високо оцінити“.

Стаття виводить далі, що готелеві бібліотеки не тільки не пошкодять книгарням, але навпаки: виробивши цікавість у більшої скількости читачів, скріплять їх покупність книжки, котру зачав у готелю читати, а не міг скінчити, бо мусів виїхати. Не оден відкриє в подорожі якусь цікаву книжку і хоч перечитає її, то таки купить, аби мати у себе в дома. Не оден в подарунку привезе подібну або таку саму книжку і т. д.

Всі подорожні повинні жадати книжок по готелях. Місцеві бібліотекарі повинні служити радою готелевим управам, які саме книжки купувати для готелевих бібліотек. Не треба забувати, що кіно, спорт, техніка, радіо і скора комунікація — все те нищить замилування до читання і так сучасне покоління стає умово плитківе. Тому треба запобігати всіми способами, а оден з них тут представлений.

Цікава подія

Орґан Керенського „Дні“, котрий досі виходив як щоденник в Парижі, повідомляє, що буде дальше виходити як тижневик, а то не з фінансових причин, а для того, що весь його зміст буде призначений не для еміґрантів, а для читачів в нутрі Росії.

Се повідомлення може бути дійсно правдиве. На всякий випадок буде можна незабаром переконатися, який буде зміст того орґану. Коли він буде дійсно призначений тільки для читачів в Росії, то це знак, як уже вспіли наладнати підпольні звязки з орґанізаціями противбольшевицькими в нутрі Росії. І тим власне ся подія надзвичайно цікава: значить — чрезвичайка перестала бути всевидюща.

На міжнародну виставу преси

Враження з подорожі.

(Від власного кореспондента).

4. В МОРІ НІМЕЦЬКИХ ВИДАНЬ.

Те, що виставили Німці, дійсно може називати морем продуктів публіцистичних і книжкових, картоґрафічних і статистичних.

Річ ясна, що я того моря не беруся описувати, тільки скажу, куди я плив і що завважив. Скажу і про те, що я міг зауважити, тільки дуже згрубша, бо на само вичислення німецьких фірм, які взяли участь у тій виставі, та на згадку їх ділів — по одному реченню, не більше — требаб написати книжку...

І так переходив я попри німецькі гумористичні видання. Господи! Чого там нема? Мабуть ціле життя можна читати саму їх гумористику й не скінчити.

Слідують їх бібліоґрафічні видання. Томи рецензій. Також інтернаціональні рецензійні видання — по німецьки, про всякі літератури. Варт, щоб і наші критики посилали дещо таким виданням. Чим коротші замітки, тим радше їх приймалиб. В сих часах поспіху найлучші рецензії по пять-шість речень. Напр. такий то твір описує життя такого осередка в такім то часі. Визначається опануванням предмету, пластикою і належить до лучших (або навпаки).

Годинникарі, летуни, хеміки, хліборобські орґанізації виставляють твори про свою продукцію й успіхи. Маса того! Взагалі нема такого фаху, буквально ні одного, котрий не мавби поважної літератури й публіцистики про себе. А яка німецька кольоніяльна преса! А що там дали асекураційні товариства? Опріч публіцистики і книжок про обезпечення є ще прекрасно уложені образки й автоматичні показчики, чому треба асекуруватися. Напр. представлено, як на високу гору вибираються йти люди. *Поодинокі висоти тої гори позначені* цифрами, котрі означають літа життя: 20, 30, 40 і т. д. аж до 90, а 90 на самім верху. Отже щораз меньше і меньше людей доходить вище — а до 90-тки тільки два доходять. Значить — кожда полоса гори пригадує кождому, де він правдоподібно упаде. Така картина з рухомими образками вбивається в память кождому далеко лучше, ніж наймудрійша брошура про обезпечення.

Подібну „графіку“, але нерухому виставили евангелики, щоб показати, в яких мовах видають вони протестантську пресу і книжки.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 12. VII. 1928 45

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Відчула якийсь дивний біль, що там у низу мучаться товаришки її недолі. Той біль був змішаний з роскішною радістю, що вона не там, між ними...

Всім серцем відчула дивну руку Господню, котра привела її аж сюди — Чорним Шляхом ординським і Диким Полем килиїмським. Привела ненарушену і невинну. Привела і призначила до якоїсь великої проби-боротьби. А передтим дала їй ще у ласці своїй побачити найсвятійшу обитель Греції та помолитися у ній.

З глибоких тихих ущель і дебрів Святої Гори виходили до неї чудові мрії мов срібна мряка й нечутно шептали до вуха, що вона призначена до надзвичайних діл.

Хотіла ще тільки побачити Матінку Господню, Воротарницю. І запитала:

— „Чи далеко відси Іверський Монастир?“

Старий монах зачав здивовано дивитися на молоденького отрока. Бо за Іверським Монастирем попитували звичайно старі люде, які мали тяжкі ґріхи на совісти. Вони хотіли перед смертю подивитися в обличча матери Судді...

Помалу відповів:

— „Недалеко, синку!... На другім березі сього вузького півострова... Заки я відправлю Службу Божу, ти вже можеш там бути...

По хвилі додав:

— „Ти хочеш бачити Іверську Ікону Богоматери?“

Настя, бачучи, що старець розбалакався і радо говорить про святі річи Афону, запитала:

— „А відки та ікона взялася?“

— „Одного вечера — зачав старий — іноки Іверської Обителі побачили на морі полумінний стовп, що верхом сягав аж до неба. Переняті жахом, не могли рушитися з місця, тільки молилися. А те видіння повторялося ночами і днями. Згодом побачили, що той огненний стовп горить перед іконою Божої Матери і спробували на човнах підплисти до неї. Але чим більше підпливали, тим більше ікона віддалялася. Тоді іверські монахи зібралися в храмі і слізно молили Господа, щоб він подарував їх обителі той неоцінений скарб — ікону Богоматери. Господь вислухав їх молитви. Найпобожніщому з них, Гавриілови з Грузії, зявилася в сні Пресвята Діва і сказала: „Вийди в море і з вірою ступай по филях до мого образа!“ Гавриїл вступив на море, перейшов по водах як по суші і приняв у свої обійми ікону Пречистої Діви. Іверські іноки поставили чудотворну ікону в головнім вівтарі. Але на другий день перед утреню інок, що засвічував лямпади, вступивши в храм, не застав у нім ікони. По довгім шуканню побачили її перелякані монахи на стіні, над монастирськими воротами й віднесли на попередне місце. Але на другий день рано знайшли її знов над ворітьми. Це чудо повторилося багато разів. Нарешті Пречиста Діва знов зявилася монаху Гавриілу і сказала: „Обяви братії, що я не хочу щоб вони мене охороняли, але я хочу їх охороняти — і тепер і в будучім життю.“ Братія сповнила волю Богоматери. Від того часу і до нині Іверська Ікона знаходиться над брамою монастиря. Як прийшли тут мусулмани, то вдерлися в Іверську Обитель. А був між ними Араб, що називався Варвар. Він з ненависти до христової віри ножем ударив Божу Матір в обличча. Але побачивши, що жива кров потекла з її рани, що й сегодня можна ще пізнати, — покаявся, увірив і став скитським монахом і спасся і став святим. Його малюють, синку, чорного як мурина, з ножем, зі стрілами і з луком...“

Настя сиділа і в екстазі слухала святих легенд афонських. Картини, які малював їй старий монах-маляр, пересувалися їй мов живі перед очима. Слова: „Обяви братії, що я хочу їх охороняти“ — врізалися їй у память незницимо.

З задуми збудив її бувший о. Іван, що весь час не промовив ні слова. Тепер додав, важучи кожде слово:

(Дальше буде.)

І так нарисували мапу світа і від кождої країни, де панує мова, в якій вони видали книжки, потягнули якусь кольорову нитку до шафи з книжками в ріжних мовах. Безліч тих ниток. Є в тій шафі й українська книжка н. з. „Дорога до Христа", але чомусь ніяка нитка від неї до нашого краю на тій мапі не потягнена. Все те яскраво освітлене і притягає увагу.

Видавництва німецьких католицьких шкільних організацій виставили прекрасно оправлені видавництва, річники, книжки. І представили досвід, який при продажі зробили в німецьких катол. парохіях: В отворених шафах на ріжних поличках стоять ріжні книжочки. Ціна їх або однакова, або ріжна. До полички прикріплена каса. Над нею надпис: **„Bediene dich selbst!"** Значить: ніхто тих книжочок не продає, але кождий сам бере і сам кидає гріш у касу. Такі малі книгарні поміщені в передсінках церков католицьких. Видно, що Німці добрий досвід з ними зробили, коли продають їх на виставі.

Дуже цікаву і потрібну статистику на мапі всеї Німеччини помістила **Zeitschrift für Bischemie.**

А саме: Де і кілько передплатників має. У нас за весь час тільки оден ЛНВістник оповістив таку статистику; оскільки собі пригадую ні оден орган більше. А така статистика се дуже пропагандистична річ для органу.

Німецькі туристичні союзи виставили ріжні прегажні річи, видання книжок, органів, статистик. Кажуть, що Німці „отяжілі від пива". Але як вони рухаються прогульками! З жінками і дітьми. Далеко не дорівнують їм у туристиці ті, що не уважають себе „отяжілими".

5. НАЦІОНАЛЬНІ МЕНЬШОСТИ В НІМЕЧЧИНІ.

І таку виставу зробили Німці. А саме їх організація **Kulturwehr.**

Цікава та вистава, особливо для нас. З тої вистави бачимо, яку відпорну й організаційну силу викрешують з себе національні меньшости. Нпр. Поляки, що до котрих утерлася між нами думка, що ми від них нічого не можемо навчитися. Отже ті власне Поляки мають в Німеччині **чотири щоденні газети,** не рахуючи иньших органів. А є тих Поляків у Німеччині около 5 разів меньше ніж нас у Польщі (то є 1,200.000 душ). Тимчасом ми маємо в Польщі всего на всего оден щоденник — на 4 малі сторінки. Пор'внайте пропорцію і будете мати хоч на однім полі те, чого і в якій мірі можемо навчитись від Поляків.

Ба, маленьке племя Лужицьких Сорабів має також щоденну газету(**Serbsche Nowiny"**), а є тих Сорабів-Лужичан всего на всего 200.000, то значить тілько, — що нас в о д н і м галицькім повіті... Опріч того дневника мають вони ще шість иньших журналів. Порівнайте і ту пропорцію...

Ба! Литовців є у Німеччині 35.000 і мають свій дневник...

Ба! Данців є у Німеччині всего 28.000 і мають — два дневники...

Все те льокальні органи, котрі не можуть інформаціями і взагалі своїм змістом навіть думати про якесь порівнання з німецькою пресою. Але — живуть. Значить — кождий Поляк, Лужичанин, Литовець, Данець уважає своїм обовязком абонувати свій дневник або і два. А кількож у нас людей інтеліґентних, на становисках — десятками літ не має ніякої газети в дома, „бо на Бесіді є"... Співати „душу, тіло ми положим" вміють, але „положити" марний гріш на свою культуру — ого! Вже їх нема. „Лучше на перекуску піти".

Тай „перекусують" же нас на арені народів — навіть полабські Лужичане...

Позір! Зміна адреси!

З ДНЕМ 1. СЕРПНЯ Ц. Р. АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ „Н. ЗОРІ", „ПРАВДИ", „ПОСТУПУ", „БЕСКИДУ" БУДЕ:

Льв:в, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов.

Телєфон 4-48.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Nepomucenum в Римі. (КАП). Будова нової колеґії для всього духовенства Чехословакії в Римі йде швидко вперід. Святійший Отець жертвував на ту ціль міліон лір і висказав бажання, щоб будинок посвячено вже в р. 1929, коли припадає 200-літний ювилей його патрона св. Івана з Непомук. „Nepomucenum" будують близько Лятерану.

Ювилей торжества в Колеґії Культу Мучеників. (КАП). Рада цеї Колеґії опрацювала програму 50-літнього ювилею цего так важного під научно-релиґійним оглядом товариства для справ почитання мучеників і катакомбових дослідів. 6. січня 1929 р. відбудеться в катакомбах св. Калікста великий ювилейний обхід, а 2. лютого торжественне зібрання у „schola collegiae" німецького Campo Santo" у св. Петра. З тими торжествами будуть злучені програмові відчити й паломництва до Риму й околиці. В театрі старинної Остії віддана буде честь тамошнім мученикам.

„Оссерваторе Романо" в справі нескромних одягів. (КАП). „Osservatore Romano" в ч. 138 рішуче застерігається проти статті щоденника „Popolo di Romagua" п. н. „Миропомазання в Монтефіоре", в котрій нарікається на епископа за те, що при уділюванню Тайни Миропомазання зганив дівчину, котра приступила до цеї Тайни невідповідно одягнена. Орґан Ап. Столиці при тім завважує: „Як бачимо, не було нічо більше оправдане й більше відповідне, бо в церкві і при совершуванню культу і релиґії Божі слуги є одиноко управнені чувати над відповідаючим святому місцю поведенням вірних всякого віку, стану й суспільного становища... Справді не варто згадувати того, що треба назвати простацтвом або наївністю задля ратования очевидно неслушної справи, немовби пересторога епископа була подиктована його ворожим відношенням до фашизму. Навпаки, слідби запитати, чому місцева влада не спинює того рода публікацій, котрі зневажають епископа за виконування обовязку. Вкінци „Оссерв. Ром." просить місцевий епархіяльний Союз поробити відповідні старання, щоб такі виступи не повторилися.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

Правний реферат у соймовій президії. Соймовий маршалок Дашинський покликав до життя правний реферат при бібліотеці сойму й сенату. Завданням правного реферату збирання цільовиду матеріялів щодо польської парляментарної процедури, постачування їх на домагання соймовому й сенатському маршалкові та предсідникам комісій в справі прецеденсів у практиці польських законодатних палат, ведення виказу цільовиду літератури відносно конституції та регулямінів нарад, вкінці постачания маршалкам сойму і сенату та послам інформацій про конституційні питання й парляментарну процедуру в чужих державах. Управитель правного реферату має право вступу на засідания комісій: конституційної, правничої та регулямінової, щоб прислухуватися нарадам. Службово підчинений директорові соймового бюра. Управителем правного реферату іменований Лев Зелінський, доси референт соймового бюра.

ЛИТВА. Польсько-литовська конференція в Ковні для справ безпеки й відшкодувань покінчила свої праці. До порозуміння не дійшло. Більшість членів польської деле ґації виїхала, в Ковні остав тільки п. Голувко й секретар деле ґації Берковський для устійнення й підписання з литовською стороною звідомлення комісії та протоколу з останніх засідань.

РАДЯНЩИНА. Присуд у донецькому процесі. По 152 годинних нарадах проголосив трибунал присуд. Трибунал признав ствердженим істнування контрреволюційної деструкційної організації, розгалуженої в цілій донецькій кітловині з осередками в Харкові та Москві, яка вдержувала зносини з б. власниками копалень, за границею. Із 53 обжалуваних 11 присуджено на кару смерти, 34 на тюрму від 1 до 10 літ, 4 на вязницю з відложенням кари, 4 увільнено. Між уневинненими є 2 Німці. Одного Німця засуджено на 1 рік вязниці з відложенням кари.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА. О. Глінка про виборчу реформу на Словаччині. Відомий провідник католицьких Словаків о. Глінка занимається в часописові „Словак" аґрарною політикою чехословацького правительства на Словаччині. Ця політика призвела до цего, що в звязи зі „ремельною реформою" вивласнені землі сливе виключно перейшли в руки соціялдемократів і соціялістичних товариств. Усі земські маєтки Словаччини впали в руки спекуляційного аґрарного товариства. Аґрарна партія, що на Словаччині настроєна на соціялдемократичну нуту, зареквірувала всі добра для себе. Члени цеї партії (заможні урядники, адвокати, купці) одержали великі маєтки за смішні суми, а 27 маєтків, 2 фабрики спірту та велика молочарська ферма перейшли в руки соціялістичних товариств. Значна частина вивласненого осьтак церковного добра перейшла теж осьтак у руки атеїстичних леґіонарів та соціялістів.

ФРАНЦІЯ. Франція не думає опорожнювати Надренії. Бріян на раді міністрів заявив, що деклярація німецького канцлера в справі опорожнення Надренії не заскочила французької дипльоматії. Франція не думає опорожнювати Надренії без відповідного еквіваленту.

ГРЕЦІЯ. Заприсяження нового кабінету. Новий кабінет зложив уже присягу. Зараз по присязі відбулося перше засідання Ради міністрів під проводом Веніцельоса. В промові при згадці про можливість нових виборів до парляменту, Веніцельос ствердив конечність запевнення повної свободи виборів. До нового кабінету Веніцельоса належить і двох противеніцелістів, а саме: Завіріянос (внутрішні справи) і Хрістонанос (комунікація). Декрет про розвязання парляменту появиться небаром. Вся роялістична преса атакує гостро Веніцельоса.

Такого ще не було

Божеволіють від танцю

Преса доносить: У Медисон-Сквер-Гарден-і в Ню-Йорку вже від багатьох днів відбувається змагання в танцях, котре полягає не на красі танцю, а на тім, хто довше видержить. (Щось, як у нашій приповідці: „Іване, якже ти паскудно танцюєш!" — „Але довго". — Ред.). По кождій годині дають 15 хвиль спочинку. Такий танець іде днями й ночами, без уговку. Спати не вільно, бо тоді програється. Отже, хто засипляє, тому сусід має обовязок стати міцно на ногу, або вдарити в обличчя. Численні пари вже побожеволіли від перевтоми: вибігають з диким ревом з салі танців, діставши шалу, або на підлозі... рвуть квіти, котрих там нема і т. п. 19 пар видержало поверх 200 годин такої муки. З ріжних сторін віднеслися до комісаріяту здоровля, щоб заборонив ту страшну забаву, але комісар Ню-Йорку відповів, що конституція Америки дає кождому повну „свободу" також танцювати навіть тоді, коли се доводить до божевілля. І танцюристі змагання відбуваються дальше... Цікаво, що рівночасно заборонено там з моральних причин старі танці з 90 років XIX сто-

ліття, між иншими відомий танець „Коосвіе-Коосвіе", котрий на світовій виставі в Шікаґу ввела в моду славна танцюристка Фатіма.

І такого ще не було

До чого доводить божевілля, котре в усім хоче змагання, доказує свіжий випадок: Два найскорші їдуни з Нью-Йорку й Філядельфії заложилися, хто скорше їсть. В Філядельфії уряджено „змагання" в присутности 20.000 видців за тикетами (білєтами) по 2 до 5 долярів від особи. Суперникам звязано руки на зад і поставлено перед них американські пляцки. Побідив 14-літний син ню-йоркського пекаря Мек-Кеффери, званий „гордістю Бронкс'у": він у двох мінутах і 48 секундах пожер з неймовірною скорістю чотири величезні пляцки й осягнув „світовий рекорд" при небувалім реві 20-тисячної товпи.

Се прояви звиродження смаку новочасної публики. Давнійше за таке жертя давби батько поза вуха молокососови, а тепер такий молокосос — тріюмфатор, котрий збирає великі гроші за нікому непотрібний „успіх". І на таке народ дає масово гроші та ще хвалить собі!...

(„Die Neue Morgenpost').

Д О П И С И

СТАНИСЛАВІВ. В минулу неділю наше місто було свідком великої релігійної маніфестації тутешніх українців. Вечером, около 6. год. посувався головними вулицями величавий похід з Найсв. Тайнами, що їх ніс о. кан. Стек, окружений численним світським та монашим клиром. Загальну увагу звертав на себе чудовий образ Матери Божої Неустаючої Помочи, несений на раменах священників. Окрасою походу були мальовничі гуртки дівчат, що — одні вбрані на біло, з леліями в руках, — другі в прекрасних національних строях, а всі з побожною піснею на устах попереджали образ Пречистої. Перед Найсв. Тайнами ішли в біленьких одягах хлопчики й дівчатка кидаючи цвіти на дорогу, що нею переходив так достойний Гість. В поході брали також участь наші пластунки, що в своїх одностроях супроводжали ікону Богородиці. Між учасниками походу видніло велике число тутешньої інтеліґенції. — Похід розвязався на площі оо. Редемптористів, де під місійним хрестом відспівано перед Найсв. Тайнами благальну пісню. Було це завершення великого тридневного торжества в честь Матери Божої Неустаючої Помочи в каплиці оо. Редемптористів, що є осідком Марійського Брацтва, яке гуртує в собі тисячі членів і членок. **Учасник.**

РАДОЦИНА. (Лемківщина). Дня 9. V. с. р. счинився в Радоцині огонь на поді в одній хаті. (Радоцина ціла перейшла на православє). На поді спало 2-х хлопців парубків. Оден з них твердо спав а пробудився доперва як його добре припекло. Називався Андрій Саляндра літ 18. Хотів видістатись через стріху. Вирвав кички і переліз до половини через лати, а далі неміг вже ані вицофатись ані дальше видістатись на двір. Коли його огонь опалив, ледви живого видістали. В дорозі до Горлиць до шпиталю помер в Ропиці. В день похорону місцева учителька не учила. Діти святочно зібрані ходили коло школи. Коли місцевий священик о. Дацько прийшов на годину релігії, муж її (желізний правник, б. контрактовий учитель, москвофіл), казав дітям увійти до кляси, коли приїхав батюшка на похорон, забрав діти о. Дацькови на похорон. Коли о. Д. звернув йому увагу, той ще обурився, мовляв, що і на похорон жида як зайде такий трагічний случай можна піти. І шкільна влада це толєрує. Православні видно мають „спеціяльне взгльонди". —

Н О В И Н К И

Навернення славнозвісного математика й політика. Фльорентійська „Уніта Католіка" покликуючись на „Giornal de Brasil" з Ріо де Жанейро, доносить що браз. сен. Борбоса Ліма, відомий математик і політик, що втішається великим поважанням, по кількадесяти роках вільнодумства й позитивізму зложив тепер ісповідання католицької віри. Учений конвертит вияснив, що його наукові студії не моглиб принести йому вияснення тайни світа.

Чехо-словацька торговельна фльота. До великої війни тільки ті держави могли мати на морі торговельну фльоту, котрі посідали морське побережа. В 1918 р. перший виїмок зроблено для Чехословаччини й тепер має вона 12 торговельних кораблів, що плавають по морях. Перший „Легія", що розвозить товари до всіх частей світа, власність чеських легіонерів. Оден з тих кораблів, „Арна", вже розбився. Він був власністю А. Зденковіча. Инші є: „Далібор", „Прага", „Табор". „Богемія„ „Фрам" і и Більність їх має свій „родинний" порт у Німеччині. „Легія" і „Прага" мають навіть власне радіо на корабли.

Знов заводять ордери. Чеське правительство приготовило законопроєкт, на основі якого буде скасований обовязуючий закон (що забороняв усякі ордери й відзнаки) тай будуть заведені ордери так для військових, як і для цивільних. Помалу все вертає до стану передвоєнного.

На зїзді жінок, котрий відбувся в Кольонїї в будинках вистави преси, було поверх 5.000 делєґаток.

На зїзді стенографів у Райхенберґу сіло до змагань у скорім писанню 200 стеноґрафів і стеноґрафок. В ґрупі 270 складів на мінуту виграв мушина. В ґрупі 240 складів першу нагороду взяв мушина, другу жінка.

Важне для авторів і видавців. У німецькім перекладі появилася дуже інтересна книжка анґлійського накладця Станлея Унвіна п. з. „Das wahre Gesicht des Verlagsbuchhandels". Вийшла у Штутґарті. Написана з гумором і знаменито інформує про відносини всякого рода публики до накладця.

Афоризми п. з. „Poznamky o lidech a vecech" видала чеська письменниця. Тих афоризмів 733. Се дійсно несподіванка, як підчеркують чеські рецензенти, бо афоризми взагалі рідка поява в чеськім письменстві, а писаних жінкою ще не було. Праця та має бути зовсім добра й інтересна.

КРАВАТИ Іван Рідль Львів вул. Академічна 2.
267 3—50в

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 8-50

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ
у великім виборі
227 6-12
по низьких цінах
І. Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-. Трибунальська 1.

Цегольня „ЕНКД"
Львів, вулиця Снопківська ч. 1.
ново зареєстрована фірма поручає
ЦЕГЛУ
першої якости з нового випалу.
Негайна достава тягаровими автами.
245 9—10

„FOSFOR"
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
232 **ЛЬВІВ,** 13—16
вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові **й КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 53 (155). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 15 липня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четве[р] на 1 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіг[и]. п. Конто П. Ш.: Краків 05.87. || Передплата в краю: 1/4-річно 5 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-р.чно 1 долар. — Ціна числа 25 сот. — Духовенству не завищається

НЕПОТРІБНА ПРИСЛУГА

(З приводу одної статті „Діла").

В 140 ч. „Діла" з дня 25. червня ц. р. появилася вступна редакційна стаття п. з. „Розмах православя". Та стаття заслугує на особлившу увагу. Вона порушує актуальну й для нашої католицької Церкви болючу справу подаючи зі свого становиска причини схизматицького відступства на области гр. кат. Церкви виявляє для нас дуже знаменні погляди **української ліберальної інтеліґенції** на церковні справи. Притім подає стільки неточностей і ложних поглядів, що уважаємо конечним справити їх, аби бодай в части захоронити перед ширенням баламуцтва, а заразом виказати нестійність неправдивих і кривдячих нашу гр. кат. Церкву й нашу Ґіерархію обжалований.

I.

І так є неправдою, неначе на Лемківщині з початком червня ц. р. вже істнує аж 40 схизматицьких парохій. По правді є всего кілька православних станиць. Тут належать Святкова, Королева, Тилява, Мшана, Ольховець, Чорне, Радоцина, де в більшій скількости гр. кат. населення „перейшло" на варшавське православя. Прочі місцевости вичислені в „Ділі", то або присілки або т. з. дочерні висше названих парохій. Їх населення є дуже мале, нераз не доходить навіть до 100 душ, надто є там много жидів і латинників.

А в деяких не було й нема ніякого переходу. Тяжко зрозуміти, чому Редакція „Діла" так безкритично „розмахнулася" з православною пропаґандою. Це хиба вода на їх млин, та баламучення читачів. Видно, що для когось потреба аж такого „розмаху православя", може для „невидимої руки". Так само є неправдою, щоб у Турці і Бітлі були які-небудь дані до основання схизматицьких парохій. В Турці є кілька скрахованих одиниць, котрі під проводом місцевого інтеліґента русофіла „роблять" православіє для реклями, а в Бітлі, де населення стоїть під сильним москвофільським впливом, їх покровителі почали православну аґітацію, але на разі без успіху. Також неправдою є, що в Коломиї є яканебудь православна парохія.

Певне, що не годиться і не можна легковажити цего сумного обяву переходу й частини католиків на схизму, але ще більше не годиться реклямувати та пересаджувати, бо це і баламутить людей і непотрібно реклямує схизматицьку акцію.

II.

Ще цікавійше є становиско Редакції „Діла", коли розводиться над причинами цего схизматицького „розмаху". По думці Редакції є причини „внутрішнього й зовнішнього характеру". Внутрішні мали би бути:

Реформістично-дезорґанізаційні спроби й тенденції в греко-католицькій церкві, як: „усамостійнення" станиславівської й перемиської дієцезії через признання повноти юриздикції їх ординаріям, фактичне зірвання звязку з митрополичим центром, розбіжність в поодиноких ділянках адміністративного життя церкви, сліпе наслідування на нашому ґрунті зразків західної церкви й її ступневе відчужування від мас, насильне, непідготоване і під теперішній момент непідходяче вводження *целібату*, зривання тісного звязку з громадянством, тиха, але завзята боротьба між „западниками" і „восточниками" серед духовенства, — все те ослаблює греко-кат. церкву, параліжує її, відбирає їй вітальні сили і створює податливий терен для всяких експериментів.

Вичислені тут інкримінації є не тільки неправдиві але й дуже кривдячі, а для безкритичних або необізнаних з церковними справами читачів прямо баламутні. Бо хто трохи розуміється на церковній орґанізації, знає, що кожда відрубна дієцезія є самостійна, а її епископ має повну юрисдикцію, його відношення до Митрополії докладно определяє тридентський Собор, що замойський і львівський Синод за апробатою Ап. Столиці приняв також для наших дієцезій. Отже ні станиславівська ні перемиська дієцезія не потребує аж спроб „усамостійнення", бо вони від першої хвилі еригування були самостійні і такими остали до нині. Так само є кривдячим наклепом говорити про „фактичне зірвання звязку з митрополичим центром", бо той звязок який був, такий і є і не може бути иньший як тільки такий, як це определяють правосильні церковні закони. Розуміється, що тут, як шило з мішка, мусить вилізти целібат, хотяй обяв, що таки багато кандидатів до священства добровільно зголошується на безженних священиків, є лиш знаком життя і сили.

Як є у нас спроби реформаторсько-руїнницькі, то се ті, котрі вже від 3-х літ пропаґується в „Укр. Голосі". Спроби ті зміряють до завернення життя і розвитку нашої Церкви на кілька століть назад. Це сліпе наслідування на нашім ґрунті зразків рос. синодальної церкви. Це ті самі ідеї, що їх пропаґували перед 1914 р. і підчас війни русофіли, а котрі довели до нинішнього „розмаху православя".

І якраз ми стоїмо на сторожі традиції і тих цінностей релиґійного та церковного життя, які здобула собі наша гр.-кат. Церква довгою боротьбою і працею завдяки тій животній силі, яку дає їй тісна, жива й орґанічна сполука зі всемірною католицькою Церквою.

III.

І тут треба шукати жерела і причини схизматицької акції. Не ті околиці ані не ті парохії є загрожені, де нарід впроваджений в розуміння віри й релиґійного життя, часто приступає до св. Тайн, де читанням релиґійних книжок і „Місіонаря" освідомлений в ріжницях між катол. а схизматицькою Церквою, але якраз там, де священики русофіли переняті російською ідеольоґією мимоволі в многих случаях і несвідомо підготовляли ґрунт до православя.

В імя чистоти обряду поборювали т. з. „новшества"; призвичаювали нарід до зовнішних форм, не даючи їм життя. Впоювали знеохоту і недовіря до катколицької Церкви, часто й до Ґіерархії і Ап. Столиці. І длятого висказ Ексц. Митрополита є цілком правдивий і слушний, що не „курс на захід" є причиною схизматицької пропаґанди, але ціла русофільська ідеольоґія. Тому й не диво, що коли настали пригожі обставини, засів тої ідеольоґії приносить затроєні овочі. Треба лиш переглянути статті бл. п. о. Фещака ЧСВВ. в „Місіонарі" і „Руслані", як також статті бл. п. о. Марка Галущинського покійного протоігумена Чина св. В. В. в „Ниві" з рр. 1912—1918, а можна переконатися, як вони слушно перестерігали і вказували, що русофільський „курс на схід" приведе до схизми.

IV.

Розбираючи названу статтю „Діла", не можемо поминути того **прінціпіяльного** становиска, яке в церковних та релиґійних питаннях заступає Редакція „Діла", зглядно ті круги, котрих „Діло" є ідеольоґічним висловом. Ось їх становиско: **„Обстоюємо погляд, що справа віри, справа релиґійних поглядів і релиґійної приналежности є приватною справою громадян — очевидно — так довго, як довго вона не виявляє шкідливих для національної справи політичних чи культурних тенденцій"** (підчеркнення наше, Ред.).

Більше отверто й рішучо годі було висказати й ми вдячні за це Редакції „Діла", що прецінь **раз отверто** і без заслони висказала свій погляд і своє становиско в справах церковно-релиґійних. Перший клич, а саме: що справа віри, справа релиґійних поглядів і релиґійної приналежности є приватною справою громадян, є дитиною західного лібералізму XIX ст., а соціялізм приняв цей клич у свою програму. Так думати і висказуватися може тільки чоловік, коли він сам не має вже ніякої віри й ніякої релиґії. Бож ціла історія людства свідчить, що нема й не було більше загально людської справи, як справи віри й релиґійної приналежности. А якщо релиґійні справи є приватними, то загалом не знати, чи є ще яка справа, котру можна би назвати загальною. Другий клич висказаний в тім наведенім становиску Ред. „Діла" то пересадний націоналізм, котрий уважає націю найвисшим добром, якому все инше мусить бути підпорядковане, навіть такі надприродні й вічні цінности, як Віра, Церква, Релиґія... Є це як знаємо, погляд котрий недавно так рішуче й безоглядно осудила Апостольська Столиця в боротьбі з „Аксіон Франсез".

Саме тут треба шукати ключа до зрозуміння того дивного відношення нашої сучасної інтеліґенції до справ віри і релиґії. Становище „Діла" це **типовий** примір на це, яку силу можуть мати ще в нас деінде вже давно померклі ідеї лібералізму. Коли хто нині з таким арсеналом застарілих поглядів приступає до оцінки релиґійних питань, чиж дивуватися, що його оцінка буде тільки скривленим образом дійсности?

Присилайте передплату!

Країна, що не знає мира

З приводу одної анкети

Вже десять літ минуло від хвилі, як скінчилася велика війна і ніде в Європі не видно вже кільчастих дротів, що охороняли б мости і дороги, ніде не видно густих патруль воєнних при залізних дорогах, — ніде, з виїмком одної Македонії. Там все ще виглядає точно так, як підчас війни.

Та розмірно не велика країна, що за нашої памяти викликала дві війни, не знає мира відколи пишеться історія. Тепер ізза неї ненавидяться головно два народи — Серби і Болгари, причім і Греків не бракує. А самі Македонці хочуть автономії.

Що вони під тою автономією розуміють, Бог оден знає. Зовсім невиключена річ, що під тим розуміють таки самостійну державу, котра оперласяб на старих мапах і поширювалася потому на всі боки. Европейські історики й учені уважають за безнадійну річ, прийти тут до якогось висновку на підставі студій, хоч література тої справи дуже велика. Таксамо безнадійно представляється справа Македонії сучасним політикам: ніде й ніколи не було ще такої ненавистю перенятої публіцистики, як македонська. І коли в меморандах, які македонці раз-у-раз предкладають Союзові Народів, є хоч частина правди — а все чейже не виссане з пальця, — то се дійсно страшні закиди проти Сербів і їх панування.

А з другої знов сторони — вистарчить переїхатися поїздом по македонській землі та побачати той страшенно скомплікований систем дротів і сторожей, щоб переконатися, що Македонці не влекшують Сербам їх панування над тим краєм. Ніхто там не знає, чим дише кождий мужик і чи він не стоїть у звязку з бандами комітаджів, що криються в Болгарії та разураз нападають відтам.

Якийже вихід з того? Колиж скінчиться вічна війна на македонській землі?

Помалу, але що раз то більше прозябає думка, що мир можливий там аж тоді, коли наступить порозуміння й трівка федерація між Сербією й Болгарією в одній „Великій Югославії“. Тоді в ній і Македонія знайшлаб своє місце. І тоді повставаб на Балканах дійсно велика словянська федеративна сила, котрої влада сягалаб від Трієсту аж по Царгород, від Адрійського по Чорне Море.

В червні сего року болгарський часопис „Утро“ оповістив у тій справі анкету. Цікаво, що майже вся югославянська (сербська) преса живо і прихильно відгукнулася на те питання та заговорила про потребу зближення, порозуміння і навіть злуки. А всі органи, що відгукнулися на ту справу, підчеркують, що істнує властиво тільки одна перешкода для такого порозуміння: Македонія. Ні Серби Болгарам, ні Болгари Сербам до суд-віку не відступлять добровільно ні одного шматочка тої кровавої землі. Остає — пише сербська преса — тілько одно: дати тій землі автономію.

Ба, але тут власне й повстає питання, як Македонці розуміють автономію. А до того болгарські політики дуже підозрівають Сербів, що ті в разі порозуміння зачалиб змагати до того, шоби з цілого Балкану зробити не Велику Югославію, але Велику Сербію — єдіну, неделіму. Македонціж взагалі не хочуть і чути про ніяке порозуміння з „сербськими мучителями“ — так оповіщують.

Але час робить своє і колиб ідею порозуміння поставили там дійсно на засаді рівноправности, тоді може щезнути ненависть і кров навіть у країні, котра не знає мира.

257 **На догідних услівях** 4—20
по цінах точно готівкових продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Сонечна 9., тел. 15-32.

Перша в краю вирібня
ЦЕРКОВНИХ СТАТУЙ (фігур)
і артистична
різьбарсько-орнаментаційна робітня
ФРАНЦ ІВ. МАКС
249 **Львів, Личаківська 15.** 4—10

На міжнародну виставу преси

Враження з подорожі.

(Від власного кореспондента).

6. ПРАКТИЧНА НАУКА ДЛЯ КУПЦІВ, АДМІНІСТРАТОРІВ І Т. Д.

Цілий ряд стін заложений графічними таблицями й короткими висновками з довгих студій над інсератом (анонсом, оповісткою).

У Німців професори університетів думають над такими річами як анонси і всім, що з тим анонсом вяжеться.

Все розроблене й обчислене до подробиць — не на основі „мірковань“, але на основі практики, досвіду. На тім оперта і теорія...

Продуцент, або купець, що хоче оповіщувати свій товар — так учать ті таблиці — повинен наперед завдати собі отсі питання:

1. Ist meine Wahre absatzfähig?
2. Wo? 3. Wie viel?

Опісля повинен братися до роботи здобування своїх клієнтів, обмірковуючи час акції, способи і кошти.

Оповіщувати свої продукти можна почтою (зібравши адреси), плякатами на стінах, інератами в органах преси. Слідує аналіза інсерату, його величини, форми, кольору і т. д. (праця проф. Mentz'a, образу, рам, місця і т. д. — надзвичайно точно і влучно.

Потому слідують обчислення на основі фактів, що приносить рекляма — і то по днях.

Того самого дня, в котрім люде в Німеччині одержать рекляму, відповідає 2 проц. адресатів. Вже по двох днях приходить відповідь від 37 проц. адресатів! По трьох днях від 25 проц., по 4 — від 10 проц., по 5 — від 9 проц., по 6 від 5 проц., по 8 до 26 днях 10 проц.

Мимо ургенсів не відповідає около 1 проц.

Розуміється, се у Німеччині так. Думаю, що у нас мимо 10 ургенсів не відповілаб бодай половина адресатів (бо Німці нарід „отяжілий“, а ми „живий“). Але й у нас рекляма мусілаб дати добрі наслідки для всіх, що її вживалиб. Тільки рідко хто її вживає. Перегляньте анонси в українських органах, а побачите, який проц. наших анонсує, а який проц. Поляків і Жидів у наших газетах.

Величезні наслідки реклями виказує на виставі одна з фірм, котра продукує папіроси. Вона видає на оплачування анонсів чим раз то більше грошей і — має непомірно більші доходи за кождим разом, причім має можність так розложити кошти продукції товару, що

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 15. VII. 1928. 46

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „Жіночого пола на святім Афоні не було вже більше як тисячу літ. Афонські отці законоположили, щоб жіночий пол не мав вступу на Святу Гору. А се потверджено було грамотами всіх царів візантійських і великих султанів. Була тут лише жінка першого християнського царя Константина. Але як тільки підійшла до першого скита, Божа Мати крикнула з ікони: „Ти чого сюди! тут ікони, а ти жінка! Ні кроку дальше!“... Цариця злякалася й вернула до Візантії та оповіла се брату Аркадію. Се той, котрий що року присилав сюди 12 фунтів золота і 17 срібла з царської скарбниці. А як настали турецькі султани, то й вони пошанували святий закон Афонський...“

З Настунею діялося щось надзвичайне під впливом дивної ґнші й оповідань. Здавалося їй, що тутешні монахи люде не з сего світа. Якийсь внутрішний розрух опанував її душу, мов орану весною земельку, в яку має западати насіння.

Постава й рухи старого монаха вже від першої хвилі зустрічи з ним робили на неї враження, що він мусів колись належати до високо поставлених людей. Тепер по його оповіданнях набрала переконання, що він мігби їй неодно сказати і в иньших справах: тих, що ними зацікавив її Річчі у школі невольниць. По надумі промовила до нього:

— Скажи мені, старче Божий, чому Турки мають свою сильну владу на великих землях, а ми ні?

Старець видивився на неї з такою увагою, що аж брови зморщив. Опісля повагом відповів:

— І ми все те мали, мій молоденький сину...

— Чомуж ми втратили? запитала з великим зацікавленням.

— Бо вірности в нас не було.

Старець зморщив чоло, якби пригадував собі щось давно забуте і продовжав:

— *То мірські діла, мій сину!* Але як ми не мали втратити своєї влади, коли вже в десять днів по смерти Владимира убили на Алті сина його, праведного Бориса... Та не в тім річ, що вбили. Було таке від часів синів Адама у всіх племен і народів. Але в тім сором і горе, що праведний Борис сконав, опущений військом своїм. Так само зраджений потиб і Гліб під Смоленськом і Святослав, в долині над Опором, серед гір високих, де і я літ тому пятьдесять молився і докидав соснини, щоб звірі не порили княжеського гробу... Всі вони погибли опущені військом своїм...

Божий Старець мав слези в очах, коли згадав про се. Настя вдивлялася в нього як в образ і ловила кожде слово з його уст.

Тут старець знов напружив ум свій і високо зморщив чоло та почав:

„...А въ лѣто 6655*) убиша Кіяне Игора Ольговича снемшеся вѣчемъ и похитиша въ церквѣ св. Ѳеодора когда князь бяше въ чернцехъ и въ скимѣ... И монатю на немъ оторгоша и изъ скитки изволокоша и елице изведоша изъ монастиря и убиша его и везоша на Подолье, на торговище, и нага повергоша...“

Відітхнув і продовжав:

„А тисяцкій Лязор — то мусів бути варяжскій нащадок, мій синку, бо пошанував хоч тіло князя — повелѣ воинам взяти Игоря князя и они вземше покриша его одеждами своими и положиша тѣло его въ церкви святаго Михаила. И на ту нощь Бог прояви знаменіе велико: зажгошася надъ нимъ свѣщи вси. И наутрѣя приѣха игуменъ Антонъ и везе тѣло князя Игоря въ монастырь къ святому Симеону и тамо положиша его въ гробѣ...“

Старець знов відітхнув і додав: Так описує стара літопись нашої землі, як поводився наш народ з владою своєю, слухаючи підшепту бунтівників.

---

*) 1147 р.

вони меньшають до 75 проц. в порівнанню з тим, як зачала свою продукцію, а доходи не меньшають очевидно, тільки ростуть. Ось наслідки реклями...

Є вже й у нас тут і там початки якогось промислу, якоїсь своєрідної продукції й умілости, — але хто про них знає?

Якже дуже придавсяб виїзд наших рухливійших людей на такі вистави, щоб наочно переконатися, як роблять иньші народи!

Переходжу ряд саль і коридорів, котрі можу тільки згадати. І так вистави всякого рода графіки, вистава „**Druckfarbenverband-y**“ (у Німців всякий фах має безумовно свій союз), далі — кімнати спеціяльно цікаві для редакторів політичних, льокальних, фейлєтонових, торговельних і т. д. (в сі кімнати загляну ще на слідуючий день). Дальше оглядав я найновійший винахід в области пересилання вістей, а саме телєграфічне посилання писем. І так, депеша коштує три рази більше ніж телєграфічно-фотографічне пересилання письма — не кажучи вже про те, що в депешах можуть лучатися й дуже погані похибки, котрі мають нераз далекосяглі наслідки, а в фотографічно-телєграфічних пересилках письма похибки уряду виключена (хіба що сам автор письма помилиться).

Надзвичайно цікаво уряджений чотирогранний басейн показує новочасний „шлях вістки“ по всім світі. Але чи годен описати все те? І на самі згадки кілько місця треба!

7. ВИСТАВА БОЛЬШЕВИКІВ.

Усякий звіт має лиш остільки вартість, оскільки він правдивий, то значить відповідає дійсности. Справоздавець не повинен бути упереджений до нічого, навіть до того, чого не любить він або ті, для котрих він пише свій звіт.

Маючи такі погляди на справу звідомлень, скажу відразу: В большевицьку виставу вложено багато праці. Се треба признати, хоч та вистава для нас Українців несимпатична вже тим, що вона не відмежовує української продукції так, щоб чужинці могли відразу пізнати, що мають перед собою щось окреме, що повинно мати власне обличча і своє окреме місце.

Україна на большевицькій виставі в Кольонії потрактована г і р ш е ніж бувші німецькі кольонії в Африці. Далеко гірше. Хто оглянув те, як Німці представили свої б. африканські кольонії, як там відразу впадає в очи факт окремішности тих земель, їх спеціяльного обличча, їх краєвидів, типів і мап, — той не може не зауважити як все те власне позатирано на большевицькій виставі. Ні мапи України, котра впадалаби в очи, ні її краєвидів, ні відріжнення її відділу хочби видною надписею — нема. Попід стіну праворуч від входу приміщено ряд українських книжочок і трохи книжок, декілька видівок і статистик. І то все. Подібно як Азербейджан і иньші провінції Москви. Чужинець, котрий вийде з тої вистави, має тільки одно враження: що єсть СССР., або як Німці коротко кажуть: **Russland**.

Се що до зовнішнього вигляду.

Що до змісту, то наша частинка дуже убога в порівнанню з російською. Коли порівнати великі енцикльопедії та роскішні альманахи ви-

ПОЛОТНА Іван Рідль
Львів
267 4—50 г вул. Академічна 2.

дані за большевицької влади російською мовою — з нашими брошурами, то дійсно робиться прикро. Щоб за 10 літ н а в і т ь провінціонально-культурної самоуправи не видати ні одного, хочби дво-томового лєксикону, ні одного атлясу географічного, ні одного хоч сяк солідного альманаха українських культурних надбань, ба навіть в цілости „Капіталу“ Маркса — того евангелія всякого соціялізму, — се чейже свідчить про дійсно мачошине відношення.

Коли й приняти, що на Україні єсть тепер 31.625 бібліотек, як виказує статистика на тій виставі, то мимохіть приходить на думку: Але що є в тих нещасних бібліотеках, випродуковане за 10 літ нової влади? Чи може ті брошури, які тут виставлено, а які рішучо не можуть рівнятися з російською продукцією навіть коли взяти під увагу пропорцію величини населення Великоросів з Українцями...

І годі говорити, що „нема українських культурних сил до праці“. Чейже бодай на переклад „Капіталу“ Маркса знайшлисяб такі сили між безлічю українських соціялістичних інтелігентів. Чомуж його нема в комплєті? Річ ясна, що комусь, хто має рішаючий голос, залежало на тім, щоб не було солідніших видань в українській мові — навіть у справах основоположних для теорії соціялістичного світогляду. Супроти того мимохіть мусиш повірити, що большевицька влада не виплачує гонорарів за праці, які сама замовила в українській мові, що вона винна силу гроша Винниченкови й иньшим українським письменникам і перекладачам і т. д. Здовж дороги зустрічаючись з Українцями, чую дотепи, що таке „задержування наємничої заплати робітникам пера належить уже до постійних доходів буджету СССР.“ і т. д. Я зразу думав, що се тільки дотепи. Але оглянувши виставу СССР., зачинаю набирати переконання, що в тих дотепах може бути і правда — во істину недостойна навіть приватного накладця не то державної влади...

Цікаво булоби знати, чи й ті, котрі урядили сю виставу на честь СССР., стали подібним жерелом доходів для буджету СССР? Бо з виїмком одного — міни їх дуже „рідкі“, вираз обличча заголюканий. Ось якась жінка, ще не стара, але волосся припорошене сивиною, мабуть жидівка — пояснює юрбам видців значіння больш. вистави. Добре пояснює — розуміється з большевицького становища добре.

Але вид її якийсь заляканий, якби, боялася за кожде своє слово, хоч говорить плавно і навіть дійсно ратує в опінії слухачів очевидні переборщення й нонсенси, котрі лучаються на тлі вистави. Ось доказ: на виставі вивішено лист робітника, котрий пише, що якась фабрика за мало продукує роверів, а ровер се для робітника найдешевший спосіб комунікації. І ось до т и ж н я той лист має такий успіх, що зоирається рада народніх комісарів і ухвалює піднести річну продукцію тої фабрики зі 100.000 на 120.000 роверів.

— Чи дійсно такі наслідки мав оден лист робітника? питає якийсь Німець.

— Розуміється, відповідає згадана жінка, що мав, але рівно очевидно, що не кождий ще лист може мати зараз наслідки. Та все таки се доказує, як уряд рахується з робітництвом.

— А кілько у вас заробляє робітник? питає її з товпи якийсь Німець, очевидно також з робітництва.

— До революції заробляли робітники пересічно по 25 марок в місяць, тепер заробляють по 130 пересічно.

Тут як не возьме її той Німець на іспит! А по кілько годин працюють? А кілько беруть за години поверх норми праці? і т. д. А як електричні робітники платні в свята? І т. п.

Та жінка відповідала як уміла і дійшла до того, що там робітники беруть навіть по 720 марок в місяць, а літерати — ще більше від того максімум. Працюють всі по 7 годин і чверть казала, а в чотири великі свята беруть почвірну платню.

— „А на щож Бог допустив до такої страшної річи, коли той наш князь був праведник, як видно з чуда над тілом його?“ запитала Настя.

— „Бо дав Господь свобідну волю людям, сотворивши їх на образ і подобіє своє. Робіть, що уважаєте добрим, сказав їм, а не схочете, то побачите, до чого дійдете... На потомках потомків ваших відібю злобу вашу... Не спинялася та злоба і перед найбільшими володарями нашої землі, мій сину... Королеви Данилови, першому розумом по Соломоні, на пирі, при чужих послах, для більшої наруги наш Галичанин жбухнув чашу вина на обличча... А Ярослава Осмомисла, котрого навіть чужі князі і султани вибирали суддею за розум його, взяли Галичане на страшні тортури: живцем спалили перед очима його любу жінку... Се той сам господар нашої землі, за голови котрого сіяла вона золотом і достатком як ніколи. Се той сам, що відновив святу обитель сію...“

Тут Божий Старець показав рукою монастир св. Панталеймонна Ісцілителя й кінчив:

Аж до самого кінця нашої влади так поступали з нею! А Бог милосердний довго дивився на те, поки не приняв душі останнього нашого князя, що сконав від отруї в тяжких муках... І не оставив уже на знущання жадного нащадка свого, бо помер молодий від злоби батьків наших... Ось чому ми, дитино, не маємо влади своєї... Не в тім річ, що були злі вчинки, а в тім, що не було спротиву в народі проти них... Не було ні пошани, ні оборони владі. Тому вона й упала...“

На Настю зробило те оповідання Божого старця тяжке враження.

Вимовилася втомою і вернула до монастиря.

З полудня виїхала з султаном і иньшими отроками через півострів до Іверської Обителі. Грунт був сухий і камянистий, з рідкими, але животворними потоками. Чудові ліси і сади стояли кругом, а в них дерева маслинні, оріхові, смоквові й помаранчеві, каштанові й кипарисові та огороди з овочами і виноградною лозою. Здалека виднів білий сніг на високих шпилях Святої Гори.

Вїхали в дубовий ліс, пишний, міцний і великий. Тиша тут була така, що навіть комахи не бреніли в воздусі.

— „Розумію“, сказав мов до себе Сулейман, чому тут спочивав найбільший завойовник Еребу*), що дійшов найдальше на схід сонця...“

Настуня оглянулася ще раз в напрямі таємничого острова Самотраке, з котрого походила мати Олександра Великого. З гори видно було Самотраке й Лемнос, Імброс і Тассос і ледви замітну полосу берегів дарданельського проливу, Гелєспонту.

Вечеріло, як наближалися до Іверської Обителі на північно-західнім склоні Афону, що стояла на прибережжу морського заливу, на тлі потрійних недеїв гір, покритих нетрами й лісами. Якраз входила процесія в браму святої Обителі.

IV.

Іверські монахи глибоко клонили голови перед темною іконою Богоматери, що стояла над монастирською брамою.

Настуня глянула на Сулеймана і на ікону та мимохіть і собі склонила голову. Вид Іверської Богоматери був строгий. Вона представлялася як Мати грізного Судді. На ланіті темної ікони без ніяких слідів кольориту виднів знак кривавої рани, що надавав їй ще більше грізного вигляду.

Настя подивилася на Сулеймана. Він ще вдивлявся в образ матери „християнського пророка“. Дрож незначно переходила і по його обличчу. Насунув турбан ще глибше на очі, ніж звичайно і твердим кроком увійшов на подвіря старого монастиря. Там заночував з усім почотом своїм в окремих келіях.

Хоч Настя втомлена була дорогою, але не могла заснути, в своїй келії. Місяць заливав її кімнату, таким сильним світлом, що було в ній ясно, мов у день. Дусилася в тій малій келії і чулася дуже самотна, мов осиротіла.

---

*) Европи. —На Афоні відпочивав Олександер Великий, найбільший завойовник старинного світа, котрий на схід сонця дійшов побідно дальше ніж Сулейман Великий, бо аж до Індій.

(Дальше буде.)

Німці слухали і зглядалися на себе, нічого не кажучи.

Опісля пояснювала їм буджет робітника і розвиток преси: В р. 1913 було 535 газет, що печаталися в 2,500.000 прим., тепер есть 559 газет в 8,250.000 прим. Такі цифри виписані й на таблиці. Що се все газети урядові, не говорила.

Але се Німці знають і тому, що в СССР. нема взагалі свобідної преси, не запросили большевиків на конгрес преси, який недавно відбули.

Іду дальше сам і бачу читальню. Незле уряджена, але книжки і журнали виключно російські. Переглядаю дещо. В гумористичнім органі „Бич" ч. 11. знаходжу такий дотеп:

— Тату! Що значить многая літа?

— Пять літ зі строгою ізоляцією...

З боку чую, як говорить якийсь Німець до другого: „Du! Hier hast du die Wolga — Deutschen .
і тягне його оглядати німецькі видання т. зв. німецької республики над Волгою.

А я пішов оглядати подоби почти в СССР. Зовсім добре уряджені мініятури почтових зусиль СССР. — від почти, везеної волами до літакової. Се мабуть найкраще і з найбільшим смаком уряджена річ: свобідна в кольорах і рухах, що у большевиків рідко можна побачити.

На підвисшенню зустрічаю дані про Вірменію, Георгію, Азербейджан і Білу Русь.

Знов вертаю до українського відділу і ще раз переглядаю книжки і таблиці. Нпр. „Звіробийник" Купера переложено чомусь словом „Звіробій".

Попід стіну сиротою стала Україна... Таблиця виказує, що є там ось які журнали в українській мові:

Ріжних... 35, педагогічних і освітних 28, фахово-орґаніз. 24, кооперативних 14, хліборобських 25.

Тут знов з юрбою людей надійшла згадувана вже жінка й „пояснювала так:

— „До часів радянської влади не мали Українці нічого, а тепер ось бачите, кілько мають! Є й діточі видавництва і всякі иньші".

Тут очевидно пересолила агітаторка. Бо були ріжні видання й до радянської влади в укр. мові. Товпа довкруги агітаторки наросла така, що ізза її шуму ледви чути голос агітаторки. З товпи кричить вона:

— Радянська преса стоїть масою робітничих і селянських кореспондентів. Має їх поверх 400.000, з того около 100.000 має українська преса!

Сунуся в товпі дальше і знаходжу таку статистику українських часописів:

Партійних (роб. і сел.)	10
Технічних і наук.	20
Медичних	19
Літературних	26
Організаційних	10
Соц. економічних	17
Архів. і музейних	6
Релігійних	9
Діточих	8
Статистичних	8

Читаю ту статистику ще раз і ще раз. Аж 26 літературних часописів в українській мові — і ні одної путньої повісти, ні одної новелі, яка зверталаб на себе увагу поза СССР... Во істину — дивно!

Дальше бачу таку рекляму: „Радянське Село", газета для селян, одержала в 1927 р. 119.538 листів, з чого до державної прокураторії відіслано 21 проц.

Гарні відносини, коли аж такий відсоток листів доносив про надужиття...

Якеж загальне враження з вистави большевиків?

Я думаю, що при всіх переборщеннях (гл. наслідки листа робітника!) вона діло добре і все таки дає якесь поняття про тамошню продукцію. Робилаб вона ще лучше враження, якби не було на ній чисто комедіянтських, але то буквально ярмарочних, крикливих „окрас", нпр. якісь довжезні тасьми, що вічно крутяться і мають показувати, як то людство спішиться до соціялізму, з чого сміються люде.

Я кількома наворатами через три дні (опісля мусів я продовжити своє оглядання вистави, бо неможливо було навіть побіжно оглянути її за два дні) вертав до тої вистави рано і по полудни, — але (якеж се характеристичне!) ніколи не бачив, щоб німецькі учителі завели до большевицького павільону хоч одну школу! А школи звиджують всю виставу безконечною чергою. Їдуть з цілої Німеччини.

Питав я й кустоша нашої вистави, котрий уже півтора місяця сидить там цілими днями. І він не бачив за весь час, щоб Німці пускали на больш. виставу свою молодь. Большевиків до Росії перевезуть, але своєї молоді до них пустити не хочуть — навіть подивитися...

Ново відкритий Магазин трикотів і жіночого білля

Тадея Вітека, Львів, Рутовського 1, поручає по виїмково низьких цінах реклямових

Панчохи **Жіноче білля** **Скарпитки**
Комбінації **Трикотові вироби** **Спортові панчохи**
Ґарсонки 218 **Жемпери камізольки** 5—5 **Батистові хустки**

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Документи про католицьку Акцію в Німеччині появилися друком в окремій книжці п. з. „Die katholische Action, Materialen und Akten von Erhard Schlund O. F. M. (Verlag J. Kösel und F. Pustet, München). Є це твір для зрозуміння і розбудови Кооп. Акції в Німеччині. Обнимає історію й сучасний стан орґанізації К. А., наміри і вказівки св. Отця, завдання і стан К. А. в поодиноких краях, документи літератури і т. д.

Католицька акція в Чехословаччині. Новий нунцій в Празі о. Чіріячі приняв представників Католицької Акції, котра в Чехословаччині поділена на секції: чеську й німецьку. Представники обох секцій прийшли разом і промовляли кождий в своїй рідній мові. У своїй відповіді латинською мовою нунцій висказав радість, що бачить перед собою представників ріжних станів і націй, котрі являються борцями за права спільної Церкви. В національних справах кождий має супроти свого народу не тільки право але й обовязок плекати рідну традицію. При кінци авдієнції нунцій пращаючись злучив руки обок своїх гостей немовби зазначуючи символічно, чого домагається від католиків. Німецька католицька преса привитала цей жест дуже прихильно. В Чехословаччині досі не було національних терть на релиґійному ґрунті, що завдячують тактови пражського архієпископа Кордача. Але це за мало. Католики стремлять до позитивної співпраці також на культурному полі.

З французької Католицької Акції. В Кліші, в тім найбільше збольшевизованім передмістю Парижа, відбулися недавно збори понад 1200 молодих католицьких робітників і службовців, т. зв. орґанізації Жос-у (Jeunesse Ouvrière Catholique). „Жосісти" мають своїм завданням апостолят серед своїх товаришів у фабриках і майстернях. Як дуже успішний є цей апостолят робітників серед робітників, свідчить факт, що коли місцеве духовенство в Кліші не могло зорґанізувати кружка робітничої молоді, це вдалося Жосістам, котрі здобули в Кліші 70 членів. Орґанізація влаштовує для робітничої молоді освітні курси для провідників паризького союзу Жосістів.

П. Т. ІНЖИНІРИ!

ІНСТРУМЕНТИ ҐЕОДЕЗІЙНІ

світової фірми **Starke et Kammerer, A. G. Wien,** також **інструменти всяких інших фірм стало на складі.**

Рівнож поручаємо: **лати, тасьми, пляніметри, пантоґрафи, транспортери, поділки, приборники, тички, парасолі і т. д. по цінах фабричних**

ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА

Львів, вул. Леґіонів ч. 1. і 3.

212 в 9—30

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

НІМЕЧЧИНА. Проти святкування річниці Ваймарської конституції. Німецька народня фракція рішила однодушно голосувати проти закона, що оповіщує день 11 серпня, річницю ухвалення ваймарської конституції, загально народнім святом. Як арґумент подасть фракція, що вводження нових свят шляхом примусу й примусового спочинку принесе значні страти хліборобству.

УГОРЩИНА. Справа Белі Куна. Будапештенський карний трибунал одержав із Відня офіційне повідомлення, що австрійське правительство не видасть Белі Куна Угорщині.

ІТАЛІЯ. Джоліті вмирає. Б. італійський премієр Джоліті, що його здоровля дуже огіршилося, приймив св. Тайни.

РАДЯНЩИНА. Замах на паспортове бюро. В Москві довершено бомбового замаху на будинок паспортового бюра. Вибух знищив частину будинку, вбив вартового червоногвардійця, а двох важко поранив. В погоні одного з виновників замаху вбито. Арештували й другого виновника в Подольську під Москвою. Як виявилося, вбитий це б. старшина білої армії Врангля Радкович.

КИТАЙ. Націоналістичне правительство скріплює свою владу. Південні війська здавили повстання в провінції Чанґ Гі. Повстання це викликав був Чанґцолінів син Цолін. Двісті повстанців попало в полон.

Подяка

Подобалося Всевишньому Богови покликати до себе на вічний супочинок нашу найдорожшу Маму і Бабуню бл. п. Евстахію з Волянських Галущинську, вдову по бл. п. о. Николаю, пароху Звиняча, чортківського дек., складаємо отсим щиросердечну подяку всім, що поспішили нам з помічю і розрадою в так тяжкім горю. Зокрема дякуємо Впр. о. о. крилошанам: Пралатови Др. Медвецькому, Др. Лятишевському, Ректорови Др. Бойчукови і Парохови катедральному о. Стекови за ласкавий провід у похоронах; Впр. о. о. Совітникам Матейкови, Гірнякови, Др. Баранови, Лукачови; Впр. о. о. Горняткевичови, Слезюкови, Вальницькому, Гунчакови, Панчишиному, Впр. о. о. Редемптористам Дебурґови й Величковському за ласкаву участь в сумному похоронному обрядови. С. С. Служебницям за запопадливу опіку в часі недуги Покійної та численну участь в похоронах. Впр. о. Крил. Стекови за надгробне слово над могилою та Впр. о. Панчишиному за слова розради, висказані іменем громадян села Звиняч, де Покійна вродилася і працювала більш чим сорок літ. Вп. Др. Воєвідці за лікарську поміч. ВП. Панству Др. Никифорякам, студентови увів. Хапюкови й терціянови ґімн. Нехцайови за поміч і труди біля уладження похорону. Вкінци всім тим П. Т. Громадянам, які своєю участю причинилися до звеличання сумного обряду та віддали Покійній останню прислугу.

Станиславів, дня 10. липня 1928 р.

Діти й внуки.

КОМУНІКАТ.

Взиваємо всі Кружки „Рідної Школи", всі українські Товариства і Орґанізації та поодинокі особи, щоби найдалі до 20. липня 1928. р. переслали сьогорічну „писанку" до каси Головної Управи „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10., та рівночасно прислали зіставлення ВП. Жертводавців.

Хто до 20. липня 1928. р. не надішле готівки і зіставлення до Головної Управи „Рідної Школи", той не увійде до загального зіставлення сьогорічної „писанки" на „Рідну Школу", яке по повітам і громадам виготовляє Головна Управа „Рідної Школи".

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ".

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

СТЕПОВІ КУЛЬТУРИ В ІСТОРІЇ

Дня 15. VI. с. р. унів. доцент П. Н. Савіцький (родом з Чернигівщини) виголосив в Українськім Науковім Інституті в Берліні лекцію п. з. „Степові культури в історії старого світа". Зміст лекції був такий:

Одним з рішаючих чинників при створенню культур є територія.

Степ, який в давнину сягав від Карпат по Хінган не має ніякої подібности на земній кулі. Степ се травяста, безлісна й неперервна, відкрита рівнина, на котрій панує постійно розмірно висока теплота й недостача вохкости. Ізза браку деяких вимог сего определення не можна уважати степом *нпр. тундри.* На правдивих степах кочовий бит людей одиноко раціональний. Діло в тім, що ізза посухи на дійсних степах постійна хліборобська культура або зовсім неможлива або місцями там, де вона можлива, все таки дуже непевна. Хліб може зародити часом, але ізза сухости частіше не вдається. Такі для хліборобської культури непригожі простори се пр. степи кіргіські або туркестанські. Се простори *абсолютно скотоводні.*

Що до України то таких дійсних степів на ній мало, хіба коло Перекопу. Але мимо того й вона підпадала під степову культуру.

Опріч величезної **безперервної** полоси степу від Карпат до Хінгану, котра становить своєрідний простокутник, є ще т. зв. *островні степи, як пр.* іркутський, забайкалський і и. Цікаво, що два такі островні степи розложені на двох кінцях того великого евразійського степ. простору, а саме—степ манджурський в Азії та степ угорський в Европі. І роля обидвох тих островних степів була дуже характеристична.

На всім просторі великого евразійського степу була вже за неоліту однастайна культура. На се вказують таксамо скорчені і таксамо крашені кістяки в могилах з того часу. По крайній мірі прослідженa та однастайність від нашого Поділля аж до Нерчинська, з чого можна зробити внесок, що й дальше вона не була в тім часі інакша. Се культура, яку можна назвати камінно-пастушою. Вона прото-кочева і прото-степна. Потому около 2.500 літ була на тих просторах культура, яку можна назвати кінно-залізно-кочевою.

Культурній єдности тих степових просторів не відповідала політична єдність, але змагання в тім напрямі були і двічи в історичних часах навіть здійснювалися. Одначе коли кінно-залізно-кочева культура тревала найменьше 2.500 літ, то політично зединені були ті простори ледви одну десяту частину того часу, а саме літ около 250. Раз обединала майже весь той степовий евразійський *простір держава монгольська на яких* 150 літ, а другий раз Росія на яких 100 літ. Теперішна большевія (СССР.) се держава ще більше степова ніж була її попередниця Росія, бо большевія втягнула в свою орбіту значну часть Монголії, а зате втратила на заході нестепові простори.

Як сказано, одиноко раціональний бит на дійсно степових просторах се бит кочовий. Чи той бит повстав сам собою в ріжних частях тої полоси, чи може придумав його якийсь геніяльний ум, сего тепер ствердити не можна. Але можна безсумнівно ствердити характеристичні ціхи того биту. І так перша ціха того кочевого биту, звязана, що так скажу, з самим прінціпом кочовничости, се великі шляхи, котрі зединювали ріжні, дуже від себе далекі краї. Маємо певні докази, що товари знад Чорного Моря доходили до Монголії й наоборот. Археольогічні досліди Козлова доказують се понад усякий сумнів. З Хіви йшли правильно каравани — в одну сторону на Україну, в другу аж до Китаю. Степ відограв в історії світа й культури подібну ролю як вода. Він лучив з собою культурні впливи дуже далеких і самостійних культур, нпр. китайської й перської.

Річ ясна, що основна причина тої першої ціхи степу була економічна: ізза бідности пасовиск треба було їх переміняти, бо інакше неможливо було прокормити скота. А зі скотом очевидно передвигалися й люде. *Се витворило другу* характеристичну ціху степового населення кочовиків: їх високу мілітарну вартість, хоробрість, справність і що так скажу особисту гідність. Все те вияснює нам факт, що який оден міліон кочових Монголів успів завоювати і покорити около 50 мілионове населення. Нпр. техніка мілітарної розвідки тих степовиків була така висока, що вожди Джінгісхана — Субутай і Джебе орієнтувалися в країнах, куди вперве прийшли, мілітарно лучше ніж війська з тих країв. Що більше! На основі такої мілітарної розвідки Субутай на дні й на кільометри обраховував ще в Азії зустріч *своїх двох* армій, котрі мали зійтися і дійсно в приписанім часі зійшлися під Будою на Угорщині. Так з економічної потреби і вигоди розвинули кочовики мілітарну справність.

Що до иньших проявів цивілізації й культури степових кочовиків то річ мається як слідує:

Архітектури вони не мали, хіба деревляну, котра щезла.

Не маючи архітектури, не могли мати й малярства.

Так само річ мається і з письменством. Його брак власне так угруднює студії їх культури.

І в справах релігійних вони не були творчі. Інтересно, що великі й далеко поширені релігії — перескакували степові простори. І так християнство з Византії та її кольоній перескочило в Київ, не *усадовившись у степах України. Маго*метанізм з Персії перескочив у Казань, не усадовившись у степах і т. д. Але безрелігійними кочовиків уважати не можна. Якийсь час на всім їх просторі панував примітивний шаманізм.

Зате у прикладнім мистецтві дали степові кочовики дуже багато: украшення у них узд, їх золоті ткані, їх артистичні сосуди, їх обробки дорогоцінних каменів і металів — просто без суперництва. Мотиви їх прикрас переважно звіринні, грабіжні.

Таксамо важний їх вплив пр. на сучасний мужеський костюм, який принявся в цілім світі. Він не має нічого спільного з римською тогою. Се костюм приноровлений до коня, щоб не заваджав.

На загал культура степових кочовиків сегодня вже мертва, а сила їх, колись дуже велика, зовсім зломана. Ліквідували ту *силу дві великі держави:* Росія й Китай і то доволі пізно, від 17 до 19 століття. Та ліквідація була для України великим добром, бо без тої ліквідації до сегодня булиб напади кочовиків. Українська влада розуміла небезпеку від степу і пр. гетьман Мазепа дуже помагав Росії, коли ходило о здавлення степових кочовиків, але все холодно ставився до північних плянів Петра, бо на них Україні не залежало.

Опіка над памятками

Розпорядок Президента П. Р. з дня 6. марта 1928 р

(Вістник законів П. Р. 1928 р. ч. 29).

VI. КАРНІ ПОСТАНОВИ.

§ 35. Хто всупереч § 13. не повідомить властивих консерваторських властей про факти, що вплинули відемно на консервацію памяток, буде караний гривною до 300 золотих.

§ 36. Хто нарушить приписи §§ 14, 25 уступ перший і 26, буде караний арештом до 4 тижнів або гривною до 500 золотих. В разі знищення памятки або зменшення її вартости можна встановити грошеву кару до висоти вартости знищеної памятки або зменшення її вартости наслідком ушкодження. Коли виновником є підприємець або керманич робіт, можна при другім покаранню за вчинок, що його передбачує отсей параґраф, відібрати йому право виконувати того роду роботи на протяг від 1 місяця до року. В випадках нарушення приписів § 25 уступ перший і § 26 можна памятку сконфіскувати на річ одного з державних музеїв.

§ 37. Хто пічне на ново роботи, що їх консерваторська влада здержала, буде вести роботи, що їх консерваторська влада заборонила, або буде вести роботи иншим способом, ніж се вказала згадана влада (§ 12 уступ перший, 15, 24, 25 уступ другий), буде покараний арештом до 6 тижнів або гривною до 1000 зол. Уступ другий і третій параґрафу 36 має примінення.

§ 38. Хто нарушить приписи § 12 уступ другий і § 19 уступ перший і другий, буде покараний гривною до висоти 2.000 золотих.

§ 39. 1) Дідич або легатор, що нарушить § 19 уступ третій, 2) власник згл. посідач памятки, що нарушить § 19 уступ четвертий, буде покараний гривною до 300 золотих.

§ 40. Хто вивезе або буде намагатися вивезти памятку з границь держави без дозволу, що його вимагає отсей розпорядок, буде покараний арештом до трьох місяців або гривною до 5.000 золотих. Надто можна сконфіскувати памятку на річ одного з державних музеїв, а в разі колиб її вивезено заграницю, належить наложити на річ державного скарбу грошеву кару, рівну вартости вивезеної памятки.

§ 41. Хто не допустить представників консерваторських властей до виконання чинностей, що їх передбачує отсей розпорядок, а також хто перешкодить виконанню тих чинностей, — буде покараний арештом до 4 тижнів або гривною до 1000 золотих.

§ 42. Коли за вчинок, що підлягає карі по думці отсього розпорядку, инші приписи грозять острійшою карою, то примінюється ті приписи.

§ 43. Видавати оречення в справі переступств, що їх передбачує отсей розпорядок, є покликані повітові суди (мирові суди). На терені, де обовязує німецький карний кодекс з 1871 р., належить, замість арешту понад 6 тижнів, наложити вязницю. На терені, де обовязує австрійський закон карного поступования з 1873 р., можна внести відклик незалежно від приписів §§ 283 і 464 к. п.

VII. ПАМЯТКИ, ЩО Є ВЛАСНІСТЮ ДЕРЖАВИ.

§ 44. Спосіб охорони памяткових предметів, що є власністю держави, означить розпорядок ради міністрів.

VIII. ПЕРЕХІДНІ ПОСТАНОВИ.

§ 45. Предмети, що признані памятками на основ і попередніх приписів, підлягають опіці приписів отсього розпорядку без потреби примінення § 3.

IX. КІНЦЕВІ ПОСТАНОВИ.

§ 46. Виконати отсей розпорядок поручається Міністрови Віроісповідань і Публичної Освіти, Міністрови Внутрішних Справ і Міністрови Справедливости, кождому з них відповідно до властивого обсягу ділання.

§ 47. Отсей розпорядок входить у життя в 14 днів після оголошення. З хвилею, коли війде в житя отсей розпорядок, тратять обовязуючу силу всі правні приписи, що торкаються опіки над памятками.

(Підписи Президента ПР. і всіх міністрів).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Загальний висновок моєї лекції такий: все розсліджують, всім займаються спеціяльні науки, зовсім окремі дисципліни. Єсть асирольогія, єгиптольогія і т. д. Але досі нема окремої науки про степ і степових кочовиків, їх історію й культуру. А проблєм се великий і матерял єсть. Без окремої дисципліни, без спеціяльної науки в тім напрямі остануть незрозумілі й старі памятки української території й багато з її культури сучасної. Длятого й українські учені повинні відограти своїми працями визначну ролю в тій новій дисципліні.

В дискусії піднесено отсі заміти:

1. Росія знищила укр. Гетьманську державу, котра булаб також боролася зі степом, отже великим добром і щастям для України не можна назвати поведення Росії.

2. Се дуже непевна річ, чи на основі т. зв. прикладної штуки та її орнаментів можна уважати культуру степових кочовиків самостійною тим більше, що та культура була під оглядом релігії (яка скрізь становить головне джерело культури) дуже не творча.

3. Анальогія великих степів єсть в Америці.

4. Мілітарна техніка стояла дуже високо й у нашій старій княжій державі, що доказує хочби факт дуже справної мобілізації князів перед битвою над Калкою зі всіх волостейУкраїни в оден час. Се велике питання, чи лекше обчислити було татарським полководцям час походу по рівних степах, чи нашим князям і час походу по землі і транспорт військ водою та ще до того такою дуже крученою рікою як Дністер. А прецінь і їх обчислення та їх виконання були дуже точні.

5. Мабуть свої мілітарні успіхи завдячували степові кочовики не так своїй личній гідности (бо се були властиво стада наїздників), як розложенню вищої верстви суспільности тих країв, на котрі нападали. Тут оден з дискутантів обстоював думку, що культура вищої верстви в княжих часах була дуже висока в порівнанню з культурою кочовиків і вже пересичена уживанням, а другий твердив, що культура у нас була тоді розмірно примітивна і що брак єдности в політичнім устрою нашої тодішної державности влекшив Татарам знищення її. Перший підчеркнув, що не будь внутрішнього розложення в нападених державах, то кочовики не булиб тих держав розбили — подібно як півдикі тоді Германські племена не булиб розбили старої римської держави, якби не її внутрішній розклад. Правдоподібно через внутрішній розклад пропадали всі вищі культурою держави так старого як і нового світа. Що до Росії й її успіхів, то ті успіхи видно було тільки там, де Росія зустрілась з розложеним організмом. Над таким брала вона верх. Раз за весь час зустрілась Росія зі здоровим, хоч не великим противником — Японією — і була власне основно побита.

6. Два дискутанти підчеркували, зглядно запитували, чи під формою наукової теорії евразійців не накльовується зовсім практична, з сучасною й будудучою політикою звязана ціль їх діяльности. Також ізза того українська наука повинна тим уважнійше занятися тою теорією.

7. Всі дискутанти зазначували, що лекція п. Савіцького дуже інтересна та що українські учені повинні в інтересі нашої будучої державности присвятити свою працю теоріям евразійців з нашого становища.

Прелєгент відповів ось що:

1. Як українець знаю і як дослідник признаю, що мій рідний край Україна ніс довго на своїх плечах найсильніші удари степових кочовиків. Одначе не можу запускатися в припущення на тему, що булоб якби Україна була як окрема держава вдержалася. Фактом єсть, що вона не вдержалася і фактом єсть, що Росія й Китай зліквідували набіги степових кочовиків. А що ті набіги булиб без тої ліквідації продовжалися до сегодня, бачимо по тім, що як тільки впала влада старої Росії, так зараз, бо в р. 1919. Туркмени відновили свої старі грабівничі напади на Хіву.

2. Річ зовсім певна, що прикладне мистецтво кочовиків зовсім самостійне й орнаментика його доказує се понад усякий сумнів, хоч впливи на те мистецтво мусіли бути. Але нема мабуть ніякого мистецтва, на котрім не можнаб виказати також постороннїх впливів. Прелєгент признає, що релігія се головне джерело культури, але підчеркує, що у степових кочовиків була релігія тай навіть мала періоди високої напружености, хоч признає, що самостійної творчости на релігійній области вони не виказали.

3. В Америці степи єсть, але про кочове життя на них подібне до евразійського говорити не можна, бо Новий Світ до приходу білих не мав коней.

4. Мілітарна техніка була висока не тільки у кочевиків, але тактика їх була спеціяльна.

5. Прелєгент обстоює рішуче високу особисту, індивідуальну гідність степових завойовників, котрих ніяким чином не можна уважати стадом, хіба що весь людський рід уважалосяб також стадом. Хто мав до діла з більшими комплєксами військ (тут прелєгент звернувся в сторону присутного на лекції Гетьмана України Павла Скоропадського), той знає, що з військом без високої гідности й дисципліни, без свого рода моралі неможливо виграти й ніхто ніде ще не виграв. А степові кочевики вигравали і то скрізь, з ким тільки зустрілися. Чейже трудно припустити, щоб якраз всі держави Азії й Европи в такім періоді часу були розложені й нездорові в нутрі. Вже така дуже „провінціональна" орда як Печеніги — що вона клопоту робила нашим князям і навіть таким визначним як Святослав і Володимир! Якраз мілітарна справність наших князів і їх військ над Калкою доказує тим краще, яку силу представляли степові Татаре, котрі там основно побідили наших. А не треба забувати, що в союзі з нашими предками билась тоді проти Татар така орда як Половецька, котрої вже не можна назвати „провінціональною", бо се була велика орда. І все таки Татаре побідили. Значить — якісь же вартости вони в собі мали. Признаю, що внутрішній розклад помагає все тим, що його **не** мають. Одначе Росія побіджала не тільки розложені орґанізми державні. Доказ: побіда над Швецією. Не думаю, що шведська армія була розложена під Полтавою. Що до Японії — то се дійсно виїмок. Також Монголи двічи даром вибиралися, щоб їх покорити. Під Цушімою тричі протягом історії вигравали Японці великі битви. Здається, що в Японії маємо до діла з подібним обявом як в Англії, де географічний, себто статичний чинник впливає сильно на кінетичні чинники, притягає їх і витворює з них дуже енергійний елемент.

6. На політичну область іти прелєгент відмовився, кажучи, що його завдання виключно научне. — **Учасник.**

(Теорія й виступи Евразійців взагалі під політичним оглядом не представляють досі нічого определеного. Є між ними й Українці, одначе *мабуть* всі вони нахиляються до федеративних засад і до охльократичної тактики в своїх державних поглядах). — *Ред. „Н. Зорі"*

Бібліографія

Dürr, Lorenz, o. Professor der Theologie in Braunsberg (Ostpreus.). RELIGIOSE LEBENSWERTE DES ALTEN TESTAMENTS. (Veröffentlichung des katholischen Akademikerverbandes). 8° (VIII u. 156 S.) Freibug in Breisgau 1928, Herder. — 3 M.; оправлена в полотно 4 20 M

Св. Книги С. З. є — можна сказати — укритим і незнаним скарбом для широких навіть освічених кругів. Деякі зменшені оповідання, деякі визначнійші старозавітні особистости до того ше помотані та скривлені поняття про створення світа й упадок в гріх — от все, що полишилося зі скупого знання середношкільної науки.

А й досліди останніх десятьох літ більше займаються літературною критикою і т. д. критикою тексту, як поглиблюванням змісту св. книг.

Автор названої книжки, професор богословія в Бравнсберґу якраз звертає головну увагу на ті недомагання в студіованню св. книг Ст. З. і старається виказати вартість та значіння тих книг для духовного й релігійного життя.

В першій части займається загальними питаннями, а саме: про вплив та історичне значіння С. З. на розвій монотеізму; стислу злуку релігії й етики як конечність, щоби саму релігію захоронити перед скривленням та ложними формами; про С. З. як жерело животньої релігійности.

В другій части автор учить цінити поодинокі духові та релігійні цінности, які подають нам св. книги С. З. І так: 1. живе, горяче й послідовне знання Бога; 2. непохитне упование на Бога, котре в тих часах було певним заборолом проти світового зла і терпінь; 3. горяча набожність і безусловне віддання Божій волі, що головно проявляється в молитвах і псальмах; 4. практична мудрість життя в дидактичних книгах С. З.

Надто твір Діра попри наукову стисліть написаний з великим розумінням людської душі і так займаючо, що для відповідно підготованих людей може бути цінною книжкою духовного читання та розважування. Особливо впроваджує він читача в розуміння духовної та релігійної сторони св. книг С. З. Т. Г.

І. Свєнціцкий: РОЗКВІТ КУЛЬТУРНО—НАЦІОНАЛЬНОГО ЖИТТЯ СХІДНОЇ БІЛОРУСИ. Львів, 1928. Ст. 41, 8°.

На тлі панеґірика III. Інтернаціоналови, зокрема Ленінови, за те, що начебто вони (а не революція в Росії!) визволили Східну Білорусь з дотогочасної національної і соціяльної неволі, автор розглядає сучасне східно-білоруське письменство — оригінальну мішанину романтичного сентименталізму і соціялістичного матеріялізму що до змісту та людового примітивізму що до форми — і... захоплюється ним. Захоплюється до тої міри, що залюблюється в типах, виведених поодинокими письменниками, типах — навіть найбільш відразливих.

Ось його слова: „І яким дивним не здавалосьби нам глядачам іноді життя на Радянщині, особливо родинне, а всеж таки ми **любимо** (!) його дієві особи. Ось візьміть сповідь Гарнової — **чекістки,** як вона **видала свого рідного брата на певну смерть,** відчуйте всю глибінь її любови для Булановіча, та тугу за тихою радісною любовю до батька, що її за страту сина **прокляв.** Вона, поміщиця-революціонерка і прямолінійна суспільна діячка, не знає компромісу, хоча можливість утечі брата певно не зменшила би ні в чому навіть найдрібнійшого успіху революції... Але тоді, де є границя між належним і неналежним у суспільному житті?" (ст. 30—31).

Як зазначено при кінці брошури, є вона перерук з „Діла" чч. 102—129/1928.

К.

Д О П И С И

СТАНИСЛАВІВ. Виказ датків, зложених на „Рідну Школу“ в Станиславові через Епископську Консисторію з громад: 1) Гермаківка 25 зол., 2) Делятин 13·43 зол,, 3) Кудринці 30 зол., 4) Підберезці 26·80 зол., 5) Саджава 42 зол., 6) Шепарівці 25 зол., 6) Ясенів гор. 74·30. Разом 236·53 зол.

Всім жертводавцям складає Старшина Кружка цею дорогою свою щиру подяку.

СТАРИЙ САМБІР. Дня 1. липня ц. р. відбулося заходом Укр. Захоронки в Старім Самборі діточе представлення в селі Стрільбичах — в там. школі — під заголовком „Серед Цвітів“. Обовязок кличе публично оповістити, що мала дітвора під проводом Сестер-вихователь, пречудно відгривала поодинокі ролі цвітів — а спів, що виходив з невинних грудей — народні танці — оригінальна музика „звичайна гармонія“ чудували присутних. Селяне й їх діти, подивляючи гру маленьких артистів, матимуть милі спомини на довгий час. Подяка належиться селянам п. Букачеви і п. Сеникови, що потрудилися своїми фірами на перевіз дітей. Рівнож велика подяка п. дир. Салукови, що відступив школу і занявся приготованням ріжних реквізитів до вистави. Вкінци спаси Біг Вис. Пов. паням п. Яворській і п. Салуковій, котрі по материнськи угостили дітвору. Сей перший по війні крок дітвори — виїзд з виставою на село — повинен спонукати і старший амат. гурток до виїзду на наші бойківські села, щоб рідне мистецтво — пісню і танець — понести між призабуті села нашого повіту.

Учасник.

МАГАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. І. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 11—30

Н О В И Н К И

Габілітація Українців. На Ягайл. університеті в Кракові габілітувалися 2 Українці: проф. д-р Ст. Томашівський з історії України і д-р Вол. Кубійович з географії Сх. Европи. На крак. університеті викладають уже від м. р.: проф. Б. Лепкий — історію українського письменства і проф. д-р Ів. Зілинський східно-славянську фільольогію.

З Українського Наукового Інституту в Берліні. 13. ц. м. відбувся в салі Інституту виклад (українською мовою) проф. Д. Чижевського на тему „Кріза в сучасній етиці“, а 20. ц. м. відбудеться тамже (німецькою мовою) виклад проф. д-ра Мірчука на тему „Толстой і Сковорода. Психольогічна паралєля“.

Нові арештування. Нас повідомляють, що у звязку з нападом на почтовий уряд у Львові при вул. Глибокій, арештовано такі особи: Романа Качмарського, Евгена Качмарського, двох братів Ординців, двох братів Скульських, Михайла Вербицького, студ. Кароля Мулькевича, ученика Мироша і п. Гену Павзанюківну. Всі арештовані находяться покищо в поліційних арештах при вул. Яховича.

Пророцтво. Преса доносить, що на днях відкрито в лондонськім „Брітіш Музею“ єгипетський палімпсест (перґамін, на котрім по замазанню старого письма написано ще раз) і що при помочи лучів Рентґена вдалося відчитати попе едне стерте письмо. Змістом того письма єсть пророцтво архиєрея з часів II. Династії про велику світову війну у 1914 р. Дата виразно предсказана. Ту війну називає пророцтво найбільшим у наслідках нещастям людства, „котре принесе йому більше трупів, ніж тепер є живих в Єгипті“.

Найбільший вибір

всяких товарів блаватних,

великий вибір

СУКНА

поручає фірма

АНТІН УВЄРА

Львів, вул. Галицька ч. 10.

Те саме дотичить філій:

у Стрию, Дрогобичі, Тернополі, Тарнові.

207 **Ціни незвичайно низькі!** 9-10

Подяка

Учасниці духовних реколєкцій, відбутих від 3 — 7 липня с. р. в монастирі СС. Василіянок, у Львові, при ул. Потоцького 95, висловлюють отсим горячу прилюдну подяку Впр. о. провінкові, Пл. Мартинюкові, Ч. С. В. В. за його чудові науки, що бальсамом спливали на душу і загрівали до дальшої праці над собою, та видержання в важких обставинах життєвих.

Щирим серцем дякують Пр. М. Ігумені Вірі і всім Сестрам за їх незвичайну гостинність і услужність. Нехай Бог за все нагородить!

З правдивим жалем розставалися ми по тих реколєкціях, а ще більше було нам жаль, що з тих прегарних наук користало всего 63 особи.

Дай Боже, щоби в слідуючім році було нас бодай в троє більше;

В імени всіх:

Ольга Бачинська зі Львова.
Марія Соловійова з Пукова.
Марія Тисовська з Калуша.

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ

стоматольог-дентист

ординує в нелугах устної ями і зубів

в липні і серпні як передтим

Львів, вул. Галицька 19, II пов. 1-20

ДОВГОЛІТНІЙ ТЕХНІК-ДЕНТИСТ

СТАНИСЛАВ ПЕТЕЛЯК

Львів, вул. Малецького ч. 3.

(бічня Зіморовича)

виконує всілякі дентистично-технічні роботи.

256 Порада безплатна. 4—10

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття

Ґрамофони, ровери

Кружлівки молочарські

264 3—30

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.

Загрожена позиція

„Рідній Школі“ необхідна негайна поміч!

Положення „Рідної Школи“ зі скрутного перейшло в критичне. Стан довгів „Рідної Школи“ не зменшився, а натомість прибули нові негайні нетерплячі проволоки видатки і зобовязання.

Найбільша журба — це невиплачені платні учительству народніх і промислово-дообразуючих шкіл та захоронок „Рідної Школи“. В часі коли учительство державних шкіл і приватне учительство инших народів матеріяльно забезпечене може ужити ферій на відпочинок для набрання нових сил до нової праці — наше приватне учительство остає без матеріяльних засобів, зневірене, в розпуці, не знаючи, як перебути та прожити завтрішний день.

Якщо негайно не наспіє матеріяльна підмога, то неминучо грозить частинна ліквідація кляс і шкіл „Рідної Школи“. Який був би це страшний удар для українського народу — ясно.

Та ми віримо, що українська світська і духовна інтелігенція, українське українські економічно-фінансові інституції, кооперативи, ріжного роду товариства і взагалі весь український народ тут і за кордоном не допустить до такого нечуваного сорому й упадку, якого наслідки не дадуться навіть передбачити. Ми віримо, що наше українське громадянство прийде зорганізовано й поодиноко з негайною надзвичайною допомогою „Рідній Школі“ та уможливить їй вийти з цього катастрофального положення.

Гроші слати до Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10., зазначуючи: „надзвичайний даток“ та викликуючи знайомих. — Також устроювати вистави, фестини, прилюдні руханкові пописи й забави з доходом на „Рідну Школу“.

Ратуймо поки час! Два рази дає хто зараз дає!

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

Нові книжки

Інж. Віктор Воробець: ПРО ПЛЕКАННЯ ТА ГОДІВЛЮ ДОМАШНЬОЇ ПТИЦІ. З 50 малюнками. Бібліотека „Сільського Господаря“ ч. 50. Львів 1928. Стор. 88 вел. 8°. Ціна 2 зол.

Дуже пожиточна книжка. Автор говорить про це, як починати годівлю домашньої птиці. Де й як, та з чого будувати курники й т. п. Подає головні основи плекання птиці та найважнійші породи курей, як добирати птиці на розплід, переховувати покладки, як насаджувати квочку й про штучне вигрівання курят. На прикінці подає про іншу домашню птицю: туси, качки, індики, пантарки та про недуги домашної птиці, так що читач найде там усе потрібне подане коротко й приступно. Численні образки додають вартости цій книжці. *(Я. В).*

Повідомляю шан. Публику, що з днем 13. X. 1927, отворив я по 40-літній практиці в першорядних краєвих фірмах

Концес. Заведення електр. - механічне й інсталяційне

при вул. Пекарській ч. 57, у Львові.

Заведення виконує всякі роботи, котрі входять в цей круг, по конкуренційних цінах.

На бажання зладжую коштописи і пляни, переводжу направи електричного освітлення і моторів в як найкоротшім часі.

263 3—15 **Теодор Трупіїв,** Пекарська 57.

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА”** :-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торгівлі уділяє **10**% рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвишці. **Великий вибір — лише тревалі сорти!** 245 1-30

Цегольня „ЕНКА"
Львів, вулиця Снопківська ч. 1.
ново зареєстрована фірма поручає
ЦЕГЛУ
першої якости з нового випалу
Негайна достава тягаровими автами.
245 9—10

Робітня годинникарсько-ювілерська
КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО
у Львові, ул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)
виконує всякі роботи о 40% дешевше
225 як всюди під ґарантією. 8—10

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіян місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв о повідомлення їх про речинець місії хоч оден тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 266 2-2

В Централі **ПАНЧІХ**
ПФАВ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
246 а 9—50

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
всякого рода
поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-ка**
Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.
252 Жадайте цінників. 4—1
2

МОНОГРАМИ, всілякі ҐАФТИ і ШИТТЯ БІЛЛЯ
приймає **Е. СТЕФАНІВСЬКА, Львів, вул. Куркова ч. 14.** (в подвірю). 220 9-10

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ
СЕМЕН КОЗАК
Львів, вул. Бляхарська ч. 14.
виконує вікна і хрести церковні, також *залізні огорожі* і сіткові — рівнож спеціяльний виріб **ВАГ.** 208 в 3-5

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД"
одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тиждня і коштує річно 20 зол.
Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.
Адреса: **„CATHOLIC LEADERSHIP", 815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.**
172 16—?

ВСЧ. ОТЦІ ПАРОХИ! **ЧИТАЙТЕ І ПАМЯТАЙТЕ!**
ОРИҐІНАЛЬНА ШВЕДСЬКА КРУЖЛІВКА „DIABOLO"

Запевнює кожному, хто її купить, найкращі успіхи!
Докази свідчать, що:
DIABOLO є машиною, за солідність якої і її доцільну та правильну працю через повних 15 літ дає фабрика повну поруку.
DIABOLO є до набуття на дуже догідних умовах, бо на місячні сплати у всіх місцевостях в уповажнених представників фірми:
DIABOLO-СЕПАРАТОР
Спілка з обмеженою порукою
ЛЬВІВ, вул. Баторого ч. 34., Тел. 44-94.
ВАРШАВА, вул. Королівська ч. 23.
ПОЗНАНЬ, вул. Водна ч. 14. 6—6

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги; накладки, брошурування, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 209 8-10

Античні, курантові й новітні
ГОДИННИКИ
прецизійні ГОДИННИКИ
направляє годинникар
ЙОСИФ СМЄТАНА
Львів, Коперника ч. 18.
(напроти палати гр. Потоцького). 234 7—10

Столярська робітня приймає антики, меблі до відновлення, і всілякі роботи столярські — **І. Стефанівський, Львів, Куркова 14.** (в подвірю). 221 9-10

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи, камаші, штильпи, скарпети** і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах
Трикотарська робітня В. Лібанської
262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 3—30

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФ'КА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий
138 23-?

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає 26)
:-: першорядна робітня обуви :-: 3-27
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

Артистичне заведення технічне
ЯКОВА ІҐҐБЕРА
Львів, Сикстуська 56 а.
216 9—10

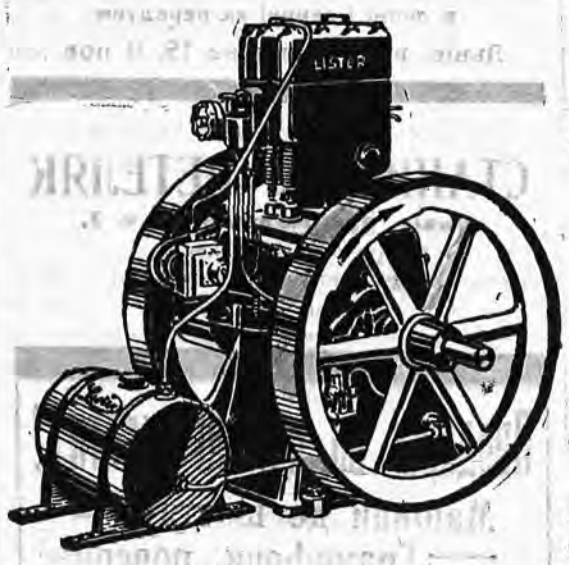

МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
фабрикати фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY
(Англія)
поручає
Кляґсбальд і С-ка
Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,
259 на цілу Польщу. 4—4

„FOSFOR"
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
232 **ЛЬВІВ,** 14—16
вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 54 (156). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 19 липня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, . п. Конто П. Ш.: Краків 405.867. ||| Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається

Спір над молитвенником

Оцінка релігійної дебати в лондонськім парляменті.

Парох анґліканської катедри св. Павла в Лондоні, д-р Віліям Індж, оповістив статтю в справі спору над зміною анґліканського молитвенника, котру перепечатала значна часть католицької преси. Зміст тої статті такий:

Анґлійський парлямент зробив блуд, відкидаючи змінений молитвенник, предложений епископами анґліканської церкви. Атже свого часу, коли парлямент голосував за свого рода автономію для церкви, тим самим чейже уділив їй автономії в такій, до церкви безперечно належачій справі, як справа укладання молитвенника.

Одначе з другої сторони духовенство повинно бути вдячне за те, що законодатне тіло Анґлії не уважає церковних справ „внутрішними справами" якоїсь секти, тільки справами публичними, котрі обходять всю націю. Дебати, які в справі зміни молитвенника відбулися в лондонськім парляменті, булиб неможливі в ніякім иншім парляменті світа! Але якраз ті дебати доказують, що Анґлія—се країна християнська. Значить, хоч парлямент зробив блуд, то таки лучше, що він його зробив, ніж якби його члени здвигнули були раменами і сказали: „Ті сектанські спори нас зовсім не обходять!"

Епископи дали підставу до в'дкинення зміненого молитвенника, бо хотіли в нім перевести доґматичні зміни, котрі наближилиб Богослуженя анґліканської церкви до католицизму — скріпленням порядку і дисципліни.

Тимчасом розвиток релігії в лондонськім поколінню йде у нас в Анґлії якраз від доґматичного християнства до індивідуалістичного, від авторитету до досвіду. Той рух очевидно ослаблює всі секти, котрі йому піддалися.

Протестантизм ізза свого довіря до „приватної" оцінки релігії — слабший від католицизму, котрий вимагає послуху й майже військової дисципліни. У протестантів наука віри розсипається. Авторитет у них майже зовсім щез. Католицизмови лекше встояти в часі бурі, хоч він відчужується (?) від усего, що в модерних ідеях найбільше життєздатне.

Ми маємо до вибору: Або вернути до авторитативности в релігії, котра напевно скріпилаб нас у нашій діяльности, але котра, здається, звернеться проти держвви (?), бо становить немов „державу в державі", — або розвинути протестантизм до того, чим він ніколи не був, хоч міг би бути, а саме: зробити його висловом духової сторони християнської цивілізації.

Новий протестантизм під оглядом віри не являється релятивістичним, бо він все ще уважає правду абсолютною й Бога незмінним. Але він думає, що ріст і зміни в нашій вірі — се річи конечні.

Він уважає обявлення постійним, котре все поступає і каже, що нове знання впливає на нашу віру й нашу мораль. Ми не мусимо принимати останні теорії як примусові; се довелоб нас до трудностей, що наука сама знаходиться в стані пливкім. Але ми можемо не конче твердо держатися традиції. Святим якором уважаємо свідоцтво св. Духа, котрий запевняє нас про панування вічних вартостей, які Христос прийшов на світ оповістити людям. Ультрапротестанти переборщують в оцінці сили католицизму, так римського, як і анґліканського типу. Той рід релігії вправді дійсно сильний своєю співпрацею і проводом, одначе він все виглядає сильніщий, ніж в дійсности він єсть: раз-у-раз здається йому, що побіда ось-ось перед ним, але її нема. І в данім випадку, що до Анґлії, то — здається — нема нічого більш неправдоподібного, як те, щоб Анґлія вернула туди, де була перед 400 літами. Ми протестанти повинні на місце латинської церкви середновіччя сотворити щось лучше. Поворот католицизму являється в більшій мірі наслідком нашої переходової слабости, ніж його власної сили. Діло реформації все ще очікує сповнень, і я думаю, що анґліканська церква й анґлійська нація покликані до того, щоб доконати того діла.

Д-р Віліям Індж се тепер найвизначнійший ум анґліканських протестантів. Отже той ум стверджує: 1) що католицизм безумовно сильнійший від протестантизму. 2) що у протестантів „наука віри розсипається" і що авторитет у них майже зовсім пропав.

Мимо того він сподіється відродження протестантизму. На якій основі, коли сам пише, що розвиток його йде ще дальше від Авторитету до „приватної оцінки релігії"... І на тім власне полягає противорічність його зрештою цікавих виводів.

Політична грамота

в красній армії.

„Руль" приносить зміст офіціяльних большевицьких звітів про вислід т. зв. „політ. грамо и" в червоній армії. Той вислід дійсно і комічний і страшний. Комічний він тими нонсенсами, які неграмотні „провідники" забивають там у голови нещасних салдатів, а страшний той вислід тим, що десь взагалі можливе істнування таких дураків як „учителів народа". Ось приклади їх „науки".

— Деваль — „вчить" такий червоний „учитель народа", — се місто у... Франції.

— Арханґельск у... Сибірі.

— Тифліс славний... нафтовими промислами і т. п. нечувані бздури.

А для нас найцікавіша така розмова червоного „групповода" з українським рекрутом з села, наведена в „Рулю": Групповод учить рекрутів, що „Україна всім богата". На те червоний український рекрут зачинає доказувати ґрупповодови, що—коли так, то Україна може бути зовсім самостійна, „бо в неї є і хліб і сало". Тоді групповод зовсім заперечує те, що доперва сам ще говорив і „вчить" рекрутів, що „Україна зовсім уже не така богата"...

Рекрути обовязані записувати всі ті „мудрощі". Але — як подають звіти — вони вживають зошитів, які їм дають, на писання листів до дому (і на „сиґарку" прим. скл.).

Нова статистика

Українці становлять поверх четвертини всего приросту населення в Польщі.

На днях оповістили „Вядомосьці статистичне" висліди найновіщих обрахунків населення в Польщі за 1927 рік і попередні роки. Супроти того статистика з 1921 р. вже застаріла.

Щож говорить польська статистика? Наперед кілька цифр і порівнань.

В р. 1927 уродилося в цілій Польщі близько міліон живих дітей — докладно: 953.000. Померло в тім році 429.000 осіб. Надвижка значна: 524.000.

Коли ту статистику порівнати зі статистикою иньших народів Европи, то показується, що населення в Польщі що до плідности висунулося на перше місце. Друге місце займає Італія, третє Німеччина (з приростом 403.000), четверте Велика Британія, пяте Еспанія, шесте Румунія, семе Чехословакія.

Дві третини молодих подруж в Польщі припадають на римо-католиків, одна четвертина на Українців греко-католиків і православних. Отже 9% остає на всі инші віроісповідання.

На 100 дітей, уроджених в 1927 р. припадає 66 на римо-католиків, 14 на православних, 12 на греко-католиків (значить разом на Українців 26% або поверх четвертини), 6 на жидів, меньше ніж 3 на евангеликів.

У більших містах ізза недостачі помешкань і т. д. слідний застій, особливо в 3. останніх роках.

На загал плідність значна. В цілім світі тільки три держави виказують більшу плідність: Злучені Держави Північної Америки, Японія і Бразилія.

Вік новоженців у Польщі підноситься, значить — молодь ще не може побиратися так, як давніще. Подруж меньше ніж дорослаючих дівчат, подібно у Поляків як і у нас.

Зате у жидів значно гірше: у них число подруж не доходить навіть до половини числа здібних до подружжа дівчат. Супроти того приріст жидівських дітей упав до 3/5 частин передвоєнного.

Польська преса занепокоєна значним чисельним зростом українців. Те занепокоєння видніє поміж стрічками статтей на ту тему. Та занепокоєння Поляків безосновне, бо хоч росте чисельно наш народ, не видно зросту його на областях: церкви і культури, економіки й політики. Отсе рішає про силу народів, а не сам фізичний зріст.

Як умирав Адольф Йоффе

найбільший дипльомат большевиків.

(На основі його пращального листа, котрий облїг світову пресу).

Йоффе, з походження жид був 27 літ революціонером. Коли большевики прийшли до влади, поручили йому заключування найважніщих договорів. Між иньшими договорами заключив Йоффе і договір в Ризі, яким большевики відступили Польщі нашу Галичину, Волинь, Холмщину, Підляше і Полісся. Длятого особа того дипльомата представляє для нас, Українців, особливий інтерес.

По близько 30 літній праці для руїни закінчив Йоффе життя самоубийством з розпуки. В ніч передтим написав до свого приятеля Троцького листа, котрого зміст такий:

До Льва Троцького.

Мій дорогий! — Ціле своє життя думав я, що політик повинен знати коли відійти від політики і що лучше відійти за скоро, ніж за пізно. Поверх 30 літ тому став я поклонником такого світогляду: Життя людини лиш остільки має якесь значіння, оскільки людина служить чомусь необмеженому. Тим необмеженим уважав я людство і служив йому як умів. Тепер моє життя втратило ціль і я рішився зробити йому кінець. Діло в тім, що — як знаєш — провідники ком. партії відсунули мене від усякої праці і в політиці і в „совєтах“. Моє здоровля підупало. Медична Комісія Центр. Комітету партії наказала спеціялістам, оглянути мене, а ті одноголосно заявили, що мене може спасти тільки лічення за границею, в санаторії Фрідляндера. Тим часом урядова аптика у Кремлі, де я все одержував ліки, дістала зарядження, шоб не видавати мені ліків. Правляча кліка зачала давати членам опозиції „копняка в живіт“. Моя жінка не могла нічого видусити від згаданої комісії, опріч письма, що я повинен виїхати в Німеччину лічитись хоч на оден рік. Але лічитися туди мене не пускали, а й тут ліків не давали. Вкінці звалила мене хороба. Сегодня лікар ЦК. партії тов Др. Патьомкін повідомив мене, що Комісія ЦК. рішила не висилати мене, бо се коштувалоб 1000 доляів, значить за дорого... Коли я був востаннє за границею, мені давали 0.000 долярів за мої спомини про революцію. Але я знав, що ті спомини мусілиб перейти цензуру партійних фальшівників правди у Москві. Я не хотів прикладати руки до обману. Длятого не приняв я предложення закордонних видавців. Тепер не маю за що лічитися без помочи ЦК., а йому по 27 літах моєї революційної праці „за дороге“ видається ратування мого життя коштом одної тисячки доляр'в... І тому думаю, що треба мені покінчити з життям. Якби я був здоров і сильний, я боровсяб проти відносин, які запанували в нашій партії. А так мені остає тільки оден спосіб: своєю смертю запротестувати проти тих, котрі довели організацію до такого низького упадку, що вона сама вже не в силі запротестувати проти хамів і їх хамства, ні проти вигнання з партії такого члена, як Ви... Льве Давидовичу Ви від 1905 р. все мали слушність: я чув на свої власні вуха, як се говорив Ленін і то нераз. Перед обличчам смерти не говориться неправди... Ви маєте рацію і тому п'біда Ваша певна. Тільки будьте крайно неподатливі та відкидайте всяку угоду з власть імущими тепер в партії. Кажу Вам се, як останне слово пращання Бажаю Вам сили, відваги і побіди. Пригортаю Вас до груди і — пращайте!..

Ваш Йоффе!

Post Scriptum:

Я писав се в ночи з 15-го на 16 го. А сегодня рано (16-го) моя жінка ще в останнє ходила до Медичної Комісії просити, щоб мене бодай на два місяці (коштом тих 200 долярів!) вислали лічитися за кордон. Вони відмовили і того... Тож прощайте! Будьте сильні, бо Вам треба мати силу. А мені вибачте...

Адольф.

Тогож дня Йоффе застрілився. Він належав до тих, котрі завдали найтяжші болі й упокорення українській нації, підписуючи безправно її іменем згоду на роздертя її тіла. Але мимо того годі без щирого зворушення читати передсмертний лист того нещасного чоловіка, над котрим аж так знущалися його власні товариші, що міліони викидали на пусту киpиню, а на лічення для нього не мали — 200 долярів... Та чим міг Йоффе сподіватись чогось лучшого від тих, котрі потоптали всі Божі і людські права?

Вкінці ще важніще: Чи від таких людей можуть щиро сподіватись якоїсь „опіки“ над українською землею ті Українці, котрі на наших очах захвалюють нашому народови „доброту“ большевицької влади..

На міжнародну виставу преси

Враження з подорожі.

(Від власного кореспондента).

8. В ПАЛАТІ НАЦІЙ.

Большевицький павільон також поміщений у палаті націй. Але що большевики не рахують себе за націю, отже трудно їх описувати під тим заголовком.

І. Швеція.

Зараз коло большевицького павільону приміщена в тій палаті націй шведська виставa. Що за контраст! Тут так спокійно, якби святі перелетіли той павільон. Квіти і зела (живі) в слоїках і вазах. Розложена книга для впису імен гостей, котрі роблять також уваги про враження зі шведської вистави. Вписуюся і я тай роблю свою загальну, коротку замітку про перше враження. Потому докладніше оглядаю.

Се практична вистава. Вона представляє чужим не тільки розвиток преси у Швеції, але все духове й матеріяльне життя тої країни. А головно всіми картинами — запрошує чужинців: Приїдьте й подивіться на наш край і на все, що ми в нім зробили, навіть поза полярним кругом...

На середині велика релефна карта Швеції 9 метрів довга і 4 м. широка. На ній представлені передовсім усі місцевости, де виходить шведська преса. Стіни прикрашені картинами шведського артиста Ейгіля Шваба, котрі представляють розвиток поширювання вісток у Швеції — від часів вікінгів. І слушно, бо вістка (інформація) се основа преси, се її хребетний стовп. Зрозуміли се прекрасно й большевики, тай тому зорганізували в кождім місточку і по селах робкорів і селькорів (робітничих і селянських кореспондентів) для своєї преси.

Мимохіть насувається ряд уваг про те, яке слабе в Галичині розуміння ваги кореспонденцій з провінції. Коротких а частих. Сего хребта преси майже нема в галицькій пресі — головно з двох причин: 1) Мало хто дописує, 2) ті, що дописують, пишуть за довгі дописи і редакції не можуть їх містити, а за скорочування наші люде часто гніваються і то смертельно.

Окреме бюро в шведськім павільоні інформує чужинців про Швецію докладно.

ІІ. Данія.

Входжу до павільну Данії, „країни преси“, як вона сама себе називає. І слушно: бо на $3^1/_2$ міліона душ (уже з дітьми!) печатається в Данії щодня 1,154.000 (оден міліон і сто пятьдесять чотири тисячі) примірників данських дневників!...

Гей, гей! А нас Українців есть під Польщею около два рази тілько, що всіх Данців, але наш

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 19. VII. 1928 47

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Чи поділали на неї монастирські мури, чи дух відречення від світа, що віяв тут від століть, чи таємнича ніч полудня, — досить, що веселість, яка ніколи не опускала її, щезла зовсім. Відчула потребу якоїсь охорони й опіки. Охорони не перед зовнішним світом, бо ту міг їй дати могучий Сулейман. Але охорони перед тим, що наближалося в її нутрі. Того ще не було. Одначе тінь того, що мало прийти, вперве тут упала на її молоду, розхвильовану душу...

Чула виразно, що розлетівся вже ніжний запах її першої любови, яку відчувала до Стефана та що помалу але постійно входить в її серца друга любов. Любов, котра хвилями зачинала опянювати її, дійсно як вино. Любов грішна, любов до невірного бісурменина, який ставав їй все дорощим. Пригадалася їй пісня сербських невольників. І пригадалася їй подруга Ірина. Що вона сказалаб на вістку, що — Настя стала жінкою султана!... Якась гордість пробудилася в її душі. Вже не журитиметься нічим!... Скарби незлічимі матиме в руках... Властива кождій жінці жадоба забезпечення себе і будучого потомства відпочивала в її душі як насичена боа. Рівночасно та думка справляла їй біль і лишала мов бурливий потік якийсь дивний осад в її нутрі.

Образ Богоматери „Воротарниці“ не сходив їй з тямки. А місяць немов викликував на двір.

Встала. Одягнулася. Вийшла...

Припускала, що монастирська брама буде замкнена в тій порі. Але хотіла походити бодай по стежках монастирського города, блище чудотворної ікони. Тихо як кіточка перейшла попри султанську сторожу і підійшла до брами.

Брама була відчинена!... Біля неї міцно пахли сині бози і білі ясмини і червоні рожі і сині грозна квітів глициній і червоний квіт брескви, що виглядав мов — кров на обличчу ікони... Пів пяна від запаху вийшла перед браму... Ніч була ясна і спокійна. Ні найменьший вітрець не віяв від Гелеспонту і від Пропонтиди. А елинське море, гладке мов зеркало, посріблене сяйвом місячного блиску, віддихало тихо як великий став під Рогатином... На спомин Рідного Краю задріжало серце молодої Насті й очі її звернулися до обличча Божої Матери.

Воно було — зовсім інакше, як в день! Якесь більше задумане і меньше остре, хоч все ще суворе.

Молода невольниця в екстазі впала на коліна і поцілувала чужу землю. З острахом подивилася на Іверську Ікону, очікуючи, що вона ось-ось крикне, зійде знад брами і прожене її зі Святої Гори. Але ікона з суворим видом мовчала й немов готувалася слухати її молитви. І молода невольниця зачала молитися до образа з таким переняттям, якби говорила до живої людини:

— ...„Матінко Господня, Воротарнице! Твій Син сказав до всіх людей: Просіть і дасться вам, шукайте і знайдете, стукайте і отворять вам... Матінко Господня, Воротарнице в Іверській Іконі на Святім Афоні!... І я тебе прошу!... І я шукаю Твоєї опіки!... І я стукаю до милосердя Твого!...“

Відітхнула, коли важила в душі те, що дальше мала сказати ласкавій Матери Бога, котра знає, що таке біль. Прочувала, що зможе вертати. Але з чим і до кого? Хто знає, чи там живуть іще батько і ненька? Хто знає, чи Стефан не оженився вже? І чи вільно тут тратити таку нагоду до сили і до влади ?... Тут пригадалася їй ворожба циганки, що буде великою панею. Відітхнула і знов молилася:

Д. б.

одинокий щоденник бувби задоволений одною сотою частиною того накладу! А вся наша преса булаб задоволена, якби мала одну десяту частину того накладу (цифра накладу подана вище відноситься тільки до данських щоденників, а кромі них мають Данці багато иньших органів).

Річ ясна, що там кожда доросла людина мусить купувати по кілька дневників що дня, бо інакше така цифра накладу булаб неможлива. Річ ще яснійша, що там на дорослу людину, котра не передплачує бодай двох дневників, мусять дивитися приблизно так, якби у нас дивилися на когось, що тільки в білизні бігавби в зимі по місті. Річ рівно ясна, що там буквально ніхто не повіривби, що є ще в Европі такі краї, де не тільки семї, навіть інтелігентні, але й цілі місточка (!) не передплачують жадних органів, з виїмком тих, що приходять до касина або до читальні... Ну, не повіривби і вже. А вже, якби Данцям оповів, що є тепер в Европі навіть така країна, де й політики не передплачують ніякої преси, то Данці думалиб, що їх уважається за — дурнів, котрі можуть в подібну „байку“ повірити... А якби Данцям оповів, що поважні, старші віком люде, з претенсіями на провідників, коли їм здержати газету тому, що не платять, — обурюються й оповідають знакомим, що вони „перестали передплачувати“, бо „не годяться з напрямом“, — то я не знаю, що подумалиб Данці.

Але щось мусілиб собі подумати. Тільки що? То дійсно цікава річ. Гадаю, що на всякий випадок не подумалиб, що народови, котрий має інтеліґенцію, в якій можливі подібні обяви, належиться „своя самостійна держава“ бодай через половину полудневої Европи... Бо інакше булаб „кривда“..

Спеціяльність данської вистави — виділення провінціональної преси на окремій мапі. Тої преси так багато, що на великій мапі просто нема де писати імен! А столична преса — просто величезна форматом, ілюстрована, може рівнятися з лондонською чи нюйоркською.

Кождий з великих столичних дневників урядив у тім павільоні свою окрему виставу і окремо представив своє поширення і значіння для культури всего народа свого. Дневник „Політікен“ видав моструально великий примірник одного свого числа, котрого картки (з грубезного веліну) перевертаються помалу при помочи якогось електричного приладу.

ЗЕФІРИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 5—50 д

Найбільший данський тижневик „Hjemnet“ (Дім) урядив також окрему виставу і то велику. Він виказує, що його передплачує кожда четверта данська семя! А я дивлюся й думаю: „Овва! І що то за штука? Я знаю лучшу „штуку“: знаю країну, де не може удержатися ані оден ілюстрований тижневик для родин, а мігби, якби бодай що четверта не родина, тільки місцевість хотіла передплачувати... І не хоче! І не буде! Бо з жадним „напрямом“ не годиться тай вже! А видавництва без напряму також не хоче“...

Над усею тою культурною величю панують два портрети: данського короля й королевої. З дива трудно зійти, як проти поміщення портретів „кровопийців“ не запротестували „востро“ данські соціялісти, але ще й помістили під ними свою виставу.

А описуючи шведську виставу, забув я додати, що шведська соціялістична партія не тільки як оден муж голосувала за значною підвишкою платні для „коронованих кровопийців“, але й отверто та завзято аґітувала за тим! А обидва ті народи під тими „кровопийцями“ не мають ні одного неграмотного! Тут видно добре придивилися господарці „некровопийців“ у большевії, коли своїм „кровопийцям“ і честь роблять і платню підвишають — на очах цілого світа. Диво тай тільки.

Аж тут зирк — дивлюся: ескімоська преса. Я задеревів. Чому? Бо прийшло мені на думку: „І деж маю запоруку, що зараз не приступить до мене кореспондент якогось данського дневника (я записував собі на місци цифри і головні враження, чим міг звернути на себе увагу) тай не витягне своєї візитової карти? Тоді й свою випадає дати. А він представившись, може зачати інтервю і запитати, яка наша преса? Кілько нас? Кілько тої преси в нас? і т. д. Збрехати — то оголосить. А сказати правду? Тоді запитає, чому так? Відповісти: „Бо нарід бідний“ — ануж покаже мені на Ескімосів!...“

Признаюся, що не знаю, кілько тих Ескімосів есть під данською владою: чи змістилисяб в половині одного з галицьких повітів, чи вистарчилаб четвертина повіта? А пресу мають!

Я скоро втікав з данської вистави, навіть не придивившись ескімоській пресі в чудових рамах картин, — бо дійсно боявся...

III. Люксемберг, Латвія, Норвеґія.

Убогі ті держави й невеличкі числом населення. Всі три в однім павільоні.

На чолі комітету, що урядив виставу люксембурґської преси (а є її 12 родів, розуміється і дневники й органи для жіноцтва і фахові і т. д.) стоїть „кровопийця“ герцогиня Шарльотта. Преса — прекрасна.

Латвія, що має несповна два міліони душ (вже з дітьми) — виказує 115 органів (сто і пятнайцять)

Норвеґія, також під владою „коронованого кровопийці“, виказує таку пресу: 23 тижневиків, 67 органів 2 рази в тиждень, 87 органів 3 рази в тиждень, 95 щоденників, з чого в столиці виходить 15, а 80 щоденників на провінції. Всіх органів пресових було в Норвеґії з кінцем 1927 р. рівно 1000 (тисяча!).

Правда? Очам трудно повірити. Особливож, коли взяти під увагу скількість щоденних газет на провінції. Возьміть в руки атляс і статистику Европи, а переконаєтеся, що всіх Норвежців есть около половини того, кілько українців під Польщею. І вони мають 1000 органів, в тім 95 щоденних!

Не викручуймося тим, що в них есть держава, море, торговля морська. Бо не мали держави перед війною ні Словаки, ні Словінці, не мали ні моря, ні морської торговлі. А яку вони мали пресу в порівнанню з нашою! А кілько членів мали їх товариства подібні до нашої „Просвіти“! А їх куди меньше ніж нас було під Австрією й земля їх куди бідніща!

Во істину — тут нема ніякого викруту. Фактом есть, що стоїмо під культурним оглядом на останнім місци між усіми племенами Европи, хоч не ми найбідніщі матеріяльно (се не значить, що ми багаті).

Тут не поможуть ніякі нарікання. Треба організованим способом, малими гуртками взятися серіозно й завзято до витворення опінії, котра остро осуджувалаб людей, що не передплачують своїх органів. Такі гуртки повинні передовсім самі дати приклад точної передплати газет і купування книжок. Без великої преси ніякий нарід сегодня не має голосу, бо тепер нарід без преси — се німина.

В тій ціли, щоб наш загал приневолити до передплачування газет і купування книжок, треба передовсім рішучо заперестати даром давати другим свої газети і даром позичати свої книжки до читання. Хто сам заробляє на удержання свого тіла, той мусить у свій буджет вложити якусь квоту бодай на два органи: 1) свій фаховий орган, 2) орган загального змісту. Се мінімум духового істнування сучасної людини, коли вона належить до народу, який має претенсії на якусь культуру, політику, цивілізацію.

Позичати книжки до читання даром — се значить: руйнувати всяку можність літературної продукції, розвитку своїх книгарень і платних випозичалень книжок — словом: се руйнування одного з найважніших для культурного розвитку слоя суспільности.

Про часописи, котрі даром розсилають, повиннося думати і говорити, як про заразу: бо такі часописи повстають очевидно на службі ворогів і затроюють душу народа.

Словом — є багато способів, як можна зачати у нас прочищувати атмосферу, в котрій дусяться всякі почини культурного розвитку. Ми тут не подаємо систематично своїх уваг про се, бо на те требаб анкет і то так у столиці краю, як на провінції. В таких наших містах як Перемишль, Станиславів, Тернопіль, Стрий, Коломия, Володимир Волинський, Луцьк — повинні бути українські дневники. Се зовсім не пошкодилоб нашій столичній пресі, навпаки: помоглоб, бо призвичаїлоб маси до читання. Але заки до того дійде (а колись таки дійде!) треба покищо скріпити бодай столичну пресу широкою пропагандою за нею. І то так між інтеліґенцією, як між народом.

На сій области вдячну працю має кожда людина доброї волі.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ап. Столиця а Союз Народів. (КАП). Французький часопис „Пакс“, котрий ніяк не можна назвати католицьким але радше орґаном Бріяна, з натиском домагається, щоб Ап. Столиця одержала хочби непостійне дипльоматичне представництво при Союзі Народів, котрий часто мусить займатися питаннями звязаними з інтересами Ап. Столиці. Відома річ, що Ватикан сам не хоче бути членом С. Н., але його співпраця з Союзом повинна бути так само заґарантована, як співпраця Зл. Держав, котрі також не є членами женевського парляменту світа.

Сучасна Туреччина а католицизм. (КАП). Дипльоматичний співробітник лондонського „Дейлі Телеґраф-у“, котрий має інформації з брит. мін. заграничних справ, довідується, що Ватикан — згідно з недавною конференцією вірменського епископату в Римі — постановив перенести вірмено-католицький патріярхат з Константинополя до Бейруту. Бейрут є столицею ливанської мандатової округи під французькою управою. На думку кореспондента цю зміну переведено з огляду на нетерпиме становище сучасної Туреччини супроти католицької релігії та всіх инших християнських віроісповідань.

„Ротаристи“ проти Церкви. КАП). „Оссерваторе Романо“ оповішує документи, котрі вказують, що орґанізація клюбів „Ротари“ в Мехіку займає вороже становище до католиків.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

Зміна польської конституції. Круги, що вважаються добре поінформованими, твердять, що ревізія конституції про яку думає марш. Пілсудський має бути основна й то так, що буде змінена навіть дата ухвалення конституції з 17. березня 1921 р. Зміни конституції будуть готові в грудні ц. р. Подробиці намірів правительства виявлять на легіоновому зїзді в Вильні.

НІМЕЧЧИНА. Викрили шпигунство в користь Радянщини. Берлінська поліція арештувала конструктора летунських заведень в Адлерсдорфі під Берліном Людвіґа з двома помічниками під закидом зради професійних тайн. Людвіґ мав за високою винагородою відступити висланникам радянського правительства важні документи щодо кострукції німецьких літаків у заведеннях в Адлерсдорфі й заведеннях Юнкерса та в Фрідріхсгафені. Радянська амбасада в Берліні очевидно поспішно заперечила цему.

ГРЕЦІЯ. Зміна виборчої ординації. Президент Кондуріотіс підписав декрет, що зносить виборчу систему оперту на пропорціональности та вводить більшостеву систему відповідно до Веніцелісової пропозиції.

Панґальос на волі. Б. диктатора Панґальоса випущено на волю, бо правительство признало неоправданим держати його дальше в вязниці по розвязанні парляменту.

БОЛІВІЯ. На передодні війни з Параґваєм. Часопис „Prensa“ пише, що треба числитися поважно з вибухом війни між Болівією й Параґваєм у звязи зі спором за територію Чако, що тріває вже кілька літ. Болівія концентрує війська на границі Параґваю.

КИТАЙ. Всекитайський парлямент. Новий диктатор Манджурії, син покійного Чанґ-Цо-Ліна ген. Чанґ-Цу-Лян

звернувся до китайських ґенералів Чанґ-Кай-Шека, Єн-Ші-Шана та Фенґа з депешею, в якій вказує на страшні наслідки міжусобиці та взиває негайно кинути ворожі ділання. Предкладає заразом, щоб на основі мілітарного статус кво почати переговори для скликання всекитайських національних зборів. Чанґ-Цу-Лян зазначує, що вповажнив трьох довірених людей від Мукдену до обміркування способів ліквідації міжусобиці та відбудови Китаю

Д О П И С И

КЛОКОВИЧІ. **(Місія).** Від 2—7. червня ц. р. відбулась пятидневна місія ОО. Василіян в Клоковичах, Нижанківського деканату, під проводом золочівського Ігумена Впр. о. Повха. Завдяки стараню місцевого пароха Впр. о. Декана Павла Ступницького місію приготовано належито. Не тільки місцеві парохіяне, але много людей з поблизших і дальших околиць від першого дня брали живу участь в місії. Передостаннього дня по полудни горнулись вже люди до св. сповіди, якої слухали не тільки ОО. місіонарі але і запрошені отці-парохи з сусідних сіл. По Службі Божій, котру відправлено на дворі, поблагословив о. Провідник місійний хрест, прегарно украшений вінцями і „памятками з місії“. Незатерте вражінне на кождого мусів зробити величавий похід з місійним хрестом. З грудей кількатисячної товпи учасників місії загомоніла величава пісня „З нами Бог“, а з очей неодного поплили слези радости і жалю за ґріхи. В останній науці під місійним хрестом заохотив о. Провідник всіх учасників місії до витревалости в добрім, аж до кінця — полишаючи їм на місце отців місіонарів, сталих місіонарів, а то: місійний хрест, їх власну совість і свойого отця пароха. Їх нехай слухають, в Всевишний Бог поблагословить, щоб засіяні на місії зерна Божих правд зійшли й видали стократний овоч для більшої слави Божої і спасення їх власних душ.

о. О. О.

Н О В И Н К И

Добродійне товариство. Добродійне товариство „Карітасфербанд“ у віденській архидієцезії удержує 68 діточих садків з 4721 дітьми, 58 захистів і 72 сільських осель, де перебуває стало поверх 10.000 дітий. На удержання сих інституцій виплачено в 1927 р. 5,284.000 шілінґів.

— **Найбільше число розводів в Европі,** як пише „Дас Нає Райх“ припадає на Німеччину. В 1925 р. було там 56.8 розводів на сто тисяч мешканців. В инших краях статистика розводів представляється слідуючо: Франція 53.6, Данія 50.6, зате Анґлія тільки 5.9 на сто тисяч мешканців. З позаевропейських країв перевищають Німеччину щодо числа розводів Злучені Держави з цифрою 152.3 і Японія з 88 розводами на сто тисяч населення. Большевицької статистики розводів, що певно є застрашаюча, часопис не подав, бо нема докладних даних.

— **Густоту населення** обчисляється по проф. Павлінґові не так, що числом населення на квадратовому кільометрі просто ділимо скількість усего населення даного простору, тільки так, що насамперед віднимається простори, що не надаються на замешкання для людей і аж тоді ділимо. Коли це зробимо, то найгустійше заселеною країною буде острів Джава. А дальше: Бельґія, Голяндія, Анґлія, Німеччина, Італія й Японія. Найслабше заселеними країнами є Аргентина, Канада та Австралія.

Бистрий живчик. В теплокровних творінь удари живчика тим частіші, чим творіння менше. У слона вдаряє живчик меньш-більш 30 разів на хвилину, в коня 40, в людини 70, у собаки 90, а у кріслика вже до 200 разів. Колиж живчик скоріший, то трудно його обчислити. Американський дослідник Бекенен рішив обчислити удари живчика так маленького звіряти, як миш. Що з гори знав, що ударів буде більше як 500 на хвилину, настроїв прилад, що переносив удари на електрометер, що його хитання управильнювала мигова світлина. І виявилося, що живчик миші вдаряє зі скорістю 520—780 разів на хвилину, себто 10 разів скоріше як у людини.

— **Найтонша нитка.** Уже давніше вдалося було І. Ґ. Фарбенові випрясти нитку багато тоншу від природного шовку. Девять тисяч метрів цеї нитки важило тільки 1 ґрам. Стара шлеська ткальня Христіяна Діріґа виробляє тепер із таких ниток тканину. Ця тканина незвичайно гарна й дуже мягонька. Матовий полиск надає тканині вид природного шовку. При тім тканина незвичайно сильна й незвичайно добре перетьося. Ціна цеї матерії при ширині 80 цм буде від 4 до 5 нім. марок.

Др. Ґ. БРУХНАЛЬСЬКИЙ

стоматольог-дентист

ординує в нелу ах устно ї ями і зубів

в липні і серпні як передтим

Львів, вул. Галицька 19, II пов. 2-20

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА“** **:-: РИНОК 35. :-:** біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату з виставових цін при закупі **панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля.** Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. **Великий вибір — лише тревалі сорти!** 245 2-30

Цегольня „ЕНКА“

Львів, вулиця Снопківська ч. 1.

ново зареєстрована фірма поручає

ЦЕГЛУ

першої якости з нового випалу.

Негайна достава тягаровими автами.

245 10—10

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ

у великім виборі 227 7-12

по низьких цінах

І. Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-. Трибунальська 1.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

всякого рода

поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-ка**

Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.

252 Жадайте цінників. 5—12

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**

ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

246 б найдешевше, бо вхід через сінп. 10-50

7 найліпших, найновіщих господарських книжочок.

„Про помічні погної та як їх уживати“, ціна . . . . . 0·50 зол.
„Коли і як помагати при породах у коров“, ціна . . . 0·80 „
„Жито — як його управляти“, ціна . . . . . 0·20 „
„Пшениця — і як її управляти“, ціна . . . . . 0·20 „
„Про меліорацію та комасацію“, ціна . . . . . 0·70 „
„Пять доказів“ (як додаток до попередніх)

за 3·90 зол., з пересилкою 4·40 зол.

висилає 2—2

Товариство „Сільський Господар“ у Львові, вулиця Зіморовича ч. 20.

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття

Ґрамофони, ровери

Кружлівки молочарські

264 4—30

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.

„FOSFOR“

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

232 **ЛЬВІВ,** 15—16

вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.

(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 55 (157). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 22 липня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26. п. Конто П. Ш.: Краків 305.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 15 сот. — Зразків не висилається

Метода праці над церковним зєдиненням

(Митроп. кард. Дюбоа про відношення католиків до православних).

(КАП) Паризьке „Concilium vigilantiae" орган паризького митрополита, кард. Дюбоа, помістило після проголошення папської енцикліки „Mortalium Animos" отсі завваги про відношення католиків до незєдинених.

Енцикліка „Mortalium Animos" про єдність Церкви оповіщена передовсім в тій ціли, щоб подати основи й освітлити шляхи праці тим, котрі працюють над поворотом диссидентів до церковної єдности. Одначе, на жаль, здається, що тих основ не зрозуміла належно більшість тих, для котрих були вони подані. Навпаки, здається, що якась частина католицьких діячів на ниві церковної єдности, дальше йде по тій похилій площі, по котрій доси йшла і все більше віддалюється від здорового й сущного розуміння умов, на котрих може здійснитися справжнє зближення з православними.

Ось кілька промахів, котрі роблять католики на тій точці; 1) Вони вважають, що представництва православних „Церков", як правдивих Церков, можуть виступати в дискусіях і договорах як рівні з рівними в відношенню до єдиноправдивої Церкви, котрою є католицька Церква. Гадають, також, що гієрархія православних Церков, мимо свого відірвання від Апост. Столиці, є рівна католицькій гієрархії. Вони мабуть вірять, що вистане поробити кілька взаїмних уступок, щоб вирівняти всі дотогочасні блуди й довести до так пожаданої єдности. Мабуть вони не зрозуміли того, що енцикліка говорить про почування незєдинених. 2. Виразно показують, що вважають похвальним і корінно християнським все те, що є „православним". Односторонно зменшують вартість і навіть очорнюють всі досьогочасні змагання св. Столиці й Епископату, як також усі праці й почини роблені тепер св. Отцем і довіреними особами для добра християнства на Сході.

Така метода викликує багато, щонайменше, невідповідностей: а) утверджує православних в їх застарілій зненохоті і підозріннях до католицької Церкви; б) дає їм фальшиве поняття про догми католицької віри й про духа Церкви та її гієрархії, в) підносить через міру значіння достойників правосл. гієрархії й світських осіб, котрі кермують їх думкою; г) здержують православних доброї волі, котрі бажають повороту до католицтва, піддаючи їх під вплив душпастирів, котрих авторитет їм не вистарчає. 3. Намагаються перевести такий моральний погляд, по якому одиноким способом зєднання православної душі є „виявлення серця", через що всякі інтелєктуальні зусилля й усі льогічні вияснення правди стають безкорисні а навіть шкідливі: а) це моральне становище суперечить основам, поданим формально в папській енцикліці; б) є це те саме становище, що його приняли протестанти на конґресах в Штокгольмі й Льозанні для створення „всехристіянської" єдности.

Проти тих постанов як неточних і осуджених енциклікою про єдність Церкви, католики повинні приняти як директиви свого поведення основи, що їх подали Лев XIII, Пій X, Бенедикт XV і Пій XI, а саме: 1. молитися разом зі згромадженнями католиків і товариствами Апостольства Молитви, затвердженими Церквою 2. студіювати й досліджувати всьо, що відноситься до незєдинених Церков, їх мову, історію, релігійні звичаї країв, де мають своїх приклонників. Треба передовсім розмірковувати й зглибити видання папського Східного Інституту, під управою епископа Дербіні. Відтак популярні видання оо. Жанена і Жюжі й письмо оо. Асумпціоністів „L' Union des Eglises", як також книжочку о. Бускета про „Єдність Церкви й середню схизму" і т. д.

Ріжні Наукові Кружки, якщо будуть оминати метод, осуджених Ап. Столицею, можуть стати одним з рішаючих чинників акції над поверненням незєдинених до церковної єдности. 3. Вкінці католики не повинні забувати за почини вже істнуючі й затверджені авторитетом папів та епископів. Повинні отже спомагати Орієнтальний Інститут в Римі, Церкви східних католиків, семинарії східних католиків і т. д.

Остання новина з СССР

Арештування всіх суддів одної республіки.

Німецькі кореспонденти з Москви доносять, щораз то цікавіщі новини, які без сумніву доказують, що гниття большевизму відбувається повним ходом. Остання така новина з СССР. се — арештування всіх суддів татарської совєтської республіки, котрі літами на очах усего населення брали хабарі, доконували насильств і віддавалися крайному пиянству та розпусті. Ті „народні" судді могли так довго виправляти подібні „сдєлки" тому, що по просту заложили свого рода „трест", велику злодійську спілку „народно"-судейських працьовників — і висші „народні" судді покривали злочини нисших, а ті давали їм спорі пайки з того, що нагарбали в нещасного народа.

Тепер все те виявилося з приводу т. зв. „кампанії під контроль мас". Ну й будуть нові інтересні процеси в СССР.

Позір! Зміна адреси!

З ДНЕМ 1. СЕРПНЯ Ц. Р. АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ „Н. ЗОРІ", „ПРАВДИ", „ПОСТУПУ", „БЕСКИДУ" БУДЕ:

Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов.

Телєфон 4-48.

Ще одна компромітація

Кінець московського процесу проти донецьких „саботажників", його характер і майбутні наслідки.

Голосний московський процес проти донецьких „саботажників" добіг до кінця. До знаного нашим читачам присуду (ч. 52) додамо, що з поміж 11 засуджених на смерть 5 таки скоро потім розстріляно. У звязку з сим процесом був очевидно бомбовий атентат на ГПУ (державну поліцію), одначе ніхто в Европі не всилі сказати напевно, чи він був пімстою за процес, чи може... провокаторським актом самої поліції, щоб оправдати страчення найважніших із засуджених... Та се менше важне для політичної оцінки процесу, що своїм характером і формою виявив щось дивовижного в очах культурного світа.

Наперед само єство злочину незрозуміле для нікого зпоза СССР. Чи інжинери і техніки ліпше або гірше сповняють свою службу, чи фірми доставляють кращі чи поганіші машини, чи урядники копалень одержують які хабарі від доставців або від давніших власників вуглевих закопів — все те в культурнім світі може бути предметом дисциплінарного слідства, довести до видалення зі служби, в поважнім разі до цивільного процесу за відшкодування; за все те у СССР карний процес за головну зраду і засуд смерти... Ось вам перша ярка ріжниця між капіталістичною „неволею" і комуністичним „раєм."

Та якби ще провина обвинуваченых була як слід доказана! В дійсности вся совітська судова процедура і саме поняття справедливости у большевиків не мають нічого спільного з нашими. У нас прим. саме задумання якогось каригідного чину не веде за собою кари доти, доки того задуманого не переводиться в діло; у большевиків инакше, а навіть навпаки: небезпечніший той, у кого погані думки, від того, у кого погані діла... Яка в сьому вигода для їхніх судів! Бо доказати каригідне діло можна тільки матеріяльними доказами, натомість вмовити в когось злочинні думки дуже легко... В сім процесі ми мали таке дивне видовище: одному з обвинуваченых (Горлецькому) не доказано взагалі жадної вини; навпаки, він-же сам дав незбиті докази, що його фахова служба принесла для донецької углевої промисловости чималі користи, одначе при всім тім він не скривав тої правди, що він противник комунізму. Все те прокуратор обернув проти нього: обвинуваченый мовляв, покищо нічого злого не вчинив, одначе він як визначний фаховець і ворог комуністичного ладу мігби в будущині стілько більше лиха накоїти; тому треба не допустити до такої можливости і обвинуваченого післати на смерть... Так і сталося. Ось вам друга ріжниця між капіта-

лістичною „неволею“ і комуністичним „раєм“.

Та далеко завело-б нас, коли-б ми хотіли переходити одну ріжницю за другою, яку московський процес виявляє в порівнанню з звичаями культурного світа. Досить сказати, що сей процес, дякуючи тій обставині, що між підсудними були чужинці, притягнув до себе увагу широкого світа і краще за всі розвідки, описи і статті освітлив сю страшенну моральну прірву, що ділить нас від СССР. Останній процес був одначе, при тім усім, політичною необхідностю для тамошнього уряду: він мав пояснити факт, чому промислова продукція в часах комунізму низша і дорожша, ніж була за царських часів. Мовляв, контрреволюційна злочинність... Та нехай і так, одначе певне й те, що нема в сучаснім СССР ані одної ділянки в господарстві, де продукція була-б вища і дешевша ніж перед революцією, навіть й одної такої, де продукція, щодо кількости і коштовности, була-б така сама як давніше. Досить сказати, що в хліборобстві, в тій споконвічній і найголовнішій галузі народного господарства, після земельної „реформи“ і знищення всеї більшої посілости, тепер на 10 прц. менше землі обробляється, а на 50 прц. менше хліба збирається, ніж було — не перед війною! а в сам розгар війни, в 1916 р. А що, якби так усіх хліборобських „саботажників“ поарештувати, під суд поставити і розстріляти?

Очевидно, при всій своїй внутрішній необхідности для совітського уряду, такі процеси, як останній московський, тільки компромітують СССР перед очима світа. І як ще були які оптимісти, що вірили в тривкість большевицького ладу або в еволюційну здібність його, то тепер хиба й їхні ряди сильно прорідилися. Се найкрасше видко по Німеччині — одинокій европейській державі заінтересованій у тому, щоб СССР був життездатним і сильним організмом увнутрі і на зверх, — по Німеччині, де навіть консервативні націоналісти мають чимало симпатій для сучасних володарів Росії, без огляду на їхні комуністичні експерименти, — як для одинокого політичного союзника в данім моменті. По останнім процесі, і з приводу нього, ті симпатії стаяли цілком. Не лише тому, що між підсудними були Німці і що на процесі було богато мови про деякі німецькі фірми, буцімто причасні в „саботажах“; може більше тому, що при сій нагоді виявилася в цілій наготі безнадійність сучасного режиму в Росії.

Засуджених на політичну смерть союзників Німеччина вже мала — в останній війні; — що отже доброго може її чекати в союзі з новим трупом? Досі Німці потішали себе, що мовляв вони звязані не з большевиками, а з Росією, та така потіха мала-б рацію тільки при внутрішній силі й еволюційній здібности комунізму, або якби певність, що наслідники большевиків будуть дальше держати з Німеччиною. Перша надія розвівається щораз більше, а про другу й не думати. Своїм радянофільством відогнала Німеччина від себе всіх противбольшевицьких Росіян, і в разі перевороту у СССР. нова Росія ледве чи зберегла-б вірність Німцям; скорше всього, навпаки: станула-б по противнім боці.

Тому-то не дивно, що німецький уряд пильно працює коло направи своїх взаємин з иншими сусідами, в першу чергу з Францією і Польщею, щоб не бути на ласці нельояльного союзника (пор. останній випадок совітського воздушного шпіонства в Німеччині!) — засудженого зрештою на скору смерть.

Присилайте передплату!

Беля Кун (Kohn)

Нова книжка.

Народи з виробленим політичним змислом (до яких належать безперечно Мадяри) видають старанно й докладно життєписи своїх діячів для науки сучасним і будучим. І то видають не тільки життєписи позитивних діячів. але й руїнників: бо самі „програми“ ніколи нічого не говорять без живих діячів, котрі їх творять.

Надзвичайно цікаву біографію славного тепер Белі Куна видав на днях по німецьки угорський письменник Geza Herczeg. Та книжка називається: „Von Revolution zu Revolution“ і появилася в Берліні. Властиво вона повинна називатися: „Від криміналу до криміналу„ замічує дотепно сам автор, бо Беля Кун се типовий кримінальник.

Уродився він в р. 1884 у малім, глухім селі в Семигороді, в Сілядьчегі (Szilagycsehi) де його батько був сільським нотарем і називався Kohn. До того села нема залізниці, тільки бічна, глиниста доріжка. Батько охрестив його іменем „Беля“ і подав до міністерства прохання на дозвіл змінити жидівське назвище „Kohn“ на більше мадярське „Кун“.

Дозвіл отримав.

Дивний припадок хотів, що учителем малого Белі Куна був найбільший ліричний поет Угорщини (по Петефі) а саме Андрій фон Адь (Ady), з сусідного села, котрий горячо любив свою Батьківщину. На щастя він не дожив того, щоб побачити, що його ученик зробив з тою Батьківщиною. Але на смертнім ложі віща душа

ШИФОНИ Іван Рідль
Львів
267 6—50а вул. Академічна 2.

поета прочула виразно, що наробить його страшний ученик. Поет Адь умер на пару тижнів перед страшним тероом, який перевів Беля Кун. Умираючи, сказав Адь при людях отсі слова:

„Уважайте на Белю Куна, бо то небезпечний чоловік: він ще наробить богато лиха! Тільки 10 літ мав, як з пімсти запаскудив катедру свому учителеви в клясі (Адь був тільки приватним учителем Белі Куна). Він те саме зробить з цілим краєм: спаскудить вам катедру Батьківщини... та свиня... уважайте... дуже уважайте!...“

Та не вспіли Мадяре допильнувати Белі Куна: паскудника, бо час йому сприяв. В кілька тижнів по тім пророцтві старого учителя, в прекрасній салі засідань угорського президента міністрів, де зі стін мов остовпілі дивилися портрети поважних діячів, отвирав Беля Кун перше засідання своєї „ради“ червоних „міністрів“, котра складалася з крикливих, брудних і неапетитних обідранців.

— „Хочу їсти!“ закричав Беля Кун на всю салю. Зараз коло нього стояв пізніщий різун Самуелі й той видав наказ, принести „товаришови президентови“ харчів і напитків з недалекого касина угорської шляхти. Була се перша реквізиція для Белі Куна.

Касино було пусте, але кухня функціонувала. І магнати і міщанство втратили голову, хоч були між ними люде з хоробрих і мудрих родів. І Беля Кун зачав „урядувати“. Від того „урядування“ хто міг, той пішки, ночами й манівцями утікав через угорську границю, куди очі несли. Графині зі заслужених родів Угоршини, бачучи на що заноситься, просили курієрів чужих посольств, перевести їм за кордон бодай перли й инші дорогоцінности, щоб ратувати їх від грабіжи. А малий, товстий Беля Кун з губами негра зачав масово мордувати невинних людей на чолі своїх кривавих убийників. І мордував 133 дні без уговку як необмежений нічим, абсолютний володар Угорщини. За той час вспів також двічи провадити „війну“ проти Румунів і раз проти Чехів, раз замінив депеші навіть з Клемансом, а раз іскровим телеграфом говорив з Леніном. Депеша Клемансо наказала йому цофнути військо за демаркаційну лінію — а потому треба було втікати. Не багато часу минуло від хвилі, коли він прилюдно заїдав кривавий „біфштик“, держачи його в брудних пальцях, по котрих спливала кров — і рівночасно видаючи накази. Ще перед утечею хотів розстріляти на публичній площі невинних у нічім закладників. Але тоді хоробрий італійський полковник Романеллі вдарив райтпайтшою в стіл і хоч не мав ні сили, ні припорученя на те від своєї влади, заявив іменем Італії, що особисто відвічальним за той морд робить Белю Куна. Се помогло й екзекуції на закладниках не виконано. Але за те благородний Романеллі вставився, щоб випустили свобідно Белю Куна і його найблищих посіпак... Се коштувало потому життя 40.000 нещасних людей, котрих опісля вимордував Беля Кун як Диктатор Криму, між ними й лікарів Червоного Хреста та 17 сестер милосердя, що доглядали ранених...

Там не було кому вдарити райтпайтшою і загрозити особисто убийникови і він погуляв у людській крови. Багато й української крови проляв він у Криму, коли розгромлено „білу“ армію. На жаль, навіть не за свою, а за чужу справу погибали там наші люде і під чужим, російським прапором, винищувані кочевиком Белею Куном, угорським кримінальником.

Процес, який Беля Кун мав недавно у Відні, зробив отсю життєпись його дуже актуальною. Той процес сам собою зовсім не цікавий — хіба двома моментами: 1) що Німці судили убийника не за убийства, тільки за те, що фальшиво замельдувався у Відні, 2) що всіх допущених на розправу ревідували, аби хто з кревних або свояків убитих Куном людей не прийшов з револьвером на салю й не застрілив його, — бо Німці хотіли його судити тільки за „Falschmeldung“.

Символічне те „фальшиве мельдування“ Белі Куна: він фальшиво замельдувався і як володар Угорщини і вже зараз після уродження фальшиво його замельдовано й охрещено: бо він ні „Кун“, ні „Беля“, тільки Ганджа Андибер, якого Провидіння Боже насилає всім народам, коли переберется міра їх гріхів. Такого Ганджу Андибера мали ми в Раковськім, такого мали в Куні й Мадяре, що тяжко знущалися над иншими народами.

Але вони вчаться на своїх досвідах, що видно хочби по тім, що працюють над життєписами своїх діячів, і позитивних і навіть негативних.

Найбільший вибір
всяких товарів блаватних,
великий вибір
СУКНА
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Те саме дотичить філій:
у Стрию, Дрогобичі, Тернополі, Тарнові.
207 Ціни незвичайно низькі! 10-10

ФУТРА **ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ**
по дуже низьким цінам поручає
ТУХ І СПІЛКА **новоотворений СКЛАД ФУТЕР**
Львів, Скарбківська, ч. 3.
275 1—15

Надмір податків на духовенство

(З кругів Духовенства).

Здається, що ніодна суспільна верства в Польщі не платить так великих податків як наше і так бідне духовенство. До того платить духовенство податок від предметів пр. ґрунтів які не є його власністю, а тільки є радше дане йому на удержання як платня. Між ін мусить платити також на забезпечення, що на случай війни на приходстві не будуть кватируватися війська! Чи се можливе, і чи ворог, чи свій, буде оглядатися на се, що парох платив кватерунковий податок?!

Ось податки, які уряд стягає від парохів: 1. Маєтковий, від вартости цілого вивінування парохії (ерекції). 2) Ґрунтовий від ґрунту. 3) Доходовий, від мешкання, дров, доходів з вінчань, акафістів, навіть Служб Божих. 4) Від льокалю і недвижимости по містах і місточках. 5) Дороговий на направу доріг. 6) Кватерунковий, забезпечуючий від приміщення військ. 7) Каса хорих за челядь фірмана, пастуха і кухарку. Є ще инші численні дрібні драчки.

З повищих причин духовенство так збідніло тепер, що ісвященик сяк-так вбраний і в неподертім обувю є рідкий, білий крук. Долягає священству і несправедливий розділ, бо не беруть під увагу якости ґрунту при вимірі податків і обставини, що ерекція то не власність священика, а мешкане, за котре в великім місті платиться по стокількадесять зол. місячно, а на селі чи малім місточку за таке ніхто не дасть і за рік такого чиншу.

Наші посли повинні ту справу предложити в соймі і жадати усунення несправедливих вимірів тих данин. З.

257 **На догідних услівях** 5—20
по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Сонечна 9., тел. 15-32.

Цікава подія в Ковні

На литовських торгах у Ковні виставили большевики свій торговельний павільон. Одного дня до того павільону вступив старший уже чоловік і зачав спокійно брати пуделка з папіросами, виставленими на продаж. При тім голосно кричав: „Граб награблене!“

Коли большевицькі доглядачі запитали його, що він робить, він відповів, що ті папіроси, зроблені його власною фабрикою, котру большевики загарбали йому.

Забравши папіроси, б. властитель фабрики спокійно вийшов з павільону. А большевицькі доглядачі ні не гонили за ним, ні до суду литовського не подавали, бо боялися скандалу: увільнення судом б. властителя, котрого ограбили з його майна ті грабителі, що тепер продають награблене на чужих ярмарках.

Перша в краю вирібня
ЦЕРКОВНИХ СТАТУЙ (фігур)
і артистична
різьбарсько-орнаментаційна робітня
ФРАНЦ ІВ. МАКС
249 **Львів, Лячаківська 15.** 5—10

Бійки в парляментах

„Історія“ і огляд.

З приводу бійок у німецьких законодатних тілах, приносить німецька преса короткі огляди й історію парляментарних скандалів у всіх демократіях.

Здисципліновані і з природи тяжкі Німці побачили вперве бійки в своїх законодатних тілах щойно з хвилею, коли до них увійшли комуністи. Вони зачали кидати в своїх товаришів з иньших партій каламарами, лінеалами, ключами й навіть шуфлядами зі столиків, а президію й уряд атакували нечуваними ще лайками. Цікава річ, що найчастійше били соціялдемократів, котрі таксамо як вони стоять на платформі ідеалів „Карла Маркса“, а найменше бралися до католицьких послів (з центра). У пруському соймі перша бійка була дня 19 листопада 1921, а „герої“ її були також комуністи Шолем, Кац і Гофман, хоч розпочав скандал комуніст Шульц, виливши склянку води на свого противника в дебаті. Сей туш викликав горячу бійку, котра була початком цілого ряду бійок, в яких найбільше били соціялдемократів. Дійшло до того, що рада предсідателів клюбів ухвалила, завести постійну сторожу в соймі з — кримінальних дозорців... А енергічний віцепрезидент Гарніх (котрого комуністи прозвали „Генкерпрезідент“) без пардону казав викидати кождого, хто счиняв бучу. Часом і половина фракції комуністів була за дверми. Але ніщо не помагало: комуністи дальше свистали й кидали навіть боксерами. А що характер німецького народу не змінився від часу як групи комуністів появилися в законодатних тілах, отже німецька преса робить слушні висновки, що ті, мнимо горячі напади роблять комуністи зовсім „на зимно“, просто по інструкції з Москви, щоб у безкритичної товпи викликати враження, що то комуністи так „завзято заступають бідний нарід“.

Інтернаціонально перше місце що до бійок займає французький парлямент, бо Французи з природи горячі. Дальше йшов парлямент старої Австрії. Розуміється, ні оден европейський парлямент не дорівнав досі парляментам середно й полудньово-американських республик, де просто стріляють у себе шан. посли в часі засідань, колять себе ножами і штилетами, словом: „заступають бідний народ“ як можуть.

Річ ясна, що все те прояви звироднення т. зв. „народної суверенности“. Не дуже довго прийдеться ждати, щоб народ утратив усяку пошану перед законами, про котрих ухвалювання рішається боксерами й шуфлядами від столів — в голови противникам. А тоді мусить настати і кінець демократії...

Нове диво в Америці

В Ню-Йорку відбувся зїзд т. зв. Wunder Kinder то є над свій вік розвинених дітей. Зїзд урядив „Союз охорони геніїв“. На тім зїзді 9-літній Павло Гест показував свої чотири драми, про котрі „Союз“ пише, що їх „майже“ можна виставляти. А 6-літній Боби Коген предложив свої музичні композиції. А знов 8-літній Жірард Свансон показує малюнки і т. и.

Як відомо, з таких передвчасно розвинених дітей звичайно ніщо не виходить: З них нема потому не то „геніїв“, але навіть звичайно розвинених людей. Але в Америці бажання сензації грає велику ролю.

На міжнародну виставу преси

Враження з подорожі.

(Від власного кореспондента).

IV. Союз Народів, Австрія, Китай, Японія, Єгипет.

Деякі з них мають окремі павільони, але годі їх докладно й оглядати й описувати: часу на те нема і требаб довго посидіти в Кольонії, щоб усе те оглянути.

Про „Союз Народів“ (котрого ми взагалі не доцінюємо) слід хіба замітити, що вже сама поява його вистави в Німеччині має особливше значіння.

Австрія, в котрій довго жила значна часть українського народу, навіть у своїм теперішнім малім, убогім і покаліченім вигляді — належить до найкультурніших країв світа. Се видно вже по елеґанції й смаку в урядженню австрійської вистави, колиб навіть не згадувати про її високу вартість.

Австрійська пресова виставa складається з двох головних частей: 1) науково-історичної, 2) сучасної.

Австрія має що показати і вміла показати. Австрійська преса скоро й могутно розвивалася, бо Відень довгі часи був граничною кріпостю проти сходу. Цікаво, що вже перша облога Відня Турками за Сулеймана Великого (1529) викликала буйний зріст преси. А потому в ще більшій мірі викликали до життя публичні відзиви такі події як 30-літна війна, походи Валенштайна, друга облога Відня Турками (1683), часи Йосифа II і 1848 рік та пробудження багатьох народів, що були під скиптром Габсбургів.

Перша пресова поява на австрійській землі (неперіодична) се опис величавого похорону Фридриха III. (1493). Характеристична поява: було що описувати, бо був признаний авторитет, на що були звернені очи народу.

Дуже цінні і цікаві державні експонати.

Сучасна австрійська преса ще доволі відома у нас, отже нема потреби згадувати її докладніше. Але одно насувається мимохіть на думку: найкультурніща часть української нації була під Австрією від кінця 18. століття до 20-тих рок.в 20. століття. І за весь той час не оставила наша інтелігенція, котра вся говорила по німецьки — ні одного перекладу жадного німецького клясика (опріч незначних уривків)... Ні одної оглядової брошури про свій досвід на дуже поучаючій парляментарній арені Австрії... Буквально — ні одної.

Що се таке — во істину, — не знаю. Бо скажім, що не було за що видавати. То чомуж бодай у рукописах не остали в бібліотеках прм. переклади німецьких авторів. Пустий бувби „аргумент“, що як нема за що видавати, то ніхто не пише й не перекладає: бож є в бібліотеках иньших народів десятки тисяч невиданих рукописів, які ще й за сотки літ може не будуть видані. Але накопичений у них досвід ума тих народів використовують учені безнастанно. Чомуж у нас того нема?

Слідує Китай, таємнича й оригінальна країна. На її виставі оригінально поділена преса: в окремих групах виступає преса консервативна, ліберальна, націоналістична і т. п. На видним місци пишається примірник найстаршої тепер газети світа „Кінг-Пао“, основаної ще за цісарської династії Ган, в другім столітю перед Рождеством Христовим. Орган той виходить по сей день — поверх дві тисячі літ...

Виставлений примірник того органу походить з першої половини 19 ст.: малі паперці, величини книжки, задруковані доволі великими буквами.

Дальше Китайці щойно розпаковували свої скрині, як я оглядав виставу: спізнилися сараки виїхати зі свого страшного хаосу, котрий вже близько 20 літ кипить огнем і кровю в їх величезнім краю, — відколи „поступова“ інтелігенція скинула свій правний рід монархій

Гарсонки „KASHA“
244 **від 40·— зол.** 5—30
В новоотворенім магазині Коперника 17.

Кипить і горить небувалим пожаром, з яким хіба трохa мігби порівнатися хаос, який настав по розвалі староримської держави, але й той був меньший.

Спізнилися, але таки приїхали, щоб показати всему світови свою стару, дуже стару культурну працю, яку може незабаром пустити з огнем їх безбожна, в Европі заражена інтелігенція.

Мовчки стукають молотками, розбиваючи скрині і скринки, з котрих виймають рідкі преріжні експонати.

Дуже дивна річ, що Японці, такі точні, спізнилися ще більше ніж Китайці: вони ще навіть скринь не привезли сюди, тільки розмальовують (готійськими буквами) імена своїх органів на стінах. Та певно гарно зроблять усе: я бачив їх елегантну виставу на світовій виставі в Філадельфії.

Слідує — Єгипет. Прегарні, великі дневники в арабській мові, арабськими черенками (титули й дати також по англійськи). Чудові й інтересно ілюстровані журнали. Гарні жінки, котрим розмірно недавно дозволили скинути заслони, фотографуються залюбки (хоч Арабки заслон переважно не носили й передтим). Опріч органів печатаних тими незрозумілими нам черенками — маса органів в ріжних европейських мовах: англійській, французській, німецькій, італійській і головно грецькій. Великі грецькі дневники виходять в Єгипті. А преціь Греків там розмірно небагато. Є й поважні еврейські видавництва.

Взагалі — Єгипет не має так багато населення. А що за преса! Хоч там трохи горячійше ніж у Галичині (значить — більша „спекота“, як сказано в найлучшій праці Мартовича п. з. „Забобон“), але люде якось читають і то не мало, коли аж така продукція печатаного слова!

Скрізь порозміщувані дійсно чудові альбоми видів Єгипту: Пальми, вода, піски, міста, піраміди, обеліски — все в ріжних кольорах, аж запрошує: приїдь і подивися.

Цікаво, що все те стоїть під сильним враженням старо-египетської культури: мабуть до судвіку не зможе та земля вийти зі споминів сильної влади фараонів і того, що за них збудовано в старім Єгипті.

Цікаво, що в українській літературі, котра все таки має за собою поважну, бо поверх тисячлітню історію — нема ні одного опису подорожи по Єгипті, хоч се очевидно виключена річ, щоб наші грамотні люде ніколи туди не заїздили. Та що говорити про Єгипет, куда наші тільки виїмково могли попадати. От у Злучених Державах Північної Америки й Канаді буде наших около мільона людей, в тім зовсім не мало вже інтелігентів — а маємо ми які описи подорожей по тих краях (статистична праця Юл. Бачинського — тай та недокінчена — не належить до того рода літератури). А кілько лайок з Америки й Канади маємо напечатаних! На добрий вік не забравби: не можна сказати, щоб наша інтелігенція була лінива під тим оглядом, бо „продукує“ таки порядно того рода „українську літературу“.

Думаю, що як колись Німці урядять світову виставу „Шімпфпрессе“, тоді про нас з подивом писатимуть всі нації світа, кілько ми такої преси вспіли сплодити.

Бідні Англьо-Сакси, Німці і т. д. будуть тоді стояти на сірім кінци — так якби їх не було на світі.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ранше **РОМАН ЗУБИК** — **ЛЬВІВ,** вул. Галицька ч. 16. поручає **новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців.** 247 6—30

Проти клясової ненависти

Між незалежною партією праці і партією праці наступило заострення. Мекдоналд з легковаженням відозвався про маніфест „незалежників“, кажучи, що партія праці вже бачила ріжні маніфести. А провідник Clynes у своїй промові, виголошеній у Блисворті, сказав, що партія праці не дасться збити з дороги неодвічальними людьми: річ в тім, що англійська партія праці має своє поняття про соціялізм і думає, що мета соціялізму й партії **не може бути плекання клясової ненависти,** бо ніяка солідна держава не моглаб істнувати на таких „основах“.

Ось до чого додумалася партія культурного англійського робітництва! Во істину — розумне се робітництво, коли видає з себе таких провідників, які перестерігають перед клясовою ненавистю. І важко робиться на душі, коли з тим порівнати вигуки наших для робітництва призначених органів, видаваних Бог зна за чиї гроші. Опріч ненависти й вічного торочення про „кровопийців“ нема в них для робітництва ніякої науки.

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в цінї від 24 зол. вгору. **На бажання шлемо цінники „ДОБРА КНИЖКА“, — Lwów, skr. poczt. ч. 11).**

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З Укр. Папської Колегії в Римі (і. л.) Степень доктора св. Богословія одержали ц. р. на Григоріянському університеті о. Йосафат Йосиф Федорик ЧСВВ. і о. Йосиф Роман Мартинець ЧСВВ. Степень доктора фільософії на унів. Пропаґанди одержали: 1) Питомці з перемиської епархії: п. Іван Кузич (повними голосами — summa cum laude; кандидат, мабуть одинокий, на золоту медаль); пп. Володимир Голинський, Степан Граб, Микола Денько. 2) З мукачівської епархії: п. Василь Ернест Дупда. 3) З епарх. Преосв. Богачевського: п. Василь Федаш.

Конґрегація для Сх. Церкви оповістила декретом з 26. V. 1928., що згідно з 1396 каноном церковного права, також східних обовязує заборона читання виказаних на індексі книжок.

Католицький ювилей в Ірляндії. Ірляндія готовиться відсвяткувати століття католицького відродження в Великій Британії й Ірляндії. В жовтни вийде про це друком публікація в 250.000 прим., щоби звернути увагу світа на цей ювилей. Вийде також історія визволення кат. Церкви в Англії й Ірляндії з довговічних пут.

Процес за зневагу релігії і богохульство. (КАП.) У Ваймарі відбудеться 22. ц. м. процес проти письменника Ернеста Манна. Манн є автором книжки „Die Überwindung des Christentums durch den aristokratischen Gedanken“. („Перемога аристократичної думки над Христіянством“), в котрій нечуваним способом зневажає Ісуса Христа. Прокуратор оскаржує його за богохульство і зневагу християнської релігії.

Етіопська колегія в Римі. (КАП.) В день уродин Св. Отця поблагословив кард. Сінчеро, секретар конґреґації східних Церков, угольний камінь під будову нової етіопської колегії. Місце для сеї будови визначив ще бл. п. Папа Венедикт XV. Воно находиться побіч ватиканського городу недалеко від старого шпиталя св. Стефана абісинського.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 22. VII. 1928. 48

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— ...„Я бідна дівчина з далекої країни, без дому і без роду між людьми чужими, одна-одинока як билина в полі! Мене вирвали з дому й загнали в світ далекий. Але я не прошу ні за свою волю, ні за своє щастя... Матінко Господня, Воротарнице! Дай мені тільки знак, що робити маю у своїм ваганню! Я не можу забути мук нещасних бранців і осель пожежі в своїм ріднім краю. Може ти так хочеш, щоб я злагіднила великі нещастя рідної землі? Дай мені знак який небудь від всемогучого Сина Свого в Тройци єдиній! Адже він знає все і всім опікується, навіть червачком найменшим! А біль душі моєї більший, ніж біль розтоптаного червака. Я не хотілаб вирікатися церкви, в якій молиться мій батько. Бо тоді буду самотна ще більше, ніж тепер. Алеж інакше не принесу пільги тисячам нещасних. Ти знаеш, що таке біль! Встався за мною до Всемогучого Бога, що сотворив небо і море і вітри і птиці небесні, що наказав людям творити добрі діла. Дай мені знак який небудь, Матінко Господня, Воротарнице! Може якраз в тій ціли дивна рука Божа привела мене аж сюди, степами і морями, щоб я принесла пільгу горіючим селам і гнаним у неволю жінкам і мужчинам? Дай мені знак який небудь, Матінко Господня, Воротарнице! Кивни своїм оком, задріжи повікою, витягни пальчик до мене!...“

Молилася всею наівною щирістю невинної душі. І дивилася пильно-пильно то у вираз обличча Матінки Бога, Воротаряиці то в безвісти синього неба над святим Афоном. Але не змінялося дивне обличча ікони. Лиш у небесних таємних безвістях тихо моргали зорі на синім тлі і ясний місяць сунув мов млинове коло.

Була сама. І відчула самоту. І якийсь дивний внутрішний голос немов заговорив до неї:

— „На образ і подобіє своє сотворив Бог людину. І дав людичі промінь розуму свого і вольної волі своєї як дві могутні керми, щоб переплила життя. Рішай сама після розуму свого і волі своєї, що їх дав тобі Бог! А прийде час, коли Бог дасть тобі не оден знак, але багато, чи ти добре рішила і чи добрі стежки твої...“

Почула брязк зброї і відгомін кроків серед нічної тиші. То сторожа підносила зброю.

В брамі стояв задуманий Сулейман з насуненим глибоко турбаном, з кривою шаблею при боці. І він не міг заснути тої ночі. І йому не сходив з тямки суворий образ Воротарниці Обителі, в якій заночував. І він вийшов, щоби в ночи подивитися на той таємний образ матери християнського пророка, якого замучили солдати.

Великий султан усміхнувся над тим, що зробили предки теперішних ісповідників віри сина Марії. Думав, що якби так його влада простягалася тоді над Єрусалимом, як простягається тепер — то певно ні оден мусулманський намісник недозволивби був так мучити того невинного проповідника в білому хитоні! А так — предки „джаврів“ споганили світ: скрізь, куди приходять їх потомки, несуть зі собою знак шибениці, на якій повісили свого Пророка!

— „Чи бачив хто щось подібне!“ думав ідучи великий султан, що не терпів християнської віри, а передовсім знаку хреста. — „Куди не глянь у їх краю, скрізь бачиш їх святу шибеницю: при стежках і шляхах і на розпуттях, на домах, і на церквах і на стягах та коронах їх князів і монархів, на грошах, ба навіть на грудях їх послів!... Навіть на своїй любці

Політичний огляд

Литовська гра й американський проект противоєнного пакту. — Розпучлива ситуація в С. С. С. Р. — Сойм і уряд в Польщі та українські посли. — Новий німецький уряд і криза німецького націонал'зну. — Поенкаре дальше диктатором Франції. — Югославія на розпуттю.

Львів, 19-го липня 1928.

Міжнародня ситуація політична в даним моменті не виявляє жадних небезпек, дарма що **литовський диктатор** грає **va banque** з Польщею. Як досі справи стоять ніодна велика держава (включаючи сюди й СССР.) не пішле й одного вояка в поле ради Вальдемараса і йому мабуть прийдеться незабаром змінити тактику, особливо, якщо в найблизшім часі прийде до підписання **американського проєкту противоєнного пакту** (Келлога). Як наші читачі пригадують собі, „Н. Зоря" з самого початку висловила була погляд, що при всіх ріжницях між Америкою й европейськими державами (в першу чергу Францією) до підписання пакту таки прийде; сьогодні ніхто вже в сьому не сумніваеться. Між контрагентами буде й Німеччина та Польща; значить, литовська гра на близький конфлікт між сими двома державами стратить рацію. Хиба Вальдемарасови прийдеться кинутися цілком в обійми СССР... Сумніваємося*). Одним словом, на міжнароднім горизонті в данім моменті хмар не видко.

Зате у внутрі европейських держав усяких хмар багато, і вони сьогодні притягають увагу політичного обсерватора. Починаючи від сходу, бачимо, що СССР. переживає чергову тяжку господарську кризу, яка грозить великим всенародним голодом у трядущім році. В одинадцятому році після „здійснення соціяльної справедливости й господарської рівности" там **ситуація розпучливіша** ніж коли-не-будь була раніше; вона просто безвихідна.

В **Польщі конфлікт між урядом і соймом** перейшов з притаєного стану в острий запальний. По феріях прийде до рішучої боротьби, в якій тільки одна сторона може й мусить бути побідницею. Котра саме? Вгадувати наперед — завсігди ризиковно, та як сьогодні справа стоїть, жертвою впаде по всій правдоподібности сойм і вся теперішня конституція. На сю останню обставину „Н. Зоря" вказувала з самого початку і радила нашій парляментарній репрезентації більше дбати про вигляд нової конституції, ніж няньчити стару — централістичну. Наші посли робили і роблять навпаки. Побачимо, що з цього вийде.

Німеччина привела на світ новий імперський уряд — після виборів 20-го травня — під проводом соц.-демократа. Родився цей лівий уряд цілих шість тижнів, і до жовтня пожиє певно, бо... тепер ферії. Обговорюючи свого часу вислід німецьких виборів, зазначили ми були, що внутрішнє становище Німеччини стане від них тілько гірше; і так воно сталося. Щастя для неї в тому, що президентом імперії є Гінденбург, колись кандидат крайної правиці, та тепер поважний — можна сказати: почитаний — всіми Німцями без виїмку, за його політичний такт і льояльність супроти законів. Дякуючи йому вдалася — по шести тижнях болів — перша квадратура кола: лівий уряд, під проводом Мюллера, що увіковічнив був своє імя, девять літ тому назад, підписом під... версайським трактатом. Обставина склалася навіть так дивно, що номінація його була саме в день девятих роковин того незавидного для Німців мира...

Останні німецькі вибори, як було у нас двічи зазначено, принесли погром головної **національної партії,** т. зв. німецько-національних народовців. Як передбачували ми, вона тепер переживає **важку внутрішну кризу,** з якої вона вийде мабуть розбитою. Боротьба між її членами йде тепер за питання монархізму. Поважна частина націоналістів, головно молодших, домагається усунення з програми монархістичної догми, як уже неактуальної і невигідної для розвитку партії. Підняв був сю справу посол Лямбах і знайшов з одного боку завзятих противників, з другого горячих прихильників. Боротьба внутрі партії ще не закінчена.

Західна сусідка Німеччини, Франція, давши перевагу правим, не мала жадної кризи в уряді. **Поенкаре почав третій рік правління** неначе диктаторського. Противників у нього богато, одначе нема між ними ні одного, що мігби сьогодні сягнути по владу. Після стабілізації валюти (на $^{4}/_{20}$ ном. вартости), французький уряд має перед собою тілько одно важке завдання до розвязки: альзацьке питання. До його вирішення ще дуже далеко.

З повоєнних держав найтяжші хвилі переживає **Югославія.** Конфлікт сербсько-хорватський, досі для стороннього глядача мало замітний, бухнув цілою силою після замордування деяких хорватських послів в білгородськім парляменті. Брехня про єдність югословянського племени виявилася в цілій наготі. Повоєнний новотвір сьогодні на розпуттю: або перетвориться в федерацію автономних країн, або розлетиться. Югословянська криза скриває в собі цілий комплекс історично-політичних, культурних і господарських проблемів, які для Українця мають особливий інтерес, тому застерігаємо собі поворот до сеї теми в окремій статті.

*) В останній хвилині преса приносить несправджені ще вістки про близьке уступлення Вальдемараса.

РАДІО-АПАРАТИ
найновіших зразків краєвих і заграничних
поручає по приступних цінах і на добрих услівях
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, вул. Леґіонів ч. 1. і 3.
212 г Кошториси на жадання безплатно. 8—30

Велика сензація за кордоном

Совети купують хліб...

Від коли англійське бюро „Райтера" розтелеґрафувало вістку, що совети купують хліб за границею, нема мабуть ні одного органу, котрий не приніс би тої вістки. Бо дійсно, вона сензаційна! Се виглядає так, як би хтось, що мав знамениті студні з водою, зачав купувати воду, щоб лити в ті студні. „Таймс" повідомляє, що совети не перестають купувати збіже так в Европі, як і в північній та полудневій Америці, бо побоюються великого голоду у себе.

А за царя Росія вивозила міліони пудів хліба і ще кормила західні краї, котрі тепер до неї не належать.

бачив я шибеницю!... А так міцно держаться ті „джаври" своєї шибениці, що навіть невольниця не хотіла зречися знаку шибениці за ціну султанського сигнета! І чого вони так держаться тої шибениці, на котрій їх божевільні предки повісили їх Пророка?"

Так думав каліф усіх мусулман і не знаходив на се відповіди.

Але велика твердість „джаврів" подобалася йому, як подобалося все, що було тверде, велике, глибоке і правдиве, хочби й разило його. Вірив у те, що Магомет був більшим пророком ніж Христос і що прийшов по нім, аби таксамо „поправити" його віру, як Христос поправив віру пророка Євреїв, Мойсея.

Євреїв не любив з ріжних причин. А головно тому, що вони не мали в собі спокою.

Приглядався нераз, як його яничари добивали полонених ріжних народів. Джаври звичайно спокійно умирали, а Євреї ні. Не терпів сього. З джаврів подібно вертілися перед смертю Вірмени і Греки. Їх таксамо не терпів султан. Великий, погідний спокій тої невольниці, що онде молилася до матери свого Пророка, імпонував йому так, як імпонував добрий полк, що йшов на певну смерть, — уперто, твердо.

Очевидно — вона мусіла вже запримітити його. Але не звертала на нього найменьшої уваги. Се дразнило його — й подобалося йому, що був хтось, що не звертав на нього уваги. В почуттю своєї сили й могутности відчував потребу того. Майже з покорою виждав аж його любка скінчила молитися.

Встала і просто підійшла до нього так природно і наівно, як дитина.

Пішли обоє понад морський беріг.

Вона ще раз оглянулася. І мовби чула, як у місячнім сяйві йшов мов люнатик бувший монах, відступник. Ішов без шапки, з заломаними руками і з болем на обличчі. Чи так мучило його відступство від христової віри, чи злочини, яких доконував у своїй шпіонській службі, чи одно і друге? Тепер зрозуміла Настуня, чому він так гарно-гарно оповідав їй, як то Мати Божа Воротарниця в ясну спокійну ніч прощає злочинцям їх страшні діла. Збагнула вже його душу і його мрії. Додумалася всего... А він ішов просто до образа над брамою. І не бачив нічого, задивлений у жерело ласки. Хто знає, як довго мрів він про сю молитву перед чудотворним образом Богоматери? Подумала Настуня.

Оглянулася ще кілька разів. І все бачила, як ішли-скрадалися до образа темні тіни людей-грішників. Всі вони мали якийсь тягар на душі. Всі, всі, всі. А Сулейман? подумала. Цікаво, яка його душа — там — у самім нутрі?...

* * *

Султан запримітив у Настуні якусь зміну. Була ще погіднійша, як звичайно. Така дуже погідна, як осінь, що дає солодкі овочі.

— „Може попращалася зі своїм Богом?" — шибнуло йому в душі.

В тій хвилі припускав, що вона покорилася перед ним так, як покорилася перед його предками отся християнська земля з усіми святинями.

Радість засіяла на його обличчу і на хвилину остудила його горячу любов, як остуджує все, що — вже осягнене...

Але глянувши в очі невольниці, відчув, що сю твердиню не вистарчить раз здобути. Великий завойовник вишептав мимохіть слова:

— „Люблю тебе..."

— „І — я", дуже тихо відповіла молода невольниця, так тихо, що великий султан не знав, чи він дійсно чув ті слова, чи тільки причулося йому те, що хотів чути.

Праці проф. В. Зіньковського

в журналі „Путь“ (1925—1927 рр.)

Проф. В. Зіньковський, видатний релігійний мислитель, учений і педаґог, як відомо, міцно звязаний з Україною. Він не тільки з роду Українець, але й брав також чинну участь в укр. державнім будівництві в 1918 році за часів Гетьманства, яко міністер Ісповідань. З наукових праць проф. Зіньковського, безпосередно звязаних з Україною, згадаємо тут для прикладу його вельми цікавий і цінний відчит про Ґр. Сковороду, зроблений в Київі в 1918 році, в якім **уперше** у всю широчінь зроблена була спроба зясування світогляду й науки славного українського мислителя XVIII віку (про якого досі дуже часто деякі дослідники повторюють ріжні байки).[2]) Але останніми часами, перебуваючи на еміґрації, проф. Зіньковський виключно віддався праці на російському ґрунті й тільки в дуже рідких випадках виступає на полі української науки (нпр. на українськім науковім зїзді в Празі в жовтні 1926 р.). Та при всім тім праця проф. Зіньковського, яко релігійного мислителя і вченого має інтерес для нас, Українців, тим більше, що взагалі в діяльності кожного релігійного мислителя, в якій би мові й на якім би ґрунті вона не провадилася, дуже часто яскраво відбиваються **національні прикмети і особливости.**

В першу чергу хотіли б ми звернути увагу на бібліоґрафічні замітки проф. Зіньковського „О Делакруа и другихъ книгахъ“, в яких він торкається **релятивістично-психольоґічних** спроб зясування релігії (яких прикладом є праця Ґ. Делякруа „Релігія й віра“),[3]) та деяких релігійно-психольоґічних течій в сучаснім західно-католицькім світі (молодечого католицького руху в Німеччині, культу бл. Терези).

В своїй замітці про книжку Делякруа проф. Зіньковський визнає високу наукову вартість його історичних та психольоґічних праць, але підчеркує, що всі спроби Делякруа зясувати релігійне життя се неначе малі кавалки розбитого свічада, з яких автор склеїв ніби щось єдине, та внутрішньої єдности не досяг. Делякруа бракує віри, бракує релігійного духа, і тому залишаються безуспішними всі спроби його (як і инших навіть дуже видатних учених, але позбавлених віри) піднятися до зрозуміння релігійної душі та її переживань. „Тільки, хто вірує, і **саме в міру своєї віри,** — каже проф. Зіньковський, — може проникнути в таємницю релігійної душі... Той, для кого немає Бога, для кого все стремлінне серця „горі“ се плід „фантазії“, або щось подібне, не може досліджувати руху людської душі до Бога. Для кого в релігії немає нічого, крім ілюзії, для того таємниця релігійного життя залишиться на завжди закрита“.

Найкраще потвердженнє сих думок, — додає проф. Зіньковський, знаходимо якраз у працях Делякруа.

Читаючи ці висновки видатного вченого й мислителя проф. Зіньковського, мимоволі пригадуєш, що в нашім українськім життю дуже часто претендують на розуміннє та зясуваннє релігійних і церковних питань та навіть на провід у церковних справах люде, позбавлені релігійного почуття, люде атеїстично-праґматичного (або релятивістичного) світогляду.

На окрему увагу заслуговує невеличка замітка проф. Зіньковського, написана з приводу автобіоґрафії бл. Терези,[4]) „надзвичайно цікавого й цінного документу до релігійної психольоґії“. З великим захопленням і піетизмом говорить проф. Зіньковський про релігійну вартість оповідання бл. Терези, „від якого віє такою чистістю й такою духовною красою“... „душа її шукала лише любови до Спасителя — і цей рух серця змальований так правдиво й життєво, з такою силою захоплює увагу читача, що від книжки важко відірватися“. Проф. Зіньковський звертає увагу й на широкий вплив та велике значіння бл. Терези для сучасного західно-християнського світу.

З великою симпатією зупиняється також проф. Зіньковський на молодечім католицькім русі в Німеччині, змальованім в кн. о. др. М. Пфліґлера „Німецький юнацький рух і молодокатолицький дух“.[5]) Що правда разом з тим проф. Зіньковський зазначує в згаданім русі (і цілком слушно) певний „сентиментальізм“ і надмірну „мрійність“ часами навіть „наївність“ особливо в соціяльних питаннях; навіть сам автор книжки о. др. Пфліґлер, здається, не зовсім ясно уявляє собі суть того антихристіянського руху, який користається соціяльними антаґонізмами, щоб під їх прикриттем провадити боротьбу з християнством. Але, кінець кінцем — каже проф. Зіньковський, — у о. Пфліґлера центр ваги полягає в **творчім дусі,** в **позитивних завданнях,** до яких він і ставиться з такою симпатією.

В. З.

[1]) Журнал „Путь“, органъ русской религіозной мысли“, виходить у Парижі з 1925 р. що два місяці, під редакцією Миколи Бердяєва при ближчій участі багатьох найвидніших російських богословів та релігійних мислителів і декого з зах.-европейських католицьких і протестантських письменників.

[2]) На жаль сей цінний відчит проф. Зіньковського, здається, досі не видрукований.

[3]) Henri Delacroix. La religion et la foi. Paris, Alean.

[4]) La Bienheureuse Thérèse de l' Enfant — Jesus. Histoire d' une âme, écrite par elle-même.

[5]) Dr. Michael Pfliggler: Die deutsche Jugendbewegung und der jungkatholische Geist.

Нові книжки

БОГОСЛОВІЯ. Науковий тримісячник. Видає Богословське Наукове Товариство. Львів, 1928, Т. VI. Кн. 1—2. Ст. 128, в. 8°. Зміст: D-r J. Sliwyj — Num Spiritus Sanctus a Filio distinguator si ab eo non procederet? (Finis); Д-р Я. Гординський — Перший Нікейський собор у традиції старої України; Д-р Р. Ковшеич — Погляд на українську канонічну літературу; Огляди й оцінки; Вибрані питання; Погляд на дві найстарші томістичні школи (о. д-р А. Іщак); Всячина — хроніка; Богословське Наукове Товариство; Книжки і часописи. — Передплата в краю 2 дол. річно. Члени Б. Н. Т. дістають „Богословію“ даром. (Річна вкладка виносить 2 ам. дол., вписове 40 ам. цт.) Зголошення: Б. Н. Т. Львів, Коперника 36.

Час для нього немов задержався від невиразного словечка його любки, що до котрого не був певний, чи дійсно його чув.

Але радість його через те не була менша. Якась розхвильована, солодка роскіш, що давала йому небувале почуття сили і життєвої радости, обхопила все його єство. Мов зелектризований перуном стояв великий султан Османів на березі вічногомонного моря. І чув у собі подвійну силу і подвійну велич. Чув у собі погідну радість з життя, яку переливала в його серце та тиха дівчина з далекої країни. Помалу минало його розхвилювання. І обличча султана залив спокій, який йому найбільше подобався в людях.

* * *

А від таємничого острова Самотраке сунув місяць вповні, спокійний як найбільший володар Османів. Сунув і сипав своє срібне світло на пальчисте листя винограду, на вічно зелене гилля дерев лаврових, на високу браму іноків іверських, на сніжисті шпилі Святої Гори і на мінливі води Єлинського Моря, в котрім також любилися Божі сотворіння й через любов набирали сили до дальшого життя в невідомій глибині.

Та не знав великий султан, яка глибина була в душі його любки і що мало вийти з глибини тої душі.

А на неї святий Афон зробив таке сильне враженння, що рішилася, не покинути христової віри за ніякі скарби світа, навіть за діядем султанки Османів! А що вже полюбила молодого Сулеймана і хотіла стати його жінкою, то відчула, як колеться душа і як великий біль входить у серце. І бачила вже перед собою круту стежину думки, якою мала йти душа її, тягнена двома силами: вірою і любовю. О, вже чула, що буде мати що прощати їй Матінка Господня, Воротарниця, на Святім Афоні, в Іверській іконі...

Любов і віра, дві найбільші сили в людині, вже боролися в ній, як бореться буря з берегом Гелєспонту. Земська любов зачинала покривати все, освітлювана лискавицями того, що люде називають щастям-долею. Покривала їх обоє.

Він мимо розуму свого не бачив навіть того, що вона вже вспіла дати йому й учителя і на прощу до святого місця „джаврів“ затягнути. Великий султан Османів у квіті своєї молодости йшов поруч улюбленої жінки святими стежками Афону, як ішов колись прародич Роксоляни. А вона йшла як Ева, навіть не думаючи про те, чи він завагається зїсти все, що вона йому подасть — вона, його будуча жінка...

Великий султан Османів, володар трьох частей світа, ішов в облаках райської роскоші — з бідною дівчиною, з невольницею. Він здобув її любов у хвилі, коли вона побачила як він спокійно ждав, заки вона скінчить молитву до Бога свого. В тій хвилині здобув володар Османів найбільшу любов свого життя, найбільшу роскіш його і — найтяжшу прикрість...

Бо кожда правдива любов се повторення таємного минулого всего людського. Се золотий дзвін його бувальщини: його високих злетів і крівавих упадків та покути.

О, дивний єсть звязок мужчини з жінкою, а імя йому таємниця...

V.

О, багато наук винесла Настя з першої своєї прощі в далекій чужині. І навіть не сподівалася ще одної розвязки питання, котре час до часу запрятувало її розбуджені в Криму думки.

А сталося се так:

(Дальше буде.)

Клич „Свій до свого“

в образках із Станиславова.

До склепу Народної Торговлі входить жінка з так зв. інтелігенції і просить продати їй сахарину. На замітку, що того артикулу нема на складі — але можна дістати його в двох названих иньших склепах, відповідає жінка наївно: я була вже всюди, та на кінці пригадала собі, що колись була купила у вас сахарину.

Віддання в коротке перехования товарів, куплених де инде, належить до самозрозумілих річей.

У п. Т. Жаровського, що має склад забавок і паперу під фірмою „Універсум“ зажадав гість паперу до завинення паперу купленого де инде, який міг дістати дешевше в „Універсум“. Очевидно жадав безплатно того паперу.

Оден міщанин купував у будці п. Мик. Вод. сорочку. Коли купець не міг спустити з ціни, бо продавби товар з утратою, — міщанин подразнений відійшов зі словами: таж за ту ціну дістану сорочку в жида.

Заліз. службовець замовляє в шевській робітні Тр. для жінки півчеревики за 22 зол. Жадає конче викінчити їх на другий день, та впевняє, що заплатить

МАҐАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. І. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Перехованування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 12—30

усю готівку за те. — П. Тр. покидає готівкову роботу магістратську, викінчує на час обуву. Зал. службовець відбирає обуву і перепрошує, що заплатить у понеділок. Відтак на трикратні упімнення через челядника платить 10 зл. з обуренням, що лиш українець може три рази докучати за заплату, знаючи, що залізничник бере платню на 1-ого. Решту заплатив на підставі суд. наказу заплати по 2 місяцях. — Тимчасом за шкіру і челядникам треба було виплатити готівку.

Селянка купує при Гал. вулиці в жидівськім склепі образ Богородиці. Не маючи такого образа — купчиха показує иньший. — Сеж не Богородиця — каже — селянка. Ти дурна, або ти знаєш, як виглядає Богородиця — відповідає глумливо жидівка. — В селі ніхто не подбав поучити людей, що є 4 укр. склепи з святими образами і тому селянка була виставлена на глум.

Священик із Гав. Надв. повіта дякує в „Ділі“ зубареві Рост., що був передтим голярем за уміетну роботу, хотяй є двох укр. лікарів-дентистів д-р Янович і д-р Яросевич. Замість закрити лице від сорому, щоби ніхто не побачив, як свій іде до чужого, ще й чванимося прилюдно тим, що приносить нам загальну шкоду і сором.

З Монастириск приїхав на судову розправу селянин. Аґент жидівського адвоката звітривши свою жертву і довідавшися про справу та про те, що селянин іде до укр. адв. д-р П. сказав ось що: ваш адвокат д-р П. дуже мудрий чоловік — але до сеї справи потрібна таки жидівська голова — і затягнув його до жидівської голови.

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ

стоматольог-дентист

ординує в недугах устної ями і зубів

в липні і серпні як передтим.

Львів, вул. Галицька 19, II пов. 3-20

Буря в Берліні

Дійшли вже сюди описи страшної бурі, котра погуляла в столиці Німеччини, як ще ніколи. Ось оден такий опис:

О год. ½ 2 почав крутіж кружляти над Берліном. А пів години по тому всі тел. дроти звеніли криками людей: „Помочи! Ратунку!“.

О год. 2, в мінуті 1-ій задудніли вози вогневої сторожі в вулицях Берліна.

О год. 2, в мінуті 5-ій головний директор огневої сторожі наказав оловістити найвисший алярм! І видав наказ, що на жаден заклик не сміє виїздити більше ніж оден віз ратунковий, бо вже возів не ставало...

О год. 2, в мінуті 10-ій вже всі вози вогневої сторожі летіли вулицями Берліна. В ту саму хвилю поліція одержала наказ, на поготівля.

О год. 2, в мінуті 15-ій огнева сторожа мала вже 150 закликів на ратунок і перших ранених.

Очевидець, котрий дав сей опис, був також на стації огневої сторожі при Лінденштрасе. Він описує так те, що там побачив:

Всьо як вимерло. При брамі остали тільки два урядовці. На першім поверсі дижурний офіцир. В окремій кімнаті телеграфісти. А поза тим — всю камяницю як замів. Телефоністам віддиху не стає від закликів, які зі всіх боків одержують: „Ратунку!...“ Кімнати фаєрманів виглядають, якби буря і по них перейшла. Тут покинений шолом, там бук, там сокира, там книжка. На висілках де все повно одягів, тепер зовсім пусто. Двері широко на розтвір поотвирані — і так оставлені в поспіху. Оклики: „Ратунку!“ зі всіх сторін столиці вимели до ноги всю огневу сторожу, до останнього мужа...

А на вулицях Берліна — там проразливі свисти і чути рев сирен. Все мусить стати, бо їде гальопом огнева сторожа. Людське життя ратувати. Їде аж свистить — вулицями столиці... Напоперед дороги лежить дерево. Яких 150 літ минуло над його головою. А вихор вирвав його з корінням і кинув на шлях...

Якийсь урядовець руху на „Алеї Побіди“ каже:

— „Я гадав, що то бомба тріснула, так гримнло! І ні одної людини не зранило. Якби близько було яке авто в руху, то мазь з нього осталаб...“

Два машти трамваєві зломані як сірнички...

Великий парк поломаний як солома...

В пишнім звіринци Берліна — страшний хаос.

Є й тяжкі випадки та жертви в людях: декому зломано хребет, дехто меньше тяжко потовчений бурею...

Нас всіх, мешканців великого міста, могло змести з лиця землі як миляні баньки. Тебе, мене, і всіх. Мементо морі — кінчить очевидець свій знаменитий опис котрий ми подали у скороченню.

НОВИНКИ

Спека. В Відні наслідком спеки дістало 80 людей сонішній удар. В часі купелі в Дунаю втопилося 16 людей. В Будапешті 11 людей померло на сонішній удар. На Радянщині филя жари пересувається в східньому напрямку. Температуру понад 50 степенів занотовано в Ташкенті та в околицях південного Туркестану. На Кавказі в Батумі осягнула температура висоту 58 ст., а в Баку 56.

Наглий суд у справі нападу на почту ві Львові По довших нарадах рішила львівська прокуратура поставити всіх обжалуваних у нападі на львівську почту перед наглий суд. Суд відбувся в четвер дня 19 ц. м. в 10 год. перед полуднем. Вислід подамо в найближчому числі нашого часопису.

Пожежа в Краківці. Оноді в містечку Краківці, в Яворівшині повстала пожежа, що дуже скоро поширилася. Згоріло 27 домів, 216 людей лишилося без крівлі над головою, коло 50 людей утратило варстати праці. Загальна шкода понад 600 тисяч золотих. Утворився місцевий комітет для збирання пожертв на погорільців.

Грім убив летуна. Мехіканський летун Емільдо Каранца по гостині в президента Куліджа вертав до дому. Коли звертав у напрямі Ню Порку, зірвалася сильна буря. Невподалік границь держави Джерсей грім ударив у летуна й у літак. На землю впав тільки труп, а з літака остали тріски. Каранца був славою американського летунства.

— **Відпустка маршалка сенату.** Маршалок сенату Шиманський виїхав за границю до Тренчина (Чехословаччина) на відпустку. На час неприяви маршалка маршалківськими аґендами кермуватиме віцемаршалок Михайло Галущинський, завізваний телєграфічно зі Львова.

Як заповідаються сьогорічні світові жнива? Із Канади, Аргентини та Зєдин. Держав Півн. Америки доходять вісти, що жнива, головно щодо пшениці будуть надсподівано корисні. Також Німеччина й Чехословаччина сподіються гарних жнив. На Угоршині сподіються надвишки пшениці в відношенні до минулого року в загальній сумі 95 міліонів пенґів, себто на близько міліон більше.

Убивство нововибраного президента Мехіка. В столиці Мехіко в часі бенкету в підміському ресторані підступив до нововибраного президента Обреґона якийсь мужчина й показував йому карикатури президента в часописах та в цій хвилині добув револьвер і вбив Обреґона пятьма стрілами. Приявні на бенкеті важко поранили вбийника й ледви чи вдержать його при житті. В його кишені найшли листа до родини, а в листі слова: „Знаю, що мусітиму згинути за мої пересвідчення“. Одні кажуть, що вбийник це сотник мехіканської армії Хуон Ескупуляріо, а інші, що він зоветься Хуон Онзалєс і є димісіонований офіцир. Президент Каллєс запорядив зараз гострий поготів у всій державі. Стратеґічні точки обсадило військо з гарматами та скорострілами. Зараз після цего вбивства, ще вбили й мехіканського міністра праці Моронеса. Вбили його мабуть Обреґонові прихильники, бо підозрівали, що Моронес підготовив убивство Обреґона. Рівночасно запримічено живішу діяльність повстанців у всій країні. У стейті Гуанохуанто повстанців розбито, згинуло 54 повстанців, кількадесять попалося в полон. По останнім вістям убийник зоветься Юрій Ескапуґаріо, офіцир мехіканських військ. Його вже розстріляли.

— **В Укр. Науковім Інституті в Берліні** виголосив дня 18. ц. м. о. д-р Петро Вергун відчит на тему: Становище гр.-кат. (уніятської) і р.-кат. Церкви в російській державі від другої половини XVIII. ст. до 1917 р.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД:

О. Др. Хомин Евстахій, Камінка Струм., 10·— зол.

Переписка редакції

ВПр. о.о. Парохів Лестині і Хотимира повідомляємо, що історичні дані про їх парохії будуть переслані пізнійше, бо референт тих справ виїхав на ферії.

ОГОЛОШЕННЯ

Дяка іспитованого прийме сейчас уряд парохіяльний в Коломиї. Вимагається: свідоцтво правдивої релігійности, знання нотного співу, гарний сильний голос не понад 40 літ життя. Зголошення на разі письменно. 1—3 287

З причини реконструкції льокалю

„ОЛЬКА"

:-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. Великий вибір — лише тревалі сорти!

ДЕНТИСТ

асист. клініки стоматольогічної У. Я. К.

Д-р мед. Янковський Мечислав

Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.

Дентистичну техніку веду особисто.

ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.

277 1—15

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ

записуються тільки на найлучші, урядово уповажнені

КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНИЧІВ

:-: :-: **Й. ГАЙТЛІНҐЕР, ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 16.** :-: :-:

Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. **Разом 165 зол. на рати.** Найбільші майстерні. Новітні самоїзди Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Вписи щодня.

274 1—12

Робітня годинникарсько-ювілєрська

КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО

у Львові, ул. Сикстуська ч. 31.

(в подвірю на ліво)

виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під ґарантією.

225 9—10

Античні, курантові й новітні

ГОДИННИКИ

прецизійні ГОДИННИКИ направляє годинникар

ЙОСИФ СМЄТАНА

Львів, Коперника ч. 18.

(напроти палати гр. Потоцького).

234 8—10

Повідомляю шан. Публіку, що з днем 13. X. 1927, отворив я по 40-літній практиці в першорядних краєвих фірмах

Концес. Заведення електр.-механічне й інсталяційне

при вул. Пекарській ч. 57, у Львові.

Заведення виконує всякі роботи, котрі входять в цей круг, по конкуренційних цінах.

На бажання зладжую коштописи і пляни, переводжу направи електричного освітлення і моторів в як найкоротшім часі.

263 4—15 **Теодор Трупіїв,** Пекарська 57.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

всякого рода

поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-ка**

Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.

252 Жадайте цінників. 6—12

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття

Ґрамофони, ровери

Кружлівки молочарські

264 5—30

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.

МОНОҐРАМИ,

всілякі ҐАФТИ і ШИТТЯ БІЛЛЯ приймає **Е. СТЕФАНІВСЬКА, Львів, вул. Куркова ч. 14.** (в подвірю). 220 10-10

ДОВГОЛІТНІЙ ТЕХНІК-ДЕНТИСТ

СТАНИСЛАВ ПЕТЕЛЯК

Львів, вул. Малецького ч. 3.

(бічна Зіморовича)

виконує всілякі дентистично-технічні роботи.

256 Порада безплатна. 5—10

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, панчохи, камаші, штильпи, скарпети і т. п.

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах

Трикотарська робітня В. Лібанської

262 **ЛЬВІВ, Багорого 34, (мезанін).** 4—30

Артистичне заведення технічне

ЯКОВА ІНҐБЕРА

Львів, Сикстуська 56 а.

216 10-10

ПЕРЕПЛЕТНЯ

ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

приймає всякі церковні роботи, як Евангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурування, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки.

209 9-10

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ

під фірмою

СЕМЕН КОЗАК

Львів, вул. Бляхарська ч. 14.

виконує всякі роботи слюсарські, як вікна, церковні хрести, зелізні огорожі і т. п.

208 а 4—5

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи

ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 11-50

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий

138 24-?

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД"

одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.

Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP, **815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.**

172 17—?

Столярська робітня приймає антики, меблі до відновлення, і всілякі роботи столярські — **І. Стефанівський, Львів, Куркова 14.** (в подвірю). 221 10-10

„Інвентар Церковний"

— — вийшов другим накладом — — справлений після найновійших вимог.

Ціна: оправл. в тверду окладинку зол. 2·50, оправл. в мягку окладинку зол. 1·75, порторія від зол. 1·00 до 2·50. 1—3

Замовляти: „ДРУКАРНЯ — ЗБОРІВ".

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу

по дуже низьких цінах поручає :-: першорядна робітня обуви :-: 261 4-27

ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

„ПРИЯТЕЛЬ ГОСПОДАРЯ"

на 1929 рік

Вже є в друку і буде в продажі з 1. вересня.

Кожний господар повинен набути цей знаменитий і улюблений календар.

ВИДАВНИЦТВО

„СІЛЬСЬКИЙ СВІТ" — Луцьк.

ВИДАВНИЦТВО

„СІЛЬСЬКИЙ СВІТ"

перенесено з днем 1-го липня **до Луцька на Волині.**

Чергове число часописів --- „СІЛЬСЬКИЙ СВІТ" --- і „Українське Пасічництво" вийде на 15-го липня.

Передплата до кінця року 6·— зол., з пересилкою.

ОКАЗОВЕ ЧИСЛО НА ЖАДАННЯ.

Адреса:

„СІЛЬСЬКИЙ СВІТ" — Луцьк.

„FOSFOR"

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

232 **ЛЬВІВ,** 16—16

вул. Баторого 32, II. п., телєфон 50-69.

(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97% Ca O) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 56 (158). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 26 липня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, п. Конто П. Ш.: Краків 405.867. || Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається

Коронація Чудотворної ікони Преч. Діви Марії в Самборі

З нагоди 200-літної річниці появи Чудотворного Образу Преч. Діви Марії в Самбірській Церкві, за зізволенням Святійшого Престола відбудеться в Самборі дня 28. серпня 1928 р. в день Успенія Преч. Діви Марії Коронація цего Чудотворного образу.

Ми Українці досі не маємо ще у-коронованого Образу Преч. Діви Марії, тому цей коронаційний акт будить велике заінтересування поміж Українцями і, як зачуваємо, на це Свято вибирається много путників в Самбір, щоби тут віддати честь і поклонитися Нашій Матері Цариці.

Коронаційне торжество буде тревати 4 дні, а само Свято розпічнеться вже в суботу перед Успенієм дня 25. серпня 1928 р. год. 5 по полуд., на розпочаття якого приїзджаю ь оба Преосвящені Владики з Перемишля.

В цім Святі візьмуть участь рівнож всі наші Владики і Мітрати, тому це перше торжество в нашім обряді запо-відається дуже величаво.

Рівнож друкується книжочку про Чудотворну Ікону Преч. Діви Марії в Самборі, яка ра ом з докладною програмою цілого Коронаційного Торжества буде розіслана по всіх гр.-кат. парох. урядах в ціли проголошення цего Свята всім вірним.

о. Франц Рабій
парох Самбора.

З католицького життя Словаччини

(КАП.) Чехословацький міністер освіти д-р Годжа приняв управу Католицької Акції, котра вручила йому меморіял у шкільній справі. В депутації були крім Чехів також словацькі й німецькі представники „Кат. Акції". Міністер обіцяв розглянути меморіял і внайблизшому часі дати відповідь. З того приводу пише „Словак", що не можна відкладати на довго унормування шкільних справ, а се тому, що в школах панують прямо неімовірні й невиносимі відносини. Вільнодумно настроене вчительство присвоює собі права родичів і стремить до знищення католицького світогляду шкільної молоді Словаччини. Дальше пише „Словак", що в чеських дневниках почалася знову пропаганда за торжествами в честь Гуса. Всіх Чехо-Словаків взивається допильнувати, щоб кождий горожанин ЧСР з великою пошаною святкував день Гуса. На це „Словак" кличе: „Словаки-католики, приготовляйтеся до вшанування свята святих Кирила і Методія". Треба надіятися, що цього року, коли дипльоматичні взаємини з Ап. Столицею відновлено в інтересі республики, державні власти будуть по думці „Модус вівенді" пильно вважати, щоб найвищі державні урядники знову не образили католицької Церкви в тих досить анахроністичних торжествах, як це вже було раз, коли Ап. Столиця мусіла зірвати дипльоматичні взаємини з республикою. — Від коли католицька словацька народня партія здобула вплив на внутрішню адміністрацію Словаччини, почалося систематичне поборювання комуністичних летючок і часописів. Недавно міністерство для Словаччини відібрало російському большевицькому часописови „Безбожнік" почтовий дебіт на Словаччину і Підкарпатську Русь.

Сучасні европейські валюти

(По стабілізації франка).

Франція, — перед війною найбогатша держава европейського континенту, стабілізувала свою валюту як остання з більших держав на 1/5 вартости. Се значить, ні меньше ні більше, тільки те, що вона як держава „натягнула" своїх власних горожан, котрі її позичили колись добру валюту, на 4/5 їх грошей. Вони одержали тільки 1/5 (одну пяту) часть своїх позичок.

Мимо того всі хвалять се діло як розумне й велике. Не даром англійський економіст Кейнес оцінюючи той крок Франції, пише в лондонськім органі „Нейшон" (Нація), що „не виплачується бути добрим".

Діло в тім, що одинока Англія не зробила так, як зробили всі инші европейські держави: вона платить всі свої довги так своїм горожанам, як і Америці — навіть ті довги, які вона затягнула в Америці лише на те, щоб роззичати своїм союзникам в часі війни. А довги ті величезні!

Ще гірше ніж Франція поступила Німеччина, котра взагалі уневажнила всі свої позички затягнені у своїх горожан, так капітал як і проценти.

Німеччина, Швеція й Росія перевели у себе стабілізацію ще в р. 1924. Велика Британська Імперія, Голяндія, Угорщина, Фінляндія і Швайцарія в р. 1925. Італія, Данія й Польща в р. 1927. А сего року Греція, Норвегія і Франція. В иньших державах наступила також стабілізація хоч і не формальна, то фактична.

„Економіст" пише: „Таким чином закінчена та глава европейської історії, в котрій европейські держави послухали рад конференції у Брукселі й Генуї тай остаточно приноровили свої валюти до одностайної підстави".

Зі всіх европейських держав тільки чотири (а саме Англія, Німеччина і Швайцарія) відбудували свою золоту валюту на передвоєнній вартости. Італія устійнила вартість своєї ліри на 1/4 попередної вартости, Франція свій франк на 1/5, Ромунія свого лева (лею) на не цілу 1/80 (одну трийцяту) частину передвоєнної вартости. (Перед війною всі европейські валюти мали **приблизно** спільну вартість. Сегодня ріжниці між їх валютами дуже помотані й торговля ще довго мусить привикати до витворених ріжниць.

Наслідки цілого того процесу полягають на тім, що держави позбулися і своїх передвоєнних довгів — відповідно до висше зазначеного стосунку: Німеччина зовсім (опріч, розуміється репарацій), Франція 4/5, Італія 3/4 і т. д. Тільки одна Англія воліла взяти на себе величезний тягар, щоб тільки зберечи свою добру опінію головно у своїх власних горожан та на зовні не стратити свого престіжу. Англія одинока платить все, що позичила в кого небудь — і то платить в повній вартости.

Стабілізаційний процес в Европі потягне за собою чотири міжнародні наслідки:

1. Уможливить співпрацю центральних банків, котрі від тепер будуть розвиватися здорово.

2. З уваги на те, що і Франція знов має золоту валюту (хоч і не таку як чотири висше згадані держави), можна буде тепер лекше запобігати бракови золота в світовім обігу і тим самим можна буде лекше запобічи торговельній депресії.

3. Наступить упрощення ріжних мит, на міжнародніх конференціях і устане хаос вічного підношення цла.

4. Можна буде устійнити важкі питання міждержавних воєнних і репараційних довгів. Досі Франція, не маючи постійної валюти, боялася устійнення тих справ, бо не знала, як вони відібються на її господарці, що попала в хаос.

Вкінці заходить ще одно цікаве питання: чи французькі дрібні рентіери, котрим французька держава забрала 4/5 їх ощадностей, стратять до неї довіря на будуче, чи ні? Досвід Німеччини, котра своїм горожанам не віддала нічогісенько з того, що в них позичила, показує, що не буде некорисних наслідків. Коли в Німеччині каси ощадности знов піднеслися до великої висоти, то піднесуться й у Франції.

З наслідків стабілізації сучасних европейських валют непевна лиш одна річ: Чи Англія відпокутує за своє чесне поведення в грошевих справах.

Економісти згідно підчеркують, що вона приняла в імя минувшини великий тягар на свою будучність. Але зовсім не виключена річ, що иньші держави, котрі того не зробили, попечуться на своїх викрутах від звороту позичок, а вона ні.

Просимо звернути увагу на ЗМІНУ АДРЕСИ!

З ДНЕМ 1. СЕРПНЯ Ц. Р. АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ „Н. ЗОРІ", „ПРАВДИ", „ПОСТУПУ", „БЕСКИДУ" БУДЕ:

Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов.

Телєфон 4-48.

„Православє на Покуттю“

Чи щоб мене вколоти, чи, щоб мене перевести на своє — прислала мені Хв. Адміністрація „Укр. Голосу“ 40-ове число свойого часопису, з статтею п. А. Чайківського: „Православіє на Покуттю“.

Навіть не дивлячись, що є в числі — мав я часопис, — з послуху для своєї духов. власти: щоб не читати „Укр. Голосу“ й з послуху для своєї власної статті: „До укр. кат. Духовенства“, поміщеної мною в „Нов. Зорі“ 7. падолиста 1926 р. — завернути, та щоб не посуджено мене в Адміністрації, що часопис звернув я щойно по прочитанню, я його задержав, післав належитість за нього з допискою, щоб більше мені його не присилано, і прочитав.

Читаючи згадане число „Укр. Голосу“ знайшов я в ньому статтю п. А. Чайківського під заголовком: „Православія на Покуттю“, про яку хочу дещо сказати.

Прочитавши статтю, не хотів я повірити, щоби її написав п. А. Ч., та мусів повірити, бо під нею був підпис. А чому не хотів я повірити, що стаття написана п. А. Ч., поважним українським письменником?

Бо стаття надто плитко обдумана, переповідається в ній давно вже перемелені річи, богато в ній, як не цілковитих видумок, то перекручень, богато в ній суперечностей між цим, що шанов. автор пише, а тим, що навіть сам, коли є віруючим і практикуючим християнином, хотів би, щоб в дійсности було, а що навіть і практикує.

Чиж нарікати на ріжні новости, введені в наш обряд, не є старою піснею?— Цю пісню переспівали-перемололи вже всі наші, хоча католицькі, а не-католицькі часописи. А шукати в цих новостях причини переходу наших вірних на православіє то так, як шукати в самому зігріттю — без остудження — причини запалення легких.

Треба бути священником і видіти чи вірні люблять от пр. таку новість, як Молебен до Найсол. Серця Христ. Я, хоча правлю нераз Молебен до Н. Серця Христ. по Службі Божій — по дванайцятій годині, коли народ вже утомлений стоянням, від год. пів до 9 рано, то ніхто з церкви не виходить, а навпаки ці, що стоять поза церквою, входять до неї й всі, гейби щойно прийшли до церкви, беруть якнайживіщу участь в відправі Молебеня, чого не можу завважити навіть в часі відправи Служби Божої.

І чогож ту нарікати на іновації чи уважати їх за причину ширенняся у нас православя?

Сумніваюся, щоб в станиславівській дієцезії при виставленню Насв. Дарів, співано: „Святий, Святий в сакраменті утаєний“, а коли й співається, то не “в сакраменті“, а в св. Тайні утаєний.

Щодо орудувань нашими священиками кадильницею по латинськи, то я й сусідні священики орудуємо кадильницями по давньому й навіть не знаю як орудується кадильницею по латинському обрядові.

І чогож тут говорити щось за кадильниці? Чи не видумані річи, а перша з співом: „... в сакраменті утаєний“, якщо вже не видумана, то здорово перекручена?

Таж ніхто священникам не наказував правити „ціхі мши“ (говорю за автором) так тихо, шепотом, що ніхто з вірних і слова не чує. — От і знова видумка! Бо я теж священник, а не дістав жадного наказу, щоб цілком шепотом правити читані Служби Божі.

СОРОЧКИ МУЖЕСЬКІ
ІВАН РІДЛЬ
Львів
вулиця Академічна 2.
267 7—506

І як шанов. автор є проти читаних Служб Божих, а за співаними, так певно ходить на читані (на девятку), а не на співані Служби Божі, бо деж панови вистояти. чи, хоча би висидіти співану Сл. Божу? Тут знова противорічність між цим що говориться, а цим що робиться. Та щоб бодай шанов. автор ходив на читані Служби Божі, а то може й на жадні не ходить; а за них береться говорити. Та щож робити? — Нині навіть і ці, що їм „всякі попівські й чисто церковні справи далекі“, беруться про ці справи рішати. Також звідки шанов. автор знає, що Рим вирішив, що нас уніятів непотрібно й треба нас конче повернути на латинників? Чи може шанов. автор був на засіданню консисторії в Римі? Бо ми — священники о тім нічого не знаємо.

А вже найгірше разить, що Ви — шанов. авторе, ніби виступаючи проти православя, самі його голосите, а робите це, виступаючи проти цего, що справді є люблене людом — інсінуаціями на Рим, епископів і священників — бороненням терміну „православний“ і іншим.

Не будьмо русофілами, що то боронили колись „ъ“, як не знати яких святощей, не сходім на тварину, що сама міх дере й сама квичить!

о. Мих. Вовчик.

Німці і московський вирок

Німців не засудили, бо було кому погрозити і погрозу виконати.

(Від власного кореспондента.)

Славний вирок московської „справедливости“ вже давно проголошений і виконаний, але в німецькій пресі не вмовкають голоси про нього. Вся без виїмку німецька преса пише про нього далі. Тепер описує, як увільнені Німці жиють, коли вертають до дому і т. д.

А про сам „вирок“ червоного суду не скривають своєї думки. Зміст оцінки його такий: За німецькими обжалованими було кому впімнутися, погрозити й у потребі виконати погрозу, тому їх не засуджено. Иньші обжалувані, котрі точно таксамо „винні“ як увільнені Німці, пішли або на смерть або на довголітну тюрму і каторгу. От тобі „суд“!

І дійсно. Нпр. німецький інжинір Отто виразно на суді чрезвичайки заявив, що він був членом монархістичної боївки і як такий приїхав у большевію. І мимо всего — увільнено його: „клясова справедливість“ червоних комісарів ані чичирк!

Тай не дивниця, коли спеціяльний адвокат німецького посольства в Москві д-р Муште від ранка до 10 год. в ночи сидів кождого дня на розправі й ока не спускав ні з обвинуваченых Німців, ні з червоного „суду“. Не диво, коли він засипав „суд“ просто горами актів на доказ, що все неправда, що закидають німецьким обвинуваченим. Не диво, коли Німці стеноґрафували кожде словечко. Не диво, коли десятки тисяч німецьких орґанів на всім світі відбивали кождий напад червоного прокуратора. Не диво, коли вся преса Німців однодушно домагалася від свого уряду зірвання всяких зносин з Мос-

---

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 26. VII. 1928 49

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Коли вже мала вертати з Сулейманом до монастиря зі своєї прогульки в спокійну, тиху ніч, — нараз від Гелєспонту повіяв напрасний вихор і закрутилося море під Афоном. І засичали збурені води і похилилися від вихрів ліси на горах. А поміж скелями Афону щось застогнало й засвистіло. І видно було, як в глибоких яругах немов з жаху трясеться вся рістня. І небезпечно стало йти дальше, бо вихор підривав піднесені до ходу ноги та міг кинути в пропасть.

Сулейман глянув на Настю, котра дріжала зі страху і холоду. Опісля подивився довкруги, потяґнув її за руку в тихіще місце під густе дерево між скелями, зняв зі себе свій верхній одяг й обтулив перелякану дівчину. А сам обличчам звернувся до Мекки й похиливши голову, зачав молитися. Молилася й Настя до Бога свого, вся дріжачи зі страху.

А тимчасом небо затягнулося хмарами і грім зачав ричати, тисячним хором лунаючи між скелями Афону. І погасли всі звізди на небі якби їх ніколи не було і настала темна ніч, а з чорних хмар хлинули потоки дощу. Серед несамовитої темряви час до часу прорізувала небо таксамо несамовита ясність. В її жахливім фосфоричнім блеску тим страшніще виглядали чорні челюсти вирів на морі, котрі крутилися немов у шаленім танці й летіли на береги Афону. По кождім освітленню наступала ще тяжша темрява і не видно було навіть руки перед очима.

Настя вся дріжала в обіймах Сулеймана, притулившись до дерева. Не говорила ні слова і не чула, що він говорив. Думки в неї бігали безладно, а всі кружляли коло несамовитого світла, що раз-у-раз роздирало темряву. Нараз і нутро її переляканого духа роздерла подібна лискавка...

Зрозуміла, чому її батько так не любив розяснювання будуччини ворожками... Адже по кождім такім розяснюванню наступала — ще більша темрява. І хто, уповаючи на розяснення йому шляху скорою лискавкою, пустивсяб іти кудинебудь, того напевно ждалаб заглада. Бачила се наглядно.

Коли на хвильку затих рев бурі і гриміт громів на горах, вчула, як говорив до неї молодий султан Османів:

— „Ти вся прозябла, я дам тобі зараз і свій кафтан.“

Відповіла:

— „Ти володар великої держави, а я никла квітка, як казав учитель Абдуллаг. Таких як я, багато, таких як ти нема...“

Сулейман не відповів ні слова і зачав розпинати свій кафтан. Задержала його руку, кажучи:

— „Не хочу!“

— „Чому?“

— „За тобою вже напевно шукають твої люде і кождої хвилини можуть сюди доповзти.“

— „І що з того?“

— „Тай щож подумають собі, коли побачать, що великий султан Османів дріжить в сорочці на дощи, а кафтан свій дав — служниці з гарему свого?...“

— „Ти не служниця, ти будеш найлюбіща жінка моя!“

— „Ще ні, ще ні! І Бог знає, що буде з нашої любови. Тай не хочу я, щоби твої люде зле думали про мене, колиб я допустила до того, щоб ти наразив для мене своє здоровля.“

(Дальше буде.)

квою, якби волос з голови впав котромусь Німцеви.

Не помогло й те, що московська чрезвичайка потрафила якось „позискати" одного з Німців, щоби „признався" і втягав у болото иньших німецьких обвинувачених. Той Німець називається Бадштібер. Як стій німецька преса вислала кореспондентів до місця уродження того Німця й там розвідала, що він покинув жінку і малу дитину тай не посилає їм нічого. І як закричали! То свідоцтво такого „мужа" і „батька" може мати якусь вагу перед судом? Таж се волоцюга неприкаяний! Таж той „герой" цента до дому не посилає!

І суд чрезвичайки не відважився впертися на зізнаннях Бадштібера.

А як обжалувані Німці держалися між собою! Нпр. старий монтер Маєр висказувався про свого шефа, інжиніра Отта не інакше, як з найвищим подивом і признанням, хоч знав, що за кожде обвинення його мавби ласку в чрезвичайки. А до німецьких кореспондентів той старий робітник говорив так:

„Якби суд засудив п. інжиніра, то я сказавби: Панове Судді: Він тілько само винен, що і я. Тому хочу відсидіти за нього половину кари на свої старі літа".

А по розправі інжиніра Отта застали кореспонденти, як обтулював старого монтера Маєра в теплий плащ, по купелі кажучи:

— „Нехай мій Маєр не перестудиться, бо в його віці се булоб небезпечно".

Так держалися Німці — від гори до долу. І розуміється, мусіли їх увільнити, бо було кому постояти за ними і самі вони оден другого всіми способами крили й боронили.

Читаєш ті описи і думаєш: Гей, гей! А кілько то наших людей невинно розстріляно — від поста Чупринки почавши, на сотках тисяч інтеліґентів, селян і робітників скінчивши... І з судом і без суду, як хотіли, так розстрілювали благородні Москалики. І не було кому боронити. А ріжні баламути до сеї пори кажуть, що маємо „гарну державу" за Збручем... Сміх і горе.

Чого перед виїздом не треба забути?

1. Відставити ґазовий годинник і головний електричний провід.

2. Міцно замкнути всі водотяги в мешканню.

3. Щільно замкнути вікна і то всі.

4. Поуставляти миски, наповнені водою, щоб молі мали в що падати й топитися.

5. Ключ від помешкання оставити на всякий випадок у віродостойної особи, бо може бути пожежа в сусідстві і т. п., коли лучше булоб завчасу отворити мешкання.

6. Очистити мешкання основно зі всяких решток харчів, котрі псуються.

7. Оставити знакомим адресу, куди в наглих випадках телеґрафувати за вами.

8. Зняти з бальконів те, що там звичайно знаходиться.

9. На почті і в адміністраціях ґазет подати свою вакаційну адресу.

10. Казати замкнути свій телефон.

11. Склянні шиби в дверах забезпечити з нутра бляхами.

12. Квітки й особливо шталків передати в добрі руки, бо інакше погинуть.

А в дорозі держати при собі три річи: 1. Білєти їзди, 2. гроші, і 3. ключики від куфра. Бо коли ті річи дасться другому „потримати", нпр. у натовпі, — то потому людина розділить ся з ними і може знайтися в дуже неприємній ситуації.

На міжнародну виставу преси

Враження з подорожі.

(Від власного кореспондента).

V. Франція, Швайцарія, Бельґія, Еспанія.

Тай втомився я, заки дійшов до французького павільону. Так утомився, що вже й нотувати вражінь не м.г. У моїм записнику маю тільки дві стрічки про всю французьку виставу:

„Вистава робить елегантне враження. Всіх французьких д н е в н и к і в 297, з того 61 виходить в Парижі".

Більше я не записав собі з того павільону тай читачам більше не скажу. Опріч дневників мають Французи багато-багато иньших видань — кілько не знаю. Але думаю, що р о з м і р н о не меньше ніж Німці, котрі мають около 36.000 (трийцять шість тисяч) ріжних журналів. Вище я згадав був тільки кілька тисяч німецьких журналів — се ті, що мають вплив на торговлю і т. п. Але всіх журналів у Німців тілько, що у нас ледви чи буде тілько абонентів (бо читачів нашої преси більше ніж 36.000 — але головно люблять „забездурно" читати). Отже кажу — Французи певно р о з м і р н о не соромляться ні перед нами, ні навіть перед Німцями. Тільки — на жаль — я не міг зробити докладніщих записок про їх пресу.

Відпочав я вже трохи в слідуючім павільоні, ш в а й ц а р с ь к і м. Швайцарія — так виписано на стіні її павільону — має тепер після найновішої статистики всего 3,959.000 душ. Отже меньше ніж нас в Польщі. На те населення має вона 406 самих політичних органів, з чого 103 щоденників, а 13 органів виходить більше ніж шість разів на тиждень.

Що до мови то зазначено, що в рето-романській мові (се малесеньке плем'я) виходить 4 органи, в італійській — 15, у французькій — 105, в німецькій 282. Виразно підчеркнено, що вся та величезна преса стоїть на передплатниках, а не вуличній розпродажи (як се часто буває в иньших краях). Підчеркнено також, що Швайцарія.

І це написано на стіні тай підчеркнено, що в Швайцарії виходить розм.рно (то є в порівнанню з числом населення) найбільше ґазет: зі всіх країв світа стоїть вона — каже — на першім місци (та ми побачимо далі, що воно не конче так і що Швайцарія трохи чваниться, хоч, що правда, має чим).

Виходить таке, що і в країнах під „коронованими кровопийцями" і в „свобідних" від них „бідний нарід" зовсім свобідно — платить і то наперед за ґазету тай то не одну. Не треба забувати, що і в Швайцарії не всі богаті; бо кількож там єсть „готелярів", котрим „добре поводиться"? Загал живе з праці своїх рук і з випасу худоби по стрімких горах тай певно не переливається йому „добра", як ніде жадному народови не переливається.

Тут розмовляю з урядовцем Швайцаром, котрий пильнує вистави. Завдаю йому ріжні питання що до подробиць і статистики видавництв. Видно, що там доволі складні відносини, коли він не може мені дати відповіди на памят, але за кождим питанням шукає по ріжних підручниках і тоді відповідає. Та се вже подробиці, які не'нтересні для загалу публики.

З інтересних загалови справ слід ще підчеркнути, що мимо великої ріжноманітности населення що до мов, релігій, установ кантональних і партій — всі швайцарські видавці вспіли якось зорґанізуватися в оден союз а преса в другий союз. Знаю країну, де оден накладець на другого й оден редактор на другого дивиться вовком і не то спільних орґанізацій, але навіть спільних сходин нема.

Цікаве також те, що хоч Швайцарці мають поверх сто дневників і 13 орґанів більше разів денно — кажуть, що не мають великої преси в повнім того слова значінню. Свій друкарський промисл називають також „дрібним" і то не зі скромности, тільки тому, що так думають.

Ще цікавіще те, що в Ціріху в ж е ч в е р т ь с т о л і т т я існує окремий журналістичний семинар при університеті, де виховуються фахові редактори — для такої маленької країни (49 проц. всіх швайцарських журналістів мають у к і н ч е н і найвисші школи — не розпочаті!).

Та найцікавіще в швайцарській пресі те, що в ній не витворився тип ґазети ґешефтярської або виключно інформаційної: вся вона з малими виїмками заступає і пропаґує якийсь означений світогляд, якусь ідею, або „напрям" — слово відоме у нас дуже, бо найчастійше уживане тими, що не хотячи платити за ґазету, яку самі заабонували, кажуть, що „не годяться з напрямом". І ніяк не можна для них підібрати „напрям", хіба може в Швайцарії можливо се зробити, куди й повинні поїхати бодай на ферії.

Прекрасні картини швайцарських гір аж запрошують.

І ще одно цікаве: Несповна 4 міліони швайцарців мають цілу бібліотеку к н и ж о к про пресові справи. Якби так один Швайцарець другому позичав до читання книжки, то очевидно булоб неможливо там видати ніяку книжку, бо край се невеликий і оден примірник міґби по якімсь часі „забездурно" обслужити всю Швайцарію. Але, що Швайцарці мають поганий і жорстокий звичай — не позичати даром книжок, отже мусять купувати тай через те, де єсть попит, там є і продукція.

В швайцарськім павільоні докладніше оглядання знов викликало таку втому, що слідуючий павільон — бельґійський я тільки перейшов, запримітивши багато виставлених книг в чудових оправах.

Еспанський (або як у нас часом кажуть „ґішпанський") павільон належить до найкраще уряджених. Вода в басейнах, чудові килими і дивани, мавританські луки і колюмни, зелень і квіти довкруги. Є й поверхи в нутрі павільону, куди йдеться по сходах, мов до якого замку.

Так і видно, що Еспанці старий, культурний нарід, котрий хоч тепер збіднів і ослаб мілітарно й фінансово, все таки вспів задержати свій віками вироблений ґуст.

Приглядаюся блище і здається мені, що еспанська вистава поруч австрійської й скандинавських уряджена найкраще і найдбаліше. Вона й повинна бути так уряджена, бо Еспанія се стара мати багатьох сучасних нам націй: від мексиканської почавши, на аргентинській скінчивши. В частині північної Америки в цілій середній і полудневій (з виїмком Бразилії, де португальська мова) говорять по еспанськи. Перед будучністю еспанської мови ще великі перспективи. Цілий ряд держав, у котрих панує еспанська мова, щойно зачинає розвиватися, а в деяких навіть не зачали ще добувати з земли величезних природних богацтв. Болівія, Перу, Чіле, Еквадор, Аргентина і т. д. — се держави, про котрі щораз більше і більше буде колись чути в світі ізза їх розвитку економічного, культурного, туристичного і т. д. Ізза тих дочок Еспанії еспанська мова, в Европі незначна простором, вже тепер є і ще більше буде мовою світовою.

На основі комбінацій простору й бизнесу та будучих виглядів кольоніяльних укладають ось яку тарифу мов що до їх ваги:

1. Анґлійська.
2. Російська або еспанська.
3. Еспанська або російська.
4. Арабська
5. Португальська.
6. Китайська.
7. Французька.
8. Голяндська.

Се й той порядок, який треба брати під увагу молодим людям, котрі колись хочуть рушитися з дому в світ чи то в цілях наукових, чи зарібково-торговельних. Розуміється — китайська мова потрібна хіба тим, що головно китайською торговлею цікавляться.

ФУТРА
ТУХ І СПІЛКА
ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
новоотворений СКЛАД ФУТЕР
Львів, Скарбківська, ч. 3.
275 2—15

На мою думку французька мова повинна тут стояти перед арабською, хоч хто знає, чи неплідність Французів, а радше штучно заставлена плідність дійсно не зіпхне їх незабаром на те місце, яке їм уже тепер предсказують.

А деж німецька мова?

Її трудно вставити у ряд мов, бо тепер переломовий час Німців: якби вони були побідили у великій війні, то їх мова мабуть булаб стала на першім місци. А так треба тепер виждати — можливо, що вони ще стануть на ноги, відзискають кольонії (тепер знов роблять заходи в тій справі) і підуть далеко вперед. А можливо, що й ні. Се вже вдруге Німцям виховзалася з рук нагода, пибитися на перше місце в світі (перший раз, коли розгоріла між ними релігійна війна 30-літна: не будь її, Німці сегодня малиб у руках як не всю північну Америку, то бодай у ній простір величини Европи).

При тій нагоді слід підчеркнути і то тричі, що наша льокальна боротьба з москвофільством виродилася в нас у глупу і шкідливу зненависть до російської мови: не вміти по російськи уважає собі не оден галицький молодець за ознаку „патріотизму". Тим часом се ознака дурноти, бо якраз мови противника треба вчитися і то ще такого противника, перед котрим стоять величезні перспективи. А що нам розмірно легко опанувати російську мову настільки, щоб її розуміти й читати все, що в ній пишеться, отже українська молодь повинна ту легкість використовувати для пізнання одної зі світових мов, котрої завзято вчаться серед більших труднощів Японці і Китайці, Німці й Англійці, Французи і Чехи. Знання російської мови се ще не значить — піддаватися русифікаторським впливам, але може якраз навпаки.

Наш страх, щоб не наступило „злиття" з Росіянами особливо тут, на еспанській виставі, має інтересні ілюстрації. Нема ніяких виглядів на те, щоб наступило „злиття" ріжних американських націй з еспанською, хоч мова їх еспанська. Але фактом есть нпр. по 30 літах відвоювання Американцями від Еспанії островів Філіпін, еспанська мова, що панувала там 300 літ, вже забувається. Вертаючи з вистави, їхав я цілий день горі рікою Реном разом з двома молодими Філіпінцями, вони маляйської раси, котрі оповідали мені про те цікаві річи. Говорили вже опріч по свому тільки по англійськи, хоч до батьків писали ще картки по еспанськи, але — заглядаючи до словаря й при тім оден одного радився, як се або те по еспанськи виразити.

Мова — се взагалі дуже непевна ознака окремішности, хоч має якусь вагу.

Подібно з еспанською мовою сталося і в Тексасі, котрий довго належав до Мексика а тепер там англійська мова геть випирає еспанську.

З еспанської вистави поруч старих пресових експонатів інтересні ще чудові кольорові строї зі всіх околиць Еспанії — ну й заповідження двох вистав в Еспанії на слідуючий рік: в марті іберо-американська в Севіллі та в маю світова в Барцельоні.

Наглий суд у Львові

Наглий суд у Львові, що почався 19. ц. м., протягнувся довше як сподівалися спершу. На лаві обжалованих засіли: Володимир Ординець, гімн. учен. Володимир Мирош, уч. торг. шк., Евген Качмарський б.уч. гімн., Роман Качмарський, учен. сем., Евг. Плахтина, електромонтер, Евген Скіцький, монтер, Іван Штокало, шофер, Вена Краєвська, учениця сем. Оборону обняли адвокати: д-р В. Старосольський, д-р Л. Ганкевич, д-р М. Глушкевич, д-р М. Волошин і д-рА. Стронціцький. Предсідник суду: Маліцький, прокуратор: Сивуляк. Розправа тревае вже шестий день і мабуть покінчиться на 7 дні то є в середу. На понеділковій розправі замкнено доказове поступования. Оборона старається доказати, що підсудні ділали як члени Укр. Військової Організації, отже щоб відповідали за § 58. к. з. Одначе трибунал відкинув всі внесення оборони в тому напрямі. Прокуратор у своїй промові зазначив, що всіх підсудних обвинувачується за злочин грабунку з § 190, 192, 194, к. з. Плахтина, Качмарський, Ординець і Мирош призналися до участи в нападі, а Штокало не признається. На думку прокуратора, є однаково, чи підсудні мали зрабувати гроші для організації чи для себе. Впрочім — каже прокуратор — організація послугується все досвідченими людьми, а не такими „недовареними молокососами", котрі на крик двох жінок стратили відвагу і забравши пару золотих, утікли.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

— **В Польщі відбуваються протестаційні католицькі віча** проти резолюцій, котрими сойм і сенат взивають уряд до знесення обіжника мін. освіти з 9. XII. 1926. про примус участи учителів у релігійних практиках. В справі того обіжника, котрий на внесок ППС поборює більшість сойму й сенату, пише „Варшавянка", що він є тільки виконанням конституції й конкордату. Чи може хтось сказати — пише „Варш.", — що навчання католицької релігії може обійтися без шкільної молитви, без богослуження в неділі й свята, без реколекцій, без сповіди й причастя?... Неслушно покликується згадана резолюція на 112 арт. конституції. Саме перше речення того арт. каже, що свободи віроісповідання не вільно уживати в спосіб суперечний законам, в тім випадку суперечний з 114. і 120 арт. конституції про релігію й навчання релігії в школі.

— **Католики в Зл. Державах.** (КАП.) По найновішим обчисленням є тепер у Зл. Державах 19,689.049 католиків, отже о 206.000 більше ніж мин. року. Кат. священників є 25.773 то є на 783 більше ніж мин. року. Церков 18.283 (приріст в порівн. з мин. роком — 642). Найбільший приріст католицького населення є в дієцезіях Філядельфія й Детройт.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ЕСПАНІЯ. Невдатний замах на короля. Як доносить „Ехо де Парі" до відома поліції дійшло, що анархісти підготовили у Нарбон та в Барцельоні заговір на життя короля. Замах мали виконати в часі відкриття тунелю Канфранц. Дня 18. ц. м. арештували в Нарбон 1, а на другий день 4 анархістів. В багажі арештованого секретаря анархістичної організації Півдня найшли переписку, що виявила злочинні наміри. Рішення про замах на короля переведено на зборах анархістів, відбутому в лісі під Барцельоною. Поліція перевела в цілій Катальонії численні арештування.

ПОРТУГАЛІЯ. Політичний пуч у Лісабоні. Португалія переживала знов революційні дрощі. А саме, в Лісабоні вибух „пуч", що про нього однак не відомо ніщо близче. Факт тільки, що столиця Португалії була кілька годин видовищем революційних розрухів, що однак поліції й війську вдалося здавити. Частина революціонерів зачинилася в твердині Сао Хорга, де їх обстрілювали, при чому сусідні доми потерпіли шкоду. Згинуло 7 людей, 30 ранених.

ЯПОНІЯ зірвала взаємини з нанкінським урядом як відповідь на виповідження китайсько-японського договору з 1896 р.

НОВИНКИ

Поминки на Маківці б. Турки відбулися 22. ц. м. над тлінними останками поляглих там борців. Панахиду відправив о. Левинський, парох Синевідська Виж., в асисті 5-ох священиків з околиці. Співав хор пластунів. Після панахиди були патріотичні промови.

Штрайк залізничників в Індіях на південних залізницях перемінився в грізні заворушення. В Мадрасі прийшло до кривавих сутичок з поліцією.

Православний епископ „безбожником". Східна Аґенція доносить, що тверський правосл. епископ Ігнатій покинув духовний стан і вступив в ряди „безбожників".

Землетрус в Римі. 22. ц. м. почули в Римі й околиці кілька підземних стрясень. Більших шкід не було.

ОГОЛОШЕННЯ

ПАРОХІЯ ГВОЗДЕЦЬ до заміни. Околиця гарна, дуже здорова, підгірська, положення 480 м понад позем моря. Станція зел. і почта Стрілки 5½ км., повіт Турка. Поля около 60 м., душ около 700; будинки в середнім стані, ліса еквівалєнту 15 моргів. Ріка Дністер в місци. Всякі дані для священика, потребуючого відпочинку або поратования здоровля. Зголошення враз з описом парохії с ати: Уряд парохіяльний Гвоздець, п. Стрілки. 280 1-2

ДЯКА іспитованого приймє сейчас уряд парохіяльний в Коломиї. Вимагається: свідоцтво правдивої релігійности, знання нотного співу, гарний сильний голос не понад 40 літ життя. Зголошення на разі письменно 2—3 278

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ

стоматольог-дентист

ординує в недугах устної ями і зубів

в липні і серпні як передтим

Львів, вул. Галицька 19, II пов. 4-20

В Централі ПАНЧІХ ПФАВ, Львів, Ринок 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.

246 а 12 —50

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ

у великім виборі 227 8-12

по низьких цінах

І. Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-. Трибунальська 1.

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ

записуються тільки на найлучші, урядово уповажнені

КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНИЧІВ

:-: :-: **Й. ГАЙТЛІНГЕР, ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 16.** :-: :-:

Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. **Разом 165 зол. на рати.** Найбільші майстерні. Новітні самоїзди. Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Вписи щодня. 274 2—12

„Інвентар Церковний"

— — вийшов другим накладом — — справлений після найновійших вимог.

Ціна: оправл. в тверду окладинку зол. 2·50, оправл. в мягку окладинку зол. 1·75, порторія від зол. 1·00 до 2·50. 2—3

Замовляти: „ДРУКАРНЯ — ЗБОРІВ".

З причини реконструкції льокалю „ОЛЬКА" :-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату 215 4-3 з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. Великий вибір — лише тревалі сорти!

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 57 (159). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 29 липня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто. П. Ш.: Краків 405.867

Брехня як принцип і аргумент

You lie Sir, and you know it.
Ben Johnson.

I.

Ніщо не характеризує нашого громадянського життя так вірно й — одночасно — так сумно, як всевлада брехні у ньому. Девять десятих частин того, що ми привикли називати — пер фас ет нефас — національною ідеольогією, як не побудоване на брехні, то збудоване з її матеріялу. Досить, що у нас „на початку була брехня..."

Очевидно, у нас вона, формально, брехнею не називається. Навпаки. Ми зовемо їх непорушними, національними, т. ск. святими правдами. Нехай така „правда" вже перед століттями показалася таки звичайною брехнею, непорозумінням або обманом; нехай реальні факти щоденного життя раз-у-раз показують фальшивість, абсурдність і шкідливість даної „правди"; нехай ми самі і в глибині душі і прилюдно вже сотню раз призналися, що воно брехня, а не правда, — то коли наш земляк у природнім анархичнім розгоні ширити руїну скрізь навколо себе хоче покликатися на національні принципи, забажає до вонючої гноївки лайки додати й „наукових" аргументів, то він одним скоком опиняється при бодні з старими вибракованими „правдами", червивими, заплісніли ми і заржавілими, та далій ними неначе той хоробрий Кожемяка кидати на голову свого противника, що відразу авансує до значіння апокаліптичного „ворога і зрадника нації".

Землячок знає, що чинить. Він цілком свідомо і з вирахунком відвертає здавна очевидну брехню в національну доґму. Бо він добре знає інтелєктуальний рівень своїх слухачів-читачів, і бреше відважно.

Таке діється у нас на всіх полях національного життя, не виймаючи й церковної ділянки у Галичині, оскілько займаються нею люде, ніким до того не покликані, некомпетентні і природні руйники. Користають вони з нагоди, коли наша українсько-католицька Церква в Галичині стала метою для концентричних атаків ворожих сил, між ними й нового воюючого православя у Польщі.

Від якого року воно дійсно робить поступи на галицькім ґрунті, головно в дієцезіях перемиській і львівській, вимагає великої уваги з боку нашої церковної єрархії і всього українського громадянства. З боку сього останнього тимбільше, що тут у ґрі не справа самої гр.-кат. Церкви і св. Унії, а й життеві питання самої української народности. Бо-ж не в інтересі сеї останньої ведеться той наступ польського православя*) на найстарший і найсильніший бастіон українського народу!

Тимчасом, як реаґує наше громадянство на сю велику небезпеку? Замість основного пізнання ресорів, видимих і невидимих аранжерів тої акції, замість обдумання й переведення успішної акції, деяка частина української преси користується нагодою, щоби у безконечність зводити свої порахунки з нелюбою „невісткою..." Всьому вона винна! А докази? Як у народній приповідці: „Вона винна, бо ось її хустка на жердці висить!"

Тою „невісткою", що всьому мусить бути винна в очах української свекрухи, то очевидно знана трійця: Рим-Станиславів-Перемишль. Свекруха так твердо божиться, так впевняє про правдивість своїх слів, що аж проситься такий висновок: не будь тої поганої „невістки" на світі, то Унія дійшла-б була вже по Урал або Камчатку, а так не дай Господи, православє готове докотитися до Парижа...

Все те було-б веселе і прекрасно надавалось би до „Вертепа наших днів", якби не було серіозної небезпеки з недоцінювання православної пропаґанди, і якби не засліплення та жахлива безкритичність нашого громадянства, що терпить і приймає теревені своєї свекрухи. Бо у всім тім, що верзе отся беззубна, правда, затє злобна баба, нема очевидно ні найблідшої тіни правди, тілько якраз усе навпаки: се завдяки бабі-свекрусі зло шириться, і тілько; а все те, що вона на все село гукає, є ніщо инше тілько невибаглива саламаха з старої і нової брехні.

II.

Перша брехня, що її завзято поширює наша свекруха, лежить у тому, неначе-б то православна пропаґанда була у нас цілком новим явищем, викликаним найновішим курсом („західним") у нашій Церкві. Правда, іґноранція в історії нашої Церкви серед нашого громадянства дійсно бездонна, одначе незнання найблизшого й минулого, яке добра половина сучасного громадянства сама перейшла, свідчить про повний брак критицизму і власної думки у людей. По правді, поганої „невістки" ще на світі не було, а на її місці сиділи инші, що були в найбільших ласках у свекрухи, а пропаґанда ширилася, як тілько був хтось могутній, хто її ширити хотів. Бо при всім треба тямити одно: православє в цілій своїй історії не ширилося ніколи, коли за ним не стояв сильний світський протектор; само собою воно бездушне і кволе. Ті протектори бували ріжні: цар грецький, цар татарський, цар турецький, цар московський і т. д. Ніколи присім не була важна релігійна справа як така, тілько все і завсіди політична. Останній історичний акт сеї пропаґанди був в часі російської окупації Галичини у світовій війні. Потім пропаґанда урвалася, бо не стало держави, що їй залежало на тім. Та в останніх роках зорґанізувалася польська православна Церква, і зараз-же бачимо її активність. Одночасно та підпора, яку наша зєдинена Церква мала в Австрії, минулася раз на все...

Якби наша свекруха хоч трохи знала історію, то не лише не трактувала-б сеї найновішої фази православного наступу як чогось відірваного і нового, а й не мала-б найменшого сумніву в тім, де шукати виновників. Одні поза нами — ті, в яких інтересі і під чиїм покровом ся пропаґанда ведеться; другі очевидно, серед нас самих. Про перших тут говорити не приводиться; других наша баба-свекруха знає та й заєдно плеще: „невістка, невістка! ади, її хустка на жердці!"

Ну, щож, придивімся тій жердці близше. Отже найперше винен західний, чи латинський курс у галицькій Церкві. Як наші читачі памятають, недавно тому такий ентузіястичний любитель східного обряду як Й. Е. Митрополит Андрей, висловився прилюдно, що між тим мнимим курсом і православною пропаґандою нема найменшого причинового звязку. Та для нашої свекрухи голос найвищого достойника української католицької Церкви не є жадним авторитетом; вона знає ліпше... Їй байдуже до того, що ось зараз-же за Бескидом є друга українська католицька провінція (б. Угорська Русь, тепер ч.-с. Підкарпатська Русь), що в тій провінції латинського курсу ніколи не було, що навпаки, традиційні обрядові форми зберігається там дуже старанно, а проте — де православна пропаґанда мала (ще перед війною) і має (за Чехословаччини) більші успіхи, як не там на Закарпаттю?

Або візьмім Америку. Що від половини століття гнало й жене наших еміґрантів в обійми всяких пропаґанд, православних, автокефальних і сектянських? Чи також латинський курс, якого там довго не було, і який хиба в останніх часах почав проявлятися — очевидно, не як причина пропаґандистичної анархії, а навпаки як наслідок і як лік проти неї.

Та вернім до Галичини, де в нашім обряді дійсно немало форм перебраних з латинського. Наперед, ті наслідування (так се наслідування!) не нинішні і не вчорашні. Поодинокі з них сягають глибокої старини (XI-го віку!); богато зних мають по 2 і 3 сотні літ; є очевидно й новіші; частина впроваджена перед віками, була згодом усунена ріжними ревнителями, прим. органи. Полишім на боці питання користи або доцільности таких позичок, одначе не можна замикати очей на один факт. Отсе, ті латинські звичаї не однаково поширені по всіх околицях, по всіх парохіях і по всіх церквах: вони дуже розповсюднені по містах, а менше по селах, більше де людність мішана (багато латинників), а мало в чистих українських селах; більше в маючих і освічених селах Поділля, а менше в некультурних гірських околицях;

*) Говоримо „польського православя" не лише в ґеографічному розумінню. Бо в дійсности, нема в Річпосполитій ані одної Церкви, ані одного віроісповідання (включаючи сюди й римо-католицьке), що булоб більше „казьонне", себто орудям політики власть імущих, як саме православє, якого єрархія й організація в руках державної адміністрації, а духовенство виховується не лише у польській мові, а й у польськім дусі,

глибше серед національно свідомих Українців, а майже нічого серед людей примітивного москвофільського світогляду, і т. д. Все залежно від обставин, людей і потреб.

Який з сього висновок? Тілько той один, що якби причиною православної пропаґанди й її успіхів були дійсно ріжні латинські звичаї в наших церквах, то православе ширилосьби в першу чергу в таких околицях, громадах і церквах, де тих звичаїв більше; натомість православна пропаґанда не мала-б найменшого ґрунту, там, де тих звичаїв, з тої або иншої причини, не введено.

Отже, приміром, на Лемківщині і Бойківщині повинні-б бути найгорячіші католики, а на Поділлю найзапекліші схизматики; огнищами православя повинні-б бути всі наші міста, а по селах треба-б сподіватися хиба вандейської або мехіканської революти в обороні св. Унії; або й у самім Львові, поки укр. соймовий клюб не збудує заповідженого вже православного бастіону у формі теольоґічного факультету (очевидно з якимсь прав. архиєреєм на чолі), то відносини повинні бути приблизно такі: прав. церква при ул. Францисканській не вміщує величезного здвигу мас; на Жовківській дільниці (де таких латинських новостей найбільше) будується прав. собор — висший від св. Юра і св. Єлисавети вкупу; натомість українські католики при ул. Краківській, повикидавши заздалегідь усе „не-наше", хоробро відбивають православні наступи і беруть у (моральний) полон увесь совіт „Народного Дому", і т. д.

Тимчасом, що ми бачимо? Православе ширяться тілько там, де латинських звичаїв найменше, де людність найменше культурна, де її національна свідомість найпримітивніша — себто москвофільська (Лемківщина і Турчанщина, Брідщина і Золочівщина), та де латинська конкуренція найслабша.*) По містах натомість, серед латинських звичаїв, становище православя було є й остане безнадійним.

Чи подумала ти над сим, недобра свекрухо?

III.

Ствердивши сим способом, що не „невістка", а наша церковно-культурна примітивність і наша недостаточна національна характерність винні найновішим успіхам православної пропаґанди, не станемо аналізувати дальших „принципів" і „арґументів" з невибагливого арсеналу нашої свекрухи. Виїмок робимо тілько для одного особливо спопуляризованого: найважніша, мовляв, причина реґенерації православя, — то усунення з Церкви старосвітського слова „православний".

Сей ніби-арґумент має таку стійність як попередній, загальний. Себто він є брехнею і нічим більше. Наперед пригадаю те, що було сказано про Закарпаття. Там ніхто того слова не викидав, а проте... Якраз найважніший арґумент православної пропаґанди лежав у тому, що вона заєдно товкмачила обмеженому землякови: ти не католик, ти православний, а доказ—св. Литурґія! Отже привернути те слово і в Галичині, значить — іти на руку православній пропаґанді, не поборювати її. Раніше вона тут арґументувала достоту так само, як і тепер на Закарпаттю; сьогодні вона тілько кричить: митрополите, верни нам слово „православний", а то йдемо до Почаєва! Вони знають, чому сей клич підносять; їм вирвався з рук старий вигідний арґумент для демаґоґії...

Щоб покласти кинець баламуцтву людей і несовісному жонґлюванню двозначним значінням слова „православний" **), наші владики вчинили доцільно, що хоч із тяжким серцем, а таки бачили себе приневоленими зробити, без Риму, сю необхідну операцію. В очах православного пропаґатора вони не зробили нічого гіршого, ніж усі галицькі Українці вкупі поповнили були вже два рази. Раз, коли з легким серцем викинули тисячлітній етимольоґічний правопис і приймили єхидну „куцохвосту хвонетику"; другий раз, коли позбулися свого рідного, старого, поверх тисячлітнього, дорогого всім історичним нашим предкам і славного імени „Русь", „руський", замінивши його за пізну, мало славну і Поляками (брр!) витворену назву „Україна"... Сю зраду власній історії довели вони до того, що сьогодні правовірний (чи „православний"?) Українець за образу приймає, коли його „Русином" називати!

Так Галичане поступили протягом останніх 25 літ із найбільшою своєю святощею—з національним іменем, стягаючи на себе страшні громи від усіх своїх національних противників, від Москалів до Мадярів включно, а навіть проти пересторог деяких приятелів і заслужених власних патріотів; а сьогодні, всі публіцистичні свекрухи того самого так легкодушного народу істерично верещать на весь світ: „Верніть нам неоцінений скарб для реліґійного баламучення народу — слово „православний"— назад, бо инакше польська православна пропаґанда може вмерти на сухоти!

*) Сим пояснюється окремішність відносин на Закарпаттю. З одного боку тамошня наша Церква, маючи в сусідстві головно протестантів, не конкурує з латинською і для боротьби з нею за людність не перебирає її звичаїв; з другого боку низький культурний і національно-політичний стан її є пригожим тереном для всякої темної демаґоґії.

**) Первісно воно означало тілько іконопоклонний напрям проти іконоборного і свято Православя встановлено на памятку перемоги першого (843).

КРАВАТИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 8—50в

Як подорожувати з дітьми

Віденський радник санітарний, Абденгальден, оповіщує такі ради:

Перша річ, не переладовувати жолудка дитини в часі подорожі залізницею. Лучше, щоб дитина зовсім нічого не їла в залізниці, ніж забагато. Безумовно й ніколи не давати дітям в залізниці солодощів і шоколяд та здержувати їх від усяких напитків з виїмком чистого чаю. Досвід показує, що так везені транспорти дітей навіть сотками — зовсім не мають хорих, навіть одиниць! Коли дітям дається їсти в залізниці на кождий заклик, тоді вони скоро блюють і хорують.

Коли їзда залізницею тревае поверх 6 годин, тоді добре дати дитині щось теплого зїсти, найлучше поживну зупу з хлібом. Але не за багато.

Хто їде з дитиною, повинен мати при собі термометр і коли запримітить зміну в дитині, зміряти горячку. Коли є горячка, треба перервати їзду, бо інакше хороба може бути поважна.

Просимо звернути увагу на ЗМІНУ АДРЕСИ!

Повістевий фейлетон „Нової Зорі" з дня 29. VII. 1928. 50

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „Не оглядайся на людей!"

— „А на твою матір також ні! Таж вона довідалабся про все..."

Се здержало Сулеймана.

А буря дальше гула. І султана Османа дійсно шукали його вірні люде, повзучи з нараженням життя поміж скелі Афону, що дріжали від ударів перунів. Два з них погибли: оден упав у пропасть, другого вдарив перун й убив на місци.

На другий день Настя бачила тіла обидвох, покриті військовим знаменем.

XII. „І ДВА ВЕСІЛЛЯ, А ОДНОГО МУЖА"...

„Eine bot ihm einen bunten Traum
Und er hat sein Herz dafür gegeben.
Nannt' es Liebe und ein reifstes Leben.
Jahre gingen und er merkt' es kaum.
Und sein Blut gor wie der Saft der Reben"...

I.

Султан Сулейман вертав на Солунь з отроками й почотом до своєї столиці.

І занепокоївся весь гарем на вістку, що бліда невольниця їде з ним вже від Солуня в дорогім діядемі з перел. і гіршилися всі, що вона ще досі заслоною не закрила обличча, як велить звичай мослемів.

Надзвичайна тиша залягла палату Дері-Сеадету, коли вїздила до неї невольниця Хуррем. Тільки перелякані евнухи товпою вийшли їй на зустріч і кланялися ще нище, як передтим.

Та занепокоєні були не тільки мешканці султанського гарему, але й всі везири, кадіяскери, дефтердари й нішандші і навіть Кіслярагасі, наймогутніший зі всіх двірських достойників. Вони нюхом східних людей чули, що наближаються якісь великі зміни в життю цісарського двора.

II.

Мов чорна туча над землею висіла ненависть над великим гаремом Падишаха. Ненависть всіх жінок і одалісок до блідої чужинки, невольниці Хуррем, „християнської собаки", що полонила серце Десятого Султана.

На другий день по приїзді Настуні побачила вона вечером, як до її кімнати вбігла мала, чорна собака з деревляним хрестиком, привязаним до хребта. Зразу так налякалася що аж крикнула. Але вмить успокоїлася, догадавшись, що се буде „дарунок" її суперниць, котрі зненавиділи її. Вони очевидно нарочно тепер підкинули ту собаку, бо була се звичайна пора відвідин Падишаха. Якраз під ту пору хотіли вони збентежили Настуню і може спробувати в останне, відвернути від неї серце Сулеймана. Зрозуміла се вмить.

Успокоїлася і принадила до себе собачку. Собачка мала обваляні болотом ніжки і якусь дощинку, причіплену до деревляного хрестика. На дощині була надпись. Три слова: „Калим знайді в Керван-Йолі."*)

*) *„Весільний дар для знайди з Чорного Шляху"*. — „Калим" був дар, який наречений складав батькам дівчини. „Калим" у монґольських народів був властиво ціною купна дівчини. В давних часах виносив найменше 27 кобил або 2 кобили і 5 верблюдів. У пізніщих часах заступали се дорогоцінні річи, відповідно до стану і майна нареченого та помалу ставали не то віном, не то приданим дівчини.

Вибори в Америці

Католицький кандидат Альфред Емануіл Смит.

(Від власного кореспондента.)

Вибори президента в Злучених Державах Північної Америки дуже тепер інтересують весь світ. Чому? Бо Америка се від часу війни найбільший банкир світа, котрий позичає гроші державам (перше те місце займала Анґлія). Всі тепер в Америки задовжені, від Анґлії почавши. І всі „танцюють" коло Америки, а большевики аж у присюди йдуть на всі боки, щоб тільки запопасти ласки в Америки.

Але вибори, котрі там за кілька місяців відбудуться, цікаві ще більше чимсь иншим, а саме: тепер вперве має шанси стати президентом католик. Америка се край протестантський і багато в ній новопоган, то значить, таких людей, котрих батьки належали до якоїсь християнської церкви, але вони вже збайдужіли для справ релігії.

А є й дуже багато нехрещених людей, котрих діди і прадіди були ще християнами. Матеріялізм і погоня за мамоною відчужили їх від усякої церкви.

Тим цікавіщі й важніщі отсі вибори, що тепер надходять, й саме тим, що демократична партія відважилась там висунути католицького кандидата Сміта проти претестантського кандидата партії республиканців, Гувера.

Не треба думати, що партії в Америці подібні до европейських, що їх імена мають якесь значіння, або що вони мають якусь постійну програму. Нічого подібного нема. Назва не має ніякого значіння, програма може бути сьогодня така а завтра зовсім інша. Партії в Америці се просто спілки людей найріжніщих поглядів і віроісповідань, котрі борються за владу і користь з неї під хвилевими цілями, нпр.: „Пити, чи не пити?" (Алькоголь, розуміється). В партії демократів, котра тепер поставила католицького кандидата, велику більшість мають протестанти (тут взагалі тільки що пята людина належить до католицької церкви).

Католицький кандидат демократів Смит є „мокрим", то значить, що він за допущенням алькоголю (який там заборонений). А в його партії багато „сухих", то значить, ворогів алькоголю. Мимо того Смит одноголосно поставлений кандидатом своєю партією. Чому? Бо він найсильніщий кандидат демократів проти республиканської, тепер урядової, партії.

З яких причин? Щоб добре зрозуміти, треба бодай коротко представити відносини в Америці й особи кандидатів обидвох головних партій.

В Америці править тепер республиканська партія. Се партія богачів, великих банкирів і промисловців. То значить — вони в ній рішають. Опріч них є в тій партії також маса инших складників, залежних від тих богатирів, бо пр. від побіди партії залежать майже всі уряди. А в Америці що 14-а семя живе з якогось уряду, або загально-державного (федеративного), або державного (стейтового), або муніципального. Америка значно більше бюрократичний край, ніж думають в Европі. Отже та многоміліонова маса урядовців і їх родин залежить у своїм життю від того, котра партія побідить. Таксамо серед робітництва (слушно!) панує опінія, що як не побідить республиканська партія, то може бути довге безробіття. І може бути.

Демократична партія зовсім не складається з самих „бідних". Ні. Се тільки друга велика спілка, котра жде на піднесення невдоволення з господарки першої, щоб побідити при виборах і обсадити міліони посад своїми людьми.

Розуміється, обидві ті великі спілки мусять мати також якісь гасла. Нпр. демократична спілка оповіщує тепер два головні гасла: 1)Боротьба проти корупції, 2) Тісніще порозуміння з латинськими державами полудневої Америки.

Серед таких відносин рішають 1) міліони грошей, кинені на виборчу аґітацію, 2) особистости кандидатів, 3) зручна пропаґанда.

Першого чинника не можна згори обчислити. Хіба те можна сказати, що республиканська партія більше дає на вибори, ніж демократична. Але самі гроші, хоч дуже важні, не рішають вповні тим більше, що також друга партія оперує грішми. Длятого важні й особи кандидатів і можність лучшої пропаґанди. фред Емануіл Смит, се „людина вулиці", син убогих родичів, уроженець найбіднішого заулка Ню-Йорку. Звуть його популярно „Аль" (від двох перших букв першого імени). Він уже дитиною заробляв розношенням газет. А коли мав 15 літ, мусів удержувати матір і всю семю, бо батько його помер. Річ ясна, що високої освіти „Аль" не міг здобути, хіба життеву практику. І се якраз дає йому особисту симпатію серед народа: він їх чоловік, він знає їх, а вони його.

Вороги „Аля" кажуть і пишуть, що він у своїм життю не перечитав ні одної книжки. Але він собі з таких закидів нічого не робить. Ходить і тепер, хоч має вже 55 літ, у брунатнім капелюсі „на бакер", як ходив у нім молодим хлопцем. І таксамо як тоді любить звірят. У своїм городци держить малу менажерію. Він жонатий, має трьох синів і 2 дочки, зятя й невістку. Говорити вміє до мас знаменито. Його дотепу дуже бояться противники. Нпр. на закид, що він „мокрий", відповідає: „Так, правду кажу! Але ви такі джентельмени, що мокро пете, а сухо голосуєте!".

На такий рівночасно делікатний але й острий дотеп, приправлений глумом, дійсно важко йому щось відповісти тим більше, що сей дотеп досконало характеризує протестантських гіпокритів, котрі часто (не все) самі пють, а другим приписують тверезість.

Чим ще є тепер той „Аль"? Він ґубернатор найбагатшого „стейту" — нюйорського, в котрім завів добрі порядки й обмежив по змозі визиск капіталістів, беручи все в оборону гноблених.

Якже він вспів виаванзувати на таке високе становище? Так, що від молодих літ все держався твердо орґанізації, все був діяльний і все дуже чесний.

Якраз остання обставина принесла йому найбільше брудних закидів зі сторони скорумпованих політиків і продажних газетярів, котрі нічого й нікого так не терплять, як лучшого і чистійшого від себе. В цілій Америці нема більше зненавидженого такими людьми чоловіка,

ФУТРА
ТУХ І СПІЛКА
275
ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
новоотворений СКЛАД ФУТЕР
Львів, Скарбківська, ч. 3.
3—15

Зрозуміла тяжкий глум і насміх над собою, як над сиротою, за котру нема кому навіть калиму приняти. Відчула сей глум тим тяжче, що не зробила ніякого лиха нікому, відколи тут була. Жаль огорнув її такий, що сплакала. Слези як шнурочки перел пустилися їй з очей і не могла їх затамувати, хоч не хотіла, щоб так застав її Падишах. Напрасно зачала витирати очі. Потому закликала служницю і казала собі подати води.

Обмивши очі, взялася мити обваляні болотом ніжки собачки. В тій хвилі заповів їй оден з евнухів, що Падишах вже йде. — Зразу хотіла укрити собачку. Але надумалася.

— „Все одно довідається", подумала.

Сулейман увійшов, як звичайно, поважний, але зараз на її вид врадуваний. Побачивши, як Настуня сама мие ноги замурзаній собачці, засміявся весело і запитав:

— „А се що?"

— „Се мій калим, Сулеймане," відповіла тихо. А жаль так звенів у голосі її, як звенить умираючий звук дзвіночка. Хвилину перемагала себе. А потому не видержала: як два шнурочки блискучих перел полилися сльози по її обличчу:

Сулейман став мов перуном ражений. Ще ніколи не бачив, як вона плакала. Була така одушевлено гарна в перлистих слезах своїх, як весна, кроплена дощиком. А внутрішний біль так у ній горів, як горить крізь вікна пожар у нутрі дому.

Молодий Падишах приступив до предмету, котрий викликав її біль і плач. В тій хвилі доглянув деревляний хрестик на собачці і перечитав надпис на дощинці... Вона вперве назвала його по імени в болю своїм... Було се музикою для нього. Відчув тим глибше її біль і образу. Здавив у собі гнів і сказав:

— О, Хуррем! Ти одержиш такий калим, якого не мала ні одна з моїх жінок — ні жінок мого покійного батька — нехай Аллаг буде милостивий душі його!... А ті, що придумали сей недобрий жарт, відпокутують за нього!"

Перестала мити собачку, зложила обі ручки як до молитви і сказала:

— „Не роби нічого злого, щоб ти не покарав невинних у гніві твоїм! Бо як же ти відкриеш винних у величезнім сераю, де живуть тисячі людей?"

— „Я вже знайду на те способи!" відповів молодий Сулейман. Сам докінчив мити її „калим", погласкав собачку й, обтерши, поклав на диван.

Перейшовся нервозно кілька разів по кімнаті, усміхнувся до своеї любки і схвильований вийшов.

Ще ізза дверей сказав до своеї любки:

— „О, Хуррем! Коли не зломлю страхом сеї ненависти, то вона буде вибухати проти тебе що раз то грізніше. Се, що вони зробили тепер, тільки початок вибухів. Я знаю своїх людей!"

І пішов рівним кроком коридорами гаремліку. А Настуня остала в страху що буде дальше.

III.

На другий день рано Настя як звичайно збудилася і виглянула вікном на внутрішне подвіря гарему. Не чула ні одного співу, ні одного звука, хоч звичайно вже кипіло життя в тій порі. Всі вікна кругом були зачинені. А під своїми вікнами побачила подвійну сторожу зовсім нових евнухів, яких ще ніколи не бачила. Звичайно повідомляли її служниці навіть про найменшу новину, яка сталася в гаремі. Тепер не зголошувалася ні одна. Здивована Настуня сама пішла до кімнат своїх служниць. Були зібрані разом і мали перелякований вигляд. На її вид одні низько похилилися, иньші аж поклякали на землю.

(Дальше буде.)

як „Аль". І ще нікого так не тровили всіми собаками, як його. Але він має знамениту прикмету — гумор. І як відповідає, то відповідає з гумором, який Американці особливо люблять. Таким чином — своїм характером, постійною, упертою діяльністю, котра нічим не знеохочується, і своїм гумором та знанням практичного життя вибився „Аль" аж на становище ґубернатора.

Та найкращий рис його характеру се те, що він все був непоколибимий і вірний син своєї католицької Церкви. І ніколи з тим не крився, але навпаки — явно і славно признавався до того. Не будь він католиком, вже давно бувби президентом Америки!

І тепер його католицька віра та тверде обстювання її буде в протестантській Америці головною зброєю його противників в аґітації. А тут в аґітації не перебирають. І вже тепер пишуть нпр., що в Білім Домі справлено ґвардію кардинальського кольору, що Єзуіти копають тунель попід землю від моря аж до Вашінґтону, щоб як тільки „Аль" буде вибраний президентом, — Папа римський міг непомітно з кардиналами переїхати тим тунелем до столиці Америки тай у ній осісти і т. п. дурниці. Але якраз такі дурні закиди й видумки можуть більше заважити, ніж поважні (тим більше, що ніяких поважних закидів проти „Аль,а" нема).

Хоч противник Аль,а — Гувер має більші шанси, бо він і протестант і кандидат багатшої партії, але й „Аль" може вийти. Бо „Аль" велика особистість, уроджений провідник. І вся Америка знає, що він чоловік справедливий і приступний. Преса пише, що жиди (а вони мають релятивну більшість в Ню-Йорку), котрі все мають слабість до великих індивідуальностей, навіть з ворожого табору, — не меньше підпирають „Аль,а" як католики. Бо „Аль" уміє з ними говорити: в своїм капелюшку „на бакер" клепає жидівських уличних торговців по плечах, а знає їх прекрасно від діточих літ — і всі їх зделки та бизнеси. Де побачить менше чисту „зделку" жидів, там „Аль" напевно скрутить їй голову, але притім поклепає жида по рамени, пустить разом з димом файочки пару дотепів і дасть жидови деинде заробити. Тай вони люблять „Аль,а". Чи жидівська поміч — супроти прозябаючого і тут антисемітизму — вийде Алеви на хосен, се инше питання. Але всяко буває.

Якраз і в усім противенством „Аль,я" являється кандидат республиканців — Гувер. В усім! Він передовсім інтеліґент найвисшої освіти й очитання. Коли „Аль" ніде не був поза домом, то Гувер як інжинір працював і в Австралії і в Китаю і в Росії. Знає цілий світ. Розуміється і на будовах і на великій торговлі і на великій політиці. Має енергію й рішучість: Коли Німці заняли Бельґію, Анґлія не хотіла до Бельґії допускати поживи, бо тоді Німці мусіліб кормити занятий край і скорше вичерпати свої засоби та програти війну. Але як вони кормилиб Бельґію в те Анґлія не входила. В такій ситуації Гувер приїхав до Льондону і сказав англійському урядови: „Ви голосите світови, що вдалися у війну для ратування Бельґії. Дуже гарно. Але який же це цинізм, коли так по виграній війни увійдете до Бельґії й побачите, що всі Бельґійці основно „вратовані", бо померли з голоду!"

Уряд Анґлії сейчас дозволив доставити поживу.

Словом — Гувер в тім подібний до Аль'я що й він „білий кінь". Так в Америці називають перворядного кандидата, котрий представляє особистість. А т. зв. Ersatzkandidat-ів, котрих висувають в браку перворядних, називають „чорними кіньми". Сим разом обидва кандидати „білі коні" — визначні організатори й уроджені провідники, хоч абсолютно ріжні. Аль чується добре на вулиці, в товпі, Гувер — в сальоні. Аль все ще не має маєтку, Гувер хоч зачав скромно, має сьогодня такий маєток, що самого проценту з ґотівки має 60.000 дол. „Аль" ніколи не був міністром, Гувер багато разів. „Аль" не вміє написати статті, Гувер як напише щось, то відразу видко, що то чоловік освічений і знає справу. Але Аль як скаже промову, то варт послухати, а Гувер... і в тім його противенство: хоч пише знаменито, то ні в зуб не вміє говорити. Мнеться і гикає та всіх розгонить, як хоче говорити.

Але Гувер протестант (належить до секти квекрів) і за ним міліони грошей. Длятого більші шанси має Гувер. Але „Аль" уміє говорити до мас. „Аль" дуже „білий кінь" — і се питання, чи не добіжить до мети мимо великих шанс Гувера.

З тих усіх причин отсі вибори в Америці дуже інтересні.

Якби „Аль" вийшов, то бувби се перший католик президент Америки.

ПОЗІР СТУДЕНТИ і ТЕХНІКИ!

Приборники ориґ. Ріхтера.
Суваки льоґаритмічні ріжн. фабрикатів.
Нормографи (шабльони до описування рисунків).
Мікроскопи.
Тасьми, Піони, Метри, Лінії, Латя, Тички, і т. д.

поручає по приступних цінах

ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА

212 д **Львів, Леґіонів ч. 1. і 3.** 11-30

Сучасна література Росії.

З дискусії Ромен'а, Ролянда, Ґоркого і Струве.

Французький письменник Р. Ролянд, лявреат Нобля, попав у суперечку з деякими рос. письменниками про вартість сучасної літератури і взяв собі на суддю в тій справі М. Горкого.

Ґоркій видав такий осуд про сучасну літературну продукцію Росії: Правдою єсть, що мало в ній добрих річей. Але правдою є також, що уряд СССР перевидав тепер на ново старих кляси ків, як Пушкіна, Гоголя, Достоєвського Толстого, Тургенева і и. З молодих вибивається: Фадеєв, Л. Борисов, Чонов, Ніна Смірнова, Леонов, Іванов, Лідин, Федин, Пильняк, Семенов, Катаєв, Яковлев, Каверин.

З небольшевицьких авторів хвалить Ґоркій отсих: С. Женского, Тренева, Пришвіна, Нікандрова, Вольнова Чалиґіна, Клищова, Новикова, Ал. Толстого. На чолі всеї рос. літе атури стоять на його думку тепер Сергій Женский і Михаїл Пришвін.

З поетів виріжнені Горким отсі: Пастернак. Тіхонов, Шаров, Казін, Селвінский і Орешкін. Ґоркій ідчеркнув також розвиток літератури у Черкесів, Осетинів і Татар, причім ані словечком не згадує про Українців, рахуючи їх оче видно до Москалів, бо пише про 150 міліонове населенне „Росії".

На виводи Горкого замітив Петро Суветр, видавець „Возрожденія":

А чому Ґоркій не згадує про совєтську цензуру? Чому мовчить про страчення поета Ґумілєва, про самоубийства сестри Чеботаревского і Соболя, про смерть з голоду письменників Сологуба й Ахматової, про страшний моральний гнет над поетами і письменниками. Чому не каже, що уряд СССР видаючи на ново старих клясиків, так їх обскубав, що годі взагалі пізнати, чи се їх твори чи якісь инш! Ґоркій оповідає світови байки про мнимий розцвіт письменства в большевії. Такі самі байки оповідає про літературу Татар, Осетинів і т. д.

Присилайте передплату!

Школа в Милованню

За щоденними справами мало хто у нас цікавиться такою справою, як сільсько-господарська освіта. Може дехто знає про якесь Милування, котре виникає на денний порядок в публичній розмові раз на рік на Загальних Зборах „Просвіти". А й тоді підносять більше замітів так, що на ділі певна кількість членів „Просвіти" знає тільки про довги „Просвіти" на Милування. Ще дехто знає сказати два-три слова про дорогу милованську стайню, розуміється на його думку непотрібну. Ну а дякуючи голосам „Нашого Слова" дві-три читальні піднесли протест проти Головного Виділу „Просвіти" за його господарку в Милованню.

А проте одною з світлих картин діяльности Т-ва „Просвіта" є й буде сільсько-господарська школа в Милованню. Не згадуючи ні про які инші причини, вистарчить назвати те одне, що всебічне подвигнення українського народу можливе й певне тоді, коли сільсько-господарська освіта й самоосвіта стане не тільки складовою, але підставовою частиною загальної освіти.

Дякуючи жертенности Ексц. Митрополита Шептицького Товариство „Просвіта" прийшло в посідання маєтности Милування. Головний Виділ при видатній співпраці комісії, в склад якої входили знавці сільсько-господарського діла (імена їх записані на сторінках „Просвіти" і тому їх наразі не називаємо), при співпраці й опіці місцевого пароха о. М. Бачинського, а далі й голови товмацької філії д-ра І. Макуха, отворив сільсько-господарську школу, котра найшла признання не тільки з боку власних людей, але й з боку австрійського уряду.

257 **На догідних услівях** 6—20
по цінах точно ґотівкових продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Слонечна 9., тел. 15-32.

Війна перервала почату роботу. Коли війна скінчилася, положення змінилося до ґрунту. Та не устала потреба інтензивної сільсько-господарської освіти. Вона стала ще пекучіша. І Т-во „Просвіта" не оглядаючися ні на які трудноші приступило безпосередно до ведення школи так, що сьогодня кінчить шестий курс після війни.

І треба признати, що завідування маєтку такими колективами, як Виділи, часта зміна управителів маєтку, що управителі є радше урядниками і не заціжавлені так у розвитку маєтности, як це мається з власником маєтку, проте львина пайка всіх зобовязань „Просвіти", які тяжать на Милованню (переступають уже 65.000 зол.), спричинена відбудовою знищеного господарства та школою, котра з природи річи мусить тільки коштувати, а не приносить зисків. В двох останніх роках свідчення Товариства дещо облегшені тому, що Міністерство рільництва признало було в 1927 р. на господарку 8.000 зол. і приняло на свій етат учителів школи.

Та про саме Милування не станемо тут говорити, хоч як воно цікаве, полишаючи це до иншої нагоди, а перейдемо до самої школи. В перших роках курс науки тревав 5 місяців, потім шість, а останні два курси тревали вже по сім місяців. Одначе являється необхідна потреба повести новий курс на протязі 11-и місяців, як цього домагаються також пляни того рода шкіл, виготовлені міністерством.

Кожночасний курс кінчиться іспитом, який дає змогу провірити, що учні скористали, а також провірити працю учителів.

Таке закінчення відбулося саме дня 9. квітня, на яке прибули голова „Про-

світи" М. Галущинський і куратор маєтности д-р І. Макух. Учні виказали так багато знання враз з практичним його приложенням, що не можна було стриматися від висказання подяки вчительському зборови за його працю.

Всіх учнів приїхало 35, курс покінчило 31, учні походили з 17 повітів, в тім з сімох повітів півн.-зах. земель (дубенський, ковельський, рівенський, грубешівський, любартівський, берестейський, кобринський). Батьки учнів селяне (29), зарібники (1), священик (1). Між батьками-селянами переважають середні власники між 10—50 моргів землі, низче 10 моргів було 14, один — 450 моргів. Всі учні у віці між 15—27 років. Попередню освіту побирало 26 учнів в народній школі (25 — в 4-клясових або й низчих, 2 — у т. зв. виділових), чотирьох учнів було в гімназії, (1 — в першій, 1 — в другій, 1 — в третій, 1 — в четвертій клясі). Оплати були низькі, бо місячно виносили 5 дол.; двох складали по 4 дол., а двох мало безплатне приміщення.

Всіх годин науки відбулося 760, з чого 148 практичних. На фахові предмети відійшло 240 теоретичних і 148 практичних годин, на помічні предмети 112 годин, на кооперацію 96 годин і на предмети т. зв. загально-освітні 312 год.

Учителів сталих 4-ьох і один катехит (парох), 4-ьох доїздило.

Учні мешкали в інтернаті враз з учителями. Цілий день занять так поділений, що не полишалося ні одної вільної хвилини. Щоднини відбувалися рухові вправи на повітрі; учні творили самоосвітній гурток, кооперативу, амат. гурток, хоровий гурток, знайомилися з пластовим уладом. Шкільна бібліотека фахова й загально-освітна у сталому руху.

Переважно всі задоволені з свойого побуту в школі. Певні недомагання що до харчу, спричинені низькою оплатою учнів і тяжким матеріяльним положенням школи.

Школа добуває собі признання серед тих, що в ній були і її покінчили. Між сьогорічними учнями бачили ми вже такого, що його батько був колись учнем школи ще перед війною. Крім цього двох учнів з Волиня найшли приміщення тому, що трьох учнів з минулого року своїми місячними датками по одному долярови від кожного допомогли їм до побуту в Милованню.

Цей сухий опис не в силі віддати настрою, який панував в дни закінчення курсу між учнями, учителями й делегатами. Цей настрій найшов вислів у кінцевих промовах, що плили із серця промовців до сердець тих, до яких промови звертано.

А наше громадянство?

Воно повинно більше зацікавитися долею милованської школи. Воно повинно подбати, щоби й в инших осередках повставали того рода школи з характером селянських університетів. Воно повинно допомогти „Просвіті" поставити як найшвидше ще одну таку школу в Угерцях вин.

І знову певно неодин похитає головою та скаже: а довги милованські? Так! довги є, але є тому, що школа коштує, що культурний фронт вимагає жертв, а цею жертвою є гріш, виложений на боротьбу на цьому фронті.

І наше громадянство мусить бути готове до дальших жертв на цей фронт, коли хоче, щоби могло вкінці зажити достойним національним життям.

М. Галущинський.

Перша в краю вирібня
ЦЕРКОВНИХ СТАТУЙ (фігур)
і артистична
різьбарсько-орнаментаційна робітня
ФРАНЦ ІВ. МАКС
249 Львів, Личаківська 15. 6—10

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раніше РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців.
247 7—30

На міжнародну виставу преси

Враження з подорожі.

(Від власного кореспондента).

VI. Польща.

Польська виставa преси цікава й важна для нас передовсім тому, що в Польщі живе тепер значна часть українського народу. Отже польську виставу оглянув я уважнійше.

Зовсім безсторонно треба признати, що се одна з найстаранніще уряджених вистав і що дуже багато праці вложено в неї. Але таксамо треба й те підчеркнути, що під естетичним оглядом належить вона рішучо до найслабших між усіма й можна її поставити під тим оглядом хіба поруч большевицької. Чужинця, який не зацікавлений спеціяльно Польщею, мусять разити стіни виліплені титуловими картками старих газет, пожовклих, виблякованих і т. п. Ні одна виставa так не уряджена в цілости. Кожда числилася передовсім з вимогами естетики, в кождій на стінах якісь гарні малюнки або фризи, краєвиди або бюсти на тлі стіни. А тут усе, буквально все, завалене старими газетами, опріч місць, де поміщені статистичні таблиці.

Але зміст виставы цінний і розумно упорядкований.

Він складається з багатьох відділів, котрих не думаю вичисляти, бо в краю певно поширений спеціяльний катальог експонатів (оден з найлучших, які були на виставі) в 4 мовах: польській, німецькій, англійській і французській.

Головних відділів 10, підвідділів багато.

В інформаційній части є і читальня з найновіщими газетами, котрі постійно приходять з Польщі.

В історичній части (пресовий огляд хронольогічний) є також десять груп — від 1557 р. почавши. Преса з часів повстань окремо відділена. Світлини польських пресових працьовників окремо.

Сучасна преса упорядкована „після географії" (місць появи) і після змісту. Останніх — шість груп: 1) Органи ілюстровані, белетристичні і штуки. 2) Жіночі, моди, спорту й гумору та сатири. 3) Фахові. 4) Наукові, педагогічні і молодечі. 5) Релігійні. 6) Урядові й урядництвом видавані.

З практичних ділів слід відріжнити пресову рекляму, котрою Поляки звертають увагу чужинців на можливість реклями їх товарів у польській пресі. Дальше — статистичні дані про паперовий промисл у Польщі і розпродажу книжок у залізничих книгарнях.

Зі статистичних табель найцікавіщі отсі цифри: Всіх **дневників** у Польщі є 285, з чого Українці мають — оден дневник, хоч відповідно до числа повинні мати бодай 25.

Всіх польських пресових органів виказано 1674, жидівських 157, німецьких 130, українських (так і написано „україньскіх", ане „руськіх" або „малопольскіх") 84, білоруських 26, російських 12 і литовських 6.

До гарно й добре виконаних річей вистави належить мапа книгарень як також гарної польської книжки (в гарних оправах).

На закінчення треба згадати ще одну річ. Вже по дорозі до Кольонії люде, що вернули відти, питали мене, чому галицькі Українці не взяли участи в тій виставі польської преси (польської в значінню державнім).

Я очевидно не знав що відповісти. Бо дійсно! Чому? Таж таким учинком ні не призналосяб Польщі „вічного права до володіння над народами сходу", ні взагалі нічого не призналосяб. Все одно Поляки виставили в оригіналі і наше „Діло" і „Свободу" (львівську) і „Український Голос" з Перемишля (а „Нової Зорі, про котру „Рада" інакше не пише як про угодовий орган, чомусь не виставили — так і видно, що не хочуть „угоди", хоч сядь тай плач!). Виставили й у статистиці помістили. Але ріжниця булаб та, якби ми зорганізовано були домагалися участи в тій виставі (на основі фактів, що ми ще не вимерли в Польщі і маємо щось подібне до преси), — що ми на всякий випадок малиб змогу агітації і пропаганди в місци де через пів року переходять міліони найбільш інтелігентних людей майже всіх націй світа, з котрих десятки тисяч пишуть і писатимуть про ту виставу багато.

Чому на всякий випадок? Бо були три можливости і всі три були для нашої пропаганди добрі:

Перша можливість: Поляки годяться допустити нашу пресу на свою виставу. Тоді ми уряджуємо собі свій відділ самі, кладемо там свого чоловіка і напевно звертаємо особлившу увагу найінтелігентніщих людей світа вже своєрідністю прикрас, як вишивані ручники і т. п.

Друга можливість: Поляки вправді годяться допустити нашу пресу на виставу, але під досить прикрими услівями, напр. що не сміємо мати окремого місця, ні окремих признак, ні національних кольорів, ні пояснень які ми далиб і т. п.

Се далоб нам ще лучшу нагоду до пропаганди, бо ніхто не міг би заборонити видати якійсь групі Українців дешеву летючку на одну сторону друку в двох-трьох мовах пр. такого змісту:

„Німа виставa! Не вільно ні говорити, ні писати про себе. Так поступлено з пресою тільки а тільки міліонового племени в межах Польщі..." і т. п.

Я міцно сумніваюся, чи Поляки хотілиб викликати рух, який счинилаб у тім випадку подібна летючка. А якби хотіли, то тим лучше.

Третя можливість: Поляки не згодолисяб абсолютно на ніяку нашу участь, навіть на те, щоб ми їм дали добір наших органів і найскромнішу статистику.

Се булоб найлучшою нагодою до пропаганди, яку тільки можна собі вимріяти. Бо се булаб основа до сензації світової виставы — і не булоб органу на цілім світі, який не приніс би вістки про те, якби ми лиш видали опис такого факту.

Але ми зовсім не домагалися допущення. Отож — мовчання про нас повне й цілковите. Нікому ми тим ні заімпонували, ні заімпонуємо, нічиєї уваги ні не звернули, ні не звернемо такою „тактикою". Заслужимо собі хіба на похвалу „Ради", що „таки" Польщі „не признаємо", бо-до нікого не відзиваємося й ніхто до нас. Коротко але „мудро". І до того робити нічого не було треба в часі, коли всі редакції і адміністрації на світі трохи зі шкіри не повискакували, щоб якнайкраще представитися перед світом. І чи не хитра це „тактика"? Самі до себе говоримо і пишемо що ми „велика нація" і вже.

А польський урядовець, що пильнує виставы, вісьмома мовами пояснює чужинцям, що таке Польща і що в ній є. Слухаю — розуміється, про нас ні словечка. І хіба дурний бувби якби говорив про нас тоді, коли ми самі не хочемо використати нагоди, щоби про себе говорити.

Варт, щоб наші люде звиджували виставу в Кольонії й особливо уважно приглянулися рухови, який панує на польській виставі. Тоді переконаються, що за нагоду до пропаганди втратили ми через те, що не взяли участи в виставі держави, в якій живемо.

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 13—30

ТРИКОТАЖІ, сукні
в новоотвореній магазині
казочно дешево!
244 а **Коперника 17.** 6—30

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ІВАН СТЕШЕНКО

31. липня с. р. минає десять років з дня смерти українського поета, літературного критика, історика літератури й громадянського діяча Ів. Стешенка.

Стешенко народився в 1873 р., дістав вищу освіту на історично-фільольоґічнім відділі Київського Університету, був ґімн. учителем і рівночасно, починаючи зі студентських років, брав діяльну участь в українській громадянській і літературній роботі. До тої праці взявся Стешенко під впливом ідей Драгоманова. Захоплений соціялістичними мріями, Стешенко ще як 20-літній молодець орґанізував у Київі в 1893 р. українську соціялістичну студентську громаду, окрему від загально-національної української студент. громади й ворожу до неї. Розвиваючи ідеї Драгоманова, Стешенко та його товариші гостро критикували аполітичність і виключно-культурний характер тогочасного українського руху. Але широкого успіху громадянська праця Стешенка не мала. Створена ним громада хутко розвалилася. Сам Стешенко теж змінив свої погляди і перейшов від драгоманівського радикалізму до марксизму. В 1897 р. разом із Лесею Українкою заложив він українську соціял.-демократичну ґрупу, до котрої вони втягли ще пятьох людей (м. и. М. Коцюбинського), хоч ті властиво не мали виразного світогляду і в кожнім разі марксистами не були. Вони видали кілька брошур у Київі та у Львові й поширювали свої ідеї серед студентської молоді та бідніщих селян. Робота їх, з одного боку, давала позитивні наслідки, бо причинювалася до пробудження національної свідомости серед темного селянства та зросійщеної студентської молоді, але мала вона й неґативний бік. Виховувати навіть своїх товаришів-студентів і тим більше — темних селян в дусі марксизму—сі перші українські ніби соціял.-демократи були нездібні. їх соціялістична пропаґанда сіяла тільки зерна анархічного радикалізму серед молоді та ненависть до „панів"—„буржуїв" серед селян, що дало пізніше страшну жатву в формі селянських розрухів і большевизму. Сам Стешенко на початку 1900 рр. відійшов від активної соціялістичної праці і віддався головно культурній діяльности. Щойно в 1917 р., підчас революції, Стешенко якийсь час знову відограваў визначну політичну ролю й був ґенеральним секретаремосвіти.

Свою літературну діяльність розпочав Стешенко у 1890 р. писанням поезій, котрі друкував у збірниках, що виходили на Вел. Україні (напр. у „Складці", вид. 1897 р.) та у львівських часописах. В 1899 р. вийшла в Київі перша збірка поезій „Хуторні сонети", в 1902 р. — друга збірка—„Степові мотиви". Поезії Стешенка, незлі формою, не відзначаються однак ні особливою красою, ні талантом. Крім оригінальних поезій, Стешенко працював також над перекладами, переважно з російських поетів, зокрема з Пушкіна. Пробував також писати повісти й оповідання. Найзначніша його повість з робітничого життя „На заводі" (вид. у Львові в 1899 р.). Але яко поет і повістяр, Стешенко не займає визначного місця в українськім письменстві.

Більше цінили його як історика літератури й особливо як літературного критика. Великою популярністю й успіхом тішилися в Київі відчити та поодинокі публичні виклади Стешенка про українське письменство — старе й нове. Стешенка вважали одним з найбільше освічених і поважних дослідників української літератури. Головні його істор.-літературні праці се монографія про Котляревського (1898) та „Історія української драми" (1907). В 1912—1914 рр. при його ближчій участи виходить у Київі український артистичний журнал, місячник „Сяйво": в котрім він напечатав низку критичних нарисів про драми Винниченка (в яких різко критикував передовсім „етику" Винниченка), про драми Старицького та ин.; також розпочав ширший огляд історії українського драматичного письменства, котрого одначе не закінчив, бо „Сяйво" (як і всі українські журнали в Росії) з початком війни було припинене. В своїх дослідах і нарисах про українське письменство Стешенко, хоч був по своїм політичним переконанням марксистом, не додержувався марксівського методу досліджування літератури як не додержувалися його й деякі инші критики, що були тоді марксистами, напр. М. Вороний, Дм. Дорошенко, С. Петлюра (першим і довгий час єдиним українським критиком-марксистом був Вол. Дорошенко). Як критик по своїм літературним поглядам Стешенко, подібно як Петлюра, мало чим ріжнився від найбільшого „стовпа" української критики кінця XIX. в., С. Єфремова. Вони належать до гуманістично-демократичного напряму, хоч розуміється виразно ріжняться між собою освітою, степенем науковости й талантом.

Критика сього напряму при оцінці літературних творів підходила до них не тільки з естетичною але й з етичною („гуманістичною") та громадською міркою. Тому напр. вона гостро осуджувала деякі твори Винниченка за неморальний їх характер.

Критика Стешенка безперечно була більше наукова, послідовна й обєктивна, ніж критика С. Єфремова.

Стешенко передовсім висуває естетичні та моральні критерії оцінки, тоді як в критиці Єфремова цілковито домінують вимоги „поступовости" й „демократизму". Але етична оцінка Стешенка таксамо як і Єфремова позбавлена певної підстави. Етична оцінка взагалі може мати вартість і сенс лише тоді, коли вона оперта на цілком певній і виразній моральній критерії, що випливає з суцільного етичного світогляду. У Стешенка такого світогляду не було. Стешенко признавався до марксизму, але з погляду марксівської етики дуже важка і навіть властиво зовсім неможлива критика напр. Винниченківської неморальности, бо Винниченкові міркування про мораль не суперечать основам марксизму і майже цілковито сходяться в основних рисах з „етичними" теоріями деяких ідеольоґів особливо російського марксизму (напр. Луначарського). Через те етична критика Стешенка висіла в повітрі без опертя і не тільки не мала жадного вплуву, але й не робила ніякого враження ані на авторів, ані на читачів.

Пишучи у своїх істор.-літературних дослідах і критичних статтях гол. чином про драми, Стешенко висував ще вимогу сценічности. З сього погляду він високо ставив драми Старицького; але низько оцінював „Наталку Полтавку" Котляревського, всі драмат. писання Квітки та ин., а з нових — драми Винниченка, вважаючи їх надто „епічними". Але сторія українського театру свідчить, що „Наталка Полтавка" і Квітчине „Сватання на Гончарівці" аж до сегодня належать до улюблених пес. Таксамо й деякі драми Винниченка мали величезний успіх у театрі*). Отже сю критерію Стешенко розумів і прикладав хибно.

Взагалі, як критик та історик літератури, Стешенко значно уступає таким давнішим українським критикам, як П. Куліш та І. Франко. Але на поч. XX. в., коли в нас не було жадного талановитого літературного критика, котрий би спеціяльно займався критикою, Стешенко був одним з поважніших критиків і дослідників української літератури.

31. VII. 1918 р. Стешенка при досі невиясненних обставинах вбито в Полтаві. Його політичні приятелі були певні, що се убийство мало політичний характер (казали, Стешенка вбив російський шовініст). Та чи се припущення вірне? Стешенко ще в 1917 р. відійшов від безпосередної участи в державнім управлінню, а в літі 1918 не відограваў ніякої політичної ролі.**) В.

---

*) Пр. його сильно протибольшевицька драма „Між двох сил".

**) Гл. про се в Спомінах В. Андрієвського. — Ред.

Бібліографія.

Tóth. Dr. Tihamér, Professor an der Universität zu Budapest. CHARAKTFR DES JUNGEN MENSCHEN (Wachstum und Gestalt. Bücher der Lebenserfassung für den jungen Menschen, II. Band.) 8⁰ (VI u, 164 S.) Freiburg im Breisgau 1928. Herder, Карт. 3·40 M.; в полотні 4·20 M.

Про вартість чоловіка рішає його воля. Суспільність може числити багато т. зв. освічених людей, але мало характерних одиниць. Основою одначе народу чи держави є характер а не наука.

Та книжка хоче вплинути на вироблення у молоді сильного й непохитного характеру.

Якраз в теперішних часах зовнішности, легкодушности й уживання молодь є наражена на численні небезпеки, а тисячі пропадають у вирі зіпсуття.

Автор подає цінні вказівки для тих, що хочуть працювати над самовихованням. Він відкриває ворога, вказує на небезпеки, додає відваги в боротьбі і учить молодого чоловіка що значить: сила волі, поборювання невідповідних наклонів, тримати в карности змисли, вперед думати а потім говорити, з минувшини учитися, про майбутнє думати і тому як найлучше вихіснувати теперішню хвилю.

Було би дуже цінним ось ту книжку перевести на українську мову тай дати в руки нашій молоді. **Т. Г.**

Ks. Stanisław Kozierowski: BADANIA NAZW TOPOGRAFICZNYCH na obszarze dawnej Wschodniej Wielkopolski. P - Ż i uzupełnienie. Poznań. 1928. G. (8)+413. B. 8⁰.

Недавно ми відмітили в „Н. З." (Ч. 10) появу 6 великих томів цінної праці польського священника з Познанщини Кс. Ст. Козєровського про топографічні назви Великопольщі. Нині нотуємо новий, т. 7-ий, згаданої праці, що саме появився. При сій нагоді ще раз висловлюємо наш подив перед незвичайним чином скромного сільського пароха зі Скуржева та бажання, щоби його чин знайшов наслідувачів також у нас.

Нові книжки

АНТІН ГУОНДЕР, **Пімста Монаха**, оповідання з середновіча з ілюстраціями. Цікаві оповідання IV том. Мьвів Р. Б. 1928 липень-вересень. Стор. 98 8⁰. Ціна 1.20. Замовляти: „Добра Книжка" Львів п. скр. 11.

А. Б. **Мученицьке Мехіко.** Львів 1928, стор. 48 8⁰. Ціна 40 сот. Накладня „Добра Книжка".

Отсе дві нові книжечки рухливиго Видавництва „Добра Книжка". Обі книжечки заслугують на це, щоб найшлися в кожній бібліотеці.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Курси для ведення Кат. Акції в Чехословаччині. (КАП.) Від 16 до 20 липня відбувалися у Велеграді інструкторські курси для духовенства у веденню Католицької Акції по парохіях. Курсантами були священики з Чехії, Моравії й Словаччини. Відвідали курси оломунецький епископ Ставель і еп. Бубніч зі Словакії. Обговорено конечну потребу опертя Кат. Акції на апостоляті мірян, котрі співділалиб з парохами й під їх проводом. Актуальними цілями Кат. Акції признано: Католицькі діти мають учитися в католицьких школах. Доступ католицької літератури до католицьких родин. Душпастирство в парохії треба розтягнути й на тих, що не ходять до церкви. Для виобразування світських апостолів треба в першу чергу уряджувати відповідно зорґанізовані реколекції. Багато уваги присвятили курси католицькій пресі, її пропаґанді, кольпортажі. Признано потребу зосередження в парохії діяльности церковної, добродійної, шкільної й суспільної через заведення парохіяльних рад.

Обреґон і Кат. Церква. (КАП.) Кореспондент льондонської „Морнінґ-пост" пише: Убийство ґен. Обреґона буде поважною перепоною для змаганя до переведення релігійного мира в Мехіку. Довідуюся, що ґен. Обреґон обіцяв перевести далекосяглу ревізію становища мехіканського уряду до Кат. Церкви на умовах, котрі архієпископ Ruiz y Flores привіз із Риму. Довідуюся також, що переговори доведено до кінця і що досягнено значного порозуміння.

Норвежський конвертит про свій порехід на католицизм. (КАП.) Норвежський учений, проф. Ескелянд одержав недавно високе державне відзначення за заслуги на науковім полі. В часі цього торжества м. ин. сказав: Одною з причин, для котрої я став католиком було те, що я не міг довше оставати в Церкві, в котрій з особи Христа роблять предмет диспут. Шукаю в Церк і спокою. Я знайшов тільки одну Церкву на землі, котра цей спокій мені дає, а саме Церкву, котра істнує від 1900 літ. У тій Церкві не диспутують. Другою причиною мого рішення було те, що я не міг обійтися без тайни, завдяки якій одержую відпущення гріхів.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ЮГОСЛАВІЯ. Правительственна кріза в СХС тріває дальше. Король поручив місію утворення нового кабінету провідникові словінської народньої партії Корошецові. Корошец почав уже наради в справі утворення нового правительства праці. Коли йому вдасться місія то скупштину відложать до осені, або скличуть коротку сесію перед феріями, що малаб поладнати найважніші справи, а саме конвенцію в Неттуно та стабілізаційний закон.

В справі вбивства Павла Радіча. Београдські часописи доносять, що слідчий суддя, який веде доходження в справі вбивства в скупштині, зажадав видачі послів Поповича та Йовановича тому, що вони оба вмішані в справу вбивства Павла Радіча.

ЛИТВА. Поборюють ліві партії. Литовське правительство видало дальші запорядження щодо обмеження опозиційних партій, головно соціялістів. Всі соціялістичні орґанізації, або ці, що є під впливами соціялістів на терені Литви, порозвязувано. Усі збори й відчити заборонено.

ГРЕЦІЯ. Веніцельос знов при роботі. Веніцельос прибув у неділю 22. ц. м. до Сальоник. На двірці витали його з захватом. Він почав виборчу кампанію. В промові заявив, що вернув до діяльного політичного життя, бо анархія затягнула країну в пропасть. А це тому, бо Греція не мала постійного конституційного правління.

ЗЄДИН. ДЕРЖАВИ ПІВНІЧ. АМ. готові признати нанкінське правительство „де юре". Державний секретар Келоґ заявив представникам преси готовість вести переговори з нанкінським правительством щодо знесення нерівноправних договорів між Зед. Державами й Китаєм. Келог вважає невиключеним признання де юре нанкінського правительства.

Д О П И С И

СТАНИСЛАВІВ. **Жіночі реколєкції.** З великим зацікавленнем прочитала я оповістку в Новій Зорі про замкнені реколєкції для священичого жіноцтва та інтеліґенції, що мали відбутися в днях від 2—6 липня.

Нетерпеливо дожидала я сього речинця. Вже заздалегідь хотіла знати, кілько нас буде, хто прийде, та хто буде провідником?

Підготовляв сі реколєкції Комітет священичих жінок, з енергічною п. Фіголевою на чолі. Місцем реколєкцій вибрано гостинні мури монастиря С. С. Василіянок.

Учасниці зібралися о год. 6-тій вечером. Кожда із нас мала вже з гори призначене приміщення.

Як на перший раз зїхалось нас досить багато, бо 27 осіб, з рїжних сторін цілої дієцезії.

Всякими вказівками і поміччю служила нам у всім вічлива сестра Софронія.

Провідником був нестружденний О. Яків, Редемпторист Бельґієць, що вповні опанував вже нашу мову і володіє нею, як справжній українець. Конференцій мали ми чотирнайцять. Роздумуючи над правдами, які голосив нам о. Провідник, та забуваючи про звичайні турботи щоденного життя, мали ми нагоду перевести справжню обнову нашої душі.

Реколєкції се великий час!

Великий своєю ціллю, великий у наслідках для теперішности і вічности.

Треба їх відбути самому з доброю волею, а можна перекончатися, чим вони є для людини, що жиє на світі, та припадає пилом всяких життевих турбот, гріхів та моральних промахів.

Зрозуміли се добре католики цілого Заходу і вибудували прекрасні доми, в яких протягом року тисячі вірних головно з крутів інтеліґентного громадянства переводять повну обнову своєї душі.

Недаром кличе цар Давид: „Закушайте, а побачите як добрий є Господь".

Вправді і не почули ми якихсь нових правд, досі нам не знакомих, та те, що почули, отворило нам очі на неодно, чого досі ясно не знали, поглубило правди вічні і вказало шлях, кудою нам дальше йти.

Кидала я сі реколєкції з словами Шевченка:: „Тяжко жить на світі, а хочеться жити" і варта жити.

Спільним св. Причастієм закінчився для нас сей духовий пир.

Ми немов знова на світ народилися, раділи мов діти і з сльозами щирого жалю прощались, так з тими тихими мурами, як з о. Провідником.

У нас всіх без виїмку зродилась думка-постанова і то рішуча, відбувати такі реколєкції рік річно, та притягнути до них бодай в трое тільки учасниць, що було сього року.

По реколєкціях запросила нас голова Комітету п. Фіголева на святочні сходини.

Присутні вислухали з великим заінтересованнем реферату п. Голови про нещасну долю священичих вдів і сиріт — відтак звіту з дотеперішньої діяльности Комітету, та пляну на будуче. Відтак розпочалася широка дискусія, якої вислідом був вказів п. Голови: Орґанізуймося, складаймо дотки і збудуймо в коротці дім з написом: Священиче жіноцтво собі.

Честь і дяка ініціяторці сього вельми шляхотного діла, яке спричинило дійсну обнову наших душ та отворило нам очі на потребу орґанізації тих, що досі ще незорганізовані, а по смерти своїх мужів коротають своє життя в найбільшій нужді.

Жінка священника.

Письмо до Редакції.

Через Впр. гр.-кат. Уряд парохіяльний в Станиславові одержала наша Редакція отсе письмо:

Високоповажаний Пане Редактор!

Прошу ласкаво помістити у Вашому Всехваль. часописі слідуючу мою з а я в у:

Оцим маю за честь подати до відома Всеч. Духовенства й Високопов. Укр. Громадянства, що я залишив сповняти обовязки євангельського пастиря в Станиславівщині, а то з слідуючих причин: 1) я прийшов до переконання, що всяка реліґ. боротьба в нашому народі під цю пору приносить нам Українцям лише шкоду; 2) що лютеранізм, кальвінізм і взагалі всякі секти, це лишень т. зв. „вода на чужий млин", — а в Станиславівщині це лишень причиняється до скріплення Німців-протестантів; 3) що протестувати проти Преосв. Епископа Станиславівсьиого, себто заводити „протестантизм" в Їх епархії нема найменчої ґації, бо це лишень спричиняє упадок народніх мас під оглядом релиґійно-моральним; і 4), що— розуміється, для мене є річю найважніщою! — я прийшов до переконання, що правдивий спокій совісти я зможу мати лишень в св. Католицькій Церкві, поза котрою, як справедливо твердять богослови, нема спасення. — З огляду на це я усунувся від т. зв. євангельського руху та повернув назад на лоно св. Катол. Церкви, — як і рівнож членів еванг. церкви стараюсь тепер привернути до католицизму.

Всі укр. часописи, а в першу чергу Всехв. часопис „Правда" прошу о ласкаве передрукування оцьої моєї заяви Рівнож при цьому зазначую, що в цілій низці популярно-наукових статтів і книжочок я постараюся всі справи так званого Євангельського руху в нашому народі відповідно вияснити, щоби тим способом перестерегти наше Високопов. Громадянство перед тим блудним шляхом, на який тепер деякі попадають, приносячи шкоду в першій мірі справам своєї власної душі, — а згодом і цілій укр. суспільності.

Прошу приняти вираз правдивої пошани негідний слуга в Христі
Федір С т а ш и н с ь к и й
бувший євангельський проповідник у Станиславові.
Станиславів, дня 17/VII. 1928 р.

Н О В И Н К И

— **Присуд у наглому суді в Львові** запав 25. ц. м. Суд признав Ординця й Плахтину винними злочину грабунку і засудив їх на кару смерти через повішення. Качмарського і Мироша, признано винними того самого злочину, як неповнолітних засуджено: Мироша на 7, Качмарського на 5 літ тяжкої тюрми. Скіцького і Штокалу передано звичайному судови. На просьбу оборони суд віднісся до ласки Президента Держави, В год. 14·40 прийшло телеґрафічно помилування. Заступну кару обом визначать пізніше.

— **Свято німецької пісні у Відні.** В століття смерти Франца Шуберта (* 1797 † 1828) влаштував Відень у днях 19—22 липня ц. р. німецьке свято пісні. Зїзд був заздалегідь підготований із німецькою педантерією. Із усіх кінців Німеччини та й з інших країн, де живуть Німці, зїхалися німецькі співацькі товариства, так шо в поході вулицями Відня взяло участь 180 тисяч співаків. Співацькі товариства поодиноких міст виступили зі святочними возами, прибраними по мистецьки. Свято вийшло величаво. Та не цим звернуло воно на себе увагу світа, звернули на свято увагу промови німецького канцлера Мюлера та австрій-

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА"** :-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій ловій підвищці. Великий вибір — лише тревалі сорти! 245 5-30

ського канцлера о. Зайпля. Оба вони в своїх промовах зазначили внутрішню нерозривну єдність Австрії з Німеччиною. Само собою, що такі заяви викликали невдоволення в державах, що не бажають собі злуки Німеччини з Австрією. І це негодування вилилося в їх часописах. Та навіть у Франції найшлися голоси, які признають, що годі змусити Німеччину й Австрію до окремішного життя на довшу мету. Паріська „Ere Nouvelle" пише з цієї нагоди, що булоб дітвацтвом дурити себе, немов можна переконати Австрійців, що з поважання для Версайського договору не мають бути членами великої німецької вітчини. Правда й „Е. N." радить, що треба найти якийсь спосіб, щоб бодай на якийсь час припинити акцію за зєднанням Австрії з Німеччиною, б.о це булоб початком великої европейської крізи.

Підвишка особової залізничої тарифи від 15 серпня. На пресовій конференції в міністерстві комунікації повідомив міністер комунікації, що з днем 15 серпня ц. р. ціни особових білєтів на польських залізницях будуть підвищені на 20 відсотків. Ця підвишка обніме білєти першої, другої й третьої кляси. Білєти четвертої кляси, що є головно в познанських поїздах, підвищать на 30 до 35 відсотків. Ціни періодичних білєтів, тижневих і місячних підвищать на 5 до 10 відсотків. Оплати за баґаж і менші посилки остають без зміни. Підвишка буде вжита на залізничі інвестиції. Сподіються з ньої 60 до 70 міліонів золотих.

Дивне явище було сими днями на Виленщині. Коло 8 год. веч. появилася на небозводі вогниста куля завбільшки помаранчі, яснофіолєтної краски, з довгою світляною смугою. Куля бігла зі сходу на захід, а ясна смуга лишилася ще з годину на небі. Цю вістку подає „Аґ. Всходня".

КОМУНІКАТ.

Виділ Товариства Прихильників Освіти у Львові повідомляє, що ц. р. у вересні „Місяці Студента" уряджує збірку на Допомоговий Фонд Студентам. Речинці збірки в поодиноких воєвідствах будуть подані, по одержанні дозволів від воєвідських урядів, окремими комунікатами в пресі. Тодіж розсилатиме Канцелярія Товариства всі потрібні формулярі для збірки. За інформаціями просимо звертатися до Канцелярії Товариства, Львів, вул. Супінського 21. Урядові години кожного дня, крім неділь і свят від год. 1—12 перед пол.

Виділ.

ОГОЛОШЕННЯ

ПАРОХІЯ ГВОЗДЕЦЬ до заміни. Околиця гарна, дуже здорова, підгірська, положення 480 м. понад позем моря. Стація зел. і почта Стрілки 5½ км., повіт Турка. Поля около 60 м., душ около 700; будинки в середнім стані, ліса еквівалєнту 15 моргів. Ріка Дністер в місци. Всякі дані для священика, потребуючого відпочинку, або поратования здоровля. Зголошення враз з описом парохії слати: Уряд парохіяльний Гвоздець, п. Стрілки. 280 2-2

ДЯКА іспитованого прийме сейчас уряд парохіяльний в Коломиї. Вимагається: свідоцтво правдивої релігійности, знання нотного співу, гарний сильний голос не понад 40 літ життя. Зголошення на разі письменно. 3—3 278

„Інвентар Церковний"

— — вийшов другим накладом — —
справлений після найновійших вимог.

Ціна: оправл. в тверду окладинку зол. 3·50, оправл. в мягку окладинку зол. 2.75, порторія від зол. 1·50 до 2·50. 1—3

Замовляти: „ДРУКАРНЯ — ЗБОРІВ".

Повідомляю шан. Публику, що з днем 13. X. 1927, отворив я по 40-літній практиці в першорядних краєвих фірмах

Концес. Заведення електр.-механічне й інсталяційне

при вул. Пекарській ч. 57, у Львові.

Заведення виконує всякі роботи, котрі входять в цей круг, по конкуренційних цінах.

На бажання зладжую коштописи і пляни, переводжу направи електричного освітлення і моторів в як найкоротшім часі.

263 5—15 **Теодор Трупіїв,** Пекарська 57.

ДЕНТИСТ

асист. клініки стоматольогічної У. Я. К.

Д-р мед. Янковський Мечислав

Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.

Дентистичну техніку веду особисто.

ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, I. пов.
277 2—15

Античні, курантові й новітні
ГОДИННИКИ
прецизійні ГОДИННИКИ
направляє годинникар
ЙОСИФ СМЄТАНА
Львів, Коперника ч. 18.
(напроти палати гр. Потоцького).
234 9—10

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 13-50

Робітня годинникарсько-ювілєрська
КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО
у Львові, ул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)
виконує всякі роботи о 40% дешевше
225 як всюди під ґарантією. 10—10

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 25-?

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
всякого рода
поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-ка**
Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.
252 Жадайте цінників. 7—12

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає
:-: першорядна робітня обуви :-: 26 5 27
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
одинує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 5-20

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи, камаші, штильпи, скарпети** і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріяду дуже старанно й по уміренних цінах
Трикотарська робітня В. Лібанської
262 ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін). 5—30

Слюсарська робітня **СЕМЕН КОЗАК**
у Львові, вул. Бляхарська ч. 14.
виконує вікна і хрести церковні, також зелізні огорожі і сіткові. — Приймає **каси огнетревалі** до направи і виконує нові.
208 б 4—5

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД"
одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.
Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.
Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP,
815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.
172 18—?

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ
записуються тільки на найлучші, урядово уповажнені
КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНИЧІВ
:-: :-: Й. ГАЙТЛІҐЕР, ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 16. :-: :-:
Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. **Разом 165 зол. на рати.** Найбільші майстерні. Новітні самоїзди. Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Вписи щодня.
274 3—12

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери
Кружлівки молочарські
264 6—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
приймає всякі церковні роботи, як Євантелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурования, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 209 10-10

ДОВГОЛІТНІЙ ТЕХНІК-ДЕНТИСТ
СТАНИСЛАВ ПЕТЕЛЯК
Львів, вул. Малецького ч. 3.
(бічня Зіморовича)
виконує всілякі дентистично-технічні роботи.
256 Порада безплатна. 6—10

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 58 (160). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 2. серпня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто. П. Ш.: Краків 405.867

Релігійний рух між російськими студентами

Преса доносить, що „Рос. Студ. Християнська Орґ. за кордоном" уряджує сего року такі зїзди:

1. В Німеччині, в Саароні, коло Берліна (вже відбувся).

2. В Чехії на Мораві в Худоби і (від 5—12 липня).

3. У Франції, в Клєрмоні (від 15—22 VII.).

4. В Латвії, в Преображенській Пустини, коло Риґи, „Перший православний зїзд для Прибалтійських країв" (від 1—15 серпня).

5. Загальний шестий зїзд Рос. Студ. Христі Орґ. за кордоном у Франції, в Амієні (від 10—16 вересня).

Окрім того зорґанізовано кілька таборів для молоді й дітей російських і так:

1. Табор для хлопчиків у Франції, коло містечка Мон (Савой) 20. VII. до 1 вересня.

2. Табор для хлопчиків у Німеччині над Балтійським Морем від 5. VII. до 5. VIII.

3. Табор для дівчат у Франції, в Бретанії від 1. VIIр.—1. IX.

Орґанізація та має і свій орґан „Вістник". Адреса: Paris, 15 Blvd Monparnasse, 10.

Так працює російська молодь на еміґрації. Треба дійсно подивляти працю тої бездомної молодіжи, розсипаної по чужих краях. А щож робить наша українська молодь на еміґрації? Часть її вчиться і та робить добре діло. Але багато її дальше займається ріжними нездійснимими мріями, „ділить ґрунти забездурно", дискутує про те, хто знає „чого нарід хоче" і т. и. Такої орґанізації як отся, не поставила.

400-літний ювилей

Сего року святкує чин Капуцинів 400-літний ювилей свого основання.

Він оснований священиком Людвиком де Фоссомброне в липні, 1528 р. на основі „бреве" Св. Отця. В тім році весь чин складався з трьох членів, але вже з кінцем десятиліття мав 700 членів, а тепер має їх 11.000.

Капуцини се оден з найбільш популярних Чинів західно-католицького світа так в Европі, як і за морем. Популярність здобув собі той Чин своєю працею головно по шпиталях. Декуди основував він для добра населення знамениті пожарні сторожі. В часі війн доглядав ранених. В останній війні впало особливо багато Капуцинів на побоєвищах (у Франції на основі закона служили вони й формально як жовніри в армії). В старій Австрії той Чин був також дуже популярний. Від р. 1632 стереже він у Відні цісарських гробниць, в каплиці коло „бурґу", котру народ так і називає Kapuzinergruft. Заслуги того Чина протягом віків дуже великі для багатьох народів. Тому й згадують працю того Чина навіть ліберальні орґани.

Вага традиції

(З приводу торжества в честь М. Шашкевича.)

Було се в вересні 1914 р. В погідну днину в селі Піддисю сидів біля Маркіяново о дуба на подвірю приходства гурток селян зі своїм парохом, нині вже покійним о. Л. Тарнавським. Невеселу вели вони розмову. Бо і як мала вона веселою бути. Кілька миль на захід плив кривавий бій, громи гармат не вгавали, на овиді снувався чорними клубами дим, горів добуток праці наших людей, а всіми дорогами тягнули незлічимі полки російських військ. Вигукування, крики, прокльони мішалися з туркотом возів, ревом гнаної за армією худоби, іржанням коней.

Наш гурток бідкаючи радив, як ратувати останки незрабованого ще добра перед ватагами мародерів, що в догідну хвилю впадали до загород, забираючи, що під руки попало. Поява салдата в сірій шинелі була вістуном лиха, наносила жах на мешканців.

І ось ізза угла приходської хати вийшов молодий, рослий салдат, розглянувся довкруги, а запримітивши ґурток селян і священика, підійшов до них здоровлячи їх вічливо чистою українською мовою. Селяне розпрашалися і скоро відійшли. Остався незнаний чужинець з о. Л. Тарнавським

Налякалися мене хазяї — сказав салдат — та й не диво, бо і ваша дружина стрівожилася моєю появою так, що мені і жалко і соромно. Але дозвольте мені тут хвилю відпочати і поділитися з вами спільним горем. Я родом з Київщини, називаюся С. Йду як звичайний салдат там, де мені начальство призначило роботу. Я нарочно вибрав сю дорогу, щоби зайти під памятник Маркіяна Шашкевича, зложити ґенієви поклін. З білої гори прямую у вашу загороду, щоби подивитися на дуба, про котрий згадує поет, та зачерпнути зі студеного колодязя води, погасити жагучий гніт, що давить серце на вид руїни, яку несе російська навала українсько-національному, культурному дорібкови, на галицькій землі. Бідна Галицька Областє... замовк, похилив голову, закрив руками очі та й гірко заплакав. Ціл ом зрозуміло, що о. Л. Тарнавський відносився з початку до бесіди ворожого вояка з застереженням, держачися в межах вічливости. Однак щирі слези схвилювали його.

Два серця — старця, уроженця галицької України, і юнака, уроженця Київщини задрожали одним почуванням синів спільної матери.

А товчком до порозуміння здавалосяби двох чужих, а так близьких душ у спільному горю став Маркіянів памятник, з під котрого великий його дух грімко повторив слова — забереш мені все і серце і очі, та не візьмеш ніколи великої ідеї.

Так — традиція є великою цінністю.

Розуміння, пошана, любов народньої традиції творить міцне звено, яке сковує всі верстви суспільности в одну могутню будову, котрої не зруйнує жадна людська сила.

Сей так важний чинник мусить під теперішну хвилю лягти в основи поглиблення національної свідомости, мусить стати середником виховання нашого народу.

Без того нарід все творитиме стихію, прямуючу сліпо за сильнійшою волею.

Нехайже з многих нащих традиційних цінностей на Галицькій Области буде Маркіянів монумент на підлиській горі місцем збірним, де бодай раз в рік на одну днину зберуться всі, що почувають себе дітьми одної матери, щоб зачерпнути сили з його великої ідеї.

В день 5. серпня, а на случай непогоди 12. серпня спішім всі — селяне і міщане, шкільна молодь, пластуни, соколи, жіноцтво і мущини — зєднані одним спільним почуванням, одною спільною ідеєю.

о. М. Х.

Карпати

Їх будучність як міжнародної прогулькової артерії.

Місячник „Deutsches Bergland" так реклямує, розуміється, західні Карпати, де поселені Німці:

Коли тужиш за дійсною гірською самотою, то уникай гамірних шляхів прогульковців з цілого світа, на котрих уже давно щезла всяка тиша й поезія лісних, гірських прогульок під тягаром туристичного промислу — і приїдь до нас, у Бескиди! Тут у таємничих лісах моравсько-шлеських гір знайдеш спокій і притім пізнаєш чудову частинку великого ланцюха Карпатських Гір.

Струя прогульковців і туристів пливе до Високих Татр і навіть не запримічує Бескидів. Та якраз се робить Бескиди приманчивими для правдивих приятелів гір. Бо тут не знайдеш безконечних караван подорожуючих, котрі нищать спокій своїм шумом і гамором, тут нема тих несмачних готелів і заїздних домів, котрі ошпетять і найкращі гори.

Зате тут дешевше й вигідніще жити в скромних але добрих гірських приютах „Бескидського Товариства" (Beskidenverein), котре від 35 літ отворило ними ті гори до ужитку. Дороги і стежки добрі, знаки є скрізь і позначені вони також на картах і в провідниках. Помешкання, уряджені згаданим Товариством, допасовані до характеру гір. Ті зелені, лісом і полонинами покриті гори, невисокі і злегка підносяться в гору. Йдеш собі приємними долинами, квітистими лугами й зеленими полями попри милі деревляні домівки. Чисті ручаї скачуть по тих горах каскадами. Взнеслий спокій гірських лісів обіймає тебе. Ідеш в тіні високих смерек і сосен, або попід тінисте гилля буків, зустрічаючи со-ще на ясних полянах. А там верхи гір.. З них маєш легкий перегляд. Багато вигідних просмиків улекшує перехід з одної долини в дру-

ПОЛОТНА Іван Рідль
Львів
267 9—50 г вул. Академічна 2.

гу. Ті невисокі просмики називаються тут „бескиди“ і їм завдячують своє імя також гори.

Дальше поручає автор (Антон Ґруда) поодинокі партії тих гір і пояснює, відки найкращі види гір, подаючи куди йти на якусь висоту. І кінчить: До побачення в наших горах!

Не підлягає ніякому сумніву, що наші, українські частини Карпат належать до найприємніших. На жаль — вони досі ще не „отворені“ для світових туристів: нема скрізь добрих доріг і стежок, нема знаків, нема печатаних провідників у чужих мовах і нема відповідних приміщень.

Але все те колись нарешті буде і то буде напевно. Річ в тім, щоб наше населення не спродало тимчасом своїх посілостей у тих горах, бо се, що тепер варт дуже мало, буде колись мати велику вартість як жерело постійного доходу.

І на се слід нашим селянам-верховинцям звертати увагу. А до „отворення“ наших гір для туристів час також забратися. Бувалі в світі наші Бойки-торговці моглиб тут зробити багато. Але все те вимагає орґанізованого вкладу грошей — так цілих товариств, як і громад. Гріш той згодом виплативсяб і принісби ще гарні проценти. Але передтим слід навчитися у чужих, як вони се роблять, щоб не затратити марно і передвчасно свого гроша, котрого в краю небагато.

Вже вийшла з друку праця проф. С. Томашівського

ПЕТРО

ПЕРШИЙ УНІЯТСЬКИЙ МИТРОПОЛИТ УКРАЇНИ-РУСИ.

(Ч. 6-е Бібліотеки Укр. Христ. Орґ.)
Замовляти в Адміністрації „Н. Зорі“.
Ціна брош. в картоні 1·50 зол.

Політичний огляд

Бігунова виправа „Італії“ і наука з неї. „Святий еґоїзм“ в литовськім виданню. Декаденція ідеї національного самовизначення.

Львів, 29-го липня 1928.

Італіянці — то плем'я закохане в собі до безтямности. Коли думають про себе — про своє минуле й сучасне, про свої дійсні й видумані прикмети — то все в суперлятивах: найславніші, найхоробріші, найблаґороднійші, найґеніяльніші, най.. най..., і так в безконечність. Ще якби тільки так думали, а инші про них так говорили, а то навпаки! Цілком противно як приміром, Анґлійці, що як найменше самі про себе говорять і ніколи нічого не роблять для театрального сфекту, для оплесків, для задоволення порожньої честилюбности. Вони не претендують до ролі першої нації у світі; вони нею є.

Таке приходить на думку, коли тримісячна траґікомедія італійська, під назвою бігунової виправи ґен. Нобіле, до бігла до неславного кінця; коли „герої“ її, вертаючи зелізницею вздовж Европи, з соромом і страхом ховають свої обличча за навісами спальних ваґонів, бо як не чують ухами, то читають очима думки цілого світа: однодушний осуд... Там, в самій Італії, преса й уроблювана нею громадянська думка ще не позбулася театральної фанфаради, одначе вона не всилі закрити перед ніким явного факту „нечуваної компромітації “Італійців з сею буцімто „науковою“ експедіцією до бігуна.

Поняття лицарскости було там здавна инакше ніж у инших народів, та ніколи очи всього культурного світа не були одночасно звернені на один їхній виладок і ніколи моральна віддаль між ґен. Нобіле з тов. та всім культурним світом не була більша й очевидніша. Що Італійці почули себе покликаними виконати на бігуні такі завдання, які досі не вдавалися північним народам і їхнім славним подорожникам, — се можна-б дарувати їм та уважати результат заслуженою карою за легкодушність; що основним мотивом їхньої виправи до бігуна не була потреба науки, тілько меґальоманія — у 13-у річницю вступлення Італії у світову війну скинути на бігуні італійський прапор — се вже межує з психічною ненормальностю; та що капітан й офіцири експедиції уважали можливим ратувати себе перед рядовиками і в моменті, коли чужинці з геройським самопожертвованням кинулися їм на ратунок — сеї таньби не второпає найнужденнійший ісляндський рибак: тут дійсно нема жадного виправдання, й остання спроба „здобути“ північний бігун не буде для Італійців, творців культу „святого еґоїзму“, днем слави.

Сей поганий культ національного еґоїзму розіллявся сьогодні далеко поза Італію і завернув голови не тільки більшим народам, але й піґмеям. Возьмім таку Литву. Два міліони убогих, малокультурних людей відданих на поталу жмені психічно хорої інтеліґенції. Що сучасний Італіянець уважає себе за прямого нащадка і дідича Сціпіонів-Цезарів-Троянів і до того Риму, якого воля була законом для всякого світа, — сю слабість можна трактувати з добродушною усмішкою як національну романтику, з якої пробудження буде колись цілком не романтичне. Коли одначе бачимо перед собою жменю екзальтованих литовських романтиків, вихованих на поемах Міцкевича, як вони в рр. 1918—1920 засипали політичний світ „етноґрафічними“ мапами, на яких литовська суцільна територія сягала під сам Львів і Київ на полудне, та біг-зна куди в инших сторонах світа; як вони у своїх „історично-наукових“ фабрикатах для вжитку чужих дипльоматів анектували для славної Литви $^9/_{10}$ всього того, що від тисячки літ сталося у Східній Европі; як вони, одержавши державну самостійність в дійсних етноґрафічних межах, кинули визов цілому світови, заявили, що вони ніколи не погодяться на ідею самоозначення народів і безумовно вимагають, шоб їм були віддані під власть не-литовські землі, зокрема білорусько-польська Виленщина, як задля осягнення сеї імперіялістичної примхи недорослі піґмеї з усеї сили заходяться коло того, щоб викликати новий світовий пожар; — то тоді ясно стане перед очима, до яких абсурдних вислідів може довести здорова сама по собі ідея—рівноправности всіх племен. Vernunft wird Unsinn, Wohltat Plage. Сьогодні нема у світі більше скомпромітованої ідеї, як та, що нею в 1917—1918 Вільсон полонив був світ — як ідея самоозначення всіх народів. Вона сьогодні зійшла до ряду вилинялих аґітаційних кличів комінтерну. І якщо ідея рівноправности і самовизначення скомпромітується до краю й оберне проти себе весь культурний світ, заінтересований

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 2. VIII. 1928 51

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „Що з вами? Що сталося?“ запитала Настуня, сама перелякана.

— „О, Пані“, відповіла одна з її невольниць. — „Такого вже давно не було в гаремі — як раз тепер батожать дротяними нагайками двох евнухів твоїх перед страшною брамою Джеляд-Одасі, куди їх незабаром запровадять... А одну з найкращих одалісок Падишаха зашивають у шкіряний мішок і будуть топити у Босфорі...“

Настуня зблідла.

Знала, що режім у гаремах був суворий, але не сподівалася аж такої страшної кари за свою образу. Очевидно султан мусів уже заявити суддям, що її обида се обида його і його Дому... Без того аж така кара булаб неможлива. Щось у ній захвилювало. Вдячність для твердого опікуна свого, страх і боязнь, щоб ізза неї не погибло трое людей, — все те відбилося на її обличчу.

Показала пальцем на дві свої невольниці і сказала одно словечко:

— „Ходіть!“ Встали. Вона казала подати собі плащ і вийшла як стояла, з двома служницями.

Тихо мов у могилі було в цілім гаремі і пусто на коридорах його. Евнухи, що стояли при виході на сторожі, мовчки розступилися перед нею, дуже низько кланяючись. Перейшла з двома служницями велике подвіря гаремліку. І прямо йшла до брам селямліку, де вступ жінкам був остро заборонений.**)

Начальник яничарів, що був при сторожі біля брам селямліку, пізнав Роксоляну, бо вона все ходила без заслони.***)

І вже знали її всі люде в палаті султана. Став у дверах і низько склонившись, промовив з острахом:

— „О, найкраща зірко в палатах Падишаха! Вступ до селямліку — жінкам заборонений!“

Не відповіла ні словечка. Скромно і тихо стала біля нього перед дверми — і ждала.

Начальник яничарів збентежився.

Вся сторожа стояла мов остовпіла, бо чогось такого ще не бачила. Яничари дивилися то на бліду Ель Хуррем, то на свого змішаного начальника, котрий очевидно не знав, що робити. По хвилі сказав:

— О, найкраща квітко в городі Аллага! Не входи у двері селямліку! А я сам піду й повідомлю Падишаха, що Ти ждеш перед дверми“...

Мовчки кивнула головою на знак, що годиться.

Не довго тревало, як з кімнат селямліку надійшов молодий Сулейман. Йшов твердим кроком до ночі подібний і дзвонив острогами. За ним ішли два високі достойники.

На вид молодої Ель Хуррем, що скромно стояла біля дверей селямліку, випогодилося гнівне і завзяте обличча Падишаха. Він запитав:

— „Що доброго, о Хуррем, міг би я зробити для тебе?“

— „Даруй життя трьом людям!“ сказала молода Ель Хуррем і зложила руки як дитина.

**) Селямлік — приймні кімнати султана.
***) Автентичне.

(Дальше буде.)

у загальнім мирі, то вина тому буде саме по боці тих, кому ся ідея мала зразу служити. Національна незалежність не може перемінятись ні в огонь у руках дітваків, ні в ніж у руках божевільних.

Небезпека повного здискредитування ідеї національного самовизначення перестала вже бути теорією. Ось, приміром, знані теперішні взаємини між британською імперією і СССР. Здавалось би, що може бути припадніше для британських політиків, як не плян парцеляції СССР, по рецепті повного самовизначення (як се було зроблене в Австрії). І дійсно нема дня, щоб лондонський форинофіс не діставав з усіх боків нової, щораз ліпшої рецепти в в сім напрямі. Анґлійці одначе всі ті рецепти кидають до коша. Вони не думають більше поновляти старі помилки з світової війни і признавати самостійними тих, які не дали доказів, що вже є самостійними під кождим оглядом.

На міжнародну виставу преси

Враження з подорожі.

(Від власного кореспондента).

VII. Угорщина.

Якже представляються перед світом наші тисячлітні сусіди Мадяри, котрим війна порядно обкроїла їх колишню державу — на дві треті простору!... Се особливо цікаво знати, як по небувалій ще катастрофі поставиться обкроєний кадовб Угорщини, бо се свідчить про життездатність — меншу або більшу.

Коли дивимося на яку небудь мадярську річ, не повинні ми забувати, що монґольська орда, звана мадярською, перекочувала в брудних і подертих шатрах через нашу землю в часи, коли ми мали вже розмірно значну культуру, міста і кріпости, державу і торговлю, з якою рахувалася навіть найвисша емпорія тодішнього світа — золота і блискуча Византія.

Тисячлітний, важкий гнет, якого від Мадярів зазнав наш поранений брат за „Бескидом", Руснак угорський, як також жорстокість мадярських військ, котрі в часі останньої війни поводилися в Галичині дійсно в страшний спосіб, — не повинні нас спонукувати до сторонничого оцінювання сили й культурних надбань Мадярів (як взагалі жадного народу, а тим більше сусідського).

Отже: Мадярська вистава робить враження дуже добре і дуже гарне. Се одна з найкращих вистав і то під кождим оглядом.

Перше, що вдаряє в очи на мадярській виставі й опановує всі иньші враження, — се їх в і р н і с т ь формі правління народу свого. Скрізь бе в очі мадярська королівська корона з похиленим хрестом, скрізь написи: „Kiraly", (королівський). Отже: Kiraly poszta і Kiraly orszag і все „Kiraly", хоч нема вже того „Kiraly". Мадярщина жде, як та заклята в немочи дівчина з казки, вірно жде на освободителя свого і господаря. „Kiraly hasa" і „Kiraly terem" — все приготоване і все жде на поворот того „Kiraly".

Та вірність свому королеви зворушує. І не є се пуста „болтовня", бо та вірність коштує Мадярів: вони одинокі удержують кородеву Зиту з дітьми на вигнанню, а при її найстаршім синови держать свого учителя — в далекім провінціональнім містечку Еспанії.

А не треба притім забувати, що було в 1848 р. Коли 1848 р. збунтувалися Мадяри проти свого „Kiraly", бо думали, що самі „лучше вийдуть", а збунтувалися так порядно, що їх „Kiraly" не міг собі дати ради військами австрійських Німців, Чехів, Галичан і т. д., — тоді він попросив помочи у московського царя. Днями й ночами йшли без перестанку московські відділи через Галичину і Карпати тай у крови здавили мадярське повстання. А в камяних казаматах Мункачівського замку так батогами били мадярських повстанців, аж кров сикала...

Ой тяжко бив за бунт „Kiraly Ferencz Joseph"... А тепер все те „забулося", хоч Мадяре добре списують навіть найменші подробиці зі своєї історії. І власне тому забули родови того „Kiraly" тяжку кару за бунт. Вже давно забули, а памятають тільки науку, яку дістали від того часу аж до тепер. Бо хоч їх і набив, здорово набив „Kiraly Ferencz Joseph", але то був таки їх „Kiraly" і за нього вони — мале племя монґольське й оден з найменьших державних народів Европи — мали перший голос у великій державі і властиво диктували їй та впливали на політику світа — поки був „Kiraly"... І тому тепер по науці, яку дістали, відколи не стало „Kiraly" все живуть думкою про „Kiraly". А їх диктатор Горті уважає себе тільки (Ляндесфервезер) — в неприсутности правного „Kiraly", котрого не пускає до дому могутна спілка держав, котрі виграли війну. Ще не пускає...

Але на молодого „Kiraly" жде „Kiraly orszag" і Kiraly hasa" і „Kiraly terem і навіть тут, недалеко над Реном, де отаборився малий намет Мадярів — усе в нім „Kiraly"

Що се таке властиво?

На се питання відповімо при кінци опису вистави, бо мабуть трохи за довгий випав опис головного враження з надписів і корони, які панують над мадярською виставою.

Сама вистава складається з вісім частей, а в кождій з них дуже зручно вложена мадярська пропаганда.

В історичній части представлений розвиток угорського друкарства від 1472 р., то є від часу, коли не то ні один з сусідів Угорщини не мав ще тої штуки, але навіть такі країни, як Анґлія або Скандинавія, ба й могутна тоді Еспанія. Вже тоді за „Kiraly" Матвія печатали в Буді — а що? розуміється хроніку (історію!) угорської нації-держави...

Якеж се характеристичне! А ми ще до тепер — з пів тисячки літ по них — не напечатали на своїй землі ні повної історії України, ні навіть малої історії своєї Церкви для нарола. Приємно почути? Але се правда. А нашу хроніку бачив хто? Хоч дещо було, та загирилося...

В тім відділі виставлені й цікаві друки, що виходили в столиці Угорщини для ріжних иньших народів, головно балканських Славян. В офіціяльнім катальогу вистави на ст. 298 читаємо в статті Елємера ф. Чако з Будапешту таке:

„Особливо ун'верситетська друкарня в Буді зачинає заосмотрювати також околичні народи, Сербів, Русинів, Румунів, Словаків і Вендів книгами зложеними і печатаними в їх власних мовах — блискучий аргумент проти сегодня принятої в світі те и про тисячлітне гноблення тих народів Уграми".

Тут уже трохи перебрехалися наші зрештою шановні сусіди. Аж до павзи — се речення правдиве, бо є докази того на виставі. Але висновок з тих фактів рішучо неправдивий, бо такого гнету, якого допускалися Мадяре над вичисленими вище народами треба шукати в історії, а в сучасности хіба одні Румуни дорівнують тодішним Мадярам (і — дасть Бог — подібно будуть колись покарані як Мадяре).

І автор отсего опису вистави, хоч мимо всего симпатично відноситься до Мадярів, міг би як очевидець посвідчити, який перед війною був мадярський гнет на Прикарпатській Руси, де прогульковці навіть заговорити не сміли до тамошного населення, бо зараз зявлявся шандар і „урядував". За невинну пісню замикали туристів, а тамошна немадярська інтеліґенція була так стероризована (і по части змадяризована), що навіть на ніч не приймала.

І під тим оглядом Чехи, котрі головно причинилися в світі до вироблення Мадярам опінії гнобителів, — мали повну рацію, бо дали свідоцтво правді. А книжки в чужих мовах були печатані, але тоді, коли ще не було мадярського глупого шовінізму.

В другій части виставлено мадярську столичну пресу, в третій провінціональну.

Цікаві отсі цифри: Перед війною (коли Угорщина мала 20 міліонів населения) печаталося там 2205 періодичних видавництв. Тепер коли є 8 міл. населення) печатається 1049 таких видавництв. Перше спотребувано кождого місяця 120 вагонів паперу, тепер 100 вагонів — знак, що преса з о с т а в ш і й Угорщині зовсім не упала, тільки ще скріпилась...

В 1914 р. печатано дневники в 206 міліонах прим., в 1925 р. (при 8 міл. населення!) в 82.200.000 прим.! На кождих 10.000 душ припадає одна газета. Кождий міліон душ консумує 10 міліонів примірників газет. Се великий розвиток.

В р. 1914 третина угорської преси печаталася на землях, котрі тепер відлучені від Угорщини. На простір т е п е р і ш н о ї Угорщини припадає 1135 органів, на занятий Ромунами 210, Чехословаччиною — 118, Югославією — 51, Австрією — 1, Італією — 1.

В 4-ій части представлено інформаційну службу мадярської преси і нації, як кореспбюра, закордонну пропаганду і т. п. До тої служби удержують 200 фахових сил.

В пятій части — фахова преса: наука, штука, техніка, хліборобська преса і т. д.

В 6-ій части штука друкарська (тут і марки, банкноти і т. п.). Друкарень на Угорщині 631 (не забуваймо — на 8 міл. душ!), друкарів 5850, а всіх занятих при угорській пресі коло 60.000 душ — на 8 міл. населення!

В 7-ій части представлені накладні книжок і бібліотеки (більших 40, народніх бібл. 1500). Річна продукція книжок виносила в 1913 р. 2377, а в 1926 р. при сильно зменшенім населенню підскочила до небувалого числа 3828. Ось що значить нарід, котрий розуміє вагу рідної книжки! Таким чином Угорщина стоїть тепер зараз коло Голяндії й Данії.

Тут слід підчеркнути, що у нас число видаваних книжок по війні зменшилося, хоч до Галичини під Польщею прибуло ще кілька міліонів Українців на Волині й т. д.

Осьму часть вистави займають столи до читання, де стоять найновіші газети й 1000 книжок, виставлених видавцями. Т р е т и н а т и х к н и ж о к с е п е р е к л а д и з м а д я р с ь к о г о н а ч у ж і м о в и. В наукових органах мадярських змісти й резіме подавані також у мовах німецькій, анґлійській і французській.

Отсе найглибша і найтривкіша пропаґанда, а не виключно політична. Чому? Бо політичні відносини скоро змінюються, а з тим і політичні видання тратять актуальність. Зате своя історія, чи своя повість, чи своя поезія, видана в перекладі на чужі мови — віками інтересує найповажніщі круги чужих народів.

І власне такої пропаґанди, культурної у нас Українців нема зовсім. Тільки дві Німки дали в останніх літах дещо з нашого письменства — і на тім кінець. Нема кому робити у нас такої пропаґанди. Але якже багато маємо „творів" про „ущасливлювання всего світа" ріжними мріями. Нпр. величезний твір такого енергійного фанатика як Микита Шаповал — я вже й титул тої книги забув. Хто її читає? І чи не шкода часу тай паперу?

О, багато думок насуває мадярська вистава. Але час кінчити її опис, бо ще иньші ждуть.

Я обіцяв дати відповідь на питання, чому Мадяре не попускаються думки про свого „Kiraly". Ось та відповідь:

Та мала монґольська орда, що перед тисячкою літ вдерлася в само серце Европи й тут працею, великою працею, вспіла постійно отаборитися, якраз через свою маленькість відчуває знаменито, що вона може легко розплистися в морі чужого їй оточення. Може і вже булаб розплилася, якби не реальне й органічне олицетворення її влади, по можности постійне, трівке. Се олицетворення очевидно не може бути ні в камени, ні в полотні, ні в папери, тільки в живім роді, в династії, коло котрої моглоб кристалізуватися все иньше. Н а в і т ь тоді, коли той головний, репрезентативний рід, чужий по своїому походженню, він все таки лучше сповняє свою кристалізаційну й репрезентаційну функцію, ніж камінь, полотно, або папір, чи картка до голосування. Бо на камени, на полотні й на папері можна написати все, що завгодно, як на кождім мертвім предметі, а картки до голосування це піря, яке летить з народів скубаних як гуси, демаґоґами — при помочи брехні, алькоголю,

ФУТРА
ТУХ І СПІЛКА
275
ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
новоотворений СКЛАД ФУТЕР
Львів, Скарбківська, ч. 3.
4—15

перекупства і т. п. „всенародних" способів. Не годні перед тими „способами" охоронитися й найбільші народу. Завалили вони мудру Грецію, завалили й Рим могутній. Все те відчула мала орда монгольська — й тому так довго вдержалася. І тому дальше держиться того, при чім удержалася по сей день. З неї говорить інстинкт самозаховуючий.

Але тая орда ніколи при тій своїй одній основній ідеї не була невольницька: вона знаменито обстоювала свою участь у владі, що доказує її найстарший в Европі сойм, незалежно повставший від англійського.

Ось тайна державницької сили тої орди, а тепер культурної нації.

Коштовний лет

Лет італійського ґенерала Нобіле до північного бігуна буде грубо коштувати Італію. Не рахуючи коштів самої виправи і розбитого літака, треба буде заплатити за всі виправи, котрі вибиралися ратувати ґенерала і його оставших на леду товаришів Шукали їх досі 11 виправ на санках, 20 кораблів і 24 літаків. В тих пошукуваннях взяло досі участь около 2.000 осіб!

Кораблі отсі:

Citta di Milano (італ.)	250	людей залоги
Крассін (рос.) . . .	300	„ „
Малиґін (рос.) . . .	120	„ „
Штрасбурґ (франц.) .	475	„ „
Русвельт (франц.) . .	80	„ „
Норденскєльд (норв.)	300	„ „
Браґанца (норв.) . .	16	„ „
Гобби (норв.) . . .	18	„ „
Інґер IV. (норв.) . .	12	„ „
Квестр (норв.) . . .	17	„ „
Таня (норв.)	17	„ „
Маріта (норв.) . . .	12	„ „
Гаймдал (норв.) . .	13	„ „
Михаіл Сарс (норв.) .	?	„ „
Беслє Карі (норв.) .	?	„ „
найменьше	1.630	людей залоги

Виправи літаків:

Сім шведських . .	55	людей
Амундсен-Ґільбо .	5	„
Фінський літак . .	4	„
Три російські . .	12	„
Три італійські . .	15	„
Два малі „Даймлери"	?	„
Два „Удети" . . .	?	„
	91	людей

Кілько людей взяло участь у виправах на санках, не відомо. — Італійський буджет всказує й так 4 міліярди дефіциту, отже ще 10—30 міліонів не зробить уже великої ріжниці. Найгірше те, що весь світ кричить, що Нобіле не повинен був як командант опускати инших.

на ЗМІНУ АДРЕСИ!

Просимо звернути увагу

З ДНЕМ 1. СЕРПНЯ Ц. Р. АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ „Н. ЗОРІ", „ПРАВДИ", „ПОСТУПУ", „БЕСКИДУ" Є:

Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов.

Телефон 4-48

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Вісти з Ватикану. (КАП). Представник Апост. Столиці в Болгарії монс. Ронцалі прибув до Риму, щоби зложити Св. Отцю звіт про тяжкі втрати, які понесли катол. церкви і школи в Болгарії через землетруси. — Латинський патріярх Єрусалиму монс. Барляссін прибув до Риму і возьме участь у нарадах товариства оборони св. віри в Палестині. Головою сеї інституції є монс. Кремонесі.

Св. Отець про вагу катол. преси. Редакторови індійського катол. часопису „Курєр" заявив Св. Отець на авдієнції слідуюче: „Радо благословлю проводови, співробітникам і читачам Вашого часопису, з окремаж тим передплатникам, що дбають про поширення Вашого часопису через зєднування нових передплатників. Скажіть католикам Індії, що Ми вважаємо діло католицької преси одним з найуспішнійших і тому одним з найконечнійших завдань Апостоляту".

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

Виміна вязнів між Польщею і СССР. Деякі польські соймові клюби мають виступити на осінній соймовій сесії з внесенням, щоб уряд випрацював новий проєкт закона в справі виміни вязнів між Польщею і Радянщиною. В першу чергу йде про звільнення деяких вязнів, між ними о. Скальського, не обнятих попереднім законом.

РАДЯНЩИНА. Воєнна паніка. Ґен. Буденний відбуває інспекційну подорож уздовж західної границі. У всіх своїх промовах зазначує, що відділи кінноти, котрі стоять на пограничі, мусять бути готові в кожній хвилі до відпору ворожого наступу. Ці промови викликають переполох у приграничних містечках.

Заслання на Сибір. Почата недавно акція виселювання землевласників з радянської Білорусі вже покінчена. Загалом виселяли в глибину Сибіру 640 родин.

Заворушення біля Минська. У кількох селах невподалік Минська вибухли заворушення серед селян з приводу нагального стягання податків.

ЛАТВІЯ. Московська переворотова пропаганда. Центральне бюро рижських професійних організацій замкнене за протидержавну діяльність. Як доносять латвійські часописи, латвійські професійні орґанізації дістали значні суми на комуністичну пропагаду в Латвії.

ЮГОСЛАВІЯ. Нове правительство утворене Корошецом, лідером словінської партії, вже уконституовалося. Президію та внутрішні справи обняв Корошец, а заграничні справи: Маринкович.

Хорвати проти правительства. Хорватський селянсько-демократичний союз задумує зірвати політичні взаємини з правительством. Є проєкт, щоб цього самого дня, коли відбудеться перше засідання скупщини, зібралися посли до хорватського сойму.

НОВИНКИ

— **Незвичайна жара в Еспанії.** На території всеї сливе Еспанії панує нечувана жара. В деяких околицях південної Еспанії температура доходила до 60° С.

— **Пожар лісів під Закопаним.** Оноді стали горіти татрянські ліси. Доси згоріло кілька морґів ліса. В рятунковій акції взяло участь і військо, та гашення було спершу утруднене темрявою ночі.

— **Вибух у фабриці штучних огнів у Варшаві.** 21. м.м. в фабриці штучних огнів в Варшаві, що заложена тому два місяці, прийшло до вибуху, що його наслідком згинуло 4 людей. Одна робітниця й один робітник, що був причиною вибуху, врятувалися. Згаданий робітник запалював папіроску й кинув сірник, що спричинило вибух.

— **Вибух вулкана на Филипинах.** Вулкан Майон знову став викидати струї ляви на висоту кількасот стіп. В околиці відчули нагальні потрясення. Теперішний вибух вулкана має бути найлютіший від 1900 року. Мешканці міста Лібонт утекли в трівозі.

— **Смерть від грому.** В Бислачу, в Тухольщині, грім влетів вікном до одної з хат, вбив власницю хати. Потім пробив стіну до сусідної стайні та вбив два коні.

— **Погіршення в здоровлі Степана Радіча.** В здоровлі Степана Радіча, що вже кращало, послідувало несподівано погіршення. Це стрівожило лікарів.

— **Автомобілева катастрофа.** Під Патирма людьми, наслідком тріснення ґумижем оноді перевернулося авто з чомового обруча й накрило подорожних собою. Заразом експльодував збірник бензини. Нещасні не могли видістатися з під тягару воза й згоріли живцем.

— **Втекло кількасот божевільних.** В Нюйорку в часі пожежі втекло з закладу божевільних кількасот недужих. Доси вдалося зловити 100 божевільних.

— **У статті: „Вечір чеської музики"** (в 49 ч.) треба справити отсі друк. похибки: ст. 3 рядок 13 з гори замість завдання — має бути заведення; ст. 3 рядок 18 з гори замість творах — має бути творчих; ст. 4, шпальта 1, рядок 23 з гори замість сонета — має бути соната; ст. 4, шпальта 1, рядок 24 з гори замість Емоль — Фмоль; ст. 4, шпальта 1, рядок 53 з гори по „Edur" замкнути дужкою): ст. ст. 4, шпальта 1, рядок 54 з гори по 2/4 додати Cis-moll; ст. 4, шпальта 2, рядок 19 з гори замість Едур — має бути Фдур.

ОГОЛОШЕННЯ

ВАЖНЕ для П. Т. Духовенства і Читалень! **ЄВАНГЕЛІЯ,** служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і на час переплетня П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. І. пов. 17-? 149

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 6-20

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 14-50

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ
записуються тільки на найлучші, урядово уповажнені
КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНИЧІВ
:-: :-: Й. ГАЙТЛІНҐЕР, ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 16. :-: :-:
Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. **Разом 165 зол. на рати.** Найбільші майстерні. Новітні самоїзди. Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Вписи щодня.
274 4—12

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ
у великім виборі
227 9-12
по низьких цінах
І. Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-. Трибунальська 1.

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА"** :-: РИНОК 35. :-: біля Народної Торгоелі уділяє **10%** рабату 245 6-30 з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. **Великий вибір — лише тревалі сорти!**

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 59 (161). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 5. серпня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЙ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто. П. Ш.: Краків 405.867

„Також католики“

(До психольоґії душевного роздвоєння української інтеліґенції).

Цілком недавно тому, у знанім нашим читачам анархістичнім орґані, виданім для знищення українсько-католицької Церкви в Галичині, один старший і по свому заслужений світський громадянин умістив статтю на церковно-політичну тему — нібито з приводу православного руху на Покуттю — цілком у дусі того орґану: Romam esse delendam! На погляд автора, єдиний лік на православну пропаґанду то... негайний розрив з Римом і зреформування нашої Церкви на протестантський лад...

Отсей жалісний продукт невгамованого темпераменту людини, вік якої велить десять раз передумати кожде між некритичну публику кинене слово, викликав лагідні критичні уваги з боку одного з наших духовних співробітників, де висловлено здивування ізза дивного способу аргументування.

У слід за сим, наша Редакція одержала з кол, близьких тому світському авторови, протест, зміст якого, коли викинути з нього обовязкову у наших відносинах особисту лайку, зводиться до того: не тобі, пан-отче, вчити такого старого практикуючого к а т о л и к а як коломийський автор!

Се типовий приклад трактування у нас церковно-політичних питань і ненормального психічного роздвоєння нашої інтеліґенції на сім полі. Той факт, що тут мовляв маємо до діла з загоністою світською людиною, тут не важний. Зрештою і в сім випадку ми не маємо жадної причини сумніватися, що згаданий коломийський реформатор таки дійсно в щоденнім життю бездоганний католик; та як-раз сей факт свідчить про патольоґічний стан передової частини нашого народу, бо в устах не-католика, православного, масона або еретика подібні думки про Рим нікого не дивували-б і їх певно поза Українцями ніде у світі серед католиків не стрінеш.

Звідки у нас беруться „католики“ сього типу, яких по анальоґії з недавною породою амфібних „тоже — малоросів“ можнаб назвати „також — католиками“? Для відвернення всяких непорозумінь зазначуємо згори, що до них не зараховуємо тих людей злої волі, що тілько прикидаються католиками для успішного руйнування католицької ідеї серед нашого народу і що про них була у нас мова в статті „Брехня як принцип і аргумент“ (ч. 57). Тут маємо на увазі тілько людей доброї волі, одначе зі скривленою психічною конституцією у сфері церковно-політичних справ, що на-жаль у своїй добрій вірі не менше лиха накоюють аніж свідомі брехунці-інтриґанти. Отже вертаючи до питання, звідки у нас беруться такі типи, треба мати перед очима факт, що наша українська народність, не вважаючи на всю свою старину, ще досі не витворила сущільної культурної індивідуальности і виявляє богато прикмет примітивности, дворідности чи бастардности. На тлі отсього орґанічного недоросту всього громадянства можна що-тілько зрозуміти ріжні дивоглядні прояви нашого національного життя, серед того і церковного, яких нема у жадного иншого народу.

Возьмім наперед саме поняття католицької Церкви. З XI-го віку почавши, у нікого нема найменшого сумніву, що католицька Церква, а що некатолицька, і що поза Римом нема католицької Церкви. Натомість у нас і досі не перевелися люде, які обертаються у сфері понять часів Фотія: Папа римський — то перший достойник між рівними патріярхами; признавання його ні-до-чого не обовязує; проти нього можна довподоби бунтуватися; римська наука, орґанізація і дисципліна обовязує зединених хиба стілько, скілько вони самі зволять її приймити, і т. ин. Такі анахроністичні, суперечні з самою ідеєю єдиної католицької Церкви, погляди можна стрінути у деяких православних (російських) фільософів релиґійних, яким уявляється якась абсурдна церковна федерація; під проводом синоду зложеного з усіх патріярхів, з римським включно... Таким романтикам годі дивуватися, одначе як пояснити собі, що у нас, по трьох віках безперервного обєднання, ще можуть бути подібні думки такі суперечні з поняттям католицької Церкви? Хиба тим, що ми за ті довгі віки від одного берега відплили, та до другого ще й досі не доплили.

Такої анахроністичної романтики в поглядах на Церкву у нас більше. Виховані майже виключно на російсько-православній історіоґрафії, наші „також-католики“ залюбки уявляють собі український нарід в образі гарної дівчини, до якої мовляв весь світ залицяється, яка всім має право показувати свої примхи та погрожувати... гарбузом. Римови, мовляв, ми зробили ласку, признавши його теоретично; якщо він не буде нам по-волі, то ми контракт розвязуємо...

В основі такого розумування наших „також-католиків“ лежать два грубі історичні фальші. Перший той, що Унія буцімто довершилася більше з ініціятиви і головно в інтересі Риму, що мовляв всі зиски були по його боці, а всі страти по нашім. З сею історичною брехнею час уже покінчити. Певно, католицька Церква ніколи не тратила і не тратить з очей своєї вселенської місії, й вічно діяльна в напрямі церковної єдности, одначе й се правда, що наші предки більше шукали Риму ніж Рим їх. Українці не встигли були витворити власної національної Церкви, а відчуваючи інстинктовно необхідність її мусіли раз-ураз звертатися до найпершої Матери і Виховниці всіх народів — до католицької Церкви. Ті українські владики, що колись у Бересті підписали уніонний акт також не були ініціяторами і революціонерами. Вони бачили тілько необхідність. Вони боялися, що коли вони самі не возьмуть справи в руки, то вони остануть пастирями без стада — владиками без вірних. Наші „також-католики“ нехай запамятають собі добре історичну правду: не римський прозелітизм довів до Берестейської Унії, а масовий перехід української православної людности на латинський обряд (був се час відродження католицької Церкви по тридентським Соборі, а глибокого упадку православної) був рішаючим моментом при довершенню Унії, так само як не що инше спонукало було 1708 р. львівську Ставропіґію до того самого кроку як лише — порожна Успенська Церква. Отож треба раз покінчити з леґендою про наші мінуси, а про римські плюси. Навпаки, панове! Український нарід лише виграв на Унії, а Рим — коли його розуміти в тіснішім значінню, як сам тілько латинський обряд — тілько стратив. Рим дуже добре знав, що без Унії при тогочаснім занепаді православної Церкви, він міг рахувати на великі здобутки для латинства (і польський клир ніколи не переставав звертати Римови уваги на сі користи), одначе він не пішов по лінії обрядового еґоїзму, тілько навпаки, підносячи ідею Унії до становища начального принципу Христової Церкви, видаючи в її користь закони і обороняючи її на кождім кроці, тим самим припинив, а в кождім разі сильно ослабив, розгін латинства на Схід. Одним словом, українці потребували і потребують звязку з Римом — очевидно не формального, а дійсного, сердечного і повного довіря. Що наші земляки перед віками не всі і не цілком ясно здавали собі справу з того, то можна зрозуміти; та годі вибачити новим „також-католикам“ ,що ще й досі, по тількім історичнім досвіді, того не розуміють і все ще мріють про якусь „національну“ Церкву з маловажною католицькою прищіпкою, або й цілком без неї.

Поза обєднаною, т. зв. греко-католицькою, Церквою не було й нема самостійної національної Церкви на Україні. Правда зараз по Берестейській Унії, з антаґонізму до неї деякі православні ідеалісти взялися відроджувати українське православе. І дійсно довели до одинокого ясного моменту в його історії. Се Могилянська реформа в Києві, що її так вислављяють наші історичні і літературні підручники. Та не уймаючи тому православному ренесансови нічого з його дійсних, не так-то вже богатих, цінностей, наші „також-католики“ нехай не забувають двох фактів: 1) що Могилянська реформа була спробою насильного внутрішнього окатоличення православної Церкви, себто є ярким історичним прикладом висшости католицької Церкви; митроп. Петро Могила, конкуруючи з католицькою Унією, не вмів і не міг нічого красшого видумати, як саме зблизитися до католицтва і перебрати від нього масу внутрішніх уряджень; 2) що новозреформована на католицький лад українська православна Церква помогла

була дуже успішно цареви Петрови цивілізувати Росію, одначе з погляду українських національних, в тім ряді і церковних, інтересів отся Церква була недоноском: твором слабим, безхарактерним і однодневним.

Ось вам і другий історичний фальш, що неначе та фіра сіна вїхала в голови наших „також-католиків“.

Релігійний рух в СССР.

З переляканих голосів большевицької преси видно, що мимо всіх переслідувань усякого релігійного руху таки червона влада не може з ним дати собі ради.

Найбільш енергічно має працювати в большевії секта „ВСЕХ“ (Всесоюзний Совєт Евангельських Христіян). Сего року видала та секта в СССР. релігійний календар п. з. „Евангельський Совєтнік“ в 30.000 прим., а „Новий Завіт“ з псалтирем в 25.000 прим. Опріч того видала цілу біблію, ріжні духовні пісні і ноти до них та шість чисел періодичного журнала „Христіянин“.

Всі ті видання переходять дуже остру цензуру (Але переходять; католицьких видань влада СССР. не пускає ніяких).

„Красная Газета“ добачує небезпеку і в тих сектанських виданнях і наводить такий вірш зі збірника духовних пісень:

„Да умретъ кумиръ тѣлесный
Матеріальный ідеалъ!
Дай, чтобъ ідеалъ небесный
Надъ Россіей возсіялъ!
Дай, чтобъ мечь ей былъ не нуженъ,
Чтобы сгинула война,
Чтобы жизненныхъ жемчужинъ
Не губила впредь она!“ і т. д.

Таксамо „Комсомольская Правда“ потверджує великі успіхи сект: вони своїми організаціями вже переважають організації безбожників, хоч останні знаходять явну підтримку уряду.

Одначе на загал признає большевицька преса, що найбільше значіння в народі має все таки „старословянська церква“, себто тихонівська, котра править Богослуження у старославянській мові.

Політика Німців в Чехії

З приводу зложення мандату німецьким послом Д-ром Роше.

Сьогодня більша часть німецьких послів у Чехії, а саме три їх партії: Союз хліборобів, Німецька христіянсько-суспільна партія і Німецька партія промисловців належать до урядових партій Чехословаччини і мають в уряді двох міністрів. А опозиція стоїть дальше на тій самій неґації, на якій стояла перед літами. З того приводу пише пражський кореспондент орґану „Ляйпціґер Найесте Нахріхтен“ ось що:

„Партійні доґми, особиста зненависть і кепсько зрозуміле почуття одвічальности і короткозорий провінціоналізм довели до того, що розбилися безчисленні зусилля, щоб бодай мїщанські партії Німців в Чехії допровадити до одного фронту в чехословацькім парляменті. Роздор зріс до тої міри, що про якусь згоду нема що й говорити.

ЗЕФІРИ Іван Рідль
Львів
267 10—50 д вул. Академічна 2.

На тім тлі являється зрозуміла резиґнація німецького посла Д-ра Роше з мандату, котра недавно наступила. Він належить до промислових кругів і все визначався енергією і знанням справ, що проявлялося особливо в його річевій критиці чеського буджету. Нікого Чехи не слухали з такою увагою як його.

Др. Роше мав таку програму: Наперед довести до порозуміння між німецькими партіями на тлі фактичного стану річи, то значить — признаючи приналежність німецької землі до Чехії. Опісля погодитись між собою на якесь мінімум жадань. Тоді зачати боротьбу за те мінімум.

Таким чином Др. Роше давав програму конструктивної опозиційної політики Німцям у Чехії, — котра очевидно корисно відріжнялася від „непримиримости“ безплодних негативістичних партій.

Ту свою політику зачав Др. Роше заявою в буджетовій комісії, в листопаді 1927 р. про готовість приступити до активної, позитивної співпраці з Чехами в Чехословацькій державі. Його підпер подібною заявою провідник німецької нац.-соціялістичної партії, Др. Кнірш. І хоч у путрі Німецької Національної Партії, до котрої належав Др. Роше, ведено довгі дебати над його заявою, кінець кінців партія обстояла його заяву і в пару місяців опісля вибрали його навіть головою клюбу послів тої партії, щоб додати йому більшої поваги в переговорах між німецькими партіями.

Перша в краю вирібня
ЦЕРКОВНИХ СТАТУЙ (фігур)
і артистична
різьбарсько-орнаментаційна робітня
ФРАНЦ ІВ. МАКС
249 Львів, Личаківська 15. 7—10

Тепер Др. Рошер зріжся й головства клюбу і мандату. З його траґічної, пращальної промови в чеськім парляменті виходить, що його власна партія саботувала поза його плечима його акцію порозуміння. Кождий Німець — пише кореспондент — котрий слухав тої промови Д-ра Рошера, мусів червоніти від сорому: тілько засліплення й інтриґанства представив Др. Рошер.

Наслідки того політичного засліплення будуть такі, що взаїмна нехіть і політична мізерія будуть дальше рости. А скінчаться хіба тоді, коли на арену вистушить те покоління, котре тепер дорастає в нових умовах.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Христ. Організації:

Ч. 1. Основи соціольоґії . . . . . 3·— зол
Ч. 2. Світила Сходу . . . . . 3·— „
Ч. 3 Спіритизм . . . . . 2·— „
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія . 0·80 „
Ч. 5. Секти й сектанти . . . . . 0·€0 „
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит України-Руси . 1·50 „

Початки христіянства в Київській Руси-Україні.

В сучасній історичній науці остаточно вже вияснено, що поширення христіянства та христіянської культури на Україні не було ділом самого тільки Володимира Великого. Св. кн. Володимир Великий лише остаточно утвердив христіянську віру, котра почала була ширитися на українських землях значно давніше. Збереглися перекази й леґенди, що приписують початки христіянської місії на наших землях св. апост. Андреєви та Климентові, Папі Римському (що його римський цісар Нерон заслав до Криму в І. в.). Найновіші дослідники гадають, що сим переказам можна вірити, й що в кожнім разі христіянська проповідь розпочалася в південній Україні таки в І.—ІІ. віці по Р. Хр. Але довший час христіянство не могло утвердитися на Україні через постійний рух по українських степах ріжних племен (переважно кочовницьких, напів-диких), котрі нищили на своїм шляху здобутки христіянської релігії й культури. Особливо значні були успіхи христіянської місії (правовірної й аріянської) на Україні за панування Готів — у IV. в. Але рух Гуннів і т. зв. „велике переселення народів“ у кінці тогож віку майже знищили успіхи христіянства й цівілізації на українських землях. Та вже під кінець IV. в. знову була відновлена (завдяки св. Йоанови Золотоустому) христіянська місія в південній Україні. Але довший час христіянство не досягало того поширення, що в IV. ст. за часів геґемонії Готів. VII—VIII. вв. були, здається, добою найбільшого занепаду христіянства на наших землях. Щойно під кінець VIII. в. христіянська віра осягнула знову видатний успіх на Україні вже серед сх.-словянських (пра-українських) племен, котрі — користаючи зі спокою, що наступив тоді в українських степах, — заселили півд. Україну й увійшли в безпосередні зносини з христіянським світом. На межі VIII. - IX. вв. руссько-словянський князь Бравалин — після походу на південний Крим — прийняв разом з дружинниками христіянську віру в вірменській кольонії Сутдеї, або Суражі (нині Судак) в півден. Кримі. Треба думати, що Бравалин зробив пробу поширити христіянство серед своїх підданих. Але, очевидно, не мав успіху. В кожнім разі до серед. IX. в. серед українських племен панувало поганство. В 860 рр. кн. Оскольд і Дир, що приняли христіянство з Візантії, вдруге пробували поширити христіянську віру на Україні. Вони навіть заснували митрополію чи епархію (з центром у Київі). Але їх діяльність зустріла вороже відношення з боку нижчих верств суспільства, привязаних до старовини й поганства. З того скористав новгородський князь-норман Олег, з котрим воював Оскольд із-за білоруських (кривицьких) земель. Спираючись на поміч поганських „низів“ на Україні, сей варязький ватажок заволодів Україною і, вбивши Оскольда, зробився київським князем. Наступила на довший час поганська реакція. Київська митрополія чи епархія зникла. Щойно в 940 рр., під кінець князювання Ігоря († б. 948 р.) почалося відродження христіянства на Україні. Колиж влада на Україні перейшла до Ігоревої вдови — св. кн. Ольги, наступив на короткий час росквіт христіянства в її державі. Св. Ольга не тільки сама охрестилася, але й робила енергійні заходи до знищення поганства та до христіянізації всіх підвладних їй сх.-словянських земель. Спершу шукала вона допомоги в сій діяльности у Візантії. Але в 957 р., підчас її подорожи до Візантії, вийшов у неї з візантійськими Греками конфлікт. Можна догадуватися, що головною причиною сього конфлікту була проба Візантійців накинути Україні свою церковну й політичну зверхність (Греки завсіди намагалися підпорядкувати собі ті країни, які навертали на христіянство). Після того св. Ольга звернулася на Захід. У 961 р., на її просьбу, був присланий до Київа зах.-христіянський католицький епископ св. Адальберт. Таким чином була утворена католицька епархія на Україні. Св. Адальберт (котрий пізніше — будучи архієпископом Маґдебурзьким — відзначився як ревний місіонар у полабсько-словянських землях), за допомогою св. Ольги та її співпрацьовників-боярів, енергійно приступив до поширення христіянської віри та боротьби з поганством. Рівночасно св. кн. Ольга з боярами змагала впровадити й инші зміни в життю України та наблизити її до цивілізованих христіянських держав. Але

Найновіще про чрезвичайку

Як виглядають тепер тортури в большевицьких тюрмах. — Що таке „Чорний Ворон". — Як судять по два рази за те саме і вирок на арешт змінюють на кару смерти. — Як викрадають людей у мішках з чужих держав. — Ріжні хитрощі.

На днях утік з большевії б. офіцир колчаківської армії Ф. Ф. Григоріев, котрий перед пару літами повірив зазивам совєтської влади, щоб вертати з еміґрації. І він свого часу вернув був до СССР. Як тільки перейшов границю, його таки зараз увязнила чрезвичайка і продержала в Минську в тюрмі ні меньше ні більше, тільки два роки — під закидом, що він шпіон. Тепер Григоріев утік і подав у російськім демократичнім дневнику „Руль", котрий виходить у Берліні, отсі відомости про те, що тепер діється в тюрмах чрезвичайки.

Про голод і грязь, котрі царять у тюрмах минської чрезвичайки (ГПУ) нема що й говорити. Камери переповнені „до отказа". В кімнатах призначених на 25—30 людей, зіпхано около 150, мужчин і жінок разом. Режім як найострійший. Для вязнів, котрих чрезвичайка уважає „важнійшими", пороблено малесенькі, темні келії („одиночки") величини одного до двох метрів. Там аж до вироку обходяться з ними сяк-так, а потім піддають тортурам, „щоби признавалися". Тортури такі: Через засудженого перепускають електричний ток з усе зростаючою силою, здавлюють пальці в т. зв, „гільзових рукавичках" і провадять на т. зв. „пробний розстріл".

Страшні болі приневолюють тортурованих „признаватися" до всего, чого хоче від них чрезвичайка, навіть до річей, про які перший раз в життю чують.

Хоч які страшні дві перші згадані тортури, то т. зв. „пробний розстріл" найстрашнійша з мук. Та мука звичайно останна, бо потому таки дійсно розстрілюють. Відбувається вона так:

Перед пробним розстрілом дають нещасному мученикови кілька днів на роздумування. Потому він бачить, як до воріт заїзджає „Чорний Ворон". Се автомобіль, що возить людей призначених на смерть. Вязня зі звязаними руками виводять з камери довгим коридором, де напроти бачить він білу домовину, забризькану якби каплинами крови. При виході сковують його залізними кайданами й саджають в „Чорного Ворона" та везуть під лісок коло Минська, де вже зроблені всі приготування до розстрілу: викопана яма і стоїть чекіст з рушницею. Нещасному вязневи востанне кажуть, щоби „признався" до всіх своїх „злочинів" і видав „спільників". За кілька мінут видають при нім останні розпорядження в справі розстрілу. На жертву наводять рушниці і знов кажуть: „Признайся!" Ще кілька хвилин і тортура скінчена...

Недавно піддали такій тортурі якогось Ассаулова і потому дійсно розстріляли.

Весною сего (1928) року розстріляли в Минську без суду і слідства польського підофіцира Івана Романовського, котрий сидів там два роки в тюрмі. Польща предкладала в обмін за нього увязнених большевиків, але його таки задержано й по ряді тортур убито в 6. камері на другім „подвалі". Майже рівночасно з ним розстріляли Арсенія Власіна, б. секретаря минського ґубернського управління, також за шпіонажу. Зразу засудили його були на 4 роки тюрми. Але потому взяли на тортури й розстріляли. Католицького священика Віктора Вербинського і православного Константина Рудаковського вислали на три роки в тюрми на страшних островах Соловках лиш за те, що вони не хотіли приняти пірванних совєтських грошей.

У хвилі коли оповідаючий се втік, засуджено на розстріл б. поручника царської армії Івана Гіля „за контрреволюцію". Його видав товариш, б. офіцир саперного баталіона Федір Грач, котрий також був під розстрілом. Гравчеви замінили розстріл на 10-літне перебування в т. зв. політичнім ізоляторі. Тоді Грач перейшов зовсім на службу до чрезвичайки і його випустили.

Цікаві річи оповів Григоріев про Петра Романейка начальника латвійської шпіонажи. Його схопили в Латвії та в мішку викрали через кордон. Він перейшов на службу чрезвичайки й видав 120 людей, з котрих богато схопили і розстріляли.

Не меньше цікава історія большевицького шпіона, Іллі Халимоньчика, котрого увязнила польська влада. По освободженню Халимоньчик утік до Минська. Але йому взяли за зле, що опустив Польщу й засудили на кару 5-літної тюрми на Соловках.

Не меньше поучаюча історія Анатоля Мироновича. Він приїхав до Минська і „зголосився" до чрезвичайки з заявою, що його прислав уряд Латвії для шпіонажи, але він не хоче шпіонувати СССР. Тоді чрезвичайка дала йому 50 рублів і лучшу кімнату та казала мовчати, поки не виробить для нього інструкції. За короткий час одержав Миронович 1.000 рублів і вів гуляще життя. Потому післали його в Латвію, де директиви давав йому большевицький посол в Ризі. На дорогу дали йому 1.500 рублів, а посол в Ризі додав 500 рублів. За те Миронович уложив плян висадження латвійського моста на Двині, але виконати його не міг. Тоді большевицькі аґенти викрали його з Латвії, доставили в СССР. і там мин-

ФУТРА
ТУХ І СПІЛКА
275
ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
новоотворений СКЛАД ФУТЕР
Львів, Скарбківська, ч. 3.
5—15

ҐАРСОНКИ, Светери
в новоотворенім магазині
казочно дешево!
244 б **КОПЕРНИКА 17.** 7—30

знову християнська й цивілізаторська діяльність князівського уряду й боярства зустріла опір з боку поганських „народніх мас", на чолі котрих станув сим разом підрісший син Ігоря й св. Ольги — Святослав. Вибухло повстання. Св. Ольга була усунена від влади; чимало бояр побито („отъ бояръ и смерть мнозіи пріяша", каже літописець). Св. Адальберт, переслідуваний поганами, ледве втік з України. Владу обняв Святослав, прихильник старинних поганьско-„лицарських" традицій, старого ладу життя й поганської віри. Але сим разом поганська реакція була коротка. Святослав недовго перебував у Київі. Вже через два роки по перевороті він розпочав свої далекі походи — у надволзькі й надкамські краї, на Кавказ і нарешті в Дунайську Болгарію. В кінці Святослав передав київський престіл синови Ярополкови (в 969 р.), а сам хотів остаточно оселитися в завойованій ним дунайській Болгарії. Але Греки витиснули його з Болгарії. Повертаючи на Україну, загинув (972 р.) у битві з Печенігами, яких Греки підмовили до нападу.

Його заступником на київськім престолі став син Ярополк. Його виховала була св. Ольга і він в своїй державній діяльності був продовжателем її політики. Так само як і св. Ольга, він змагав до наближення України до цивілізованих країв, до перебудови державного й суспільного життя на нових основах, до обєднання сх.-Европ. земель в одну сильну, монархічну, культурну державу і т. д. Безперечно, св. Ольга постаралася познайомити Ярополка з християнською релігією й виховати в нім пошану й любов до християнської віри й культури. Літопис каже, що св. Ольга мала навіть намір охрестити свого вихованця Ярополка, але не відважилася се зробити, боячись Святослава.

Нема сумніву, що *Ярополк дуже прихильно ставився до християнства*, протеґував християнам *і піддержував зносини зі Св. Римським Престолом.* Се визнають всі дослідники початкової історії християнства в Сх. Словянщині. Так само не може бути жадного сумніву, що християнство на Україні за часів Ярополка, по смерти Святослава, ширилося *не з Візантії, а з Заходу.* Як свідчить тогочасний історик Яхя Антіохійський, довший час по смерти Святослава відносини між Україною а Візантією були дуже неприязні. Головною причиною їх неприязни була очевидно загибіль Святослава, в котрій найбільше винні були візантійці. Перемігши Святослава, вони заключили з ним мирову умову, а слідом за тим підмовили до нападу на Святослава Печенігів. В битві з ними полягли Святослав і більша частина його війська. Крім того, неприязне відношення Ярополка до Візантії*) пояснюється може також вилином св. Ольги, котра мала в свій час конфлікт з Візантією й, розчарувавшись у візантійцях, завязала тіснійші зносини з Заходом і заложила (як ми вже згадували) зах.-християнську епархію на Україні. Через ворожнечу з Візантією за часів Ярополка, неможливе було поширення християнства з Візантії. З християнськими краями Закавказу, котрі давніше мали були, здається, значний вплив на розвій християнства на Україні (напр. за Бравалина, що прийняв християнську віру в вірменській кольонії, за Ігоря котрий деякий час із військом перебував у Закавказі), зносини України за князювання Ярополка дуже ослабли. Торгівля України з західними державами, з Варягами та з Візантією в добі Ярополка була значно більшою й важнішою, ніж зі східними країнами. Головна увага Ярополка звернена була не на схід (або південний схід), а на *захід і північний захід.* Отже з трьох осередків християнства, котрі впливали на розвій християнської віри й культури на Україні перед Ярополком, — Візантії, Закавказу й християнського Заходу, за часів Ярополка християнство на Україні могло поширюватися лише з Заходу. Се цілковито потверджують й літописні відомости про зносини Ярополка з Апостольською Столицею й з германським імператором, деякими західними джерелами і т.д.

*) Взаємовідносини між Україною й Візантією впливали очевидно з неприязного відношення України до візантійців. Се бачимо з того, що візантийський уряд скоро по смерти Святослава робив пробу навязати добрі відносини з Ярополком і прислав до нього послів з дарунками чи даниною. Але в Київі, очевидно, вже не вірили Грекам.

(Дальше буде.)

ська чрезвичайка засудила його на 10-літню ссилку на Соловки (на Білім Морі) без права амнестії.

Так виглядає зміст оповідань Ф. Ф. Григорієва тільки про деякі прояви большевицької „справедливости" та судової процедури чрезвичайки в однім Минську. На тій основі можна собі представити, що діється там на нашій нещасній Україні, котра відповідно до бажання своїх безбожних „лівих" провідників знайшлася під страшною владою безбожного уряду СССР. В світлі таких фактів можна собі також виробити відповідну оцінку тих наших редакторів і аґітаторів у Галичині, котрі в часі виборів захвалювали „гарну державу за Збручем".

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ранше РОМАН ЗУБИК — ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для 247 П. Т. Отців. 8—30

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

VIII. Ultima Thule (Ісляндія).

І вона здобулася на світову виставу своєї преси і книжки!... **Ultima Thule**, найбіднійша з бідних, країна леду („**Eisland**") і нагого каміння, котрою потрясають страшенні вулькани...

Очам своїм не вірю — тим більше, що у великім катальогу вистави на 400 ст. тексту і пару сотках оповісток не знайшов я ні згадки про неї.

Але єсть! Онде стоїть і представляється всему світови у своїй маленькій, білій як сніг кімнатці, з синіми хідниками. Виразно написано: Ісляндія. Маю в сім році, 1928-ім 102.000 (сто дві тисячі душ) населення, а столиця Рейкявік має 23.000 людей. Я самостійне королівство, звязане з Данією персональною унією. Маю свій власний університет, кілька середних реальних шкіл і бібліотек та — 60 (шістьдесять) органів преси і тількож друкарень...

На сто дві тисячі населення!... Се вже разом з малими дітьми... Таж кождий галицький повіт має тілько або й більше. І шістьдесять органів преси! Неймовірне, але правдиве. Поділіть число населення через число тих органів, а побачите, як люде читають і очевидно платять за те, бо інакше неможливо булоб удержати тих 60 органів преси.

Та коби то лише — преси. Але ось стоять печатані там книги... І які книги! Просто з дива не сходжу, чи се справді продукція тої розмірно невеликої країни серед моря, де три четверті простору займають „екляри" (гори покриті вічними ледівцями) і снігова пустиня і т. зв. „гравни" (зовсім нагі" величезні поля каміння котрих страшна пустка, як згідно кажуть очевидці, не дасться описати. Тільки де-не-де видніють там на високорівнях („гайдари") з рідкою травою, де пасуться вівці, головне „богацтво"убогих Ісляндців, котрі часто терплять голод: бо риба не все певна, а зарази винищують отари їх овець.

І якже вчасно зачалася там духовна продукція!

І як запопадливо збережено старі рукописі ще з 12 століття! Збережено — мимо страшних знищень тої країни вибухами 29 вульканів, з котрих сім вибухає правильно, збережено — мимо таких страшних зараз, як та, що в рр. 1402—4 знищила 66 прц. всего населення, котре і без того ніколи не було велике і все було дуже змінчиве в числі та рідке. Ось деякі цифри:

В р. 1703	було	там	50.444 душ
„ „ 1769	„	„	46.201 „
„ „ 1786	„	„	38 .42 „
„ „ 1902	„	„	78.489 „

А тепер там усего — 102.000 людей. Простір можливий до замешкання виносить усего 42.068 кв. клм., отже куди меньший, ніж у Галичині!

Сніг паде в Ісляндії цілий рік, а від вересня аж до мая ніч панує... Лісів нема... Найскорше можна ще зустрінути рідко розкинену березу **Betula Carpatica**), але й вона виступає звичайно тільки в формі корчів... Звіринний світ дуже убогий. Ще найчастійше можна побачити лиса і — спеціяльну ісляндську мишу (котра живе тільки в Ісляндії). Цікаве, що рена впровадили на Ісляндію доперва в 18 столітту, а саме в р. 1770. До сегодня населення Ісляндії не може якось звикнути до уживання ренів як домашніх звірят. Вони в дикім стані блукають по високих „гайдарах". Вже скорше любуються там в конях. Вони малої породи, але певні. Рогатої худоби мало, а свиня — рідкість. Зате собак багато.

Хоч Ісляндія довкруги оточена морем і має гарні ріки, чисті як хрусталь і білі як молоко і брунатно-жовті (найбільш відомі ріки Ісляндії: Тойрса, Гвіта і Скейдара), — то з риби живе там усего 27 прц. населення, то є лиш около 27.000 людей, головно з полову оселедців. Більшість населення живе з овець: значить „повинні" знаходитися приблизно в такім стані, в якім наші Лемки, Бойки і Гуцули були тому літ около 80 до 100, коли жили головно з випасу худоби.

Дивна то країна. На її скалистім грунті тягнуться й багна з теплими стоячими водами (т. зв. „лянгари") поруч довжезних на милі каменних лав і великанських присб (т. зв. „гальзарів"). Є й болотнисті вулькани, що метають горячим болотом, нпр. коло озера Минати („озеро мух"). Дуже там часті сірчані жерела. На горах стоять вічні сніги і леди, там клімат постійно полярний. А на долах мряки і бурі. Страшний ісляндський „містур" (вихор-крутіж) ходить по долах і мече вулканічним порохом та часто й людей живцем засипає як у нас часом сніговії у великі зими.

Доми в Ісляндії з землі і каміння, покриті торфом. Лишень у Рейкявіку й пару иньших оселях є й деревляні домівки, — се вже люксус.

Історія Ісляндії не дуже богата в події. Християнство приняли Ісляндці в р. 1000. В 1056 р. був там уже перший католицький епископ, опісля повстало ще одно епископство. З ним прийшли й монастирі та перші школи. До р. 1262 мала Ісляндія самостійність (отже втратила її на близько сто літ скорше ніж наша земля). В тім році покорили Ісляндію Норвежці. В р. 1380 Ісляндія разом з Норвегією попала під владу Данії. Король Христіян III. силою впровадив протестантизм. Ісляндці боронили свою катол. Церкву, але не могли встояти. В 17 століттю двічи знищили Ісляндію магометанські пірати з Альгеру (в рр. 1627 і 1687). Потому раз-у-раз навіщували ту країну то страшні землетруси й вибухи вульканів, то голодні роки та зарази.

Інтересна новочасна політика Ісляндців, котрою вони доборолися повної самостійности. Зачалася вона надзвичайно скромним здобутком від окупантки Данії: в 1843 р. вибороли собі Ісляндці право скликування маленького соймику з виключно **дорадним** голосом. Видко, не було між ними багато радикалів, котрі гукалиб, що се „зрада ідеалів", приймати такий соймик, котрий не має права нічого рішати, тільки може „балакати — до схочу". І той невеличкий соймик балакав собі й нічогісінько не міг ще поправити, бо гнет був такий, що Ісляндцям не вільно було навіть займатися торговлею на своїй землі: вона була застережена для Данців. Так тревало аж до р. 1854, коли соймик Ісляндії „вибалакав" знесення заборони торговлі Ісляндцям. І ще „побалакав" 20 літ і в р. 1874 став уже дійсним соймом своєї землі, хоч мав тільки 36 членів, з того 6 було іменованих данським королем. Від 1903 р. Ісляндія видає вже власні паперові гроші. Її невеличкий сойм (зложений з двох „палат", висшої: 14 і нисшої: 26 членів) своєю повагою устоявся й помалу довів до того, що сегодня Ісляндія зовсім самостійна монархія, котру лучить з Данією тільки та сама особа короля (персональна унія). Сей звязок Ісляндії дуже хосенний, бо через нього одержує вона в тяжких роках поміч від Данії, має змогу коштом Данії мати потрібні її заступства свого населення в чужих державах і т. п. (багато Ісляндців є на еміґрації, нпр. в Канаді, де вони залюбки поселюються над озерами, нераз коло Українців).

Мова Ісляндців старо-норвежська, котра там захоронилася від змін, яким підпала у властивій Норвегії. Устна словесність Ісляндії дуже стара і дуже цікава (особливо її старинні „заги"). Цінні рукописи збереглися від 12 століття. Біблія в ісляндській мові напечетана була вже в 1584 р. і то велика книга. Як там її розхопили (мимо бідности і мимо дуже невеличкого числом населення!) видно по тім, що вже в пять літ опісля є нове видання біблії і раз-у-раз нові.

А перші релігійні друки появляються там ще скорше, бо в 1534. Перший роман випечатано там MDCC.VI (1756 р.). Дивлюся — й дійсно дивно робиться. Перший календар випечатали 1671 р. Ба — онде й енцикльопедія поетів ісляндських з 1748 р. — і вже друге її видання!

І хто все те консумував у таких давних часах, коли всего населення на тій бідній землі було около 50.000 душ?... Але видко, що булокому читати, бо інакше не появлялисяб такі поважні твори.

Ісляндська преса почалася в тім самім році, що й наша — в 1848. Орган „Pjodolfûr" — виходив аж до 1919 р. Цікава та витревалість у видаванню (наш перший орган „Зоря Галицька" впав уже по пару літах — серед пару мільонового населення на урожайнійшій землі світа!). А онде пишаються річники органу ісляндських жінок „Kvennabladid". Є їх 25 (двайцять пять річників). А онде стоять під склом чудово ілюстровані видавництва. Кольоровані! Дійсно — кольоровані і то якими ніжними красками! А як старанно виконані ілюстрації! Нема варварських пик, які лучаються в „ілюстраціях" преси деяких кількадесять (!) мільонових народів, котрих „ілюстратори" думають, що нпр. очевидне обличчя розбишаки може „презентувати" ангела пр. в ілюстраціях під Рождество. Сеж факт і то не оден.

Дивлюся я на всю ту працю малесенького племени Ісляндців і очей відорвати не можу.

На ілюстраціях типи жінок і дівчат, европейські, гарні. Одяги густовні.

Онде церковця з базальту, торфом крита, стара, почорніла. І чудові види гір тої страшної країни вульканів, вихрів і гейзерів. А онде мапа Ісляндії — ще з р. 1585. І то кольорова! В таких давних часах така мала країна здобулася на таку мапу...

Дивлюся я на те все ще раз і ще раз і ріжні думки находять в ісляндській кімнаті...

Св. Отець про кат. пресу.

В Індіях зорґанізовано видавання великого катол. орґану п. з. „Curier" при помочи чина Ісусовців. Св. Отець приняв на авдієнції редакторів того орґану, уділив їм благословенства й виголосив до них довшу промову про вагу й обовязки кат. преси. Закінчив її так: „Діяльність кат. преси уважаємо за найуспішнійшу і тому за найконечнійшу апостольську працю".

„Чого в Мексику так мордуються?"

Під таким заголовком львівська „Праця", орґан славної партії праці, так поучає народ: Там народ не має з чого жити. Чому? Бо всі!! землі і маєтки Мексика забрали костели... Катол. ксьондзи сильно тримаються землі і хоча власти вже не мають, але мають майно і т. д. і т. д.

Просто вірити трудно, щоб аж такі видумки хтось не соромився пускати в народ, що „всі (!) землі" мають там катол. духовні, — коли їм сконфісковано навіть церковні кладовища і їх власні ризи. Розуміється, сі факти знає кожда інтеліґентна людина, отсе знають і редактори „Праці". А чому вони виписують неправду? Сю таємницю розяснить собі кождий, хто перегляне инші статті в тім самім числі, де хвалиться відносини в большевії, котра буцім то навіть пенсії дає хлопам на старість....

Д О П И С И

РЕКОЛЄКЦІЇ ДЛЯ МОЛОДІ СЕРЕДНИХ ШКІЛ. Такі реколєкції відбулися від 2—16 липня 1928. в **Станиславові,** у **Львові** і в **Перемишлі.** Почин і ініціятиву до них дав провідник Марійських Дружин о. д-р Йосафат Маркевич ЧСВВ. Сего року було звиж 300 учасників (ниць). Се справді потішаючий прояв між нашою молодю! Бо їй передовсім треба сего Божого світла і сили, щоб могла йти безпечно і певно дорогою вказаною Христом і Його Церквою.

Се також запорука лучшої і світлійшої будучности для нас. Сі молоді люди, се будучі діячі нашої суспільности. А як вони від молодости переймуться високими ідеями Христової науки — то пізнійше не так легко зійдуть на манівці, тай не підуть за тим, що вороже Церкві і Христовій науці. Наша християнська суспільність повинна щиро підперти сей почин і заохочувати в будучности всю нашу молодь до участи в таких реколєкціях. Вже час, щоби вся наша інтеліґенція зрозуміла, що відродження нашого народу і надія ліпшої будучности є тільки на основі науки Христа і в злуці з Христовою Церквою. Всякі инші дороги і способи до ущасливлення нашого народу — є фальшиві і блудні. Тому вже від молодих літ повинні ми вкорінювати в наші серця високі ідеї Христової науки, щоби опісля приноровити до них ціле наше життя. А се якраз мають на цілі відбуті реколєкції.

Тому і не дивно, що всі три наші Преосв. Епископські Ординаріяти щиро підперли сі змагання. Щира Їм подяка, що так радо підпомагають сей правдиво християнський і католицький рух між нашою молодю, — правдива дяка всім Отцям, що схотіли потрудитися в цих реколєкціях — а певно, що найбільше вдоволені сі, що брали участь в самих реколєкціях.

Заохочуймо всю нашу молодь до участи в таких реколекціях, а в сей спосіб богато причинимося до лучшої долі нашої суспільности і цілого нашого народа. Так сповнимо клич покійного Папи Пія Х.: „Всьо обновити в Христі!"

о. Іван Погорецький.

ЛІСКИ коло Белза. (Посвячення образів Страдань Пресв. Богородиці. — Відпустове свято.) У відпустове свято Сострадання Пр. Богородиці дня 22. червня ц. р. вложено на Білостоці в Лісках многоцінний камінь у вінець пошани-пієтизму до Страдальної Матінки: відбулося торжественне посвячення сімох ікон Страдань Матери Божої, — творів нашої славно-звісної артистки п. Олени Кульчицької з Перемишля. Ікони страдань Пр. Богородиці, у виконанню яких наша артистка вложила весь засіб своєї творчої культури і великого таланту, мають безперечно високу мистецьку вартість. Вони визначаються глибоким чувством і незвичайною силою виразу; особливо образи, на яких зображено, як „чашу терпіння, гіркого болю Мати зі сином пють аж до краю", роблять на глядачах сильне, потрясаюче враження.

Ці образи Страдань Пресв. Богородиці стануть для побожних прочан невичерпанним жерелом віри і потіхи серед тернистої дороги життя. Вдивляючись при молитві в ці ікони, побожні відпустовці будуть знаходити лік і полекшу на тілесні і душевні терпіння, серця їх будуть наповнятися пошаною, вдячністю і надією на Неї — цеї Царици Мучеників, матери сімох мечів болю, які пробили Її любляче серце, ці ікони будуть уділяти прочанам цю силу духа, яка є запорукою вічного життя. Неодному поможуть ці образи віднайти загублену віру і „каючись будити мертву душу" та через приняття св. Тайн розвеселити своє засмучене, грішне серце.

В цих образах Страдань Божої Матери відчуваємо гірке лихоліття нашої поневоленої батьківщини, ці злидні, кривди і несправедливість, що давлять болюче кожду українську душу. Многострадальна Божа Мати, це могуча заступниця нашого многострадального українського народа, навчає нас, що "у терпінню побіди сила, що в злидних волю треба кувати"; Вона вливає в наше серце надію, що „ми воскреснем з тюрем могили, що инше неволя і зацвите ще кращий час"; Вона каже нам „складати в жертві наші терпіння за Україну щастя і долю", як співаємо в прекрасних піснях до Преч. Діви Марії.

Невсипущими заходами о. Ріпецького, пароха в Лісках, ся відпустове місце на Білостоці, положене на межі нездепсеної Холмщини, з кождим роком підноситься на належну висоту релігійного і народного завдання. Цегорічне відпустове свято Стражду-шої Матери Божої, яке зачалось вечірнім Богослуженнєм, суплікацією і наукою нашого золотоустого проповідника о. М. Дороцького випало величаво. Двоморгову площу заняли фіри відпустовців, які прибули навіть з далеких сторін, щоби віддати поклін Стражду-щій Матінці та збогатити свою душу духовними ласками. Висповідались всі прочани, які бажали приступити до св. сповіди. Коло двох тисяч богомольців обновило свої душі в св. Тайні Покаяння. Подвійну важку духовну працю мусіли виконати о. о. сповідники, тому, що лише половина запрошених отців душпастирів прибула з духовною поміччю. В часі відпустових Богослужень виголосили проповіди о. о. Дороцький, Бахівський і Кашубинський. По скінченім Богослуженню величезний здвиг прочан заняв обширне місце коло відпустової, новоспорядженої криниці, щоби взяти участь у водосвяттю та набрати до дому посуднну свяченої — цілющої води. Вдоволені ободрені на дусі та перняті сильною надією на могучу поміч Стражду-щої Матінки вертали побожні прочани з Білостоцького відпусту.

Учасник.

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ і ЛЬОРНЕТКИ
від найдешевших до найдорожчих
поручає фірма
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1. і 3.
Репарації виконує скоро або відворотною почтою.
212 а 12—30

РАДОЦИНА (пов. Горлиці.) Є на Лемківщині село Радоцина в Горлицькім повіті, забуте всіми, тільки не забуте всякого рода просвітителями. І тут минулого року в липни зайшли схизматицькі висланники і підмовами тай погрозами „навернули" людей на „прадідну православну віру". Остало одначе мені ще гарне поле праці між шкільною дітворою. Але й тут прийшлося мені стрінути великі перепони. Учителькою є п. Олена Соболевська. Не знаю яким правом час від часу виручується вона в школі своїм мужом, котрий також мішається до заряду школи. Надто маю певні дані, що паньство учителі симпатизують також з православним рухом. Вистарчить сказати, що католицьку церкву оминають, а беруть участь в схизматицьких богослуженнях. Помимо того якийсь час був зглядний спокій.

Небавом прийшло до отвертої боротьби. Коли схизматицький батюшка у велику пятницю насильно в гр. катол. церкві в прилученім селі заложив плащеницю, а я сповняючи обовязки пароха, усунув її, так тоді учителька п. Соболевська висипалася лайкою на адресу католицького духовенства.

Знова дня 19. травня, підчас науки релігії, війшов до кляси п. Соболевський і власновільно забрав діти на схизматицький похорон. На мій спротив заявив, що ученики ходять і на жидівські похорони. В тім випадку померший не був школярем, бо вже давно перестав до школи ходити. Відтак дня 14. червня учителька дала вільний день від науки, щоби діти могли взяти участь в схизматицькім богослуженню.

Зате, коли я 25. травня повідомив п. учительку, що 29. травня буде для шкільної дітвори сповідь, то спротивилася цему заряджению, кажучи що треба заповісти тиждень наперед.

Опісля я довідався, що такого заряджения нема, а чотири дні аж надто вистарчали, щоби повідомити Пов. Шк. Раду. Через це загалом не було шкільної сповіди. Якщо ходило відпровадити діти на схизматицький похорон, або з нагоди якогось схизматицького свята звільнити дітей від науки, то на це не треба було аж тижня наперед, щоби повідомити Повітову Шк. Раду. Також не уважала п. учителька вказаним повідомити мене про конець шкільного року, ані дати мені клясифікаційний дневник до виповнения.

Дітей учить, що як довго в школі, то мусять бути Українцями; (слово: Українець утотожнює з гр. кат. віроісповіданням), а коли вже вийдуть зі школи, то будуть могли стати православними. Як при такім трактованню катол. священника зі сторони учительки, мусить виглядати наука релігії, не треба говорити. Діти прямо нехтують всякі поучення, а година релігії стає невиносимою. Серед таких обставин вплив катол. священника стає неможливий. А найсумніше це, що та учителька є донькою гр. кат. священика, котрий ще жие і є парохом в нашій дієцезії.

Про ті сумні відносини я вже повідомив Пов. Шк. Раду в Горлицях. А тепер подаю це до відома загалу, а з окрема нашій соймовій репрезентації, щоби могла покликатися, якого то рода просвітителів посилають нашим дітям. Це також вказує, якими засобами ширится на Лемківщині нещасна схизма.

о. Константин Дацько.

Як жити в літі?

В „Епоці" оповістив Д-р Хлодецкий отсі приписи про те, як треба жити в літі:

Кожда пора року має властиві собі хороби. Нпр. в зимі люде хорують найбільше на запалення легких, в літі на хороби кишок і жолудка та на дезинтерію, котра тепер лучається дуже часто і спроваджує навіть смерть.

Ради на те такі:

Треба бути обережним у приниманню харчів, не остуджувати нагло жолудка студеною водою і мороженим, бо з того походить тяжке запалення кишок. Найлучше в жару пити холодний, легкий чай з цитриною, бо найновіші досліди відкрили, що в цитрині є вітаміни, конечні для здоровля.

Особливу увагу треба звернути на чистоту колодязів, бо в них часто криються бактерії тифу й дезинтерії. В літі взагалі треба меньше їсти, ніж у зимі, бо в спеку жолудок слабше травить. Молоко, особливо квасне, ярини і салати, се найлучший харч в літі. Але й на чистоту молока треба звертати увагу, бо в молоці від хорих коров часто є зародки сухіт, тифу й дезинтерії.

В літі не їсти товщів (ковбас, солонини й вепровини), бо вони тоді викликають тяжкі хороби кишок і жолудка та скріпляють поти й почування прикрої горячи Найлучший товщ се свіже масло. В літі треба також вистерігатися алькоголю й тютюну. В часі обіду не пити багато холодної води, бо се гальмує травлення. Добре при обіді долити 5 до 6 каплин сільного квасу, який гасить спрагу і сприяє травленню.

В часі жари уникати великої втоми і потів, бо се дуже шкодить здоровлю. Особливо вразлива на горяч шкіра на голові. Длятого треба її обливати холодною водою кілька разів денно. Одяг повинен бути легкий і ясний. Капелюх найлучший соломяний. Здорово купатися в ріці, але не довше як 10 до 15 мінут.

Читайте „Нову Зорю"!

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Ілля Мечників-Спадаренко

(З приводу 15-ліття його смерти)

Недавно на Вел. Україні урочисто обходили пятнайцяті роковини смерти Іллі Мечникова-Спадаренка, відомого в цілім світі бактеріольога, одного з найбільших українських учених.

Ім. Мечників-Спадаренко народився в 1845 р. в шляхетсько-поміщичій родині на Харківщині. Освіту дістав у Харківській ґімназії та на природничім виділі Харківського університету. В 1864 р. скінчив університет, а три роки пізніше став доцентом зоольоґії в Одеськім університеті, потім короткий час був доцентом Петербурз. ун-ту, а в 1870 р. обраний був професором зоольоґії Одеського ун-ту. В 1860-их та 1870-их рр. випустив у світ цілу низку (більше восьмидесяти) поважних наукових праць, писаних переважно німецькою мовою, по зоольоґії (головно по ембріольоґії та по історії нижчих видів тварин) і також чимало цікавих науково-популярних статтей і книжок („Про лічничі сили орґанізму", „Наґис науки про походження видів", „Сучасні напрями в біольоґії" і т. ин.). Иноді в науково-популярних статтях Мечників торкався й більш загальних тем — фільософічних, педаґоґічних, то-що (напр. у ст. „Виховання з антропольоґічного погляду"). В 1880-их рр. Мечників спеціялізується в галузи патольоґії, особливож бактеріольоґії. В 1883 р. видає він дві праці німецькою мовою, що мали впрост епохальне значіння в історії медицини („Untersuchungen über die intracelluläre Verdauung d. Wirbellosen" і „Über mesodermale Phagocyten"*). В сих працях розвинув М. теорію фаґоцитів. Фаґоцити се — по теорії М. — кліточні складники в крови, пристосовані до боротьби з бактеріями та инш. чужородними складниками, що попадають в орґанізм. Вивчення „діяльности" фаґоцитів, тобто оборони орґанізму живих істот, зокрема людей, від бактерій повинно, на думку М., як найбільше сприяти розвиткові терапії. Слідом за згаданими двома працями, видав Мечників низку инших ґрунтовних дослідів по бактеріольоґії та взагалі по патольоґії. В 1886 р. став директором бактеріольоґічної станції в Одесі, а через два роки станув на чолі одного з відділів славнозвісного Інституту Пастера в Парижі. На сім становищі пробув двадцять і пять років, до своєї смерти в Парижі 1913 р., продовжуючи свої бактеріольоґічні студії, кінцевим завданням котрих — по словам самого Мечникова — була боротьба з хоробами й старістю. Крім фахових наукових праць, перебуваючи в Парижі, продовжував Мечників випускати й науково-популярні розвідки, в котрих популяризував висліди своїх наукових студій. В тих розвідках нераз звертав Мечників увагу між инш., напр., на нераціональне їдження людей (особливо в старшім віці), вказував на шкідливі наслідки частого вживання мяса, й т. ин.

Дуже багато в наукових і науково-популярних працях Мечникова є безперечно слушного; праці його мали величезний вплив на розвій патольоґії, а посередно й терапії, хоч сучасна наука вже не все приймає з теорій Мечникова. Значно слабші від фахових (бактеріольоґічних і т. ин.) наукових і науково-популярних праць Мечникова ті його писання, де він торкається питань фільософічних і т. и. Великий учений у своїй галузи, Мечників не мав широкого й продуманого світогляду; иноді в його раціюваннях „метафізичного" характеру можна знайти просто наївні твердження, дивні в устах великого ученого. Тому ті його твори, де він висловлює свої загальні погляди (метафізичні) не мають поважного значіння. Але, як учений — бактеріольоґ Мечників був одним з найбільших світил европейської науки. І Україна має право пишатися, що дала цівілізованому світови такого видатного ученого.

*) Вартий уваги факт, що найвизначніші учені Українці на Вел. Україні найважніші свої твори писали частіше в зах.-европейських мовах, ніж в російській мові. Нпр., найвизначніший український математик М. Остроґрадський більшість творів написав по французьки; брат Ілді Мечникова-Спадаренка Лев, визначний історіософ, важніші твори теж видав по французьки; відомий соціольоґ Макс. Ковалевський видав кілька важніших праць по французьки та по англійськи; знаний фільософ і методольоґ права Б. Кистяковський найважнішу працю свою написав по німецьки, і т. д.

Т-во „Бойківщина" в Самборі

Дня 16/6 1928 р., відбулися перші загальні збори Товариства „Бойківщина" в Самборі, на яких вибрано таку Старшину: Д-р Вол. Гуркевич — голова, радн. Вол. Курчак — заст. голови, проф. Д-р Мих. Скорик — секретар, Д-р Вол. Кобільник — касієр, проф. Іван Филипчак — завідатель музею, проф. Антін Княжинський — реф. видавництва, радн. Микола Івасюк — реф. архіву; заступниками Старшини вибрані: Іван Горбацьо та проф. Наз. Лихіцький. До провірної Комісії вибрані: проф. о. Мих. Юзьвяк, проф. Карло Шумний і радн. Василь Бережанський.

Крім цего основниками Т-ва „Бойківщина" є: проф. Микола Лашкевич, якого за цінні вказівки і дари з нагоди його 90-ліття іменовано почетним членом, Іван Туркевич, б. президент Окружного Суду з часів З. У. Н. Р., о. Дмитро Гординський, декан, проф. Теодор Біленький, директор укр. семинара, ем. радн. Вол. Козакевич, проф. Гнат Мартинець, інж. Юліян Нижанковський, радн. Вол. Граб, Дмитро Кульчицький-Ручка аптикар, директор Народної Торговлі Петро Шумський і купець Лука Нагірний.

Ціллю Т-ва „Бойківщини" між иншим є: піддвигнення культури, пізнавання побуту, природи і світогляду бойківського племени, зберігання старинностей через удержування музею і архіву.

Виходячи з расово-територіяльного принципу Т-во змагати буде до приучування думати категоріями не років а століть, на давній традиції будувати новітнє життя і новітню культуру. В тій цілі видавати буде періодично „Літописний Листок Бойківщини" з ілюстраціями, вести і доповняти „Альбом" особливо для Бойківщини заслужених громадян, а то в міру спроможности фондів.

Розділ праці обнимає референтів а саме: природи, археольоґії і історії, літератури і мови, етно-ґрафії-льоґії, соціольоґії і статистики, демонольоґії і ворожбитства, звичаєвого права, народної медицини (прим. збирання і використання лічничого зільництва), економіки, мистецтва і архітектури. — Близші пояснення будуть надруковані в першім випустку „Літопису Бойківщини", а покищо треба звертатися на адресу голови колеґії референтів проф. Івана Филипчака в Самборі вул. Огородова.

До музею-архіву призбирано з пів тисячі предметів. Маємо вже кости мамута з трьох повітів Бойківщини, а то з турчанського, самбірського і рудецького, кремінні сокири, диби (залізні кайдани на руки і ноги), роги лося, церковні ризи, плащениці патериці, кадильниці, старі книги, шематизми, з 1836 р.), відозви (Гол. Руської Ради з 1849 р.), Універзали Центр. Ради виборчі..., значну скількість старих грошей (мідяних, срібних, паперових), писанок, часописей, деревляний віз і плуг, стару збрую, мінерали, птахи, зілля і т. д. електричний дзвін Т. Старуха з часів обструкції в авст. парляменті, спомини про Івана Франка, Качковського і т. д. Всі предмети одержало Т-во даром, а жертводавцями є: Микола Лашкевич, Д-р Вол. Гуркевич, Іван Яновський, Михайло Кобилецький, Діоніз Дашо, Д-р Бронислав Менкес, Іван Филипчак, Антін Княжинський, Володимира з Косоноцьких Савицька, о. Іван Мельник з Берегів, Олекса Кишакевич госп. з Сільця, Д-р Анатоль Мельник, радн. Володислав Курчак, Д-р Вільгельм Пропст, Іван Гопішин, А. Юркевич бронзівник і вирібник церковних річей, Іван Горбацьо, Дмитро Кульчицький-Ручка, Карло Шумний, Евгенія Більо, Д-р Людвик Тіргауз, Онуфер Пащак, директор Народної Гостинниці зі Львова, інж. Юліян Нижанковський, Михайлина Лашкевичівна уч. семинара, Д-р Володимир Кобільник, Д-р Оскар Тайбелєс, Д-р Володимир Штойков, Н. Саноцький, Богдан Яворський з Борислава, Микола Айдаров еміґрант з Полтавщини, Теодор Ткач, Іван Туркевич, Марія Дашова зі Старого Самбора, Антін Ґулла, Александер Кучера, Василь Бережанський, Микола Івасюк, Петро Барнович, Евдокія Ясеницька, Григорій Федишин, Давид Екерт і Іван Сосенко — всі (при котрих не згадано місцевости) зі Самбора.

Зібрані матеріяли се лише початок, бо величезні скарби порозкидувані є між народом як старі книги, шляхотські дипльоми на пергаміні, селянська ноша, посудина з дерева і глини, яку на наших очах витискають чужі фабрикати, незглибимі скарби устної словесности (пословиці, пісні, казки, перекази, прим. про Довбуша, опришків, демонів і т. д.) архаїчні слова і звороти. Вдячне поле до розеліду топоґрафічних назв (місцевостей, назви поодиноких нив в селі, назви гір, рік, та замітні перекази звязані з цими назвами і т. д.).

Пожадані є спомини і всякого рода матеріяли, що відносяться до визвольної боротьби українського народа, а в першій мірі У. Г. А. і участи в ній Бойків.

Підписана Старшина з доручення загальних зборів звертається отсим до цілого українського громадянства, а в першу чергу до Бойків і Бойкинь з закликом: памятайте при кождій нагоді про Т-во Бойківщину, а призбирані предмети присилайте (під адресою: Т-во Бойківщина в Самборі, до рук адв. Д-ра В. Гуркевича), та вступайте в члени Т-ва. Вписове виносить 1 зол., а річна вкладка 12 зол., (для замісцевих може бути обнижена на 6 зол.).

Зокрема звертається до молоді середніх шкіл, щоби час ферій вихіснувала на призбирання давніх памяток, вишивок народної ноші, робила знимки характеристичних типів бойківського племени і види з природи.

Самбір, дня 4. липня 1928 р.

СТАРШИНА Т-ВА „БОЙКІВЩИНА".

ВІД РЕДАКЦІЇ. Горячо поручаємо оце нове Товариство нашому Громадянству, та витаємо сердечно новий, дуже важний почин для двигнення нашої культури. Тим більше радіємо з основання цего Т-ва, що наш орґан являється горячим прихильником і пропаґатором ідеї *наукового реґіоналізму* і саме цього року присвятив цему питанню 2 статті пера Ів. Кревецького п. н. „Реґіоналізм" (чч. 4. і 8.). Автор цих статтей м. и. завважив, що на сім полі галицькі Українці зробили ще дуже мало і що „найменше уваги притягла до себе Бойківщина", та висказав саме побажання, котрі є метою Хв. Т-ва „Бойківщина". *„Бо пізнання своєї Землі-Батьківщини, се скріплення любови до неї, се покладення трівких основ під здоровий патріотизм".* *РЕДАКЦІЯ.*

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець жертвам голоду в Китаю (КАП). Св. Отець переслав Товариству Допомоги Голодним у Китаю чек на 400.000 лір. Число голодуючих Китайців доходить до 10 міліонів. Сю жертву будуть розділювати монаші чини, що ведуть допомогову акцію на землях навіщених громадянською війною.

Апостолят молитви. Відпоручники Апостоляту Молитви вручили Св. Вітцю альбом з виказом 731,657.845 молитов, Св. Причастій і добрих вчинків та 93,451.914 духовних діл, котрі на вказані Св. Вітцем інтенції принесли члени Апостоляту з ріжних країв в 1927 році. Св. Отець дякуючи за цей „духовий скарб" зазначив, що апостольство молитви є одним з наймогутніших та завізвав, щоби за цим послідував ще добрий приклад католицької праці.

Світовий Евхаристійний конгрес, що відбудеться в 1930 р. в місті Картаґіні в Африці, буде вже трийцятим з ряду. Дотепер не було в Африці ще ніодного конґресу. Переважно відбувалися Евхаристійні конґреси в Европі, один в Азії (Єрусалим), два в Америці (Монтреаль і Шікаґо) а найблищий 29. з черги відбудеться сего року в Австралії (Сідней). 1930 року святкує Інтернаціональний Комітет Евхар. конґресів ювилей 50-ліття свого істнування, а рівночасно припадає в тім році 1500-ліття смерти св. Августина, сина африканської землі. Се були якраз мотиви, щоби сим разом призначити Картаґіну місцем відбуття Евхаристійного Конґресу.

Діяментовий ювілей священства. Кардинал Фрівірт, канцлєр Апост. Престола святкував сього місяця діяментовий ювілей священства. У сім незвичайнім святі взяла участь австрійська і німецька кольонія в Римі.

Чин Домініканів числить під теперішну пору 3 кардиналів (Фрівірт, Боджіані, Рульо), 27 епископів, 3133 єромонахів, 1096 клериків, 1015 братчиків, 469 новиків, разом 5743 членів. Від 1921 прибуло 1009 нових членів. Чин обнимає 30 провінцій і 2 конґреґації. Найбільша провінція є на Філіпінах і числить 596 членів. Відтак слідують щодо величини провінції в Пів. Америці, в Голяндії, Еспанії, Німеччині, Франції і т. д. В місіях працює 438 отців і 70 братчиків.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

Польсько-литовські переговори. В політичних кругах ходить чутка, що польсько-литовські переговори не відбудуться в Кеніґсберґу в половині ц. м., як заповідали спершу. Запевняють, що колиб Литва обстоювала при переговорах у Кеніґсберґу, то мін. Залєський не візьме участи в нарадах. Взявби за те участь в розмові в Женеві перед сесією Союза Народів.

РАДЯНЩИНА. Відповідь на польську ноту. Заступник комісаря заграничних справ Карахан дав польському послові в Москві Паткові відповідь на останню польську ноту, яка протестує проти відомої Бухарінової промови. Карахан зазначив, що СРСР і комуністична міжнародівка це дві окремі інституції. Міжнародівка це приватна орґанізація комуністичної партії ріжних країн і правительство СРСР не може брати ніякої відповідальности за її роботу. Дальше зазначує нота, що не такі факти, як наради комуністичної міжнародівки стоять перепоною польсько-радянському порозумінню, а інші як убивство Войкова, замах на Лізарева та лагідне трактування російських еміґрантів у Польщі.

ЮГОСЛАВІЯ. Засідання скупштини і поголоски про проклямацію незалежности Кроатії. 1. VIII. зібралася пораз перший після замаху скупштина. На засідання не явилися опозиційні хорватські посли. Предсідник Періч напятнував в острих словах нечуваний акт террору Рачіча якого жертвою впало двох визначних членів парляменту та висловив побажання, щоби 3 ранні хорватські посли як найскорше могли повернути до праці. По бесіді предсідника засідання відложено до другого дня. Рівночасно відбулося в Білгороді тайне засідання демократичної партії. Ходять поголоски, що хорватські посли думають проголосити відірвання Кроатії від Югославії і тільки перзональна унія малаб на далі лучити оба краї. Хорватські часописи пишуть, що відносини між Білгородом а Загребом мусять бути наладнані через зміну конституції.

ФРАНЦІЯ. Французько-англійський компроміс. Вістка про заключення французько-анґлійського компромісу в справі обмеження морських зоружень викликала в Лондоні чималу сензацію. Вчорашня Чемберленова заява є предметом живої дискусії в політичних кругах. Французька преса здогадується, що компромісу довершено на цій основі, що Франція признала становище Анґлії щодо морських зоружень, а Анґлія становище Франції щодо зоружень на суші й зобовязується постійно звідомляти Анґлію про число сво х підводних суден. „Matin" зазначує, що французько-анґлійський договір причиниться значно до скріплення розоружної акції держав.

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. I. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна ґалянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 14—30

НОВИНКИ

Бурі й градові тучі в Галичині. Оноді в Старосамбірщині лютувала сильна буря й наробила по селах великих шкід. В часі бурі впав град, що на території громади Тиха знищив землеплоди й городовину. Рівночасно перейшла буря над добромильським повітом біля Перемишля. І тут упав великий град, що наробив чималої шкоди в громадах: Нанова, Стебник і Штайнфельд.

Повінь на Далекім Сході. З Москви повідомляють, що ріка Амур виливає дальше і грозить залиттєм цілому рядови міст. Благовіщенськ евакуовано. Літаками перевезено 36.000 мешканців з загрожених катастрофою місцевостей. Акцію ратункову ведеться при помочі суден.

Залізнича катастрофа. В ночі з 31 липня на 1 серпня на шляху Варшава—Лодзь склалася залізнича катастрофа. Два кільометри від стації Ґалькувек ударився тягаровий поїзд із паровозом, що йшов окремо. Оба паровози розбиті, пять позів товарового поїзду виколіїлося. Вбитий старший кондуктор поїзду Осип Малицький, а важко ранених двох кондукторів. Пять людей потерпіло лекші рани.

Трагічний епільог польського льоту до Багдаду. Польський лет до Багдаду покінчився траґічно. Апарат, спадаючи в Багдаді на летунській площі, упав на невеличке підвищення, що служило охороною перед повенью, й перевернувся до гори колесами. Летуни з королівської повітряної фльоти поспішили зараз на поміч, та пор. Шалас, що в нього тріснула вискова кість, помер у хвилинку потім. Інші летуни потерпіли легкі поранення.

257 **На догідних услівях** 7—20
по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й сукопні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Сонечна 9., тел. 15-32.

Промислово-торговельну палату для Волині й воєвідства люблинського відкрито в Люблині.

Дорогова адміністрація передана самоврядованням в Галичині. У „Деннику Законів П. Р." появився розпорядок ради міністрів у справі передання чинностей б. Самоврядного Виділу ві Львові в обсязі адміністрації новим органам та віддання дорогової адміністрації самоврядуванням на території чотирох воєвідств Галичини. Розпорядок увійшов в життя з днем оповіщення.

Перестали виходити польські 2 демократичні часописи „Нова Реформа" і „Варшавянка". „Нова Реформа" має за собою 50 літ істнування. „Варшавянка", котрої начальним редактором був знаний ендек Строньскі, появиться доперва в вересни, але вже не як щоденник, тільки як тижневик.

Арештування вищого магістратського урядовця в Варшаві. В Варшаві арештували шефа акційно-обліґового відділу магістрату Станислава Шпорадзінського. Як ствердило слідство, Шпорадізнський присвоїв собі ще перед двома роками акції Банку Людового на суму 4000 рублів. Слідство усталило шкоду, що він заподіяв, на суму 16.000 золотих.

Підписання противоєнного пакту Келльоґа наступить 20. серпня в Парижі. Напевно підпишуть цей пакт слідуючі держави: Злучені Держави, Анґлія з домініями, Німеччина, Франція, Італія, Бельґія, Чехословаччина і Польща.

ОПОВІСТКА

КОМУНІКАТ.

Виділ Товариства „Студентська Громада" у Львові подає до відома всім членам, що на анкеті відбутій дня 20. червня ц. р. спільно з Товариством українських техніків „Основою" в справі збірки Товариства Прихильників Освіти в часі „Місяця Студента" вирішено візвати всіх Товаришів і Товаришок до як найенергічнійшої піддержки Товариства Прихильників Освіти в переведенні збірки. Виділ Товариства „Студентська Громада" пригадує рівночасно, що участь в збірці є обовязкова для всіх членів Товариства, що схотять старатися про приняття до „Академічного Дому" і користати з допомог так Товариства Прихильників Освіти, як і „Студентської Громади" в слідуючому шкільному році. Речинці збірки в поодиноких воєвідствах будуть подані до відома окремими комунікатами в часописях.

Виділ.

Вписи до господарської школи в Милованню. З днем 1. жовтня 1928. р. розпочинається 7-місячний господарсько-садівничий курс в господарсько-садівничій школі Тов-а „Просвіта" в Милованню.

Головний Виділ проголошує вписи на приняття до школи 40 учеників з приміщенням і удержанням під отсими умовами: 1) Зголошуватися можуть мущини в віці 16 26 літ, що скінчили найменше народню школу. 2) Кождий ученик має мати свою одіж (в тім одіж до практичних занять) 4 пари біля, 2 рушники, 2 простирала, подушку і покровець. 3) Учасник платить за удержання, опал, світло і науку по 5 долярів місячно з гори, а 15 зол. одноразово з початком курсу за зужиття інвентаря. Програма курсу на основі програми затвердженої Міністерством Рільництва з 20. X. 1923 ч. 419: 1) Предмети загальної освіти; 2)

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА"** :-: РИНОК 35. :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. Великий вибір — лише тревалі сорти! 245 7-30

основні відомости з науки природи; 3) фахові предмети: рільництво, годівля, молочарство. городництво, садівництво, організація господарства, адміністрація і господарське книговодство, ветеринарія і пасічництво; 4) питання з господарського законодавства, нарднього господарства та кооперація.

Зголошення на курс належить вносити до 1. вересня 1928 поручено на адресу: Господарсько-садівнича Школа в Милованню, п. Стриганці н/Днстр. До зголошення належить долучити почтові значки за 65 гр на відповідь і посвідку родичів, що зобовязуються правильно платити місячну оплату. Про приняття і день приїзду повідомить Управа школи по 10. вересня.

Головний Виділ Тов-а „Просвіта" і Управа Господарсько-садівничої Школи в Милованню. 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

Фабрика **ПИЛЬНИКІВ** **Г. МОНЧИНСЬКИЙ**

Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 1-25

З дем 1. ц. м. переніс я свою канцелярію з вул. Л. Сапіги на вул. Гетьманську ч. 8. і орд. 8—18.

Д-р Бабій Володимир
дентист.
283 1 1

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 7-20

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає 260 6-27
:-: першорядна робітня обуви :-:
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
всякого рода
поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-ка**
Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.
252 Жадайте цінників. 8—12

ДОВГОЛІТНІЙ ТЕХНІК-ДЕНТИСТ
СТАНИСЛАВ ПЕТЕЛЯК
Львів, вул. Малецького ч. 3.
(бічня Зіморовича)
виконує всілякі дентистично-технічні роботи.
256 Порада безплатна. 7—10

„Інвентар Церковний"
— — вийшов другим накладом — —
справлений після найновійших вимог.
Ціна: оправл. в тверду окладинку зол. 3·50, оправл. в мягку окладинку зол. 2.75, порторія від зол. 1·50 до 2·50. 2—3
Замовлятн: „ДРУКАРНЯ — ЗБОРІВ".

Повідомляю шан. Публіку, що з днем 13. X. 1927, отворив я по 40-літній практиці в першорядних краєвих фірмах
Концес. Заведення електр.-механічне й інсталяційне
при вул. Пекарській ч. 57, у Львові.
Заведення виконує всякі роботи, котрі входять в цей круг, по конкуренційних цінах.
На бажання зладжую коштториси і пляни, переводжу направи електричного освітлення і моторів в як найкоротшім часі.
263 6—15 **Теодор Трупіїв,** Пекарська 57.

ДЕНТИСТ
асист. клініки стоматольогічної У. Я. К.
Д-р мед. Янковський Мечислав
Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.
Дентистичну техніку веду особисто.
ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.
277 3—15

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД"
одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.
Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.
Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP, 815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.
172 19—?

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, панчохи камаші, штильпи, скарпети і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах
Трикотарська робітня В. Лібанської
262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 6—30

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ
записуються тільки на найлучші, урядово уповажнені
КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНИЧІВ
:-: :-: Й. ГАЙТЛІНҐЕР, ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 16. :-: :-:
Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. **Разом 165 зол. на рати.** Найбільші майстерні. Новітні самоїзди. Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Вписи щодня.
274 5—12

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 26-?

В Централі **ПАНЧІХ**
ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
246 а 15—50

Античні, курантові й новітні
ГОДИННИКИ
прецизійні ГОДИННИКИ
направляє годинникар
ЙОСИФ СМЄТАНА
Львів, Коперника ч. 18.
(напроти палати гр. Потоцького). 10—10
234

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ
СЕМЕН КОЗАК
Львів, вул. Бляхарська ч. 14.
виконує вікна і хрести церковні, також зелізні огорожі і сіткові — рівнож спеціяльний виріб **ВАГ.** 208 в 4-5

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери
Кружлівки молочарські
264 7—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

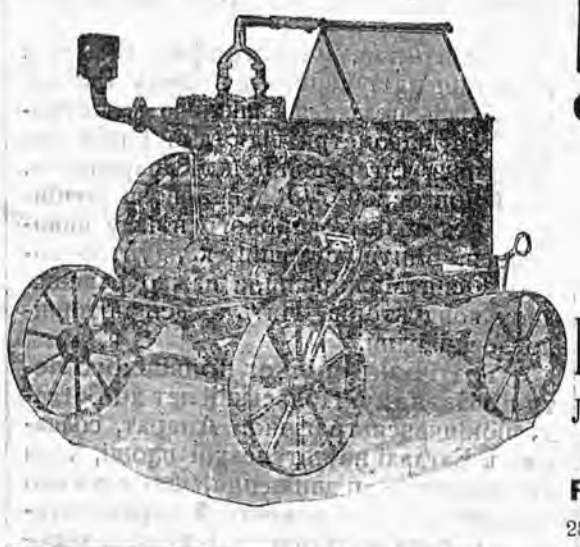

МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
фабрикати фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY
(Англія)
поручає
Клягсбальд і С-ка
Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,
281 на цілу Польщу. 1—4

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 60 (162). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 9 серпня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четве. на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря. Львів, ул. Кльонович ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто. П. Ш.: Краків 405.867

Нова наука про боротьбу кляс

Якраз тепер появилася нова дуже інтересна книжка проф. монахійського університету д-ра Адольфа Вебера п. з. „Загальна наука про суспільне господарство". В ній той німецький учений збирає всі дотеперішні висліди науки про боротьбу кляс і доходить до нових висновків.

Передовсім підчеркує, що вже Маркс сам прийшов у своїм дозрілім віці до висновку, що його первісна думка про кляси, яку він висловив у „Комуністичнім Маніфесті" в 1848 р., була хибна.

Енґельс, приятель і співробітник Маркса, знайшов у його посмертних паперах уривок праці про боротьбу кляс, яку Маркс хотів спеціяльно обробити, але вже не вспів. У тім уривку, котрий Енґельс напечатав при кінци третого тому „Капіталу" Маркса, пише Маркс так:

„Власники виключно робочої сили, власники капіталу і власники землі, отже: робітники, капіталісти й земельні посідачі становлять три великі кляси модерної суспільности, опертої на капіталістичнім способі продукції. В Анґлії — писав Маркс — видно се найвиразніше. Але навіть там нема того поділу в повній його чистоті. Посередні й переходові степені затирають і там границі між клясами".

То значить, що Маркс сам уже зачинав доволі виразно бачити, що не має підстави вся аґітація соціялістів, оперта на твердженню, немовби взагалі існували виразно відділені й определені „кляси". Бо скрізь є переходові степені. То значить, що робітники можуть бути і є частинно посідачами капіталу (хоч і невеликого, як також землі, домів і т. п.)

Отже „кляси" істнують, але невиразні, бо не дуже значні. Але дух і спосіб життя американської суспільности — мимо великих матеріяльних ріжниць між людьми — якось вирівнує їх у способі життя й тому там нема навіть таких „кляс", як в Европі, хоч ріжниці в майні більші ніж в Европі.

Вже давно стверджено на основі багатьох статистик, що робітники видають зі свого заробітку розмірно меньше на помешкання ніж инші кляси і стани суспільности. Чому? Бо робітник привик до тісноти в фабриці й тому йому тяжко прийти до соціяльної свідомости того, яке значіння має помешкання. Тут не в грошах річ, а в погляді на ту справу і в привичці.

Приналежність до якоїсь кляси зовсім не виключує покинення тої кляси й переходу до иньшої, що часто можна бачити на одиницях. Се бачимо так у рухах з низу вверх, коли люде переходять з нищої кляси до вищої, як навпаки: напр. діти а особливо внуки богатих купців доволі часто тратять велике майно, здобуте батьками і дідами. Чому? Бо вони виросли вже в достатку і не навчилися шанувати майна, котре придбали їх попередники, що зазнали твердого життя. Тільки ті старі фірми вдержуються довго, в котрих виступають нові елєменти, чи то через подружжа, чи то як спільники.

Італійські соціялісти, як Парете, Сенсіні й ин., пишуть про „круговорот еліти". То значить, що або здібнішим одиницям з долу дається можність, випливати на верх, або верхи, котрі не відсвіжують себе постійним допливом з низів, мусять занепасти, вироднтися. І тоді власне підходить з низів нова еліта. Се викликає сильну боротьбу, котрої вислід очевидний і певний, постійно стверджуваний історією: невідсвіжувані верхи вироджуються.

Соціяльне становище кляс пересувається. Се залежить не тільки від їх обєктивного значіння на основі ваги їх функції у суспільности, але й від свідомости їх функцій.

Сегодня нема ніде в світі мови й охоти, не допускати низів, щоб вибивалися на верх. Перешкоджує тому вибиванню на верх якраз доґма про клясову боротьбу. І тому з чисто господарської точки погляду доґма про клясову боротьбу рівнозначна зі спиненованням розвитку народного господарства, рівнозначна зі зменьшуванням продукції.

Католицька Суспільна Школа

Під такою назвою отвирають Поляки в жовтні с. р. школу в Познані для образування жінок в напрямі світського апостольства. Курс такого суспільно-релиґійного приготування треватиме два роки.

Взірці в тій справі взяли Поляки з Заходу. А західні народи оперлися в тім на старохристіянській традиції, бо в перших віках христіянства жінки, відповідно приготовані, брали живу участь в поширюванню засад Христової науки.

Ближчі інформації про згадану школу можна одержати за надісланням почтової марки на відповідь. Адреса:

Sekretarjat Katolickiej Szkoły Społecznej w Poznaniu, Podgórna, 12b.

Замкнення 34 церков

Преса доносить, що президія Всеукр. Вик. Ком. Совєтської України рішила замкнути 34 церкви у ріжних околицях України.

Має се бути тільки початок дальшої боротьби з релиґією, викликаної зростом релиґійних настроїв мас.

Так виглядає „свобода віри і совісти" в гарній державі за Збручем.

Радіольоґічний конґрес

Міжнародній конґрес радіольоґів відбувся в Стокгольмі. Отворив його в анґлійській мові шведський престолонаслідник. Промову його горячо оплескувано. Представник анґлійських учених Мелвил вручив голові конґресу золотий ланцюх як символ єдности учених в праці для добра людства.

Конґрес радив у шістьох секціях.

Політичний огляд

(Винниченко проти Горького і проблема української культури. — Югославянська лекція історії. Чи вона навчить чого Українців?)

Львів, 5-го серпня 1928.

В. Винниченко виповів війну М. Горькому. Найвизначніший сучасний український письменник найвизначнішому сучасному російському письменникови; принаймні богато людей за таких — себто за найвизначніших серед своїх земляків — сих письменників має. Винниченко старий почитатель (додаймо на ухо: і наслідувач) Горького був зразу в сердечних до нього відносинах, пізніше в менше сердечних, з якихось там авторсько-видавничих непорозумінь, та тепер ми свідками повного розриву між ними (вірніше кажучи: повного зірвання Винниченка своїх взаємин з Горьким). Бо що по останнім відкритім листі нашого письменника до російського (пор. „Діло" ч. 170 з 2-го с. м.) добра між ними вже більше бути не може, — се ясне: такого тону і таких слів, яких ужив В., можна вжити тільки раз.

Чому про се в політичнім огляді? По просту тому, що тема Винниченкового листу високополітична: національно-політична й історична. Український автор дуже гнівається на Горького, що він з малим респектом мав висловитися про українську мову (мав назвати її „наріччем"), про сучасний курс українізації в Наддніпрянщині (що мовляв виявляється в переслідуванню російської мови й культури) та про заходи Українців (київської Академії?) видати Горького в українськім перекладі.

На превеликий жаль, з листу шан. автора „Брехні" ніяк не довідаєшся, якими саме словами Горький провинився супроти української справи; а шкода, бо українська справа нічогісінько не булаб стратила на тім, а навпаки, заробилаб в очах безпристрасних людей, колиб читач листу замість довгих рядків „крепких" слів автора, побачив дослівні виписки з інкримінованих письм Горького. А так, можна сумніватися, чи ся найновіша українська філіпіка переконає кого-не-будь із недовірків. Тим менше, що в інтересі української мови й культури инші і давно вже безмірно красше говорили і писали ніж тепер Винниченко.

Оборона його українській справі хісна не принесе. З противників не переконає вона нікого доти, поки вони не побачать правдиво-самостійної оригінальної української культури; та покищо вони видять тільки лихеньку копію російської самостійної й оригінальної культури (яркий приклад: сам В. Винниченко!), і тому по свойому мають рацію, дивуючися: пощо сей переклад на „наріччє"?

Лист Винниченка не дає користи й Українцям. Не так тому, що він цілком погано написаний, а більше тому, що земляки не знайдуть у ньому найменшої вказівки, що їм чинити, щоб у своїх

змаганнях до національної самостійности не бути лихими плягіяторами російського духового життя. Очевидно, Винниченко такої вказівки своїм землякам не всилі дати. Він сам ідейно потонув у большевизмі („Соняшна машина“), який при всій формальній українізації є далеко більшою небезпекою для розвитку самостійної, оригінальної, на християнських і західних елементах опертої української культури, ніж колись був царський режім з Валуєвими і Юзефовичами. В сучасних обставинах дійсно-національна культура могла-б творитися тільки поза Горькими і Винниченками. А в кождім разі вона ні троха не залежна від кількох Українців, ні від того, чи українська мова в 100 прц. самостійна „мова“, чи лише в 20 прц. самостійне „наріччє“ (се дурниця, за яку поважні люде не спорять).

Що проблєма національної самостійности не може бути зведена ні до питання діялектольогічного, ні до статистичного, що се справа ірраціональна, елєментарна і саморідна, — на се безліч доказів дає історія і сучасність. Чому прим. 100.000 убогих Ісляндців зі своїм норвежським „наріччем“ є сьогодні 100 прц. нацією, а з кільканацяти міліонів долішніх Німців тілько Голяндці, і більше ніхто? Чому еспанські Катальонці розвиваються в окрему націю, а їхні найрідніші брати — Французькі Провансальці — про се й не думають? На такі питання не дасть відповіди ні фільольогія, ні етнографія, а виключно тілько життя і його історія.

Ось наглядна історична лекція розвивається перед нашими очима в Югославії. Ідея національно-політичної єдности Сербів-Хорватів-Словінців, плекана тамошньою інтеліґенцією цілу сотню літ, здійснилася у світовій війні — як здавалося, раз на все. Все було захоплене сею ідеєю, від Вильсона почавши, на останнім сербськім свинопасі скінчивши; тілько мало хто журився географією, а цілком ніхто — історією. А вислід? Отсе ще десять літ не минуло, як здійснився югословянський ідеал, а вже він тріщить у всіх углах, не вважаючи на всі теорії про ідентичність раси, мови, релігії. І знов цікава проява! Словінці, що одинокі між Югославянами мають свою окрему літературну мову і що є римо-католиками, найменше виявляють сепаратистичних тенденцій (в данім моменті Словінець Корошец є головою югосл. уряду!), натомість Хорвати, Славонці, Дальматинці, Боснійці бунтуються проти сербського Белограду, без огляду на те, що їхня мова ідентична з сербською і що богато між ними православних (провідник хорватської опозиції Прибицевич — православний Серб!), домагаючися привернення власних автономічних установ, якими вони користувалися від тисячки літ. І нема сумніву, що вони повалять досьогочасну, в часах загального опяніння хитро белоградськими Сербами спрепаровану і підступом накинену централістичну конституцію та приневолять противників і світ рахуватися з їхніми індивідуальними почуваннями і потребами.

Се діється на наших очах, коли Українці в Польщі душу й тіло готові покласти за недоторканість досьогочасної централістичної польської конституції, яка їх цілком не знає, без них була шита і їм накинена... Отсе вам ріжниця між людьми вродженими для волі і вродженими невільниками.

ЗБІЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм

— Товаристві взаїмних обезпечень —

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Інформації уділюють місцеві аґенції.

87 1—16

Небувалі „хвости“

Кождий ще памятає, які в часі війни стояли хвости за хлібом, цукром і т. д. А в большевії все те тепер, в часі мира, постійно видно. І ще до того повстав новий, ніде небувалий рід хвостів публики: для внесення жалоб на ріжні надужиття. Большевицька преса доносить, що жалоби напливають в такій масі, що неможливо їх навіть перечислити. Народ, котрий вносить їх, опісля дармо жде на якесь слідство і так приходить до повної дискредитації влади в очах населення.

Литва і Польща.

Вальдемарас каже, що Схід Европи виглядає як Балкан перед великою війною.

Премієр литовської ради міністрів Вальдемарас оповістив представникам преси ось що:

Литва домагається від Польщі реальних ґарантій на те, що Польща не вжиє мира, щоб підкопати незалежність Литви. Ті ґарантії булиб:

1) Здемілітаризування 50 клм. граничного поясу.

2) Занехання підпирання банд проти Литви.

3) Десять міліонів долярів відшкодування, котре властиво булоб моральної натури й малоб на будуче запобігати таким нападам як Желіговського. Щойно після сповнення тих умов можна би приступити до полагоди инших питань. Але Польща хоче, щоб Литва мовчки признала теперішній стан й увійшла в нормальні відносини з Польщею. Мимо всего годі сказати, щоб дотеперішні переговори були без успіхів. Вони власне показали, що треба шукати и н ш и х способів. Ситуація на Сході Европи тепер така, як була на Балкані перед великою війною, але ніхто, навіть Польща, не має відваги кинути іскру в бочку пороху і взяти за те відповідальність на себе.

За що увязнили проф. Савича

„Матен“ приніс отсю вістку:

Чрезвичайка увязнила в Москві проф. Савича за написання книжки п. з. „Про основи людського поведения“. В тій книжці проф. Савич написав:

„Чоловік то ґориль узброєний кулеметом. В мозку того узброєного ґориля творяться помалу осередки здержливости. Вони працюють тим більше, чим вищий степень цивілізації чоловіка. Коли центри здержливости в мозку перестають працювати, тоді наступає хаос або революція. В малоцивілізованих краях пр. в Росії, революція стала можлива якраз для того, що у мало цивілізованих людей перестали в мозках функціонувати центри вздержливости“

Треба признати, що московський професор має дійсно цивільну відвагу, коли відважився під боком чрезвичайки і в її столици написати такі думки про ґорилів, збунтованих проти всякого розуму.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 9. VIII. 1928 52

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Завзяття знов вернуло на обличча сина Селіма Грізного. Він мовчки стояв. А оден з достойників відповів за султана:

— „Нема дарування кари за образу Падишаха, о Пані!“

— „Алеж є зменшення кари“, відповіла. „Я дуже боялася-сяб Падишаха, якби за таку провину втратило життя трьох людей“, додала так тихо і невинно, що султан відразу змінився на обличчі.

Всі видивилися на нього, як він скінчить сю незвичайну авдієнцію, якої ще не бачили в султанськім сераю.

— „Спини кару на просьбу Ель Хуррем,“ сказав коротко, усміхнувся до молодої Ель Хуррем і зник у коридорах селямліку.

IV.

Тогож вечера був Падишах у кімнатах Ель Хуррем.

Як тільки переступив поріг, запитав:

— „Чи ти думаєш, о Хуррем, що тим способом позискаєш собі любов жінок мого гарему? І чи ти знаєш, що та, котрій ти вратувала життя, коли їй сказали, хто випросив їй життя — навіть не заявила охоти, подякувати тобі за се?“

Подумала й відповіла:

— „Я не для подяки просила за її життя“.

— „А для чогож?“

— „Бо так учив Бог, що помер на хресті.“

Падишах задумався. Потому запитав:

— „Якже саме він вчив?“

— „Він учив: Любіть ворогів своїх. Чиніть добре ненавидячим вас... Я після волі моєї матери мала стати нареченою Бога, що помер на хресті...“

Молодий Сулейман посумнів. Погляд його зробився якийсь глибокий, якби читав до дна душі Настуні. В тій хвилі зрозумів те, чого не міг зрозуміти на святім Афоні. Зрозумів, чому ті „джаври“ так твердо держаться хреста. Перед ним відкрився немов замкнений досі й зовсім йому невідомий, новий огород душі його любки, в котрім цвили квіти, яких досі не стрічав. Рівночасно більшала в нім любов до неї і ріс біль, що мусить утратити її.

Розумів, що треба рішитися, якось скінчити ту дивну пригоду свого життя. Бо вже бачив, як що дня глибше входить у якийсь дивний ліс, в котрім може заблудити — на віки. І пригадалися йому слова його любки про найбільш нещасливих людей...

Тої ночи не спав десятий і найбільший володар Османів, наймогутніщий сторож і виконавець приписів Пророка. Як мучився молодий султан Сулейман? Хто годен описати більтого, що любить?...

Не спала тої ночи й Настуня у величавих кімнатах гаремліку. І всю ніч палила пахучий ладан і молилася. І все пропускала в молитві Господній великі Божі слова: „І не введи нас во іскушеніе...“

Лиш уста Настуні вимовляли ті слова молитви, — може найглибші зі всіх. Але серденьком скакала понад них. А надранком, як сон її не брався, змішалася Настуні Господня молитва. І втомлені уста вже не говорили: „Да будет воля Твоя“. Але здавалося їй, що хтось ходить по садах Падишаха і кричить до неї зміж дерев: „Да будет воля Т в о я, о найкраща квітко в палатах Падишаха!“... „Да будет воля м о я!“ І заспула в горячці на шовковім ложі, в палаті Падишаха...

* * *

(Далі буде.)

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

IX. Анґлія, Америка, Чехословаччина.

Зараз коло Ісляндії міститься вистава — анґлійської преси.

Що правда, то слушно належиться малій Ісляндії таке почесне сусідство велитня.

Про сю виставу скажу тільки те, що вона, як на Анґлію уряджена дуже скромно. В почуттю своєї сили Анґлійці тільки зазначили свою присутність і участь так, аби бути при тім.

На самім кінці Америка. „Юнайтед Стейтс“ (Злучені Держави). Се наскрізь практичний кольос. Він покликається на три річи: 1) на гроші, які вложив у свою пресу, 2) на свої величезні пресові машини (одну таку показує „живцем“ на виставі), 3) на свої журналістичні школи.

Основа і систем.

Капітал, вложений Американцями в їх накладні виносить около два міліярди (дві тисячі міліонів) долярів, а в продукцію моторових машин, звязаних з тим „бизнесом“ — три міліярди долярів. Разом пять міліярдів. Населення в Америці несповна 120 міліонів, з чого около 40 міліонів чужинців, котрі мають свою пресу, бо ще не засимільовані. Значить на масу около два рази таку як українська вкладають Американці такий капітал. Се називається фундування преси. Не підлягає ніякому сумніву, що початок того розвитку в одній улюбленій книжці тої раси — в св. Письмі, котре є у кождім домі. В слід за св. Письмом дійшла в кождий дім і велика преса.

Дневників має Америка 2.388, журналів (там їх називають „магазинами“) 7211, тижневників 12.529. Точка.

А деж Чехословаччина? На жаль — я був дуже втомлений і перейшов її виставу пів живий і тому подаю на кінци тільки цифри взяті з каталюґа вистави. Після статистики з 1920 р. виходило в Чехословаччині 2.000 орґанів (один на 6.607 мешканців), з чого 65.6 прц. чеських і словацьких, а 29.1 прц. німецьких. Иньших не подано (між ними й українських). З тих орґанів 615 політичних. Щоденників було тоді 131, цікаво, що з того німецьких 67 а чеських ісловацьких 49. Найстарший німецький орган „Богемія“ якраз в сім році скінчив 100 літ свого істнування. Хоч німецьких дневників у Чехії більше, але зате наклад чеських орґанів тричі більший від накладу німецьких.

При згадці про Чехів все приходить мені на думку їх поведення супроти нас. Воно дійсно трудне. Раз тому, що вся їх суспільність з малими виїмками була і є настроена по москвофільськи — а тут опинилася на чеській землі значна скількість Українців. І Чехи перебороли себе тай — помогли дуже багато нашій молоді й нашим ученим, а наших професорів зрівнали зі своїми, не уважаючи не тільки на те, як на се дивляться представники Росії, котра прецінь знов колись може грати рішаючу ролю, але — що ще більше говорить — не уважаючи навіть на своє власне москвофільське почування, котре в них тим щирійше, що вони під самим боком тільки хвилево поваленої Німеччини. А та Німеччина може колись за пів днини ходу сягнути полками аж до Праги... .

Во істину! Хто вдумається в ситуацію Чехів, той мусить признати, що вони знайшлися дійсно по братерськи супроти нас.

Часом доводиться чути між нашими гіперкритиками (якими могліб ми обділити весь світ, не виключаючи 400 міліонів Китайців, і ще доволі їх нам лишилосяб) — що Чехи доволі забрали нашого воєнного добра від Галицької Армії й тому „повинні“ були чимсь відплатити. Братчики! А щож ви зробилиб їм, якби вони мимо того, що „забрали“, таки нічим вам не помогли? От напр. червоні Москалики забрали не тільки наші старі гармати, але й взагалі все, що ми мали, а „відплатили“ нам ще міліоновими розстрілами. Зрештою, комуж Галицька Армія мала оставити те, що ще мала, коли вже мусіла перейти на чужу територію?

А друге питання ще тяжче: проблєм Прикарпатської Руси. Се наш дуже дорогий депозит у Чехів. Та — Господи — котрий нарід на світі не вживав такого депозиту тай не — надуживав? Чим лекше було під Мадярами? Чи сплоджені ними Ґаґатки не шкодять там гірше ніж найзавзятіщі чеські шовіністи?

ФУТРА ТУХ І СПІЛКА 275

ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ по дуже низьким цінам поручає новоотворений СКЛАД ФУТЕР Львів, Скарбківська, ч. 3. 6—15

Памятати треба не тільки зло, за яке очевидно годі винити всю чеську націю, але й добро, яке повинно йти на рахунок всеї нації. А мала Чехословаччина зробила нам більше добра по нашім розбиттю ніж напр. велика Німеччина. Се прецінь щось значить!

Рівно трудно також в нутрі стерпіти, коли чується нарікання наших на б. німецького союзника за те, що — мовляв — Німці були союзниками ізза нашого хліба. Виглядає так, якби десь на світі був такий союз, котрий не опирався на обопільних інтересах і взаїмній помочі. І всі народи з тим годяться, тільки нам, Українцям, здається, що нікому не вільно й подивитися на нашу пшеницю тай сало, хочби не знати що давав за те. Таж ті Німці кровю своєю боронили Україну поки могли перед червоною руїною. Сеж факт. І як же можна все торочити, що ми тим „союзникам“ (се пишеться в лапках!) давали хліб і сало. По перше — се неправда, що ми їм „давали“, бо їм се припадало, належалося після договору. По друге якби не Німці, то ми самі не малиб ні хліба ні сала, бо большевики з Москви булиб усе вивезли, як доказали се потому, коли Німців не стало.

Словом — сміх бере, коли слухати або читати ріжні жалі наших „критиків“, які вони мають до всіх народів світа, — а до себе жадного жалю не мають. Кождий нарід на світі злий, тільки вони одні добрі. Але лише ті, що належать до їх партії. Тим і сало належиться і хліб і горілка (як „ковбаса та чарка“ — то не минеться сварка — відомо!) А всі иньші народи мають лиш дивитися в наші гарні очі і чекати, чого ми від них зажадаємо, бо як ні, то наші „критики“ лають їх на чім світ стоїть. Так є. А потому ще всі ті „критики“ між собою лаються, — е музика, що лишої й уявити собі не можна.

*

Коли я вийшов з американської вистави преси, котра помїщена при самім кінці „палати націй“, чув я, що вже не тільки не можу дальше звиджувати вистави, але що й на другий день не могти-му. Чому? Бо переповнений подібними враженнями ум не аперципуваби їх вже.

Читачеви, котрий тої вистави не бачив, трудно виробити собі погляд на масу вражінь, яку вона дає. А мій опис — се тільки вривані згадки про дещо з того, що я там бачив.

З тих причин постановив я на другий день не йти на виставу, але виїхати до недалекого Аахену (Аквісґрану), улюбленого міста Карла Великого, й відпочати там, оглядаючи иньшого рода річи: його монументальну катедру і скарбницю.

ШИФОНИ Іван Рідль Львів вул. Академічна 2. 267 11—50а

Катастрофа в Галичині й на Закарпаттю

Нова катастрофа навістила Східну Галичину: небувалий град. В деяких околицях брили того „граду“ доходили до 5 кґ. ваги, 1 метра довготи і 30 цм. грубости. В нутрі того дивного граду знаходили каміння. Дахи на будинках подіравлені як решета від ударів того граду, поля винищені на великих просторах.

На тлі того нещастя появилися ріжні обманці, котрі за значні гроші продають переляканим селянам „амулєти проти граду“.

Рівночасно страшний ураган навістив наше Закарпаття, особливо околицю Ужгорода, посуваючись на північний захід. Комунікація зірвана. Шкоди дуже великі. Є жертви в людях.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Двох нових епископів римо-кат. обряду іменувала Апостольська столиця: пралата Д-ра Фр. Лісовського, ректора лат. сем. у Львові, епископом-суфраґаном у Львові і пралата Д-ра Стефана Вальчикевича, еп. суфр. в Луцьку.

Нові переслідування православної Церкви на Радянщині. ВЦІК у Харкові запорядив замкнення 25 церков і монастирів та 10 синаґоґ. Їх мають призначити для ріжних комуністичних орґанізацій. В Вел. Устюзі радянська влада арештувала епископа Єросієва й 7 иньших духовних. Обжаловують їх у веденні аґітації проти радянського правительства.

Арештування католиків у Мехіку. На запорядження влади переведено в Мехіку знов масові арештування католиків. Загалом увязнили 50 католиків, серед них 1 священика. Більшість їх арештували в приватній домівці, в якій найшли вівтар і всілякі предмети потрібні до відправи Служби Божої. Арештованих обжалували в зломанні істнуючих протирелиґійних законів.

Речинець папської консисторії. (КАП.) Як довідується з Риму „Ґермація“, св. Отець скличе папську консисторію щойно на осінь. Доси папські консисторії відбувалися правильно в червні і грудні. Як відомо, ц. року в червні консисторії не було.

Закон про постійний час Великодня. (КАП.) Анґлійська палата громад приняла недавно проєкт закона, по якому Великдень припадавби все в другу неділю квітня. Сю постанову має ще апробувати король. Уряд мабуть перед предложенням її королеви порозуміється ще з релиґійними властями і з Союзом Народів. З боку анґлійської Церкви не сподіються спротиву. Зате не відоме є становище Католицької Церкви, котра доси не признала цеї реформи.

Зїзд „Union Catholique d' Etudes Internationales“ у Варшаві. (КАП). „Католицький Союз Міжнародніх Студій“, (до котрого належать представники більшого числа европейських держав) відбуде свій сьогорічний загальний збір у Варшаві, в часі від 1 до 5 вересня. Зїзд буде присвячений головно міжнароднім обовязкам католиків. Точну програму оповістять з початком вересня.

Перейшло на унію село Жабче, луцького повіта, на Волині, яке має 1.000 душ. Парохом його іменований о. Антін Рудницький.

— **Віросповідні і безісповідні школи в Німеччині.** На боротьбу за шкільництво в Німеччині кидають цікаве світло висновки німецької демократичньої пресової аґенції. По цим висновкам у 1927 р. в Прусії було загалом 33,405 вселюдних шкіл. Із цего 23,147 евангелицьких шкіл, а саме 16,035 чисто евангелицьких, 6,230 з менше ніж 12 католицькими дітьми й 882 з 12-ма й більше католицькими дітьми. Католицьких шкіл у Прусії є 8,731, а саме 6,159 чистокатолицьких, 1537 з меньше 12-ма протестантськими дітьми 243 з 12-ма й більше протестантськими дітьми. Шкіл иньших віросповідань християнських є 9, світських 249 і спільних 1173. Від 1921 р. число протестантських шкіл не змінилося, число католицьких на всему просторі держави зросло на 94. Число спільних шкіл зменьшилося на 258. (19.4 проц.)

Присилайте передплату на III-ий чвертьрік!

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА"** :-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. **Великий вибір — лише тревалі сорти!** 243 8-30

НОВИНКИ

Катастрофа польських летунів. Польські летуни Кубаля і Ідзіковскі, котрі почали свій лет до Америки 3-го ц. м. на літаку „Маршалок Пілсудскі", впали дру ого дня в море в наслідок попсування мотору. Вирятував їх німецький пароплав „Самос", шо туди перепливав, і завіз до португальської пристані Лейксосес. Один летун ранений, літак ушкоджений.

Прібний лет „графа Цепеліна". Новозбудований у Фрідріхсгафені повітряний кружляк „Граф Цепелін" відбуде по останнім диспозиціям управи пристані перший прібний лет у початках серпня, коли до цього часу вдасться випродукувати достаточну скількість нового газу, що його вперше вживуть до наповнювання кермовиків. Кружляк відлетить прямо до Америки. Представник міністерства мореплавства Єдинених Держав та командант Лос Анджелос відвідали Фрідріхсгафен, щоб обміркувати технічні подробиці гостини другого Цепеліна в Лейкгарст. Новим судном командуватиме д-р Екенер. Доси відвідало ганґари понад 20 тисяч людей.

Велика залізнича катастрофа, котрої жертвою впало 16 осіб убитих і 50 ранених, мала місце на стації Дінкельсшербе в Баварії. Через лихе наставлення стрілки наїхав поспішний поїзд в повнім розгоні на товаровий. Паровіз і 7 ваґонів перевернулося, два ваґони пасажирські цілковито розторощені. Є це вже трета з черги катастрофа в останніх часах на баварських залізницях.

Про катастрофу „Італії" перший повідомив радіоаматор. Літак „Італія" мав дві надавчі стації, одну більшу, другу мініятурну, цебто короткофильну. Розторощений катастрофою літак не міг уже доставити потрібної енергії до гону великої стації й останньою дошкою рятунку була ця мініятурна, короткофильна стація. Першим короткофильником-аматором, що відібрав кликання помочі був житель Сибіру Шмід. Він надав відомість про катастрофу й цю денешу відібрав інший аматор-короткофильник Ч. С. Блємак у Сан Франціско. Від нього весь світ одержав конечні вказівки й так почалася рятункова акція.

— **Замирення між ворожими доси нафтовими концернами.** Як відомо доси між англійським нафтовим концерном Роєл Дач і американським Стендерд Ойл Комп. було завзяте суперництво. По останнім вістям прийшло до замирення між ними. По довгих переговорах, що велися в Лондоні заключено компромісовий договір, що оба товариства зрікаються гострої конкуренційної боротьби. Правосильність радянського договору зі Стендерд Ойл Комп. признано, а Стендерд признає, що належиться відшкодування давнішим власникам радянських нафтових джерел. Стендерд Ойл Комп. зобовязалася обмежити з часом закупна радянської ропи.

Польський орган „Turysta" оповістив список могил славних польських діячів і письменників, розсипаних по цілім краю, щоб заохотити туристів відвідувати ті могили.

Король Аманулаг заповів, що відправить зі служби кождого урядовця, котрий возьме собі ще одну жінку.

На Волині (на лінії Луцьк-Стоянів) викопали скарб: 40 кг. римських грошей з 2 ст. по Христі як також 2 золоті монети з портретом цісаря Траяна.

Розкопки в Византії на місци, де був великий гіпподром, провадить Англійська Археол. Академія. Відкрито ріжні цінні дрібниці й якісь дані, що гіпподром був полученний з палатою цісарів підземним хідником.

Поляк генеральним секретарем КП(б)У. Згідно з волею Москви Центральний Комітет Комуністичної Партії України назначив ґенеральним секретарем партії Поляка Станіслава Косьора. Дотеперішнього ґен. секретаря, Жида Каґановіча визвали з Харкова в Москву на посаду секретаря Центр. Комітету Всесоюзної Комуністичної партії. Наші „радянці" повинні „обовизково" поїхати зложити чолобитню свому новому достойникови.

— **Княжий шлюб радянського прокуратора.** Тифліський часопис „Заря Востока" описує незвичайно величавий шлюб радянського прокуратора Грузії Борсунла з дочкою князя Везирова. По шлюбі в церкві подався прокуратор ураз із жінкою й тестем до містечко Харягино. Там радянська міліція змусила населення зачинити крамниці й побудувати тріюмфальні ворота. У привітанні взяла участь уся рад. влада. На честь новоженців відбулися кінні перегони. Ось так роблять не тільки червоні царі, але, як видно, й царята...

Облекшення при оплачуванні пересилок. Міністерство комунікації видало запорядження, що оплати за перевіз „багажів" в особових поїздах можна платити не тільки в часі надаваного багажу — як це було доси — але й при відборі його.

Славно будують! Оноді завалився в Варшаві на углі вул. Раковєцької й Казімєржовської дім, що його щойно будували. Жертв у людях не було, бо катастрофа склалася в часі обідної перерви. Це вже не перша така катастрофа при будовах у Варшаві.

— **Розстріл 11 повстанців на Україні.** „Руспрес" доносить, що радянський суд в Умані засудив на кару смерти 11 членів українського повстанчого відділу отамана Хмари. Центральний виконний комітет відкинув прохання засуджених про помилування й їх розстріляли.

Суд над убийником Обреґона. В Мехіку почався суд над убийником ґен. Обреґона Йосифом Торалєм.

Парасолі від дощу й від сонця відомі в середній і північній Европі щойно від яких 200 літ, в полудневій Европі від 16 століття. На Сході уживано їх від непамятних часів. Також уживали їх старі Греки й Римляне.

ОГОЛОШЕННЯ

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 2-25

Найтревальші ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 16-50

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 8-20

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
всякого рода
поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-ка**
Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.
252 Жадайте цінників. 9—12

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах
і на дуже догідних умовах
Фірма PEZETKA
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 1—20

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ
записуються тільки на найлучші, урядово уповажнені
КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНИЧІВ
:: :: **Й. ГАЙТЛІНҐЕР, ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 16.** :: ::
Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. **Разом 165 зол. на рати.** Найбільші майстерні. Новітні самоїзди. Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Вписи щодня.
274 6—12

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ
у великім виборі 227 10-12
по низьких цінах
І. Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-. Трибунальська 1.

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери
Кружлівки молочарські 264 8—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

Друкується і від 15. серпня буде продаватися книжочка
„ПРО ПЕРЕСАДЖУВАННЯ ЗБІЖЖА
АБО
100 КІРЦІВ ЗБІЖЖА З МОРҐА".
Як приготовити поле, чим і як гноїти, коли сіяти росаду, коли і як пересаджувати, як доглядати пересадженого збіжжа, яких машин уживати, що коштує робота? і т. д. 1—1 285.
Богато малюнків! Ціна книжочки 0·50 зол.
Висилаємо найменше 10 книжочок і лише за готівку! На пересилку треба ще долучити 0·90 зол. за почт. післяплатою 1·55 зол.
СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ АҐРОНОМІВ У ЛЬВОВІ, СОБІСЬКОГО 28.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 61 (163). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 12 серпня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот — Конто. П. Ш.: Кракін 405.867

Обряд і народність

(В альбом нашим церковно-політичним самозванцям).

Католицтво — то латинство;
латинство — то польськість; отже:
унія веде через латинщення до польщення.

Такого силльоґізму не знайдете, очевидно, ні в Аристотеля, ні в жаднім підручнику льоґіки; його наукова фальшивість заносить занадто здалека, щоб можна помилитися. А проте... А проте, з леґіону самозваних реформаторів нашого церковно-політичного життя не було і нема у нас ні одного такого, мудрощі якого не починались би від сеї „доґми" і не кінчилися на ній. Чи сягнете 3/4 століття взад, коли-то у нас найперше почато послуговатися національним (тоді ще суто-русским) арґументом в боротьбі з католицькою думкою; чи возьмете вчорашнє число котрого з сучасних орґанів, присвячених (очевидно!) спасанню української нації; — все і всюди наткнетеся на вгорі наведеного льоґічного коника, а в слід за ним на ріжні рецепти, що робити... Тому нехай буде вільно зупинитись при ним дещо довше.

Про першу премісу того силльоґізму не станемо тут говорити. Зазначимо тілько, що й самі реформаторисамозванці залюбки, не заїкуючися, впевняють і навпаки: „католицтво — то **не** латинство"; все залежно від того, як їм у данім моменті потрібно. Отже лишімо сю першу частину коника на боці, а перейдімо до другої—про ідентичність латинства з польськістю.

Що Українці піддержують традиційну людову звичку – називати релиґії по краям або народам, звідки заступники тих релиґій вийшли — се правда, яка свідчить, що наше громадянство все ще думає катеґоріями XVI-го віку. Ся правда тим сумніша, що наша інтеліґенція не тілько формально так ділить ріжні обряди: вона свідомо і вперто підсуває тим обрядам відповідний національний зміст. Отже свято по григоріянському календарю не лише „польське" свято, воно празник національно-політичних „ворогів", хочби в сій місцевости святкували самі Німці, в тій Словаки, а в третій самі земляки-Українці. І навпаки: будь се свято по юліянському календарю, в очах нашого інтеліґента воно „українське" (навіть не „руське"), хочби тут святкували Мазури, там Мадяри або Москалі... В устах простолюдина, якому національні поняття неприступні, такий спосіб вислову не мусить дивувати; в устах натомість інтеліґента се знак хаотичности в думках і примітивізму в національній свідомости.

На всім просторі Европи між Йонським морем на полудни і Рижським заливом на півночи стикається латинський обряд з грецьким. Границя між ними переходить через ріжні землі і ріжні народи, одначе нігде не ділить вона двох народностей: щоб одна, мовляв, була тільки латинського обряду, а друга тільки грецького (східного). Албанці належать до обох сих християнських обрядів, а ще більше магометанської („турецької") віри. Проте нема такого дурного національно-свідомого Албанця, щоб говорив, буцімто його рідний край заселений Італійцями, Греками, Сербами і Турками. — Югославяне належать до трьох обрядів католицьких (римо-католиків, греко-католиків і латинників словянської літурґії), до православного, магометанського і т. д., та ми не чували, щоб вони себе називали Італійцями, Німцями, Мадярами тощо.—Мадяри належать що найменше до пяти конфесій, будучи тілько одною народністю.—Білоруси, ті убогі Білоруси, мали й мають у себе римо-католиків, греко-католиків і православних і нікому з білоруських патріотів в голову не прийде роздаровувати з сеї причини своїх земляків між Поляків, Литовців, Українців та Москалів.—Серед одних тілько Українців, чи пак тілько Галичан, хто рік починає 1. січня - той Поляк чи навіть Лях, а хто 14. січня—той „свій", Українець...

Та про календар сим разом говорити не хочемо, тілько про властивий обряд. Вже з вище сказаного виходить ясно, яка аномалія вкорінилася серед нашого громадянства отсе національне qui pro quo. А воно фатальне як для нашого обряду, так для української народности. При сім треба памятати й те, що се лихо не старе, історичне, а продукт новішого виродження національної думки у нашої інтеліґенції.

Хто зпоміж неї знає „Роксоляну", латинський опис Руси родовитого Поляка Кльоновича з 1584 р.? Для нього Русь тільки одна, і кождий, хто на ній живе, той Русин і руський патріот! А втім, чи то так давно, як в очах Краковянина кождий горожанин східної Галичини був „Русином"? З другого боку наші земляки до 50-их років м. и. прекрасно знали й на кождім кроці акцентували факт, що галицькі Русини належать до двох обрядів: грецького і латинського. Се признавав не тілько австрійський уряд (диви давні статистики й етноґрафічні мапи), а й самі Поляки. Поминаючи 1848 рік, коли східно-галицька шляхта виступала у Львові, Празі і Відни в „руськім" характері, а й потім чи не знані були типи інтеліґентних „Русинів-латинників"? Старші памятають також, що й між латинським духовенством були не лиш такі, що при всіх своїх особистих польських почуваннях проповідували своїй пастві на селі по українськи, а й такі, що самі себе Русинами щиро почували і сих почувань не скривали.

Все те сьогодні виглядає неначе сон. Слово „Українець-латинник" — перед війною ще досить популярне, принаймні в наших політичних деклямаціях — сьогодні вийшло цілком з уживання і не знайдеться ні в одній політичній статті, ні в одній посольській промові. Колись ми говорили і писали про поверх міліона Українців латинського обряду; сьогодні — все що латинник то Поляк... Звідки таке? Відбудова Польщі тут ні-при-чім. Се ми самі заганяли й заганяємо наших земляків латинського обряду у польську народність.

Почали ли сейбу національний злочин наші батьки в 50 60 роках мин. століття, коли підняли були акцію „чищення" східного обряду, проголошуючи його едино-національним, а відпекуючися від усього, що пахло латинством. Не менші гекатомби зложив український елемент на сім полі, коли його політики поклали були свої медвежі руки на хліборобські страйки 1901 р. і сим викликали нечувану досі реакцію з польського боку коло приєднання латинників для польської ідеї.

Наші церковні реформатори-самозванці залюбки повторяють тепер очевидну неправду, що мовляв католицька Церква винародовляє, польонізує наших людей. Очевидна брехня, бо хто-ж в історії більше племен виховав до національної свідомости і самостійности, як не католицька Церква? В католицькій Церкві завсіди панував і панує принцип уживання народної мови вірних, хочби вони стояли на культурно найнизшім степені. За право мови вірних у мішаних громадах було і є безліч спорів і процесів, одначе Рим все і всюди вирішує справу так, шоб і найменша частина вірних мала змогу мати додаткове богослуженння, катехизацію і проповідь у своїй рідній мові.

Чому саме у нас, в Галичині, малоб бути инакше? По просту тому, що ніхто з Українців не подбав про права української мови в латинськім костелі. В сім випадку як у суді: Wo kein Kläger, dort kein Richter.

Тепер наші польонізатори власних земляків мають не тілько чоло клеймити всю католицьку Церкву як ворожу українській народности, а ще й у кождім обрядовім звичаю, перебранім нашою Церквою з латинського – перебранім м. ин. для задержання вірних при своїм батьківським обряді і для спинення дезерції — вітрить польську затію... Трудно знайти більшу моральну хоробу як отся!

Та все-ж таки се траґедія католицької ідеї взагалі і нашого грецького обряду з окрема — на галицькій землі. Притягаюча сила латинського обряду і латинської церковної орґанізації була завсіґди сильна, і нині є такою. Цілком як у всіх инших країнах і народів, де оба обряди конкурують. Католицький, обєднаний характер нашої Церкви дуже скріплює силу нашого обряду (очевидно, якщо він не переходить у мертвечину), одначе кождий удар у нього з боку непокликаних реформаторів — удар буцімто під гаслом оборони від польського латинства — виходить тілько на користь сьому останньому. Бо коли одну частину можна задурити до чистого православя, другу — до якогось невиданого очищеного православного католицтва, то третя — мабуть чи не найцінніша — піде, як досі ішла та йде, по лінії бажання серця і душі до католицтва без застережень, яке бачить у латинстві... На-жаль те латинство, з вини нашого національно-політичного проводу, не є українське. Тим тяжший злочин пропаґаторів православя і само

званних реформаторів, що руйнують власну національну греко-католицьку Церкву, буцімто в ім'я національної ідеї, а в дійсности копаючи гріб для неї.

Католицький священик
на чолі сербського уряду.

Катол. священик, о. д-р Антін Корошец, провідник клерикальної партії маленького племени Словінців, котре має около міліона душ, прийняв уряд президента міністрів у Білгороді.

Сим викликав проти себе і проти Словінців завзятий настрій так католицьких Хорватів і тих православних Сербів, котрі під проводом Прибичевича з територіяльних причин сусідства йдуть разом з католицькими Хорватами проти православного, централістичного Білгороду.

Якже розуміти той на перший погляд дивний крок о. Корошеца?

Білгородський кореспондент „Берлінер Тагебляту", Теодор Бергес, твердить, що о. Корошец поступає згідно з поглядами катол. епископа в Любляні, Преосв. Антона Єнґліча, котрий стоїть у тіснім контакті з Апостольською Столицею. Тут входить в гру ратування малого племени Словінців, котре на випадок побіди Хорватів з Сербами за автономію, попалоб у безвиглядну залежність від Хорватів й ослаблене тою залежністю моглоб бути згодом національно й культурно зовсім засимільоване — Італійцями, Німцями або Мадярами.

Таким чином навіть співробітник ліберального органу признає, що Апостольська Столиця в Римі своєю далекозорою політикою не хоче допустити до того, щоб оден католицький нарід (Хорвати) опанував цілковито другий католицький нарід (Словінців). І длятого о. Корошецови не заборонено стати на чолі централістичного уряду в Білгороді.

Перша в краю вирібня
ЦЕРКОВНИХ СТАТУЙ (фігур)
і артистична
різьбарсько-орнаментаційна робітня
ФРАНЦ ІВ. МАКС
249 Львів, Личаківська 15. 8—10

Що Японія відповіла Америці
Справа Манджурії.

Коли американський секретар стану Келлоґ заявив, що Америка не може признати ніяких спеціяльних прав Японії в Манджурії, — закипіло в цілій Японії.

„Джепен Таймс", японський орґан, видаваний по анґлійськи й очевидно інформований японським урядом, написав ось що:

По перше — ніякі компетентні чинники не заявляли, що хочуть спеціяльних прав в Манджурії. По друге—Японія зовсім не журиться тим, що иньші держави думають і говорять про її політику на азійськім континенті. По третє—американська політика в Китаю від часів секретаря стану Гая називається політикою „отвертих дверей". Така політика, хоч острої дефініції не має, але фактично обмежується до справ торговельних і взагалі господарських. А оскільки така політика знайшла яку дефініцію, то доходила навіть до поділу даних країв на „сфери впливів". І фактично ноти Америки з 1899 р. змагають власне до утворення таких сфер впливу. Уряд Японії не має на меті нічого такого, що противилосяб американській політиці „відкритих дверей" у Китаю і в Манджурії зокрема. Але Японія має спеціяльні інтереси в Манджурії, основані на факті, що вона ґеоґрафічно блища Манджурії, ніж инші держави. Длятого Японію суттєво обходить те, що діється в Манджурії. Се було властивою причиною російсько-японської війни і японсько-китайського конфлікту. Те, що Японія робила в минувшині, робитиме і в будуччині... Що ґеоґрафічна близкість вимагає нераз політичної акції, се доказує анексія Тексасу Америкою, її карна виправа на Мексик і її теперішня інтервенція в Нікараґві".

Так виразно й недвозначно заявилася урядова думка Японії.

До певної міри ще важніше те, що в тій справі написала опозиційна преса японська. А важніще воно тому, бо се свідчить, що в Японії нема взагалі різниць думок у справі манджурській.

Головний японський опозиційний орґан „Горі" пише:

„Японія не хоче проголошувати окупації Манджурії. Але чи Америка це признає, чи ні, воно не перестане бути фактом, що Манджурія має спеціяльні звязки з Японією. Ми дійшли до того не так вигідно як Америка своєю доктриною Монрое, бо ми понесли в тій справі великі жертви. Задля тої справи провадили ми дві війни: російсько-японську і китайсько-японську. Ми тих воєн не викликали, але ми мусіли їх вести, бо ходило про наше істнування. А по тих війнах ми з напруженим вложили багато грошей в те, шоб піднести розвиток Манджурії. Тепер Манджурія так розвинулася, що може прокормити поверх 20,000.000 людей. Сей розвиток країни в значній мірі заслуга Японії. Припускаємо, що засада Америки т. зв. „отвертих дверей" по суті господарська. Але ми тих дверей в Манджурії нікому не засуваємо й інтересів там не пробуємо монополізувати.

Подібно пише вся японська преса. Навіть японські соціялісти, якби мали якийсь вплив, то не говорилиб інакше, але соціялісти в Японії впливу не мають.

Словом — вся японська публична опінія стоїть за своїм урядом в тій справі й виразно говорить, що не завагається в потребі й перед війною за спеціяльні права Японії в Манджурії.

Манджурія — се азійська Альзація. В світі нема сумніву, що коли вибухне нова війна світова на Спокійнім Океані, то вибухне ізза Манджурії.

Приготовляються до „вічного мира".

Анґлія спустила на воду нову воєнну підводну лодку „Освальд" з силою 2.700 коней і скорістю 15 узлів. Узброєння її становлять торпедові рури й одна гармата 102 мм.

Еспанія перенесла сего року 600 міліонів пезетів з буджету, призначеного на публичні роботи,—на воєнну маринарку. Рід кораблів, які за ті гроші мають бути збудовані, держать Еспанці в тайні. Французька преса пише, що який той рід не бувби, то будова нових воєнних кораблів Еспанією змінить зовсім уклад морських сил на Середземнім Морю.

СОРОЧКИ МУЖЕСЬКІ
ІВАН РІДЛЬ
Львів
вулиця Академічна 2.
267 12—50б

Повістевий фейлетон „Нової Зорі" з дня 12. VIII. 1928 53

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

А на другий день коло полудня дві великі новини потрясли султанським сераєм. Молода Ель Хурем одержала в дарі від султана аж два діядеми чудової краси. Оден з золотистих топазів, а другий з дуже дорогих, лязурових бадахшанів, котрий мала на собі рідна мати султана, коли було її весілля з покійним його батьком, султаном Селімом. Падишах — говорила тихо служба у палаті — ходив особисто до кімнат своєї матери і випросив у неї найкращий дар з її весільного калиму. Служба оповідала собі пошепки, що молодий Падишах ледви держався на ногах, як ішов до матери, а огонь горячки горів в очах його...

Начальник сторожі яничарів, що не впустив Ель Хуррем до прийомних кімнат султана, одержав від Падишаха похвалу за вірну службу, мішок золота, висшу рангу і — перенесення до Трапезунту... І ще говорила шептом служба у сераю, що болюча пристрасть до блідої Хуррем трясе у теремі десятим і найбільшим султаном Османів... І що молодий цісар палахкотить як свічка і тане на очах... І що його мати з журби змарніла таксамо як її син... І дивна трівога залягла в сераю, а побожні мосльми, обернені обличчям до Мекки, молилися за здоровля зараненого серця Падишаха.

А в тім часі в гаремі клячала на долівці бліда чужинка з далекої країни, невольниця Хуррем, „знайда з Чорного Шляху", званого Злим Кроком або Шляхом Незримим. Клячала й молилася до Бога свого, обернена обличчям до малої церковці в Рогатині. Молилася й дивилася то на деревляний хрестик Спасителя, то на три найкращі діядеми, які їй подарувало серце Сулеймана зі скарбів царського роду його. А ніхто не знає, чиє серце було більше розхвильоване і в котрім більший біль: в серці невольниці, чи молодого султана?...

Бідна невольниця з далекої країни в болючій думці своїй на завше міняла свою любов до Бога на хресті — за любов до людини, за скарби світа сего, за діядем султанки, за владу на землі...

V.

З 'небувалим напруженням очікували дальших кроків молодого Падишаха.

Минуло ще кілька неспаних ночей султана — і довідався весь двір, що сам капуага ходив просити до султана двох визначних духовних.

Пізним вечером вступили до султанської кімнати Мугіеддін мудерріс і муфті Пашасаде.

Ніхто не знав, що вони говорили з султаном і вони нікому сего не сказали. Але на другий день рано пішли вони по наказу султана на згіршення цілого двора до кімнат блідої невольниці.

Такої дивовижі не було ще ніколи в Дері-Сеадеті, щоби два побожні й учені улєми йшли до невольниці в гаремі султана і ще з його наказу! І тому сам Кіслярагасі підслухував їх особисто й опісля оповів усе, що чув, своїм приятелям у великій тайні.

Щож чув Кіслярагасі в кімнаті невольниці і що оповідав своїм приятелям?

Він оповідав так:

Учені улєми вступили до кімнати блідої невольниці і сказали разом:

„Благословенне хай буде імя твоє Хатун*)! Десятий і найбільший володар Османів, Сулейман — нехай во віки трівае слава його! — дарує тобі волю і каже запитати, чи і коли хочеш опустити його палату, столицю і державу."

*) Пані!

Таємничо пропавші люде

З приводу невияснено смерти великого банкира Лєвенштайна.

Як відомо, бельґійський банкир Лєвенштайн пропав зі свого власного літака, коли перелітав над каналом Ля-Манш. Недавно віднайшли в морі його трупа, але вияснення смерти таки нема. Був се третий з черги найбогатший чоловік на земли. Спадок по нім виносить поверх 20 мілюнів фунтів штерлінґів (1 ф. = 4 дол. 88 ц.) в готівці, не рахуючи недвижимостей в полях, лісах, фабриках і палатах, де мав сотки служби, не рахуючи річей, як 40 автомобілів, кілька літаків і багато дорогоцінностей. До такого майна дійшов Лєвенштайн зручними спекуляціями, зачавши їх робити майже без гроша. Як він шез з літака, досі не вияснено.

З того приводу світова преса приносить численні описи подібно таємничих випадків. Ось деякі з них:

1) Сестра славної співачки Марії Івоґін пропала без вісти в часі подорожі навколо землі з корабля „Резолюте", лінії Ґамбурґ—Америка на Індійськім Океані. Цікава річ, що коли виломали двері її каюти, показалося, що вони були з середини засунені, а віконце за вузьке, щоб людина могла ним виховзнутися. Ні в стели, ні в підлозі, ні в стінах не було ніяких слідів, котрі вказувалиб на те, що хтось забрав її тіло. Словом — до сегодня та справа невияснена.

2) Подібно таємничо пропав німецький інжинір і винахідник д-р Рудольф Дізель в часі переїзду кораблем з Антверпії до Гарвіху. Сталося се темної ночи в вересні. Самоубийство трудно припустити, бо раз що не було ніяких причин до того, а по друге д-р Дізель замовив собі своїх знакомих, щоб чекали на нього в Гарвіху, як висяде з корабля.

3) Так само таємничо щезла з корабля на Атляптійськім Океані в 1911 р. фільмова артистка Лукія Блиєр, котра їхала до Америки. Попереднього дня святкувала вона свої уродини й була ще вечером в найкращім гуморі. А рано слідуючого дня щезла без сліду. Стверджено в її кабіні на основі порозкладаних приборів до туалєти, що мусіла дуже докладно прибиратися. І тільки всього стверджено.

4) Подібно невияснена смерть знаної співачки берлінської опери Зинаіди Юрєвської. Вона поїхала собі на прогульку сама до Швайцації. Тижнями не було від неї вістки. Вкінци знайшли її трупа близько гори св. Ґотгардта, в ріці Райс. Чи їй там трафився який випадок, чи вона поповнила самогубство, не відомо до сегодня.

5) Перед роком погиб таксамо дивно знаний монахійський професор, котрий вибрався на прогульку („скі") в гори. Ніякої причини до самовбийства в него не було. Ніяких слідів морду не знайдено. Найменших слідів нещасного випадку також не було. А чоловік пропав як камінь у воду кинув. Таких таємничих випадків щезнення або невияснено смерти людей особливо богато лучається на морях і в горах. І навіть ніяких уоснованих припущень не можна поставити про те, що з тими людьми могло статися.

6) Зате досліджено, що сталося з пасажирами малого парового корабля, котрий курсував між Островами Діявола й Полуднево-американським континентом. Одна каюта в тім малім кораблі була так уряджена, що обрабований пасажир автоматично спадав у море — через підлогу. Грабунків і убивств доконувала на тім кораблі спеціяльно зорганізована банда під проводом самого капітана.

Розуміється, такі річи ріпшучо неможливі на великих кораблях. А прецінь є багато випадків таємничого щезнення — і навіть найдокладніші слідства даремні.

ФУТРА
ТУХ І СПІЛКА
ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
новоотворений СКЛАД ФУТЕР
Львів, Скарбківська, ч. 3.
75 7—15

ЗБІЖЕ і ПАШУ
дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм
— Товаристві взаїмних обезпечень —
„ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.
Інформації уділюють місцеві аґенції.
287 2—16

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

ДРУГИЙ ДЕНЬ НА ВИСТАВІ ПРЕСИ.

Вернувши з Аахінґраду (опис його я також зладив, уже тому, що в нас — оскільки мені відомо — ще ніхто не зробив сього) вечером, не оглядав я вже того дня нічого в Кольонії, опріч катедри, до котрої з великою приємністю заходив кождого дня рано і вечером. Вона тягне в своє нутро великою силою свого артизму кождого дня видається краща і величнійша.

І. Перші враження.

Щойно слідуючого дня рано пішов я знов оглядати виставу преси (за кождим разом треба платити за вступ 1 марку 50 феників).

Сим разом зачав я оглядини від культурно-історичного віддїлу.

Віддїл той застав я буквально переповнений дівочими школами. Майже все здорове — як відземки.

На самім початку звернула мою увагу велика мапа, котру виконала організація „Der Deutsche Schutzbund". Мапа представляє пограничні й заграничні заселення Німців.

Дивлюся на те, як обсмикали Німців по великій війні і — правду сказавши — з виїмком компактно ними заселеної території в Чехословаччині, навіть з їх мапи не видно, щоб їх десь пошарпали під етнографічним оглядом. Инъша річ — під оглядом лучби їх територій: тут відомий коридор бє в очи.

Се й економічно їм дуже долягає. Немов у відповідь на се показують Німці, як вони собі дають раду під економічним оглядом: передовсім учать свій нарід докладно пізнавати економічний і фаховий стан цілого світа. На стіні пишається велика карта (мапа) бірж усеї земної кулї. Три роди бірж: девізові, капіталові й товарові позначені скрізь иньшими красками. Три роди красок відразу наглядно звертають увагу студіюючих ті проблеми, в котрих краях які біржі переважають.

Се лучше вбивається в память, ніж перечитання найлучшої книги про ті справи.

ІІ. Як цифрами показують розвиток змісту преси.

Дальше бачу не меньше поучаючі графічні штуки німецьких мислителів і працьовників. На розвитку німецької преси в Кольонії за останніх

А бліда невольниця довшу хвилю мовчала.

— „І що на те сказала?" запитав нетерпеливий капуаґа.

— „Не сказала на те ні слова."

— „І улєми так пішли?"

— „Не пішли."

— „А щож робили?"

— „Слухали."

„Таж вона нічого не говорила!"

— „На те нічого не сказала. Але відповіла їм так, що маємо — нову паню!"

— „Якже відповіла?"

— „Так відповіла: „Визнаю, що нема Бога, тільки Бог, а пророк його Магомет!"**)

Слухаючі аґи, везири і кадіяскери побожно звернулися в сторону Мекки і всі як один повторили святі слова корану.

А Кіслярагасі оповідав дальше:

Я незначно відхилив занавісу, щоб побачити обличчя нашої Пані у хвилі, як осінила її ласка Пророка і світло правдивої віри. Була така бліда, як перший сніг, що паде на високім верху Чатирдагу. Але ви того нікому не кажіть! Не скажете ?

— „Так. Оповідай дальше!"

Докладно все, що бачив переповідав старий Кізляр-Ага, найвищий достойник Двора Падишаха. Лиш не міг переповісти ані змалювати нутра душі Настуні і думок її, що билися як птиці в клітці, коли їй оповіщено дарування свободи! Мала в тій хвилі дві головні думки, що так стояли біля неї, мовби батько й мати. А перша думка говорила їй:

— „Бачиш? Бог милосердний і все прощаючий вислухав молитви серця твого, котрим ти молилася в ніч перед проданням на Авретбазарі. Памятаєш, як ти тоді молилася? „Даруй мені, Боже, поворот до дому! Я піду пішки, крівавими ногами, як ідуть убогі на прощу до святинь..." Памятаєш Настю? Отсе Бог Всемогучий вислухав молитви серця твого. І можеш не тільки йти, але навіть їхати до дому як велика пані, бо султан Османів, Сулейман Величавий, напевно не схоче, щоби його любка, хоч зранила серце його, вертала пішки у свою країну..."

А друга думка говорила Насті:

— „Настуню, Настуню! Два рази продали тебе чужі люде, а третий раз ти сама себе продаєш. Продаєш свою віру в Спасителя свого, котрий і за тебе помер на хресті. Продаєш його науку про доброту терпіння на сій долині сліз. Продаєш за земну любов до сотворіння, за скарби світа сего, за діядем султанки, за владу на землі..." Йди, дитино, йди, бо вольну волю маєш... Та колись побачиш, куди ти зайдеш... без хреста малого і без віри в нього..."

І від тих думок була така бліда молода чужинка з далекої країни, що прийшла Чорним Шляхом на землю Османів з вірою в Бога свого... Бо єсть одно лиш важне діло людини на землі: жити по вірі в Бога.

А Кіслярагасі оповідав дальше:

Була дуже красна і мала великий розум в очах. Оба улєми не знали, що відповісти. Перший промовив Мугіеддін мудерріс: „Благословенне хай буде імя твоє, Хатун!" А муфті Пашасаде як луна повторив ті слова... І знов мовчали учені улєми, аж поки наша Пані не дозволила їм ласкаво сісти.

Тоді старий Мугіеддін з любовю подивився на неї, як на свою дитину і сказав недорічні слова, хоч який він розумний.

— „Якіж недорічні слова сказав розумний Мугіеддін?" запитали всі.

(Далі буде.)

**) Формула, якою приймається магометанську віру.

55 літ (від 1872 до 1927) показують, в якім напрямі посувається внутрішний розвиток преси, то значить — кілько місця займають у пресі поодинокі діли. І так:

1872 р.	1900 р.	1913 р.	1927р.
Загальна часть			
49%	38%	44%	57%
Торговельна часть			
13%	9 %	9%	10%
Інсерати			
38%	53%	47%	33%

А на що те все? Щоб усвідомити собі, „куди пливе" струя преси, то значить: що консумує публика. Щоби докладніще зрозуміти значіння тих кількох чисел, на те треба багато знати, особливо місцеві відносини.

А дальше показують ще цікавішу штуку: спеціяльне розчленування тексту двох великих пресових органів, що виходять в Кольонії. Подаю і се для прикладу, як Німці студіюють свою пресу:

Все в процентах	1872	1900	1913	1927
1. Внутрішня політика	12·1	11·1	16·3	13
2. Заграничнa „	13·4	12·4	15·6	12·4
3. Господарська „	0·6	2·1	2·9	5
4. Фейлєтон	4·8	15·9	18·2	28·2
5. Спорт	—	0·4	1·7	5·1
6. Локальні справи	13·4	5·6	9·5	9
7. Загальні „		6·8	12·3	2
8. Гроші і капітал	3·3	9·8	9·8	11·3
9. Товари	2·5	8·1	11·8	11·1

То праця!

Опріч тих двох слів не хочу більше про неї говорити, бо вона сама за себе говорить до кождого, хто хоч трошки вдумається в неї.

Що до самого змісту рубрик то зверну тільки увагу на одну, дуже поучаючу цифру — ту, котра відноситься до фейлєтону. Якже та цифра неймовірно росте! Зачинається від 4.8 прц. і за 55 літ доходить до 28.2 прц. — значить не богато бракує, щоб фейлєтон заняв одну третину преси!

Що се значить?

А очевидно — се значить, що німецька велика преса се дійсно *народна* преса, хоч не виписує під своїми наголовками „газета для народу".

Ніякого пояснення до тих цифр не дають. Але ті цифри самі за себе говорять до кождого, хто має хоч трохи практики в тих справах. Хто мав нагоду довший час обсервувати якусь газету в її нутрі, той знає, що рідко хто лише по якесь число тому, що в нім була якась політична (хочби найлучша) стаття. Се потрібне часом якомусь політикови подібно як економічна стаття якомусь економістови. Зате по числа, в котрих були продовження фейлєтону, пишуть люде з ріжних кругів суспільности — як мущини так жінки, як молодь так і старші. Є багато таких читачів, котрі насамперед читають у газеті фейлєтон. Є й такі, котрі опріч фейлєтона й новинок взагалі нічого більше не читають. Се й було причиною того, що виробився окремий тип інформаційно-фейлєтоністичної газети. А є й такі читачі, що складають газету їзза фейлєтона й опісля його читають, коли вже назбирається більше фейлєтонів.

Чому так є? Бо велика скількість публики шукає в газеті свого рода відпочинку або легкої лєктури. І не треба на таких читачів дивитися „згори": бо фахова чи домашна праця приносить тілько клопотів, що людям дійсно треба мати на чім і при чім „відвести духа". А по друге — фейлєтон може бути всілякий і буквально все в нім можна передати в легкій формі: від повісти як образу життя в якійсь епосі почавши, на науці й фільософії скінчивши.

Се й помітили німецкі організатори преси не від тепер і длятого давали щораз більше місця фейлєтонам. Тепер є багато таких великих органів, котрі містять рівночасно по три і по чотири фейлєтони, нпр. два повістеві, оден науковий, оден новелістичний або спортовий, описи подорожей і т. п.

Самою політикою чи самою економікою, навіть найлучше обдуманою, годі весь час годувати читаючу публику.

Слідує таблиця, котра подає процент і роди ріжних інсератів від початку істнування органів! Всюди зазначено отсі три реклямовані річи: 1) одяг, 2) мешкальне урядження, 3) харчі. При кождім з тих артикулів виказано, в котрій порі року більше оповісток.

Се студія дуже поучаюча для куппів.

Деяких таблиць не можу вповні зрозуміти, бо на те требаб посвятити значно більше часу, ніж я маю, требаб вистудіювати й обчислити собі ріжні цифри і т. п.

Велика праця й надзвичайна докладність ціхує всі ті роботи Німців.

III. Німецька преса за кордоном.

Особливий інтерес представляють мапи світа, де поза кордонами Німеччини знаходяться: 1) німецькі газети, 2) німецькі журнали.

Де їх нема! Всюди. В Китаю й Австралії, на Яві й на Суматрі і т. д. Нпр. в Чілє мали від 1870 р. 20 (двайцять) органів. Деякі з них виходили й десятки літ. Виходило там і по сім німецьких органів рівночасно. В Уругваю, в Парагваю, в Аргентині (пять органів), в Канаді (сім органів), а в Бразилії — як насяв! Таксамо в Европі (поза Німеччиною) слрізь є німецька преса — і то багато її.

Словом — всі части світа мають свою німецьку пресу. На Сході Европи також немало виказано німецької преси — а зазначено, що се „Росія". Украіни не зазначено. Тай — правду сказавши — не дуже треба їм дивуватися: коли навіть т. зв. „самостійна" радянська Україна (і то самостійна — „вплоть до отділенія"!) не подбала, щоб її територія і преса були перед світом окремо зазначені, то якіж претенсії можемо мати до чужих людей, щоб вони се робили перед світом?

МАҐАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. І. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. [201 15—30

Науковий фейлєтон „Н. З." з 12. VIII. 1928.

Початки християнства в Київській Руси-Україні.

(Докінченнн).

На підставі цілої низки прямих і посередних вказівок у західних хроніках, в нашім старо-українськім літописі, в деяких східних джерелах, так само на підставі деяких археольоґічних даних, мусимо зробити висновок, що Ярополк був не тільки прихильником та протектором християнства, але й сам *прийняв христ. віру, відновив засновану св. Ольгою зах.-християн. католицьку епархію на Україні, енергійно боровся з поганством і сприяв християн.-католицькій місії серед підвладних йому племен і народів* (у тому числі навіть серед Печенігів). У всім тім він знов таки був продовжателем діла, яке була роспочала св. кн. Ольга.

Найдокладніше про прийняття християнства Ярополком росповідають *хроніка св. Петра Даміяні*, кардинала й еп. Остієнського († 1072) й *продовження хроніки Адемара* (складене у Франції в XI або XII в.). Хроніки сі оповідають про діяльність на Україні католицького єпископа св. Бруна-Боніфатія. Що правда, в сих хроніках є деякі неточности (як і взагалі в усіх тогочасних західних відомостях про Україну) й не згоджується саме імя кн. Ярополка. Але — як доводить один із найвидатнійших сучасних істориків старої Руси-України православний український учений проф. Вол. *Пархоменко*, — в сих хроніках йде мова безперечно про Ярополка. І в головних рисах відомости хроонік вірні про двох братів київського князя, що не приймили християнства, про боротьбу його з ними, смерть одного з них (тобто Олега Деревлянського) і пізніше приняття християнства другим, тобто Володимиром, про успіхи зах.-християнської католицької проповіди за Ярополка серед *боярства* й пізніше остаточне навернення на християнську віру нижчих верств людности на Україні сх.-християн. духовенством ітд. християн. духовенством ітд.).

В літописі нашім нема прямої згадки про охрещення Ярополка*). Але там є ціла низка відомостей, котрих не можна було б зовсім зрозуміти, якби не признати, що Ярополк був християнином. В літописі подається дата мученицької смерти Ярополка — *11 червня*, збережена в церковнім синодику, по котрім поминалися в церкві (підчас *літурґії* та всенародних парастасів) померші князі та ин. особи. Але, як що імя Ярополка занесене було до церковн. синодику й поминалося в церкві, очевидно, він був християнином. Далі, в літописнім оповіданню про кн. Ярослава Мудрого розповідається про якийсь особливий церковний обряд над мощами Ярополка (мабуть зневаженими поганами по його убийстві) та християнський похорон їх. Літописна характеристика Ярополка яскраво малює християнські настрої й погляди сього князя. Його людяність, мягкість, миролюбність кілька разів підчеркуються літописцем. Змушений — задля політичних інтересів своєї держави — провадити війну з братом — деревлянським князем Олегом, Ярополк щиро жалує й сумує, бачучи безпотрібний пролив крови й особливо смерть Олега в сій війні. Випадок — рідкий навіть у пізнішу християнську добу! На особливу увагу заслуґує відомість про велику прихильність і протеґування Ярополком християнства. Протеґування се, мусимо думати, не обмежувалося співчуттям чи пасивною піддержкою християн, бо літописець каже про сильне незадоволення привязаних до поганства народних „низів" проти Ярополка, „ване християном даде волю велику". Здається, що Ярополк прямо боровся з поганством і між инш. знищив поганські ідоли в Київі. Коли київським князем по смерти Ярополка зробився Володимир Великий, він — по словам літопису — старанно занявся ставленням ідолів у Київі, між инш. по тих місцях, де ідоли стояли давніше (за Ігоря), але потім (перед Володимиром) були знищені. З літописного оповідання про боротьбу Ярополка з Володимиром можемо зробити висновок, що ся боротьба мала не тільки політичний, але і реліґійний характер. Се була боротьба християнства та християн. культури, засвоєних уже в значній мірі в південній Руси-Україні, з поганством, котре ще цілковито панувало в північній Новгородщині. До того висновку приходять

*) В літописнім оповіданню про Ярополка, — як доводить проф. Пархоменко, — де-що не договорено, де-що пропущено. Оповідання се, очевидко, підлягло перерібці складачів сх.-словянських літописних зводів, котрі переняті були візантійськими церковними традиціями і старанно викидали з літописів ті звістки, що безпосередно свідчили про звязки старої Руси-України з католицькою Церквою, про признання в старі часи Україною церковної влади Папи і. т. ин. Взагалі, як тепер уже остаточно зясовано історичною наукою (працями Шахматова, Корфа, Сухомлінова, Іконнікова, Мих. Грушевського, Пархоменка й баг. инш., літописи кілька разів підпали тенденційному редагуванню складачів літописних зводів, відповідно до їх політичних та церковних поглядів. Сим пояснює Пархоменко, чому не збереглося в літописі прямої звістки про охрещення Ярополка.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ЛЕСЯ УКРАЇНКА.

I.

Поетична творчість Лесі Українки.

Лірична поезія Л. Українки. — Л. Українка яко клясична виразниця громадянських настроїв і поглядів української передреволюційної інтеліґенції.

Першого дня сего місяця минуло 15 літ від хвилі смерти найбільшої української поетки і клясичної представниці духа української інтеліґенції. Хто приглядається літературі, пресі і взагалі публичному життю культурних народів тай бачить, як вони запопадливо усвідомляють собі світогляд своїх представників, — той не здивується, коли ми в нашім невеличкім органі присвячуємо розмірно багато місця оцінці критиці) творчости наших визначних письменників і письменниць. Се річ особливо необхідна, коли возьметься під увагу, що у нас органи призначені для літератури й науки, не займаються ні літературою, ні наукою, тільки публіцистикою, зрештою подібно як атеїсти займаються у нас „реформою" Церкви або „поучуванням" Владик, як „властиво" управляти дієцезіями і проповідувати Христову науку і т. п....

Леся Українка – се не тільки першорядна, але й клясична представниця духа нашої інтеліґенції Вона уродилася в р. 1872, в українській заможній, „панській" семї. Мати її, Ольга Косачева, відома як письменниця під псевдонімом Олени Пчілки, походила з Драгоманових, а Михайло Драгоманів– се близький родич Лесі (Лярісси). Леся одержала старанне виховання й високу, дійсно европейську освіту, котру ще скріпила великою працьовитістю й подорожами по чужих землях.

Трагедією її життя була важка хороба сухіт, котра у неї вчасно проявилася і не дала вповні розвинутись її великому талантови. Про особисте життя поетки знаємо розмірно мало. В 35 році життя вийшла вона заміж за відомого українського етнографа, Квітку, дослідника укр. народної пісенно-музичної творчости. Здається, що жила з ним щасливо. Одначе важка хороба, котрої темпо збільшувала ще велика робучість поетки, підкосила її вчасно. Не помогло лїчення ні в Італії, ні в Египті. Дня 1. серпня 1913 р. померла вона передчасно, бо в 41 році життя, в Сурамі, на Кавказі, — оставивши по собі велику літературну спадщину, котру досі шарпають усякі бандити пера, натягаючи її для своїх руйницьких цїлей.

В її творчости і світогляді найбільш замітне те, що вона, зразу захоплена соціялістичними утопіями, потому, коли дійшла до повного розвитку своїх умових сил, теть віддалилася від соціялізму. І ся зміна світогляду —поруч багато иньших прикмет—робить її також клясичною представницею еліти української інтеліґенції та вказує тій інтеліґенції шлях від утопій до реальної праці. Ред.

* * *

Поетична діяльність Лесі Українки була всестороння. Вона писала майже в усіх родах літературної творчости — ліричні поезії, історичні баляди, епічні й драматичні поеми, історичні, психольоґічні й символічно-романтичні драми, оповідання ітд. В її літературній спадщині не знаходимо тільки великих повістей і романів. Крім мистецько-літературних творів друкувала вона також (в російських журналах) критичні нариси про українське письменство. Залишила також низку поетичних перекладів з німецьких, російських та польських письменників) *) Маючи видатний і ріжносторонній талант, одержавши добру правдиво-европейську освіту (яку рідко хто мав з наших письменників, особливо на Вел. Україні) і пильно працюючи над своїми творами, Л. Українка у всіх ділянках письменства творила речі високої вартости (лише її твори на історичні теми часом грішать невірним змалюванням історичного кольориту).

Літературна діяльність Л. Українки досі не знайшла належної та всебічної оцінки. Критики та псевдо-критики ріжних напрямів відшукують звичайно в творах Лесі Українки лише приємні й симпатичні їм риси та характеризують її однобічно, а то й зовсім невірно. Напр. С. Черкасенко, пишучи про Л. Українку в марксівськім „Дзвоні" (ще в 1913 р.), старався представити її пролєтарською письменницею. „Критики" теперішного „Літер.-Наук. Вістника" звертають увагу навпаки на націоналізм Л. Українки, й особливо підчеркують в її творах мотиви зненависти, сильного й гострого протесту, бунту, заклики до кривавої боротьби і т. ин. Натомісць проповідник демократизму й гуманности С. Єфремов зупиняється на шуканнях світлого ідеалу та мотивах людяности, братерства, демократизму в творах поетки, над її вірою в перемогу добра ітд. Ріжні автори, пишучи про Л. Українку, звичайно забувають про великі зміни та розвій її світогляду, настроїв і форм її поетичної творчости на протязі тридцяти років її письменницької діяльности. Атжеж Л. Українка розпочала свій літературний шлях 10-літною дівчинкою, а померла в зрілім віці на 41-ім році життя. Ясна річ, що за сей час її погляди й творчість мусіли підлягати еволюції.

Нам здається, що в літературній діяльности Л. Українки можна розріжнити такі три періоди: 1) В першім періоді в її творчості переважають ліричні поезії, в котрих відбиваються особисті почуття, переживання й настрої молоденької поетки; до сих поезій хутко прилучаються поезії громадського змісту, спершу ліричні, а потім і епічні. Ся рання поезія Л. Українки —при гарній формі, вільній від штучности й манірности — відзначається свіжістю й глибокою щирістю. Часто проглядає в ній смутком, але панують усеж таки світлі й бадьорі надії (дуже характеристичні в сім відношенню відомі

*) Варто звернути увагу на те, що Леся Українка—мимо того, що була горячою патріоткою й навіть крайною націоналісткою, і при тім дуже добре володіла кількома західно-европейськими мовами — уважно слідкувала за літературою наших сусідів—російською і польською, перекладала російських та польських письменників на українську мову, сама писала (коли того треба було для української справи) по — російськи і т. д Сей приклад нашої великої поетки-патріотки особливо треба пригадати тим нашим „патріотам", які – в імя „патріотизму" не хочуть вавіть читати по російськи й по польськи, а при тім иньших чужих мов звичайно не знають...

такі поважні дослідники, як Сергій Соловйов, Єркуль, Єфименкова, Пархоменко та ин.

Про поширення *західного* христіянства на Україні за Ярополка свідчить також звістка Косми Празького про заснування саме в тім часі в Чехії монастиря з зах.-христіянським обрядом, призначеного для христіян західного обряду з ріжних словянських національностей і в тім числі руської (української). Памяткою зах. христіянства на Україні з перед-Володимирових часів і найбільш імовірно саме з доби Ярополка являються т. зв. „київські глаголичні уривки" зах.-христіянського богослужбового чину, (котрі — як доводить авторитетний російський язикознавець Соболєвський — повстали в Польщі, але вживалися в старій Русі й звідти були занесені до Палестини). З археольоґічних знахідок, що свідчать про поширення зах. христіянства на Україні, найцікавіша — знайдене в скарбі біля с. М. Перещепини (на Полтавщині) срібляне блюдо якогось зах.-христіян. епископа з моноґрамою Христа й латин. написом.*). Найправдоподібніше, блюдо се належало еп. Боніфатієві, котрий очевидно разом із кн. Ярополком, втік із Київа на півден. захід перед варязьким військом Володимира.

Нарешті, про прийняття христіянства Руссю-Україною за Ярополка збереглися деякі звістки і в східних джерелах. Напр. у збірнику Магомета-аль-Ауфі (XIII в.) є відомість, що Русини прийняли були христіянську віру, котра забороняє війну. Але, що були народом дуже войовничим, не могли довго залишатися христіянами й скоро відступили від нього. Коли царем Руси зробився „Буладмир" (тобто, очевидно, Володимир), Русь відпала від христіянської віри, й цар „Буладмир" післав послів у Ховарезм (Хиву) з просьбою навчити його й Русь магометанської віри. В сім оповіданню виразно вказується, що незадовго перед „Буладмиром" (отже за Ярополка) Русь прийняла христіянство, від якого потім відступила, коли „царем" Руси зробився „Буладмир."

* * *

Боротьба Ярополка з Володимиром, котрий явився оборонцем поганства, закінчилася, як знаємо, нещасливо загибіллю Ярополка. Переміг Володимир, а разом з ним і *поганство*. Але ся перемога поганства була чисто зовнішною. Володимир що правда перші роки свого князювання в Київі пильно старався відродити поганство на Україні. Але діяльність св. Ольги, Ярополка, св. Адальберта, св. Боніфатія та їх співробітників принесла вже свої овочі й христіянство пустило міцні коріння на українськім ґрунті. І коли Володимир Вел. зрозумів і переняв духом і інтересами Київської Держави, він сам відновив христіянську врархію на Україні й остаточно утвердив христіянську релїґію серед українського народу. Володимир прийняв христіянство по східн. обряду. Звідки запросив він епископів, сього не знаємо напевно: на думку одних учених — з Македонії (з Охриди), на думку иньших з Візантії. Але в кожнім разі, подібно як Ярополк, св. Володимир В. підтримував взаємини з Апостольською Столицею. Навіть в літописі збереглися відомости про те, що Володимир післав послів до Апостол. Столиці та що посли від папи приходили (де-кілька разів) до Володимира. Раз посли Св. Отця привезли навіть частини свв. мощей. До піддержування ближчих і постійних зносин зі Св. Престолом, крім мотивів релїґийних і церковних, побуджувало св. Володимира напевно також побоювання збільшення впливів Візантії, котра звичайно старалася накидувати просвічуваним нею народам свою церковну й політичну владу. Зносини України зі Св. Римським Престолом, що їх *завязав вперше Ярополк*)* продовжувалися й при наступниках Володимира В., навіть і тоді, як наступив розрив між Римом і Візантією. Віддалення України від Заходу наступило — в наслідок особливих старань Греків — щойно пізніше, в XII в. Але з серед. XIII в. почалися знов проби відновлення єдности України з христіян. Заходом.

В кожнім разі мусимо підчеркнути, що Україна дістала христіянську віру й культуру не з самого тільки візантійського джерела. Видатну ролю в поширенню христіянства на Україні відограли й західні місіонарі. Старо-українська христіянська культура не була виключно візантійською, але уявляла собою синтеа зах.-христіянської, візантійської й східної культури.

В. З.

*) Напис на сім блюді такий: „exantionis renovatum est paternum reverentissim. l. episc. nostrum. amen".

*) За часів св. Ольги безпосередних зносин між Київом й Апостол. Столицею, здається, ще не було. З просьбою про заснування на Україні католицької епархії св. Ольга зверталася не безпосередно до Риму, а до германськ. імператора Отона. Таким чином честь устаткування безпосередних зносин України зі Св. Престолом належиться кн. Ярополкови.

Читайте „Нову Зорю"!

вірші Л. Українки „Надія", „Contra spem, spero" та ин.) Більша частина поезій сього періоду увійшла в першу книжку творів Л. Українки „На крилах пісень" (Львів 1892). — 2) В другім періоді ліричний талант Л. Українки досягає найбільшої сили. Переважають в її ліриці в сім періоді громадські мотиви, які однак цілковито зливаються з особистими настроями й переживаннями поетки. Разом з тим розвивається її визначний епічний і драматичний талант; вона пише низку оповідань (які стають одним з найкращих зразків української мистецької прози), драм, поем, історичних баляд ітд. На жаль, в деяких ліричних та епічних поезіях Л. Українки, писаних в сім періоді, помітний сильний вплив анархічно-бунтарського народницького соціялізму (головно — в другій збірці її поезій: „Думи і мрії", 1899 р.) — 3) В третім періоді Л. Українка визволяється від бунтарсько-народницьких соціялістичних впливів. У її світогляді національний момент одержує перевагу над соціяльним. Рівночасно субєктивізм і лірика уступають місце в її творчости об'єктивному малюванню. В сім періоді Л. Українка працює, головним чином, над драматичними поемами та епічними творами, вибираючи для них найчастіше сюжети зі старинної єврейської історії, з життя давних християн або сюжети античні й екзотичні. Нарешті, порушує вона у своїх творах загально світові проблеми і робить спроби нового й самостійного оброблення загально-світових тем і сюжетів.—Коли в першім періоді своєї літературної діяльности Л. Українка є передовсім субєктивно-ліричною поеткою — виразницею ідей та настроїв тогочасної української інтеліґенції, з сильним ухилом до анархічно-бунтарського (народницького) соціялізму, — в третім періоді стає вона нашою класичною письменницею.

Л. Українка, яко лірична поетка, безумовно займає одно з найперших місць в нашій літературі; а серед українських жінок-письменниць вона —едина визначна лірична поетка.*) Значна частиця її поезій писана на громадські мотиви. Громадська поезія в нашій літературі взагалі займає визначне місце; майже всі наші поети писали — і то чимало на громадські теми, а деякі з наших поетів (напр. Старицький, Грінченко, Грабовський, Самійленко та ин.) найбільше або виключно писали громадські поезії. Але громадська поезія, як відомо, дуже часто відхиляється від чисто-поетичних мотивів і впадає в патос реторики й віршовану публіцистику. Від сього не завше вільні навіть найвизначнійші громадські поети, наші й чужоземні (є чимало реторики та аґітаційної публіцистики і в громадських поезіях Шевченка й Олеся, ще більше у Франка, Грінченка та ин.) А громадські поезії Л. Українки вільні від сих вад. Вона писала їх кровю свого серця; бо в її життю й творчости громадські інтереси, громадські почуття й переживання становили нерозривну частину її психічного „я".

В ліриці та взагалі в поезії Лесі Українки (особливо в другім періоді її діяльности) найсильніше й найяскравіше відбилися настрої й переживання, ідеї, мрії, захоплення та розчарування української інтеліґенції передреволюційних часів — але не середних українських інтеліґентів (котрим блищі й зрозуміліші були Грінченко, Олесь, Чупринка), а інтеліґентської „еліти" (тобто „вибраної" або „кращої", вищої інтеліґенції), зо всіма її позитивними й неґативними рисами — з високо розвиненим інтелектом, з сильно загостреним і надмірно вражливим чуттям, з сильним нахилом до фантазування, істерії й невростенії, з досить хаотичним світоглядом.

Представлення Л. Українки пролетарською письменницею (зроблене Черкасенком) се очевинда нісенітниця. В її творах, особливо в ліриці, зовсім немає тої примітивної сили, суцільности, внутрішної гармонійности, прозорої яскравости, виразно означених змагань, якими характеризуються твори справжних представників пролетарської поезії та пролетарського мистецтва. Не пролетарською, але типово інтеліґентською (коли хочете, суто—панською) є велика й багата ріжноманітними тонами й відтінями лірична ґама Л. Українки. В її поезіях дуже часто знаходять свій відгук непостійні, мінливі настрої, так характеристичні для тогочасної інтеліґенції. Хвилини сміливих і гордих мрій, палких надій, готовости перебороти всякі й надлюдські перешкоди чергуються в її ліриці з моментами упадку сил і духа, свідомости свого безсилля, гіркої безнадійности і найчорніших дум. Поезії, перейняті чистою людяністю й високою любовю до людей, особливо до всіх зневажених і покривджених, зустрічаються з досить частими (у 2-ім періоді її творчости) закликами, затроєними найгіршою ненавистю. У збірнику її поезій „Думи і мрії" (1899 р.) є чимало віршів, писаних у дусі беззастережного „валєнродизму" – очевидно під впливом Міцкевича або Генр. Кляйста*): „що вдіє раб принижений, як проповідь почне читать своїм панам?"—питається Л. Українка, й радить забути всякі гарні проповіди й чесноти, забути про сумління й честь („хай гине честь, сумління!") і дбати тільки про боротьбу з ворогом, за всяку ціну, не рахуючись ні з чим, крім своєї мети — національного та соціяльного визволення й заведення соціялізму. Від Кляйста й Міцкевіча Л. Українка відріжняється тим, що оба ті поети пропаґували й возвеличували національну зненависть, і аморалізм в ім'я національної мети; тоді як в Л. Українки переважає соціяльний момент і проповідь зненависти до панів. У молодих літах Л. Українка дуже захоплювалася соціялізмом і в 1890 рр. якийсь час навіть належала до соц.-демокр. гуртка. Проте, в її поезії (в 1890 рр.) знаходимо відгуки не марксівського соціялізму, а народницько-анархічного бунтарства. Справжною соціяль-демократкою або марксисткою, вона очевидно не була ніколи; а в її поглядах видно було чимало хаосу й мішанини ріжних політичних ідей, як і взагалі в тогочасної „ліпшої" молодої інтеліґенції. У якімсь дивнім засліпленню в одній зі своїх історичних баляд, писаних під той час, Л. Українка — мимо свого панського, шляхотського походження – закликала до різанини панів, до пролиття „блакитної" крови і т. п.... Се теж настрій типовий для тогочасної „вибраної" інтеліґентної молоді. Ся „ліпша" інтеліґентна молодь (що—до речі – складалася майже виключно з панських — поміщицьких, священичих, урядницьких дітей) носилася з широкими плянами й мріями; але нездатна до ніякої будівельної праці, схильна до безмежного фантазування, до неврастенії, до істеричних вигуків та вчинків, вона або лишалася зовсім бездіяльною, або кидалася до пропаґанди серед народних мас крайних соціяльних ідей і бунту (а то й до терору) що свідчило, розуміється, про її власне безсилля. Л. Українка яскраво характеризує сю „еліту", кажучи в її імени (в знаменитім вірші „До товаришки"):

„Ми паралітики з блискучими очима,
великі духом, силою малі!
орлині крила чуєш за плечима,
кайданами прикуті до землі!"

Поетка закидає своїм товаришам, всій отій „вибраній" молоді, всім землякам своїм рабську психіку. Але вона сподівається колись чуда: всі оті „паралітики" й „раби" мають прокинутись і сотворити геройські чини...

„Так! ми — раби, невільники продажні!
без сорома, без чести! Хай же так!
А хто-ж були ті вояки одважні,
що їх підняв під прапор свій Спартак?!"

Отже в очах „вибраної", „ліпшої" молоді—бунт рабів стає політичним ідеалом і прикладом до наслідування. Сама поетка захоплюється й ідеалізує бунтуючих рабів. Але вона забуває, що збунтований раб і підчас бунту залишається у психіці своїй рабом і може тільки руйнувати, вбивати, грабувати але нездатний до самостійної творчої праці.

Л. Українка була справжньою донькою свого народу, свого часу й своєї суспільної ґрупи (здеклясованої інтеліґенції). І цілком природно, що в її поезії — головно в другім періоді її творчости — відбилися також неґативні риси й неґативні захоплення тогочасної нашої молодої інтеліґенції, хаотичність політичних поглядів і змагань, проповідь зненависти, ідеалізація бунту, нахил до соціялізму й т. ин. Але, завдяки своїому великому талантові й широкій, правдиво-европейській освіті, Л. Українка високо піднімалася над рівень тогочасної україн. еліти (хоч і багато мала з нею спільного, особливо в молодих літах). І кінець кінців — людяні й ідеальні мотиви в її творчости треба визнати пануючими над мотивами ненависти, бунтарства, валєнродизму й т. ин. Навіть найсуворіші серед наших критиків противники всякого аморалізму й валєнродизму в літературі І. Франко й С. Єфремов — мимо валєнродівського ухилу в деяких поезіях Л. Українки в 1890 рр.—прихильно вітали її поетичну діяльність, підносячи позитивні, людяні й світлі риси більшої частини її творів. Справді, гарних і навіть чудових ліричних поезій, вільних від неґативних рис, написала Л. Українка багато і в 1890 рр. і передтим і пізніше. Зокрема варті уваги її пізніші, більше спокійні й клясичні ліричні поезії (третього періоду її творчости), серед котрих є чимало віршів гарних і взірцевих артистичною формою і змістом.

*) Інші видатні українські письменниці (Марко Вовчок, Олекс. Косачева, знана під псевдонімом „Гр. Григоренка", О. Кобилянська) визначалися своєю художною прозою (повістями й оповіданнями); віршів вони зовсім не писали (або принаймні не друкували).

*) Генрих фон Кляйст — геніяльний, але не зовсім нормальний психічно, німецький поет (народ. 1777 р., скінчив життя самогубством 1811 р.). У знаменитій драмі „Hermannsschlacht" (писаній підчас поневолення Німеччини Наполеоном і створеній ледви чи в нормальнім психічнім стані) Кляйст змалював „ідеал" національного героя", який у боротьбі за визволення рідного краю нищить у собі всі людські почування, ігнорує всі моральні приписи, губить великі маси своїх земляків, користається найгіршими й найпідлійшими засобами боротьби і т. д. У всій світовій літературі ся драма є найскрайнішим виразом націоналізму та націоналістичного макіявелізму. Під очевидим впливом сеї драми написав свого Конрада Валєнрода" Міцкевіч. На Великій Україні один час дуже поширилися впливи „ідей" „Hermannsschlacht-y" і „Конрада Валєнрода". (Ще й досі пропаґують подібні „ідеї" деякі наддніпрянці напр. Винниченко і декотрі публіцисти теперішнього „Літер.-Наук. Вістника". Захоплювалася сими „ідеями" до певної міри деякий час і Леся Українка. Між инш., вона переклала частину „Конрада Валєнрода").

Бібліографія

BISMARK: Ausgewählte Werke: Politische Reden. Два томи. Ст. 358 +374 вел. 8°. Ціна 12 марок.

Досі могли тільки історики й спеціялісти студіювали особлившу силу вимови Бісмарка, бо його промови були в великих виданнях, на читання яких загал не має часу. Тут дано вибір його промов, числом 94. Вони роблять враження необроблених, бо й створила їх потреба хвилі. Але мимо того суґґестивну їх силу ще тепер можна вичути. Варт, щоб і наші „Бісмарки" перечитали собі ті промови.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Пій XI. і Конґрес в Осльо. „Ля Кроа“ з 6. VIII. подає, що орґанізаційний комітет Конґресу історичних наук, який має відбутися в столиці Норвеґії, запросив до участи в конґресі звісного ученого історика, котрим як відомо є теперішний папа Пій XI. У відповіді на запрошення Св. Отець виделеґував на конґрес представництво церковних учених, які візьмуть участь у засіданнях конґресу в Осльо. Представниками церковної науки є: Р. Делсе президент Боляндистів, монс. Батіфоль, Демаредсу історик монашества і монс. Ґрабман з Мюнхена, знаний дослідник середновіча. До цеї делеґації прилучаються монс. Бодріян і м. Ґойо, відпоручники французької Академії Наук.

Ватиканська бібліотека. В Римі ведуться праці над скатальоґованням найновіщим американським картотековим системом славної ватиканської бібліотеки, що числить біля 50.000 рукописів і майже п'в міліона книжок. Працю сю почато перед кількома місяцями а мається її скінчити протягом пяти літ. Безперервно занятих є 20 знатоків під кермою кардинала Ґаскета. Кошти скатальоґування виноситимуть до 30.000 долярів. На поміщення нового спису скарбів Ватик. Бібліотеки призначено ватиканські стайні і возівні, які були одною з оригінальностей Риму та були часто відвідувані заграничними прогульковцями. Учені нетерпеливо ожидають покінчення праці катальоґування, котра богатьом уможливить студії.

Гарсонки „KASHA“

244 **від 40·— зол.** 8—30

в новоотворенім магазині Коперника 17.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

Вибір президента польської річипосполитої по проєктові віцемін. Цара. Як подають, проєкт реформи конституції виготовлений міністром Царом враз із проєктом проф. Яворського служить основою до дискусії в Б. Бльоку. Предвиджує він між іншим вибір президента річипосполитої безпосереднім голосуванням усіх громадян держави, на зразок німецької конституції. Побіч цего проєкту висувають проєкт вибору президента дотеперішним способом Народними Зборами, зложеними з послів і сенаторів та до тих входилиб іще й представники самоврядувань.

АНҐЛІЯ. 14-ліття приступлення Анґлії до світової війни. В суботу 4. ц. м. святкувала Анґлія 14-ліття приступлення до світової війни. З англійських пристаній відплили пароплави з учасниками боїв. На боєвища західнього фронту в Бельґії та Франції відїхало 11.000 людей.

БЕЛЬҐІЯ. В 14 річницю нарушення невтральности. В суботу 4-го серпня сальва 31 гарматніх стрілів, голос дзвонів, свист фабричних сирен, пригадали населенню річницю нарушення Німеччиною невтральности Бельґії.

ЮГОСЛАВІЯ. Напружене положення. По донесенням щоденників із Белграду, увага всіх політичних кругів спрямована до Загребу, бо евентуальна смерть Степана Радича моглаб тепер мати дуже важкі наслідки. Розрив між Белградом і Загребом загострився з приводу недільного злочину. Правительство рішене вдержати спокій і лад усіми способами. Переведено дальших кілька арештувань у звязи з убиттям Рістовича, редактора час. „Єдінство“.

Часопис „Єдінство“, що її редактором був Рістович, вів віддавна завзяту кампанію проти Хорватів. Між і. Рістович оповістив статтю, що підюджувала до вбивства Радича й Прібіцевича, бо як довго вони живуть, Югославія не зазнає спокою. Деякі хорватські часописи стараються посередньо виправдати вбивство.

Президент скупштини зголошує димісію. Президент скупштини М. Перич зголосить вкоротці димісію тому, що посли селяни й німецька ґрупа, що доси підтримали сербських радикалів, хочуть здержатися від участи в нарадах скупштини.

Смерть Радича. Степан Радич, ранений в часі стрілів в скупштині, помер 8. ц. м.

НОВИНКИ

— **Міністерство комунікації** видало розпорядок, що в спальних ваґонах мають першенство ті особи, що пересідають з иньших поїздів і їдуть до дальших стацій.

— **Около 5.000 вязнів** вийде з тюрем Польщі на підставі амнестії.

В Німеччині ухвалено також закон про амнестію.

— **Арешт голови чрезвичайки** в Тифлісі за великі надужиття і злодійства викликав велике вражіння на цілім Кавказі.

— **Орган „Мадярорсаґ“** оповіщує договір між дідом теперішного сербського короля й селом Боґшеґ, котре його наняло як почмайстра за 180 ґульденів річної платні. Ту посаду одержав старий князь Караджорджевич за протекцією покійного австр. цісаря Франца Йосифа, котрому писемно представив, у якій нужді живе з сімєю. З початку цісар не відповідав, бо Караджорджевич був вмотаний у погану історію й суджений, але потім змилосердився над ним — за другим письмом.

— **Перун вдарив в літак.** Мехиканський летун Карранца погиб у стейті Ню-Джерзи, скочивши з літака, в котрий ударив перун.

— **В Празі такий брак води,** що заборонили поливати квіти на гробах кладовищ і рідко скроплювати вулиці, хоч водопровід міста Праги має 750 клм. довготи (віддаль з Праги до Парижа). Той водопровід збудовано свого часу для центра міста.

— **Вибух у фабриці** пороху в Вірцбурґу зранив 24 робітників і вбив трьох. В цілій околиці вилетіли шиби з вікон.

Священники міністрами (КАП.). Крім новоіменованого премєра міністрів в Югославії о. пралата д-р Корошеца є ще отсі священики міністрами: о. пралат Зайпель, австрійський канцлєр, о. прал. Шрамек у Чехословаччині та о. Бравн, міністер публичних робіт і суспільної опіки.

257 **На догідних услівях** 8—20

по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма

ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР

Львів, вул. Сонечна 9., тел. 15-32.

ДОПИСИ

ОЛЕСЬКО **(повіт Золочів)** В числі 56. з 26. VII. в шан. час. „Нова Зоря“ була поміщена допись в формі статті, в котрій сказано, що „ми Українці досі не маємо ще укорованого образу Пресв. Діви Марії“. Отсим справляю це твердженнє, бо в Олеську, пов. Золочівсвкого в р. 1901 дня 8. (21). вересня відбулася Високопреосвященим Митрополитом Андреєм Кир Шептицьким, Коронація Ікони Матери Божої короною, яку посвятив тодішний Папа, Св. Отець Лев XIII. Сю ікону малював в Римі, артист маляр Карозелі а посвятив також тойже Папа. Копію сеї прегарної ікони помістив о. Лев Дякулинський в ілюстрованім виданню „Життя Святих“ на стор. 140 (день 24. марта). Великі відпусти, на які сходиться до Олеська многі тисячі прочан з найдальших сторін, відбуваються в днях Рождества Матери Божої, яко в дни коронації. Успенія Пресв. Б. а головно в дни Рождества св. Йоана Хрест. Ту прегарну церкву змуровану після пляну нок. архитекта В. Нагірного, розмалював в послідних двох літах дуже естетично, в милім, піднеслім, успокоюючім тоні орнаментиками і образами після духа нашого українського народа, перебуваючий на еміґрації, придніпрянський наш земляк, артист-маляр п. Юрий Магалевський.

Книжечку „Памятка Коронації Матери Божої в Олеську“ посилаю окремо яко друк — рівночасно.

О. Александер Левицький,
Декан і парох в Олеську.

П. Т. ІНЖИНІРИ!

ІНСТРУМЕНТИ ҐЕОДЕЗІЙНІ

світової фірми **Starke et Kammerer, A. G. Wien,** також **інструменти всяких інших фірм стало на складі.**

Рівнож поручаємо: **лати, тасьми, планіметри, пантографи, транспортери, поділки, приборники, тички, парасолі і т. д. по цінах фабричних**

ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА

ЛЬВІВ, вул. Леґіонів ч. 1. і 3.

212 в 13—30

ОПОВІСТКИ

На прощу до Гошова

На Успенніе Пр. Д. М. організується на залізничій лінії Іваня Пусте-Болехів і дальших лініях Гусятин-Вигнанка та Заліщики-Біла Чортківська паломництво на Ясну гору в Гошові.

Відїзд дня 27. серпня: з Іваня Пустого год. 5.52, з Борщева 7.05, з Вигнанки 9.12, з Чорткова 9.39, з Білої Чортк. 10.02, з Бучача 11.07, приїзд до Станиславова 13.58, відїзд зі Станиславова 17.33, приїзд до Тлпча 19.52, до Болехова 20.03. Поворот дня 29. серпня: відїзд з Болехова 9.24, з Тлпча 9.32, приїзд до Станиславова 12.09, відїзд зі Станиславова 14.00, приїзд до Бучача 16.44, до Білої Чортківської 17.48, до Чорткова 18.04, до Вигнанки 18.42, до Борщева 20.43. Подорожні з лінії Гусятин-Коничинці лучаться з паломництвом в Вигнанці, з лінії Заліщики в Білій Чортківській. Паломники з лінії Станиславів-Болехів можуть вертати скорше, вже 28. серпня з Болехова о год. 14.57 або 21.27.

Знижка зел. білетів 66% з поворотом. Ціни білетів, прм. з Борщева до Болехова (вже з підвижкою від 15. VIII. с. р.) 19.12 зл., з поворотом 6.40, разом 25.52 зл.

Легітимації до поворотної дороги зі знижкою будуть роздані провідником прощі в часі подорожі.

Прошу тих, що намірюють взяти участь, повідомити наперед до дня 24. серпня У р я д п а р о х і я л ь н и й в М у ш к а т і в ц і, почта Б о р щ і в.

О. Василь Навроцький.

В прив. жіночій Семинарії учительській СС. Василіянок в Яворові іспити вступні на I, II, III і IV курс відбудуться додатково на днях 1. і 2. вересня ц. р. До іспиту належить предложити 1) метрику хрещення, 2) свідоцтво лікарське від фізика і 3) послідне шкільне свідоцтво. Зголошення до Інтернату приймають СС. Василіянки. Рівночасно повідомляється, що Семинарія на шк. рік 1928/29 одержала повні права прилюдности „а“ аж до відкликання.

Дирекція.

Вписи до господарської школи в Милованню. З днем 1. жовтня 1928. р. розпочинається 7-місячний господарсько-садівничий курс в господарсько-садівничій школі Тов-а „Просвіта“ в Милованню.

Годовний Виділ проголошує вписи на приняття до школи 40 учеників з приміщенням і удержанням під отсими умовами: 1) Зголошуватися можуть мущини в віці 16 26 літ. що скінчили найменше народню школу. 2) Кождий ученик має мати свою одіж (в тім одіж до практичних занять) 4 пари біля, 2 рушники, 2 простирала, подушку і покровець. 3) Учасник

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА"** :-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. Великий вибір — лише тревалі сорти! 245 9-30

платить за удержання, опал, світло і науку по 5 долярів місячно з гори, а 15 зол. одноразово з початком курсу за зужиття інвентаря. Програма курсу на основі програми затвердженої Міністерством Рільництва з 20. X. 1923 ч. 419: 1) Предмети загальної освіти; 2) основні відомости з науки природи; 3) фахові предмети: рільництво, годівля, молочарство. городництво, садівництво, організація господарства, адміністрація і господарське книговодство, ветеринарія і пасічництво; 4) питання з господарського законодавства, народнього господарства та кооперація.

Зголошення на курс належить вносити до 1. вересня 1928 поручено на адресу: Господарсько-садівнича Школа в Милованню, п. Стриганці н/Дністр. До зголошення належить долучити почтові значки за 65 гр на відповідь і посвідку родичів, що зобовязуються правильно платити місячну оплату. Про прийняття і день приїзду повідомить Управа школи по 10. вересня.

Головний Виділ Тов-а „Просвіта" і Управа Господарсько-садівничої Школи в Милованню. 2—2

ОГОЛОШЕННЯ

ДОВГОЛІТНІЙ ТЕХНІК-ДЕНТИСТ

СТАНИСЛАВ ПЕТЕЛЯК

Львів, вул. Малецького ч. 3.

(бічня Зіморовича)

виконує всілякі дентистично-технічні роботи.

256 Порада безплатна. 8—10

ДЕНТИСТ

асист. клініки стоматольогічної У. Я. К.

Д-р мед. Янковський Мечислав

Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.

Дентистичну техніку веду особисто.

ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.

277 3—15

ЛІК. СПЕЦ. ПО ВНУТР. НЕДУГАМ

Д-р Остап Прийма

Львів, вул. Личаківська 32.

288 Просвітлення Рентгеном 1—3

КНИЖКА НА ЧАСІ!

На днях вийшов в українському перекладі звісний твір американського бізнесіста **ГЕРБЕРТА КАССОНА** п. з.:

„Тайни успіху в інтересах".

Сю незвичайно інтересну книжку повинен прочитати кождий Українець, а певно навчиться з неї багато.

Ціна 1 прим. 4 зол. (З пересилкою 4·70 зол.)

Замовлення слати на адресу:

Накладня **Михайла Таранька.**

284 Львів, вул. Зіморовича 3. 1—1

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу

по дуже низьких цінах поручає :-: першорядна робітня обуви :-: 261 7-27

ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

МОТОРИ

бензиново-нафтові

для сільських господарств

:: та дрібного промислу ::

продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах

Фірма **PEZETKA**

ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.

286 2—20

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ

стоматольог-дентист

ординує в недугах устної ями і зубів

в липні і серпні як передтим

Львів, вул. Галицька 19, II пов. 9-20

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД"

одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.

Адреса: **„CATHOLIC LEADERSHIP, 815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.**

172 20—?

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ

записуються тільки на найлучші, урядово уповажнені

КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНИЧІВ

:-: :-: **Й. ГАЙТЛІНГЕР, ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 16.** :-: :-:

Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. **Разом 165 зол. на рати.** Найбільші майстерні. Новітні самоїзди. Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Виписи щодня.

274 7—12

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

всякого рода

поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-ка**

Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.

252 Жадайте цінників. 10—12

Фабрика **ПИЛЬНИКІВ** **Г. МОНЧИНСЬКИЙ**

Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, станція зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 3-25

„Інвентар Церковний"

— — вийшов другим накладом — — справленний після найновійших вимог.

Ціна: оправл. в тверду окладинку зол. 3·50, оправл. в мягку окладинку зол. 2.75, портория від зол. 1·50 до 2·50. 3—3

Замовляти: „ДРУКАРНЯ — ЗБОРІВ".

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ

під фірмою

СЕМЕН КОЗАК

Львів, вул. Бляхарська ч. 14.

виконує всякі роботи слюсарські, як вікна, церковні хрести, зелізні огорожі і т. п.

208 а 5—5

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На літний і осінний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

138 27-?

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи

ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 14-50

Повідомляю шан. Публіку, що з днем 13. X. 1927, отворив я по 40-літній практиці в першорядних краєвих фірмах

Концес. Заведення електр. - механічне й інсталяційне

при вул. Пекарській ч. 57, у Львові.

Заведення виконує всякі роботи, котрі входять в цей круг, по конкуренційних цінах.

На бажання зладжую контоширі і пляни, переводжу направи електричного освітлення і моторів в як найкоротшім часі.

263 6—15 **Теодор Трупіїв,** Пекарська 57.

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, панчохи, камаші, штильпи, скарпети і т. п.

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах

Трикотарська робітня В. Лібанської

262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 7—30

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття

Ґрамофони, ровери

Кружлівки молочарські

264 9—30

та їх складові части, кравецьке приладдя і ло ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.

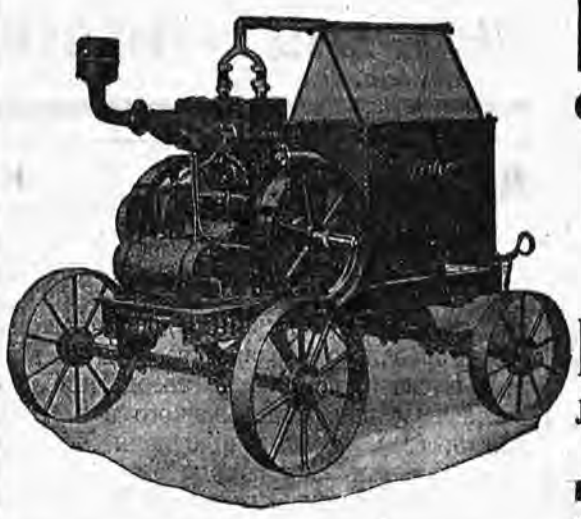

МОТОРИ

бензинові, нафтові і т. п.

фабрикати фірми

R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY

(Англія)

поручає

Клягсбальд і С-ка

Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.

Виключна продажа фабрикатів фірми

R A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,

281 на цілу Польщу. 2—4

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні В ид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 62 (164). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 16 серпня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот — Конто. II. Ш.: Краків 405.867

Німеччина могла виграти війну

Так каже французький маршалок Фош.

Кореспондент „Neue Fr. Presse" оповістив свою дуже цікаву розмову з головним вождом Франції й Антанти, маршалком Фошом.

На питання, чи Німеччина могла виграти велику війну проти цілого світа, відповів французький ґенерал:

— „Я кажу: так! Вона могла виграти ту війну і то не тільки з початку, але ще навіть весною 1918 р., бо підготовка і стратеґічні пляни Німців були знамениті, тільки переведення їх не дописало. Для мене просто не зрозуміло, чому Найвисша Команда німецької армії не виконала пляну ґенерала ґрафа Шліфена, котрий головний натиск радив поставити на праве крило німецької армії, котра йшла проти Франції. Те крило мало посуватися бельґійською землею, берегом моря, що найменьше до міста Бульонь. Розуміється, в тій ціли повинно було те крило одержувати постійні скріплення. Ґраф Шліфен так був перенятий тим слушним пляном, що навіть умираючи кричав: „Коли праве крило буде досить сильне, то..." Тимчасом Найвисша Команда в рішаючій хвилі ослабила те крило на користь лівого, котре було в Альзації, тай ще до того рівночасно відослала кілька дивізій проти Росії до Східних Прус, хоч там Ґінденбурґ уже був розбив рос. ген. Ренненкампфа й помочи не потребував. Отже праве крило було за слабе, щоб дійти до моря. Таким чином армія ґен. Клюка, котра вже бачила Париж, не могла його осягнути. Потому Німці спробували направити свій блуд і дійшли до моря, але вже було за пізно."

— „Чи в першій битві над рікою Марною відворот Німців був конечний і чи не наступив за скоро?"

— „Було одно і друге. Через їх вище згаданий блуд мусіла зпід Парижа цофатися армія ґен. Клюка. Але якби Німці мали були лучшу розвідку, то не потребували булиб так поспішно відходити й навіть могли булиб вдержатися. Про їх програну рішили — безосновно песимістичні звіти підполковника Генша і хороба ґен. Мольтке. Підчеркую, що переведення пляну все важніше ніж сам плян. Німці мали добрий плян, але зле його переводили... Ще весною 1918 р. могли вони виграти війну, якби їх армія була вдарила в напрямі на Амієн і дійшла до нього: тоді французькі сили булиб відділені від анґлійських, а сего могли ще Німці доконати. Ба, навіть по офензиві ґенерала Манґіна 18. липня 1918 р. положення Німців не було ще розпучливе. Тай ще 20. серпня 1918 міг ґенерал Людендорф цофнутися на лінію Мез-Мез — Брукселя — Антверпія й там ставити опір. Чому він того не зробив, не розумію. В тім випадку всі мої приготування до нападу на лінію Ґінденбурґа булиб до нічого – і Німці могли ще цілий рік держатися тай хто знає, що могло в такім часі статися? Скажу ще більше: Навіть у листопаді 1918 р. могли Німці держатися на лінії Рену. Якби німецький нарід мав був такого мужа, як Ґамбетта, мігби був дальше триматися і хто знає, що вийшлоб з того..."

— „Алеж Ґамбетта в 1870 р. тільки непотрібно продовжив опір Франції, котра вже була побита."

— „Так, се правда. Але я вірю, що не можна побити народу, котрий сам не хоче бути побіджений. Хоч у листопаді 1918 р. Німці вже не могли виграти війни, то якби були держалися за Реном, все булоб інакше скінчилося. Говорю все те з військового становища. Але знаю, що німецький нарід, голодний, опущений союзниками й відрізаний від усего світа, головно домагався мира..."

Отсі ревеляції французького ґенерала надзвичайно поучаючі. Вони властиво підтверджують становище німецького цісаря, котрий до останка казав, що треба боротися „аж до побідного кінця". І той „побідний кінець" — як підтверджує французький ґенерал — могла Німеччина осягнути мимо всіх блудів своєї Найвисшої Команди, якби розаґітований демаґоґами народ не зачав був голосно й уперто домагатися мира за всяку ціну.

Таким чином досвідчений ґенерал великої коаліції світа потвердив тільки стару правду, котра вчить, що навіть найгірше полагоджування публичних справ згори все таки лучше від „найлучшого" полагоджування справ з долу, при помочи бунту.

Польський уряд протектором православя

Ерекція 3 нових правосл. епископств.

Катол. Пресова Аґенція повідомляє, що польський уряд має намір ерiґувати в найблищім часі три нові православні епископства на Волині. Творення нових правосл. епископств є найлучшим доказом, що православє тішиться в „католицькій" Польщі неабиякими зглядами, коли возьмемо під увагу, що навіть за царської влади не зазнало воно сеї протекції. На кожду греко-католицьку епархію припадає від 1,000.000 до 1,500.000 вірних, а прим. гр.-катол. перемиська епархія простягається на величезнім просторі від Татр аж поза Сокаль. З ерекцією нових православних епископств припадатиме на одну православну епархію несповна пів міліона душ.

Се дієтся якраз тоді, коли уніятському духовенству вступ на Волинь рішучо заборонений. Луцький епископ бл. п. Преосв. Йосиф Боцян не міг увійти на свій владичий престол і помер поза межами своєї епархії. Зате на наших очах штучно насаджується в катол. Галичині православні парохії а антиуніятська пропаґанда „батюшок" не тільки толєрується, але й підпомагається адміністраційними чинниками.

Присилайте передплату!

Політичний огляд

(Вильно — Варшава — Ковно — Берлін — Москва.)

Львів, 12-го серпня 1928.

Сьогодні у Вильні велика польська маніфестація. Сам привід благий: зїзд орґанізації леґіоністів, що періодично відбуваються в ріжних містах Польщі. Що в сьогорічнім зїзді незвичайне — то демонстративна участь у святі польського уряду й армії з маршалом Пілсудським на чолі. Ясно, що характер маніфестації менше призначений для внутрішнього вжитку, а більше для зверхного — міжнародного. Польща хотіла зазначити перед цілим світом, що справа Вильна для неї дефінітивно і раз на все полагоджена та що кожда спроба нарушити сей стан уважаласьби ворожим воєнним актом.

Отся виленська маніфестація то один з успіхів литовського диктатора Вальдемара звісно, з ненамірених і небажаних успіхів. Його галаслива тактика, настирливе висування справи Вильна (пригадаймо його конституційний закон про литовську столицю у Вильні) й очевидна нехіть до нормальних взаємин з Польщею иншого наслідку мати не могла. Сама Литва зрозуміла, що непотрібно перетягає струну, і нагло змінила тактику. Вона доглянула, що міжнародні відносини і політичні настрої у світі в данім моменті, не лише не можуть їй дати історичної столиці, а то й легко можуть погодитися з відворотним фактом — з переміною самостійної литовської держави в одно чи два польські воєвідства... Бо дійсно, такий стан, як в останнім році, довго тягнутися не може, він мусить уступити одній із трьох теоретичних можливостей: або Литва терпеливо відложить реалізацію своїх „прав" до Вильна до слушного часу, а тимчасом навяже нормальні взаємини з Польщею; або Польща добровільно віддає їй спірну територію; або приходить вже тепер до оружного конфлікту.

Друга з тих евентуальностей — се очевидна утопія: жадна держава у світі не випускає добровільно і без винагороди з рук того, що держить, і годі собі уявити таку ситуацію, щоб Польща таке зробила з Вильном. Чи Вальдемар спекулював на третю можливість? Таке враження його тактика дійсно робила, хоч із другого боку не треба глибокої мудрости, щоб доглянути всю нереальність, чи пак усю небезпечність таких рахунків для самої Литви. А нуж, оружна боротьба буде — як висловлюються в дипльоматичнім жарґоні — зльокалізована, себто обмежена на самі обі суперниці! Анексія Литви Польщею була-б тогді неминуча.

Якщо Вальдемар мав які іллюзії в сім напрямі, то розвіяти їх мусіла Німеччина, єдина европейська держава, що справді заінтересована в литовській самостійности. Німеччина і сьогодні дуже болюче відчуває своє становище на сході (поморський коридор!), а вже перспектива обхоплення Сх. Прусії Польщею ще й від північного сходу було-б

очевидним засудом смерти для сеї провінції. Тому-то берлінська дипльоматія не полишила литовських керманичів у сумніві щодо надій на німецьку поміч в евентуальнім конфлікті з Польщею: вона заявила, що в даних обставинах Литовці не можуть рахувати на її підмогу. Ся заява німецького посла в Ковні була ведром студеної води на розпалені голови литовських політиків. Кленучи такого „приятеля“ на чому світ стоїть, вони таки змінили тактику, тим більше, що з початком вересня збирається знов Рада Союза Народів і має між ин. розглядати справу польсько-литовських взаємин. Литовці, навчені останнім досвідом, мабуть прийдуть до переконання, що одинока розумна тактика їх може бути в терпеливім чеканню, а не в дітвацькім намаганню приспішити хід історії, так маленько від них залежний.

Німецька осторога в Ковні (для дипльоматичної рівноваги були на сю тему й розмови німецько-польські) викликала велике незадоволення в Москві. СССР також заінтересований в самостійности Литви й не допускає думки про те, щоб Польща вбилася клином між Сх. Прусією і Латвією, одначе його тактика цілком инша від німецької. Правда, большевики самі бояться війни як вогня і певно самі не рушилиб пальцем в разі польсько-литовського зудару, одначе вони булиб щасливі, якби-то без них дійшло до нової европейської війни, що по їх думці мусіла-б скінчитися загальною комуністичною революцією.., Біда тільки, що Німці не думають жертвувати своїх рук і голов для осягнення сеї цілі. Тому-то по останній інтервенції в Литві, совітсько-німецькі взаємини не стали більше сердечні, ніж досі були, хиба навпаки. Правда, покищо годі думати про причалїння Німеччини до протибольшевицького фронту й повне ізолювання СССР (передумовою в сім напрямі мусить бути німецько-польська згода, а до неї ще далеко!), та розумна політика бореться і з самими привидами нещастя, тому московські керманичі, поглузувавши довгий час з американського противоєнного пакту, нагло затужили до „капіталістичної“ компанії і заявили бажання приступити й собі до пакту... Поки-що одначе се любов тільки односторонна. Пакт Келлоґа буде 27. с. м. підписаний у Парижі без Чичерина.

Коли вже мова про СССР і виленський вітровий заулок, одна думка не сходить з голови. Що Литовці хотять Вильна — свого колишнього столичного города — се розуміємо; що Поляки не хотять його дати — з рацій почасти історичних, почасти племінних, а головно з рації стану як беаті поссідентес (перші були Німці, що признали їм Вильно!) — се також зрозуміло; та чому Москва підпирає литовські домагання, коли вона буцімто стоїть на становищі племінного самовизначення? З сього пункту погляду права до Виленщини мають в першу чергу Білоруси, опісля Поляки; в СССР є буцімто самостійна білоруська держава; чому вона не підіймає голосу за Вильно? Що більше, польські Білоруси — орієнтуючися переважно на Минськ — також мовчать, неначеб нічого їм до Вильна... Ось вам наглядний приклад, кілько правди та кілько фальшу є в національній політиці московських спасителів.

КРАВАТИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 3—50в

В горячі дні

Що, кілько і як пити?

Вже старий грецький поет Піндар сказав, що „найлучший зі всіх напитків — вода“. Се підтверджує й новочасна наука, але з тим, що вода зі студні може мати бацилі й нечистоту. Отже найлучша вода жерельна або мінеральна. Алькоголічні напитки, все одно чи з ледом, чи без леду, особливо небезпечні в горячі дні. Тоді треба уникати і пива і вина. Хто вже так до них привик, що таки не може без них видержати, той нехай хоч здержиться до вечера.

Опріч жерельної води найлучше пити в горячі дні студений відстоялий чай. Не зла й студена легка кава. Але обидва ті напитки некорисно ділають на тих, що хорують на серце.

Добрий т. зв. хлібний сок з засушених шкірок хліба, котрий особливо смачно роблять в північній Німеччині. Не злий і квас огірковий. Кольорових лімонад уникати, зате звичайна лімонада добра.

Кілько пити? Не багато. А що значить „небагато“? Се залежить від людини. Оден пе більше, другий меньше. Але кождий повинен мати міру в роті.

Як пити? Не нараз, тільки помалу, відпочиваючи. Студений напиток, влитий нараз у більшій мірі, все шкодить, викликає болі шлунка і голови.

В справі клича „Свій до свого“

(Відповідь на статтю в ч. 55. „Нової Зорі“ п. з. „Клич: Свій до свого“.)

Зовсім слушно підноситься у нас клич: „Свій до свого“! Коли переведемо його в життя послідовно на всіх ділянках національної господарки, то здобудемо таку моральну і матеріяльну позицію, що геть присмирнїють наші расові і політичні противники. Ті, що завдяки байдужности і короткозорости наших дідів та батьків заавансували з зайдів на панів, а нас зіпхали з господарів землі на рабів. Тому ми ніколи не перестанемо кликати: Свій до свого! Спічнемо щойно тоді, як наші купці, ремісники, промисловці і т. д. опанують цілу українську клієнтелю.

Та еволюція національного господарства опізнюється не тільки з причини байдужности „своєї“ клієнтелі. Бодай в Станиславові не можна нарікати на байдужність громадянства. Доказом цього є факт, що столиця Підгіря виказує більший приріст українських фірм і підприємств. По части винні також і „свої“ фірми. Не дійшло ще до того, щоб українські інтересанти находили там правдиво купецьку обслугу. А піддержувати їх тільки з патріотизму сьогодня тяжко.

Не буду голословний. Наведу факти. Тількиж хотів би я піти за приміром попереднього кореспондента і нікого не нарушити по імени. Та тяжко не нарушити осіб, коли в Станиславові нема ще так много наших фірм, щоби витикаючи конкретні похибки не вказати пальцем на особу. Тому я зроблю інакше. Я помішаю бранжу. Як буду говорити про „шевця“, Ви розумійте собі слюсаря, або кого хочете. Та все таки замість наведу тільки правдиві.

Радий новоповсталій фірмі, заходжу замовити — кажім — „черевики“. Молодий реміснік калькулює: фасон т. є матеріял і заробок 20 зл., челядникови 15, додатки 4 разом 39 зл. Потім міряє мене оком і дописує заокруглення 11 зл. — разом 50 зл. „Черевики“ зробив, але мимо „заокруглення“ плати, носи повикривлювались так, що мені до сьогодня стидно на місто показатись.

Той самий „швець“ назначує мені день проби „мештів“. Приходжу — нема майстра. Приходжу за два дні і роблю докори за неточність. Він вмавляє в мене, що проба мала бути сьогодня. Ну, біда бери! Давайте, попробуєм! Ще не

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН

Чотири темпераменти в воді

Веселі розважання під вакаційний час.

I. Сангвінік.

Виглядає як Геракль і чваниться тим. Каже, що він доріс до всіх небезпек найдикшого життя.

— „Мені ніщо не може статися, я зі всім дам собі раду, бо маю життєву радість у собі“.

Се його постійний, оклепаний вже вислів.

Але вже перший погляд на воду остуджує його „світогляд“. Він з острахом дивиться на поверхню моря й питає начальника пливальні:

— „Скажіть, кілько степенів тепла має вода сьогодня?“

— „18, пане ґенеральний директор“, відповідає п. Кельбль, для котрого в морській воді існують лиш доктори і ґенеральні директори.

— „Реоміра чи Цельзія?“

— „Як собі бажаєте, пане ґенеральний директоре“.

— „Якто, як собі бажаю?! Давайте сюди термометер! Сам подивлюся, бо ви робите зі степенями тепла, що самі хочете!...“

Геракль одержав термометер, але пристосований виключно до горячих купелів у лазнях, отже такий, що зачинається від 20 степенів тепла. Він вложив його в морську свіжу воду й остро напоминає всіх, щоб лізли в море, а сам не йде.

— „Прошу! — каже — що ви панове виправляєте за історії?! Прецінь у сім морю тільки перша хвилинка неприємна, евентуально може ще й друга, але як ви вже цілі в воді, тоді не чуєте просто ледве тої студені!“

Якийсь другий пан іде в воду, а наш Геракль лише пробує її великим пальцем ноги. І кричить:

— „Чи тут глибоко?! А як річ мається з виром?! Передвчера був тут вир! Я мало не втопився! Йдіть більше на право!“ Командує иньшим, а сам не йде.

Нарешті, коли вже всі пішли, завстидався й Геракль тай і собі пішов. Помаленько й обережно, кажучи раз-у-раз: „У-га!“ його червонаве обличча посиніло. Вода забрала в нього всю його „життєву радість“ і він — дістав очи мелянхоліка. Несподівано вискочив з води, зовсім змінений, січе зубами і повторяє тільки одно слово: — „Страшно! Страшно!“

Ляментуючи голосно, одягається літний Геракль і біжить до ресторану, замість 12 робіт, зробив 12 **„tempi“**.

— „Скоро, панночко“, кричить. „Горячого чаю, бо я змерз як сопель в леду!“

Вода міняє темпераменти й індивідуальности...

II. Флеґматичка.

Її у житю все одно. Розвід з чоловіком перенесла в повній байдужности. Танцює чарлестона „холодно-річево“, коли треба, то навіть з найгіршими танцерами. „З засади“ не бавиться. Ще найбільше зносить тих мущин, котрі говорять про свій інтерес, все одно їй, чи про шкіру, чи про продажу нафти.

В зимі їде на лещатах з тими мущинами, котрих весь світ уникає, бо вони страшно скучні. Вона одягається неможливо, бо має „прінціп“: все одно!

Але як тільки вступає в воду, зараз змінюється! Дивиться кокетливо в водне дзеркало й упорядковує свою тоалєту та скаче з дошки відважно в воду. А як вже відпливе далеко від берега, то кричить до приятельки на березі:

— „Та ходи сюди, ти нудна особо! Сегодня знов прекрасно холодно в воді!“

Виокакує з води як пструг й кладеться на плечі в пісок, обвішавшись морським жабуринням. Потому зачіпає людей, пливучих лодками, обхляпуючи їх водою.

А найрадше пливе по великих филях, котрі лишає за собою паровик корабель.

Словом — ніхто її не пізнав би в воді: поводиться як вакхантська русалка на урльопі! І весь час властиво танцює в морі чарльстона. А в зимі ходить в своїм ступінню до гарного психоаналітика.

Люде кажуть: „Вона має рибячу кров і тому в воді стає тепла“.

Загально називають її морською менадою.

готове! Колиж буде? За чотири години. До проби ходив я три неділі, а „мешти" все були злі. Потім майстер пішов до війська на місяць. Остаточно я відобрав товар по двох місяцях, але так лихо зроблений, що я знова не маю в чім ходити.

Трапилось сліпій курці зерно. Я мусів вбратись по людськи. Не довіряючи вже свому „шевцеви" я вернув до чужого, з котрим я стояв передтим в постійних зносинах і все був вдоволений. Цей насміхається з мене: „А, Добродію! Копа літ! Прошу, чим можу служити?" А вислухавши в чім річ: „А но, певно, кождий знає, що таку порядну річ зробити потрафить тільки я. Ваші тільки партачити вміють!"

В другій фірмі жадаю конечно доброго товару з маркою. Власник фірми, мій партійний товариш, довірочно впевняє про виїмкову вартість марки і інкасує виїмкову ціну. За два дні мене жінка повідомляє, що „марку" мусіла викинути на стрих, бо до нічого.

Одно „своє" підприємство постійно помилялося в рахунках на Вашу некористь. А зареклямуйте! Запилює Вам очи, що Ви не є ніякий „спец". Свою фаховість обожає аж до забуття. Звертаю раз товар, вчера заплачений, з поясненням, що яж заплатив дорощий сорт. А спец до піколя: „Ти! наліпи на тій пляшці другу етикету!" Ви стоїте і питаєте себе самого: „Забуття, чи ароганція?"

Зльокавтованому „свому" — скажу вже по правді — кравцови оферую управу курсом кравецьким. Питаю о висоту платні. „Шіснайцять зл. денно!" І ми мусіли розійтись. А було це 1924 р.

Другому знова оферую інтерес: „Дайте свою фірму курсови шевства! Діло патріотичне, управа курсу без засобів". — „О, так, я Вас розумію. І тільки з патріотизму Вам поможу". Я збераюсь дякувати за безінтересовне діло. А він: „Двіста золотих місячно!"

Взагалі на тему цін можна би багато говорити. І то не тільки у відношенню до фахівців з фаховим образованням, але й до тих з високим. „Свій" мріє Вам сейчас про каменицю, або про авто, хочби його український клієнт мав недоїдати. Але якжеж — живемо в добі техніки!

Як з одного боку ніколи не перестанемо накликати „Свій до свого!" поки не позбудемось не-своїх, — так знова крайна пора звернутись до своїх фірм з домаганням солідної обслуги.

Не жадаємо ніяких привілеїв, але й друга сторона не повинна числити тільки на наш патріотизм. „Свій" мусить обслужити „свого" конкуренційним товаром по конкуренційній ціні і з конкуренційною зичливістю.

Свій.

ФУТРА ТУХ І СПІЛКА
275
ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
новоотворений СКЛАД ФУТЕР
Львів, Скарбківська, ч. 3.
8—15

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

IV. Молодь, 1848 рік і т. д.

Се дві богаті й дуже поучаючі вистави, над котрими слід булоб зупинитися трохи докладніще. Але годі. І так опис виходить більший, ніж я припускав.

З вистави преси для молоді підчеркну тільки дві річи: як Німці скрізь покликаються на Авторитет своїх старих діячів! Нпр. Коли Бісмарк мав літ 70, сказав про молодь і до молоді те то й те! Коли мав літ 80, сказав до неї те і те! Зміст його наук до молоді, щоб держалася кріпко своїх молодечих організацій — мова про університетську молодь — і щоб також у пізнійшім життю не забувала про них.

Мимохіть пригадується сухітниче животіння наших студентських організацій... Розмірно мало в них членів, а з тих розмірно багато не сповняє точно своїх обовязків, навіть вкладок не платять, а як їх виключають, то нарікають. Притім інтересне те, що звичайно діти заможних родин залягають з вкладками ще більше ніж убогі... Так бодай було за моїх часів університетських.

Де причини такого невідрадного стану? Вони очевидно і в молодіжи і в старих. Старші, опустивши університет, перестають у нас майже з правила займатися студентськими організаціями. Не дають їм навіть моральної допомоги. А молодь знов і сама не дбає як слід про свої організації (звалюючи всю працю в них на кілька одиниць) і не використовує нагод, щоб запрошувати старших до себе. А буває й таке, що коли старший зайде, то наразиться на т. зв. „остру критику" молокососа, котрий сам не знає, що кричить, при чім иньші або безучасно дивляться на той „спектакль" або й собі беруть у них участь, даючи старшому чоловікови „зрозуміти", що він — мовляв — зійшов на дитинячий розум, а зате вони якраз тепер „покликані" до „проводу суспільности "на всіх областях.

І так досвід старших не доходить взагалі в ряди молоді тай вона кошлявіє в своїх сухітничих ніби-організаціях.

Ініціятива в справі поправи того невідрадного стану, — думаю — повинна виходити і від організацій старших (в першу чергу педагогів) і від організацій молоді, котра не може забувати того, що без досвіду старших вона не вийде зі свого прикрого положення.

Друга річ, яку слід підчеркнути, се те, що польські організації молодіжи доставили на виставу преси молоді 36 польських органів для молодіжи, а наші — ні одного, хоч якісь органи й у нас є. Чому так сталося, не знаю. Хоч яке тяжке становище нашої молодіжи, але фактом є, що в часі сеї світової заверюхи деякі держави, як пр. Чехословаччина, помогли соткам українських студентів учитися і скінчити студії. Не оден з тих студентів бувби і в мирних часах не міг так правильно ходити на університетські лекції літами, як ходив тепер. Чомуж наша молодь не зазначила свого істнування на світовій виставі? А коли не могла сего зробити нпр. тому, що її не допущено (не знаю чи так було), то чому бодай не оповістила сего?

Се вказано зробити навіть пізно, бо лучше пізно, ніж ніколи. —

Рік 1848 займає багато місця на виставі преси. Революція оживила публіцистику. Цікаво, що нам довелося дожити й такої революції, котра здавила зовсім усяку свобідну публіцистику! Се революція большевицька.

Всяку революцію викликають інтеліґенти на тлі нездорових відносин. Спекулянти мрій. Інтересно, що дійсно фахова інтеліґенція непричасна до революцій. Вже Маркс підчеркував се.

Ера Бісмарка. —

Розвиток машини до писання і багато инших цікавих річей слідує в масових проявах, які й занотувати трудно.

V. Політичний редактор.

Одна з найбільш поучаючих частин вистави, се редакційна кімната сучасного політичного редактора.

ЗБІЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм

— Товаристві взаїмних обезпечень —

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Інформації уділюють місцеві аґенції.

287 2—16

III. Холерик.

Се пострах всіх людей, що купаються в морі, чи в якій небудь иньшій воді. Піском метає людям в очи! Ніколи не може знайти своєї кабіни і кричить, що її „заміняли!" Коли згубить ґузик від сорочки — а він все його губить, — то мусять йому помагати всі, чи малий чи великий, бо страшно кричить, щодня йде на скаргу до бурмистра. Кождого сезону приїзджає до дому з кількома скаргами за образу чести. І начальник купелі і дівчата, що обслугують бояться його як огню. Боїться навіть пані майорова. Він все ароґантський як довго сухий. Коли енергічно підходить до дошки, з котрої скачеться в воду, — всі люди втікають з берега і ховаються в воду. Бо він кричить:

— „Чого сидите довкруги?! Чи може з дуру гадаєте, що вона належить виключно до одного з вас?! Нате тут стоїть дошка, щоби з неї скакати! Коли хочете сидіти, йдіть далі від берега, там, на піски! Тумани якісь! Але й там не смієте курити, осли вухаті!"

І хапає в якогось пана циґаро з уст та кидає його „голодним рибам"...

Потому розбігається як бик до атаки і свищучи та проклинаючи тяжко скаче з дошки в воду. Довго його не видко, бо пірнув. Всі віддихають свобідно.

Нарешті по яких 10 секундах знов показується. Такими „пунктами" живе ціле літо. І усміхається притім так міцно, якби був у фотоґрафа. В воді хлюпається і говорить чемно, солодко:

— „Може хто з панів хоче поплисти дальше? Я пристрасно люблю закладатися, але я часом дістаю корчів у ногах і тому добре, аби хтось плив зі мною".

І все знаходить милосерну душу, котра з ним годиться плисти, бо таксамо як на землі він ароґантний, так знов у воді дуже приємний. Його холерична вдача зміняється в сангвінічну. А як дістане корчів у ногах, то дуже делікатно спирається на свого товариша. Вода зміняє весь його характер.

IV. Мелянхолік.

Він годинами сидить на березі з піднесеними високо під саму бороду колінами і лірично, задумано дивиться понад море. Любить захмарені дні. З рибами приятелює й любить їх, бо вони більше дискретні ніж люде.

Любить також, коли діти роблять з нього „водного трупа", потопельника й обсипають його піском так, що тільки його голова вистає з піску. Люде застромлюють тоді в ту купу піску галузки дерева і квіти та співають над ним пісню про „три лілеї".

Коли хто співчуваючи питає його, чому не йде в воду, відповідає зітхаючи сумно якби грав похоронний марш:

— „По перше, тут не досить глибоко для мене".

Тим хоче дати до пізнання, що він не тільки на землі „глибока натура".

З любовю говорить про тонення. А як учує, що хтось утонув, то каже зітхаючи:

— „По друге — щасливий той чоловік, що має вже все за собою".

Всі люде ті над морем і ті що в морі хочуть і пробують потішити його і втягнути в воду. Нарешті піде. Помалу, схрестивши руки. Начерпе води і тре нею тіло. Нараз щось до нього „приступає": як лискавка кидається в море і пливе як шалений. І вигукує: „Агой!" Навіть штанцята скидає з себе в воді і вививає ними як прапором! А вечером вертає човном — з другого берега морського рукава. І вертає в веселім товаристві з фляшками вина та співає:

„У воді, у воді, у воді — там наш дім!"...

Від тоді кождого дня він порядно підхмелений і все хоче йти в воду, щоб запити приязнь з русалками і „духом води". З трудом одягають його і провадять до ресторану, де він звичайно цілу ніч танцює.

У воді зміняються темпераменти. Всі чуються як відроджені, коли виходять з води, котра відживляє тіло й душу людини.

(З німецького.)

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА"** :-: РИНОК 35. :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. Великий вибір — лише тревалі сорти! 245 10-30

Бюрко. Телефон. Бібліотека. В ній атляси, статистики, історичні підручники, політичні підручники, фільософічні твори, лексикони і — як у кождого Німця — твори Ґетого.

Я вже бачив у нас редакційні льокалі політичних редакцій, де опріч каламаря й ручки з пером нема буквально нічого більше!...

Та найцікавіще тут графічне представлення того, як повстає і з чого складається політична стаття (вступна). Отже:

1. Редакційна нарада.
2. Публична опінія.
3. Актуальність теми.
4. Ключі („Schlagworte").
5. Партійна думка.
6. Питання дня.
7. Знов дебати.
8. Інформації.
9. Почуття одвічальности.
10. Противенства інтересів.

Власна думка редактора.

Якже багато рефлексій насуває сей список складників! Тут підчеркну тільки одно: аж двічі приходить вимина думок в самій редакції.

А якже буває часто по наших редакціях? Не тільки що нема ніякого порозуміння між членами редакцій, але буває, що постійно панує між ними явна ворожнеча! І кождий пише, що хоче. Часом пише і „на злість" своєму товаришови з тої самої редакції... Річ ясна, що серед таких обставин нема бесіди про якусь одностайну думку. Часто оден і той сам орган пропагує найбільш противорічні думки. Всьо в нім є, що хто хоче!

Колись і в нас прийде час, що зачнуть студіювати свою пресу. І тоді повідкривають прекрасні куріози в кождім питанню.

Запобічи таким куріозам і хаосови можна тільки зіспіванням редакційних співробітників і постійним контактом між ними в кождій справі. Інакшого способу на те нема. Без того редакції — се не редакції, тільки пару людей, котрі пишуть поруч себе ріжні річи і печатають те на однім папері.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Зїзд греко-кат. епископату? Деякі українські й польські часописи (також Аґ. Всходня) подали недавно за ужгородською „Свободою" вістку, що 28. ц. м. мавби відбутися в Мукачеві на Закарпаттю зїзд усіх (!) гр.-кат. епископів під проводом митр. Шептицького, котрий має поступити туди по дорозі з Риму. Маємо певні інформації, що Впреосв. митр. Андрей разом з Преосв. Никитою еп. Канадійським ще 8. ц. м. виїхали з Відня до Крижівець (Югосл.) до Преосв. Діонізія і разом з ним 12. ц. м. мали виїхати до Ужгороду, куди мав прибути ще Преосв. Павло Гойдич з Пряшева. Про зїзд цілого гр.-к. епископату нема бесіди. Імовірно йде тут про одно з засідань „Літурґічної секції", вибраної на минулорічній конференції у Львові. Ексц. Митрополит вертає до Львова ще перед празником Преображення.

Ватикан і пакт Келлоґа. „Оссерваторе Романо" даючи вислів приязного зацікавлення ватиканських кругів пактом Келлоґа, котрий виключає війни, апробує проект американського політика. З того приводу згаданий часопис пише: Нова війна булаб повною катастрофою для Европи, котра вже нині поділена між дві ворожі сили, а саме американську плютократію і російський большевизм. Проект противоєнного пакту являється в саму пору, бо европейські народи за всяку ціну бажають удержати мир. Скептики будуть може сміятися з цього проекту, як висмівали і висмівають Ліґу Народів, що одначе започаткувала цікаву працю. Коли з початку можна було завважити підозріння щодо пляну Келлоґа, то сьогодні фактом є, що плян сей має ту саму ціль що і Ліґа Народів. Проектований Американцями сталий контакт між провідниками поодиноких народів не може мати инших наслідків, як лише щораз більше поєднання народів і певно причиниться до трівкійшого мира.

Вісти з Ватикану. Св. Отець—пише „Das Neue Reich" — уділює щоденно авдієнції і це найліпший доказ, що всякі вістки про недугу його не відповідають дійсности. З кінцем минулого тижня був принятий на пращальній авдієнції кардинал-леґат на інтернаціональний Евхаристичний конґрес в Сіднею. Членом папської місії іменував Св. Отець свого домового пралата монс. Каччія Домініона, котрий повезе сіднейському архіепископови артистичну чашу — дар папи.

НОВИНКИ

— **Реформа священичого одягу?** Преса доносить, що в Ватикані розважають справу реформи священичого одягу з огляду на літні спеки. Правдоподібно рішення в тій справі буде таке, щоб радикальних змін уникати, але дієцезіяльним епископам оставити справу до полагодження з огляду на ріжні клімятичні відносини в ріжних краях.

Страшна жара й одяг. Страшна жара, яка сего літа доскучила вже добре людям, викликала багато голосів у пресі про одяг. Щораз більше голосів таких, котрі кажуть, що таки жінки, яким все закидали мужчини, що вони для моди все посвятити готові — показуються розумніщі в одяганию, бо не носять бодай твердих ковніриків у час жари. В Америці той проблєм мущини вже давно розвязали. В Европі ще не всюди відважуються скинути тверді шлиї з шиї навіть у час найбільшої жари. Чиж се нє вплив моди?

— **Нову залізничу лінію** між Львовом і Луцьком (на Волині) отворено 9. ц. м. Покищо курсують тільки товарові поїзди, за півтора місяця має розпочатися й особовий рух.

Нема хліба — в червонім раю! Перед нами „Поштова листівка" з Вел. України з 10. ц. м. Живучий там Галичанин пише м. и. таке до свого знайомого у Львові: „...ту всюди дороге удержанє, по хліб треба йти і чекати в „очереді" — і то нераз цілий день (!), одним словом на богатій Україні нема хліба. Тепер те саме з мясом і маслом і всім, бо всю торговлю забрала держава (соціялізація) і нічо нема, люде голодують, а хліб пішов десь як кажуть — поза хмари (за границю). Тепер хоч вмирай не дістанеш булки, бо всю пшеницю закупила держава і в млинах не можна молоти пшениці..." Можеб так панове редактори львівських радянофільських ґазет замість сидіти тут по каварнях переїхалися туди за Збруч і попробували „радянської очереді" цілий день за куском чорного хліба та тоді щойно бралися писати про „успіхи радянського будівництва". Дуже радимо.

ОГОЛОШЕННЯ

ЯВОРІВ. Добра станція для учениць укр. ґімназії. Зголошення: Управа укр. ґімназії в Яворові. 290 1—2

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 9-20

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, станія зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 4-25

Початок шкільного року!

Вже є на складі другий новий доповнений наклад **„Історії Церкви"** о. Др. Ярослава Левицького і продається по 2·80 зл. в Кооперативі „Власна Допомога" Львів, вул. Корняктів 1/II. Маємо еще повні **Шематизми** Львівської А-Еп. з 927 р. по зниженій ціні 6 зл. **Біблійні образки** (книжка) о. С. Біленького 1·25 зл. **Наука віри** в біблійних оповіданнях по 1·80 зл. і **Устав Богослужень** на р. 1928/29 (до кінця серпня 1929) по 2·50 зл.

„ВЛАСНА ДОПОМОГА" одинока священича кооператива! Просимо приступати в члени. Уділ 20 зл, вписове 5 зл. Можна платити ратами (чеками). 1—1

ЛІК. СПЕЦ. ПО ВНУТР. НЕДУГАМ
Д-р Остап Прийма
Львів, вул. Личаківська 32.
288 Просвітлення Рентґеном 2—3

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ
у великім виборі
227 11-12
по низьких цінах
І. Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-:
Трибунальська 1.

В Централі **ПАНЧІХ**
ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
246 а 18—50

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери
Кружлівки молочарські
264 10—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ
записуються тільки на найлучші, урядово уповажнені
КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНИЧІВ
:-: :-: **Й. ГАЙТЛІНҐЕР, ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 16.** :-: :-:
Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. **Разом 165 зол. на рати.** Найбільші майстерні. Новітні самоїзди Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Вписи щодня.
274 8—12

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах
і на дуже догідних умовах
Фірма **PEZETKA**
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 3—20

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 63 (165). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 19 серпня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто. II. III.: Краків 405.867

Кінь, що зїздився

(До історії наших протикатолицьких кличів).

У статтях про брехню як принцип і арґумент, про наших „також-католиків", про обряд і народність було показано, кілько фальшу, лицемірства, маняцтва і злочинної легкодушности ховається в тих кличах, що ними воюють ріжні самозванці-реформатори нашої національної Церкви, щоб їй відобрати католицький, а надати православний характер. Була там мова про цілу низку таких „правд", періодично витяганих руїнниками із заплісніпого арсеналу для обдурювання громадянства; про деякі буде ще мова. Та покищо хочемо звернути увагу наших читачів на те, що у тім історичнім арсеналі свідомих і несвідомих ворогів гр.-кат. Церкви є й така зброя, якої чомусь тепер ніхто не витягає і нею не кидає. Полишимо на боці цілком давні (в роді опрісноків, постів і т. ин.), а зупинимося на недавних, таких, що їх багато людей особисто памятає, одначе вже безповоротно зложених до історичного архіва національних дурниць.

Пригадаймо собі часи (головно 70 і 80 роки м. в.), коли ріжні ревнителі „чистости восточного обряду" найбільше нападали на... українську народню мову, як таке зло, що неминуче заведе галицько-руський (в разі потреби: буковинсько- і угорсько-руський) нарід до латинства, польськости, безвіря і т. ин. „Хай дуфає Сруль на Пана" — було колись одним із дуже популярних й успішних способів у боротьбі за явне чи закрите православє, а молитва, пісня або св. Письмо в народній мові були символом віддурання від обряду предків, національної зради і т. ин. Ну і щож! Минуло одно покоління, настало друге, і хто сьогодні назве тогочасний клич инакше як ідіотизмом?

А втім, він навіть не природною вмер смертю. Його задавив другий, молодший і сильніший: фонетика. Що то за буря була в 90-их роках на нашій землі, коли-то австрійсько польський уряд накидав шкільній молоді новий правопис! Все громадянство захвилювалося. Петиції з сотнями тисяч підписів так і заливали віденські канцелярії, щоб відвернути близький конець світа. А найулюбленішим і найуспішнішим арґументом було, що фонетика неминуче відорве людей від Церкви і від обряду, уступить місце польському абецадлу, перемінить нас на латинників, Поляків і чорт зна що ще більше. Всьому, очевидно, був винен кардинал С. Сембратович, що запродався Римови, Ляхам і т. д. Переглядаєш сьогодні цілі гори задрукованого паперу в боротьбі з тою „національною катастрофою", то стає тобі і смішно і сумно за духову бистрість тогочасного покоління; одначе Богом і правдою, їхня арґументація таки була солідніша від нинішної у справі слова „православний".

Нехай тут ніхто не підіймає закиду, що мовляв громадянство не відповідальне за язикову і правописну дурійку старших поколінь; що се мовляв були москвофіли... Бо, по перше, москвофіли то кість від кости та кров від крови нашого громадянства і сучасне українство то тілько друга й орґанічна фаза національного розвитку давнішого загально-національного москвофільства. Вирікатися москвофільських предків, а навіть сучасних москвофільських кузинів, значить вирікатися своєї власної рідні. Се одно. А друге, воно історична неправда, що язикове і правописне божевілля обхоплювало самих тільки москвофілів; т. зв. народовці брали дуже визначну участь у тім руху. Для них було доволі, коли говорилося, що за всім тим стоять Поляки або Єзуїти, щоб не стало видко ріжниці між москвофілом і народовцем. Одним словом, хороба була загальна і сьогодні ніхто не скаже, щоб вложена в тогдішню боротьбу з неминучим національна енерґія принесла яку користь.

Коли хто таки, всупереч фактам, хотів-би заперечувати очевидній аналоґії між тою прогомонілою і забутою демаґоґією з одного боку та сучасним руїницьким рухом на церковно-політичнім полі з другого боку, то пригадка иншого зїзженого коника, сьогодні цілком закиненого, навчить його ліпше. Сей коник старий, лошатком був він ще в XVII. в. та тішився кріпким здоровлям і носив на собі безліч демаґоґів аж до найновіших часів: в останнім десятку літ він несподівано шез; видко, не жиє... Маємо на думці справу церковного календаря.

Цілі віки не було у нас певнішого способу викликати національну революцію, присудити когось зрадником, ворогом народу і чужим (очевидно польським) запроданцем, як приписуючи йому змагання або тільки симпатію до григоріянського календаря. Воно й сьогодні Українцеви дуже легко попасти в пандемонію зрадників: досить тілько один раз перехреститися або, борони Боже, висловитися, що Українцям у Польщі здалась-би територіяльна автономія, щоб одержати присуд національної неблагонадьожности; одначе юліянський календар був такою непорушною доґмою кожного правовірного Русина (все одно, по московському чи українському ритуалу), що до самого початку XX. в. не знайшлося ні одного смільчака, що відважився-б прилюдно говорити чи писати про користи григоріянського календаря: національна святощ, ще й запоручена Римом, і конець, та горе тому, що посмів-би усумніватися в ній!

Громада — великий чоловік і дуже тупо думає, та все-таки три століття досвіду не проходять даремно і для найтупішої голови. Досить, що мало-помалу почало в громадянстві прокидатися питання: що платить наш національно-церковний орґанізм за привилей держатися старосвітського календаря? Питання се прокидалося дуже помалу, та відповідь веліла ждати на себе ще довше. Всетаки поодинокі одиниці знаходили її хоч частинно і хапалися з розпуки за голови. Вони очам своїм не вірили: виходило, що за сей привилей за сю „святощ" платимо рік-річно гекатомбами з своїх земляків; виходило, що юліянський календар — то ґільотина, яка постійно відрубує велику частину нашого національно-церковного орґанізму і збогачує нею противників і чужих; виходило, що юліянський календар в дійсности вже не забороло національної окремішности, за що його признали ми, а лише машина, яка автоматично відчужує вірних від нашої Церкви і винародовлює їх...

Повторяємо: доглянули се одиниці, натомість загал плював далі на филях ілюзій і виводити його з них було не то нелегко, а й небезпечно. Проте, на просвітно-господарськім конґресі 1908 р. пройшла без протесту резолюція, щоб компетентні громадянські і церковні чинники обдумали, чи не прийшов час зміни календаря. Дальше такої плятонічної резолюції навіть відважні не пішли. На перепоні стояли дві рації: одна сентиментальна — щоб мовляв не віддалятися від наддніпрянських земляків; друга практична — щоб не давати приводу москвофілам розвести несовісну і скажену демаґоґію по темних селах. Перша причина, взята критично, була цілком маловажна (кому була-б з того шкода, якби львівський Українець міг святкувати Великдень два тижні скорше перед київським)(?), та друга рація мала чимало за собою, тому й прихильники реформи не поспішали.

Та прийшла війна. Російсько-православна орґія в часі окупації Галичини з одного боку, неправдоподібність москвофільської демаґоґії по повороті австрійської влади з другого боку — спонукали одного з наших владик октроювати новий григоріянський календар. На жаль, не подумав він, кілько-то несовісних демаґоґів серед правдивих Українців! Одна частина преси поставилася невтрально або й прихильно до реформи, та біля другої частини згуртувалися всі супернаціоналісти і суперобрядовці, щоб відсуджувати від чести патріотичного владику, орґанізувати активний опір серед вірних і взагалі вратувати ґільотину для вкорочування нашого національно-церковного орґанізму. І вратували; не піддержаний ніким владика відкликав свій розпорядок; демаґоґи заликували; машина для відтягання наших людей від своєї Церкви і винародовлювання їх почала дальше працювати з успіхом...

Минув ще рік—два. Світові перевороти і радикальні зміни в політичнім становищі нашої землі. На Наддніпрянщині не стало юліянського калєднаря і не стало самої Церкви; на православній Волині заведено григоріянський календар; те саме на Буковині; натомість у Галичині ґільотина дістала нове вістре і нового олію та почала стинати голови так справно і з таким шумом, що й демаґоґи з найтвердшим чолом почали бентежитися. І серед того—пропала коняка, що на ній вони так довго гарцювали. Сьогодні вони витягають з усіх закутин яку можуть зброю, щоб нею підкопувати авторитет церковної влади і мостити мости московському православю і польському латинству в союзі, одначе тої зїзженої коняки вже не ру-

шають. Ґільотина працює справно і голосно...

Обкиданий колись грязею владика дочекався сумної сатисфакції. Ще десять літ не минуло від його „зради“, а вже почали приходити до нього патріоти і заявляти: ми винуваті, ексцелєнціє, за наш нерозум і за наші напасти; та може-б ексцелєнція тепер... ми цілою душею підперли-б... Очевидно, владика дає таким патріотам таку відповідь, на яку вони заслужили. Не він сьому винен, шо ґільотина безупинно працює, справно і голосно...

„Тінь Габсбургів“

Під таким заголовком російський „Руль“, що виходить в Берліні, помістив статтю з підписом А. Мищенка, котру передаємо тут з деякими скороченнями з публіцистичних причин:

Черговій сесії Малої Антанти судилось осягнути рекорд „дипльоматичної мовчавливости“. Та тепер уже ніхто не сумнівається, що львина часть уваги присвячена Угорщині, її внутрішній і зовнішній політиці, тісно звязаній з самою сутю організму Малої Антанти. Факти свідчать, що на сцені появилися „Тіни Габсбургів“ що волочать за собою незлічимі наслідки для всеї Европи наших днів.

І так новий примас Угорщини архиепископ Юстіян Середі зовсім отверто заявив свою вірність Габсбургам. Дальше — угорські судді тяжко карають за образливі відзиви про членів тої Династії. Немов предвиджуючи мотиви конференції Малої Антанти Е. Ленґієль щойно оповістив сензаційні подробиці свого розсліду „Габсбургської небезпеки“. Його виводи представляють актуальний інтерес.

Для повноти зібраного матеріялу Ленґієль поїхав навіть до малесенької місцевости Лекезіо в Еспанії, де проживає з дітьми б. цісарева Зита.

Лекезіо, се рибацьке село на березі Біскайського Заливу, котре не знає сучасности. Воно віддалене від зелізниці і тому представляє знамените місце спасення від людської цікавости і шуму.

Літні місяці вдова по цісарю Карлі переводить у монастирі Ронсевал, посвячуючи весь свобідний час молитві. Але і коли вона в Лекезіо, в Паляціо Урібаррен, то кождого дня о 5 годині рано рибаки з пошаною клонять голови перед жінкою в чорнім одязі, котра йде на ранну Службу Божу до базиліки. Її зовнішність, спосіб чесання волосся, довга, чорна сукня і брак усяких косметиків на все ще дуже гарнім лици — все викликає довоєнне вражіння. Там довідався згаданий журналіст, що цісарева стала релігійна до фанатизму. Двері її віллі, закриті для всяких візит, але все отворені для численних священиків, котрі відвиджують її дім.

Дітей цісаревої виховують граф Дегенфельд і графиня Кессенброк. Діти вчаться мов: німецької, французької, мадярської і троха по чеськи, а еспанської мови зовсім добре навчилися з практики, від оточення. Ленґієль бачив семеро підростаючих дітей цісаревої: шумлять щасливі діточою радістю і тим, що нема там етикети, котра колись замучувала мешканців „Бургу“. Тілько з тої етикети остало, що за столом 17-літній син цісаревої Отто як будучий цісар все займає місце голови. Се здібний хлопець. Особливо любить математику й географію.

Гості бувають рідко. Угорські магнати, між ними граф Альберт Аппоні і Йосиф Каролі, котрі ще недавно були постійними гістьми, від хвилі появи т. зв. „нового курсу“, не показуються. І тут показується суть тої складної роботи, повної реального політичного значіння, котра ведеться в Будапешті.

„Новий курс“ се різкий розрив з політикою Габсбургів, яка була при Карлі і поворот до традиційної програми, яка була до революції 1918 р. царствуючи над ріжними народами Габсбурги не належали до жадного. Вони були тільки Габсбурги. Такий курс не задоволяє угорських легітимістів, котрі хочуть на своїм престолі мати монарха, що почувався б угром. Цісар Карло при кінци заявив таку охоту. І той шлях тим більше льогічний для будучого монарха Угорщини, що завоювання Австрії довелоб тільки до непотрібних комплікацій.

В бесіді з визначними угорськими діячами, Ленґієль ствердив, що угорська аристократія хотілаб побачити на престолі сина Зити, Оттона, але без оружної інтервенції чи то кляси чи народа. Відбувається підготовча праця.

Вдохновителі „нового курсу“ в Австрії під проводом ґенерала Данкля і б. президента міністрів Клям-Мартініца „не признають випадків 1918 р.“ і нових держав, які повстали на руїнах Австро-Угорщини. То вони усунули в Лекезіо угорські впливи ліберальної фракції легітимізму в особі Альбіна Шагера фон Жартцав, котрий був довірочним дорадником покійного цісаря Карла (одержав шляхотство на еміґрації). Шагер бачив спасення династії в націоналізмі. Він казав, що треба або стати Уграми і зречися Австрії, або навпаки.

Трагедія Габсбургів полягала на тім, що вони легко тратили звязок з дійсним життям і запізно уступали духови часу. Але цісарева Зита, обдарована енергією і проникливістю, влила в Габсбургів нову кров. В часі війни вона була за тим, аби зірвати з Німеччиною й заключити окремий мир та здемократизувати монархію. Прозвана в часі війни „Італійкою“, вона не хоче нести вини за упадок програми Бурбонів. Релігія скріпила в ній віру в Боже походження влади Габсбургів і в обовязок її первородного сина Оттона, стати цісаром.

Обставини говорять, що всі ті складні прояви, уяви і вірування „жінки в чорній сукні“ криють в собі можливости динамічного характеру, які можуть перейти в появи політичної дійсности.

Видний провідник легітимістів і член палати панів Альберт Ф. Берцевіці шукаючи формули для обєднання угорських легітимістів з иньшими монархістами, задержався при ідеї угорського національного королівства з тим, щоб Габсбурґи зреклися прав до австрійського престола. Припускали, що вожди легітимізму Аппоні й Андраші особисто предложать таку петицію Габсбургам. Але обидва відказалися, кажучи, що вірнопідданим не лицює приписувати монархови лінії поведення. І дійсно — „новий курс“ мусів довести до провалу такої петиції з її ризиковними наслідками. Формула Берцевіці зустріла одобрення Риму, а сего року Отто кінчить 17-ий рік життя, значить: стає повнолітним після права Габсбургів. І тому зрозуміло, що „тінь Габсбургів“ стає проблемом реальним.

Перша в краю вирібня
ЦЕРКОВНИХ СТАТУЙ (фігур)
і артистична
різьбарсько-орнаментаційна робітня
ФРАНЦ ІВ. МАКС
249 Львів, Личаківська 15. 9—10

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 19. VIII. 1928 54

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Він сказав отсі слова:

— „Чи не жаль тобі, Пані, оставати в чужині? Чи не боїшся ти чого?“

— „А щож відповіла наша Пані?“

Вона відповіла повагом, помалу словами Пророка.

— „Якими словами пророка?“

...„О, бійтесь Аллага, іменем котрого просите себе взаїмно! І бійтесь лона матери своєї! Глядіть, що Аллаг дивиться на вас! І зверніть сироті добро її й не міняйте свою гіршу річ за її ліпшу і не лучіть її добра зі своїм! Бо се великий злочин! Беріть собі жінок споміж тих, які видаються вам добрі, тільки дві, або три, або чотири. А коли боїтеся, що се несправедливе, то дружіться тільки з одною (свобідною) або такою, яка посідає ваші права***). Се найскорше охоронить вас перед несправедливістю...“

— „Мудро відповіла наша Пані!“ сказав здивований другий везир, котрий мав дуже злющу другу жінку.

— „А що на те відповіли учені улєми?“

Сиділи як остовпілі. Перший промовив Мугіеддін-Сірек.

— „І щож промовив Мугіеддін-Сірек?“

Він сказав отсі слова: „Четверта сура****) корану, обявлена в Медині.“

— „А вчений Пашасаде?“

— Учений Пашасаде як луна повторив його слова: „Четверта сура корану, обявлена в Медині...“ І знов мовчали учені елеми. Перший промовив Кемаль-Пашасаде.

— „І щож промовив Кемаль-Пашасаде?“

Кемаль-Пашасаде промовив недорічні слова, хоч він дуже мудрий.

— „Якіж недорічні слова промовив дуже мудрий муфті Кемаль-Пашасаде?“

Мудрий муфті Кемаль-Пашасаде промовив отсі слова: „Благословенне хай буде імя твоє, Хатун! Ти не бояти-мешся ніколи і нічого, бо при тобі буде серце найбільшого з султанів!“

— „Чомуж ти сі слова називаєш недорічними?“

Бо таку відповідь дала на них наша Пані: „Коли небо розколеться і коли звізди розсипляться і коли води змішаються гіркі з солодкими і коли гроби обернуться, — тоді знає душа, що вона (зле) зробила і що (добре) занедбала. І в тім дни одна душа не зможе помогти другій, бо дня того рішати-ме Аллаг!“

— „А що на те відповіли улєми?“

Сиділи як остовпілі. Перший промовив Кемаль Пашасаде.

— „І щож промовив Кемаль Пашасаде?“

Він сказав з подивом отсі слова: „Вісімдесята і друга сура Корану, обявлена в Мецці.“

— „А вчений Мугіеддін?“

Учений Мугіеддін як луна повторив його слова: „Вісімдесята і друга сура Корану, обявлена в Мецці.“ А наша Пані додала: „В імя Аллага, Милостивого, Милосердного, Пана у судний день!“ А потому довго мовчали учені улєми.

Нарешті промовив Кемаль Пашасаде.

— „І щож промовив Кемаль Пашасаде?“

***) Тими словами Коран постійно означає невольниць.

****) Розділ.

З організаційного життя

(Католицька акція в Делятині.)

Розбудова католицької акції прибирає чим раз більші розміри. На кождій ділянці помітний зріст. Так в глибину, як і в ширину. Наглядним доказом цього середна читальня в місті, ім. св. Покрови. Працю в читальні поділено між секції: 1. освітну, 2. щадниці і 3. асекурації. Всі секції працюють точно і зі запалом. Освітна дає кожного свята або неділі відчити. Протягом останнього часу (кінець червня — липня) були такі виклади: 1. Ігнатишин: Про Єгипет. Викладаючий говорив про річи і особи, котрі сам оглядав бо недавно вернув з Єгипту, де був занятий, як вертач при одній з арабських копалень. 2. О. Думич: Чи земля є кругла? (Цікаві знайдуть сю теорію в праці о. Думича в анґлійській мові під таким самим наголовком). 3. О. Семчук: Гетьманці (хто вони, чого бажають, яке їх минуле і сподіване майбутнє), 4. Чорний Семен: Переслідування католиків в Мексику, 5. о. Семчук: Про Шашкевича, піоніра і будителя Галицької України. В міжчасі відбувся чайний вечір, що минув незвичайно гарно серед товариської гутірки і пісень. Крім цего заложено філіяльну читальню на Площі (присілок) ім. св. о. Николая і внесено до Воєвідства до затвердження статути нової читальні ім. Серця Христового на Лузі (віддаленім від Делятина 6 км.). Читальня на Площі першим рухом зібрала 63 членів. З цих 4/5 сейчас вирівняли членські вкладки. Матірна читальня в Делятині числить тепер 351 членів. Сила! Щадниця повстає з дрібних ощаджень членів читальні (0·50 зол. на тиждень). Досі зібрано цих ощаджень на суму 874·75 зол. З цего 500·— зол. творить залізний фонд а прочі гроші є на позичках між членами. Відсотків не береться. Так помагаємо самі собі. Власними силами. Прошу зважити, що наші члени це поголовно самі робітники (тартакові) і селяни! Який кольосальний виховуючий вплив має на них ця ощадність. Вплив будуючий, творчий! Вислідом цего (хоч і посередним) є внесення до громади прохання з підписами **443** громадян (повнолітних) о зарядження протикоршемного плебісциту. Вже сам цей акт, тут в Делятині, першім місточку від Ворохти — де спинюються всі процеси і тяганини, є незвичайної ваги. Коби Господь поміг — побіда певна, на жаль всі члени щадниці не складають. Складає тільки 126.

Асекурація маржини обняла майже всіх Делятинців: Остали поза нею хіба виїмки. Поширилася навіть на сусідні села: Луг і Дору. Досі в асекурації є 413 членів, котрі зголосили до обезпечення: 397 коров, 108 ялівок, 31 волів, 114 коний і 71 безрог. Виплачено шкоду трьом членам, на лучну суму 880·— зол. Останніми часами сталися нові три шкоди на загальну суму 953·55 зол. — На це зібрано протягом двох тижнів 339·90 зол. Так ділає моральна карність! А все це твориться власними і тільки власними силами. Господь благословить і праця розростається на хосен і добро всіх. Замітити годиться представлення наших найменчих, котрі уладили Сестри Служебниці. Програма ріжноманітна, приступна, мила і люба, як личка діточі, що її виконали. Саля була переповнена. Найменчі аматори збирали рясні оплески і слова признання з уст захопленої публики. 22-го липня відбулося посвячення стрілецької могили на присілку Щебелівці. З парохіяльної церкви в Делятині уладився похід. На переді хрест, наш прапор, хоругви і образ, священики (о. посол Ганушевський, о. Проць, о. Золотий і о. Семчук), хор, музика з Дори і цвітисті ряди гуцульських киптарів, осіяних повним, радісним сонцем. Приявних було около 3.000 народу. Через цілу дорогу наперемін співав хор або грала музика. Посвячення довершив в супроводі прочих священиків, о. посол Ганушевський, котрий виголосив згодом горячо патріотичну проповідь. Після о. Ганушевського промовляв ще п. Др. Олесницький. Слова тяжкі і чисті, як роса. На неодних очах сльози. Так. Всім нам бракує одного: Волі! Внутрішньої і зовнішної. Що виросте з кісток полеглих Борців за Рідний Край. Вони вмирали за всіх. Принесли жертву для України. Тому й нам:

Не пора, не пора, не пора!
— — — — — —
В Рідну Хату вносити роздор!

У відповідь присутні відспівали національний гимн, Боже Великий Єдиний і О Україно, о люба ненько!

Якби то так пішли ми всі одною лавою! Якби забули на всякі „інтереси“ а цінили ідею — якби в нас панувала душа, не звір — дух, а не черево — ідеалізм, а не матеріялізм — тоді година Волі вибилаби скоропостижно. А так? Радикали, Сельроби, КПЗУ, Комінтерн ітд... Всякі інтереси — від менче до найбільше червеного. Гей! Схаменіться! Щоби наш жовтоблакитний прапор не зчервонів зі сорому, як сказав о. Ганушевський.

ФУТРА
ТУХ І СПІЛКА
ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
новоотворений СКЛАД ФУТЕР
Львів, Скарбківська, ч. 3.
275 9—15

ЗБІЖЕ і ПАШУ
дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм
— Товаристві взаїмних обезпечень —
„ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.
Інформації уділюють місцеві аґенції.
287 4—16

Прояви гниття в „раю“

Красная ґазета“ доносить, що ґрупа студентів техніки у Вороніжи („буржуйських“ дітей, як відомо там не приймають) видає стінну ґазету п. з. „Красная шпана“, повну препоганої порноґрафії.

А знов червоні студенти педаґоґічного інститута в Острогожську (будучі учителі!) зорґанізували товариство „Хрюг“, зване також „Товариством безрог“, котре має „відповідний“ статут і т. д.

Ґрупа комсомольців у Благовіщенську, Уфимської ґубернії, зорґанізувала товариство „Парлямент“ з отвертою програмою хуліґанства. В програмі сказано, що ціль того товариства — ширити пиянство і насилування... Членська вкладка — півтора ведра водки самогонки...

Ось куди добре зрозумілі матеріялістичні „ідеали Карла Маркса“.

— „Кемаль Пашасаде промовив отсі слова: „О велика Хатун! Благословенне хай буде імя твоє, як імя Хадіжі, жінки пророка! Ти знаєш, що вибрав тебе на жінку найбільший з володарів османських. І певно примінишся до звичаю жінок його, закривати обличча перед чужими, о Хатун!“

— „А що відповіла мудра Хуррем Хатун?“

— „Мудра Хатун Хуррем відповіла отсі слова: „О мудрий муфті Пашасаде! Чи ти зустрічав у Корані наказ, що жінки мають закривати обличча? Бо я читала уважно кожду стрічку св. читанки Пророка і не бачила того...“ — А вчений муфті Кемаль Пашасаде відповів: „Але чи бачила ти, о Хатун, таємничі знаки в Корані?“

— „А що відповіла мудра Хатун Хуррем?“

— „Мудра Хатун Хуррем відповіла отсі слова: „Я бачила таємничі знаки в корані, о мудрий муфті Пашасаде. Навіть великий учений Мугіеддін Сірек говорить про тебе, що всі науки зійдуть до гробу з тобою, жий вічно! Але чи ти можеш, о муфті, з чистою совістю запевнити, що в тих знаках, яких ніхто не відчитав досі, есть наказ, щоб жінки закривали обличча? Чиж міг пророк дати такий наказ, коли Аллаг не наказав квітам закривати білих і червоних платків обличча їх?“ *)

— „А що на те відповів мудрий Кемаль Пашасаде?“

— „Мудрий Кемаль Пашасаде відповів по правді отсі слова: Я не можу з чистою совістю запевнити, що в тих знаках єсть наказ Пророка, щоб жінки закривали обличча. А Мугіеддін Сірек як луна повторив його слова. І довго мовчали учені улеми...“

* * *

*) Автентичне: Та жінка Сулеймана не носила заслони і навіть давалася портретувати чужим малярам.

Між зібраними теж запанувала довша мовчанка. Кождий з них обдумував можливі наслідки впливу такої султанки на уряд і своє становище.

Перший промовив Капуаґа:

— „Тепер треба нам ще тільки знати, чи Мугіеддін і Пашасаде вірно повторили Падишахови свою розмову з нашою Панею. І що додали? І що на все те сказав великий султан?“

— „Се напевно знає спритний Ібрагім-паша,“ сказав Кіслярагасі.

— „Може і знає, але не скаже,“ відповів розумний Грек, що був у великих ласках в султана.

— „Чому?“ загуло з усіх боків. „Адже Кіслярагасі сказав, що знав!“ — „І ти також слухав!“

— „Не скажу, бо з султаном нема жартів!“

— „Певно!“ „Але тут не в жартах діло!“ — „А я тобі кажу, що з такою султанкою ще більше нема жартів!“ докинув Кіслярагасі, що бачив уже не одну жінку в гаремі.

— „Ібрагім-паша боїться!“ дразнили його.

— „Злочинця все пізнати по трусости його!“ приповідкою вколов хтось міцно Ібрагіма, ніби шепотом, але так, що всі чули.

— „Скажу,“ рішився Ібрагім. „Тільки не оповім, як я довідався про се.“

— „Того ми не потребуємо!“ — „Догадуємося!“ — „Ну, кажи вже раз!“

— „Мугіеддін-Сірек і Кемаль Пашасаде оповіли султанови все і не скрили нічого...“

— „Аааа!“ крикнув здивовано Капуаґа.

— „І чого ти дивуєшся?“ загули з круга. „Воніж люде чесні!“ — „Не всі такі скриті, як Ібрагім!“

(Дальше буде.)

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

X. КАТОЛИЦЬКА ВИСТАВА.

1. Сумніви й відповідь на них.

Що вона там робить — Церква Католицька — на тій купуючій торговиці ріжних преріжних видань і напрямків аж до большевицьких включно? Чи взагалі випадало їй туди йти й виставляти продукти свого духа, своєї двотисячелітньої праці?

Такі питання мимохіть приходять на думку, коли стається перед католицькою виставою серед того моря байдужних для Церкви або явно їй ворожих органів преси і всяких видавництв, де є не тільки цінні твори праці, але й усякі затроєні плоди ріжних дурисвітів.

Я так уявляю собі відповідь на сі питання: Церква поступила тут по прикладу Христа: пішла між своїх дітей, все одно які ті діти, заблудивші, чи ні. Бо всі продукти новочасної культури, як вся та культура взагалі, виросла на ґрунті, який управляла й управила катол. Церква, хоч багато злих зерен засіяв на тім ґрунті злий дух людства, дух гордости й бунту проти заповідей Божих.

Серед мільонового натовпу людей, що відвідали всю виставу, мабуть не багато було таких, які застановилися над тим, що не булоб усеї *тої культури, якби не було катол. Церкви* і її праці та науки про самовідречення і терпеливе зношення всяких ударів і тягарів життя— в ім'я Христового прикладу.

А се тиснеться на думку, коли стати біля старого хреста, котрий походить з 11. століття й уміщений на вступі катол. вистави.

2. Традиція й ціли катол. преси.

Біля хреста роздають даром катол. газету, що інформує про катол. пресу, її традицію, її ціли й завдання.

Се великий спеціяльний додаток до берлінського дневника „Германія" з 16. червня 1928 п. з.: **„Das Werden der katholischen Presse". Sonderausgabe der Germania für das deutsche Volk. Zur katholischen Ausstellung der Presse.**

Під тим на двох третинах титулової сторони ілюстрація церкви в двох красках: темній і зеленій з підписом:

St. Hedwigs-Basilika, Berlin.

Сей спеціяльний додаток „Германії" (котра виходить вже 58 літ) має 32 сторін газетного формату й 25 ілюстрацій, звязаних з історією катол. преси, портрети катол. діячів і знимки зі старих видань.

Зміст того видання такий:

I. І. З початків катол. публіцистики: Політична публіцистика з часів інкунабулів (початкових друків). Написав проф. д-р Герман Демерінг, директор рукописного відділу Прусської Державної Бібліотеки в Берліні.

2. Йоганнес Ек (Маєр) головний і геніяльний противник Лютра, мужицький син з місцевости Ек (відси і назва), котрий визначався такими здібностями, що вже в 14-ім році життя здобув степень магістра штук — а в тих часах університетських степенів не роздавано так легко як тепер. Надзвичайно цікаву життепись того поршого катол. публіциста в Німеччині написав д-р К. Ремер, науковий співробітник Нім. Інститута для пресових дослідів в Берліні.

3. Причинок до історії катол. публіцистики в часі романтики (д-ра П. Кіршнера).

3. Слідує преінтересний життепис нім. кат. публіциста з наполеонських часів, Йосифа Ґерреса, котрий розпочав свою публичну працю як червоний революціонер і видавець „Червоного Листка", а скінчив рівно горячим катол. публіцистом. Написав радник д-р Вільгельм Шелленберг.

4. Про увязнення кольонського архиепископа Климентія пруським урядом за те, що він остро виступав проти мішаних подруж і про боротьбу катол. преси в його обороні. Написав о. Фалькенбург, Т. І.

5. *Катол. публіцистика від 1848 р.* аж до т. зв. „Культуркампф'у". Написав проф. д-р К. Лефлєр.

II. Слідує ряд статтей з років боротьби катол. преси за часів т. зв. Культуркампф'у.

II. Сучасна катол. преса.

1. Властивість і завдання катол. преси. Написав шеф-редактор „Германії" д-р Ернст Буля. Він пробує розвязати важний проблем, яким способом катол. преса може не датися виперти сензаційній пресі і при тім задержати своє поважне становище.

2. Про заповіт катол. пресі, який їй дав Кеттелєр, епископ-публіцист (написав о. Й. Йооз). Кеттелєр належав до таких „неспокійних" епископів, що баденський уряд висказався про нього: „Лучше не мати ніяких епископів ніж таких як Кеттелєр." Вся капіталістична преса викпивала його в страшний спосіб, прозиваючи соціялістом, а соціялістична зразу подивляла а потому — робила те саме, що капіталістична, відколи Кеттелєр назвав соціялізм „гріхом супроти людської душі". Який ще заповіт оставив еп. Кеттелєр катол. пресі? Він поручав їй учити, щоби дбала не тільки про будову держави, але й накликувала до плекання „народного тіла" під оглядом моральним і матеріяльним: „З кождою державною формою може лучитися найогиднійше невільництво, а двигати кайдани во імя т. зв. суверенности народа таксамо гірко, як двигати иньші кайдани." Кеттелєр дбаючи про мораль людських душ, старався скріпити й матеріяльну основу існування людей.

Головні заходи Кеттелєра дотичили: уряджения інституцій для безробітних і старих робітників, скріплення родинного життя, виховування їх в напрямі самопомочи й даваня їм глибокої, на моралі замість на плиткій безбожности, опертої освіти. „Долю кождої людини уважаю моєю власною долею", говорив еп. Кеттелєр. Для зблудивших був вирозумілий, але для блуду був безоглядний і все блуд називав по імени. Кеттелєр бачив ясно росклад, який захоплює народ у всіх областях: в його праці, званню, родині, сусідстві, батьківщині й державі — але не тратив охоти до праці й віри в те, що Бог кермує розвитком народів не після нашої короткозорости. Тому **перестеріґав перед песимізмом,** „котрий параліжував всяку силу до праці". Загальному роскладови життя протиставляв і католикам та катол. пресі казав протиставляти загальну діяльність на всіх полях, на релігійно-церковнім, робітничім, громадсько-муніципальнім, партійнім і політично-державнім взагалі. Не уступати з ніякого поля се було практичне гасло й заповіт того рухливого Владики. Визбута соціяльно-організаційних інстинктів людина переходить на зовнішні области життя такі, як мода, спорт, тромтадрація („Rummel") сензація. Звиродженню тої зовнішности має протиставитися катол. преса в той спосіб, щоб дати зміст: ясний, провідний, будуючий, скріпляючий. І після того, чи народ буде відроджуватися, чи вироджуватися, треба судити всю пресу, а католицьку зокрема.

257 **На догідних услівях** 9—20
по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Сконечна 9., тел. 15-32.

СУКНІ ШОВКОВІ
244 б 9—30 **від 29·— зол.**
в новоотворенім магазині
КОПЕРНИКА Ч. 17.

Науковий фейлетон „Н. Зорі" з 19. VIII. 1928.

БОРИС КУДРИК

Франц Шуберт

В 100-літні роковини смерти 1828—1928.

Motto:
„Вертайте до старини,
а буде поступ!"
(Верді.)

І. Життя.

Ледви що прогомоніли останні позвуки торічних Беетовенівських поминок — а отсе нараз музичний світ опинився серед нової повені святочних обходів! Бо в рік і вісім місяців після смерти Беетовена перенісся в Країну Вічности може найґеніяльніщий з його сучасників-сателітів — Франц Шуберт, творець новітньої пісні і заразом один з тих, що збогативши розцвіт німецької музики новими вартостями, вказав заразом на будучий „словянський вік" „історії" музики.

Франц Петро Шуберт уродився 31 січня 1797 року в Ліхтенталю (передмістя Відня, тепер одна з дільниць міста) як син народнього вчителя в школі св. Анни. Мати композитора, Єлисавета, з дому Фіц, була словянського походження. І як небудь кажуть біоґрафи про простоту і вбожество родини Шубертів, то всеж таки була там добра атмосфера для розвитку музичного ґенія молодого Франца. Батько і брати (один з них, Фердинанд, став також композитором) грали добре на кількох інструментах. В 11 році стає Франц питомцем єзуїтського конвікту, а маючи гарний сопран, співає також у хорі цісарської каплиці. Крім сего грає на орґанах парохіяльного костела св. Анни в Ліхтенталю. В єзуїтському конвікті була добра орхестра та камералка. Репертуар складався з творів Гайдна і Моцарта, ба навіть не жахалися і Беетовена. І в родинному домі згодом склався добрий квартет: батько грав на віольончелі, Франц на віолі, оба брати на скрипках. І вже тоді починає будучий великий композитор творити, і то на добре, бо навіть сонати, квартети, сімфонії та месси. Одна його пісня „Плач Грабаря" з 1811 р. дістається до рук Саліерія, тодішнього професора співу та контрапункта (заразом звісного Моцартового соперника)—і той бере його до себе на науку, а одночасно Чех Ружічка доповнює сю науку зі свойого боку. 1813 р. покидає Шуберт конвікт і тепер мусить виручати батька в учительській службі. Важке було для нього це ярмо — бо чейже не до твердої урядової служби сотворена ніжна душа співця! Але се не спинює його дальше творити—і 1815 р. повстають його найбільше знані пісні: „Лісовий цар", „Ґретхен при коловоротку", „Пільна рожа", „Мандрівник" та інші, — побіч цілого ряду інструментальних та хорових творів, а навіть опер та співогор (Singspiele): „Літний замок чорта", „Чотиролітний постерунок", „Клявдіна з Віллябеллі" та инші. 1817 р. кінчиться його шкільна неволя. Бо отсе його приятель, барон Шобер, дає йому удержання, забравши його до своєї хати.*) За те Шуберт віддячується йому способом вповні гідним себе — до його поезій (Шобер був добрим поетом) пише він низку пісень (пр. „До музики"— а до йогож лібретта написав він пізніще, аж 1822 р. оперу „Альфонсо та Естрелля"). Вірного виконавця своїх пісень найшов він в особі барітоніста Фоґля. 1818 р. на заклик високомузикального угорського ґрафа Ештергазі (з тих самих Ештергазих, що мали колись на свойому дворі Гайдна) удається він до його дібр до Зелєс (на Угорщину) в характері вчителя музики. Тут пише він між иншим деякі фортепянові твори на 4 руки — і саме в тій ділянці (започаткованій Крістіяном Бахом, одним зі синів Й. С. Баха — а головно Моцартом) стає він переломовим творцем, не менше як у ділянці пісні. Зі сих 4-ручних творів згадаємо передівсім „Divertissement hongrois" на основі мадярських, а по трохи і словянських народніх мельодій, підхоплених композитором від двірської служниці — рід „мадярської рапсодії", предтеча Лістів-

*) Підчеркаю сей факт, як примір, як то культурні народи вміють опікуватися своїми молодими талантами. А в нас коли такі Шобери найдуться?

Як поборювати безсонність

Здоровий сон се передумова доброго здоровля. Оден потребує багато спати, другий меньше. Але нема людини, котра видержалаб довго без сну. Хронічна безсонність належить до найтяжчих хоріб.

Велика літна жара дуже часто викликає безсонність навіть у людей, котрі звичайно добре сплять. При тім людина чує втому, але спати не може. Річ в тім, що мозок ізза жари дальше живо працює і тому не дає заснути.

Одинокий на те спосіб: перестати думати. Або — зосередити думки на одній предметі *при помочи сили волі.*

Що праця мозку не дає спати, знаємо по тім, що коли занадто працюємо головою, то потому не годен заснути. Мозок працює дальше.

Отже треба пред сном „змінитися", треба успокоїтися. Се можна осягнути або при помочи мірної гімнастики (руханки) або читанням успокоюючої лектури. Бзсонність є часто наслідком слабої сили волі, що ми не вміємо чи не можемо приневолити себе до спокою.

Жара ділає на все тіло й на мозок людини. Думки кружляють по голові і Бог знає відки беруться.

Все те перериває нарешті т. зв. півсон. Але такий сон не скріпляє, бо не успокоює нервів. Мозок дальше працює. Ми чуємо, що властиво не спимо.

Отже що робити?

Передовсім змити ціле тіло холодною водою. Вікон не замикати на ніч. Не накриватися. А як збудимося й знов заснути не можемо, то знов змитися водою. Розуміється перед сном не їсти тяжко стравних річей. Се важне так у літі як і в зимі.

Також слустити стори.

Коли полагоджені отсі фізичні вимоги, тоді черга на духові. Річ в тім, що мозок вимагає спокою, щоб дати нам заснути. Ріжноманітність думок не дає спокою мозкови. Отже треба приневолити себе, не думати або думати тільки про одну річ. Якже се виконати? Думати про якусь приємну для нас річ і все про ту саму. Є й такі люде, котрим помагає на сон рахування, але не всім воно поможе.

Дуже часто безсонність мучить нас тому, що ми маємо страх перед нею: боїмося її наперед і тим власне прикликаємо її. Отже тут помагає оптимізм, як в кождій иньшій справі. Треба бути доброї думки й не боятися.

Тільки в останнім випадку вказано вживати аптичних засобів проти безсонности. Як уже все иньше випробовано і не помагає, тоді можна. Але треба знати, що такими штучними способами осягнений сон ніколи не дає такого скріплення як сон, що сам прийшов. І ще одно: привикнути до всього лекше ніж відвикати. Отже — обережно з аптичними ліками на безсонність. Але з другого знов боку не треба „заріkатися", що — мовляв — ніколи їх не возьму.

Як треба взяти, то треба.

Лікар.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раніше **РОМАН ЗУБИК** — **ЛЬВІВ,** вул. **Галицька ч. 16.** поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для 247 **П. Т. Отців.** 10—30

ДОПИСИ

РОСТОКА ВЕЛИКА. (Мушинський дек.) Св. Місія. Ложні схизматицькі пророки всякими найнегіднійшими способами, приводять тутешнього Лемка до покинення тої одинокої віри, яка давала йому спокій душі. Серед тих сумних часів Господь Бог потішив Росточан і післав їм ОО. Редемптористів, щоб пригадати їм вічні правди й утвердити в любві Христа й св. кат. Церкви.

Від 14. липня, через цілих 10 днів Дух Божий був посеред вірних і ласка Божа панувала в парохії. Що дня о 6-ій рано відправлялася Служба Божа, відтак була місійна наука, о год. 11-ій молебень до Найсол. Серця Христового і друга наука (та сама тема) для тих, що рано не могли прийти. По полудни о год. 6-ій знов Молебень і велика місіонарська проповідь. Задля великої участи народа і зі сусідних парохій набоженства і науки відбувались на дворі, коло церкви. Требаб було бути присутним тим всім, які кажуть, що Лемко (не його злі провідники!) не любить набоженств майських, чи до Серця Христового і „всяких богослужебних новшеств", требаби їм було видіти, з яким одушевленням, з якою любовію горнулись до престола з чудовим, гарно вбраним образом Христового Серця, з яким запалом співали „О Святійше Серце Ісуса помилуй нас".

Незабутнім лишиться сей гарний вечер, сей чудово освітлений престіл — на нім монстранція з Найсвятійшими Тайнами, перед престолом на підвисшенім місци чорна стать О. Місіонаря з великим хрестом на грудях. Весь народ слухає до глибини зворушуючої проповіди, потім паде на коліна, з голосним плачем перепрошує Ісуса за свої провини і дрожачими словами повтаряє за о. Місіонарем 10 разів Богородице Діво *за грішників при відгомоні дзвона* т. зв. дзвона грішників. Нема в парохії мабуть ані одної душі, яку ОО. Місіонарі лишилиб без потіхи духовної в св. Сповіди і св. Причастію.

На закінчення св. Місії несподівано приїхали Преосвящений Владика Кир Йосафат. При тріюмфальній брамі привитав Владику начальник громади хлібом та сіллю та короткою промовою. При церковній брамі привитав Владику о. душпастир. В понеділок вечером відправили Преосвящений молебень і виголосили проповідь „о молитві". Вівторок, в 10-тий день св. Місії відправили Архієрейську Службу Божу в асисті Препод. О. Декана В. Мохнацького і Пр. О. К. Короля. Діяконували Пр. О. В. Смолинський і Пр. О. Ст. Корнова. По Службі Божій вигососили Владика гарну, довгу проповідь про Христову католицьку Церкву і схизматиків. Коло год. 2-ої по полудни подякував о. душпастир Преосвященому за їх труди, батьківську любов до своєї пастви.

Підчас св. Місії схизматицькі аґітатори з сусідних сіл старалися відмовити Росточан від слухання проповідей, але зі стидом і великим страхом о свою шкіру відійшли. Тепер по св. Місії сміються з Росточан, що Росточане „пристали на „пільську" віру і юш на то присягли". Особливо на ярмарку в Лабовій дізнають не мало насмішок і дотепів.

ських — відтак славну фантазію G-moll, посвячену Каролині Естергазівній, в якій Шуберт тоді залюбився. Побут на Угоршині тривав лише пару місяців.

Вдруге заглянув тамтуди композитор ще в 1824 р. Поза сим не відбував він далеких подорожий і тримався лише країв австро-угорської монархії: обі Австрії, Стирія (головно Ґрац) та Зальцбурґ. Для нас Українців важна тут одна історична подробиця. В перших роках XIX. ст. у Львові, ще тоді сильно зґерманізованім, заложили Німці свій „Gesangsverein", а на становище директора покликали Моцартового сина, на імя також Вольфґанґа Амадея (1791—1844). Отсе львівське музичне товариство зверталося часто до Шуберта, а сей посилав туди свої твори. По здогадам деяких учених (як проф. Хибінський) мають десь по львівських архівах находитися рукописи, а в кожнім разі листи Шуберта. Шубертівські памятки на українській землі!

Впрочім його життя таке вбоге в зовнішні події, як мало котрого композитора. Уряду надворного капельмайстра не справував зовсім — таксамо не мав постійного становища ні при одному костелі. Все життя товаришував йому гурток приятелів, що творили літературно-мистецьку еліту тодішнього Відня. Сими були: великий поет Моріц Швінд, письменник Бацернфельд, композитор Франц Ляхнер, музичний критик Рандгартінґер, згаданий співак Фоґль та инші. Се веселе товариство пускалося часто на спільні прогульки (нераз і кількаденні) в околиці Відня, то знова уладжувало часті літературно-музичні вечірки, звані „Шубертіядами"—і серед такої весело-романтичної метушні сипав композитор тьму безсмертних творів мов з рога обильности! Кожня ледви-що скінчена пісня найшла зараз чотирьох виконавців на місці!

Пересічні біоґрафи Шуберта пишуть часто про недостачу інтелєктуального образування в нього, вказуючи вперто на се, що його шкільна наука кінчилася на „нормалці". Тимчасом увесь ряд фактів: його невпинні зносини з великими поетами й письменниками (Ґрільпарцер, навіть Ґете) і вже саме отертя о клясичну літературу при композиторській праці, вкінці добірний стиль його листів і дневників, якого не постидався би і перший німецький письменник — кажуть щось якраз противного. Серед зносин з Фоґлем, що кожню вільну хвилину присвячував літературі старинних поетів, мусів і Шуберт дуже багато скористати в тому напрямі. Чейже музичне віддання всіх мисленних глибин та тонкостий у такій фільософічно-трудній поемі, як „Межі людства" Ґетого чи „Ґрупа з Тартару" Шіллєра, вимагає всетаки чогось більше, чим самої чисто-музичної справности!

Словянська кров по матері відбилася сильно на вдачі композитора. Ідеаліст, погружений виключно у своє піднесле мистецтво, в горожанському життю діточо-непорадний і зависимий від других, спускаючися на своїх добрих приятелів, що йому не щадили безкорисної помочі — жив дослівно мов та біблійна *птиця небесна — не вміючи* уладити собі життя, терпів вічні матеріяльні недостатки, одначе зносив їх весело, навіть не відчуваючи їхнього гнету—так наскрізь жив тільки для мистецтва! Додаймо ще його гарні прикмети серця, яких нераз траґічною жертвою мусів стати — так щезне нам з очий вся отся „типово-артистична диваковатість", якою люблять філістри неодному збриджувати мистців, а замість сего стать великого композитора стане нам якоюсь мов не з того світа. Був се справжній Франц з Ассижу в історії музики! Та таким людям ніколи не призначено довго жити! Дня 19. падолиста 1828 р. закінчив великий пісняр своє тихе життя, не доживши навіть 32 року.

Ще перед самою смертю, пізнавши ораторії Гендля, забажав усовершитися в контрапункті і зголосився на науку до славного теоретика Зехтера—та недуга і смерть понівечили сі його пляни. Одначе жаліти тут нема чого, бо і без Зехтерової науки Шуберт опанував був знаменито контрапунктичні форми – чого доказом численні фуґи в його духовних творах — лише тут грала ролю його особиста скромність і жадоба знання.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА.

II.

Епічна й драматична творчість Лесі Українки: *Л. Українка, яко к ясична українська пи ьменниця.*

Більшість епічних та драматичних творів Л. Українка написала на початку XX. ст. (1900—1913 рр.), себто вже тоді, коли її поетична діяльність набирала більш обєктивного, спокійного і „клясичного“ характеру.

Коли поминути кілька історичних баляд чи поем, виданих нею в 1890-их рр. (уміщених в збірнику її творів „Думи і мрії“, Львів, 1899), її образну (епічну й драматичну) творчість можнаб назвати клясичною, як по характеру, так і по значінню її в нашій літературі. По напрямуж її образна творчість дуже ріжноманітна. Л. Українка писала іноді і в дусі обєктивно-мистецького реалізму, даючи прегарні зразки обєктивно-реалістичної творчости. Іноді навпаки творила чудові чисто-романтичні речі (як нпр. „Лісова пісня“). Найчастіше писала вона епічні й драматичні твори віршом (білим або римованим).

Прозаїчних художних творів (драм і оповідань) Л. Українка залишила порівнюючи небогато; але вони належать до найкращих зразків нашої мистецької прози. В них дає наша письменниця цілу ґалерію незвичайно живо, яскраво й правдиво змальованих жіночих постатей: проходять перед читачем східна жінка-мусулманка (в незакінч. оповіданню, виданім уже по смерті авторки) московська „кисейная барышня“ (в опов. „Над морем“), три дівчини з трох ріжних станів на Поліссю — шляхтянка, дівчина з середнього, напів-панського стану й селянка, ітд. нарешті героїня „Блакитної троянди“, в котрій певно відбилися автобіоґрафічні риси, старша жінка мати героя в тійже драмі, та инші. З якою тонкістю, розумінням і художністю змальована психольоґія всіх сих жінок! Так малювати жіночі характери, жіночу психольоґію може мабуть тільки письменниця-жінка. В нашій літературі подібного змалювання жіночих типів ми не знаходимо в жадного письменника чи письменниці. Оповідання Л. Українки писані в дусі художнього реалізму й подібні своїми обєктивними, спокійними та яскравими мистецькими малюнками до творів найліпших французьких та російських повістярів — (уміркованих) реалістів*); а її драма „Блакитна троянда“ —мимо певних недостач — нагадує собою деякі твори найбільшого російського драматурґа-реаліста Островського — великого знавця і мужеської й жіночої психіки.

Але найважніше місце у творчості Л. Українки займають її поетичні (віршовані) драми й поеми. Всіх їх Л. Українка написала біля двадцяти. Мистецька вартість сих драм і поем неоднакова: є серед них речі досить слабі („Одно слово“, „Йоганна, жінка Хусова“), але є і найхудожніші твори нашої літератури, як нпр. „Лісова пісня“. Значна частина їх писана на „історичні“ сюжети: зі старинної грецької історії („Касандра“, „Орґія“), старинно-еврейської („В домі роботи, в країні неволі“, „На руїнах“, „Вавілонський полон“), з життя давних християн („Йоганна, жінка Хусова“, „Адвокат Мартіян“), з життя Магомета („Айша та Магомед“) та ин. Але правдиво історичними сих творів назвати не можна. Л. Українка звертала в них увагу не на історичну обстанову, а на психольоґічні та ідейні проблеми. Так само, як Г. Кляйст у „Hermannsschlacht“, або Красінський в „Іридіоні“, вона відшукувала в старинних віках анальоґії з сучасністю й користувалася часто історичною канвою, щоби—під виглядом давно минулого—яскравіше й вільніше висловити думки та починання, звязані з сучасним життям та змалювати ідеальних громадських діячів чи національних героїв (подібних до героїв античного світу), яких хотілосяб бачити поетові-патріотові й нині в ріднім краю. Іноді при тім Л. Українка, очевидно, свідомо ухиляється від історичної дійсности, (нпр. в „Орґії“).

В деякик инших її творах з історичними сюжетами сього „історичного символізму“ чи „алеґоризму“ нема, й головна увага звернута на психольоґію героїв і особливо героїнь; такі нпр. твори: „. оганна, жінка Хусова“, „Айша та Магомет“ та ин. „Айша та Магомет“ се один з найгарніших і взірцевих творів поетки; психольоґія Айши змальована чудово; ухилень від історичного кольориту непомітно. На жаль — сього не можна сказати про „. оганну“... В „Йоганні“ (так само, як і в „Адвокаті Мартіяні“) Л. Українці не вдалося піднятися до зрозуміння психольоґії перших християн. Властиво в сій драмі є багато дуже гарного: характери Хуси, його матери, його любки, сановитої пари римлян змальовані чудово; в образі самої Йоганни теж багато життєвого, яскравого; всі герої драми немов живуть перед читачем. Але психольоґія Йоганни, як її малює поетка — се не психольоґія християнських апостольських часів і навіть учениці Христової, котра— по словах Євангелія була одною з тих жінок, що присутні були при стражданнях і хрестній смерти Ісуса Христа і потім, ідучи до Гроба Господнього, стрінули Воскресшого Христа. Чиж міг би вирватися зойк роспуки, чи взагалі моглаб почувати себе так, як малює Л. Українка, християнка апостольських часів, осяяна безмежно радісною вістю Воскресення, а тим більше Учениця Христова, що сама бачила Воскресшого Господа. Не вірячи в Воскресення Христове, поетка хотіла раціоналістично змалювати психольоґію Христової Учениці (в роді того, як Шевченко у своїй сумної слави „Марії“ раціоналістично хотів змалювати Матір Божу). Завдяки незрівняно вишій культурі Л. Українки, її малюнок не вийшов грубий (як у Шевченка „Марія“ то що), ані навіть виразно—анти-християнський; „Йоганна“ не ображає християнського чуття. Але навіть з історичного погляду (не кажучи вже про реліґійний) психольоґія Йоганни змальована нею так, якою не могла бути психольоґія перших християн.

Найбільшої вершини поетичної творчости досягає Л. Українка в символічно-романтичній драмі „Лісова пісня“. Се твір чудовий і досконалий не тільки з погляду мистецького, але й етичного. Сюжет „Лісової пісні“ фантастичний; се драма-казка. В ній виступають яко дієві особи, крім людей, — істоти, створені народною фантазією: мавка, русалка, той, що греблі рве, той, що в огні, той, що в скалі сидить, та ин. „Ліс. пісня“ появилася у світ в 1911 р. одночасно з „Тінями забутих предків“ Коцюбинського; і сі твори часто порівнюють між собою. Але цілком неслушно. Не кажучи вже про незрівняно більшу артистичність „Ліс. пісні“ в порівнанню з „Тінями...“, вона цілковито відріжняється від „поеми в прозі“ Коцюбинського і своїм світоглядом та настроєм. В „Тінях...“ і зокрема у вплетених в сей твір фантастичних образах яскраво висловлюється „новопоганський“, пантеїстичний світогляд Коцюбинського, обожествлення ним природи і т. ин. Нічого подібного немає в „Ліс. пісні“. У Л. Українки фантастичні постаті се лиш поетичні образи, символи; ніякого пантеїзму нема й сліду. Сюжет „Ліс. пісні“ (особливо в перших двох діях) дуже близький до „Ундіни“ Ляmóт-Фукé*), але безперечно глибший і складніший. До тогож сюжет сей убраний поеткою в розкішні шати північно-української (поліської) народньої фантастики. Досконала артистична форма й чудові сцени й картини „Ліс. пісні“ єднаються в ній з тонким змалюванням психольоґії жіночої душі й мистецьким представленням траґедії щирої, беззавітної любови і взагалі траґедії чистої душі в зрадливім, невдячнім і зіпсутім людськім світі. Героїня „Ліс. пісні“ Мавка, чиста, незабруджена людським зіпсуттям донька лісу, фантастична істота, всім єством своїм залюблюється в юнакові, людині. Але по довгім, щасливім обопільнім коханні наступає страшна траґедія любячої, що кінчиться найгіршими образами Мавки й зрадою коханого чоловіка. Зневажена, позбавлена щастя, і мрій, і любови, Мавка покірно йде за „Тим, що у скалі сидить“. У „скалі“ ніби якась страшна нірвана, де ріжні істоти ніби-то істнують, але без справжнього життя; у них умерли всі чуття, всі бажання, вони цілковито скамяніли душею й всім єством. Зі „скали“ нема й не може бути виходу ні вороття. Але всемогутня, очищена стражданням любов, творить чудо, руйнує вічні закони світа, розбиває кайдани „скали“ — нірвани, перемогає смерть. Коли Мавка, сидячи в скалі, чує жахливе страждання колись нею коханого чоловіка, в ній зроджується співчуття, співжаль, мимо заподіяних ним їй мук. І се гаряче, сильне, всемогутне співчуття вертає її до життя, визволяє її зі „скали“. Безкорисна й очищена стражданням любов панує над смертю, над природою, над законами світа. Але зіпсутої людської природи не в силі зворушити глибоко навіть найбільша сила і найвища жертва щирої і чистої любови; такий сенс має остання сцена „Ліс. пісні“...

На жаль, Л. Українка не могла розвинути свого таланту далі в тім напрямі, в якім написана „Ліс. пісня“. Менше, як через 2 роки по написанню сеї драми, поетка умерла.

В кожнім разі, ріжнобарвна літературна спадщина Л. Українки се одна з найбільших вартостей в нашій новій не дуже багатій літературі. Але цінуючи й поважаючи нашу велику поетку, ми повинні свідомо ставитися до її творів і тому мусимо розріжняти серед них твори високо-артистичні і позитивні (їх у поетки незрівняно більше) від неґативних в роді „Йоганни, жінки Хусової“, „валєнродівських“ поезій і т. ин.

*) В нашій літературі, на наш погляд, з реалістичною художною прозою Л. Українки може рівнятися своїм обєктивно-реалістичним мистецьким змалюванням лише повість А. Свидницького (ледви чи не найталановитішого в нас, але мало ціненого письменника-реаліста) „Люборацькі“.

*) Генр. Лямот-Фукé (*1777 р. † 1831) – німецький поет романтик. Писав переважно в реліґійно-лицарськім дусі. Його прегарна казка „Ундіна“ (написана прозою) була перероблена потім (по-російськи) В.с. Жуковським в чудову казкову поему, писану віршем. Міт про ундіну (русалку) служив сюжетом і для багатьох инш. поетів.

Бібліоґрафія

Katalog slovenskich knjig. V Ljubljani, 1927. Наклад: „Nova zalozba“. Ст. 168. Сей взірцево уложений катальоґ словінських друків заступає словінську бібліоґрафію, котра перестала появлятися від 1912 р. Се взагалі одинока систематична бібліоґрафія під сей час в цілій Югославії. Згадана висше накладня святкує ним десятиліття свого істнування й дає на вступі історію свого оснування. В 10-ліття оснувала вона й антикваріят. Що року видаватиме додатки до того основного катальоґу.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Нове свято. (КАП). Декретом св. Конґреґації обрядів визначено на день 19 серпня свято св. Івана Ед, основника „едистів" і сестер Доброго Пастиря, якого канонізовано підчас останнього „святого року". Декрет уводить свято для цілої католицької Церкви і апробує нового Святого.

Апостольський лист Св. Вітця до Китаю. „Оссерваторе Романо" оголосив лист апостольський Св. Вітця до Китаю. Папа бажає Китаєви тривкого внутрішнього і зовнішнього мира, основаного на засадах любови і справедливости. Щоби такий мир остав дійсністю мусять бути сповнені справедливі домагання і права найбільшого в світі народа, народа з давною культурою і великою будучністю. Папа висловлює бажання, щоби католицькі місії причинилися зі свого боку для справи мира, добробуту і поступу в Китаю; католицька Церква наказує послух і пошану для правної влади а для своїх вірних жадає тільки свободи і забезпеки публичних прав. Св. Отець пересилає китайському народови своє благословенство і бажає Китаєви успіхів та розцвіту.

Католики в Греції се лиш одна сота часть всього населення краю. Є їх на 6,000.000 православних всього 60.000. В 1927 повстала в Атенах орґанізація католицької молоді, котра поширюється теж і поза столицею. В 1928 мала ця орґанізація вже 3 філії. До орґанізації входить також і сільська молодь. Орґан сеї орґанізації, що ізза браку фондів виходив дотепер як додаток до катол. часопису „Хрістіянікон Кріна" виходитиме від 1. жовтня ц. р. самостійно як місячник.

Соціялісти і масони (КАП.). Сто пятьдесят послів швайцарської соціялістичної партії вирішили по довшій дискусії, що членів вільномулярської льожі ґрупи Альпіна не можна приймати до партії. Ухвала ця має бути предложена швайцарському соціялістичному конґресови. Партія хоче звільнитися таким чином від впливів орґанізацій, яких діяльности не можиа перевірити.

Брак покликань у Бразилії. Бразилія зі своїми 37 міліонами мешканців, переважно католиків, відчуває болючо брак духовенства. Як повідомляють оо. Франціщкане з півн. Бразилії, було там в 1888 р. 1000 бразилійських священиків. Від того часу це число постійно зменшується. В архиепископстві Олі да-Ресіф висвячено в 1926 одного, в 1927 ніодного священика. В 11 епархіях нема семинарій. Той сам брак відчувається і в монаших стоваришеннях. Епископи звертаються зі зазивами до бразилійських катол. орґанізацій молоді, щоби серед неї збудити любов до священичого стану.

Соціяльний „тиждень" в Медіоні. Католицькі орґанізації на Заході уряджують щорічно т. зв. „соціяльні тижні", яких ціллю є популяризування соціяльних доктрин зі становища Церкви. В Медіоляні відбувся на днях 2—9 серпня ц. р. якраз 15-ий з черги соціяльний тиждень при свівучасти великого числа катол. церковних достойників і учених. Темою медіолянського „тижня" було тим разом питання релиґійної єдности.

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ і ЛЬОРНЕТКИ
від найдешевших до найдорожчих
поручає фірма
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
львів, леґіонів 1. і 3.
Репарації виконує скоро або відворотною почтою. 212 а 14—30

ПОЛОТНА Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 14—50 г

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

З ПОЛЬЩІ. Вальоризація комірного то є 72-процентовий додаток до теперішніх чиншів має по обчисленням мін. скарбу дати по 5 літах то є по цілковитім її переведенню 40 міліонів зол. річно на будівельну акцію. Вальоризацію мабуть переведуть мимо не дивлячись на протести домовласників і льокаторів.

Тоґи для суддів і адвокатів. В проекті бюджету мін. судівництва на 1929 до 1930 вставлено кредити на закупления тоґ для суддів. Буде це видаток коло 3 міліонів зол. Тоґи дістануть насамперед судді Найвищого Суду, відтак с. апеляційних, окружних аж до мирових. Рівночасно Рада адвокатська введе тоґи і для адвокатів.

ЛИТВА не годиться на конференцію в Жевеві 30. ц. м. Текст її ноти вже вручений польському представникови в Ризі, але доси ще не опубліковаий.

БОЛҐАРІЯ. В справі розвязання македонської організації інтервенювали в Софії дипльомат. представники Анґлії й Франції. Домагаються розвязання її й арештування провідників.

ЮҐОСЛАВІЯ. Знаменна заява. Д-р Мачек, наслідник Ст. Радича на становищі голови селянської хорв. партії заявив кореспондентови „Н. Фр. Прессе": „Атентат з 20. VI. збурив усе, що збудовано в Югославії від хвилі перевороту. Ситуація загострена через смерть Радича. Щойно тепер ми зрозуміли, що самої мови замало для створення одностайного народу. Грають тут ролю инші чинники, що становлять націю, а саме культура й історія. Краї, котрі належали до б. австро-угорської монархії жили століттями в західній культурі, зате Серби мають византійську культуру. Ми Хорвати стреміли до Адрійського моря, а Серби ґравітують до Сальонік та моря Еґейського. Дальший розвиток положення залежний виключно від Белграду. Прагнемо самостійної Хорватії, але з оглядів заграничної політики ми проти відірвання Хорватії від решти держави. Бажаємо федерації, в котрій малиб участь усі югословянські народи, не виключаючи Болґарії..."

С. С. С. Р. Закон про військову службу. Президія ЦІК. ратифікувала новий закон про обовязок військ. служби: Оборона СССР. стає обовязком усіх горожан Союза. Тільки „робітники" одначе боронять її зі зброєю в руках, а „неробітники" одержать инші функції оборони.

КИТАЙ. Новий Китай проти комуністів. В Ганчов арештували двох комуністичних провідників. В Сватов протягом двох останніх тижнів арештували 108 комуністів, з них 68 зараз розстріляли. Арештованих обжаловують у змові проти теперішньої китайської влади.

І Якути не хочуть „раю"

Кореспонденти з Сибірі доносять, що протягом 5 зимових місяців не було ніякої звязи між т. зв. якутською совєтською „республікою" й Росією. Обясняється се тим, що якутські товариші постепснно вистріляли до ноги всю чрезвичайку.

Нема сумніву, що большевики відплатять Якутам по свому за те, що ті „не зрозуміли ідеалів Карли Марли" і не хотіли „раю на землі".

НОВИНКИ

— **У Німеччині** зачинається пропаґанда, щоб будувати нові доми зі скла. Се уможливить небувалу досі чистоту й богацтво світла, а з тим і велику гиґієну.

— **Монополь ґуми,** який досі мала Анґлія, буде зломаний, бо відкрито спосіб, як хемічно продукувати кавчук, котрий заступить ґуму. Який се буде удар для Анґлії, можна вносити по тім, що від р. 1913 до 1926 уживання ґуми зросло шістькратно.

— **Ростріляли в Київі** Івана Янковського під закидом шпіонажі, а в Лелінграді: Ющука, Кузнецова і Корякіна під закидом грабіжі.

— **Ткаченка**, члена Центрального Комітету укр. компартії в Харкові виключили з партії за український сепаратизм.

— **„Извєстія" заповідають війну.** „Извєстія" доносять, що в Ризі відбулася нарада представників воєнних розвідок Польщі, Естонії, Латвії й Фінляндії. Той орґан підчеркує, що румунський військовий аташе в Варшаві, Ніколаєску, їздить по балтійських державах. На думку „Извєстій" воєнні розвідки згаданих держав знаходяться на анґлійській службі. Все те — пишуть „Извєстія" — свідчить, що війна наближається.

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 16—30

— **Найбільший метеор** знаходиться в Арізоні. Він важить 10 міліонів тон. Той метеор упав з неба не скорше як літ тому 700, бо на його кратері виріс кедр, котрий тепер зрубали і котрий має 700 кругів.

— **Добре діло.** Шлеський сойм ухвалив зменьшити дієти тим послам, котрі побирають ще й иньші платні від держави.

— **В Зелемянці** гарцює шайка бандитів, котра в білий день нападає ресторани і бє літників до крови. Притім грозить, що коли літники або господарі повідомлять про це поліцію, то Зелелянку і Гребенів пустять з димом. Так виглядає безпеченство в галицьких літниськах.

— **Робітники** своїм коштом зачали будувати нову церкву в Лєнінґраді, в дільниці нарвсько-московській. Грошеві складки пливуть від робітників з цілого міста.

— **Землетрус в Мехіку.** Сильні землетруси, що почалися в суботу в державах Геророта і Веракруз повторилися в неділю та в понеділок. Місто Оахака та Піпотепа сильно знищені. Місто Гуїхтепек у румовищах. Що телеґрафічна і телефонічна комунікація й досі перервана, годі обчислити розміри катастрофи. По дотеперішнім донесенням число вбитих доволі велике.

— **Перша енцикльопедія буддизму.** З Москви доносять: Академія Наук оснувала Буддольоґічний Інститут під дирекцією Щербацького. До ради того Інститута покликано учених німецьких, французьких, японських, індійських, монґольських і ин. Інститут має на ціли вистудіювати буддистичну культуру Тибету, Монґолії, Китаю, Індій і Японії. Він уже зачав переводити вступні праці над виданням першої в світі буддистичної енцикльопедії.

— **Паґаніні** мав не тільки великий талант скрипака але й чоловіка здібного до купецьких інтересів. Як доказ того оповішує преса нововідкритий його лист до якогось богатого Анґлійця, в котрім Паґаніні грозить йому судо-

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА"** :-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. Великий вибір — лише тревалі сорти! 245 11-30

вим позвом, коли той не заплатить висо их гонорарів навіть за розмови про музику. Яких високих сум домагався Паґаніні, видно з отсих цифр: 1. За 5 годин науки музики кожній дочці 2.400 франків. За 8-кратне принагідне грання в нашім домі 24.000 фр... (Не треба забувати, що тодішня валюта мала ще високу стійність)...

— **Що „патріотизм" то патріотизм.** В Перемишли, як повідомляє дописувач „Ґазети Поранної" розвішено на двірці кільканайцять кошиків на сміття помальованих... на біло-червоно. „Патріотизм" наших сусідів виказує вже направду ознаки божевілля, бо можна сподіватись, що внедовзі навіть...

— **Перевозовий рух** на суднах, що пливуть Велтавою, Лабою й Дунаєм, скріпився в минулім півроч і на 16 проц. в порівнанню з рухом в минулім році.

О П О В І С Т К И

До відома студентам львівського університету. Комітет Академічного Дому подає до відома студентам, які хотіливби в академічному році 1928/29 мешкати в Академічному Домі, що подання належить вносити до Комітету Академічного Дому, Львів, вул. Суп ського ч. 21. до дня 20. вересня ц. р. До подань належить долучити: 1. свідоцтво незаможности з найновішою датою; 2. посвідку від місцевої студентської організації; 3. посвідку від місцевого культурно-освітнього Товариства; 4. посвідку від місцевого Комітету для переведення збірки в часі „Місяця Студента"; свідоцтва кольоквіяльні або зложених іспитів за минулий академічний рік; 6. опінія від дотичного Товариства, якого студент є членом. — За Комітет: Володимир Децикевич вр. голова, Д-р Любомир Макарушка вр. секретар.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

ЯВОРІВ. Добра станція для учениць укр. ґімназії. Зголошення: Управа укр. ґімназії в Яворові. 290 2—2

Толочальня наймодніших десенів на плюшових плащах навіть знищених — відсвіжування на спеціяльних машинах — переробляння на модний фасон — фарбування футер липським способом
РОБІТНЯ СУКОНЬ
М. ВОЛЯНСЬКОЇ
Львів, Собіського 12, Телєфон 17-04. 291 1-9

Фабрика ПИЛЬНИКІВ **Г. МОНЧИНСЬКИЙ**
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 5-25

ЛІК. СПЕЦ. ПО ВНУТР. НЕДУГАМ
Д-р Остап Прийма
Львів, вул. Личаківська 32.
288 Просвітлення Рентґеном 3—3

ДЕНТИСТ
асист. клініки стоматольоґічної У. Я. К.
Д-р мед. Янковський Мечислав
Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.
Дентистичну техніку веду особисто.
ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.
277 5—15

Светери, жакети, костюми ґарсонки, камізольки дамські й мужеські, ґальки, реформи, **панчохи, камаші, штильпи, скарпети** і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах
Трикотарська робітня **В. Лібанської**
262 ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін). 8—30

ДОВҐОЛІТНІЙ ТЕХНІК-ДЕНТИСТ
СТАНИСЛАВ ПЕТЕЛЯК
Львів, вул. Малецького ч. 3.
(бічня Зіморовича)
виконує всілякі дентистично-технічні роботи.
256 Порада безплатна. 9—10

Др. Ґ. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в белу ах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 10-20

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ
записуються тільки на найлучші, урядово уповажнені
КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНИЧІВ
:-: :-: Й. ҐАЙТЛІНҐЕР, ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 16. :-: :-:
Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. **Разом 165 зол. на рати.** Найбільші майстерні. Новітні самоїзди Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Вписи щодня.
274 9—12

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає
:-: першорядна робітня обуви :-: 261 8-27
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

Слюсарська робітня **СЕМЕН КОЗАК**
у Львові, вул. Бляхарська ч. 14.
виконує вікна і хрести церковні, також зелізні огорожі і сіткові. — Приймає **каси огнетревалі** до направи і виконує нові.
208 б 5—5

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах
Фірма **PEZETKA**
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 4—20

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На літний і осінний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 28-?

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД"
одинокий український катол. орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить що тижня і коштує річно 20 зол.
Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.
Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP, **815 N. Franklin St,. Philadelphia Pa, U. S. A.**
172 21—?

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 19-50

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
всякого рода
поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-ка**
Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.
252 Жадайте цінників. 11—12

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери
Кружлівки молочарські
264 11—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Галова, 11 а.

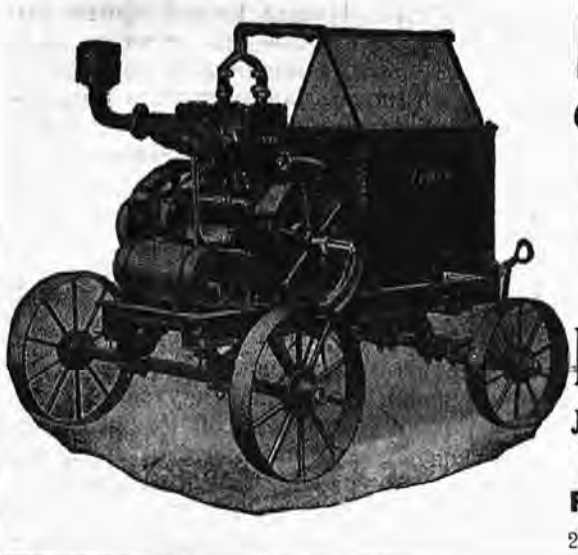

МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
фабрикати фірми
R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY
(Англія)
поручає
Клянґсбальд і С-ка
Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми
R A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,
281 на цілу Польщу. 3—4

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 64 (166). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 23 серпня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4-48 | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот — Конто. II. Ш.: Краків 105.867

Шкільний рік зачинається

(Стаття надіслана)

Не хочу багато розписуватися, бо знаю, що не маєте місця в Вашім орґані. Але справу, яку хочу порушити, уважаю пильною і пекучою.

Річ в тім, що за кілька днів зачинається новий шкільний рік. Хто знає життя на провінції, той бачить, що з нами під оглядом шкільництва не добре. Школи всякого рода заповнені дітьми польськими й жидівськими, а наших дуже мало в середних школах і стає все меньше. Яка се грізна небезпека на будуче, розуміє мабуть кождий Українець і кожда Українка.

Річ ясна, що в першій мірі треба заповняти нашими дітьми наші школи. Одначе великим блудом булоб, коли в даній місцевости нема своєї середної школи, не посилати дітей до польської. Се вже анахронізм, побоюватися, що польська середна школа мусить нам засимілювати наших дітей. Певно, що булоб лучше, якби всюди була своя середна школа. Але де її нема, там треба всіми способами скріпляти процент наших дітей і в чужих школах. Колись чужі школи безумовно асимілювали. Але сегодня, в часах, коли є своя преса і сяка-така своя література, вони вже невтралізують вплив чужих шкіл на душу молоді. Що се правда, доказують численні ряди наших діячів, котрі ні одного дня не були в своїх школах, тільки в чужих. Отже відкиньмо страх на бік, і де нема своїх шкіл, пхаймо свою молодь і до чужих.

І то справді пхаймо, бо інакше буде зле. Атже вже тепер в деяких містах по середних школах майже нема наших дітей!

Ще в сих кількох днях, коли не оден батько та не одна мати вагається, чи посилати свою дитину до середної школи, дуже заважити може щире слово заохоти священика. Не занедбаймож сеї важної справи!

Правда, в краю біда і тяжко жити. Алеж дітей чогось учити треба. Сегодня все коштує. І наука ремесла також коштує. Убожших родичів заохочувати, щоб давали дітей до ремесла й до промислових шкіл, котрі скорше дають доступ до шматка хліба. А богатших родичів таки треба заохочувати, щоб посилали дітей до середніх шкіл і то так хлопців, як дівчат, бо без освіченого жіноцтва пропадемо. Нехай же наша заохота буде сміла й отверта, щоб люде посилали дітей до тих шкіл, які є, кого не стати на те, щоб посилати дитину до дальшого міста. Без такого поставлення справи самі будемо собі винні, коли на своїй землі зовсім зіпхнуть нас на сірий конець і впадемо до незначного відсотка інтеліґенції. Отже ратуймо основу своєї будуччини!

„Книжка і твір штуки се діла, котрі вічно тревають, бо вони й по тисячоліттях викликають діла й означують їх. Нпр. Книга Плютарха се рукоять ножа, котрий держала в руці Шарльотта Кордей".

Моральні хиби в кооперації

Без сумніву користна є в громадянськім життю критика, як що вона здорова, бо вказує нам на наші недомагання, котрі слід нам усунути, а вже найбільше користи приносить самокритика, як що кожний сам пізнає блуди в своїй роботі. Тому не від річи булоб занятися питанням, чому так мало в нас хісна з народньої праці, як політика, просвіта, економія й др., а пізнавши причину, негайно її усунути. Чому? Бо замало в народнім життю Божого благословенъства. За мало його тому, що ми на всяку народню працю дивимося більше з матеріяльного ніж морального становища. — Маю на думці важну ділянку народньої праці — кооперацію, котра під цей час моглаб здержати нарід від упадку, колиб оперта була на сильнішій, твердшій основі.

Ми свідками стихійного росту ідеї кооперації на наших землях після війни. Головною понукою являється безперечно страшне прямо зубожіння нашого села і міста. Самозаховавчий інстинкт приневолює громадянство шукати дошки ратунку і воно горнеться до кооперації, щоб економічно стати на ноги. Се прояв додатний. Не можна одначе промовчати сего факту, що в нашім кооперативнім відродженню після війни можна завважити поважні браки і хиби. Такою найповажнішою хибою є якраз відсутність ідейних моральних первнів у кооперативній будівлі, що на майбутне грозить цілковитим виродженням самої кооперативної ідеї. Се вже вина проводу кооперації, бо якраз завданням проводу дбати про це, щоб діло економічної соціяції опиралося на трівкій моральній підставі.

Провід наш дивиться лиш на матеріяльні успіхи, а на культурно-виховний характер кооперації недостаточну звертає увагу. А кооперація це ж не тільки отворення склепику, що торгує з можливо найбільшими зисками, але це передовсім практична школа взаїмної любови, єдности і солідарности, народньої згоди і карности, пильности й ощадности, товарискости й покори, словом чеснот, яких в життю народа така недостача — кличів, які іменем Христа ширить його свята Церква. Кооперація вимагає чистих рук, гарних характерів, благородности душ. Хто тих чеснот не має, той кооперацію (свідомо чи несвідомо) нищить. — В кого є хапчивість, цей зробить манко, в кого є захланність, цей не подбає о користь з кооперації для загалу, хіба для себе, в кого є гордість, цей не стерпить заслуг свого товариша праці на кооперативнім полі, хто є лінивий до праці, цей занедбає не одну добру справу кооперації. Словом добре ведена кооператива се центр, котрий уплагороднює душу чоловіка, натомість зле ведена може стати притокою до морального занепаду народу, нагодою до крадежи, самолюбства, захланности, лакімства, партійних межиусобиць, особистих порахунків а навіть і згіршення. Ця аномалія вже почасти й показується зпоза заслони демаґоґії всякого покрою: інтриґи, протекція, недовірчивість, упередженя, деспотичне трактування службовиків низших вищими, партійна сторонничість, погоня за грошем, — це все свідчить, що кооперація в нас не є на зовсім добрій дорозі, що в ній нема морально-виховного напрямку, який виховав би нам ідейну, патріотичну, карну, ощадну, характерну, працьовиту суспільність. Були випадки, що з ненависти оден кооператор виводив на другого ревізії перед загалом з чого йшли сварки, критика, пониженя другого, обида чести. Селянин дивився на те з розчарованням, бо сподівався від інтелігентного брата кращої науки й приміру. Це все свідчить, що в нас великий ще брак розуміння кооперації. Що ми хоча в одному напрямку й стягаємо свої сили до якоїсь акції, то з другого боку розкладаємо свою енерґію на дрібні атоми, на руїнницьку роботу. Матеріяльно, фізично в нас великий рух, але морально, духово в нас байдужість, оспалість і занепад. А моральний занепад після природного закону мусить потягнути за собою з часом і матеріяльну страту. В нас є справді кооперація фізична, але нема в нас кооперації духових сил, моральних. Відвічна боротьба духа з матерією найкраще показується в коперації.

Який же вихід? Злучім часть матеріяльну й моральну в одно. — Працюючи спільними, зкооперованими силами над двигненням народу з занепаду, працюймо рівночасно й над викоріненням з сердець народу злого. Нехай наші кооператори несуть на села не лише чисто земські кличі матеріяльні, але хай стануть вони рівночасно розсадниками чеснот, яко знамен життя духового, надматеріяльного, надприродного. Чесноти ці безумовно потрібні в кооперації повинні переливатися з верхів на кооперативні низи. Ідея християнсько-католицька, що одинока має силу нарід уздоровити, не сміє бракувати і в кооперації. Верхи повинні її безумовно мати самі та при всякій нагоді світити таким приміром низам. Благословенство Боже, від якого успіх кожної праці залежить, сплине на кооперацію лише тоді, коли вона опреться не на саму матерію, але й на основу християнських моральних чеснот. — Може отсі мої уваги знайдуть відгомін у тих, що як фахівці покликані до цеї праці й можуть направити лихо, що грозить нашій кооперації.

о. Ілія Братик.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Христ. Організації:

Ч. 1. Основи соціольоґії	3·—	зол
Ч. 2 Світила Сходу	3·—	„
Ч. 3 Спіритизм	2·—	„
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0·80	„
Ч. 5. Секти й сектанти	0·60	„
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит України-Руси	1·50	„
В. Липинський: „Хам і Яфет"	—·50	„

Політичний огляд

(Дипльоматичні маневри в міжнародній політиці; цілі масковані і цілі явні).

Львів, 19-го серпня 1928.

Вже місяць минає від Шубертівського свята у Відні — свята музичного, одначе французька політична преса й досі не може успокоїтися. Невже чарівні пісні зперед 100 літ можуть викликати політичні страсти? Очевидно, ні: де як де, а в Парижі вміють цінити таких геніїв мистецтва як Шуберт. Тамошня преса (а вона, очевидно, відбиває настрої в вищих політичних сферах) не може й досі вийти зі збентеження, що віденський ювилей був використаний для політичної демонстрації в користь ідеї злуки Австрії з Німеччиною — т. зв. „аншлюсу“. А сама думка про те, що через таку злуку нова Німеччина досягла-б до Морави на заході і до Драви на полудні, викликає у французького політика жах. Се було-б перекресленням перемоги і версайського трактату, захитанням усеї европейської рівноваги політичної та постійною небезпекою для Франції... І не тілько для французів: однаково для милої їм Чехословаччини, як і для нелюбої Італії, та й инших. Взагалі, богато держав і народів заінтересовані в удержанню сучасного політичного систему („статускво“) в Европі й лякаються наглих змін. Говоримо „наглих“, бо чейже нема таких наївних серед політиків, які вірили-б у вічну незмінність теперішних границь.

Отсю можливість злуки передбачували воєнні побідники вже в моменті, коли доконали нерозважного і важкого наслідками розбору Австро-Угорщини, і тому заздалегідь подбали про забезпечення в самих мирових трактатах: суверенність Австрії може бути в будущині змінена тілько за однодушною згодою Ради Союза Народів. Про таку однодушну згоду в сучасних обставинах не може бути й мови: окрім самої інтересованої. Німеччини певно ні одна держава не була-б сьогодні за тим; та в будущині — беручи річ чисто теоретично — не виключене й таке, що з цілої Ради С. Н. лише одна держава, сим разом інтересована Франція, була-б проти такої злуки. Звідси й неспокій у французькім громадянстві.

Що Французи щиро висилюють свої думки в сім напрямі як-би то не допустити до австро-німецького обеднання се певно; натомість можна сумніватися, чи ся небезпека (у французькім розумінню) реальна, себто чи дійсно така злука в близькім часі взагалі можлива, хочби й не було міжнародно-правних перепон і хочби инші держави не бачили в ній зараз приводу до війни („казус беллі“). Без сумніву, якби не рішуча опозиція переможців, то до обеднання було-б прийшло зараз таки 1918, або в найблизших роках потім. Тогді був великий сезон для подібних кличів („пункти Вильсона“!) і богато з них зреалізовано: обеднання французьке, італійське, югословянське, чесько-словацьке, польське, румунське і т. ин. (Тогді-ж проголошена була злука всіх земель з українською мовою, лише не було кому зреалізувати її...)

Та сьогодні инакше. Сьогодні радше замітний рух відворотний: Альзасці стараються увільнити з сердечних обіймів французьких, Хорвати — з сербських, Словаки — з чеських, Семигородці й Буковинці — з румунських... Правда, слово „аншлюс“, сьогодні на устах кождого майже Австрійця і дуже богатьох Німців, одначе тілько на устах; в умах воно мало закорінене, а в серцях хиба вже найменше. Бо якби дійсно злука з Німеччиною мала бути ліком на всі болі й недостатки нової Австрії (як у се наївні вірять), то вона доси — по десяти літах — була-б уже доконаним фактом. Коли воно сьогодні не так, то се найліпший знак, що ні Австрійцям ні Німцям до обеднання цілком неспішно.

Якже так? — спитаєте. Відповідь проста: Австрійцям не вільно, правда, формально зрікатися своєї суверенности, а Німцям формально поширювати її по Угорщину, одначе ніщо не стоїть на перепоні, щоб одні і другі зробили се фактично. Жадна міжнародня сила не може перешкодити тому, щоб Австрійці ухвалювали у себе всі ті закони і порядки, які обовязують у Німеччині; щоб права Німців в Австрії, а права Австрійців в Німеччині нічим не ріжнилися там від австрійських, тут від німецьких; щоб прим. дипльоми були рівноправні; щоб не було паспортового примусу на границі; щоб австрійські товари ішли без цла в Німеччину, а німецькі в Австрію і т. д. і т. д. Тимчасом з безмежного комплексу справ, що сим способом всупереч усім антантам могли вже бути обеднані, не сталося нічого (приготовано тілько майже однозвучний кодекс права карного). Взагалі, маємо клясичний приклад, як то у людей, що инше на язиці, а що инше в серці.

В Німеччині нема явних ворогів австрійського „аншлюсу“, але є таємні про-

ГУРТОВО. ДЕТАЙЛ.
НОВООТВОРЕНИЙ — МАҐАЗИН — **ФУТЕР**
Абрагам ФЛЯСТЕР
Львів, пл. Краківська 6.
поручає готові футра та ріжнородні скірки по конкуренційних цінах. — Для П. Т. Урядників на догідні сплати.
292 1 10

ЗБІЖЕ і ПАШУ
дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм
— Товаристві взаїмних обезпечень —
„ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.
Інформації уділюють місцеві аґенції.
287 5—16

Науковий фейлєтон „Н. Зорі“ з 19. VIII. 1928.

БОРИС КУДРИК

Франц Шуберт

В 100-літні роковини смерти 1828—1928.

II. Творчість.

Шуберт належить, побіч Моцарта, до найплідніщих композиторів усіх часів. За неповних 20 літ своєї діяльности лишив могутню творчу спадщину, з якої ледви половина осмотрена опусовими числами — а з прочими ненумерованими опусами вийшлоби всіх разом щонайменше 300! Така творчість не знала ні дня павзи, а коли зважимо, що тут майже нема твору, який не носив би пятна ґенія, то скажемо, що зівсім справедливо історія музики призначила Шубертові одно із передових місць.

Вся його творчість носить знамя безпосереднього, відразового натхнення, не путаного ніякою рефлексією — і коли вживемо тут звісної термінольоґії Шіллєра, прикладаної до поетів, то скажемо, що Шуберт, так як Моцарт, є типом „наївного“ мистця, не „сантіментального“ як пр. Беетовен, Мендельсзон або Брамс. Стиль Шуберта, подібно як Беетовена, не знає манєри — навпаки, при всій своїй єдности він міниться богатством відтінків. От найдемо тут раз ніжну простоту народньої пісні, то знова щебетливе італійське „бель-канто“, то нараз заблисне ярка словянська або дика циганська нота, або знова всміхнеться менуетова ґрація часів ампіра, то нараз гнучкі вихиляси лєндлєра, инколи з вірним наслідуванням народньо-музикантських манєр — иншим разом попадемо на монументальну церковну поліфонію, повну тріюмфального розмаху, або на суворий стиль хоралу, понуро-величній як катедра св. Стефана у Відні. Більшість його творів, головно інструментальні, сценічні, а навіть багато хорових, носять на собі сильний віденський кольорит і тут найвиразніще зазначився дух епохи Бідермаєра. Одначе якраз у найголовніщій ділянці своєї творчости — в пісні визбувається Шуберт до крихти усього специфічно-віденського і підноситься до височини загально-людського. Коли кинемо оком по всій його творчости — якеж пребогате, дійсно невичерпане жерело правдиво натхненої музики! А се якраз проречисте свідоцтво могутньої сили *ме ьоді*, що пливе прямо зі серця і побиває на прах усяку пустовчену псевдо-музику, роблену лиш головою! Хто вже зблязований перченими елюкубраціями теперішнього музичного неґро — та індіянофільства, — нехай іде пити сю цілющу „Ліхтентальську воду“ вічної, хрустальночистої мельодії!

Шуберт находився постійно в такому вирі творчости, що прямо тратив евіденцію своїх творів — часто лучалося, що свою власну пісню забув, опісля, чуючи її, не пізнав та.. похвалив як чужий твір! Така історія мала статися зі „Серенадою“ („Leise flehen meine Lieder“). Така вічна творча гарячка не позволювала йому на довге викінчування одного твору (як се робив пр. Беетовен), і тим-то в його більших творах попадаємо на чимало місць доривочних або знова плеоназмів; накопичення тем розпихає форму, що дається по трохи в знаки спеціяльно в сонатах — хоча ще далеко не всіх. Про се поговоримо ще пізніще.

Але наразі прийдім до частин ого перегляду його творчости.

На перший погляд кидається тут переважаюча в о к а л ь н а ділянка. Шуберт, се тип клясика з перевагою вокалізму, як пр. Бах, Гендель, Брукнер, Брамс, Вольф, — коли пр. у Беетовена та Шопена інструменталізм бере верх, зглядно панує майже виключно, а знова в инших, як пр. Гайдн, Моцарт, Мендельсзон панує рівновага між інструменталізмом, а вокалізмом. Вокальна творчість Шуберта творить 3 галузи: 1. *солєва пісня* в супроводі фортепяна (побіч неї лише дуже скромно заступлені дуети, терцети, тощо); 2. *хор á capella і в супроводі* (світського характеру); 3. *духовна музика* (месси, оферторії, ґрадуали, псальми, кантати, і ораторія, менші церковні твори на найріжнородніщу обсаду). Про сценічну творчість Шуберта, також дуже численну, скажемо пізніщим разом.

Ми поставили на першому пляні нашого перегляду сольову пісню. Вона займає передове місце в усій творчости Шуберта взагалі — і хоча він сотворив ряд ґеніяльних творів у всіх прочих, між иншим інструментальних ділянках — то все таки над усім тим держить верх сольова пісня — навіть чисельно — понад 600! (7 томів вид. Петерса). Сольова пісня є у Шуберта тим, чим фуґа у Баха, соната у Беетовена, опера у Ваґнера – се квінт-ессенція його творчого духа. Від пісень властиво почав він свою творчу карієру, а навіть у сонатах не визбувається пісенного стилю.

Перший том пісень творять циклі: „Гарна мельниківна“ (Schöne Müllerin) до слів Міллєра (1823) — лірична драма заведеного кохання молодого хлопця, щось у роді Вертера, лише на тлі на-

тивники: протестанти бояться стратити своє верховодство над теперішною католицькою меншістю; промисловці і винярі бояться конкуренції австрійських продуктів; пруські централісти скріплення південно-німецького автономізму, і т. д. А всі вони доволі сильні, щоб обєднання відкладати в безконечність. У Австрійців вчасти подібні суперечности інтересів, а над усе сила історичної традиції й географічної необхідности. Від віків господарське життя Австрії було звязане з Дунаєм, Судетами, Балканом і Адрією, і того звязку не розірве ні журналіст статтею, ні парляментарист промовою. Правда, колись давно Австрія рахувалася частиною св. германсько-римської імперії, та се було в обставинах нічим до нинішних неподібних. Свідомо чи несвідомо, а все реальне життя пертиме Австрійців радше до відбудови утраченого становища над Дунаєм, ніж до творення незнаних звязків з Реном чи Балтиком.

Та звідки-ж у такім разі весь галас? Чому Шубертівське свято перемінено в „аншлюсову“ демонстрацію? Звідки той неспокій французької преси і недвозначні погрози Анґлії? Демонстративний рух за злукою аранжований очевидно Німеччиною (звісно за згодою Австрії, яка знов має в сім власні цілі), щоб попросту страшити Францію та спонукати її до уступок на цілком инших полях: в справі репараційних зобовязань, а головно в справі уступлення французької армії з Німеччини (евакуація Ренської области) та — не на останнім місці — в справі поліпшення німецько-польських кордонів. До тої самої дипльоматичної гри належить, очевидно, й німецька політика в справі Вильна, де вона за кулісами підпирає Вальдемара, хоч їй цілком на тім не залежить, щоб Вильно було литовське. Одним словом, перед нами цікавий зразок дипльоматичних маневрів, де маскується одно, щоби осягнути друге.

ФУТРА ТУХ СПІЛКА

ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
новоотворений СКЛАД ФУТЕР
Львів, Скарбківська, ч. 3.

275 10—15

Антисеміґизм в СССР

В Мінську виходить жидівська комуністична ґазета „Октябрь“. Вона доносить про нові жорстокі прояви антисемітизму на Білорусі. І так на однім робітничім вічу напали на жида робітника, тяжко над ним збиткувалися й опісля викинули зі зборів.

Редактора ґазети залізничників, Шапіру, котрий описав той факт, зранено ножем.

Коли на засіданню ґрупи комсомольців порушено справу виключення з орґанізації одного члена за його антисемітизм,—секретар орґанізації висказався, що його нема за що виключати з орґанізації, а вся „ячейка“ притакнула. Взагалі ні комуністичні орґанізації, ні большевицькі власти не провадять уже серіозної боротьби з антисемітизмом.

Харківська „Звізда“ напечатала статтю про те, що в Київі й Харкові закрито жидівські видавництва.

В Дніпропетровську 3 міліціонери підчас служби допустилися протижидівських вибриків. Рад. преса стверджує зріст антисемітизму в роб.-сель. міліції.

Таким чином большевицький уряд помалу переходить і в справі жидівській на подібне становище, на якім стояв царський уряд.

ЗЕФІРИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 15—50 д

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Евхаристійний Конґрес у Ченстохові. КАП оголошує програму Евхаристійного Конґресу, що в днях 7—9 вересня ц. р. відбудеться в Ченстохові при співучасти кардинала Гльонда і богатьох инших членів латинського Епископату. Важнійші науки будуть виголошені на теми: Евхаристійний Христос як цар світа, Евхар. Христос і молодь, Мати Божа і Св. Евхаристія, св. Евхаристія жерелом апостольської сили для мущини і и.

Адам і Ева — тема докторської діссертації. (КАП.) У Штрасбурзі докторизувався недавно з теольоґії один священик на підставі праці: „Первісний стан людини в традиції Церкви до св. Августина“. Праці сій присвячено прихильні рецензії.

Перед конкордатом з Югославією (КАП.). „Giornale d' Italia“ подає, що по довшій мовчанці почались знова переговори між Апост. Столицею а югословянським урядом. Югословянський посол Симіч по кількох конференціях з кард. Ґаспарієм був принятий на спеціяльній авдієнції у Св. Вітця. Згаданий часопис висловлює думку, що невдовзі можна буде сподіватись заключення т. зв. „modus vivendi“, а опісля реґулярного конкордату.

Протести проти переслідувань. За почином міжнароднього катол. пресового бюра (К. І. П.) у Ґазі скликано 25 віч, на котрих численно зібрані голяндські католики енерґічно протестували проти переслідувань мехіканським урядом католиків. Ухвалені резолюції з протестами закомуніковано мехіканському послови в Ґазі та голяндському міністрови заграничних справ.

роднього середовища і забарвлена тоном народньої пісні; „Зимова подорож“ (Winterreise) до слів сегож автора (1827) — цикль увесь навіяний резиґнацією — найбільше звісні нумери звідсіль, се „Липа“ (Der Lindenbaum), „Водна филя“ (Wasserflut) вкінці останній нумер „Лірник“ (Der Leiermann), що аж дивно нагадує нашого українського лірника; „Лебедин спів“ (Schwanengesang) до слів головно Гайного та Рельштаба (назва не від автора, а від накладчика вказує на написання сих пісень вже в 1828 р., недовго до смерти) — тут маємо між иншими популярну серенаду „Leise flehen meine Lieder“ (Рельштаб), романтичну сцену „Над морем“ (Am Meer — Гайне), драматично закроєні пісні (також до слів Гайного) як: „Атляс“, „Місто“ (Die Stadt), „Двійник“ (Der Doppelgänger). За сим циклем (ще в тім самім 1-щім томі) йдуть уже зівсім окремі пісні — „Ausgewählte Lieder“. Саме тут маємо найпопулярніщі та найраніщі пісні. Ось зараз на вступі: „Лісовий цар“ (Erlkönig), „Ґретхен при коловоротку“ (Gretchen am Spinnrade), „Пільна рожа“ (Heiden-röslein), усі 3 до слів Ґетого — се перші пісенні дебюти композитора, в яких уже відразу видконовий переломовий пісенний стиль.

Тут вичислено лише дещо, бо в тісних рямцях сеї скромної праці неможливо вичислювати всього. Скажу тепер лише загально про пісні Шуберта на тлі історії сольової пісні нових віків.

Сольова пісня зявляється вперш у Німеччині коло половини XVIII. століття. І від тоді аж до Шуберта вона, плекана всюди лише як щось побічного (в „вільних хвилях“ поза операми, ораторіями, сонатами і т. и.) — має характер або невибагливої строфічної пісоньки на лад французької „шансони“ чи „романци“ — або довгої, кольоратуристої арії в стилю італійської опери, в формі аллеґра чи ронда. Але лише нечисленні виїмки виломлюються зі шабльону — ось пр. Моцарта: „Фіялка“ (Das Veilchen), „Вечірні думи“ (Abendempfindung), чи Беетовена: „До далекої милої (An die entfernte Geliebte). Та кромі сих пісень підготували Шубертову реформу північно-німецькі *балляди*. Їхні автори *Райхардт і Цумстеєґ*, хоча не одарені надзвичайним ґеніем, все таки внесли в пісню більшу свободу форми — замість симетричної форми арії (ідентичної, як сказано з формою сонати або ронда) надавали пісні таку форму, яку диктувало слово поета. Се та сама ідея, що в оперній реформі Ґлюка. Шуберт навязав отже до півн.-нім. балляд і до згаданих чільніших пісень Моцарта і Беетовена — без ученої премедитації, самою тільки силою натхнення — і щойно сотворив модерний тип пісні — пісні, яка є тільки піснею, тільки музичним виповненням поетового слова, без запозичування форм з інструментальної музики. В виду сего розвинув він тут сильно *звукове малярство* аж до реалізму; наслідування голосів природи, як рев бурі, клекіт млина (в „Гарній мельн.“), цвіркіт птиць, і т. и. в купі з можливо простим і природним веденням співної партії, надає пісні характер образка, вирваного живцем із життя, і се є тут якраз новістю, незнаною ще ніколи досіль у пісні, бодай у такій степені. Понадто зявляється тут ще один новий тип пісенної техніки, т. зв. деклямаційна пісня — пр. „Двійник“ (Doppelgänger), „Ґрупа з Тартару“ — речітатів, очевидно не старий італійський лише свобідно мельодійний, на тлі богатої фортепянової партії.

Під впливом Шуберта трохи не вся пісенна творчість XIX. ст. стала відразу під знаком його реформи — за виїмком більшости (але не всіх) пісень Мендельсзона і Шопена, остаючих ще трохи при старій формі, всі визначні творці стають у ділянці пісні під побідним знаменем Шуберта. Наперід Шуман, наскрізь романтик і новатор, розвиває дальше тип деклямаційної пісні; богату фортепянну партію мають також пісні Роберта Франца — спеціяльнож „новоромантики“ Берліоз, Ліст і Ваґнер плекають деклямаційну пісню (Ліст поза сим також заслужився коло популяризації пісень Шуберта своїми фортепянними парафразами з тих пісень). Також оперна реформа Ваґнера, стиль словянської опери та зміна стилю в останній творчій періоді Вердія рішучо немислимі без пісень Шуберта — бож треба було вперш усього проломати старі форми сольоспіву! Але навіть Мендельсзон і Шопен, що здебільша „стояли на боці“, улягли в кількох піснях новій струї, і то сильно — згадаймо першого пр. „Передсмертню пісню бояр“, другого „Мельодію“ (Z gór, skąd dźwigali). Що й такі великі піснярі, як Брамс, Ґріґ, Вольф, Франк, пішли ідейно за Шубертом — се очевидне. Те саме скажемо і про словянську сольову пісню — згадати Дарґомижського, Мусорґського, Чайковського, Римського-Корсакова, Сметану, Дворжака — а в нас: Людкевича та Барвінського (зі старших що найвисше: Матюка).

(Кінець буде.)

Присилайте передплату!

З причини реконструкції льокалю **„ОЛЬКА"** :-: **РИНОК 35.** :-: біля Народної Торговлі уділяє **10%** рабату з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика оказія при 72-процентовій цловій підвищці. Великий вибір — лише тревалі сорти! 245 12-30

Місійний Союз катол. жінок і дівчат оголосив звіт з діяльности своїх орґанізацій в Німеччині, Чехословаччині, Італії, Польщі, Бразилії, Уруґваю, Швайцарії, Австрії, Бельґії і в Америці. На ціль місії зібрано в 1927 поверх 20 міліонів лірів. Цей Союз несе поміч також католикам, що живуть порозкидані серед некатоликів в Европі.

Мальтанське духовенство проти Англії (КАП). Мальтанські часописи доносять, що представники тамошнього духовенства заявили в письмі до президента сенату, що з приводу ворожого відношення уряду не візьмуть більше участи в працях сенату. Духовенство на Мальті є в опозиції до анґлійських властей, закидаючи їм нагальну денаціоналізацію Італійців.

НОВИНКИ

Продовження „Роксоляни"" і „На міжн. виставу преси" — в слідуючім числі.

Початок шкільного року в школах середних, учит. семинарах і школах фахових виїмково ц. року назначений на 3. вересня.

Міжнародній Конґрес істориків в Осльо закінчився 20. ц. м. Черговий (VII) Конґрес відбудеться в 1931 р. в Варшаві.

Гадини розмножилися численно на Словаччині в наслідок спек. Богато випадків покусання людей в полі, деякі смертельні.

Бійка за церкву. В Кремінеччині на Волині в с. Вишгородку прийшло недавно до кривавої бійки між православними а католиками за церкву. Бійку спинила поліція.

Люрд. Сегорічне (56-те) Національне Паломництво до Люрд у Франції відбувається дуже величаво. В неділю число паломників оцінювали на 50.000.

Німецькі пластуни в гостях у наших. Ґрупа молодих німецьких пластунів з Берліна задержалася вчора у Львові в переїзді до Підлютого, де пробудуть кілька днів у гостині в нашім пластовім таборі. Молоді пластуни виглядають бадьоро. Виспівують німецькі маршові гимни при акомпаніяменті мандолін і ґітар. Вакації перевели вони над адрійським морем і з поворотом до Берліна відвідують наші українські Карпати. Щасливі хлопці! —

Конґрес орієнталістів. XVII. міжнародний Конґрес орієнталістів починає свої наради 27. ц. м. в Оксфорді. Участь в ньому зголосило біля 600 делеґатів з ріжних країв. XVI.конґрес був 1912 р. в Атенах.

Жидівські комуністи в Смоленську зажадали віддання їм місцевої синаґоги для вжитку робітничого клюбу.

Звісний професор фільософії, швайцарець Ришард Ґерберт святкував минулого тижня 50-ліття уродин.

Зеляндець епископом. З Нової Зеляндії доносять до Льондону, що о. Фридрих Беннет, уродженець Зеляндії іменований епископом епархії Вайапу в Н. Зеляндії, в якій живе племя Маорі. О. Беннет, се перший зеляндський туболець, що осягнув таке високе відзначення.

150-ліття свого відкриття обходять сего місяця Ґавайські острови. Відкрив їх в 1778 р. мореплавець Джемс Кук. В торжестві візьмуть участь також анґлійські війська, котрі були там останній раз ще в 1779 р. Від тоді Ґавайські острови належать до Злучених Держав Америки.

Чехи скінчили й видали переклад „West-östlicher Divan" Ґетого. Переклад знаменито доконав Оттокар Фішер. Се вже шестий том його прекрасного видання Ґетого в чеськім перекладі.

Книжкова продукція в Німеччині. Найновіша статистика німецької видавничої продукції виказує в 1927 р. 24.866 новостей, 6 160 нових накладів, разом 31.026 ріжних назв книжок. Докторських диссертацій видруковано в тім числі понад 4.000 В порівнанню з попереднім роком, продукція збільшилася о 1000 нових книжок.

Преса на Закарпатській Україні. На Закарпатській Україні виходить 60 часописів. Із них 2 щоденники, 2 дводенники, 1 двічи в тиждень, 30 тижневиків і 18 місячників. По мові: 24 мадярських, 16 українських, 13 московських, 5 жидівських, 4 чеських. Із усіх часописів виходить в Ужгороді 33.

Ексгумація останків Дон Карльоса Історичне товариство в Мадриті задумує довершити ексгумації останків Дон Карльоса († 1568), щоб очистити короля Филипа від закиду, начеб він велів був отруїти найстаршого сина.

— **Каса хорих** віденського купецтва оповіщує, що число її членів сильно росте і що вона приступила вже до виконування плянів забезпечення купців від випадків і на випадок старости.

Друкарські похибки в I. ч. фейлет. „Ф. Шуберт": Ст. 4 шпальта 1, рядок 20 з гори: при слові „історії" лапки зайві. Ст. 4 шпальта 2, рядок 10 з гори: зам. Грабаря — Ґаґаря. Ст. 5 шпальта 4, рядок 1 з гори зам. Gmoll — Fmoll. Ст. 5 шпальта 4, рядок 24 з гори: зам. укаїнській — українській. Ст. 5 шпальта 4, рядок 33 з гори: зам. поет — маляр. Ст. 5 шпальта 4, рядок 34 з гори: зам. Бацернфельд — Бауернфельд. Ст. 5 шпальта 5, рядок 9 з гори: зам. чотирьох — готових. Ст. 5 шпальта 5 рядок 25 з гори: зам. літературі - лєктурі.

— **Перенесення тлінних останків** бл. п. полк. Д. Вітовського і чет. Ю. Чучмана з каплиці до могил, відбудеться 25. ц. м. о год. 2-ій попол. на цвинтарі St. Hedwigs-Friedhof, Berlin, Liesenstrasse.

✝ **Іванна з Терешкевичів Галущинська,** дружина голови „Просвіти" і сенатора Михайла Галушинського, померла в понеділок 20. серпня ц. р. у Заліщиках після важкої недуги по перебутій операції осиротивши 3-є дітей. Похорони Покійної відбудуться 22-го серпня у Заліщиках.

Нові книжки

ПШЕНИЦЯ. Про її управу та угноювання. Зладив інж. аґр. Гр. Паляниця. 16°, ст. 32 з ілюстраціями. Ціна 0.20 зол.

ЖИТО. Про його управу та угноювання. Зладив інж. аґр. Гр. Паляниця. 16°, ст. 32 з ілюстраціями. Ціна 0.20 зол.

МЕЛІОРАЦІЯ І КОМАСАЦІЯ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ. Зладив інж. Ол. Охрим. 16°, ст. 51+(3)+2 пляни. Ціна 0.75 зол.

Всі три книжечки вийшли ц. р. накладом Т-ва „Сільський Господар" у Львові. Особливо в останній книжечці, про меліорацію й комасацію знайдуть наші рільники дуже цінні практичні, на останніх здобутках рільничої культури оперті вказівки. Крім технічних відомостей про меліорацію й комасацію автор подає також обовязуючі тепер нові законні приписи в тих справах, що тим більше підносить вартість книжечки.

ОГОЛОШЕННЯ

ПОДЯКА.

Вп. ПП. „Артистам-малярам Северинови Борачкови і Йосифови Яремі за стильове і прегарне розмальовання церкви в Клебанівці сердечне Спаси Біг.

о. Теофіль Копистянський
декан і парох в Клебанівці.

296 1 - 3

ВЕЛИКИЙ ВІДПУСТ при храмі Успення Преч. Діви Марії в **Порохнику** відбудеться сего року від неділі дня 26. серпня вечером до вівторка дня 28. серпня. В понеділок пополудни і вівторок рано обхід хрестної дороги. На той відпуст запрошує близьких і дальших вірних **Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Порохнику.** 295 1—2

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. I-ша бібл. — 60 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 100 книжок за 150 зол. пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., прочі р. по 30 зол. Перша б бл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно добрані й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 1—50

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 11-20

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 6-25

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
всякого рода
поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-ка**
Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.
252 Жадайте цінників. 12—12

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ
записуються тільки на найлучші, урядово уповажнені
КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНИЧІВ
:-: :-: **Й. ГАЙТЛІНҐЕР, ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 16.** :-: :-:
Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. **Разом 165 зол. на рати.** Найбільші майстерні. Новітні самоїзди. Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Вписи щодня.
274 10—12

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 20-50

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ
у великім виборі
227 12-12
по низьких цінах
І. Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-:
Трибунальська 1.

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: **та дрібного промислу** ::
продає по конкуренційних цінах
і на дуже догідних умовах
Фірма PEZETKA
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 5—20

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 65 (167). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 26 серпня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльонович ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. Передплата в краю: ¼-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто. П. Ощ.: Краків 105.867

В сіти непорозуміння

(До спору про жонате і безженне духовенство в нашій Церкві).

Зустрічає нашого редактора один із читачів — не з тих, що серцем при „Новій Зорі", а такий з противної парохії. „Який із вас хитрий малорос!" — каже він між иншим — „Не така-то велика річ побивати противника, присікаючися до його слабших місць, а старанно виминаючи те, проти котрого ваша діялєктика не вдіє нічого". Здивуваний редактор допитливо дивиться на симпатичного розмовника: в чому справа? „А в тому" — відповідає він — „що ви полемізуєте з усякими менше важними закидами оборонців чистоти східного обряду, а про найважніший — про целібат — ані не заїкнетеся, хоч і як він з церковно-правного боку незаконний, а з національно-культурного шкідливий!" Наш редактор став тогді пояснювати, що „Н. З." поборює тільки те, що є очевидним плодом злої волі або глупоти, натомість шанує щирі переконання, хочби й не погоджувалася з ним; таких противників вона може тільки старатися приєднати для свого власного погляду. Розмовник із другої парохії не хотів одначе признати рації такому поділови спірних питань, і редактор обіцяв йому, що „Н. З." у відповіднім моменті висловиться недвозначно й у многоважній справі целібату. Отсе сьогодні самі й починаємо.

I.

Права нашої обєднаної Церкви.

Приступаючи в 1595 р. до єдности з католицькою Церквою, українські владики одночасно вимовили для нової руської Церкви задержання цілої низки обрядових й устроєвих окремішностей „juxta consuetudinem Ecclesiae orientalis, correctis tantummodo iis articulis, qui ipsam Unionem impedirent, ut more antiquo fierent omnia, sicut olim Unione durante fuerunt". (по практиці східної Церкви, одначе з поправкою тих артикулів, що стоять на перепоні самій Унії, щоб усе діялося старинним звичаєм, як було колись в часі Єдности). Між тими застереженнями стояло також: „matrimonia sacerdotialia ut integra constent, exceptis bigamis" (священичі подружжа щоб були збережені, окрім двоєженства). Св. Отець Климентій VIII. приймив сі бажання й обезпечив новоприєднаним, що ті окремішности будуть по їх волі збережені. *) Отсе та церковно-правна підстава, що на ній опирається своєрідна установа нашої гр.-католицької Церкви: жонате духовенство.

Все те річи загально знані, та ми позволили собі завернути до того історичного моменту з ось яких причин: а) щоби притягнути увагу читачів до слів: „щоб усе діялося старинним звичаєм, як було колись в часі Єдности"; б) щоб показати, що інститут жонатого духовенства в нашій Церкві не є жадним абсолютом, тільки правом чи привилеєм обмеженим потребою самої управненої сторони, себто нашої Церкви.

Се останнє значить, що українська обєднана Церква має право мати жонате духовенство і що се право не може бути відібране їй односторонно другою контрактовою стороною, себто римською Курією. Та з другого боку тільки ся Церква, в особах своїх законних представників, є покликана рішати, чи згадане право, в даних обставинах, для неї все ще корисне, чи може вже індиферентне, або навіть шкідливе, і тільки вона компетентна зректися того права, частинно чи в цілости, та евентуально на його місце завести обовязкову безженність, як се є правилом у католицькій Церкві.

А втім, вимова українських владик із 1595 не мала на меті всеціло задержати ранішний стан з часів схизми. Хоч з огляду на обставини і на неперебірчиву агітацію православних узажали ті владики доцільним чи необхідним зберегти священичі подружжа, то одночасно вони відкинули не тільки загальне тогді двоєженство (себто друге подружжа) духовних осіб (не рідко навіть у епископів!), а й загалом православну обовязковість подружжа для світських священників. Таким способом, від часів обєднання нашої Церкви висше духовенство могло бути тільки нежонате (вдовє), низше світське мало право бути один раз жонатим, одначе могло бути й безженним. Підставою для сеї реформи були слова наведені висше під а) про поворот до того стану, що був колись перед схизмою (1054 р.) в цілій християнській Церкві, на Сході і на Заході.

II.

Як виробилася ріжниця між Церквою східною і західною?

Подружжа або безженність священства — се, як відомо, питання не догматичне, а лише організаційне, дисциплінарне, технічне. Були часи, що в цілій християнській Церкві, на Сході і Заході, священство було жонате, навіть на епископських престолах; одначе завсігди, від самого початку, в цілій Церкві стан безженности у священника уважався висшим, ідеальнішим і для завдань Церкви доцільнішим. Тому-то згодом в обох обрядах, східнім і західнім, почато від духовних на відповідальніших становищах вимагати безженности, щоб вони, вільні від найтяжших житейських суєт, як на все готові воїни Христові всеціло могли віддатися обовязкам свойого становища. На Сході вимагано сього навіть раніше і консекветніше ніж на Заході.

Отся засада остає в силі до нинішного дня, однаково як у східній так і західній Церкві. Сутньої ріжниці між ними не було й нема; есть тільки ріжниця в кількости і ширині тої вимоги, а радше в поглядах, котрі духовні становища такі відповідальні, що вимагають безженности, а котрі такі маловажні, що й жонатий священник, без шкоди для Церкви і вірних, звязані з ними обовязки може сповняти. Римсько-католицька Церква, в важкій боротьбі за свою незалежність і цілість, проголосила (в XI. ст.) принцип, що в безупинній війні, яку Церква вести мусить, становище кождого священника, до сільського пароха включно, таке важне, що тільки безженний стан може поручити його належиту службу, і протягом двох віків провела сей принцип безкомпромісово у всіх підчинених їй країнах. Византійсько-православна Церква натомість, з опозиції проти Риму, від котрого саме в епоху великої григоріянської реформи остаточно відорвалася, не пішла сим шляхом дальше і, закостенівши у своїх організаційних формах і ідеях, тільки епископські катедри вважала на стільки відповідальними, що тільки безженний надається на них. На сім пункті доходило там навіть до варварських просто крайностей: до ставлення на владик скопців (евнухів). Зате, з того самого злосливого перекору латинянам, всі инші, світсько-духовні становища, не тільки признано маловажними, а ще й виключно застереженими для жонатих (бувало навіть і не для вдівців!). В результаті виробилася там практика, що епископом може стати тільки монах.

З усього бачимо: а) що в загальнокатолицькій Церкві перед схизмою не було засадничої ріжниці між Сходом і Заходом у поглядах на стан священників; що тут і там важніші становища віддавано нежонатим та що хиба неоднакова була практика в оцінці, котрі становища важніші, а котрі ні; б) що обовязкове подружжа для світських священиків і доступність владичих престолів тільки монахам увійшли в практику східної Церкви щотілько по відірванню її від Риму. Ствердивши се, перенесімся з давних віків у наші часи — в часи тяжшої боротьби Христової Церкви, ніж колинебудь вона вела — і спитаймо: хто ліпше передбачав будущину, Григорій VII., що й на становищи сільського душпастиря хотів мати одиничного воїна, чи ті патріярхи і митрополити, що всі духовні становища низше епископа обовязково обтяжали численними сімями? Чи сьогодні звичайний парох, сповнюючи належно свої обовязки, не мусить вкладати у свій уряд богато разів більше знання, освіти, енергії і пожертвування, ніж се було потрібне доброму епископови в середніх віках?

*) Між тогдішними вимогами не було одначе юліянського календаря, навпаки було сказане: „calendarium novum suscipimus" (приймаємо новий календар).

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Христ. Організації:

Ч. 1. Основи соціольогії	3·—	зол
Ч. 2. Світила Сходу	3·—	„
Ч. 3 Спіритизм	2·—	„
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0·80	„
Ч. 5. Секти й сектанти	0·60	„
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит України-Руси	1·50	„
В. Липинський: „Хам і Яфет"	—·90	„

За правдиву релігійну єдність

Програма 15 соціального тижня в Міляно.

(Від власного кореспондента в Римі).

Від 2-го до 8-го IX. ц. р. відбудеться 15. соц. тиждень італійських католиків в Міляно. Отворить його торжественним богослуженням кардинал Евген Тосі; між бесідниками годиться згадати о. Джемеллі, ректора унів. Н. Серця: „Mortalium animos в програмі Пія XI".

Програма відчитів: I. Правдиве поняття рел. єдности: 1) Поняття єдности Церкви в євангелії й листах св. Павла (о. Лев Гонделлі); 2) Поняття рел. єдности в традиції (о. Андрій Оддоне Т. І., проф. міл. кат. унів.); 3) Єдність душ (mentium) в Христовій Церкві (Монс. А. Масново, проф. середновічної історії фільософії на міл. кат. унів.); 4) Єдність сердець (о. Евсевій Вісмара, Салезіянин); 5) Єдиний Пастир Папа (д-р Людовик Неккі, проф. кат. унів.).

II. Вороги правдивої рел. єдности в історії, в культурі і в Італії: 1) Протестантизм це руїна єдности (Монс. Фр. Ольджаті, проф. модерної історії фільософії кат. унів.); 2) Лібералізм, модернізм та панхристіянізм і проблєма єдности Церков (о. д-р А. Бернареджі, Міляно); 3) Правдиве значіння деяких протестантських напрямів відносно рел. єдности (о. Барбера Т. І.); 4) Протестантська пропаґанда в Італії (п-на Моретті); 5) Як може причинитися католицька акція в Італії до рел. єдности (о. А. Гараняні Т. І., проф. Григор. унів. в Римі); 6) Єдина дорога (о. Джемеллі).

Учасники братимуть щоденно участь в богослуженнях, тов. сходинах, конференціях (прим. про місії), відвідають славні релігійні й культурні памятники в Міляно й околиці. Кінцеву промову виголосить головний редактор „Осс. Романо" гр Далля Торре. І. Л.

257 **На догідних услівях** 10—20
по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Сонечна 9., тел. 15-32.

Ревіндикація

земельної власности на правобережній Україні.

Польська преса почала в останніх часах пригадувати польські страти в земельній власности на Київщині, Поділлі й тій частині Волині, котра знаходиться в СССР.

З великої приватно-особистої власности було в 1910/11 році в руках католиків 2,202.000 десятин, а в руках православних 2,334.000 дес. Всіх великих приватно-особистих посідачів було на тих просторах 4638, з чого 2184 (або 45·8%) католиків.

Вся середна приватно-особиста власність виносила тогді 280.000 десятин, з чого в руках католиків було 68.000 дес. (або 26%). — На 7831 середних приватно-особистих посідачів було 1760 католиків (або 22·7%).

Менша приватно-особиста власність займала 193.000 дес., з чого в католицьких руках було 29.000 дес. (або 15%). На 15.257 менших приватно-особистих власників припадало 2172 католиків (або 14·2%).

Разом всіх приватно-особистих посідачів католиків (Поляків) було там 6056, котрі посідали 2,299.000 (округло) десятин землі, або 2 і пів міліона гектарів.

Тут не вчислена селянська власність де було кількадесять тисяч католицьких дрібних посідачів; вони свою землю досі там посідають.

Після обчислень Йоахіма Бартошевича з 1912 р. вартість недвижимостей що в тім часі були там в руках Поляків, виносила тоді 550 до 650 міліонів рублів, або 2780 до 3250 міліонів злотих.

З сього приводу краківський „Час" пише, що по відрахуванню земель на тих просторах, які забрала Польща, утратили там Поляки около 2 міліярди 844 міліонів злотих, вартости в землі і будинках, а коло 438 міліонів злотих річної продукції. (опріч того около 1 міліярд 900 міліонів злотих на Совітській Білоруси) — і кінчить свої замітки ось як:

„То суми, котрих не вільно нам зречися. Цілий цивілізований світ треба заінтересувати для повернення їх".

„Нехай же „нарід" править!"

Психольогічні наслідки донецького процесу.

Большевицька „Правда" бє на тривогу, що від коли засуджено на смерть інжинірів у донецькім процесі, технічний персонал довів до того, що скрізь у промислі СССР. паде скількість і якість продукції, але кошти продукції зовсім не падуть.

„Правда" додає від себе, що від часу того процесу інжиніри в СССР. просто занедбують свої обовязки, покликаючись на те, що коли їх поставлено під т. зв. „контроль мас" або „народа", то нехайже тепер „нарід" править копальнями й фабриками.

В наслідок сильного упадку металевої продукції на Україні виїхав туди з Москви предсідатель верховного господарського Союза, Куйбишев.

З проклятого острова

„Проклятим островом" називається в устах народа Сахалін на Далекім Сході, куди царська Росія засилала найбільших злочинців. Коли Японці заняли половину того острова, Росіяне, котрі там поселилися були як хліборобы, не втекли перед ними й остали. Тепер „Руль" в ч. 2310 помістив кореспонденцію відтам, з котрої довідуємося цікавих річей: А саме — „русскі" ходять з Японцями молитися в їх храми і то „безразлічно" чи в „тера" (буддійський храм) чи в „мія" (сандаїтська кумирня)...

Цікаво, що з північної части острова, котрий знаходиться в руках большевиків, утікають люде під японську владу, головно через тяжкі напасти комсомольців. На північнім Сахаліні так усе знищили, що там нічого нема, навіть школу спалили. Оставших там людей піддержує при життю полуднева часть острова, та, що під Японцями.

ГУРТОВО. ДЕТАЙЛ.
НОВООТВОРЕНИЙ — МАҐАЗИН — **ФУТЕР**
Абрагам ФЛЯСТЕР
Львів, пл. Краківська 6.
поручає готові футра та ріжнородні скірки по конкуренційних цінах. — Для П. Т. Урядників 292 на догідні сплати. 2-10

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 17—30

О. ФРАНЦ РАБІЙ

Самбірська Ікона Пр. Д. Марії

Перша коронація Чудотворного Образу Пр. Д. Марії в самбірській церкві, 28. VIII. 1928 в день Успенія Пр. Діви Марії

Бог хоч всюди присутний і всевидючий вибрав собі в старім Завіті святиню Соломона, де в особливший спосіб вислухував просьб і молитв тих, котрі до нього прибігали. При тій святині була овеча купіль „Витезда", в якій уздоровлялися хорі, котрі перші входили до порушеної ангелом води. В новім Завіті Милосердє Боже є обильнійше. Є багато місць — „Витезд", до котрих многі зблизька і здалека удаються в потребах своїх і в нещастях, де одержують многі ласки, потіху й уздоровлення. Таких прославлених ласками місць має кожна країна й народ і нема майже околиці, де не булоб якогось Чудотворного Образу.

До блаженних тих місць, ласками наділених, зачисляється й Самбір, де то перед 200 роками появилася Преч. Д. Марія, прослезившися в Чудотворній Іконі в домі Олени Добрянської, вдови по ґродськім писарі, дня 15/9 1727 р. Перше Її чудо описує наочний свідок тодішний священик самбірської церкви о. Андрей. Він то 15/9 1728 р. відслуживши Службу Божу, за помершу родину Олени Добрянської, відвідав її дім. В домі тім находився образ Преч. Д. М., на якому появилися на лици сльози. Для більшої віродостойности свящ. Андрей ствердив це чудо в присутности Олени Добрянської, Константина Сакєторовича, мійського писаря і Войтіха Хетвинського, самбірського міщанина, та випросив цю ікону до самбірської церкви.

Тут ікона ця прославилася новими чудами: сльози на тій Іконі появлялися, то щезали через 25 тиждднів, або від 15/9 1527 до 9/5 1728 р. Правдивість цего чуда ствердило перед епископською комісією 9 осіб світських і 7 священиків. По 4 важнійших чудах епископ Єроним Устрицький прислав другу духовну комісію, перед котрою 9 людей зложило присягу, що виділи плачучий образ або дізнали благодатей від того образу.

По тій комісії гр. кат. Перемиський Ординаріят видав грамоту під днем 3/12 1727 р., котрою, Образ Преч. Д. Марії в самбірській церкві проголошено як чудотворний з тим, щоб від тої хвилі всі вірні Образ той почитали, шанували й у всіх потребах до Чудотворної Ікони повної Божої благодати удавалися.

Дачеко й широко рознеслася слава про Чудотворну Ікону Преч. Д. М. від хвилі Її появи, а то, задля многих чудес, які тут діялися. Гарні жертви, (вота) почали украшати Чудотворний Образ на доказ одержаних ласк. В пропамятній книзі цеї Ікони є вписаних много чудес. Велике число тих важнійших чудес дуже займаючо й переконуючо наводиться в окремій книжочці, котру розсилається по всіх гр. кат. пар. Урядах.

Чудотворний Образ Преч. Д. М. в Самборі, мальований на полотні, представляє Преч. Д. М. з дитятком. На горі є напис церковними буквами „Матер Теу". На долині вимальовано якогось пана з його гербом і женою, котрі держать в руках ленту з написом „О всепітая Мати". Цей образ, як зізнала перед комісією сама властителька Олена Добрянська, лишив якийсь подорожний у бл. п. Івана Стамовича, грецького купця, самбірського міщанина, шваґра Ол. Добрянської. По смерти Стамовича і його родини в часі морової пошести в Самборі 1705 р. згадана Добрянська, як його своячка, одідичила

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

3. Культурні завдання катол. преси.

Сему проблемови присвячу окремий уступ, переповідаючи дуже ясно й сильно написану статтю єзуіта Оттона Когавша (Cohausz). Ніде правди діти: Чин Єзуітів, котрий від початку свого істнування зазнав і досі зазнає такої безтямної лайки, як ні одна иньша організація ні институція, — продукує дуже ясні уми. Ось оден з доказів ясности сих умів у поглядах на культурні завдання катол. преси (можу се подати тільки у виїмках, бо місця мало):

Завдання преси взагалі а католицької зокрема се — вникати в усе життя, порядкувати його, очищувати й надавати йому форми. Преса має потрібну на те силу. „На початку було слово. Все сталося через нього“ (Йоан, I, 3). І все ще на початку стоїть слово і все ще викликає воно до життя світи. Як у робітні Божій, — коли велике можна порівняти з малим. А се можна робити, бо все сотворене се відбитка несотвореного, також у редакційній робітні. Тисячі, десятки й сотки тисяч ждуть щодня того слова від редакції і після нього формують свої думки, свій світогляд, своє політичне, суспільне, етичне й релігійне **життя**, свою особистість, семю, суспільність і націю. Слово має силу, творчу, царську силу! Воно наказує будувати — і люде будують. Воно наказує руйнувати і люде руйнують!...

Коли таке значіння всякого слова, то якеж доперва значіння католицької преси! Атже вона стоїть на службі Божого Слова, котре все сотворило і все опановує, Слова, котре в Христі прибрало людську подобу й відновило світ, Слова, про котре сам Бог сказав:

„Воно не поверне порожне до мене, тільки сповнить те, чого я хочу й удасться йому те, до чого я його призначив“ (Іс., 55, 11).

Катол. преса, се проповідниця Бога, приготовниця шляхів царства Його, се уста Провидіння. І з того свого становища черпає вона свою високу місію, своє оправдання, свою силу й потіху.

Але все те вкладає й тяжку відповідальність на катол. пресу. Бо сила слова може не тільки запалювати Божі світла у краях широких, але вона може запалювати й пекольні огні. Чим більша сила, тим більша й відповідальність за неї.

Доля людей без числа, може й вічність їх, Христова влада або погром, побіда Церкви або занепад її — все те залежить від слова, отже й від преси. І ту одвічальність преса повинна чути на собі! Преса повинна бути благословенною силою, Божим віддихом, котрий у прачасі уносився порядкуючи над водами й перемінив хаос в упорядкований космос-світ, відблиск того розуму, про котрий сказано:

„Коли Він приготовляв небо, коли по новому закону потягнув межі довкруги пропастей, коли клав основи землі — тоді я був при Нім, все порядкуючи“. (Прип. 8, 27 і сл.).

Катол. преса не уважає себе вповні суверенною, тільки перед собою одвічальною і тільки по власним думкам порядкуючою життя. Вона уважає себе послом і слугою Бога та товмачем Його наказів, мірить вартість свого слова після Божого слова.

Слово Боже хотіло творити, але воно сотворило нескінчений світ, щоб людське слово співпрацювало над дальшою будовою його. Воно має отже порядкувати, залагіднювати, підганяти до розвитку, до формування культури і то всеї культури, на всіх областях. Се місія катол. преси!

Отже: Катол. пресі не вільно бути тільки плиткою забавкою й задоволяти лиш пусте бажання сензації, робити односторонну політику або „інтереси“, бо завдання катол. преси се підношення розвитку людства й удуховлення всего світа. Се її ціль! Тому не сміє вона подавати **забагато** політики, ні господарських справ, ні спорту. Більше культури! Але по пляну Божому й по католицьких вказівках віри!

Культура від віків іде своїми шляхами. Але не все веде до добра, бо в багатьох краях було і є так, як описує св. Письмо: „Країна наповнена сріблом і золотом і нема кінця скарбам її, повно коней і безчисленні воєнні вози — але повно й ідолів: поклоняються ділам рук своїх і так хилиться людина.“

Перший великий блуд модерної культури се її ляіцизація й секуляризація: вона зовсім відірвалася від основ вічного, Божого й надприродного. Так есть у науці, літературі, етиці, політиці і релігії!

Другий блуд модерної культури се переціновання технічних здобутків у порівнанню з ідейними, переціновання зовнішної культури добробуту й достатної вигоди, як се навіть Ніцше підчеркнув — а недоцінювання внутрішної культури. Словом — переціновання світа сего, а недоцінювання світа другого, вищого.

В тім жерело і причина страшного занепаду в области обичаево-релігійній: розпливаються всі поняття й захитаний усякий лад! Та струя захоплює щораз то більше навіть католицьке населення й тягне його в вир. Навіть засадничо приміюється воно часто до модерного помішання ідей.

І тут катол. преса має завдання пророка, яке представлено в св. Письмі: „Гляди, я поставлю тебе над народами й державами, щоб викорінювати й бурити, нищити й руйнувати та будувати й засаджувати. Я роблю з тебе місто укріплене і мур спижевий всеї країни.“

Так! Спижевий мур! Як він, так повинна катол. преса стояти проти сучасної потопи невірства і здичіння. Відкидати всякі залицяння і пристосування до них, бо між Христом і Велзевувом згода неможлива.

Правда, приноровлення до сучасних форм буває конечне, але не до ідей, котрі фальшують христіянського духа! І сего світа не позискаємо, хіба що посвятилиб ми йому останну догму волі...

Христос призначив католицизм, щоб був як сіль і скала. А коли сіль хоче охороняти перед гнилизною, то мусить остати сіллю. І коли скала хоче бути непоколибимим фундаментом, то мусить стати скалою. Хоч одна і друга роля невигідна, то годі ослаблювати її задля модерних річей.

Що робить Христос, коли оповіщує св. Евхаристію і чує скаргу. „Тверда се мова і як слухати її? Чи Христос робить уступки? Його відповідь така: „І ви не хочете йти?

Чи робить Він компроміси з фарисеями і книжниками? Чи мовчить на їх руїнницьку роботу? Ні, Він виповідає їм боротьбу і говорить про млинський камінь для гіршителів.

Порівнайте з тим „поради“ деяких католиків у катол. пресі, щоб „тихо ступати“ супроти появ, які ширять невірство і зіпсуття обичаїв. Се безхарактерна половинність. Длятого — більше характеру й непоколибимости! Більше відваги в ісповіданню католицизму! Не бути купою піску, котра лід кождим напором филі щось свого опускає, тільки бути спижевим му-

ФУТРА ТУХ СПІЛКА

ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
новоотворений СКЛАД ФУТЕР
Львів, Скарбківська, ч. 3.

275 11—15

ЗБІЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм
— Товаристві взаїмних обезпечень —

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Інформації уділюють місцеві аґенції.

287 6—16

все його майно враз з вище згаданим Образом Преч. Д. М.

В 1728 р. Ілля Комарницький властитель села Радлович, коло Самбора, з вдячности за многі одержані ласки від Преч. Д. М. Самбірської прикрасив цю Ікону срібно-золотою одіжю (суконкою), в якій то суконці знаходиться Чудотворний Образ по нинішний день. Для більшого звеличання слави Преч. Д. М. Самбірської Ілля Комарницький враз з женою своєю Єлисаветою збудував в 1737 р. величавий мурований храм, куди перенесено з деревяної церковці чуд. Ікону і як найдорогоціннійнийших жемчуг уміщено в великім престолі.

Сама історія про появу Чудотворного Образу затиралася в памяти так, що в 1889 р. мало хто міг щось певного про цей образ розповісти. Щойно по віднайденню всіх жерел, що віднося'ься до Чудотворної Ікони Прч. Діви Марії в парохіяльній самбірській церкві мовби блискавкою віджила вповні слава Чудотворного образу. Від тепер вірні читаючи про чуда цеї Ікони й маючи перед очима грамоту з 3. XII. 1727 року про чудотворність цеї Ікони з живійшою вірою почали горнутися до Милосердія Чудотворного Образу.

Зноваж пропамятна книга щоразто побільшувалася новими чудами, які при цій Іконі неустанно діються.

Про Чудотворну Ікону Прч. Діви Марії Самбірської знає на цілім Підкарпаттю кождий дім і кожда родина. Її образ украшає майже кожду хату. її маленькі образки в пошані переховуються в молитвенниках. Пісню „Дивна Твоя Тайна“ знають і співають загально. Її медалики часто украшають груди підкарпатських вірних.

В 1927 р. минуло 200 літ від хвилі появи Чудотворної Ікони Прч. Д. Марії Самбірської, а 3. XII. 1927 р. зноваж минуло 200 літ від оголошення цеї Ікони єпископом Єронимом Устрицьким „чудотворною і милосерною“. Тому в повні зрозуміло виринула гадка самбірського пароха і всіх вірних почитателів цього Образу, щоби в 200-літну річницю так прославлену чудесами Ікону „укоронувати“.

Гадка ся за ласкавим вставленнямся Їх Преосвященства Кир Иосафата здійснилася, бо ото Святійший Престол вселаскаво уділив Своє зізволення на коронацію, яка має відбутися дня 28-го на Успеніє Прч. Д. Марії.

В тій ц'ли оголошено в часописях як („Нова Зоря“), („Правда“) і др. про цю першу коронацію Чудотворної Ікони Преч. Д. М. в нашім обряді. Зі здивованням прочитав я в „Ділі“ допис з підписом о. Олександра Левицького декана і пароха в Олеську. Про олеську Ікону не згадується в ніяких новійших публікаціях про чудотворні образи Преч. Д. М. (Д-р Щурат, О. Андрій Мельник). Зрештою в самій дописи час намальования олеського образу подається на кілька десяток літ тому без подання згадки про її чудотворність. Чудотворна Ікона Преч. Д. М. Самбірської має грамоту (промульґаційну) з перед 200 літ, що цей Образ є чудотворний, та має докази своєї чудотворности, через дійсні чуда, які тут у її престола діються. Це ствердила третя епископська комісія з дня 31. січня 1927 р., перед котрою присягнуло 12 осіб, що в новітних часах дізнали благодатей від Милосердія цеї Ікони Преч. Д. М. Тому я рішучо і з повною свідомістю ще раз стверджую й оголошую, що Коронація Чудотворної Ікони Преч. Д. Марії в Самборі є в дійсности „першою коронацією“ Чудотворної Ікони Преч. Д. М. в нашім обряді і в нашій вітчині.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ранше **РОМАН ЗУБИК** — ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. — поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 247 11—30

ром, від якого відбивається й найсильніщий напір филь!

А перша передумовина того: Єдність у нутрі з Папою, й Епископатом своїм! Не уступати перед „критикою" т. зв. ліберальних католиків, котрі всім незадоволені. Скріпляти сили центропетальні, а не центрофугальні. Не дивитися на те, що і в середних віках була „критика": ті віки були віруючі й тому могли собі дозволити на люксус критикування Церкви, а ми сегодня зі всіх сторін загрожені. Тому щось инше потрібне нам, не критикування, а єдність, радість зі своєї Церкви й одушевлення її високим завданням!

Бути спижевим муром — се перше. А друге: „Я поставив тебе, щоб ти будував і засаджував." Значить — будувати правдиву культуру. Замість відірвання від Бога — звязання з Богом усего культурного світа! Замість прімату світа сего і т. зв. тільки природного — прімат висшого світа, надприродного! Замість безрелігійної етики — поставити християнсько-божу мораль! Замість „штуки для штуки", замість „незалежної" від религії й моралі господарки, науки й політики — на всіх тих областях приміняти Христові засади й обороняти їх. Тут приложити свою критику, після того поступати! Ось завдання катол. преси! Сегодня важніщі ніж колинебудь! З тим піде рука в руку й дійсний розвиток світської науки, літератури, штуки, господарства й соціяльного поступу. Бо хоч найвисша ціль всякої культури не полягає на справах світа сего, то й ті справи, дочасні, дані нам, щоб їх культивувати, розвивати. І чим висше розвинемо справи світа сего для добра народів, тим більше відповімо волі Божій. Але при всіх тих справах не вільно нам забувати слів Христа: „Що людині з того, колиб вона й увесь світ посіла, а потерпіла шкоду на душі своїй?"

Всі завдання катол. преси зберім при кінці в одну формулу. Не знайдемо лучшої ніж та, котру надав св. Отець: „Відбудова Царства Христового в цілім світі!" Коби тій програмі катол. преса посвятила рішучо всю свою силу!

Так пише Когавш. Найбільшою вартістю сеї ясної статті уважаю звернення уваги на **традицію** праці безкомпромісової по живому прикладу — Спасителя.

Новий спосіб большевиків

Большевики впали на зовсім новий спосіб пропаґанди. А саме під фірмою краківської Академії Наук напечатали огидні напасти віршом на религію, Церкву й духовенство тай розкидають се між народ. Та аґітаційна брошура має такий титул:

Adam Chmiel: Białoruska pieśń gminna. Odbitka z tomu VII., część I., Materjałów i prac komisji językowej Akademji Umiejętności w Krakowie.

Розуміється, якийсь час удавалося їм надуживати фірми Академії, поки не стверджено фальшу.

Поучаюча книга.

Щойно вийшла 4-томова німецька праця п. з. „Schlachten des Weltkrieges". Особливо поучаючі описи фахівців битви над Марною, котра рішила всю війну. Ряд недоручених наказів, за далека віддаль найвищої команди і т. и. припадки рішили ту битву. Найгірше поділало на Німців те, шо деякі ґенерали впали в нервовість і стратили віру в можливість побіди, а з тим і енергію. Треба читати ту працю, щоб навчитися, з якою повагою відносяться Німці навіть до своїх нещасних полководців. — Колиж ми діждемося фахових описів нашої облоги Львова і в. еї війни в Галичині?

Бібліографія.

Книжка Жида про Распутіна.

В Берліні появилася книжка п. з. „Pasputin, der almächtige Bauer". Ст. 360. Її автор, як сам пише, жид, Арон Сімановіч, весь час кермував Распутіном і доставляв йому грошей від жидів, котрі при помочи впливу Распутіна на царя хотіли влекшити собі долю. Все те й можливе, але чому автор обливає грязю помордовану царську семю, хоч сам описує в тій книжці її ласкавість, — се не легко зрозуміти. І се викликає осоружне вражіння навіть у читача, котрий не мав особливших симпатій до царської семї.

ДОПИСИ

ВІЙСЬКЕ (Сяніччина). Відпуст. — Віче. — Фестин. В днях 22—24 VI. ц. р. відбувся в нас заходом нашого о. пароха перший у Сяніччині великий відпуст в Празник Найсол. Серця Христового. Нарід мимо несталої погоди зібрався радо й численно. Також із сумежних сіл прибули люде, щоб послухати прегарних проповідей, особл. о. Гринкевича, Ігумена монастиря ЧСВВ в Дрогобичі. Дякуючи помочі сусідних ОО. Душпастирів висповідалися сотки людей. До звеличення сего торжества немало причинився хор сяніцької „Просвіти". Покріплений на дусі нарід певно довго ховатиме в серцях глибоку вдячність для всіх, що потрудилися для віддання чести Серцю Христовому в сих навіщених ворожою аґітацією сторонах. — В місяць пізніще знову, то є 22. VII. відбулося в нас справоздавче посольське віче посла Д-ра Загайкевича. Двогодинну промову його зібрані нагородили грімкими оплесками. Віче закінчено відспіванням нац. гимну. — Пополудни тогож дня відбувся заходами місц. Луговиків в залужськім лісі гарний фестин. Ці всі моменти вказують, що церковне й національне життя Сяніччини оживляється. Місцевий.

БУБНИЩЕ. З документів часу: Nadleśnictwo w Polanicy L. 142 ex 1928. Polanica dnia 14. sierpnia 1928. Do Grecko-katolickiego Urzędu parafialnego w Bubniszczu. W załączeniu zwraca się przesłane tu przez tamtejsze Probostwo dwa pisma wystosowane w języku ruskim jako nie przyjęte do tut. wiadomości, gdyż w myśl art. 2 ustawy z 31. grudnia 1927, pisma i podania w sprawach wynikających ze stosunków publiczno-prawnych władzy kościelnej do Państwa winne być sporządzane w języku państwowym. Nadleśniczy Mohr (печать)".

От воно як! Вже й писати нам не вільно по українськи, бо не приймуть до відома письма „wystosowanego w języku ruskim". Дарма, що перед виборами ті самі люде, які тепер не приймають письм українських, самі роздавали аґітаційні відозви за „одинкою" таки друковані по українськи. Але се вже забулося, а впрочім: to co innego!

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі" з дня 26. VIII. 1928 55

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Ібрагім удав, що не чув дотинку й оповідав дальше:

— „Султан уважно слухав їх оповідання. Уважнійше, ніж ради Великого Дивану," віддячився Ібрагім дотинком декому з присутних.

— „Все залежить від того, хто говорить, що говорить і як говорить," пробував відтинатися оден з членів Дивану.

— „Тихо! не про Диван бесіда! нехай оповідає далі!"

— „Султан звернув увагу на четверту суру Корану і кілька разів повертав до неї в розмові з улємами."

— „А як султан звернув увагу на четверту суру Корану?"

— „Султан звернув увагу на четверту суру Корану так, що питав улємів, чи нема в ній укритої погрози, так укритої — казав — як укрите терня під пахучою розою в огороді Падишаха..."

— „А що відповіли учені улєми?"

— „Мугіеддін Сірек відповів: „Ізза одної правдивої рози зносить огородник богато колючок." А Кемаль Пашасаде сказав: „Тільки птиця сороката зверха, а людина сороката внутрі."

— „А що розумів під тим мудрий муфті Кемаль Пашасаде?"

— „Мудрий муфті Кемаль Пашасаде розумів під тим, що всякі заміри має внутрі людина. Але навіть зі слів її, які виходять наверх, мов пара з горшка, не можна пізнати її нутра."

— „Мудрий муфті Кемаль Пашасаде сказав „птиця" — замість „звірюка", як говориться у приповідці."

— „Бо не хотів дразнити Падишаха навіть словом, яке протиставив натурі Хуррем."

— „І розумно зробив муфті Пашасаде, бо сказано: „Навіть як маєш муравля ворогом, то все таки будь обережний."

— „А що відповів султан?"

— „Султан відповів те, що такий як він султан повинен був відповісти: Я знаю — сказав — що говорять старі мудрці про людей. Бо вчив мене старий муфті Алі-Джемалі, який був уже муфті за діда мого Баязеда і справував той високий уряд за весь час правління батька мого, Селіма, — нехай Аллаг простить всім тром! Але ні старий Алі Джемалі, ні ніхто инший зі старих мудрців не говорив з хатуною Хуррем і не бачив її..."

— „А що на се відповіли учені улєми?"

— „Учені улєми мовчали довго, дуже довго. І не перервав їх мовчанки великий Сулейман. Нарешті промовив мудрий муфті Кемаль Пашасаде."

— „І щож промовив мудрий муфті Кемаль Пашасаде?"

— „Мудрий муфті Кемаль Пашасаде отворив серце й уста і промовив так: Ти правильно сказав нам, що рільник є на те, щоб орав і засівав землю, коваль на те, щоб підкував коня, котрого приведуть до нього, жовнір на те, щоб боровся і погиб коли треба, моряк на те, щоби пливав по морю, а учений на те, щоб висказував с в о ї думки на основі своєї вчености й ума свого. Бо в тім вартість і ціна кождого з них. І ми скажемо тобі по совісти своїй і умінню своєму: Прегарна хатун Хуррем має ум високий і душу, що так уміє лучити святі думки Корану зі своїми думками, як лучить великий будівничий С і н а н благородні мармори з червоним порфіром. Та яке серце має велика Хатун Хуррем, отверте чи скрите, лагідне чи остре, — сього ми не знаємо.

— „Але я знаю," перервав султан. „Вона має добре серце і тому має радість в очах і в обличчу!"

— „А що на те сказав Мугіеддін Сірек?"

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Олекса Стороженко

Автор „Марка Проклятого", останній представник старого українського романтизму.

Олекса Стороженко се безперечно один з найбільше відомих і читаних старих українських письменників. Мимо неприхильної оцінки його творів літературною критикою в 1860 р., мали вони великий успіх і серед сучасників автора й пізніше — по його смерти. Писані квітчастою й досить чистою народньою мовою, сміливим складом, переняті легким жартом, часом сантиментальні, з багатою фантастикою, з гарними і яскравими малюнками, з добре начеркнутими, хоч і поверховними, характеристиками, часто з нібиісторичним кольоритом, зогріті щирим, але дуже своєрідним, патріотичним почуттям, твори Стороженка прийшлися „під смак" широкої читальницької маси й на Великій Україні і в Галичині. На Вел. Україні, до революції 1917 р., Стороженко був одним з небагатьох українських письменників, добре знаних і читаних нетільки малочисленною „свідомою" українською інтеліґенцією, але й широкою публікою; коротші оповідання Стороженка часто читалися на літературних вечірках; творами Стороженка захоплювалися й П. Гулак-Артемовський (укр. поет, ректор університету), і Пант. Куліш, і звичайний урядник-„малорос", і сільський дяк, і міський пів-інтеліґент. Віддавна добре знаний Стороженко і в Галичині. В давніших роках Народний Руський Театр часто грав Стороженкову драму „Гаркуша"; а й донині твори Стороженка, особливо його „поема" — „Марко Проклятий", як відомо, дуже читані серед широкої публики у нас в Галичині.

Од Стороженко народився в 1805 р. на Полтавщині. Походив зі шляхетського старшинсько-козацького роду. Виховувався у військовій школі в Петербурзі й потім служив російським офіцером (переважно на Україні). Брав участь у російсько-турецькій війні 1829 р. (підчас котрої був ранений) та в приборканню польського повстання 1831 р. Був дуже добрим і хоробрим офіцером і підчас війни одержав кілька нагород, м. ин. ордер св. Георгія за хоробрість. Пробувши коло 15 років при війську, перейшов на службу цивільну — в міністерстві внутр. справ. Був урядовцем для особливих доручень при київськім генерал-губернаторі, потім при самім міністерстві. В часі польського повстання 1863 р. прикомандований був до виленського генерал-губернатора — відомого М. Муравйова, прозваного „Вішателем" (за масове карання смертю польських повстанців та взагалі за незвичайну жорстокість у боротьбі з повстанцями). В Вильні прослужив кілька років і між инш. написав там свій найбільший і найпопулярніший твір — „Марка Проклятого", в котрім мабуть відбилися його враження від виленських подій в часі польського повстання. В цивільній службі, як і в військовій, С. виявив себе з найліпшого боку; був дуже старанним і розумним урядовцем, поєднуючи сумлінне виконування обовязків з гуманним та сердечним відношенням до людей. Підчас служби в Києві та Вильні С. мав репутацію крайного ворога поляків. З творів його бачимо, що він щиро вважав поляків найбільшими ворогами українського народу. До польського повстання на Україні, Білоруси та Литві (1831 і 1863 р.) С.—так само, як і більшість україн. діячів (на чолі з Вол. Антоновичем) — ставився крайно неприхильно, бачучи в нім спробу відновити неволю україн. народу. Отже ворожість С. до поляків була принципіяльна. Але жорстокостям Муравйова-Вішателя він, вже з огляду на свою гуманність і добре серце, не міг спочувати; і в суворім осудженню в „Марку Проклятім" жорстокостей, чинених над поляками козацьким ватажком Вовгурем, можливо криється затаєний осуд „політики" Муравйова. С. дослужився до генеральської ранги (дѣйствительнаго статскаго совѣтника"). Покинувши державну службу, проживав він у своїм хуторі Горішині (коло Берестя, на Підляшу), був головою зїзду мирових суддів виборним), повітовим маршалком шляхетства та займав инші почесні виборні становища, користуючись загальною пошаною та впливом серед земляків. В листопаді 1874 р. сильно перестудився й 18. XI 1874 р. умер.

Писати оповідання почав С. досить пізно, здається, в 1840 рр.; а перші друковані його твори—з україн. життя, але російською мовою, появилися щойно в 1850 рр. По українськи почав писати С. в кінци 1850 рр.; перший (чи один з перших) його твір укр. мовою се байка-сатира „Кури та собака", писана (віршом) проти крайних реакціонерів обороніів кріпацтва. По словах С., „вона вилилась на папір у той час, як свята правда переважила вікову неправду, і зачарований люд з бидла знов ставав людом" (себто в часі приготувань до визволення селян з крепацької неволі в російській державі, котре сталося в 1861 р.). Ся байка цікава для характеристики С.; вона показує, що С. був консерватистом, але не реакціонером. Коли в 1861 р. заснувалася „Основа", С. зробився одним з найстаранніших її співробітників, умістив у ній 16 своїх українських оповідань і драму „Гаркуша" (його твори становлять приблизно третину всього белєтристичного матеріялу, надрукованого в „Основі"). В 1861—1862 рр. низка україн. оповідань С. видана була також окремими книжочками; а в 1863 р. вийшли дві книжки „Україн. оповідань" С., в котрі увійшли майже всі його твори, писані по українськи крім „Марка Проклятого", „Гаркуші" та деяких дрібниць. Російська журнальна критика стрінула твори С. неприхильно; а російський реакціонер-публіцист Катков добачив у оповіданнях С.. український сепаратизм". Се все дуже тяжко діткнуло вразливу душу письменника, і він зовсім покинув писати, не закінчивши більшої повісти „Марко Проклятий", над котрою працював більше 30 років. Всіх творів С. збереглося біля сорок: 14 російською мовою (в тім кілька перекладів з Квітки), всі инші українською. З російських його творів значніший роман „Братья близнецы".

С. мав талант не тільки письменника, але також маляра та скульптора. За скульптурні твори нагородила його Петербурська Академія Мистецтв медалем, а за памятник літописцеви Несторови дістав степінь „художника" (артиста).

В україн. національно-громадськім життю С. не брав ближчої участи. Лише в 1861—62 рр. зійшовся був з Кулішем й гуртком „Основи", та з деякими инш. україн. діячами. Коло тогож часу написав він свій патріотичний вірш „Україна" („Була гарна наша Мати, значна, сановита.." — „в альбом" знаної україн. діячки й меценатки М. Скоропадської-Милорадович. Але пізніш С. зовсім одійшов од україн. національно-громадського руху, — не співчуваючи тим радикальним настроям, які почали опановувати україн. національний рух на Вел. Україні в другій половині XIX. в. Тільки з консервативно настроєним Кулішем піддержував С. й далі гарні зносини.

Літературна діяльність Стороженка відноситься до 1850—1860-их років, себто до часу, коли в україн. письменстві вже розвинувся реалістичний напрям (найвидатнішими представниками

ПОЗІР СТУДЕНТИ і ТЕХНІКИ!

Приборники ориг. Ріхтера.
Суваки льогаритмічні ріжн. фабрикатів.
Нормографи (шабльони до описування рисунків).
Мікроскопи.
Тасьми, Піони, Метри, Лінії, Лати, Тички, і т. д.

поручає по приступних цінах

ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА

212 д **Львів, Легіонів ч. 1. і 3.** 15-30

— „Мугіеддін Сірек як луна повторив слова Пашасаде і доповнив їх так: Як від хлібороба не вимагають, щоб більше сіяв насіння, ніж має у мішку, так від ученого не вимагають, щоби сказав більше, ніж має в умі своїм. Онде під парком палати твоєї блищить-сміється море, спокійне і веселе. Але не можна знати, чи попри синопський беріг не йде вже вихор Чорним Морем і чи не збурить він до дна Босфору і Золотого Рога і Моря Мармара і чи не вдарить сильно в Серай Бурун."

Султан мовчав.

— „А що сказав мудрий муфті Пашасаде?"

— „Мудрий муфті Пашасаде як луна повторив слова Мугіедділа і скінчив так: „Прегарна Хатун Хуррем принесе тобі велике щастя, — або велике горе, — або велике щастя і велике горе... Бо вона має ум високий і душу, що так уміє лучити святі думки Корану зі своїми думками і своїм бажанням, як лучить великий будівничий Сінан благородні мармори з червоним порфіром."

— „А що сказав старий Мугіеддін Сірек?"

— „Мугіеддін Сірек як луна повторив слова Пашасаде і доповнив їх так: „Велика Хатун Хуррем уміє так лучити зі своїми думками і своїм бажанням не тільки те, що є в Корані, але й те, чого в нім нема, — як лучить великий будівничий Сінан порожний воздух з розмірами копул у святих мощеях і замкнених худжрах*)."

— „А що на те відповів султан?"

— „Султан відповів на те: „Виж самі сказали, що не знаєте змісту таємничих знаків Корану. Може Хатун Хуррем лучила якраз те, що есть в Корані, зі своїм бажанням."

— „Може" відповів мудрий муфті Пашасаде.

— „Може," повторив як луна Мугіеддін Сірек.

*) Замкнені ніші в мусулманських святинях, де приватні люде складали золото і клейноди на переховане (т. зв. „аменети"). Навіть найбільші деспоти не важилися, конфіскувати тих, у святинях зложених дорогоцінностей.

Султан подякував їм і хотів нагородити великими дарами, які мав уже приготовані для них. Але оба улєми не приняли дарів кажучи, що сказали те, що знали і що повинні були сказати.

* * *

І замовкли вельможі в султанській палаті і мовчки розійшлися до своїх урядів.

А кінцевої розмови двох учених улємів не повторив їм Кіслярагасі, бо не хотів передчасно викликати ріжних толків. Та розмова виглядала так:

— „Чи замітив ти, о приятелю, що нова султанка відразу підкреслила те місце в Корані, де Пророк Магомет порушає брати лишень одну жінку, подібно як Пророк нессараг..."*)

— „Я замітив, о приятелю, що нова султанка відразу підкреслила те місце в Корані, де Пророк Магомет поручає брати лишень одну жінку, подібно як Пророк нессараг."

— „Чи ти не припускаєш, о приятелю, що нова султанка може розпочати ще небувалу боротьбу проти усего гарему Падишаха?"

— „Я припускаю, о приятелю, що нова султанка може розпочати небувалу ще боротьбу проти усего гарему Падишаха."

— „Чи ти не припускаєш, о приятелю, що та боротьба може скінчитися кріваво в кімнатах гаремліку і в салях селямліку і в улицях Стамбулу і ген поза ним у величезній державі Падишаха... Нехай Аллах відверне кров від дому того!..."

— „Я припускаю, о приятелю, що та боротьба може скінчитися кріваво в кімнатах гаремліку і в салях селямліку і в улицях Стамбулу і ген поза ним у величезній державі Падишаха... Нехай Аллах відверне кров від дому того!..."

*) Нессараг = христіян.

(Дальше буде.)

котрого в той час були Куліш, М. Вовчок, Свидницький). Але творчість Стороженка цілковито належить до старої романтичної течії, котра знайшла яскравий вираз у писаннях Наріжного, Квітки, Гребінки, в „миргородських" повістях М. Гоголя, перших творах Шевченка та в инш. письменників першої пол. XIX. в. Стороженко часто наслідує Квітку, Наріжного, перші твори Гоголя й Шевченка і в виборі та трактуванню тем, і в мові та манері письма і в малюванню картин та характеристик, і в світогляді (особливо в історичних поглядах). Подібно тимже письменникам Стороженко має нахил до моралізаторства, фантастики, ніби-історичних мотивів і легкого жарту (або т. зв. „бюрлеску). Для 1860-их рр. (доби захоплення реалізмом і навіть натуралізмом) сантиментально - романтичні твори Стороженка, з їх жартами, моралізаторством, оповіданнями про чортів та відьм і т. ин., видавалися анахронізмом, відгомоном уже перейдених течій (сим очевидно й пояснюється неприхильна оцінка творів С. сучасною йому критикою).

Більша частина творів Стороженка се художно передані народні оповідання, перекази, казки й анекдоти. Вони не відзначаються глибшим змістом, але деякі з них безперечно гарні, нпр. „Мамусине благословення", „Сужена", „Закоханий чорт". Часом С-ко надає їм ніби-історичний кольорит („Голка", „Закох. чорт", „Матус. благословення" та ин.). Деякі мають моралістичний характер, нпр. „Два брати", що нагадує дрібні моралістичні оповідання Л. Толстого. *) Але частіше писані в жартобливім дусі, аби розвеселити читача; хоч при тім подають иноді влучні характеристики й гарні картини; найпопулярніші з них були „Вуси" і „Не в добрий час". **) Взагалі, в оповіданнях С-ка нераз зустрічаємо яскраві побутові риси й живі характеристики, нпр. в опов. „Скарб", де знаходимо ніби-прототип знаменитого російського „Обломова" з роману Гончарова; але всі сі характеристики начеркує С. лише легкими штрихами без глибшого психольоґічного аналізу. **)

Другу ґрупу україн. творів Стороженка становлять оповідання про бувших січовиків („Дорош", „Межигорський дід", „Прокіп Іванович", „Бубненко-Швидкий"), писані на підставі переказів або оповідань самовидців. В них подані досить гарні характеристики бувших запорожців. Твори сі мають і певну історичну вартість, таксамо як і „Споминки про М. Л. Коржа", в котрих міститься й оповідання про зруйнування Січи.

Окремо слід згадати два більші українські твори С-ка: драму „Ґаркуша" й пов. „Марко Проклятий", в котрих автор — на історичнім тлі — пробує порушити глибші психольоґічні проблеми. В драмі „Ґаркуша" представляє С. „знаменитого" гайдамаку — розбійницького ватажка (про котрого писали й Квітка й Наріжний, і Данилевський і ин.). В нашій літературі, в багатьох письменників є нахил до змалювання „шляхетних" та „ідейних" розбійників (як от Ґаркуша, Кармелюк, Довбуш); при тім наші письменники часто представляють таких розбійників симпатичними, а то й „ідеальними" героями, виразниками „соціяльного протесту", „оборонцями бідного люду". Подібна ідеалізація розбійників та всяких злочинців, на жаль, досить часта в нашій літературі, безперечно дуже неґативно впливає на читачів, особливо молодих, вносить плутанину моральних розумінь, утворює в молодіжи перекручені етичні погляди, зроджує нахили та мрії про ріжні авантурні речі, „ідейні" убийства ітд. Але драма С-ка серед наших „розбійничих" та „гайдамацьких" драм і повістей становить виняток. Ґаркушу представляє С. злочинцем і для його злочинів не знаходить виправдання. Більше того, вкінці драми С-ка Ґаркуша сам осуджує своє життя й постановляє вступити на новий шлях, аби загладити свої страшні вини. Ідея драми се каяття й моральне відродження в душі великого злочинця. Але сей, безперечно добре вибраний сюжет, С. не зумів належно обробити в драматичній формі. І з літературного боку драма „Ґаркуша"—один зі слабих творів С-ка. Найбільше шкодить їй надмірна сантиментальність, особливо на початку, де вона доходить до карикатурности. Надто карикатурні й дієві особи „Ґаркуші" (сотник та його товариші). Проте в свій час сю драму виставляли на сцені з успіхом.

Проблєму каяття й морального відродження в душі великого злочинця порушує С. і в своїм найзначнішім творі „Марку Проклятім". В сій повісти трактує її С. глибоко й поважно. Марко се україн. „вічний жид", засуджений за страшні ґріхи жити й страждати на землі аж до Страшного Суду, аби стражданням відпокутувати злочин. Леґенду про Марка викладає С. на тлі великих історичних подій Хмельниччини. Яко „історичний" твір, „Марко Проклятий", написаний у стилі „Тараса Бульби" й „Гайдамаків" та під їх очевидним впливом. Але по заміру С-ка, „Марко" мав бути глибшим і поважнішим твором: С. хотів його зробити не тільки історичною, але психольоґічно-етичною повістю-„поемою". Знеохочений неприхильною оцінкою инш. його творів журнальними критиками, С. не закінчив свого „Марка": написав приблизно половину того, що проєктував. *) Вповні добру оцінку „Марка Проклятого" дав Куліш у 1870 р.: ...„Стороженко задумав був намалювати широку картину Хмельниччини, проснувавши історію народною леґендою про Марка; та не знаючи джерел історичних, не міг виставити людей справдешних і обставин свого часу". При тім зазначив Куліш і добрі прикмети твору: квітчасту мову, сміливий склад, розкішне малювання. При всіх добрих сторонах сеї повісти фальшиве представлення в нім історії якнайгірше псує її і робить твором неґативним. Історичні знання С-ка, як слушно підчеркнув Куліш, були дуже слабі. С-ко вчився в російській військовій школі в 1820 рр. підчас загального упадку освіти в Росії й міг одержати в ній хіба елємментарні й перекручені „історичні відомости". Самостійно студіюванням історії С, видимо не займався. В кожнім разі, він не знав, як слід і не розумів історії козацько-польської боротьби, а тим більше — сути, походження та історичної ролі Церковн. Унії. Так само як і Шевченко та деякі инші тогочасні письменники, С. повторює неправдиві, впрост фантастичні „історичні" погляди, досить поширені однак в той час у Росії та на Вел. Україні, ніби-то Українці й Поляки жили до кінця XVI. в. у братній згоді, а боротьба між ними виникла щойно через „інтриґи єзуїтів" та заведення Церк. Унії. Церковну Унію розуміє С. виключно як знаряддя польських „ксьондзів" до спольщення та національного нищення україн. народу. Звідти—сліпа зненависть С-ка до Католицької Церкви й до Унії. Ся ненависть відбивається в образливих епітетах („гемонський" і т. п.), приставлюваних С-ом до Унії, Катол. Церкви і віри, до Папи і т. д. У своїй сліпій ворожнечі С.—устами Марка Проклятого представляє Унію вигадкою й ділом бісовським!... Звичайно, виносячи свій осуд про С-ка, ми повинні памятати, що С. писав, не студіювавши, а навіть не вчившись як слід історії, і що подібніж „історичні" погляди висловлювалися на Вел. Україні та в Росії нераз і инш. письменниками, (м. и. й Шевченком). Але через грубо невірне й шкідливе представлення історії та через непристойні вискази про Катол. Церкву, Папу і Унію, „Марка Проклятого" не можна вважати відповідною лектурою для молоді — но і взагалі для ширшої публіки. „Марка Проклятого", на наш погляд, можна булоб поручити до читання хіба лише тоді, якби він був виданий з історичним коментарем, де булиб вказані та зясовані його історичні блуди.

До поширення сих поглядів найбільше причинився відомий політичний памфлет Ґр. Політики „Історія Русів", дуже цікава памятка укр. політичної думки 2-ої пол. XVIII. в., незвичайно популярна на Вел. Україні в добі романтизму. Під сильним впливом „Історії Русів" знаходилися майже всі наддніпрянські романтики, в тім числі й Мик. Маркевич (автор „Исторіи Малороссіи" й „Укр. балладъ"), Мик. Гоголь, Шевченко (в першім періоді творчости) та ин. Звичайно, також і Ол. Стороженко. В 2-ій пол. XIX. в. „Іст. Русів" зустріла найгостріший осуд з боку С. Соловйова, І. Карпова, М. Костомарова та ин. й через те не користувалася ніяким авторитетом чи пошаною. Але останніми часами деякі наші історики навіть позитивні стараються піднести вагу й авторитет „Іст. Русів" яко великого національно-історичного твору (нпр. Д. Дорошенко в розвідці в „Хліборобі. Україні", кн. III). Проти сеї ідеалізації „Іст. Русів" можна багато замітити. Вправді „Іст. Рус." принесла у свій час значну користь для національного пробудження Вел. України, але разом з тим причинила вона незмірно велику шкоду грубо-тенденційним і цілковито-невірним представленням нашої церковної історії, та поширенням протиуніятськнх та протикатолицьких поглядів.

*) Моралістичний елемент мають і всі більші твори С-ка: „Братья Близнецы", „Ґаркуша", „Марко Проклятий".

**) Стороженка иноді називають гумористом. Се невірно, а принаймні неточно. Юмор завше має в собі укриті поважніші складники співчуття, або гніву чи сатири, чи т. зв. „сміху крізь сльози" і т. д. Гумористичні твори се нпр. „Енеїда" Котляревського, „Пан та собака" Артемовського-Ґулака, „Похождения Столбикова та „Пан Холявскій" Квітки, „Ревізор" М. Гоголя і т. д. Загалом, у нашій літературі справжних гумористичних творів небагато. Легкий, веселий жарт С-ка (й багатьох инш. наших давніших письменників) се не юмор, а т. зв. „бюрлєск".

**) Ще треба згадати про кілька байок, написаних С-ком (віршом і прозою); особливого значіння вони не мають. Щож до віршованих спроб С-ка, дуже нечисленних (кілька пісень, вставлених в оповідання, 2 байки, вірш „Україна"), вони взагалі не були вдатні.

*) „Марко Пр." друкується звичайно в 15 розділах. З них лише перші II розділи та почасти 12-ий розділ писані С-ком; останні розділи — на підставі Стороженкового конспекту дописав хтось инший, і дописав невдатно. При читанню твору різко відчувається ріжниця між розділами, писаними С-ком і його продовжувателем.

Нові книжки

Свщ. Д-р Я. Левицький: **Пастирське Богословіє** (годеґетика), Видавництво „Добра Книжка" 86 випуск („Наша Реліґія" — I. Том — I. рік) Львів, 1928.

Видавництво „Добра Книжка" розпочало отсим випуском видавання нової періодичної бібліотеки „Наша Реліґія", що виходитиме квартально. Ціль сего квартальника: подавати твори з области реліґійно-научної літератури, шкільні підручники до науки реліґії в школах, богословські підручники та проповіди. Ціна поодинокого тому 5 зол., а в пренумераті піврічно 8 зол. (2 томи), річно 15 зол. (4 томи). Як слідуючі випуски вийдуть: „Катол. апольоґетика для дому й школи" Шмідта, „Христос у життю Церкви" і „Парадокси католицизму" Бензена та инші.

А. Б. **Мученицьке Мехіко,** „Добра Книжка" — 85 випуск. — Львів, 1928.

ФУТРА дамські, мужеські та скірки поручає найдешевше **ГОРОВІЦ і Ска** Львів, ул. Краківська 4.
293 Телєфон 54—12. 1-10

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Католицький протинаступ. В статті під таким заголовком, поміщеній в „Revue catholique des idées et des faits“, стверджує англійський катол. публіцист Г. Бельок пробудження і відродження катол. культурного впливу. Сей вплив, що проявляється в притягаючій силі до Церкви: щораз більше світлих умів навертається. Се доказ, що катол. Церква покинула тактику дефензиви й почала протинаступ. Цікаве притім се, що вороги Церкви скорше пізнали силу катол. відродження чим її приятелі.

В антикатолицькім таборі на всіх континентах слідне велике занепокоєння, ба навіть страх. Замітне передовсім се, що відродження і скріплення католицизму прийшло після незвичайно острого і нагального курсу проти Церкви. Ворожий наступ заломався на всіх ділянках життя, — в науці, літературі і в громадськім життю. Що більше: приходить загальне переконання, що катол. Церква не має на сім світі правдивого суперника. Лібералізм, раціоналізм і матеріялізм, ці вороги Церкви і віри, вистріляли свої останні набої. Вони не лише минулися, як проминають моди, вони розбилися цілковито в зустрічі з дійсністю, з реальним життям. По них остає лиш негація. Зате останні десятиліття виказують, що катол. віра зберігає все те, що без неї гине, отже родину, супруже, власність, авторитет, пошану, здоровий розум, а навіть мистецтво. Інакше: Люди починають розуміти, що катол. Церква се одинокий союзник сего, що ми католики називаємо „природною релігією“.

Навернення. В наукових і політичних кругах Бразилії — як пише „Дас Ное Райх“ — неабияку сензацію викликало недавне навернення на католицизм сенатора Барбоса Ліми. Сей, колишній позитивіст і вільнодумець, не визнавав жадної релігії і в науці — він звісний математик — старався найти розвязку тайни всесвіта. Але що сподіваного вдоволення ані жадної трівкої підстави мимо довголітних дослідів не найшов, звернувся він до катол. релігії, котра дала йому розвязку сего, чого в науці не найшов.

Приріст католиків в Америці. Звіт статистичного бюра американського міністерства торговлі виказує в рр. 1916 — 1926 приріст 2,886.036 католиків у Злуч. Державах. Число церков у 1926 р. виносило 18.939, і в порівнанню з 1926 р. збільшилося о 1564. Найбільший зріст католиків за се десятиліття виявився у стейті Нюйорк, де в 1926. було 2,765.552 а в 1926 р. вже 4,115.424 католиків. Зате в стейтах Георґія, Алябама і Оклягома число католиків дещо знизилося.

Д'Аннунціо знова на індексі. (і. л.) Як відомо, св. Офіція осудила і поставила на індекс всі твори Д'Аннунція ще 8. травня 1911 р. - Дня 27—28 червня ц. р. у відповідь на предложений сумнів що до дальших публікацій Д'Аннунція, св. Офіція рішила, що всі його твори, (траґедії, комедії, містерії, романи, новелі, поезії) противні вірі й обичаям забороняє читати вірним під тяжким гріхом і поставила їх на індекс заборонених книжок.

Ґарсонки „KASHA“
244в **від 40·— зол.** 10—30
в новоотвореним магазині Коперника 17.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. Торговельний білянс за липень. На підставі тимчасових обчислень головного Уряду статистичного, торговельний білянс за липень 1928 р. представляється слідуючо: ввезено 492.082 тон вартости 288,195.000, вивезено 1,697.265 тон вартости 201,522.000. Отже дефіцит виносить 86,673.000 золотих. Незначну поправу в білянсі за сей місяць (дефіцит у червни був більший о 10 міліон. зол.) спричинив інтензивнійший вивіз дерева заграницю.

Польсько-литовське напруження творить все ще поважну загрозу мира. Польські часописи називають останню ноту Вальдемара, що відкинув польські пропозиції в справі переговорів, провокацією. Литовський уряд нарочно проволікає переговори поза речинець найблищої сесії Ради Ліґи Народів.

НІМЕЧЧИНА. Амнестія для вязнів, яку ухвалив новий Райхстаґ принесе звільнення від кари 1560 вязням, в тім 1000 політичним.

ЮГОСЛАВІЯ. Сербсько-хорватське напруження. Віденські часописи доносяь з Београду: Провідник хлопсько-демократичної коаліції Прібіцевич заявив учора дневникарям у Блед, що провізоричне порозуміння між Сербами й Хорватами можливе лише тоді, коли уряд уступить і будуть переведені нові вибори. Хлопсько-демократична коаліція не буде піддержувати ніяких взаємин з теперішним урядом більшости. О скільки вибори не будуть невтрально переведені, то й тоді коаліція бойкотуватиме скупштину. Вкінці Прібіцевич заявив, що про покликання його на авдієнцію до короля він нічого не знає.

Перша в краю вирібня
ЦЕРКОВНИХ СТАТУЙ (фігур)
і артистична
різьбарсько-орнаментаційна робітня
ФРАНЦ ІВ. МАКС
249 **Львів, Личаківська 15.** 10—10

Хорватське духовенство солідаризується з Радічівцями. В загребських катол. часописах помістив о. кан. Коренич заклик до католицького духовенства солідаризуватись з хорватською хлопською коаліцією в опозиції до теперішного централістичного уряду о. Корошеца.

Югославянсько-італійське напруження. Часописи доносять з Білгороду, що з приводу протесту Італії проти демонстрацій у Спалятто Прібіцевич ствердив, що сподівання уряду на поправу італійсько-югословянських взаємин не справдилися, хоч Італія приняла договір у Неттуно. Навпаки взаємини ці з того часу погіршилися.

ГРЕЦІЯ. Вислід виборів. На підставі дотеперішних ще не справджених вісток з Атен, побіду в виборах віднесли ліберали Венізельоса добуваючи 225 мандатів на 255 місць у парляменті. Панґальос і Кафандаріс (монархісти) перепали. Не вийшов теж послом ніодин комуніст. Вибори до сенату відбудуться ймовірно аж у грудни.

БОЛГАРІЯ. З приводу останного демаршу анґлійського і французького урядів у македонській справі заноситься на кабінетну крізу. Кількох міністрів заявили премєрови Ліяпчеву, що не можуть дальше співпрацювати з міністром війни ґен. Буровим, котрий через свої зносини з македонськими повстанчими орґанізаціями спричинив демарш посторонних держав.

НОВИНКИ

II-га сесія правосл. митрополитальної ради розпочалася в Варшаві. Головним предметом має бути питання скликання всепольського правосл. церк. собора. В списі запрошених мірян нема д-ра Річицького, голови українського церковного комітету. Не запрошено також і предсідника церковної секції РНО Комаревича, котрий був проти „угоди“ митрополита з Українцями.

Новий кратер Везувія. На Везувію утворився новий кратер, що утворив озеро ляви на просторі 70 км. Та цей новий кратер не викликає ніяких побоювань.

ШИФОНИ Іван Рідль
Львів
267 16—50а вул. Академічна 2.

— **За комуністичну пропаганду.** Директора комуністичного видавництва „Humanité“ присудив суд другої інстанції на 14 літ і 10 місяців тюрми та на заплату 14.000 франків кари. Мотиви присуду стверджують, що засуджений підбурював вояків до бунту поширюванням відповідних публікацій та анархістичною пропаґандою.

Викрадження дівчини з поїзду. Скорим поїздом Варшава-Катовиці їхав недавно берлінський купець Герман Кін з 18-літньою дочкою Єлисаветою. В Пйоткові війшли до того самого купе два елеґантно одягнені подорожні, посідали й попрохавши дозволу, закурили. Небавом Г. Кіна почав брати сон і він твердо заснув. Щойно під Катовицями прочунявши з просоння, замітив, що нема дочки. Негайно заалярмована катовицька й пйотрківська поліція почала пошукування, та доси без висліду. Здогадуються, що це діло міжнародних торговців живим товаром.

— **Зріст проступности в Польщі.** Статистики останніх літ виказують сильний зріст проступности в Польщі. І так: більших проступств, (грабунки, розбої, вбивства, підпали, крадежі з вломом і конокрадство) було в 1925 р.— 28.601; 1926 р. 34.092, в 1927 р. — 37.029. Також підроблювачів грошей прибуло. Карних справ за підроблювання грошей було в 1923 — 108, 1924 — 256, 1925 — 531, 1926 — 17591 а в 1927 — 43.083.

ОГОЛОШЕННЯ

В прив. учит. жін. Семинарії СС. Василіянок в Дрогобичі іспити вступні на I., II., III. і IV. курс відбудуться додатково на днях 30., 31. VIII. і 1. IX. н. р. Зголошення щоденно в канцелярії Семинарії устно або письменно.
301 1—3

ПОДЯКА.

Вп. ПП. „Артистам-малярам Северинови Борачкови і Йосифови Яремі за стильове і пречарне розмальовання церкви в Клебанівці сердечне Спаси Біг.

о. Теофіль Копистянський
296 2 - 3 декан і парох в Клебанівці.

ВЕЛИКИЙ ВІДПУСТ при храмі Успення Преч. Діви Марії в **Порохнику** відбудеться сего року від неділі дня 26. серпня вечером до вівторка дня 28. серпня. В понеділок пополудни і вівторок рано обхід хрестної дороги. На той відпуст запрошує близших і дальших вірних **Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Порохнику.**
295 2—2

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ
ФОТОГРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА“ ЛЬВІВ, Словацького 2.
302 1—27

„ОЛЬКА", 245 13—30

Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.
Продає на тревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових. 1—15

Львів, — Ринок 35
(біля „Нар. Торговлі").

ЧАЙ КАВУ і ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 297 1—15

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 57 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 105 книжок за 150 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч р. по 30 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 120 зол. — Замість готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 2—50

Повідомляю шан. Публіку, що з днем 13. X. 1927, отворив я по 40-літній практиці в першорядних краєвих фірмах

Концес. Заведення електр. - механічне й інсталяційне

при вул. Пекарській ч. 57, у Львові.

Заведення виконує всякі роботи, котрі входять в цей круг, по конкуренційних цінах.

На бажання зладжую кошториси і пляни, переводжу направи електричного освітлення і моторів в як найкоротшім часі.

263 9—15 **Теодор Трупіїв,** Пекарська 57.

ДОВГОЛІТНІЙ ТЕХНІК-ДЕНТИСТ

СТАНИСЛАВ ПЕТЕЛЯК

Львів, вул. Малецького ч. 3.
(бічня Зіморовича)
виконує всілякі дентистично-технічні роботи
256 Порада безплатна. 10 —1

В Централі **ПАНЧІХ**

ПФАУ, Львів, Ринок 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.
246 а 21—50

ФУТРА

мужеські й дамські містові й до дороги, куртки, свитки, шапки і т. п. поручає

М. А. АВҐУСТИН
МАҐАЗИН ФУТЕР

Львів, Рутовського 7. Тел. 49—46.
297 Приймає всякі роботи кушнірські. 1-10

Д-р Р. НЕСТОРОВИЧ

ординує в хоробах внутрішних і жіночих

в ПЕРЕМИШЛІ,

Францішканська 37, (площа на Брамі).

Власний хемічний і мікроскопічний ляборатор.
299 1—5

СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ

СЕМЕН КОЗАК

Львів, вул. Бляхарська ч. 14.
виконує вікна і хрести церковні, також зелізні огорожі і сіткові — рівнож спеціяльний виріб **ВАГ.** 208в 5-5

Фабрика **ПИЛЬНИКІВ** **Г. МОНЧИНСЬКИЙ**

Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. Приймає ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові. 282 7-25

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу

по дуже низьких цінах поручає :-: першорядна робітня обуви :-: 261 9-27

ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

ДЕНТИСТ

асист. клініки стоматольогічної У. Я. К.

Д-р мед. Янковський Мечислав

Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.

Дентистичну техніку веду особисто.

ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.
277 6—15

МОТОРИ

бензиново-нафтові

для сільських господарств :: та дрібного промислу ::

продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах

Фірма **PEZETKA**

ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 6—20

ТОЛОЧАЛЬНЯ наймодніших десенів на плюшових плащах навіть знищених — відсвіжування на спеціяльних машинах — переробляння на модний фасон — фарбування футер липським способом

РОБІТНЯ СУКОНЬ

М. ВОЛЯНСЬКОЇ

Львів, Собіського 12, Телефон 17-04. 291 2-9

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ

записуються тільки на найдучші, урядово уповажнені

КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНИЧІВ

Й. ГАЙТЛІНҐЕР, ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 16.

Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. **Разом 165 зол. на рати.** Найбільші майстерні. Новітні самоїзди. Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Вписи щодня.
274 11—12

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На літний і осінний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!
138 29-?

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ

стоматольог-дентист

ординує в недугах устної ями і зубів в липні і серпні як передтим

Львів, вул. Галицька 19, II пов. 12-20

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття
Ґрамофони, ровери
Кружлівки молочарські

264 12—30

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.

Светери, жакети, костюми ґарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи, камаші, штильпи, скарпети** і т. п.

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах

Трикотарська робітня В. Лібанської

262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 9—30

Робітня годинникарсько-ювілєрська

КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО

у Львові, вул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)

виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під ґарантією. 298 1-10

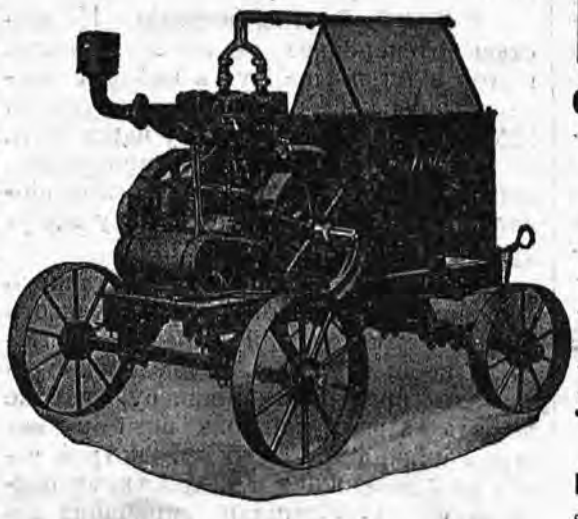

МОТОРИ

бензинові, нафтові і т. п.

фабрикати фірми

R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY

(Англія)

поручає

Клягсбальд і С-ка

Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.

Виключна продажа фабрикатів фірми

R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,

281 на ціду Польщу. 4—4

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 66 (168). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 30 серпня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4 річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 5 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Боротьба за Балтійське Море

Море — се жерело життєдайної сили великих народів.

Одно з найважніщих для Европи морів се Балтійське, бо над ним положені землі двох найбільших держав Европи: Німеччини й Росії. Обидві ті держави тепер безсильні. І Балтійське Море стало тереном конкуренції двох иньших великих держав, котрі над ним не мають ніяких посілостей, але мають союзників і залежні від себе малі державки.

Тепер Анґлія і Франція суперничають на тім морі.

Сего літа відбулися знов візити анґлійської фльоти у пристанях Балтійського Моря. Друга фльотиля анґлійських кружляків і шеста фльотиля т. зв. нищителів відвідала Гельсінґфорс, Ригу, Лібаву, Мемель, Данціґ, Реваль, Копенгаґу, Осльо, Марстанд, Царберґ і Гальмштадт. Значить поминула пристані російські і німецькі (Данціґ рахується самостійною державкою).

Анґлія опирається над Балтійським Морем головно на Данціґу й малих балтійських державках. Ціли її — економічні, політичні й мілітарно головно звернені проти Росії й далі проти Німеччини на тім морю. Поїздки її фльоти мають на ціли наглядно пригадувати надбалтійським державам силу Анґлії. Вже сегодня Анґлія може уважати Балтик як свого рода своє mare clausum, бо нема тепер над тим морем ніякої иньшої сили, котра моглаб з нею конкурувати.

Поруч Анґлії на Балтійськім Морі також Франція, оперта головно на Польщі. Ціль Франції на Балтику майже виключно мілітарна: вона хоче утворити міцну греблю між Росією й Німеччиною, щоб на тій греблі могти опертися в часі війни. Так Анґлії як і Франції залежить на тім, щоб надбалтійські держави творили на тім морі свої сили, котрі самі очевидно будуть за слабі, щоб там дуже заважити, але в звязку з ними можна буде елімінувати вплив Німеччини й Росії на тім морі. Швеція й Данія, колись „сторожі і ключники“ Балтійского Моря, тепер ослаблені соціялістичними мрійниками, мусять безчинно придивлятися всему, що діється на тім морі.

В зовсім подібнім положенню опинилася й Німеччина і головно з тої самої причини; вона не використовує тепер навіть тої можности до скріплення себе на тім морі, яке їй дає останний важкий для неї мир. Найсильніща урядова партія Німеччини, соціялдемократія, поставила напр. як одно зі своїх домагань — счеркнення першої рати на будову панцирного кружляка, щоб мати демаґоґічний клич для виборчої аґітації: „Ми, мовляв, не хочемо накладати тягару на бідний нарід“. Таким чином та партія для особистих мандатових користей своїх аґітаторів ослаблює свою Батьківщину в найболючійшім місци й отверто працює на хосен Анґлії й Франції.

Мудрійша під тим оглядом правляча партія Росії — большевицька. Одначе вона, довівши всю державу до безпримірної економічної слабости, не має фінансової сили, щоб на Балтику поставити відповідну фльоту.

На прикладі гри сил на Балтійськім Морі показується як краще не мож, як одна теорія може в самім корени підривати силу великих держав і уможливляти навіть далеким державам, бути панами моря.

Протест робітників

Большевицький орґан „Одесския Известия“ містить отсей лист з підписами 42 робітників з фабрики Марти:

„В неділю рано зустріли ми на вулиці піонірську орґанізацію металістів. На переді йшов хлопчина, одягнений як священик і вимахував хрестом на посьміховиско оточення. Ми нисше підписані робітники звертаємо на те Вашу увагу і просимо, щоб Ви були ласкаві написати в Вашій ґазеті, що протестуємо проти такого хуліґанства. Можете собі провадити пропаґанду проти релігії, але серед дорослих, а дітей лишіть в спокою. Коли не хочете, щоби священики вчили дітей релігії, то й самі не пхайте дітям до голови нічого проти релігії. Коли діти доростуть, нехай тоді самі рішають про те, чи вірити. Діти такі тепер розпущені і свавільні, що хочби їх щось удержувало в карности. А то, що вони ходять з хрестом на сміх, не є ніяка наука, ні відпочинок, тільки зіпсуття й розпуста. Діти стануть цілковитими розбійниками... Коли дальше так буде, то ми своїх дітей позабираємо зі школи, бо там тільки дурниці пакують їм до голови, а вони вертають до дому й хулять Бога та не шанують ні батька, ні матери...“

Так протестує під страшним гнетом фабричне робітництво України проти заражування дітей безбожністю. А у нас, на галицькій землі, хоч нема ще примусу безбожности виховання, не видко протесту народа проти таких орґанів, як „Громадський Голос“, де саме тепер печатаються богохульства й висмівання релігії Гавлічком Боровським. Прийде колись кара на ті доми, куди заходить така ґазета — кара тяжка: в зіпсуттю молодіжи й поневірці родичів, котрі допусканням такої преси до своїх домів нищать мораль своїх дітей.

На се слід звернути увагу народа — спокійно й без визивання, але ясно і постійно.

СОРОЧКИ МУЖЕСЬКІ
ІВАН РІДЛЬ
Львів
вулиця Академічна 2.
267 17—506

Політичний огляд

(Історичний день у Парижі. — Келлоґівський пакт та галицько-українська політика. — Сенатор Шелухин за петрифікацією большевицького режиму. Valdemar ante portas s-ti Georgii Leopoliensis)

Львів, 27. серпня 1928.

Сьогодні історичний день всесвітного значіння. В Парижі підписують заступники 15-ти держав, з Зєдиненими Державами П. А. на чолі, противоенний пакт, що ввійде до історії під іменем його ініціятора і творця, американського секретаря закордонних справ Келлоґа. В сій саме американській участи лежить, хто знає, чи не найважніша прикмета трактату. Америка, як відомо, систематично відтягалася від загальних збірних акцій і зобовязань: прим: не ратифікувала мировых трактатів 1919—1920, ані не приступила до Союза Народів, утвореного саме її президентом Вильсоном. Сим разом инакше: Америка вперше буде себе почувати морально зобовязаною й інтересованою подіями в Европі. Формально беручи, воно може вийти инакше. Новопідписаний пакт мусить бути ще ратифікований кождою інтересованою державою, одначе годі думати, щоб Америка сим разом знов відпекалася своєї дитини. Досить, що отся участь Америки причинить новому пактови богато поваги й успішности, відбираючи ріжним иншим учасникам згоди охоту легкодушно ломати те моральне зобовязання — не уживати війни як засобу політики — яке сей пакт накладає всім контрагентам. А їх не буде тілько 15, як сьогодні при першім підписі; негайно мають бути запрошені до додаткового підписання й усі инші держави, не виключаючи, здається, і СССР.

Очевидно, булоб наївно вірити, що Келлоґівський пакт робить уже всяку війну неможливою. І сам творець його так не думав. Бувають такі міжнародні ситуації, коли жадний моральний авторитет не всилі розвязати суперечностей інтересів, ані божевільних довести до розуму; такі обставини певно повторяться у майбутньому, а з ними й „ультіма раціо“ — війна. Всетаки не можна знов легковажити собі нової ситуації, а ще менше глузувати собі з осіб сеї драми, як то люблять наші „також-журналісти“.

Взагалі, противоенний пакт важний не так може своїми сподіваними наслідками — сильним обмеженням воєнних можливостей — як більше своїми причинами. Се вони, ті причини, що довели до нього, є на якийсь час найкращою ґарантією його успіху й авторитету. Які се причини? Оте глибоке, стихійне бажання миру, що обхопило й опановує весь світ. Не тілько страхіття і соціяльно-економічні наслідки минулої війни не перестали переймати людей жахом; перспективи майбутньої війни — технічної, підводної, воздушної, хемічної, ґазової — підіймає сей жах до квадрату. Отсей настрій мира „за всяку ціну“ так сьогодні поширений і сильний, що він

на довший час придавить вигуки тих дрібних гуртків, що в мирових обставинах не почувають себе добре: все одно, чи вони фабриканти, чи дикі націоналісти, чи перверзні журналісти, чи апостоли всесьвітньої соціяльної революції. Що до останніх, зрештою, то для них буде нормою те, що зроблять большевики, а сі таки раді-б попасти під опікунчі крила противоєнного пакту — з політичної осторожности і почування власної слабости.

Келлоґівський пакт, підписаний у... десяту річницю початку тої історичної епохи української історії, для якої втерлася назва „визвольних змагань“. Дуже-б ми раді в сім моменті бачити на якім екрані... думки наших галицько-українських політиків. Що їм говорить *отся коінциденція нашого десятиліття* і найновішого париського трактату? Боїмося, що нічого, або тілько мало. Тому позволимо собі попросити їх, щоб таки подумали над сим питанням. Зокрема над тим, що вся українська політика останніх десяти літ була побудована на одній „догмі“: все що є — нереальне й однодневне; завтра нова велика війна і „здійснення наших національних ідеалів...“ На сю фальшиву карту ставить українська політика *весь національний* капітал уже десять літ, хоч уже літ тому девять не треба було бути великим пророком, що світ іде до... противоєнного пакту. Коли наша політика пічне реколєкції?

Покищо, можемо занотувати найновіший український „противоєнний“ голос. Вчорашне „Діло“ принесло велику статтю д. С. Шелухина: „Проти інтервенції; голос і пересторога на адресу української еміґрації“. Торкається вона, як у титулі зазначено, наддніпрянської еміґрації. Автор витрачує страшенну масу слів на докори тим частинам еміґрації (головно напрямку У. Н. Р.), що готуються до майбутньої інтервенції европейських держав (в першу чергу Польщі) на радянській Україні. Наші читачі певно пригадують собі, що на сім місці ми кількома наворотами остерігали українське громадянство перед фантастичними мріями про подібну інтервенцію й зазначували, що в сучаснім моменті не можна нічого доброго сподіватися від такої інтервенції, а се тому, бо ніхто з Українців до такої ситуації не приготований як слід, ні політично, ні морально. Та д. Ш. бере справу з иншого боку. Він кидає громи на земляків за те, що вони, як-не-як а все таки по своїому підготовляються до такого моменту; значить, він не бажає собі повороту еміґрації на рідні місця, не бажає собі, щоб Українці поза СССР приспособилися до визволення Наддніпрянщини з большевицької неволі; натомість хоче, щоб ся неволя тяглася до суду-віку. Гей, гей, інакшої колись співав той самий добродій! Зрештою, чи він думає, що українська еміґрація може викликати інтервенцію або до неї недопустити? А коли ні, то чи ліпше, щоб така інтервенція відбувалася без нашої участи?

На закінчення дещо з гумористики. Пишучи два тижні тому про литовську політичну мегальоманію й куріозні литовські „етноґрафічні“ мапи по Львів і Київ, не підозрівали ми, що Львів готов у найблизшім часі бути „конституційно“ проголошений другою побіч Вильна, столицею Литви, та що тут у Львові між нами вже сильна литвофільська течія. Отсе недавно появилися в „Ділі“ два фейлєтони, де мова ніби-то про віднову церкви св. Юра, а в дійсности домагається від Й. Е. Митрополита, щоб поставив перед самою церквою памятник в честь — литовського князя Войшелка, за те, що йому історичний патрон Львова, *наш князь Лев Данилович*, з політичних мотивів власноручно розрубав голову; навіть не у Львові, а в Володимирі... Отже, наш коханий Львів, що досі не здобувся на найменший памятник ні одного з українсько-руських князів, готов незабаром дістати статую Литовця. Одним словом, Valdemar ante portas sancti Georgii!

Великі скарби султанів

Престол з 20.000 дорогих каменів.

Президент Туреччини Кемаль Паша покликав на днях комісію з европейських знавців до Царгороду, щоб оцінили величезні скарби султанів, яких там у сераю все ще пильнують узброєні евнухи. Вартість тих скарбів, престолів, зброї, самоцвітних каменів і ріжних виробів просто незмірна.

До найдорожших річей належить *оригінальна ґалєрія* воскових фіґур, що представляють всіх султанів. Але дорогий розуміється не віск і навіть не робота, тільки одяг тих фіґур — з діямантів, рубінів і смараґдів, їх криві шаблі засипані найдорожшими самоцвітами. А оден з золотих престолів султанів має на собі 20.000 дорогих каменів!

Дещо з тих скарбів, складаних віками, вже перевезено до Анґори. Там особливу дивовижу викликають чотки з перел невиданої величини і краси.

Дещо п. президент республіки вже продав і дальше помалу спродує. В тій власне ціли спровадив тепер комісію европейських учених і знавців, щоби знати, кілько за що жадати.

Огляд часописів

В „Ділі“ ч. 186 у замітці „Ю. Говоренко в ролі Клима Обуха“ або як американська „Свобода“ інформує своїх читачів про старокраєві справи“ читаємо:

„Єдиним добре ситуованим, але можливо погано поставленим щоденником (поза Радянською Україною) є американська „Свобода“. Будучи орґаном „Українського Народнього Союзу“ у Зединених Державах, може цей щоденник бути зразком добре поставленого орґану. На жаль, чи то через шкурницько-загумінкове відношення до цеї преважної пресової трибуни управи Союзу, чи через байдужність редакції, яка працює здебільшого ножицями, себто займається „кравецтвом“, а не публіцистичною працею, „Свобода“ є збіркою недоладно вирізаних передруків і „скарбницею“ ґрафоманської балаканини. Навіть у фейлєтонах, за вийнятком цінної мемуаристики, годується вона неперебірчивими відпадками з убогого старо-краєвого стола. Під цим оглядом наш американський щоденник у високій мірі некорисно відбиває навіть від богатьох американсько-українських тижневиків, які розпоряджають свіжішим і ціннішим публіцистичним і літературним матеріялом, як щоденник „Свобода“.

Дальше представляє „Діло“ дійсно неймовірні нельоґічности, які печатає в амер. „Свободі“ її кореспондент під псевдонімом: Ю. Говоренко й каже, що се той сам, що вживає також псевдоніму Клим Обух.

ЗБІЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм

— Товаристві взаїмних обезпечень —

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Інформації уділюють місцеві аґенції.

87 7—16

Науковий фейлєтон „Н. Зорі“ ч 30. VIII. 1923.

БОРИС КУДРИК

Франц Шуберт

В 100-літні роковини смерти 1828—192?.

III.

Для доповнення скажу ще, що на означення того нового рода пісні, сотвореного Ш-ом, уживають Французи й до тепер німецької назви „Lied“, бо їхні назви „air“, „chanson“, "mélodie“, „romance" не відповідають повисшому поняттю. — З дуетів Ш-а гідні згадки два: „Nur wer die Sehnsucht kennt" H-moll (Міньон: сопран; гарфяр: тенор), драматичного оперного характеру — та „Licht und Liebe" G-dur (на такіж голоси) в стилю сонатного ададжія (оба з фортепяном).

Багато чільного дав Ш. у дрібних творах на хор, головно *мужесь ий*. Мужеська хорова пісня, се щойно витвір початку XIX ст. (Цельтер, Неґелі — опісля Вебер щойно сотворив її клясичною [цикль „Leyer und Schwert"]). Та Ш. — все і всюди чуткий звуковий кольорист — видобув з так вузонького обсягу звуків, яким розпоряжає мужеський хор, неперебране богатство ефектів. Що-більші кусники на муж. хор мають супровід: пр. „Нічна пісня в лісі“ 4 вальтгорни — „На ґондолі“ фортепян (замітний тут ритм, не баркаролевий $^6/_8$, а польонесовий $^3/_4$!) — „Спів духів над водами“ (на 8 муж. голосів) має знова 2 віолі, 2 віольончелі та контрабас — инші знова, як „Гимн до св. Духа“, також на 8 голосів, мають навіть малу орхестру — ще инші знова ґітару, чи саму, чи з иншими інструментами. З акапельних муж. хорів знатніші: „Ruhe, schönstes Glück" (похоронна пісня), „Туга“ (Sehnsucht) і пятиголосне „Nur wer die Sehnsucht kennt" E-dur. З жіночих хорів (світських) стоїть на першому місці звісна „Серенада“ („Zögernd leise" — Ґрільпарцер) на альт сольо, жіночий (первісно мужеський) хор та фортепян.

В духовній музиці сотворив Ш. ряд архитворів, що дають йому повне право стояти побіч найбільших духовних композиторів, як Палестріно, Бах, Гендель, Керубіні, Бортнянський, Моцарт і Беетовен. Ш. є тут якраз тим, чим у реліґійному малярстві сучасні йому Корнеліюс, Фіріх, Офербек та прочі т. зв. „Назарейці“. З шістьох месс визначуються 2 останні, As-dur та Es-dur. В противенстві до світсько-веселого, нераз навіть скочного характеру багатьох месс Гайдна, ба й Моцарта, — а подібно, як в обох мессах Беетовена, — панує в обох останніх мессах Ш-а містичний настрій, відповідаючий щиро-католицькій психіці автора. Вдаряють тут ядерні й могутні теми, мовліній ґотицьких луків, величаві ефекти позавн, мов символ віри кріпшої сталевого муру! Місця, що пригадують стиль Баха, Палєстріни, навіть григоріянщину, часті впрочім в усій духовній музиці Ш-а — і тут зявляються. Але найдемо тут також антіціпацію духовного стилю Ліста, Брукнера, Цезара Франка, Ваґнерового „Парсіфаля“ [пр. „Sanctus“ месси Es-dur]. — Так звана „Німецька Месса“ (Deutsche Messe) на міш. хор (з орґанами ad libitum), се ряд пісень до тихої Служби Божої. Тут автор стає наче музичничним духовником шкільної молоді — бо твір писаний для студентського хору, носить на собі кольорит молодечого віку. Жіночі духовні хори з фортепяном, як „Псалом 23“, „Бог у природі“, се чисті Фіріхівські біблійні дереворити, осяяні сонцем літа. — Велика ораторія „Лазар“ (на жаль лише фраґмент), се тип новочасної ораторії, вповні свобідної від опер-

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

4. Предтеча католицьких публіцистів.

Се Іван Ек (Johannes Eckius), властиво Йоган Маєр з місцевости Ек, Theologiae Doctor et Ecclesiae Propugnator, сучасник і приятель Лютра, потому його найбільший противник. Мабуть в історії всеї публіцистики нема більше оплюгавленої ворогами людини ніж Іван Ек. І вже з тої одної причини притягає він увагу до себе. Але та причина не є ніякою „причиною", бо се тільки наслідок, а властиво цілий ряд наслідків: Ек був феноменально здібна людина і притім надзвичайно продуктивна, а в боротьбі дуже остра. А що всіх своїх противників перевисшав здібностями, знанням, робучістю і вимовою, отже їх зависть, страх, зненависть і пімста набирали довкруги особи Ека неймовірну скількість очорнювань, клевет і ріжних-преріжних видумок. Дійшли в тім нпр. до такої „досконалости", що на 20 л.т перед його смертю писали про нього, що „знайдено його мертвим у гною", або що він „помер як скотина без всякого розуму" і т. и.

Німці шанують великий твір Т. Відемана про Ека і иньші студії, хоч жалуються, що його життя необроблене як слід.

Ек уродився 13. XI. 1486 р. в селянській семї. До шкіл дав його стрий Мартин, парох у Ротенбургу. Хлопець виказав такі здібности, що в 14 році життя осягнув степень магістра, в 19-м баккалявреата, в 23-м став ліценціятом, а в 24-м доктором і навіть професором теольогії, зразу в Фрайбургу, потому в Інгольтаті, де й помер у 1543 р., в 57-м році свого життя, все високо цінений і шанований як учений, непобідимий диспутант і полеміст. Оставив по собі неймовірну скількість праць, головно в обороні католицької Церкви. Сам спис титулів тих праць дав би грубий том.

Хоч тоді ще не було преси в теперішнім вигляді, Ек був журналістом у кождім нерві: живий, всім зацікавлений, що тільки тоді діялося, в усім брав участь, не було для нього буквально ніякої области духа, в котрій він не вибивсяб на перше місце — як історик-хроніст, як історик літератури, як суспільний економіст, як теольог, як правник і т. д. без кінця. На всіх областях оставив той велит книги, брошури, памфлети, відозви — цілу повінь їх. Лучив у собі всесторонність журналіста з етикою і сильною волею правдивого публіциста та з глибиною і знанням ученого. Працював і на полі політичнім з успіхом, а мав таку інтуіцію, що предсказав побіду християнських народів над грізними тоді Турками. Але головна часть його праці була звернена на учителювання й на полеміку проти Лютра та всяких „новшеств", котрі руйнували Церкву. В р. 1519 в публичній диспуті побив Лютра й Карльштада, в 1520 р. поїхав до Риму й вернув нунцієм. В рр. 1530—5 видав свої збірні твори проти Лютра, в 1537 р. переклав св. Письмо з оригіналу.

Як суспільний економіст уже тоді заявився за тим, що купці мають право побирати відсотки за позичений капітал, що свідчить про його велику відвагу й інтуіцію. Пізніщий розвиток доказав, що Ек мав слушність, хоч тоді через той його виступ страшенно на нього накинулись. М. и. закидали йому, що його „перекупив" і „наняв" великий банкирський дім тих часів роду Фуггерів, щоб так писав.

Ізза великої остроти в писанню й диспутах навіть деякі катол. епископи не любили його.

Словом — Ек був особистістю, котра головно підготовила грунт під т. зв. контрреформацію своїм пером і впливом. Без нього не можна оцінити тої епохи. А яке значіння має контрреформація для сучасного католицизму, про те Е. Готгайн так пише у своїм творі „Ігнатій Льойоля і протиреформація" (вид. 1895 р.):

„Сучасний католицизм оснований на протиреформації. Всі зміни, яких він зазнав опісля, не сягнули глибоко. Що більше — ті зміни, оскільки вони увінчалися успіхом, се тільки виконання програми, котру тоді видвигнено."

А всяку програму можна зрозуміти тільки знаючи людей, котрі її підготовляли.

ФУТРА ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
НОВООТВОРЕНИЙ СКЛАД ФУТЕР
ТУХ СПІЛКА Львів, Скарбківська, ч. 3.
275 12—15

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Архибрацтво „Ісуса Робітника". Бреве Св. Вітця з 11. VII. ц. р. установляє архибрацтво „Ісус Робітник", називане теж инакше „Апостольське діло Ісуса Робітника" (Опус апостолікум а Єзу операріо). Опіка над брацтвом віддана ОО. Домініканам, а центральний осідок установлений у Римі при протоігуменаті оо. Домініканів.

„Евхаристія і Мати Божа" се провідна тема Евхаристійного Конгресу в Сідней, установлена Св. Вітцем. Пятнайцять бесідників ріжних національностей мають сю тему обговорити в сей спосіб, щоб цілість їх відчитів творила догматичну і аскетичну синтезу сего, що доси найгарнішого і найглибшого в сім предметі висловлено.

Поміч Мехікови. Аргентинські католики не вдоволилися тільки протестами проти переслідувань мученицького Мехіка. За ініціятивою робітничих організацій відкрили вони всенаціональну субскрипцію для Мехіка. Вислід перейшов усі сподівання і в короткім часі зібрано поверх міліон лір, котрі переслано до розпорядимости Св. Вітцю, для Мехіканських католиків.

Нові арештування священиків і вірних у Мехіку за се, що вони посміли допуститися „страшного злочину" і брати участь у св. Богослуженню, є доказом, що переслідування католиків не устають. Для того вістки про недалеке замирення і усунення релігійного конфлікту, треба щонайменше вважати за передвчасні.

В новій столиці Австралії у м. Кенбера (передтим столицею було м. Сідней, де в вересні відбудеться всесвітний Евхаристійний Конгрес) отворив апостольський делегат монс. Каттанео першу катол. будівлю, а саме монастир св. Христофа з прилученою школою. У торжестві отворення взяли участь члени церковної єрархії та преміер міністрів австралійського уряду.

Паломництво до св. Землі. (і. л.) О. Ігумен Д-р Т. Галущинський ЧСВВ. поїхав з італійським паломництвом до св. Землі. Дня 17. VIII. корабель „Sardegna" вирушив з Неаполю до Атен. Відтак поїде до Царгороду і здовж Малої Азії. Оглянувши Юдею (Єрусалим), Самарію, Галилею, Дамаск і Зайорданію, вирушить паломництво кораблем до Александрії (Єгипет). В Єгипті огляне Каїро. До Неаполю вертає паломництво дня 20 вересня. В Царгороді було паломництво вже 22 ц. м.

НОВО ОТВОРЕНИЙ
МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ
Р. ДЖАЛА
у Львові, вул. Хорущина 5.
побіч кіна „Аполльо"
поручає **КОВДРИ** вже по 18 зол., **МАТЕРАЦИ** по 30 зол. перероблює ковдри по 6 зол, матераци по 8 зол. 306 1-10

ної італійщини. Зворушливо змальована тут сцена смерти Лазаря. Стиль ораторії має також звісна кантата „Побідна пісня Міріям" (Mirjam's Siegesgesang) до слів Ґрільпарцера на сопран сольо, міш. хор з фортепяном (зінструментували Франц Ляхнер та Фелікс Моттль). Сей твір повний драматичного розмаху, а уступ, що змальовує потонення Фараона в Червоному Морі, пригадує подібне місце з „Ізраіля в Єгипті" Гендля. — Прочі духовні твори Ш-а се: 2 „Stabat Mater" (G-moll, F-moll — в кождім разі стоять висше від відомого Россінієвого), славне „Tantum ergo", Аллилуя E dur, поодинокі „Kyrie", оферторії, ґрадуали та псальми (a capella та зі супроводом).

Оперна творчість Ш-а є одною з найчисленніще заступлених ділянок (поминувши пісні та хори) — але якраз найменше відомою, дарма, що він написав аж 10 скінчених опер та пару сценічних фраґментів! — Найзнатніщими операми Ш-а є: „Чотиролітний постерунок" (співогра, текст Теодора Кернера), „Клявдіна з Віллябеллі" (текст Ґетого), „Чарівна гарфа", „Альфонсо та Естрелля" (велика опера, зі звісною увертюрою D-dur), „Фієррабрас" (вел. оп. на середньовічно-лицарський сюжет, зі звісною увертюрою F-moll), „Заговірники, або домашня війна" (1-дієва комічна опера). З тих опер „Альфонса" пробував відновити на сцені Ліст у Веймарі 1854 року, а „Заговірників" Гербек у Відні 1865 року. Остає ще сказати, про музику до драми „Розамунда" Гельміни фон Шезі (лібреттистки Веберової „Евріянти"). І як тамті опери призабулися, так „Розамунда" дотепер часто грана, що правда, не в театрі, а в концертній салі, сама музика без драми. Увертюра C-moll/C-dur, перенята з опери „Чарівна гарфа",*) є найбільше відомою увертюрою сего автора — прича-ж музика до сеї драми числить 9 точок, з того 1 сольова пісня Розамунди (F-moll) 3 хори, 2 антракти (один з них H-moll має форму аллеґра), 2 балєти (популярний балєт G-dur діждався фортепянової транскрипції Фішгофа) та 1 пантоміна на дуті інструменти.

Перейдім тепер до інструментальної творчости Ш-а. Саме в тій ділянці дав композитор найсильніще пізнати себе як родовитого Віденця — чого майже нема в його вокальних творах, головно в піснях (як то вже висше було сказано). Вже в оперній музиці, а головно в „Розамунді" сильно дається пізнати віденський елемент. Одначе зі стихійною силою виливається специфічно-віденський темперамент у співочих дурових темах сонатних †) аллеґр, ададжій, ронд, фортепяннних ліричних мініятур, а надівсе в сонатних скерцах, де ритм $^3/_4$ прибирає характер вальса та лендлєра — не кажучи про численні фортепянні та орхестральні вальси, лендлєри та инші танці. Композитор привязаний всією душею до свойого рідного Відня,**) зі зворушливо-дитинною любовю підхоплював характеристичні звуки розіспіваної, розмузикованої віденської душі та ушляхотнював їх силою ґеніяльної фантазії.

*) Давній звичай „мандрування" увертюр та арій з опери до опери — так і Россіні до „Севільського цирулика" взяв увертюру зі своєї раніщої опери: „Єлисавета, королева Анґлії".

†) Під „сонатою" розуміємо тут не лише фортепяняну сонату, але все, що має ту саму форму, отже сімфонії, квартети, трія тощо.

**) Не маємо тої черти ні в Гайдна, ні в Моцарта, ні в Беетовена, бо всі три, замешкалі в Відні, не були одначе родовитими Віденцями.

(Докінчення буде.)

„ОЛЬКА", 245 14—30
Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.
Продає найтреваліші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.
Львів, — Ринок 35 (біля „Нар. Торговлі").

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ЮГОСЛАВІЯ. Усувають Болгарів із Белграду. Правительство завізвало болгарських еміґрантів, що живуть у Белграді, щоб як найскоріш кинули столицю. На місце побуту для них визначили місцевість Веліке Бескерґ у Войводині.

ТУРЕЧЧИНА. Політичне супруже? В звязку з виїздом турецького диктатора Кемаля-паші до столиці Аґґаністану, розійшлися чутки, що Кемаль-паша старається о руку наймолодшої сестри короля Аманулли, Кубраян. Анґорські часописи дементують сі вісти заявляючи, що подорож турецького премєра має виключно політичний характер.

Наради конґресу міжпарляментарної унії відбуваються в Берліні, у великій салі Райхстаґу, при співучасти делеґатів Української Парляментарної Репрезентації в особах послів др. Левицького Дмитра і Луцького Остапа. Польські часописи поширюють алярмові вісти, що українська делеґація кольпортує серед поодиноких чужосторонніх делеґацій брошурки і летючки, в котрих нападається на Польщу.

Підписання пакту Келлоґа відбулося серед торжественних церемоній у Парижі 27 ц. м. Підписували противоєнний пакт в такім порядку: Штреземан, Келлоґ, Гіманс, Бріян, Мекензі Кінґ, Мек Лечлен, Парсміц, Косґрейв, Мансоні, Угіта, Залеський і Бенеш. Бріян виголосив принагідну промову, після чого міністри пішли на „чай" уладжений Бріяном. За згодою Келлоґа запрошено до підписання пакту Совіти і Китай. В Анґлії відбулися з приводу підписання противоєнного пакту благодарні богослуження.

Знова замах на Муссолінія, цим разом підчас великих маневрів біля Монте Ферлято, в яких брав участь теж італійський король. Знайдено в дооколичних місцевостях 17 бомб, котрі як виявилося були недавно підложені.

Арешти серед комуністів у Варшаві перепровадила поліція підчас ревізії в 144 домівках, де ґуртується комуністична молодь. Знайдено богато „бібули" та замкнено в тюрмах 60 осіб.

Філіпіни на новім шляху. Стімсон, б. міністер війни в Америці, тепер ґубернатор Філіпін, отворив філіпінський парлямент у Манілі такою промовою: Ся країна зацофана під кождим оглядом. Населення не має навіть найпримітивніщих вигод. Тимчасом Філіпіни від століть належать до Заходу, а не до Сходу. Дурне есть балакання про поневолення Філіпін американським капіталом. Навпаки — тут замало того капіталу і тому власне так зле. Тут треба вложити значний капітал, щоб привезти машини й укультивувати край. Тому $1^1/_2$ сотки літ Америка була точно в такій самій ситуації: мала великі скарби в землі, але не мала капіталу, щоб отворити ті скарби. Отже що зробила? Позичила капіталу в Европі й сегодня доробилася ним тай являється могутною землею. Філіпінці говорять про політичну незалежність, але се мрія, коли наперед нема економічної основи для незалежности. Насамперед треба тут так змодернізувати закон, щоб позичаючі гроші мали певність, що не втратять їх. Тоді сюди напливуть капітали, а з ними повстане й економічна сила сеї землі. Тоді як доробитеся, думайте й про політичну силу. Скінчив зазивом, щоб парлямент ухвалив нові закони.

Присилайте передплату!

НОВИНКИ

— **Як конали невинні?** Засуджених у процесі інжинірів у Москві розстрілювали серед таких обставин: Їх зібрали на ніч в одній келії. Досвіта увійшли до тої келії 4 чекісти, а 10 иньших ждало при дверях. Засудженим на смерть казали встати і вийти з келії без річей. Вони зараз зрозуміли, куди їх поведуть. Інж. Крижановський розплакався. Будний і Юсевич майже втратили притомність. Найспокійніще поводився Горленський. Оден Бояринов лаяв чрезвичайку останними словами. Всіх їх розстріляли в льохах чрезвичайки на Лубянці в Москві. Вся неперекуплена преса пише, що се люде невинні.

— **Більшовицька яса в честь короля.** Вперше в історії Радянщини воєнний корабель дав привітну ясу (сальву) в честь короля. А саме радянський корабель „Аврора" в пристані Осло в честь норвеського короля й норвеського стягу віддав привітний королівський стріл.

— **Мадяре** урядили виставу образів Карпат від 16. століття почавши. Образи ці дали зі своїх музеїв. Їх ще досі ніде разом не показували. Між малярами тих образів було багато Німців, рідко лучається словянське назвиско, як пр. Меднянський.

— **Наука в мертвій мові** відбувалася в школі Хетитів 1000 р. до Хр., а саме в тоді вже давно завмерлій сумерійській мові. Робили це мабуть із реліґійних зглядів, бо реліґійні тексти списані сумерійською мовою. Попри це вчили там також вавилонської мови, що була тоді світовою мовою.

Канада має тепер около 22.000 промислових підприємств з капіталом 3.800 мілионів дол. Вони річно продукують товари вартости около трьох мілиярдів дол. На першім місци стоїть промисл паперовий, далі: млинський, мясний, деревний, автомобілевий, ґумовий, бавовняний, елєктричний і и. В продукції рільничих машин зачинає Канада успішно конкурувати навіть з Німеччиною.

ОГОЛОШЕННЯ

В прив. учит. жін. Семинарії СС. Василіянок в Дрогобичі іспити вступні на I., II. III і IV. курс відбудуться додатково на днях 30., 31. VIII. і 1. IX. ц. р. Зголошення щоденно в канцелярії Семинарії устно або письменно.
301 2—3

ПОДЯКА.

Вп. ПП. Артистам-малярам Северинови Борачкови і Йосифови Яремі за стильове і прегарне розмальовання церкви в Клебанівці сердечне Спаси Біг.

о. Теофіль Копистянський
296 3 3 декан і парох в Клебанівці.

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 13-20

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ
всякого рода **ФУТЕР**
Єлисавети СОЛІК (вдови І. Соліка)
Львів, **тільки** ул. Собєського 4. 14 1-10

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ
ФОТОҐРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА" ЛЬВІВ, Словацького 2.
302 2—20

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. I-ша бібл. — 57 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 105 книжок за 150 зол. пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч. р. по 30 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно добрані й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 3—50

„ТРИКОТАРНЯ"
Перша укр. робітня волічкових виробів
МЕЛЬНИК ОЛЬҐИ
305 **Львів, Косцюшка 3/I.** 1—6
Продає і приймає замовлення на нові волічкові річи. — Перерабляє старі. — Підрабляє панчохи і скарпетки — Роботу виконує солідно!

Робітня годинникарсько-ювілєрська
КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО
у Львові, вул. Сикстуська ч. 31.
в подвір'ю (I. пов.)
виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під ґарантією. 2-10
298

ФУТРА дамські і мужеські
гарнітури і верхи до футер
303 поручає 1—8
МАҐАЗИН ФУТЕР
Ст. СОЦКІ Львів, Академічна 3.
Приймає футра до переховання на літо.

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20 18, станція зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 8-25

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ
записуються тільки на найдучші, урядово уповажнені
КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНИЧІВ
Й. ҐАЙТЛІНҐЕР, ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 16.
Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. **Разом 165 зол. на рати.** Найбільші майстерні. Новітні самоїзди Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Вписи щодня.
274 12—12

Найтреваліші ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 22-50

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах
Фірма PEZETKA
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 7—20

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні В-ид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 67 (169). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 2 вересня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четве. на 1 ст. під неділю на 2 ст. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4 річно 1 амер. долар. — Ціна числа 5 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльонович ч. 9. II. пов. — Телефон 4—49.

В сіти непорозуміння

(До спору про жонате і безженне духовенство в нашій Церкві).

III.

Нові часи в нашій Церкві.

Із попередно*) сказаного виділи ми: а) що наша українська зединена Церква, на підставі умови і привилею, даного їй Апостольською Столицею 1595 р., має право мати світське духовенство як у безженнім так у жонатім стані, повернувши сим способом до правила Вселенської Церкви перед схизмою 1054; б) що римська Курія завсігди льояльно шанувала сі окремішности нашої тіснішої Церкви, коли законний заступник її, Єпископат, не вважав потрібним або можливим вийти з тої архаїчної стадії та наблизитися до практики зах. католицької Церкви. В якім отже напрямі ішов дальший розвиток нашої обеднаної Церкви?

Хто тілько сяк-так обізнаний з її історією, той знає, що вона завсігди, від самого початку, відчувала потребу мати й нежонате духовенство, і то мати його в більшій кількости, ніж практична дійсність давала. Головно в епохах інтензивнішої праці, чи-то коло поглиблення релігійного життя у власному громадянстві, чи-то особливо в боротьбі зі супротивними або конкуренційними зверхніми наступами наша світськими владами не протегована Церква ніколи не мала забогато світських священників-одиничників, а завсігди замало. Звідси-то й необхідність широкого користування помочю Чина СВВ. — кооперація, яка з огляду на ріжницю в орґанізаційних принципах так часто давала привід до непорозумінь і внутрішних конфліктів. Виховувати собі тілько світських безженників, кілько Церкві в кождім часі потрібно, було завсігди дуже трудно, бо конець-кінців рішення — висвячувати себе сяк або так — лежало в руках самих питомців, молоденьких мужчин. В результаті виходило друге небезпечне явище: із жмені тих, що рішалися на стан безженний, 99 проц. уважало себе покликаними не до душпастирської праці, а на становища... владик. Воно правда, поганий той вояк, що не хоче бути полковником, одначе тут було як-раз навпаки: жонатий загал мав раз-на-все відрізаний шлях до духовної карієри, а горстка амбітників усі шанси зробити її. Се противне демократичному принципови католицької Церкви.

З ходом часу й обставин отся потреба збільшення духовних безженників ставала щораз пекучіша. Сьогодні прим. не підлягає жадному сумніву, що з одного боку, на сході, Росія ніколи не була-б так за одним замахом знищила Унії на українських землях, коли-б мала проти себе армію безженного духовенства,*) та що з другого боку, на заході, наші міста й мішані села ніколи не були-б таким вигідним полем для триюмфів латинізації на нашу шкоду, якби латинське безженне духовенство мусіло конкурувати з таким-же духовенством східного обряду. Які величезні шкоди потерпів, через одне й друге, наш національно-культурний орґанізм, се ясно кождій тямущій людині.

Очевидно, мала конкуренційна здібність східного обряду супроти західного має своє жерело не в самім тілько матримоніяльнім стані духовенства, одначе ніхто розумний не заперечить, що безженність латинського клиру є одною з головних основ тої переваги, яку римсько-католицька Церква виявляє в цілому світі і яку признають їй самі противники. Такий письменник як Бокль писав: „З усіх способів Церкви на поширення її сили, целібат духовенства є один із найважніших, і з котрого-не-будь боку дивимося на нього, мусимо признати його вершком політичного розуму (masterpiece of political wisdom). А православний Росіянин Мережковський: „Супроти західно-католицького мужеського християнства, тип східного византійського християнства є жіночий; таким робом ми, в православній релігії і в російській народности, маємо подвійну жіночість, комбінацію жіночого типу з жіночим". (Українець нехай до останнього висказу додасть, що ми є комбінація аж трьох жіночих принціпів: третя — то слабість південника супроти переваги північника).

Установа безженности дає західному обрядови трояку користь: а) висшу орґанізаційну здібність, технічну справність і службову дисципліну; б) глибше фахове знання, можливість ширшої освіти й більшу інтелектуальну продуктивність, та в) ліпшу соціяльно-економічну ситуацію. Коли з отсих трьох пунктів погляду порівнати українську католицьку Церкву з католицькими Церквами навіть менших народів, то вислід буде для нас фатальний. Пересічний громадянин, хочби й духовний, може й не мати на те виробленого ока, одначе ті, що їх воля Божа поставила на чолі нашої Церкви й одночасно дала їм чутке національне серце, не можуть не видіти дійсного стану, не можуть не журитися ним і не думати про способи, як лиху зарадити. Не один з них, поки став на своїм відповідальнім становищі, і не допускав думки про те, щоб шукати направи в пожертвованню одним із історичних прав нашої Церкви — правом на подруже духовенство. Традиція була у нього свята, одначе по якімсь часі, вичерпавши безуспішно всі пальятиви, не міг додуматися до нічого иншого, як лише до потреби значного помноження категорії безженних священиків. Як, коли і в якій мірі се зробити — се справа тактики, не принципу. По ріжних менше вдатних спробах, стало на сьому, що одна частина духовних семинарів приймає тілько кандидатів згори рішених до безбрачного стану.

IV.

Антицелібатники.

Та є одно громадянство, що з жорстокостю непоправного самогубця борониться від того, що йому корисне. Й отся історична необхідність нашого народу не перестає мобілізувати всіх поклонників або невільників духа Руїни до боротьби з заходами наших владик коло вирвання нашої Церкви з того небезпечного маразму, в якім вона тепер опинилася. Не дивуватися ворогам католицької ідеї, або москвофілам — опозиція проти реформи впливає послідовно з їхніх принципів; та коли в католицькім і українськім обозі є мала що-правда, одначе голосна громадка людей, які думають, що поневіряючи честю прихильників реформи служать національній, ба навіть католицькій (!) справі, — се вже треба покласти на рахунок основного непорозуміння або якоїсь психопатії.

1) За реформою, мовляв, стоять Поляки. Стара пісонька, та проте наскрізь брехлива. Думаєш і питаєш себе: яку користь можуть мати Поляки з побільшення фалянги наших безженних духовних? Очевидно, жадної, лише навпаки. „Якби се від мене залежало — говорив раз один польський католик — то я їм роз. нашим духовним) позволив би мати не по одній жінці, а по дві!" Чи ще не ясно? Польський націоналізм хиба якраз заінтересований в консервації нашого ріднею обтяженого священства, так само як і в удержанню дуже корисного для польщини юліянського календаря!

2) За реформою, мовляв, Рим. Певно що так, одначе не менше певне і те, що **Рим доти пануватиме нашу окремішність, доки наші покликані чинники уважатимуть се потрібним.** Якби Римови залежало єдино на ассиміляції (так уявляють собі наші римофоби), то він якраз повинен бути проти реформи, маючи певну надію скоро побачити наших дітей і внуків в чистім латинстві. Отже, Рим за реформою саме в інтересі нашої церковно-культурної індивідуальности.

3) Целібат іде, мовляв, на руку православній і сектярській пропаганді. Часто чується цей закид, одначе не було досі показано ні одного конкретного випадку, деб люде перейшли на православя або протестантизм за те, що їм дано безженного священика. Отже — брехня.

4) Проти целібату, мовляв, є нарід. І знов, ні одного конкретного прикладу жалоби за те тілько, що парох не має їмості (очевидно, скарги з иншого титулу можливі, як і проти жонатого). Значить — також неправда.

5) Целібат, мовляв, розбиває історичний і многозаслужений священичий стан, продуцента нашої інтеліґенції і носія старих культурних традицій, та ви-

*) Див. ч. 65 (167) з 26. VIII.

*) Коли нині ведеться православна пропаґанда у нас, то — річ дуже характеристична! — при помочи головно безженних, монахів.

кликує у нім соціяльну кризу. Отсе наслід, по пустій полові попередніх ніби аргументів, таки один заміт, з яким треба поважніше рахуватися! Пригляньмося йому близше.

Що наш духовний стан грав першорядну історичну ролю і має незабутні великі заслуги в нашім національно-культурнім і господарськім життю, про те не може бути двох думок. Особливо австрійська доба, від 40-их до 80-их років то — можна сказати — золотий вік в історії сього передового суспільного стану. Та на жаль, сі часи минули, і то мабуть безповоротно. Колись той духовний стан був одноцільний, замкнений у собі й аристократичний у найкрасшім розумінню сього слова. Духовенство було неначе одна родина; священиками з правила ставали сини священиків, „гоміпес нові“ були рідкі, а вже між жінками їх донька не-священика була невиданим білим круком. Традиція стану і роду плекалася тоді з так сказатиб шляхотським пієтизмом. Культурно, під оглядом освіти й обичаїв, тодішній священик о ціле, як кажуть, небо перевисшав решту громадян; він міг їм, як вимовляється француз, **s'imposer** себто неначе накинути свій моральний авторитет. Економічно стояв він так, що з одного боку він не був тягаром для парохіян, навпаки, часто добродієм, а з другого боку міг „штандесґемес“ жити й обезпечити своїм дітям виховання, не потрібуючи притім хапатися всяких бічних зарібків, зі шкодою для своїх душпастирських обовязків. Одначе — повторяємо — все **te tempi passati.**

Сьогодні, поперед усього, духовний стан в силі приблизно 2000 душ (у Галичині) не є вже, як колись було, всею нашою інтеліґенціею; він лише одна і то не найсильніша її частина. Сьогодні, дальше, серед того стану одиниці із старих історичних родів можна, так сказатиб, порахувати на пальцях. Навіть таких, що їх батьки були вже священиками, вже мало, зате яких 3/4—4/5 то „нові люде“, переважно з селянського стану. А давні славні їмості з священичих династій стали сьогодні невиданими птицями, а їхнє місце займили кандидатки з инших станів і без традицій їхніх попередниць. Як се гірко сказати, а воно таки так: священичий стан, на наших очах, переміняється в якусь тимчасову стацію, неначе якийсь життевий **Absteigquartier** для тих елементів, що з низів піднимаються в гору. Їхні батьки не мали нічого спільного з духовним станом і їхні діти також не матимуть... Він перестав бути привабним. В нім уже загніздилася матеріяльна нужда, яка не позволяє йому ані поширяти свого, сьогодні так необхідного, образования фахового і загального, ані удержати родини на відповідній стопі без конфліктів із совістю і... парохіянами. Так є сьогодні, а як буде за літ 20—30? Ось ерекціональні землі йдуть уже на парцеляцію, а домагання розділу Церкви від держави і засуд духовних на виключне удержання вірних щораз сильніше стукає до воріт новочасних держав. Що тоді буде, як вороги Церкви таки достукаються свого?

В таких обставинах і при таких перспективах поширення категорії безженних духовних і всьому станови відібрати клясовий характер — являється не лише історичною, життєвою необхідністю, а просто ратунком; натомість демаґоґічна боротьба з тими заходами Єрархії є вільним або невільним злочином проти Церкви й народу. Бо що в антицелібатній фурії немало злої віри, се також певно. Ось прим. наші радикали дуже побиваються за удержанням тілько жонатого духовенства. Вони знають чому. Або перейдіть у думці ряд найкрикливіших антицелібатників. Ось один старий спеціяліст від „правовірности“, жонатий з попадянкою: має семеро дітей, одначе ні одно не збогатило духовного стану. Ось другий, покійник, сам попович: мав восьмеро і так само нікого не пустив туди. А з поміж славних перемиських жреців обрядовости: хто з них дав сина на теольоґію, або дочку за попа? Се про світських; на жаль, те саме треба сказати про духовних ворогів целібату. Ось один, зі старого попівського роду: два сини і донька; всі поза духовним станом. Там другий — те саме; і так дальше. Все те, ніде правди діти, фарисейство. В найліпшім разі, сі панове подібні до тих романтичних інтелігентів, що проливають сльози з того приводу, що народна ноша затрачується, одначе самі за ніщо у світі не вбрались би прим. у гуцульський костюм, щоб у нім ходити, дарма, що їхні батьки так носилися або носяться. Вони кричать про „право“ і його ненарушність, хочби весь світ валився; їм отже в альбом виписуємо із Шторма отсі слова:

Der eine fragt: was kommt danach?
Der andre fragt nur: ist es recht?
Und also unterscheidet sich
Der Freie von dem Knecht.

ГУРТОВО. ДЕТАЙЛ.

НОВООТВОРЕНИЙ — МАҐАЗИН — **ФУТЕР**

Абрагам ФЛЯСТЕР

Львів, пл. Краківська 6.

поручає готові футра та ріжнородні скірки по конкуренційних цінах. — Для П. Т. Урядників на догідні сплати.

292 3 10

„Ротари“ це явна галузь масонів

(і. л.) Римська „Civilta cattolica“ помістила довшу розвідку, в якій на основі ріжних, головно масонських, документів виказує, що „ротари“ се без сумніву масонська орґанізація, що в многих краях стоїть з масонами у як найкращих зносинах, що дух ротарів ворожий науці Христа і кат. релігії. „Corriere della Sera“ доносить, що під цю пору істнує 2.639 клюбів в 41 державах, (про Польщу не згадує, хоч істнує клюб бодай у Варшаві).

„Ротари“ грізніші подекуди від масонів тому, що під маскою ріжних „благородних“ кличів тим лекше втягають необережних людей в масонські сіти.

ЗБІЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм

— Товаристві взаїмних обезпечень —

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Інформації уділюють місцеві аґенції.

287 8—16

Присилайте передплату!

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 2. IX. 1928 56

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „Чи ти не уважаєш, о приятелю, що ми повинні про се повідомити Велику Раду улємів і хатібів?...“

— „Я уважаю, о приятелю, що ми повинні про се повідомити Велику Раду улємів і хатібів...“

— „Чи ти не уважаєш, о приятелю, що Велика Рада улємів і хатібів повинна довго мовчки приглядатися, бо небезпечно викликати гнів Сулеймана, сина Селіма...“

— „Я уважаю, о приятелю, що Велика Рада улємів і хатібів повинна довго мовчки приглядатися, бо небезпечно викликати гнів Сулеймана, сина Селіма..“

Також Кізляр-Аґа думав, що небезпечно викликати гнів Сулеймана, сина Селіма. І тому нікому не переповів, що говорили між собою два найвисші улеми, Кемаль Пашасаде і Мугіеддін Сірек.

* * *

Вже голосно говорили в цілій столиці, що Падишах ладиться до великого весілля з бувшою служницею...

Незадоволені з того мали ще одиноку надію на матір Падишаха, що вона може перешкодить тому.

Мати Падишаха дійсно говорила з сином в справі весілля. Але що саме, ніхто не довідався. Говорила вона і з будучою невісткою. Але й се на диво остало таємницею. Тільки ріжні глухі вісти ходили про се між двораками й жінками гарему. В гаремі кружляли як оси злобні дотепи про те, що бліда невольниця принесе в посагу Падишахови. Бо дочки ханів вносили як посаг золоті ключі міст і великі богатства.

— „Тут навіть не знати, кому калим слати, бо нікому не відомо, де її рід і дім,“ говорили з зависти матері поважних турецьких домів, що мали дочок на відданю.

Настуня як у мраці дивилася на приготування великого весілля й оглядала чудові дари, „сатшу“. Як у мраці ставали перед нею спомини її першого весілля і першого любка. І вона мимохіть боялася, чи се весілля не скінчится таксамо дивно, як скінчилося перше.

Три найдостойніщі турецькі жінки оглянули Ель Хуррем по старому звичаю чи не нарушена вона. Бо правність потомства крови Падишаха мусіла бути певна понад усякий сумнів, а ніхто не може знати, чи воля Аллага не забере до себе першого сина Падишаха від иньшої жінки.

Ті оглядини так збентежили невинну Настуню, що не відкрила очей з рук своїх аж поки темна ніч не лягла на сади Падишаха. У крайнім збентеженню заснула з горячою молитвою на устах до Матери Того, котрого вирекласа. І мала передслюбної ночи дуже дивний сон.

Снилася Настуні Свята Гора Афонська місячної ночи, вся у блиску зір, оточена піною Єлиńського Моря.. І снився їй образ Матінки Бога, Воротарниці, на святім Афоні, в Іверській іконі. Снилася їй, як оживала Матінка Господня, Воротарниця. І як зійшла знад брами тихими ногами. І йшла понад води аж до Гелеспонту й до Моря Мармара. І прийшла до місця, де мила обличча молода Настуня памятного ранка на сходах з мармору. І йшла Мати Божа великим парком Падишаха і понад плятани і понад пінії прийшла до кімнати будучої султанки. І похилилася над її ложем немов рідна мати. А мала смуток і лагідність в очах. І глянула на ложе будучої султанки й тихенько сказала:

— „А хтож тобі буде дружкою, Настуню? Тиж бідна дівчина з далекої країни, без дому і без роду між людьми чужими, одна одинока, як билина в полі...“

Настуня сплакала в сні і відповіла:

Цінний дар священикам

„Пр. Серце Ісуса і священство“.*)

„Бог є любовю“. (І. Йо. 4. 16). Та правда немає у світі належного зрозуміння. Длятого у світі так мало є любови Бога. Се розуміння можуть світови дати священики, що самі ту любов знають і нею жиють. А що безконечна божа любов обявила себе через особу Господа Ісуса, головно-ж через обявлення його пресв. Серця, длятого священики, що хочуть набути знання безконечної божої любови, і нею жити і людські душі нею освячувати, є обовязані віддатися з цілою посвятою пізнаванню Г. Ісуса і наслідуванню його пресв. Серця.

Отсе є провідна гадка, яку розвиває книжка, про котру Преосв. С. Туше (еп. Орлеану) не завагався сказати, що „величаве діло св. Золотоустого „Про священство“, ше не мало ліпшого пояснення, як те, що в сій книжці находимо“. Похвалили її м. и. ще-й такі поваги, як кардинал А. Рішельмі, А. Аліярді, В. Вануттеллі, М. Рампольля, П. Мафорі і сам папа Пій X.

„Ми є тої гадки“, каже видавець франц. тексту (А. Шаріє Т. І.), що сю книжку можна уважати за дар пресв. Ісусового Серця для священиків. Їм то хоче воно обявити безконечну божу любов в тяжких наших часах. Зі всіх сторін і на всі способи зачинають нас переслідувати. Ненавистю і клеветами вдаряють на нас, всіх засобів вживає пекло, щоби нас застрашити, знеохотити, зломити. Дасть Бог, що сторінки отсеї книжочки стануть посеред тої громовиці голосом Ісуса, що кличе до своїх апостолів: „Бодріться, се я, не бійтеся. Безконечна любов чуває над вами“.

Твір цей складається з 4 частин:

Перша ч. показує нам священика, як твір безконечної любови, що його боже Серце подає людському родови, як невичерпане жередо науки й світла, милосердя і потіхи, жертви і спасення, „Як вічна любов, випливаючи з божого єства, сотворила чоловіка, так та сама любов, випливаючи з Серця Ісуса, сотворила священика; і як чоловік не найде ніколи свого правдивого щастя і совершенства, аж коли звернеться до свого Сотворителя, так і священик не осягне ніколи повноти життя і совершенства священичого, доки не звернеться до серця Ісуса...“

Друга ч. розвиває перед нами нісім головних священичих чеснот пресв. Ісусового Серця, (дух молитви, посвята, ревність, лагідність, покора, чистота, милосерде, любов до небесного Вітця, до Преч. Діви, до св. Церкви, до людських душ).

„Священик є другим Христом, бо він помазанник божий. Назначений незатертим і найвисшим знаменем божого післанця і переємника божих властий, переходить, як Христос, поміж люди, ділаючи їм добре, уздоровляючи всяку недугу і всяку слабість в народі, уділяючи світла їх розумови, потіхи в терпіннях, прощення в покуті. Се правда, що він минається, але праця його лишається. Якщо його серце священиче є подібне до Серця Христового, його праця не є працею його, як слабого і обмеженого сотворіння, але є працею Ісуса Христа, Божого священика. Серце св. Павла, є серцем Ісуса Христа. Живу же не я, но живет во мні Христос. О, якби то так завсігди можна було сказати, що серце священика, то серце Ісуса! Сю переміну свого серця осягне священик, коли буде старатися пізнати Серце Ісуса і наслідувати його чесноти.

Ту ціль хоче осягнути друга частина книжки.

Третя ч. говорить нам про любов воплоченого Слова до своїх священиків, яка виявляється від перших ударів його пресв. Серця і показується безперестанно через всі віки зі все змагаючою щедрістю.

В четвертій ч. подано збірку віддільних розважань про відносини безконечної Любови до священиків.

Булоби уймою для сеї книжки, якщо ми хотілиби в ній вишукувати або з неї подавати „гарнійші місця“. В ній все є гарне, з кождої її сторінки пливе мила, ніжна, порываюча наука повна глубоких правд про безконечну божу любов, яка просвічує розум, кріпить волю, загріває серце. Поодинокі розділи дають гарний матеріял до розважувань в місяці пресв. Ісусового Серця для священиків чи кандидатів духовного стану в семинаріях; вони можуть рівнож служити знаменитим предметом до розважувань підчас реколєкцій.

Зовнішний вигляд книжки можнаби назвати „люксусовим“. Добрий папір, гарний тип черенок, вмілий уклад і розклад друкарський, роблять дуже миле вражіння. Мало те ж друкарських похибок, лиш корректор не видержав одного правопису.

„Вручаємо священикам цей переклад книжочки „Пресв. Серця Ісуса і священство“, говорить Преосв. Єпископ Йосафат, у сім пересвідченню, що робимо для них добре діло. Є це книжочка надзвичайно цінна... дуже на часі... незвичайно корисна для людських душ... дійсно дарунок Пресв. Серця для своїх священиків“. Без сумніву скаже про неї те саме кожний, хто з нею познакомиться. Побажатиби длятого треба цілим серцем, щоб такий „дарунок Божого Серця для священика“ знайшовся як найскорше в руках всіх наших священиків.

П. Ф.

*) Переклав з французької мови Йосафат Кощиловський, єпископ Перемиський. Жовква. Накладом Т-ва „Епархіяльна Поміч“ в Перемишлі. Друкарня ОО. Василіян. 1928. — (сторін 1—265).

ФУТРА ТУХ
ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
новоотворений СКЛАД ФУТЕР
СПІЛКА Львів, Скарбківська, ч. 3.
275 13—15

РАДІО-АПАРАТИ
найновіших зразків краєвих і заграничних
поручає по приступних цінах і на добрих услівях
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-ка
ЛЬВІВ, вул. Легіонів ч. 1. і 3.
212 г **Кошториси на жадання безплатно.** 16—30

НОВО ОТВОРЕНИЙ
МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ
Р. ДЖАЛА
у Львові, вул. Хорущина 5.
побіч кіна „Аполльо“
поручає **КОВДРИ** вже по 18 зол., **МАТЕРАЦИ** по 30 зол. переробляє ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 306 2-10

— „Матінко Господня, Воротарнице! Я навіть не знаю чи в Турків є дружки...“

А Божа Мати ще нище схилилась і лагідно спитала Настуню у сні:

— „А знаєш ти, дитинко, що ти тепер зробила?“

— „Матінко Господня, здається мені, знаю. До тепер мене на силу волікли аж тут, а тепер я хочу мати велику силу, щоб добро робити при боці милого. Скажи мені, Мати, чи добрий буде муж мій, чи буде мене любити?“

— „Добрий буде муж твій, Настуню дитинко,“ сказала Мати Божа, Воротарниця. „Ти в його любови замкнеш очи свої. Всі три наречені, яких ти мала, дитинко, були добрі для тебе. Будь же добра й ти — на тім шляху високім, на земнім кладовищи, повнім сліз і роз.“

А як Мати Божа пригадала Настуні материнський обіт, плач у сні стряс нею і збудилася.

На дворі свитало.

Слюбний день вставав.

Проміння Господні вікна цілували. І десь далеко, в улицях Стамбулу військові банди грали, полки Сулеймана на торжество скликали...

* * *

А в серденьку Настуні вже грала така музика, що її головка забула про все... Забула й рідну матір в далекій країні. У її серденьку грала вже любов — страшну пісню, сильніщу від смерти. О, се не була вже ніжна й напів діточа любов до Стефана. Се була любов жінки, що так знайшла свій предмет, як знаходить туча шпиль гори, котрий освічує лискавками і бе перунами. Любов — любов — любов! Вона вже часом так кипить у нутрі, як лява у горі, хоч на склонах її ще все спокійне і зеленіють полонини і синіють мов очи тихі озера...

* * *

На великій площі гіпподрому стояли вже намети, що мінилися до сонця чудовими красками, й величній трон для султана. Почалися весільні торжества.

Невиданий блеск і пишнота сходу так осліпили оченька Настуні, що перших вісім весільних днів все помішалося їй у тямці, мов якийсь безконечний хоровід шалених танців, блисків походів, гомонів і музики. Здавалося їй, що танцюють довкруги всі покої гаремліку, всі брами селямліку, всі кінні полки султана, всі шатра на площах і навіть филі Золотого Рога і Чорного Моря. Ніколи опісля не могла в порядку пригадати собі того, що бачила і чула за девять днів свого весілля з десятим і найбільшим султаном Османів.

В султанських палатах і на площах столиці гостили сігільдарів, сіпагів, улюфеджів, хуребів, джобеджів, топджів везирів, беґів і беґлербеґів. А девятого дня, як у навечерє дня призначеного до віддання нареченої в руки будучого мужа, удався Падишах немов між двома стінами з золотої парчі і шовку, які звисали з вікон і мурів, на площу гіпподрому й під веселе грання музики засів на престолі та приняв желання найвищих урядовців і намісників. На пирі тогож вечера пив султан солодкий сорбет з чаші, різьбленої з одного туркуса. Праворуч його сидів старий заслужений муфті його діда Алі Джемалі, а ліворуч Шемс-ефенді, призначений на учителя принців. В пирі взяли участь всі професори високих шкіл і академій. Вони диспутували про учені справи. На пишно заставлених столах стояли дактилі з Баґдаду, ґранати з Шербану, риж із Базри і яблока з Ахляту, кожде ваги до сто діргем!*)

*) Стара турецька вага: 400 діргем ішло тоді на одну окку, котра рівналася теперішним 1284 кґ. Одначе ті ваги були при ріжних предметах ріжні, хоч назви мали ті самі. 100 окка = 1 кантар. Дві останні турецькі назви уживані ще досі в галицьких місточках ремісниками, хоч в інакшім значінню.

(Дальше буде.)

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

5. Катол. публіцист котрий був бунтівником

Се Йозеф Геррес (Геррес), б. гарячий революціонер і республіканець, видавець „Червового Листка", опанований ідеями французької революції, що остро воював проти „попів" („Pfaffen") в ім'я „свободи і щастя людства"... Був космополітом, відмовляв Німцям усяких політичних здібностей, а представницею людства отверто називав французьку націю, хоч сам був Німцем...

Але коли зіткнувся блище з життям, то хоч не змінився у своїм острім способі писання, змінив його зміст і від тоді одна тільки думка-ідея опанувала всю його душу і працю. Думка про те, що відродження і скріплення німецької нації можливе **тільки** на основі правдиво релігійного відродження. „Тоді — писав — кайдани впадуть самі собою. Передумовиною сього єсть витворення сильної публичної опінії, котра булаб совістю нації й тих, що нею правлять".

Се первопорядний німецький публіцист з часів, у котрих наполеонські армії неволили його Рідний Край. Головне його діло се редагування органу **„Rheinischer Merkur"** котрий мав величезний вплив на скріплення німецького народа, що досі ще ділає. Тепер чотири німецькі учені видали монументальний твір про той орган за його редагування.

Характеристика того взірцевого публіциста-редактора така. Не було жадної німецької, ні европейської справи, котрій він не присвятияби своєї уваги. Для великих засад етики мав полумінне одушевлення, всесторонне знання, розуміння всего життя й велику комбінаційну силу. Першою передумовиною журналіста уважав: **„geistige und wirtschaftliche Unabhängigkeit"**. (Духову й економічну незалежність). Тільки тоді журналіст може мати ясні очи, щоб на скрізь бачити помотані життеві справи в великих масах народа і служити йому правдою та чистотою.

На суть преси дивився так:

„Преса мусить бути не лише сухим, бездушним і безсильним звітом про те, що сталося. Щойно коли народ має участь у загальнім добробуті, коли пробує зрозуміти, що властиво діється, **коли своїми ділами й жертвами стає варт голосу і впливу,** тоді такий народ домагається таких пресових орґанів, які прилюдно вияснювалиб те, що в тім народі кипить, котрі вмілиб читати в серці нації й неустрашимо боронити його домагання й котрі вмілиб ясно і зрозуміло усвідомлювати масі те, що вона темно й несвідомо відчуває".

Пресу оцінював так — наперед загранічну, чужу:

Преса французького народу, котрий стратив свого королівського провідника (так писав колись завзятий республиканець Геррес), пуста і без значіння.

Англійська преса надто односторонна, се преса островів, на котрих вона виходить. Вона свобідна й відважна у вислові, але обмежена й часто тупа. Одначе рідко вихиляється з природної лінії.

Німецьку пресу оцінював коротко: В ній щойно **зачинає** рухатися лучший дух. Зате мав до неї більше дезітератів. І так:

1. Хтось прецінь мусить бути, щоб говорити правду.

2. Се завдання має преса. Ту правду повинна вона голосити свобідно, але придержуючись міри й дисципліни у формі вислову.

3. Змістом тої правди повинно бути те, що всіх гнете і чого всі бажають.

4. Особи тих, що голосять правду, повинні бути оточені поважанням, посуненим до свого рода святости, як кождий бесідник — поки він через свідому вину брехні не втратить того права на пошану.

5. Хто йде правим шляхом, той з правила не боїться отвертости. А ті, що їх „основа" грязь і темнота, очевидно волять виступати закрито. Тут порушено важну справу анонімности в пресі. Вона в засадничих справах з правила недопустима. Але нема правила без вийму. Є й такі часи, коли руйники довели вже публичну думку до такого степеня хороби і слабости, що вони можуть виступати отверто, а оборонці ладу й дисципліни не мають просто де і як виступати отверто.

6. Уряди не повинні обмежувати свободи преси. Вся штука правління полягає виключно на зрозумінню знаків часу й діланню після того зрозуміння.

7. Особливо в тяжких часах преса не сміє бути пустим відголосом подій: вона мусить відбивати надії, бажання й переконання нації й не вільно про те мовчати нікому з тих, котрим Бог дав силу слова й бесіди.

8. Пресові органи мають обовязок займати свобідне становище до подій часу.

9. Видавці мають обовязок добирати першорядних співробітників і в той спосіб придбати собі вартість у своїм народі. Тоді він буде їх цінити згодом як своїх представників.

9. Себе уважав Геррес тільки оруддям власного інстинкту, котрий вкладає на нього одно-завдання: без бічних замірів — писати правду, без иньших цілей як тільки тої, щоб усувати блуди і змагати все до лучшого.

10. Погляд того колишнього бунтаря на бунтівництво, яке йому до кінця не перестали закидати, був в часі його зрілости такий: Часи бунтівництва се такі часи, в яких люде, що стали горді ізза довгого мира, доводять до проливу крови, котрої в них назбиралося за багато. В дійсности одначе нема такої нормальної людини, яка булаб настільки дурна, щоб підкопувати трон своєї Батьківщини. Навпаки — люди нормальні мають почуття потреби скріпляти престоли, щоб були сильні внутрі й на зовні та становили запоруку спокою й безпеченства для народа. Цікаво, що Геррес, сам колись дуже червоний революціонер, між пружинами бунтівництва наводить — розкішне життя (Üppigkeit). І слушно! Бо живучі в убожестві маси ніде й ніколи не викликають революцій, немов інстинктом прочуваючи, що всяка руїна доводить до ще гіршої біди і нужди. Вони тільки даються **потягнути** до розрухів тим, які маючи легке життя, хочуть ще лекшого, а часто взагалі не знають, чого хочуть і тому роблять бунти, використовуючи нужду мас. Що се правда, доказує ясно французька революція, котра вийшла з кімнат інтелігентів і з сальонів богатих людей. Також сучасної нам російської революції не робили ні селяне ні

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ранше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, **вул. Галицька ч. 16.**
поручає **новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців.**
247 12—30

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 18—30

Науковий фейлетон „Н. Зорі" з 2. IX. 1928.

БОРИС КУДРИК

Франц Шуберт

В 100-літні роковини смерти 1828—1928.

(Докінчення).

В інструментальній творчости Ш-а держить прім, очевидно, с о н а т а. Вже було сказано, що Ш. находився в вічному вирі щораз то нових патхнінь, і се йому не позволювало довго викінчувати та вигладжувати (тільки деякі п і с н і істнують у кількох перерібках). Ся недостача викінчення відбилася в нього спеціяльно на будові сонати. Коли Беетовен розвиває свою сонатну тематику строго льоґічно, на лад стратеґічної операції, інжінерського пляну або діялєктичної розправи, обдумуючи кожну найменшу подробицю та переводячи послідовно тему чи мотив через ряд ріжних терть аж до остаточної побідної розвязки — Ш. одначе („жіноча натура", як справедливо замітив Шуман) йде тут часто за голосом змінчивого настрою, відбігає від головної теми, накопичує щораз то нові теми, не конче орґанічно звязкі зі собою, або противно, роздовжує уступ через повторювання цілих відтинків (нераз аж тричі), чим спинює розвиток музичного дійства. Наслідком сего повстають ті славні „небесні довжини" (himmlische Längen), як звав їх Шуман. Одначе, що се не наслідок якогось незнання форми, видно з того, що сей сам Ш. уміє бути в сонаті часом звязким — пр. у фортепянній „сонаті-фантазії" op. 78, у квартеті D-moll, у сімфонії H-moll. Найбільше згаданих нерівностей форми бачимо в його фортепянних сонатах.

Крім того, він залюбки перебирав теми власних пісень до інструментальних великотворів, звичайно до повільних уступів. Так пр. у фортеп. фантазії C-dur стрінемо середню тему з „Мандрівника"; в смичк. квартеті D-moll — тему з пісні „Смерть і дівчина"; в фортеп. квінтеті A-dur — „Пструга" і т. п.

Пічнемо від орхестральних творів. З вісьмох сімфоній визначуються дві останні, H moll (1822) і C-dur (1823). Перша з них, „нескінчена", тільки алеґро і ададжіо, се наче фільософічна поема, якої зміст: після траґічних змагань земного життя (алеґро H-moll) — ясна, блаженна тишина засвіта! (ададжіо E-dur). Сімфонія C-dur, ††) се мов рекапітуляція всієї творчости Ш-а; тут на пращання, він показує себе цілого в усіх можливих відтінках своєї особистости. В повільнім уступі вдаряє нас українська нота. — З прочих сімфоній згадати би ще лише „Траґічну" C-moll та шесту C-dur, предтечу вище згаданої „великої C-dur". Прочі твори на орхестру, се 2 увертюри в „італійському стилю" та численні „Німецькі танці" (Deutsche Tänze), себто вальси й лендлери.

††) Рукопис відкритий Шуманом 1838 р.

Перейдім до *камеральної музики*. З кільканайцятьох смичкових квартетів найбільше відомі три останні: іділлічно настроєний A-moll, страховинний D-moll (в ньому повільний уступ G-moll з варіяціями на тему: „Смерть і дівчина") та патетичний G-dur, повний сміливих модуляційних скоків, головно в ададжіо (E moll). Побіч сих трьох головних квартетів стоїть гідно фраґмент квартета C-moll (аллеґро), бурхливо настроєне, як усі аллеґра в тій тонації. — Смичковий квінтет C-dur на 2 скрипці, віолю та 2 віольончелі, є твором могутніх розмірів. Замітний тут яркий контраст межи скерцом, повним замашистої веселости (C-dur) — а його тріом B-moll в стилю похоронного маршу. Фінале починається мольовою, ніби коломийковою темою. — Звісний октет F-dur (на 2 скрипці, віолю, віольончелю, контрабас, кляринет, фаґот і вальторн) з 6-ох уступів на лад септета Беетовена, є наче перекладом тамтого твору на Ш-івську мову і саме тут тим різкіше зарисовуються стилеві ріжниці обох композиторів!

Остають ще камеральні твори з участю фортепяна. На 1-му місці стоять оба трія на фортепян, скрипку та віольончелю, B-dur та Es-dur. В обох форма звязка, як рідко у Ш-а. Перше з обох більш ліричне, друге більш енергічне, а в обох чимало поліфонічних місць. Побіч сих 2 трій маємо ще й нотурно Es-dur op. 147 на таку саму обсаду — рід настроєвого ададжія. —

робітництво, тільки інтелігенти й люде богаті. Царя не скидали з престола ні робітники, ні хлопи — тільки богачі типу Гучкова, котрі потому гинули „под стенкою". Так само сучасну нам велику революцію в Китаю зробили не китайські хлопи й робітники, тільки китайські білоручки-інтелігенти.

Два роки всего редагував Йосиф Геррес „Райнського Меркура" в часі 20-літної неволі Німеччини під владою Наполеона. Сучасний Герресови публіцист Карло Іммерман, одна з найясніших голов Німеччини, так оцінив працю Герреса:

Визвольна війна Німців проти Наполеона була диким молодиком, котрий без памяти товкся. Щойно над Райном (де працював Геррес), став той дикий молодець мужчиною, бо зрозумів, чого хоче й куди йде: розумний посол Божий показав тому молодикови шляхи і стежки куди йти, міряючи зусилля монархів і народів та уважаючи, щоб маса мала відповідний порох. „Райнський Меркур" був сумлінням свого часу. —

Д О П И С И

ЖДИНЯ (Горлицький пов.). Невдалий замах „православних". Два тижні наперед повідомляв „Голос Народа" про панахиду дня 5. VIII. на цмінтарі в Ждині за душу пок. Максима Сандовича, б. прав. священика, вбитого австрійським військом. Не дивлячись на письменний спротив (гл. низше) Старшини пар. Ждиня, прибули до нас 4 правосл. батюшки з о. Іваськовим з Тиляви на чолі та громадою своїх вірних, та навіть з деякими ніби ще грекокатоликами, намагаючись вдертися на тут. цвинтар. Одначе Ждиняне пізнали, що не йде тут про панахиду, але радше про спробу розгрому тут гр. католицької парохії. Тому начальники гром. Ждині й Луга рішучо заборонили „православним" вступ на цмінтар. По довгих переговорах розложилися „православні" на сумежній з цмінтарем луці, де й відправили Сл. Божу (без антимінса!) й парастас (у світлих ризах — в неділю!). Підчас Богослуження були 3 „проповіди". Хоч промовці застерігалися, що не приїхали на аґітацію, то, як звичайно, не обійшлося без нападів на св. Отця, наших епископів та священиків. При тім дісталося й усім радним Ждині й начальникови громад Ждині й Луга, а навіть Т. Сандовичеви, батькови пок. Максима. Прізвища й епітети були справді „гідні" авторів. „Проповіди" були крикливі, без льогічної звязи, ворожі до гр.-католиків. Підчас Богослуження матушки крутилися між селянками й записували собі деякі адреси. На загал ціла панахида мала вигляд політичного віча, а не християнського Богослуження. На людей привикших до спокійної бесіди наших проповідників така лайка робила як найгірше вражіння. Дуже нас дивує, що й деякі інтелігентні греко-католики (з Смереківця та Сквіртного) брали участь у прав. пропаганді, хоч знають в чию вона йде користь. Та не менше дивно й те, що в католицькій державі некатолицькі православні батюшки можуть апостолувати не лиш на Поліссю й Волині, де живуть православні, — але і в Галичині поміж греко-католиками. Натомість нашим греко-католицьким священикам з Галичини вступ і праця на Поліссю й Волині заборонені! — Словом, чому то православні священики Polskiego Autokefalicznego kościoła prawosławnego тішаться в Польші більшою свободою рухів чим наші!

Розважте, кому з ким по дорозі!

Не-православний!

P. S. Для ілюстрації ще документи часу: I. Заява (Старшини пар. Ждиня): В числі Голосу Народа з дня 29. VII. 1928 ч. появилася нотатка, що дня 5. серпня с. р. на цмінтарі в Ждині буде відспівана Панахида за душу бл. п. Максима Сандовича. Підпис: Комітет шануючий память небіщика. Ввиду сего що вище наведена нотатка появилася без відома членів гр-католицької парохії Ждиня з Конечною і проти їх волі, зібрані Сеніори гр-кат. парохії Ждиня по переведеній дискусії одноздушно порішили дня 3. серпня 1928 подати непрошеним гостям слідуючу заяву. 1. Як сеніори гр-католицької парохії Ждиня з Конечною стверджуємо, що запрошуючий на сю відправу Комітет увійшов в наші права, як властителів цмінтаря в Ждині. Цмінтар в Ждині є власностию гр-католицької громади парохіяльної в Ждині і ніхто ним без нашого відома і без нашої згоди не може розпоряджувати самовільно. В слід за сим ми забороняємо вступу на цмінтар непрошеним гостям в дні 5. серпня 1928. 2. Як сеніори гр-католицької парохії Ждиня з Конечною стверджуємо, що не належимо до повисше названого Комітету ані не знаємо таких, які належались би. Ми не бажаємо собі такої Панахиди, яка булаб протикатолицькою демонстрацією, яка внеслаби в наше наскрізь католицьке село іскру релігійної борби, яка в наших сусідних селах нищить святощі нашого народа, підкопує всяку релігійність а в слід за сим і мораль. 3. Стверджуємо, що Тимотей Сандович, отець бл. п. Максима Сандовича і Николай Сандович, брат небіщика в нашій присутности заявляють, що вони ніколи не належали, не належать і не наміряють належати до Polskiego Autokefalicznego Kościoła prawosławnego, якого емісаріями являються непрошені гості; вслід за тим не бажають собі Панахиди в дні 5. VIII. 1928 співаної священиками Polskiego Autokefalicznego Kościoła prawosławnego. 4. Стверджуємо, що в цілій гр-католицькій парохії Ждиня з Конечною нема ані одного деклярованого члена Polskiego Autokefalicznego Kościoła prawoslawnego — тим самим усякі прислуги, чи труди зі сторони емісаріїв того костела є зайві. 5. Сю заяву по підписаню подаємо до Староства і на Постерунок Поліції в Ждині а кромі сего самі предпринимаємо всякі міри осторожности і зуміємо дати непрошеним відповідну відправу.

Ждиня, дня 3. серпня 1928.

Сеніори гр.-католицкої парохії Ждиня: (Слідують підписи.)

II. Niniejszem poświadczam, iż list adresowany „do Urzędu parafjalnego Polsk. Autokefalicznego kościoła prawosławnego w Radocynie" odebralem dzisiejszego dnia.

Radocyna dnia 4. sierpnia 1928.

ks. B. Świrszczewski

(печать) Urząd Parafji Prawosławnej we wsi Radocina, pow. Gorlice. Православный Урядъ Парохіяльный въ Радоцынѣ.

ТРИКОТАЖІ, сукні

в новоотвореній магазині

казочно дешево!

214 a **Коперника 17.** 11—30

КРАВАТИ Іван Рідль Львів вул. Академічна 2.

267 8—50п

257 **На догідних услівях** 11—20

по цінах точно готівкових продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма

ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР

Львів, вул. Слонечна 9., тел. 15-32.

Дальше йде великий квінтет A-dur на фортепян, скрипку, віолю, віольончелю і контрабас, пятиступовий, повний пленеристично-погідного настрою — в ньому анданте з варіяціями має тему з пісні „Пструг", звідсіль назва „Forellen-Quintett". Прочі того рода камеральні твори се: соната A-moll на фортепян та „арпеджіоне" (тепер невживаний інструмент — не то ґітара, не то віольончеля, — сей твір грається тепер на віольончелі), твори на фортепян і скрипку, як: 3 сонатіни, соната C-dur, рондо H-moll, фантазія з варіяціями на тему власної пісні „Всохлі квітки" і т. п.

На кінець фортепянні твори — наперід на 2 руки. Межи 12-ма сонатами найвисше стоять: „фантазія-соната" G-dur op. 78 (найбільш викінчена в формі), — A-moll op. 122, картина душевної боротьби — H-dur op. 147, повна сміливих модуляцій та три посмертні: A-moll, C-dur і B-dur (всі 1828), навіяні настроєм пращання з життям (прим. похоронне ададжіо Cis-moll останньої). Менше знаною є пятиступова соната E-dur (op. post.). якої 2-ий уступ Allegretto $^3/_4$ антіципує потрохи скерцо E-dur Шопена. — Велика 4-уступова фантазія C-dur, „Wanderer-Phantasie",***) пронизана вся дактилічним ритмом головного мотиву з пісні „Мандрівник". Ціла тема зі сеї пісні виступає в варіяційнім ададжіо Cis-moll. Кінцеве фуґато сеї фантазії гармонічно і кольористично підсувається близонько під Ліста. — Прочі фортепянні твори, се мініятури: 4 емпромпті op. 90 і другі 4 емпр. op. 142, „Музичні моменти" op. 94, ададжіо й рондо E-dur, 2 скерца, 3 „Klavierstücke" (1828) — все перлини фортепянної лірики та перші ластівки музичного романтизму. Решту творять танці — вальси, лендлери, еккосези, ґальопи.†††)

Чотироручний фортепянний стиль випосажив Ш. щойно кольористичними та контрапунктичними богатствами. З величезної тьми його чотироручних творів визначуються згадані вже Divertissiment hongrois і фантазія F-moll (одна з найглибших його річий взагалі), дальше соната B-dur (з фіналом ...As-dur!) Grand Duo C-dur (рід сонати; з'інсрументував її опісля Йоахім), варіяції B-moll на старофранцуську тему (посвячені Беетовенові), аллеґро A-moll („Життєві бурі"), фуґа E-moll, рондо A-dur. Чимало маємо тут також маршів (як „військові", „геройські", „характеристичні", славний „Марш кінноти" C-dur $^6/_8$). Маршеві надає Ш. часто форму аллеґра, а навіть лучаються тут поліфонічні місця.

Збірне видання творів Ш-а (вид. Брайкопф і Гертель, Липськ) числить звиж 20 серій. Довершив сеї праці (за ініціятивою Брамса) наш земляк, проф. *Евзебій Мандичевський*, архівар муз. т-ва у Відні.

На кінець дещо загального про стиль Ш-а. Мимо ріжниць стоса між поодинокими ділянками його творчости, його стиль усюди той сам і легко дається пізнати. Його гармоніка, ще більш, чим Беетовенівська, напестрена рясно сміливими й далекими модуляціями. До гармонічних питоменностей його належить часте вживання тризвука III степені в дуровій тонації, тонікалізація VII степені — не хибує тут навіть паралель квінт та октав. Також любить Ш. оперувати деякими постійними ритмами, надаючи їм ляйтмотивічне значіння — пр. ритм: чвертка, — дві вісімці — 2 чвертці, звичайно на однім або 2 тонах. Його інструментація, богата й барвиста, разом з Веберівською творить поміст від Беетовена до Ваґнера. Фортепянний його стиль має частий нахил до орхестральности, одначе початий з духа інструмента і не вбогий на пяністичні проблєми.

Стиль Ш-а вплинув сильно на більшість музичного покоління XIX ст. — головно на Шумана, Шопена, Ваґнера, Ліста, Брамса, Брукнера та славянських композиторів — з наших: уже потрохи на Вербицького, більшеж на Анат. Вахнянина та Людкевича.

***) Ліст переробив її на твір з орхестрою, не змінивши нічого в формі ані в тематиці.

†††) Вальси Ш-а опрацював Ліст у парафразах „Soirées de Vienne". — Еккосез, се танець шкотського походження, в такті $^2/_4$ і досить скорому темпі.

Присилайте передплату!

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Сельма Ляґерлєф та її епоха

(З приводу 70-ліття її уродин).

Недавно в Швеції святкували 70-ліття уродин славної шведської письменниці Сельми Ляґерлєф, авторки чудових романтичних повістей, леґенд і новель, в котрих часто відбиваються правдивий християнський світогляд та щиро-християнські почуття й настрої письменниці.

С. Ляґерлєф народилася в 1858 р. Дитячі літа й молодість провела вона в Вермеляндії, „серці Швеції", „північній Швайцарії". Сей край славиться в Швеції гарними мальовничими („швайцарськими") краєвидами. До сього часу зберігаються в нім романтичні й героїчні перекази з минулого Швеції. Виховуючись серед мальовничої природи, слухаючи з дитячих літ величніх переказів і леґенд, Ляґерлєф в ранній молодости вповіла в себе ту своєрідну романтичну поетичність, якою відзначаються її твори. В 1885—1895 р.р. Ляґерлєф була народною вчителькою. В тім часі й почала друкувати свої перші новелі-леґенди.

Се був час, коли в шведськім письменстві панувала глибока літературна криза. В серед. XIX в. в шведськім письменстві (взагалі — переважно романтичнім) одержав перемогу реалізм. Але в кінці 1870-их та на поч. 1880-их р.р. шведський реалізм дійшов до крайностей і перенявся соціяльним утопістичним реформаторством та взагалі неґативною ідеольоґією. Великий вплив на шведську літературу здобув під той час даньский жид-атеїст Ґеорґ Брандес, поверховний мислитель і блискучий та неглибокий і неориґінальний критик, котрому однак пошастило — завдяки гарному стилеві та сміливим ліберальним твердженням — здобути популярність не тільки в Данії та в Швеції, але і в инших краях Европи. Під впливом Брандеса, шведські письменники-реалісти 1870-их р.р. Авґ. Стріндберґ, А. Аґрель, Геєрштам, Моляндер, Анна Едґрен та инші почали в найтемнішому світлі малювати у своїх творах „експльоататорські" інстинкти, „буржуазію" суспільства та різко критикувати й осуджувати „традиційні пересуди й забобони" в родиннім, шлюбнім і взагалі в громадянськім життю. Особливо гостро бичував „буржуазне" громадянство та його „забобони" у своїх романах, повістях і драмах талановитий шведський письменник Стріндберґ. Але вкінці його руїнницька літературна діяльність зустріла рішучу одсіч в шведськім громадянстві (котре як відомо є одним з найкультурніших в Европі) та в шведській літературі. Виданий в 1882 р. Стріндберґом роман „Нове царство" викликав таку бурю протесту, що автор мусів покинути Швецію й виїхав на довший час до Німеччини. Разом з тим і в письменстві почалася реакція проти скрайного реалізму й соціялістичного неґативізму та руїнництва, найвидатнішим виразником котрих був тоді в Швеції Стріндберґ.*) В 1870 р.р. виступила на шлях літературної діяльности ціла ґрупа молодих шведських письменників-новоромантиків, що відродили у шведськім письменстві старі, славні традиції шведського романтизму. Найвидатнішою та найталановитішою серед них була власне Ляґерлєф.

Літературну славу здобула вона повістю „Gösta Birling saga", нагороджену на літературнім конкурсі журнала „Iduna"**) в 1895 р. Ся чудова повість, писана ніжними фарбами, далека від всякої неморальности і дуже близька своїм духом і настроями до щиро-християнської, католицької етики, викликала загальні симпатії й популярність тоді ще молодої письменниці. Сей твір перекладений майже на всі культурні мови. Тільки ми, Українці, не маємо досі свого перекладу сеї гарної повісти, котра могла би бути, як і більшість иньших її творів, дуже доброю лектурою для молоді.

По виході в світ „Повісти про Ґесту Бірлінґа" Ляґерлєф зайняла одно з найпочесніших місць у шведській літературі. Вона могла тоді покинути учительську посаду й віддатися виключно літературній праці. Крім численних повістей і новель з сюжетами, позиченими зі шведських леґенд та переказів про недавне й далеке минуле, Ляґерлєф написала низку прегарних „Леґенд про Христа". Сюжети сих леґенд дуже вдатно вибрані переважно з християнських „апокрифів" й оброблені старанною й ніжною рукою віруючої поетки-художниці. Дуже гарні також її „леґенди" на сюжети з історії хрестоносних походів. Окремо треба згадати один з найглибших її творів „Чудеса антихриста". З мистецького боку сей твір щоправда не дорівнює „Леґендам про Христа" та скандинавським леґендам і повістям Ляґерлєф. Але по глибині думки се один із найзначніших її творів. В „Чудесах антихриста" розкриває письменниця антихристіянську природу сучасного соціялізму й органічний, нерозривний звязок соціялізму з антихристіянством. Ні „Чудеса антихриста", ні більша частина її „Леґенд про Христа" на українську мову не перекладені. В українськім перекладі маємо лише кілька скандинавських леґенд і оповідань Ляґерлєф (виданих під спільним наголовком „Королева Півночи") і 2—3 її новелі з циклю „Леґенд про Христа" („Різдвяна ніч", „Криниця трох мудрців".)

В 1909 р. Ляґерлєф одержала премію Нобля. Се був перший випадок, що Нобльову нагороду дістала жінка (від коли премію Нобля почала присуджувати Стокгольмська Академія). Другою визначною нагородою для Ляґерлєф був вибір її в члени Стокгольмської Академії. І не тільки в Швеції, але по всіх культурних країнах творчість Ляґерлєф тішиться заслуженим признанням і популярністю. Головна причина успіху її творів і заразом головна їх принада — се гармонійне сполучення реально-можливого з поміркованою фантастикою, зєднання дійсности з ідеалом і — наконець — сполучення високої мистецької вартости з величним етичним світоглядом. Мимо того, що Ляґерлєф уродилася, виховалася і весь вік жила і живе в протестантській країні, в її поглядах немає нічого істотно протестантського. Навпаки, вона далеко ближча до католицтва, ніж до протестантизму. Варто уваги, з якою пошаною говорить письменниця про „Св. Римського Первосвященика" в своїй повісті „Чудеса антихриста". З яким щирим, далеким від протестантства, пієтизмом змальовує вона життя Дитини Христа в своїх „Леґендах", згадує про чудеса, сотворені Христом, описує поворот хрестоносця зі Св. Землі з св. огнем від Гробу Господнього. Додаймо ще рядки, перейняті глибокою пошаною до св. образів у пов. „Ґеста-Бірлінґ" і слова догани тому щирому протестантові, котрий — направляючи стару церкву — казав замалювати та викинути в озеро святі ікони... І багато инш. подібних місць знайдемо в творах Ляґерлєф. Але найголовніше се її етичні християнські погляди, як сказано — безсумнівно в великій мірі ближчі до католицької, ніж до протестантської морали.

Останними часами письменниця, очевидно з огляду на свій поважний вік, пише небагато, але всеж таки ще не покинула літературної праці.

Вкінці, лишається побажати, щоби принаймні найлучші з її творів хоч тепер перекладено на українську мову.

Ольга Кавецька.

*) Пізніше Стріндберґ рішуче зірвав з соціялізмом і навіть вдався в протилежну крайність — надмірного індивідуалізму.

**) Сей журнал заснований ще на початку XIX ст. В історії шведської літератури першої пол. XIX в. відограв він видатну ролю, будучи органом національно-романтичного (так зв. „ґотського") напряму. В 1880 р.р. він причинився до відродження національно-героїчного романтизму.

Бібліоґрафія

НА ШЛЯХУ БОГА. D-r Friedrich T. Aschkenasy. AUF GOTTES WEGEN, 1928. Verlag M. W. Kaufmann, Leipzig, B. 8°. Стор. 440.

Під цим заголовком вийшов недавно великий твір д-ра Ф. Ашкеназого, котрий без сумніву являється небуденною появою на сучасному книгарському ринку. Та як воно не дивно, — досіль він не найшов ніякого відгомону в українській пресі, коли як німецька преса так і польська краєва звернула на нього свою бачну увагу.

„На шляху Бога" („Auf Gottes Wegen") заслуговує на увагу з двох сторін: ізза нових думок, що їх автор в своїому творі торкає і ізза самого походження, образування та традиції автора.

Д-р Ашкенази — син жидівського народа. По прочитанні його твору важко найти гостру межу між жидівством а християнством у його розумінні, — ці два світи лучаться в одну, просто нерозривну цілість. І тому саме годі сказати, чим під сучасну хвилю є автор, жидом чи християнином, бо його твір це не теоретичні розгляди, чи на основі джерел сухі міркування, а просто внутрішна віра, його незломна суть.

„Правда є одинока й вічна — є тільки одна правда, а всі дороги Бога ведуть до Єрусалиму" — пише автор у вступі. Що більше, ми є під впливом „незрозумілого а навіть зле зрозумілого жидівства як рівнож і християнства" — ось питання, котрі мучать автора й котрі він силкується розвязати беручи під увагу розбитий, розтерзаний душевний стан сучасности.

Беручи за основу свойого погляду безпосередну й нероздільну лучність Старого й Нового Завіта автор ділить свій твір на три частини: 1) Біблійна космоґонія. Бог в долі одиниці й долі народів; 2) Орґанічна й неорґанічна природа, людина, шлях до Бога і т. д.; і 3) Краса, сила, соціяльне питання і т. д. В тому випадку одначе не йде нам про цитування поглядів автора, вони надто цікаві й надто їх багато, щоби можна їх було тут переказати. Рівночасно торкаються вони ділянки, в котрій легко можна згубити стежку до світла й найтися в непроглядній теміні. Ми бажалиб тільки звернути увагу на цей твір всіх, котрим залежить на „mehr Licht" в цій справі, тимбільше, що твір повстав в сучасних обставинах і в тамтому таборі, таборі так далекому від наших поглядів і переконань.

„Віра й наука — два світи в одному..." Це в свойому роді заложення автора.

І даний твір не тільки цікавий своїм змістом і поглядами, як ще більше формою писання, своїм стилем і засобом та добором понять і слів. Це не строго науковий, зимний, річевий, академічний трактат, а внутрішне, глибоко відчуте й горячо віддане переконання автора, котре мимоволі передається читачеві...

Але чи слушно?

Д-р Гр. Лужницький.

ФУТРА дамські, мужеські та скірки поручає найдешевше **ГОРОВІЦ і Ска** Львів, ул. Краківська 4.
293 Телєфон 54—12. 2-10

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Пастирський лист Папи до литовських епископів опублікований в останнім числі „Acta Apostolicae Sedis". Св. отець дякує епископам за це, що відвідали його сейчас по утворенню литовської церковної провінції та висловлює їм признання за ревність у праці на вихованням молоді. Для переведення цего завдання потрібна передовсім згідна співпраця: громадянства, родини і Церкви. Конечна є церковна акція, що повинна мати на ціли впоювати в молодь підстави доброго і чесного життя, словом віри і побожности. Св. Отець тішиться, що епископи рішили подбати про християнські школи, котрі повинні дати батьківщині добрих горожан. Епископи повинні теж звернути увагу на добре приготування кандидатів до духовного стану та зміцнювати духовенство в церковній дисципліні і в виконуванню душпастирських обовязків. Вкінці підкреслює Папа великанське значіння Катол. Акції, якій то справі і в конкордаті Апост. Столиці з Литвою присвячено окрему увагу. Св. Отець уважає, що катол. акція повинна провадитися після сих вказівок, які подано в Його першій енцикліці, та при всяких инших нагодах. Св. Отець уділює на закінчення литовським епископам, духовенству і всім вірним Апостольського благословення.

Катол. Акція і політичні партії. В пастирськім листі до литовських епископів висловлюється Св. Отець слідуючо про відношення Катол. Акції до політичних партій: Катол. акцію повинен підперти загал католиків для загального добра і для поступу батьківщини, треба одначе вистерігатися замкнення в тісних рамках партії та вмішування в політичні справи. Хай уступлять партійні згляди, коли йде про справи релігії, через котрі держава дізнає найбільші і правдиві користи. Катол. Акція се ніщо инше тільки акція релігійна, тому нехай не спирається на партійности, але хай буде ціллю згідної співпраці всіх католиків. Хай отже католики — керманичі і члени Катол. Акції пригадають собі мудрі слова Нашого бл. п. Льва XIII (в енцикліці („Cum multa") а саме, що „треба відкинути руїнницькі погляди сих людей, котрі утотожнюють релігію з якоюнебудь політичною партією і то навіть так далеко, що прихильників инших партій не вважають майже католиками. Се якраз зробило-б з високої справи релігії поле для політичних партійних пописів, розбилоби братерську згоду і далоб дорогу богатьом злощасним наслідкам...". Отже нехай духовенство передовсім відлучить Катол. Акцію від політично-партійних справ. Воно покликане, щоби дбати про релігійні справи цілого народа і не годиться, щоб воно оставало на услугах якоїнебудь партії.

Австралійські протестанти і масонські льожі стейту Савт Уелсу, — як повідомляє співробітник лондонського „Юніверз" з Мельбурна, — звернулися вдруге до премєра міністрів з жаданням, щоби уряд заборонив урядження Евхаристійної процесії, котра предвиджена в програмі Евхар. Конгресу в Сідней. Австралійський премєр міністрів Бевен відповів на се жадання дослівно так: „Хто не бажає взяти участи в релігійній маніфестації, тому вільно не виходити з дому. Колиб одначе хто намагався заколотити публичний порядок, то річчу уряду буде видати відповідні зарядження.

Конгрес „релігійних соціялістів" відбувся недавно в Мангаймі — при чисельній участи протестантських пасторів. Очевидно, що „релігійні соціялісти" тільки довго радили і дискутували над виданням маніфесту, в якім закликається повалити „капіталістичний лад" і завести соціялістичний. Конґрес виступав остро проти катол. і евангельських робітничих союзів і домагався заведення світської школи, бо як заявив оден протестантський пастор, віроісповідне виховання се впоювання поглядів пануючих верств під покришкою релігії. В конгресі тім брали теж участь навіть деякі загорілі „марксисти". Словом: вавилонська вежа.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬША. Буджет міністерства публичних робіт на слідуючий рік вже усталений і в порівнанню з попереднім роком є побільшений на 45%. На нові будови призначено 4,300.000, на консервацію 2,200.000 і на ремонти 1,700.000.

Заборона ввозу пшениці і житньої муки до Польщі в часі від 1—30 вересня ц. р. ухвалена розпорядком Ради Міністрів.

Додаток для урядників у висоті 15% місячної платні буде виплачений 1. жовтня, 1. листопада і 1. грудня ц.р.

НАЙБІЛЬШИМ СКЛАДОМ
СУКНА, ПОЛОТНА, ШОВКУ і ФУТЕР
в ЗОЛОЧЕВІ
є фірма
ЛЕВ ОППЕР
Найліпший товар за правдиво дешеву ціну.
308 1—8

Заворушення „на Павяку". Арештованого комуністичного посла Ланцуцького замкнено у варшавській тюрмі „на Павяку". З цього приводу почали комуністичні вязні маніфестувати в честь увязненого посла, при чому здемолювали ряд келий та понищили в них ціле урядження. Частину опірних вязнів вивезено 26-го до тюрми у Вронках.

IV-ий конгрес національних меншостей, в якім беруть участь представники 30 меншин з 14 держав почав свої наради в Женеві 29. ц. м.

Апост. Престіл і пакт Келлоґа. „Аґенція Всходня" доносить з Риму, що Св. Отець думає виготовити енцикліку, в котрій займеться справою світового мира і висловить своє признання для пакту Келлоґа.

Пошукування за Амундсеном не вгавають, хоч мало надії, щоб він ще був в живих. Якраз тепер на півночі топляться леди і це є безперервною загрозою життя для розбитків. 28-го ц. м. виплинув криголом „Крассін" з порту Берґен у напрямі землі Франца Иосифа.

Нові книжки

D-R H. W. THIES: „Wäsche und Waschen im Haushalt". З ілюстраціями. Липськ, 1928. Ціна 2 м.

Се знаменита праця директора Інституту для текстильних дослідів. Автор виводить у ній, що білизна се найцінніща часть движимого майна родини й поучує німецьких господинь, як купувати білизну і як її прати з малим трудом а з добрим успіхом і шануючи білизну. Опріч того подає вказівки, як розумітися на ріжних родах білизни і їх вартости та видержливости.

НОВИНКИ

Гість з Чехословаччини. Нашу Редакцію відвідав 30 ц. м. відомий приятель Українців, Чех о. д-р Йосиф Вашіца професор богословського факультету ім. св. Кирила і Методія в Оломунци. О. д-р Вашіца знаний дослідник історії і побуту закарпатських Українців. Ціль подорожи: призбирання потрібних матеріялів з життя нашого духовенства й народу зокрема щодо східного питання.

Грізна заразлива хвороба, яку лікарі назвали „денґ", пощирюється катастрофально в Греції, головно в Атенах. Обяв хвороби — висока горячка. В Атенах, як пише „Юнайтед Прессс" нема родини, де не булоб хворих. Саме місто робить враження великого шпиталя. Уряди нечинні, торговельний і комунікаційний рух здержаний. В однім уряді, де працювало 200 осіб, лиш 20 здорових. Страти великанські. Грецький уряд звернувся з просьбою о лікарську поміч до Ліґи Народів.

— **Останки допотопової потвори найшли під Ярославом.** В громаді Монина Мала тамошній господар Степан Зазуля, що має господарство в присілку Собітин, копаючи в полі й перекопавши доволі глибоко землю, найшов великанську кість, що безумовно походить із якогось допотового звіра. Як здається, звір мусів бути потвором неаби якої величини. бо кість, що є останком якогось суставу, мабуть колінного, має 85 цм. обсягу. Таксамо великих розмірів є інші части кістяка, часть стегна має 53 цм., а горішнє передстегня 73 цм.

— **Статистика населення в минулому.** Число населення римської держави в часі її найбільшого розширення виносило всего 25 міліонів людей, з чого 7 міліонів припадало на Єгипет. Коло 1500 по Хр. мала Анґлія тільки 3·7 міліонів населення, Франція 13·5 міліонів, Німеччина 10·3 міліонів, Росія тільки 2 міліони, Еспанія 9 міліонів, Італія 9 міліонів. В 1500 р. начислено всіх людей на землі 775 міліонів, 1900 р. 1564 міліони. Найбільше множиться, каже статистика, малайська раса, що за сто літ із 11 міліонів дійшла до 67 міліонів.

307 1—10

ОПОВІСТКИ

Студенти високих шкіл! Позір!

Місяць Українського Студента у Львівщині. Виділ Товариства Прихильників Освіти у Львові подає до відома українському громадянству та студенству львівського воєвідства, що львівський уряд воєв. рескр. Ч. II. П. 6856 ех 1928 з дня 19. серпня 1928 і Львівське Староство 1 родзке письмом Ч. 1181/28 Ст. 2017 з дня 20. серпня 1928 дали дозвіл на переведення однодневної замкненої збірки на допомогу студенству в дні 16 вересня 1928 в місті Львові і семидневої отвертої збірки жертв на збіркові листи в цілому воєвідстві, опріч міста Львова, в часі від 16. до 22. вересня ц. р. Умови такі: 1. вулична збірка в місті Львові відбуватиcьме тільки до замкнених пушок; столики при котрих будеться приймати до-

„ОЛЬКА", 245 15 39

Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.
Продає на тревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.

Львів, — Ринок 35
(біля „Нар. Торговлі").

ЧАЙ КАВУ і ВИНА
в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає
297 2—15
ЕДМУНД РІДЛЬ
Львів, Рутовського 3.
Цінники на жадання безплатно.

ДЕНТИСТ
асист. клініки стоматольогічної У. Я. К.
Д-р мед. Яковський Мечислав
Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.
Дентистичну техніку веду особисто.
ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.
277 7—15

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20 18, станція зал.: Львів-Підзамче. Приймає ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові. 282 9-5

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 23-50

ФУТРА мужеські й дамські містові й до дороги, куртки, свитки, шапки і т. п. поручає
М. А. АВҐУСТИН
МАҐАЗИН ФУТЕР
Львів, Рутовського 7. Тел. 49—46.
297 Приймає всякі роботи кушнірські. 2-10

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає 261 10-27
:-: першорядна робітня обуви :-:
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери
Кружлівки молочарські
264 13—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ всякого рода **ФУТЕР**
Єлисавети СОЛІК (вдови І. Соліка)
Львів, тільки ул. Собєського 4. 104 2-11

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ.
І-ша б-бл. — 57 книжок за 60 з л. платних у 3-місяч. ратах; ІІ-га бібл. 105 книжок за 150 зол. пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч. р. по 30 зол. Перша б-бл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно добрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., ІІ. б-бл. 120 зол. — Замість готівки приймаємо також векселі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 4—50

„ТРИКОТАРНЯ"
Перша укр. робітня волічкових виробів
МЕЛЬНИК ОЛЬГИ
305 **Львів, Косцюшка 3/І.** 2—6
Продає і приймає замовлення на нові волічкові річи. — Перерабляє старі. — Підрабляє панчохи і скарпетки. — Роботу виконує солідно!

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На літний і осінний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 30-?

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи, камаші, штильпи, скарпети** і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах
Трикотарська робітня В. Лібанської
262 ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін). 10—30

ОГОЛОШЕННЯ

САМОСТІЙНОГО ЗАРЯДУ домашним господарством шукає інтеліґентна середних літ женщина. Адреса: М. Камінська, Станиславів, poczta Dworcowa II. (poste-restante). 307 1—1

ТОЛОЧАЛЬНЯ наймоднійших десенів на плюшових плащах навіть знищених — відсвіжування на спеціяльних машинах — переробляння на модний фасон — фарбування футер липським способом
РОБІТНЯ СУКОНЬ
М. ВОЛЯНСЬКОЇ
Львів, Собіського 12, Телєфон 17-04. 291 2-9

В прив. учит. жін. Семинарії СС. Василіянок в Дрогобичі іспити вступні на І., ІІ., ІІІ. і ІУ. курс відбудуться додатково на днях 30., 31. VIII. і 1. IX. ц. р. Зголошення щоденно в канцелярії Семинарії устно або письменно.
301 3—3

Д-р Р. НЕСТОРОВИЧ
ординує в хоробах внутрішних і жіночих
в ПЕРЕМИШЛІ,
Францішканська 37, (площа на Брамі).
Власний хемічний і мікроскопічний
299 **ляборатор.** 2—5

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 14-20

Робітня годинникарсько-ювілєрська
КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО
у Львові, вул. Сикстуська ч. 31.
(в подвір'ю на лі-о)
виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під гарантією.
298 2-10

ФУТРА дамські і мужеські
гарнітури і верхи до футер
303 поручає 2—8
МАҐАЗИН ФУТЕР
Ст. СОЦКІ Львів, Академічна 3.
Приймає футра до перехования на літо.

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах
Фірма **PEZETKA**
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 8—20

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ ФОТОҐРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА" ЛЬВІВ, Словацького 2.
302 3—23

бровільні датки мають бути уставлені тільки при церквах, згідно при освітних українських льокалях; збирання жертв не буде відбуватися по домах; особи, що займатисямуть збіркою, мусять мати відповідні легітимації, видані Виділом Товариства, вкінці ці особи не можуть мати ніяких демонстраційних відзнак. Кожна збіркова листа повинна бути з порядковим числом і печаткою Товариства та підписана головою і секретарем. 3. В листі повинна бути зазначена дата і число рескрипту дозволу на збірку. 4. Товариство обовязане провадити докладну евіденцію збіркових лист. 5. Особи, які займатисямуть збіркою мусять мати легітимацію з фотографією видану через Виділ Товариства, а потверджену через дане Староство, або також легітимацію без фотографії, але важну тільки з „Dowodem osobistem", або польським пашпортом і матимуть вище згадану збіркову листу, на котрій кожний даток має бути записаний негайно чорнилом або хемічним олівцем самим жертводавцем, а коли цей не вміє писати, тим що збирає в присутности жертводавця. 6. Особи, що збиратимуть не можуть мати ніяких демонстраційних відзнак. 7. Кожний льокальний Комітет обовязаний в протягу 8 днів по скінченню збірки подати її вислід до відомости даного Староства. 8. Загальний вислід збірки має Виділ оголосити в протягу одного місяця в однім з львівських українських часописів і один примірник врас зі звітом зі збірки переслати воєвідському урядові.

Студентів львівського воєвідства кличемо взяти активну участь у збірці. Від успіхів залежатиме ваше життя в цілому шкільному році. Де нема студентів просимо творити Комітети і переводити збірку старшими громадянами. Ціле українське громадянство в цьому одному тижні в році мусить допомогти українському студенству. Товариство Прихильників Освіти, Львів, Супінського 21.

Ч. 68 (170). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 6 вересня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 долар. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.
АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльонович ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48.

Стефан Радіч, провідник Хорватів

Зрадливо убили, торжественно похоронили і по смерти — знов провідником нації проголосили.. Так... Мертвого Стефана Радіча проклямували Хорвати й на дальше провідником народа в надії, що імя мертвого Радіча поможе їм направити те, що він як живий напсував. Надзвичайно інтересний і поучаючий приклад з історії політичних змагань народів.

Хоч Хорватія країна невеличка, і тепер несамостійна, займається нею весь світ. Трагічну смерть Радіча і все, що з нею звязане описує вся преса й заосмотрює ріжними увагами. Життя і смерть Радіча на тлі боротьби Хорватів дійсно варті докладної уваги.

Він уже як студент остро виступив проти мадяризаційної політики тодішнього бана Хорватії, Куена Гедерварі й був за те прогнаний зі всіх університетів Угорщини й Австрії. Коли дозрів, основав селянську партію в р. 1904 і 24 роки, аж до своєї смерти був її провідником. Велика була його енергія й витревалість в аґітації й організації. Не малі були і його блуди як провідника. Заражений релігійним лібералізмом поставився в противенство до вкоріненого в хорватськім народі католицизму. Се було головною причиною того, що в аґітаційній роботі стратив стрим і взивав часом до демаґоґічних, нездійснимих кличів. Рівно великі були його блуди в політично-державницькій области: захоплений кличем національної єдности з Сербами, належав до тих, котрі в відповідну пору здійснювання тої єдности, не вміли обстояти тисячлітної державної традиції Хорватів і забезпечити її перед насильством.

Радіч спостерігся, що зле сталося, коли вже було за пізно. За аґітацію проти сербського засилля попав у тюрму під закидом головної зради. Тюрми не видержав і замінив її на фотель міністра, признаючи новий устрій Югославії, котрий нівечив старе державне право Хорватії. Потому знов спамятався і зачав остро боронити прав хорватського народа, — за що й одержав кулю в сербськім парляменті, від котрої по довгих і тяжких муках замкнув очи на віки. Сталося се якраз в десяту річницю здійснення його ідеалу національної єдности Хорватів з Сербами. Убили його ті з котрими получив свій нарід.

Своєю мученицькою смертю спокутував Радіч свої політичні промахи, якими поміг загнати власний край і нарід у дуже важке положення. Хорвати показалися в обличчу його смерти благородним і великим народом. Ніхто в злім замірі не випімнув йому його блудів і скоків, весь нарід пошанував свого політика по королівськи. В день його похорону від півночи дзвонили всі дзвони хорватських церков, сам архиепископ відправив похоронний чин, тисячі вінків зложено біля домовини Радіча, поверх 300 тисяч Хорватів прибуло на його похорон з найдальших сіл Хорватії. А над його домовиною присягли Хорвати, що він дальше остає їх провідником, т. є. його ідея самоуправи Хорватії, за котру він положив своє життя.

Коментарі й уваги, які світова преса додала до описів життя і смерти Стефана Радіча, можна поділити на дві части. Одні кажуть, що ідея Радіча в рамах Югославії нездійснима для Хорватів, бо Серби завше бачитимуть свою державну ціль в повнім потоптанню хорватських змагань до самоуправи. Лекше зробити блуди, ніж їх спокутувати і направити хочби жертвою свого життя. Инші кажуть, що державницька ідея Хорватів мусить бути здійснена. Важка непевність зависла над народом хорватським, а розвязка її закрита. Одно в тім певне: що мученицька смерть провідника скріпить тих, котрих він провадив. Але чи те скріплення вистарчить для осягнення ціли — невідомо.

Дещо про лібералізм

I.

В наших часах частенько уживається слова „лібералізм", „ліберальний". Одначе не можна сказати, щоб ті наші земляки, що сим терміном послугуються, ясно розуміли його значіння. Наслідком сього, доходить до суперечних екстремів: одні видять у ньому тілько олицетворення всього добра і поступу, инші — апокаліптичного звіра і символ зла. Ся ріжниця в оцінці лібералізму має свою причину не тілько в неоднакових і суперечних світоглядах тих, що сим словом орудують (в сім не булоб нічого дивного), а більше в дуже широкім його внутрішнім змісті, якого межі і характер мало ясні нашому пересічному публіцистови, а ще менше нашому пересічному читачеви. Тому позволимо собі на сім місці сказати кілька слів про лібералізм, його походження, історичний та сучасний зміст.

Сьогодні слово „лібералізм" є т. зв. технічним терміном на означення певного напряму думки в громадянських справах; колись було се звичайне латинське слово: „лібер" — вільна людина, у противенстві до невільника; те саме значіння мала теж форма „лібераліс"; в дальшім розвитку обі форми означали щедрість, обильність, „панскість". Одначе вже старинні Римляне почали сі слова переносити на поле громадянського життя, найперше на політичне: „лібер" — „лібертас" означало републиканську свободу в противенстві до неволі під деспотичними володарями. З переміною римської републики в імперію і з перемогою нового монархічного принципу отсей політичний характер сього поняття затирається.

По довгих віках, в міру відроджування старинних традицій в західній Европі, слово „ліберальний" починається знов уживати на означення деяких змагань у громадянськім життю, а то не лише в ділянці політичній, а й усіх инших. Сам іменник „лібералізм" утворений щотілько в новіших часах (як стілько инших сучасних термінів — в Анґлії) і якийсь час мав досить хиткий зміст, поки у найновішій добі остаточно не зріжничкувався як а) лібералізм політичний, б) соціяльний, в) економічний, г) фільософічно-культурний. Всі вони основно ріжняться між собою і змістом і характером і віком.

Творцем політичного лібералізму є римокатолицька Церква, а перший великий апостол його — то папа Григорій VII. Визволюючи Церкву зпід необмеженого впливу держави й обезпечивши Церкві одноцільність без огляду на кордони, самостійність й автономію, Рим дав початок величезному історичному рухови в напрямі „волі" шляхом обмеження всевлади держави чи її репрезентантів. На сім ідейнім підкладі виростали свободи баронів, лицарства, міст і навіть сіл (Швайцарія, Франція й ин.). В результаті держава, в руках котрої колись було все, від землі почавши а на душі підданого скінчивши, одержала компетенцію тілько до обмеженої кількости областей громадянського життя, всі инші належали до автономних тіл, куди державна влада не сягала. Розцвіт політичного лібералізму припадає на 2-гу половину XIX. в. і початок XX. в.

В останніх часах, по світовій війні, ярко зазначився зворот на сім полі. З одного боку всемогутні державні орґани в часі війни не мають охоти віддавати з рук здобуту власть, з другого боку націоналістичні ідеї витворили культ національної держави, з третього — соціялізм створив доктрину про державний абсолютизм на всіх ділянках громадянського життя. Все те прояви анти-ліберального руху в політиці, а наймаркантніші зразки його — то большевизм у Росії і фашизм в Італії. Натомість усі елєменти, які борються з сим новочасним абсолютизмом (що в сути річи є копією колишнього освіченого абсолютизму XVIII. в.), є заступниками руху ліберального — свободолюбного, без огляду на те, чи вони по своїм дальшим думкам аристократи, чи демократи консерватисти, чи поступовці, монархісти, чи републиканці. З сього виходить, що се фальшиво ідентифікувати лібералізм з демократизмом або републиканізмом; так само фальшиво протиставити лібералізм аристократизмови або монархізмови. Таж СССР. є републикою, чи навіть союзом републик, одначе при сім і найбільшим ворогом усякої свободи; Італія є демократією на старинний лад, а проте антиліберальна. Навіть поняття лібералізму і поступовости, близькі собі, що правда не є ті самі, і що найбільше можна тут говорити про лібералізм у ширшім і тіснішім політичнім значінню.

Ширше і старше поняття лібералізму саме те, що означає рух проти державного абсолютизму і неволі горожан супроти уряду, а за обмеженням їхньої всевлади встановленням певних горожанських свобід (прим. волі друку, товариств, культу і т. ин.) та перене-

сенням частини державних функцій на автономні і самоурядні орґани. В такому розумінню політичний лібералізм не лише є природним ідейним напрямком; він має, особливо на сході Европи, й будущину перед собою.

Про инші категорії лібералізму другим разом.

Життєва книжка

про будучу еміґрацію

З огляду на перелюднення Европи справа еміґрації і то масової набирає скрізь шораз то більшого значіння. Еміґрація до північної Америки обмежена. Остає там тільки еміґрація до Канади. Але головна филя еміґрантів зачне незабаром сунути на великі землі полудневої Америки.

І про сю справу видав Отто Норденскельд знамениту книжку по німецьки, оглянувши відносини на місци. Книжка та називається: „Südamerika, ein Zukunftsland der Menschheit“.

Вона вийшла в Штутґарті з багатьома ілюстраціями й коштує 9 марок. В ній основно представлено клімат, расові й господарські відносини в ріжних краях полудневої Америки.

Висновки автора такі: 1. До полудневої Америки мусить звернутися масова еміґрація европейських народів, бо нема вже куди иньше в такій масі звертатися. 2. Задержати там свою народність буде трудно в дальших поколіннях. 3. З виїмком розмірно невеликої части полуднева Америка далеко горячійша ніж Европа. Длятого найлучше видержують там полудневі народи: Португальці, Еспанці, Італійці і т. д. Але є околиці, де й північні люде можуть добре жити. 4. Автор остро перестерігає, щоб не їхати на ослп, але поручає наперед добре поінформуватися, куди хто вибирається, найлучше у знайомих, котрі вже там є. 5. Три річи дуже потрібні длятого, щоб там здобути собі можність порядного життя: I. здоровля, II. основне знання якогось фаху або роботи, III. капітал. Хто тих умов не має, тому трудно предсказати добру будучність за морем. Але й ті, що їх мают, будуть залежні часто від конюнктури і навіть від щастя.

Та все таки мимо всіх трудностей полуднева Америка се край великої будучности і туди звернеться незабаром найбільша филя еміґрації.

Економічні справи.

Про валютові й господарські перевороти по великій війні вийшла в Кракові накладом Академії Наук велика книжка (ст. XVI + 440). Зложилося на неї шість праць молодих польських ученних з т. зв. Краківської Школи проф. А. Крижановського, під його наглядом і з його передмовою, котрий тим способом впроваджує своїх учнів на наукову арену праці — на зразок заграничний.

В тій збірці особливо цікаві отсі праці: Ріттерман займається проблємою відношення злотого до польської марки. — Фрідіґер у праці „Жерела банкової кризи в Польщі„ виказує цифрами недомагання польської державної й приватної банковости та – що важнійше — подає способи, як ті недомагання усунути. — Цавберман у своїй праці „Валютова політика совєтів“ дуже цікаво представив історію руїни російської валюти й поворот большевиків до грошевої господарки.

Три иньші учені називаються Оберлєндер, Штайн і Лянґе.

Впадає в очи, що нема між ними ні одного працьовника з польським назвиськом. Всі вони нащадки німецьких або жидівських родів. Та се розуміється зовсім не перешкоджує фактови, що вони скріпляють польську науку в найпрактичнійшій области.

Мимохіть насувається порівнання з нашими молодими хвальками, такими, як Яворський і Юринець, котрі їдуть як українські „учені" на поважні зїзди німецьких ученних і там компромітують українську науку своїм „матеріялістичним“ світоглядом, — котрого науки не знають, як взагалі ніякого світогляду не мають.

ЗБІЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм — Товаристві взаїмних обезпечень —

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Інформації уділюють місцеві аґенції.

287 9—16

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Вісти з Ватикану. На осінніім консисторі, як лише „Ель Дебате“, має св. Отець іменувати м. и. нунція Пачелія в Берліні і папського майордома монс Де Сампер кардиналами. — Папа одобрив плян будови нової російської колеґії в Римі при церкві св. Марії Маджіоре. — „Кіпа“ повідомляє, що славна ватиканська „Скаля Реджія“ буде відреставрована: колюмни і малюнки відновлюється. (Через ‚Скаля Реджія“ (королівські сходи) переходить св. Отець до церкви св. Петра).

50 літ на місіях. (і. л.) Лазарист Маєs з фаху друкар вже 50 літ занятий при місійній друкарні в Пекіні. Хотяй нераз приходилося терпіти переслідування, він витримав на своїм становищу як непохитний воїн Христа.

Найстарший місійний вістник. (і. л.) Єсть ним „Les missions Catholiques, що виходить від 1868 р. у Франції. В 60 річницю свого істнування, появилося ювилейне число. Для історії кат. місій має цей вістник першорядну вагу.

ПОЛОТНА **Іван Рідль**

Львів

вул. Академічна 2.

267 19—50 г

Християнство в катакомбах. Жорж Ґойо, член Французької Академії і віруючий католик містить у богатьох французьких дневниках цікаві вісти про недолю католиків у большевії. І так довідуємось м. и., що в наслідок переслідувань катол. Церкви большевицьким урядом, дуже богато дієцезій осиротіло і не можна було їх наново обдсаити. Колиж остаточно Апост. Столиця була приневолена іменувати нових епископів для большевицької України і Росії, то епископ Дербіні пробуваючи минулого року двічі у Москві тільки в великій тайні міг висвятити епископів. Нові епископи сповняють тепер свій уряд нікому незнані. Ґєрархія церковна криється в катакомбах.

Замучені в Китаю. (і. л.) З Пекіна доносять, що увесь час домашньої війни згинуло там разом 11 кат. священиків-місіонарів.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 6. IX. 1928 57

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Слідуючого дня перший дружба Агмедбаша попровадив невиданий пишнотою „похід пальм весільних“. Одна з них складалася з 46.000 малих частей, друга з 60.000. Вони представляли чудові красою дерева, квіти і звірята.

Для народа уряджено величні видовища, забави і змагання борців, для ученних, поетів і письменників духові турніри з диспутами. На них поети предкладали до оцінки весільні вірші й одержували нагороди в золоті.

Настуня вперве пізнала сестер свого мужа: одну, що була жінкою Лютфі-Паші і другу за Фергадом-Пашою. А потім і сімох стриїв Сулеймана. З них найбільше припали їй до вподоби Шегін-Шах і Абдуллаг-Хан, найстарший і наймолодший.

Всі вони цікаво оглядали її та старалися, влекшити їй самоту між чужими. Але почуття чужости віяло на неї нестримно в тій пишній товпі османських вельмож. Якже інакше виглядало тут весілля! Здавалось їй, що ціле життя буде між ними чужа-чужениця. Якась дивна туга за чимсь, що звязувалоб її з тими людьми і їх племенем, опанувала її. Молоді її очи мимохіть зверталися на мужа.

„Яку долю готовить він мені?“ Вже не запитувала себе в душі: бо вже любила...

Перехилила головку і глянула у вікно. Там серед ночі чудово горіли на її честь високі деревляні вежі, уставлені здовж Золотого Рога. Золотисто-червона заграва їх освітлювала парки сераю й кімнати гарему. Ізза мурів долітав радісний рев товпи, розбавленої на вулицях і площах столиці. Ракети ріжнобарвних огнів підносилися високо до звіздистого неба й немов освітлювали будучий шлях її життя: були між ними золоті блиском, як хвилі радости, були зелені, як луги веспою, були червоні, як свіжа кров, були перлисті, як слези.

Вдивилася в них.

І тоді принесли їй пишний „калим“ — весільний дар Сулеймана, що манив очі, мов грядка раю на землі. Стояли на столах у кімнатах Ель Хуррем золоті корони й нараменники, саджені брилянтами. І блестіли великі нашийники з перел білих, як іней на шибах вікон, і з перел найдорощих, чорних, що виглядали, мов краплини найчорнійшої ночи. І світили дивними блесками прекрасні діядеми з червоних як кров рубінів і з зелених смарагдів і з темно-бронзових турмалінів, що приносять щасте. А оден був з опалю, з сардійського каменя недолі, оточений колючим тернєм, як велів старий звичай у царськім роді Османів. Він стояв напів прикритий шовковою хустинкою попелястого кольору Ізабеллі.

Настуня дивилася на ті дива краси і праці й думала, чи не сниться їй те все. Але ні. Дотикала тих чудових річей. Се була дійсність. Така прегарна дійсність, що наівть її мала собачка ставала на лапки і здивовано гляділа на блискучий калим Настуні.

Прийшов султан і радів її радістю.

А коли муж запитав її, чи подобається їй весільний „калим“, відповіла:

— „Дуже подобається мені мій весільний „калим“. Подякуй від мене тим, що приготовляли його“.

— „Але наймилійшої тобі части твого калиму ти ще не бачила...“

(Дальше буде.)

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

Редакція одержала слідуючу допись: Вильно і Львів. Не підлягає сумніву, що „Нова Зоря“ орґан поважний, але в останних часах появилися в „Політичнім Огляді“ думки з якими трудно погодитися. Маємо на думці справу Вильна й Виленщини. Автор „Політ. Огляду“ називає дітваками і божевільними Литовців єа те, що вони домагаються Вильна, хоч не мають там більшости і длятого їх претенсії оотро осуджує. Коли стати на його становищи, то неоден мігби те саме сказати і про нас, бо й ми Українці маємо якісь претенсії до Львова й Киіва, в котрих не маємо більшости. Думаємо, що трудно прозивати божевільними дітваками Литовців, котрі сотворенням і вдержанням своєї держави чейже зложили доказ, що вони ні дітваки ні божевільні. Тай чому в нашім орґані нападати на нарід, котрий нам нічого злого не зробив і не робить? Яке нам діло до того? На що нам брати участь у тім спорі і ставати проти слабшого й лаяти того слабшого? Чейже й ми не міцнійші. Чи булаб тепер Польща, якби так перед війною між Поляками панували думки, що треба бути дітваком або божевільним, надіятися на побіду над сильнійшим. Сим ми зовсім не хочемо ширити ні ненависти ні погорди до Поляків за те, що вони мали такі надії, але не розуміємо, чому в укр. орґані має бути поширювана погорда до Литовців.

Замітка Редакції. **Errare humanum est**, особливо в політичних осудах. Правдою є, що в згаданій справі ужито драстичних слів, одначе вони були висловлені на адресу інтеліґенції кождої нації, як елемету, котрий не маючи клясової основи, хоче кермувати державами. Зрештою зазначуємо, що сталося се в часі тримісячної неприсутности редактора у Львові ізза хороби і що до сеї справи ще повернемо при нагоді.

Зміни в світовій політиці. Англія заключила з Франціею по части таємний договір, котрим забезпечує себе перед перевагою американської фльоти на будуче. Зате Франція одержала від Англії зебезпечення на випадок війни з Італіе. Довголітній секретар льорда Сесиля, проф. міжнародного права в Лондоні, Филип Бекер оповістив передісторію нової умови між Англією і Франціею. В Америці викликає нова комбінація велике огірчення.

Варшавський сойм має бути скликаний 31. жовтня ц. р., як доносить орган „АБЦ.“

Ліґа Націй розпочала 3. ц. м. свою девяту сесію.

ФУТРА ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
ТУХ СПІЛКА новоотворений СКЛАД ФУТЕР
Львів, Скарбківська, ч. 3.
275 14—15

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

6. Ріжниця між катол. виставою преси і всіми иньшими.

Я навів тут зміст кількох статтей катол. публіцистів, щоб показати, які думки опановували впорядчиків католицької виставы.

Се властиво одна думка, а саме: Не відривайся від обявленої, надприродної основи культури, яку дає релігія й Церква. А щоб та думка не була пустим абстрактом в теперішнім зраціоналізованім часі, отже в переведенню її показано ряд конкретних особистостей, котрі ту думку переводили в практичнім життю: Кеттелєр, Ек, Ґеррес.

Коротко кажучи: ідея і традиція руководили впорядчиками катол. виставы.

Не підлягає сумніву, що ідея і традиція, ілюстровані представленням конкретних діячів, руководили також впорядчиками всіх иньших відділів тої виставы, не виключаючи жидів, протестантів і большевиків. І на їх виставах впадають в очи портрети Герцля, Люґра й Леніна тай багато писань про них, бо без тих двох річей, без ідеї й без традиції взагалі неможлива ніяка публична праця, ні навіть негативна, руїнницька. Одначе в тім власне ріжниця між катол. виставою і всіма иньшими, як переведено представлення основної ідеї та її традиції з ілюстрованням їх поодинокими діячами. Отже се переведено так, що хоч католицька вистава представляє тисячі літ розвитку, протестантська сотки, а большевицька всего 10 літ, то з католицької виставы виходиться — мимо безліч експонатів — в такім легкім спокою як після проходу на лоні природи, а з иньших виставы виходиться обтяженим і знервованим як після оглянення нпр. ґалерії образів або иньших творів людських: чується на собі тягар вражінь, перевантаження ними, немовби перейшовся по великім базари, де відбувається кипучий ярмарок.

Жидівська вистава — так жіноча як і загальна — становить виїмок: вона не оставляє по собі враження перевантаження. Одначе, хоч яке се дивне, — коли взяти під увагу велику рухливість і крикливість Жидів, як полудневої й купецької раси, — жидівська вистава не має міри в другий бік: вона оставляє по собі враження чогось, хоч на свій спосіб гарного та обмертвілого, чогось такого, як пень дуже трівкого дерева з тих, що живуть тисячі літ. Та про се може опісля.

Тут підчеркую зовсім безсторонно, по вимогам правди, яку Геррес уважає слушно головною справою передовсім для публіциста, — що католицька вистава робить враження основи, духового ґрунту всеї культури, на котрій і біля котрої виросли всякі иньші прояви.

НОВО ОТВОРЕНИЙ
МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ
Р. ДЖАЛА
у Львові, вул. Хорущина 5.
побіч кіна „Аполльо“
поручає КОВДРИ вже по 18 зол., МАТЕРАЦИ по 30 зол. – перероблює ковдри по 6 зол, матерани по 8 зол. 306 3-10

7. Де приміщена католицька вистава.

Наперед — де виставили? Вся виставова площа знаходиться над самим (правим) берегом ріки Райну. Та площа дуже велика, зелена, з квітками, порізана дорогами. На ній багато виставових будівель, але так розміщених, що між ними багато простору. Мініятурна зелізниця влекшує комунікацію на тій площі на промірі яких 6 клм.

Весь комплєкс виставы складається з таких **головних** відділів:

I. Відділ культурно-освітний.

II. Щоденна преса (тут і техніка сучасної скорости вістки).

III. Журнальна і фахова преса.

IV. Книжковий промисл і ґрафіка.

V. Паперовий промисл.

VI. Фотографія й репродукції.

VII. Чужі держави.

VIII. Окремі виставы.

В сім останнім відділі — до котрого м. и. належать виставы: німецького уряду, пруського уряду, жіноча, соціялістична, жидівська, евангелицька — й католицька.

Катол. вистава займає весь старий монастир Бенедиктинів (котрих уже там нема) і їх колишню церкву; округло 30 убікацій! І той побенедиктинський монастир і стара церква належать уже постійно до великих будівель виставової площі й дуже надаються до того (Доказ: що й протестанти виставили для конкуренції на виставовій площі свою церкву в тій самій ціли — всю зі скла і зеліза).

Всі партерові убікації монастиря заняті переважно старим катол. письменством. Немов наслідуванням його являється загально-виставовий, культурно-історичний відділ, в окремім, новім, сусіднім будинку. На поверсі монастиря новочасна катол. преса і взагалі письменнича продукція. А в монастирській церкві розміщене все, що дотичить церковного співу й музики.

По тім лябіринті катол. виставы опроважають видців групами катол. студенти й студентки за малою оплатою 20 фенїків від особи. Вони й пояснюють усе. І ще є катол. кіно на поверсі.

ДОПИСИ

ВИНЯТИНЦІ. Враження з сьогорічних відпустів. І. відпуст дня 15. VII. Положення Ризи Пр. Діви Марії відбувся цього року при надзвичайнім здвизі народу. Вже в навечерію зачались сходити люди великими ґуртками по найбільшій части з далеких околиць. Вже по вишивках жіноцтва та взувалї одягу, можна було відріжнити ґуртки з околиць Городенки, Коломиї, Снятина та Косова, як о другої сторони з Поділля, з околиць Борщева, Чорткова та Бучача. З подальших сторін, а сего року були аж з під Перемишля; паломники приїздили зелізницею до Заліщик, а звідтам гостинцем йшли до Винятинец. — Сегорічний відпуст на Положенне Ризи Пр. Діви Марії, був один з найбільших до тепер, бо всі тори і яр коло церкви були битком набиті. Найбільше враження зробив похід процесій з сусідних сіл під умілим проводом Всч. о. о. Коцика з Щитовець та Мікули з Касперовець. В поході мило вражали карні ряди наших Луговиків, котрі в силі 4-ох сотень ішли карно вулицями села при звуках орхестри та побожних пісень під проводом Всеч. о. Гребенюка з Більча Зол, і станули в ярі перед чудотв. церковцею Пр. Діви Марії. Лише одно, чого не доставало на тім відпусті, се за мале число священиків і не диво, що сповідь паломників тревала майже до 5-ої год. по полудни.

На другий відпуст дня 15. VIII. вже було вистарчаюче число священиків завдяки Всч. о. Деканови Свістелеви, котрий з священиками прибув до помочи місцевому парохови вже дня 14. VIII. і того і 15-то сповідали в обох церквах то є положення Ризи Пр. Діви М. і пароxіяльній, так, що о 1-ій годині пополудни могли путники з далеких сторін розійтися домів. — В тих двох відпустах у Винятинцях дав український нарід доказ, як дуже цінить він се відпустове місце, дав доказ, що нема що боятись нам жадних сект, та ширителів невірства, коли ми маємо таких великих почитателів Пр. Діви Марії, котрі не щадять для Неї ні того великого труду, ні часу ні здоровля, а з так далеких сторін спішать занести поклін Матері українського народу та та випросити для него ліпшої долі.

О. Олександер Роснецький.

Праця польок на нашій землі

В кляшторі польських сестер „Непокалянок“ у Язлівци, де досі було виховуюче заведення з програмою ґімназій, тепер відповідно до духа часу зачинають учити домашного господарства, чужих мов, музики й рисунків. Відтам беруть ще дівчат до 3-літної господарської семинарії, де вчать господарства домашного, огородництва, молочарства і пчільництва та ще двох чужих мов. Рівночасно ті сестри отвирають у Ніжниві приготовляючі курси для дівчат від літ 7—11, де особливий натиск буде положений на мови: французьку і німецьку. Розуміється, вихованнє їх дівчат скрізь строго релігійне.

„ОЛЬКА", 245 16—20

Одинокий спеціяльний магазин трикотажів.
Продає найтревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.

Львів, — Ринок 35
(біля „Нар. Торговлі").

НОВИНКИ

Новий тижневик „Неділя" почав виходити у Львові. Це видавництво приватне, безпартійне. Щоб видати про нього суд, треба пождати на дальші числа.

Важні приписи видано в справі звороту грошей за білєти на зелізницях. Так за білєти їзди як і за перонівки коли вони не перетяті й не були ужиті до їзди, каси мають звертати повну ціну. Одначе передтим начальник стації має потвердити причину, ізза котрої білєт не був ужитий (пр.: поїзд спізнився й подорожний не хотів довше ждати тай пішов до дому).

Ціни одягів будуть уреґульовані розпорядками влади. Купці, що побиратимуть висші ціни, будуть карані так само як за лихву.

Нова нотаріяльна тарифа припише нотарам оплати від $^1/_{20}\%$ до $^1/_{10}\%$ вартости даних предметів. Котрі нотарі побиратимуть більше, підляжуть карі.

Продажа наркотиків унормована новим розпорядком, котрий увійшов у життя 5 липня с. р. Навіть хорі (як також власники хорих звірят) не сміють держати вдома більше наркотиків, ніж їм прислав лікар чи ветеринар. А лікарі дентисти й ветеринарі не сміють мати більше наркотиків, ніж їм треба до особистого виконування практики. Гуртівники мають держати наркотики в огнетревалих касах.

Почтові каси ощадности мають видавати 100 зл. без виповідження, а хто їде на лічення до купелів, тому мають обовязок видати всі його гроші вже з 4-дневним виповідженням.

Жнива в Сокальщині спізнені на три тижні. Пізні озимини, знищені морозами, не поправились. Ярі збіжжа з причини посухи малі на зріст. Мала надія на добрий збір бараболь, бураків та иншої ярини. Капусти майже всі знищені. Садовина на загал зародила. Граду не було.

Нові книжки

Д р Ельза Шільфарт (Schilfahrth): „Die psychologischen Grundlagen der heutigen Mädchenerziehung". Два томи.

Сей твір замітний особливо численною збіркою листів і виривків з дневників молодих дівчат. На них оперті виводи авторки.

Перший том присвячений важним проблємам вибору фаху для дівчат. Другий том обговорює доволі делікатно справи приязни, любови й подружжа. З книжки тої родичі можуть скористати неодно в важних справах ведення дочок.

ОПОВІСТКИ

НОВА ШКОЛА — НОВИЙ ЗДОБУТОК!
Перша українська промислова школа середнього типу. У новозбудованім поверсі на партеровім домі при вул. Длуґоша ч. 17 — побіч ґімназії СС. Василіянок — буде міститися від вересня ц. р. перша й одинока у Польщі українська середня промислова (фахова, заводова) школа. Занданням цієї школи буде теоретичне й практичне приготовання дівчат до самостійної праці в промислових і торговельних заведеннях. До школи будуть приймати дівчат у віці від 14 літ зі свідоцтвом укінчених 4-х кляс середньої загальнообразуючої школи (ґімназії) або 7 кляс вселюдної школи.

Наука буде тривати три роки. Дня 6. вересня цього року буде отворена перша кляса. При школі є інтернат. В цій школі будуть учити сили з університетською освітою, — і з відповідними фаховими іспитами Концесію на школу вдалося добути СС. Василіянкам з великим трудом. Біля заснування першої в нас того роду школи потрудилася найбільше префекта монастиря СС. Василіянок м. Марта Лесняк, що на тому місці слід з признанням підкреслити.

Щодо рівня теоретичної науки то ця школа буде відповідати менше більше 4, 5 і 6 клясам негуманістичної або математично-природничої загально-образуючої школи (ґімназії) — або 4, 5 і 6 клясам ліцеальним — то є так званій надбудові ліцею.

Більша часть годин в цій середній дівочій фаховій школі буде посвячена практичній науці Теоретичні предмети навчання як: релігія, українська мова, польська мова, наука про горожанство, історія, господарська географія, промислова рахунковість, костюмольоґія й основи декорації, ґеометричний рисунок, хемія життя, товарознавство, гигієна, чужа мова, рисунки, руханка й спів займуть в I і II клясах по 29 годин науки тижнево, а практичні заняття як жіноче кравецтво, крій та шиття біля займуть в I і II клясах по 22 годин навчання тижнево, а в III клясі 24 годин тижнево.

Теоретичні предмети навчання — головно так звані реалія а передовсім рисунки будуть приноровлені до практичної науки. Практичні предмети навчання як жіноче кравецтво, крій і шиття біля будуть у потребі поширювані на інші практичні науки як моднярство, наука про домашне господарство, огородництво, торговельні науки і т. д. і т. д. Шкільна бібліотека і кабінет будуть заосмотрені в твори прикладного мистецтва взагалі, а в твори українського мистецтва зокрема, В школі буде звертатись пильну увагу на плекання гарного народнього жіночого строю, на всіх просторах української землі. В тій ціли буде заснований при школі відповідний музей.

З сеї середньої фахової школи будуть виходити кравчині, моднярки, домашні господині і т. п. що будуть мати доволі високе теоретичне й практичне фахове образування, а передовсім вироблений на науковій основі естетичний смак, що при жіночих убраннях грає таку велику та першорядну ролю.

Часи зміняються. Нам треба образованого жіноцтва з середнім та й з високим університетським теоретичним образованням, але треба ще більше жіноцтва бодай з середнім **теоретично-практичним** то є **фаховим** образуванням. Наші сусідки відбувають вищі фахові студії у польських школах, головно в Варшаві, а деякі їдуть на високі фахові студії за границю до Парижа, Льондону і т. д. та вернувши до краю займають відповідальні становища директорок, а то й візитаторок фахових шкіл. Нашому жіноцтву конче треба приноровитися під оглядом фахового образування до обставин і духа часу.

Часи ідилічного й романтичного життя минули безповоротно. Життя стає щораз більше твердим і невмолимим. Крайня пора вже й нам уміти дивитись на життя практично по американськи!

При теперішніх життєвих обставинах годі нам вже лишитися позаду, бо хто остає тепер у житті позаду, той гине. — Треба нам інших не тільки доганяти але й перегоняти. Тому слід записувати наші панночки по можности як найчисленніше до першої української **середньої** промислової (фахової) школи у Львові.

Танчаковський Йосиф.

ОГОЛОШЕННЯ

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул Сикстуська ч. 17/II.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 311 1—5

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 15-20

Новоотворена КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ АНТОНА ОСИПОВА
в Станиславові, вул. Голуховського ч. 10.
виконує всякі роботи, входячі в обсяг цивільного кравецтва, як рівнож і священичого. До обох родів кравецька робітня має окремих спеціялістів. Виконання скоре, солідне, ціни приступні на догідних умовинах. 310 1 - 1

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. I-ша бібл. — 57 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 105 книжок за 150 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч р. по 30 зол. Перша б бл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно добрані й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 5—50

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 10-25

ФУТРА дамські і мужеські
гарнітури і верхи до футер
303 поручає 3—8
МАГАЗИН ФУТЕР
Ст. СОЦКІ Львів, Академічна 3.
Приймає футра до перехования на літо.

В Централі ПАНЧІХ ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
246 а 24—50

„ТРИКОТАРНЯ"
Перша укр. робітня волічкових виробів
МЕЛЬНИК ОЛЬГИ
305 **Львів, Косцюшка 3/I.** 3—6
Продає і приймає замовлення на нові волічкові річи. — Перерабляє старі. — Підрабляє панчохи і скарпетки. — Роботу виконує солідно!

ВАЖНЕ для П.Т. Духовенства і Читалень!
ЄВАНГЕЛІЯ, служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і на час переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. I. пов.** 149 18-?

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ всякого рода ФУТЕР
Єлисавети СОЛІК (вдови І. Соліка)
Львів, тільки ул. Собєського 4. 304 3-10

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах
і на дуже догідних умовах
Фірма PEZETKA
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 9—20

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 69 (171). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 9 вересня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст під неділю на 8 ст АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

о. ВАСИЛЬ НАВРОЦЬКИЙ.

Світла і тіни з нашого церковно-народнього життя

(Тиха Служба Б. — Реформа ЧСВВ. — Віче в Народнім Домі 1884. — Перші реколєкції. Перші місії. — Початок Маєного богослуження. — Релиґійна еволюція. — Унія і Рим. — Старі романтики. — Візерунок до альбому).

З приводу статті „Православє на Покуттю" в ч. 56. Нової Зорі, в якій о. Мих, Вовчик справедливо осудив погляди висловлені п. д-ром Андрієм Чайківським в статті під тим самим заголовком в „Українськім Голосі", кождому, хто слідив та сам пережив розвиток і обнову релиґійного життя на галицькій Україні за останнє півстоліття, насуваються деякі спомини та рефлєксії. Думаю, що не від річи буде поділитися ними з загалом в теперішнім часі, коли то всякі некомпетентні і непокликані люде беруться „реформувати" наш обряд, „поправляти" Унію.

Зачинаю від того, що так добре характеризує розвиток обряду в католицькій Церкві і що між иньшим так дуже вражає п. д-ра Чайківського („цїхем ши"), а саме від читаної Служби Б. і способу її правлення. Знаю п. меценаса не від нині знаю його як віруючого і навіть практикуючого християнина (не кажу католика, бо-ж він сам змістом тієї статті в У. Г. від приналежности до кат. Церкви відпекується). І тому його як християнина, якого я бачив у церкві на неодній Службі Б., питаюся: чи його не застановила ріжниця між читаною Службою Б. тому 40—50 літ, а тепер? Чи тоді не разило його, як прм. на храмі чи відпусті в церкві, при рівночаснім читанню 2 або 8 Служб Б. на окремих престолах, оден священик наперед другого змагався в голоснішім читанню себ-то себе перекричували? Чи було можливо тоді зібраним у церкві людям зібрати духа і віддатися всеціло молитві? А сегодня бачите ледви чутно читану Службу Б.*) і навіть умисно до неї добираний (щоб не розсівати уваги) найтихіший дзвінок і нарід замолений і хоч не чує поодиноких слів, свідомий того, що сповняється найбільше таїнство світа, жертва понад усі жертви, жертва самого Сина Божого... Адже вже само розуміння слова т и х а вказує, що се не співана, ні голосно говорена Служба Б.

Таких знаменних моментів розвитку і поступу в нашім церковнім життю наведу більше. Тому несповна 40 літ був я случайно на лат. відпусті 15. серпня в Кальварії Пацлавській під Перемишлем. Поїхав я туди з Добромиля, куди їздив відвідати о. Єремію Ломницького, єромонаха ЧСВВ., нині вже покійного. Добромильський монастир зі своїм гарним положенням серед лісної гущі, у стіп гори, зі звалищами замку Гербурта на верху, зі своїм кладовищем і могилками черців під самими вікнами келій, зі своєю незвичайною тишиною, хоч там тоді містився новиціят і яка сотка монахів, зробив на мене незатерте вражіння, успособляв до контемпляції, будив думи про суєту світа. На тлі тих акцесорій вели ми оба з пок. Ломницьким розмови на теми нашого церковно-народнього життя. Ми спорили. Я твердив, що наш народ наскрізь релиґійний, святий побожніший, чим другі народи. Мій товариш був інакшої думки, вказував на незнання у него підстав катехізму, недостачу живої, розумної віри. В 3 дні опісля о. Ломницький відїзджав до Кальварії, бо зобовязався туди з проповідю. Намовив і мене поїхати. Приїхали ми вечером. Тоді з балькону костела оо. Францішканів (нинішна наша церква щойно тоді почала будуватися) бачив я те, чого вже опісля в життю не бачив: около 200.000 зібраного народу на площі перед монастирем. Непроглядне море людських голов. Між ними богато нашого народу з близьких і далеких сторін, бо аж з прикарпатської (угорської) України. На 2. день, в день відпусту, священики від досвітку засіли до сповідальниць. Зі мною був клопіт. Як приналежний до львівської дієцезії не мав я юрісдікції до св. сповіди в перемиській дієцезії, а пок. епископа Пелеша, що опісля, як вже поставили церкву, рікрічно зїжджав до Кальварії, тоді не було. Порадили мені вдатися до лат. епископа пок. Ґлєзера, що зїхав з Перемишля і попросити о юрісдікцію. Полагодивши се, я пішов сповідати. З огляду на колізію, що я одержав юрісдікцію для вірних лат. дієцезії, а порадою других отців взяв на себе лат. стулу і через те сповідав самих латинників. Мені отворилися очи. Я признав в душі цілковиту слушність о. Ломницькому. Яка велика ріжниця в релиґійнім освідомленню, в розумінню нюянсів доброї сповіди й освічення душі у мазурського народу, того народу, що недавно ще перед 40 роками різав своїх панів! Я наглядно бачив висліди праці латинського духовенства а в першій мірі оо. Єзуїтів, що з одним з найбільших польських місіонарів, кс. Антонєвічом на чолі, якраз по р. 1846., переорали місіями всю західну Галичину. А в нас тоді, як я був у Кальварії, хто чував про місії? (Маю тут на думці не місії для поширення тверезости пок. свящ. Моха, Наумовича, Мардаровича, а місії для обнови цілої душі). Ще йно молоді тоді оо. Василіяне доучувалися в своїх школах і лиш в душі леліяли думку про перший виступ на запущенім церковно-народнім перелозі. А сегодня по 40 роках і у нас вже бе повним живчиком релиґійне життя, обновлене реколєкціями і місіями монашого духовенства оо. Василіян і Редемптористів, при рівночасній тихій праці білого духовенства в церкві і школі, правда, неслідній назверхи, за те слідній в душі народа. Порівнайте ви тепер св. сповідь вірних нашого і лат. обряду... Душа росте!

Ще оден дрібний а характеристичний епізод з мойого побуту в Кальварії. По скінчений відправі і по обіді один з наших священиків поспитав жартом других наших отців, чому то вони утруднюють собі самохіть сповідь накриваючи епітрахилем голову пенітентів, аджеж і так така велика спека, то пощо замикати продув повітря ховаючися разом з пенітентом в задуху під епітрахиль. На те оден отець, а за ним другі обстоювали, що так велить наш св. обряд, а навіть той отець, вельми поважний і визначний священик, твердив, що так невідмінно належить робити, бо се знак сходження Духа св., благодати Божої... Я ще і в пару літ пізніше бачив, як мій товариш (твердого начала), катихит львівських шкіл, у костелі св. Антонія, куди ми зійшлися, щоб відвзаємнитися оо. катихитам лат. обряду за поміч у сповіди наших дітей (тоді се ще було можливе), з привички накривав голови і мияв капелюхи сповідаючимся панночкам й опісля від часу до часу глянувши на других оо. сповідаючих рефлєктувався і чим скорше відкривав... А сегодня, по 40 роках, чи побачить хто священика так сповідаючого?

За тих 40 років богато, богато змінилося. В р. 1884. я як питомець духовної семинарії у Львові викрався разом з другими моїми товаришами на місто, щоби взяти чинну участь в великім в і ч у в Н а р о д н і м д о м і, скликанім Ю. Романчуком на те, щоби прилюдно запротестувати проти „посягання Риму на наші права і святощі, проти реформи Єзуїтами Василіян". Переняті жалем і обуренням ми питомці (в реверендах) також грімко аплявдували промови предсідника і виводи бесідника-референта д-ра Короля та поставлені ним резолюції... А сегодня...? Не лиш оден я благословлю ту переломову хвилю в нашім церковно-народнім життю, ту ратункову акцію Апостольської столиці, яка по переведеній хірургічній операції у завмерлого і вимираючого чина вляла в нього нові животворні соки, ту поміч ізовні, яка дала оо. Василіянам на маґістра новіціяту таку силу зпоміж оо. Єзуїтів цілого світа, якою був бл. п. Щепковський, великої святости чернець, світової слави вчений і педаґоґ, — р е ф о р м у, яка оживила чин і заправила його до благословенної праці, в відродженню народа на всіх ділянках релиґійно-культурного життя.

Монаше життя це вицвіт духовного життя в народі, барометр саможертви і освячення. Порівнайте тамті часи з їх вимираючими останніми могіканами одинокого тоді у нас, нереформованого і здеформованого Чина СВВ., мужеського і жіночого, з теперішною добою оо. Василіянок, Служебниць Пр. Д. М., Мироносиць, св. Родини, св. Йосафата, Студиток...

(Д. б.)

*) До відома о. Вовчикови і спростування його твердження, що ніхто не наказував тихо правити Сл. Б., до відома оо. з других двох епархій подаю, що в станиславівській еп. обовязує розп. Ординаріяту з р. 1926. про тихе, (не піднесенним голосом і не криклине) читанне Служби Б.

Дещо про лібералізм

II.

В натурі всіх громадянських течій лежить, що вони, раз пущені в рух, розвиваються аж до заперечення самих себе, себто до висліпів протилежних тим, які зразу малося на оці. Таке саме було и із тим ліберальним політичним змаганням, що його почала катол. Церква в XI-ім в. (До річи: византійська Церква ніколи серіозно не змагала до визволення зпід супремації держави; московська пробувала, безуспішно, щотілько в XVII в.). Монархічно-державний абсолютизм був зломаний і компетенція державної влади обмежена тілько до незначних функцій, одначе з другого боку замість одної держави й одного права появилися держави в державі з окремими правами, з окремим господарським і культурним життям — більше або менше ворожі одна одній. Так дійшло до витворення окремих замкнених й автономних станів: духовенства, шляхоцтва (часто висшого і низшого), міщанства і селянства (якого правне становище в ріжних країнах дуже ріжне) — станів дуже нерівних між собою і чисельно і господарсько і правно.

Отсей становий партикуляризм, хоч колись покликаний до життя ліберальними, свободолюбними змаганнями, перемінився таким способом у протилежність — у неволю, сим разом уже не монархічно-державну, а в соціяльно-економічну. Тому-то вроджений людині дух волі виявився тепер у протилежнім процесі: у змаганню до затирання станових окремішностей, до зрівнання всіх станів щодо правного становища. Як колись гаслом „поступу" була диференціяція громадянства коштом державної влади, так тепер таким гаслом стала нівеляція станових перегород, з природи річи — в користь державної влади. Так прийшло до лібералізму суспільного і господарського, що зразу наймаркантніше висловився в освіченім абсолютизмі, опісля-ж у великій французькій революції. Зрівнання всіх горожан супроти права, промислова й торговельна свобода — се результати того відворотного ліберального процесу.

Очевидно, він відбився і на політичній ділянці громадянського життя. Він скріпив зразу державну владу, одначе й ся підпала основній зміні. Відродження старинної республиканської ідеї підкопало монархічний устрій та допустило до участи в державній владі „суверенний нарід", себто заступників громадянства, у формі виборних парляментів й урядів, що в дальших наслідках довело до ослаблення державної влади.

Отсей потрійний лібералізм дійшов до найбільших успіхів в XIX. в., одначе разом з сими успіхами показалася ціла низка негативних прояв, а між ними найважніша та, що загальна конкуренційна воля довела до безоглядного панування сильнішого, головно капіталіста, й поневолення слабшого. Світова війна була льогічним завершенням тої над-ліберальної епохи в історії, та разом з нею почався новий протилежний процес: обмежування прав громадянства і концентрування всеї публичної влади в органах держави, чи там тої кляси, яка ті органи має в руках, чого найяркіші зразки маємо з одного боку в СССР, з другого — в Італії. Сьогодні доходить уже до того, що горожанин не має вже жадних прав: ні йти куди хоче, ні купити, ні продати, що хоче, ні їсти що хоче, ні вчитися як хоче, ні читати що хоче, ні говорити що думає, ба що більше — ні думати навіть того, що державою заборонене (пор. донецький процес у Москві!). Боротьба з сею десятикратною неволею дасть початок новому ліберальному рухови, як на полі політичнім, так суспільнім і господарськім. В Польщі одначе ще попередній процес не закінчився.

Як уже на початку було зазначене, є ще четверта категорія лібералізму — се фільософічно-культурний, звичайно називаний вільнодумством. Попередні замітки показують наглядно, що сей напрям про себе не має нічого спільного з лібералізмом політичним, господарським або суспільним. Лібералізм фільософічно-культурний має своє жерело в середньовічних єресях, що в XVI. в. приймили форму релігійної реформації і безмір нещастя спровадили на людство, а в XVIII. і XIX. в. довели до розпаношення безвіря й упадку всякого релігійного ідеалізму. Отсей рух узурпував собі також назву лібералізму, бо мовляв він визволяв людей з духової неволі Церкви, одначе зі старими ліберальними рухами, про які сказано було висше, він в дійсности не має нічого спільного. Що більше, він дуже часто йшов рука в руку з апостолами антилібералізму, прим. колись служив освіченому абсолютизмови, а тепер большевизмови і соціялізмови. Та найновіші часи, як на ріжних полях так і на сім принесли основну зміну: вільнодумство на цілій лінії збанкрутувало, „поступ" опертий на буцімто всемогучій науці показався обманом і найгіршою неволею духа; натомість у релігії, з окрема в католицькій, збите з пантелику людство на ново доглянуло єдине жерело правдивої волі. З більшою ніж коли-не-будь передтим надією на ратунок дивиться воно сьогодні на католицьку Церкву.

ЗБІЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм

— Товаристві взаїмних обезпечень —

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Інформації уділюють місцеві аґенції.

287 10—16

Хід і характер

Віденський професор Льоренц звернув у своїх студіях увагу на те, що між ходом людини і її характером істнує певний звязок. Нпр. хід оптиміста, котрий легко бере життя, буде легкий, легко „розколисаний". Пильні, робучі люде мають певний, „твердий" хід. Люде, котрих називають „незломними", мають опріч певного ходу піднесену в ході голову й неповорушні рамена і т. д.

Не підлягає сумніву, що студії в тій области мусять бути продовжувані значний час, заки висліди їх можна буде примінити в практиці. Тепер зачали справджувати теорію проф. Льоренца при помочи фільмів: беруть на фільмові знимки хід людини й опісля студіюють історію її життя й поведення.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі" з дня 9. IX. 1928 58

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Була дуже-дуже цікава, що се таке. І просила, щоби сказав. Не хотів.

— „Побачиш," відповів усміхаючись.

— „Коли?"

— „В пятницю, як їхатимемо з мошеї. Се буде твій дійсний калим і я вже наперед тішуся, що він сподобається тобі..."

Прийшла пятниця. Султан їхав на престольну молитву до Гагії Софії, найбільшого мечету Царгороду. В золотій кареті їхала Ель Хуррем з матірю султана. А за ними безконечний ряд двірських карет. В нім їхав великий гарем, Дері-Сеадет, султана: стрункі і делікатні дівчатка з Еребу, ще нерозвинені як пупінки роз і огнисті дочки Балкану і прекрасні білі женщини з Кавказу з очима мов глибінь і рослі та сильні жінки з гір Алтаю. А кругом безліч військ і народа.

А як по престольнім богослуженню виїздили з мечети і доїздили до Авретбазару — вечеріло. На торговиці, на тім самім місци, де колись продали Настуню чорним евнухам гарему, побачила вона крізь вікно коляси величезну скількість одягнених по нашому дівчат і жінок. Безмежна радість била з їх очей і облич. І українська пісня заливала жіночу торговицю Стамбулу...

„Се твій калим, Хуррем!" сказав Сулейман. „Вони ідуть до дому".

Настуня розплакала з радости.

А великий хор наших жінок співав:

„Рубай сину непвину —
Буде добре калиа!
Бери сину сиротину —
Буде господиня!..."

Молода султанка плакала як дитина у критій колясі султана Сулеймана і рукою з вікна пращала великий полон Українок.

А жіночий похід освічений світлом смолоскипів співав:

„А у нашім селі-селі сталась новина:
Молодая дівчинонька сина повила.
Не купала, не хрестила, в Дунай пустила..."

А потому обняли її ум турецькі пісні що лунали довкруги — так одностайно, як сипаний вітром пісок на пустині.

А в улицях Стамбулу під гук гармат і самопалів, під блиск ракет і гомін музик шаліли пяні від опіюму кавалькати на пяних від опіюму конях. І клекотів радісно весь Стамбул султанський. А живий „калим" Настуні при смолоскипах, з возами харчів і одягів, з веселими співами тягнув на північ, до Рідного Краю Настуні.

VII.

Та одного, що приготував Сулейман Насті як частину її калиму, не відкрив їй ще. Було се сповнення приречення у справі приняття учителя Абдуллага.

Спілка торговців невольницями, до котрої належала колись Настуня, вернула до Кафи у великім страху. Бо в палаті Падишаха ніхто не пояснив Ібрагімови, на що треба Падишахови учителя Абдуллага. Старий Ібрагім одержав тільки письмо з порученням до влади в Каффі, щоб доставила до Царгороду Абдуллага. А друге таке письмо пішло окремо.

Старий Ібрагім у присутности цілої спілки торговців повідомив Абдуллага, що його взивають до султана очевидно в якімсь звязку з Роксоляною. Всі спільники зачали питати Абдуллага, чи не говорив він невольницям чогось такого, за

В нутрі православія в Польщі

Російський дневник „За Свободу", що виходить у Варшаві, помістив у ч. 199, більшу статтю про 3-дневні наради митрополитального „совіта" в Варшаві, в Інтернаті для богословів, ул. Біланська 9. Ціль його була — осягнути повну згоду між православними в Польщі, але замість згоди осягнено — як пише „За Свободу" — „рѣзкое расхожденіе".

„Не помогли ні „чашки чаю", ні „сердечні бесіди", ні „обіцянки задоволити справедливі домагання представників українського народа митрополії", ні навіть оповіщене архипастирське посланіє митрополита Діонізія про украïнізацію богослуженія".

Вже першого дня наступив неприємний факт недопущення делеґації Волині, Полісся й Галичини, сторонників збереженія церковно-словянського богослужебного язика. Тої делеґації не допущено не тільки в салю засідань, але навіть до церкви на молебень. Одначе як тільки та делеґація заявила, що звернеться до міністерства з протестом, зараз зачали з нею переговорювати і голову її, адвоката Комаревича допустили в „состав митроп. совѣта". Тоді українські представники зажадали рекомпензати і настояли на телеґрафічнім покликанню до Варшави д-ра Річинського, предсідателя українського церковного комітету.

Митроп. „совѣт" сповнив тільки незначну часть свого завдання, а саме ухвалив скликати „помѣстный собор" до Почаївської Лаври на 4-ий день Рождества Христового (10. січня 1929 р.). Варобити програму того собора поручено осібній комісії. Предсідателем її мав зразу бути поліський архиеп. Олександер, але в останній хвилі назначено гродненського архиеп. Олексія. Тоді сторонники церковно-словянського язика загрозили, що усунуться з тої комісії, скличуть свій зїзд на Волині і навіть перенесуть справу положення православної церкви в Польщі на женевську конференцію (Гл. про те „За Свободу" ч. 196). Та коли сторонники церковно-словянського язика поки-що лише грозили, то сторонники українського язика перейшли від погроз до діла й відказалися від участи в праці „переводческаго комитета при св. синодѣ". Чому — „За Свободу" не подає. Пише тільки загально, що розвал стався тому, „що в діло виключно церковне була внесена політика найчистійшої води", і що „блаженнійший Діонізій призвав до праці „представителей общественности", руководячись при тім вузько-національними признаками". При таких обставинах — пише „За Свободу" — не могло бути й мови про якийсь один православний фронт митроп. ради. І та рада замість прискорити скликання собора, тільки відкладає його. Чи відбудеться він і 10. січня 1929 р., се ще питання.

ФУТРА ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ
по дуже низьким цінам поручає
новоотворений СКЛАД ФУТЕР
ТУХ СПІЛКА Львів, Скарбківська, ч. 3.
≥75 15—15

Християнство в Китаю

(і. л.) Аґенція „Фідес" одержала лист з Китаю, з якого подаємо тут витяги: Полуднево-кит. ґенерал Єн-сі-хан (якого сестрінок приняв катол. віру в Бельґії), відноситься до катол. віри прихильно.

Генераліссімус Чан-Кай-Ше правдоподібно протестант (жінка його з певністю протестантка). Дуже ворожо до катол. віри відноситься ославлений „християнський" (протестантський) ґен. Фенґ-ю-шанґ, великий приятель большевицької Москви. Його війська нищили в жорстокий спосіб християнство. Північні війська також знущалися над християнами, хотяй поодинокі їх полководці оказували католикам свою велику прихильність. Простий нарід ворожо ставиться до християнства тому, що уважає христ. місіонарів представниками европейського імперіялізму. Европейців ненавидять всі Китайці (також і вищі круги). Вони огірчені понеженнями, якого зазнали і кажуть, що годі простити того, що з ними обходилися як з дикунами і з дітьми. Тому кат. Церква мудро поступила даючи Китайцям власну єрархію і клир та стараючись примінитися по можности до їх нац. духа у многих рел. обрядах і штуці (китайський стиль церков, образи европейських святих заступають образами кит. мучеників за віру).

До того належить додати, що остання телеґрама св. Вітця викликала в Китаю сильне враженія. Одушевлені нею і християни й погани. Одні й другі тішаться, що Папа називає їх старим культурним народом і признає їх повні, належні їм права. Таке поведення може причинитися до навернення цего 400 міліонового народу.

ҐАРСОНКИ, Светери
в повоотворенім магазині
казочно дешево!
244 г **КОПЕРНИКА 17.** 12—30

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

8. Що виставили католики?

На самім переді малюнки — образи евангелистів, як їх представлювано протягом століть. Се переважно чудові і прекрасно заховані від знищення мальовила, найстарші з десятого століття.

I. Старе католицьке письменство.

Слідують три салі заповнені св. Письмом, біблійми: в одній рукописні біблії, в 2-ій т. зв. Blockbücher, в 3-ій друковані. Звертають увагу т. зв. Armenbibel.

Все те чудної роботи, з надзвичайно тріякого матеріялу й переважно неймовірно докладного виконання. Мистецтво, в яке головно монахи вкладали колись працю всего свого життя. Тут видно основи, підвалини культури. І видно, як з релігійно-церковної культури вростала світська і як наука катол. Церкви ублагородняла своєю моралю великі прояви народної уяви.

По чім се видно?

Ряд саль катол. вистави має на долівках і на стінах розміщені величезні ткані дивані, котрі колись були розстелені в церквах і на хорах. На тих великанських диванах вишиті були рука-

---

що мігби султан покарати тепер і його і цілу спілку. Абдуллаг відповів:

— „Аллаг мій свідок найбільший, що я вчив тільки того, що каже святе письмо. А білу квітку з Лехістану я шанував весь час, бо бачив у неї розум, покору і пильність. Але нехай діється воля Аллага!"

Спокійно сів Абдуллаг на воєнну султанську ґалеру і під сторожею приїхав до Царгорода в день перед вінчанням своєї учениці. Його привели до сераю й повідомили султана, що вже доставлено Абдуллага з Каффи. Султан сказав, що перша має побачити його нова султанка Хуррем в день після вінчання свого, а передтим має з Абдуллагом поговорити муфті Пашасаде.

Коли Абдуллага провадили до найвищого заступника султана в духовних справах, він налякався зустрічі з великим вченим. І всю дорогу молився, щоб Аллаг дозволив йому, знайти ласку в очах Пашасаде, котрий знав десять способів читання Корану і всі науки близького й далекого сходу, почавши від науки про небесні блискучі зорі, скінчивши на науці про блискучі зорі в темній землі, про самоцвітне каміння, вживане на ліки у всяких хоробах. А слава його лунала по далеких землях.

Щасливо перейшла для Абдуллага авдієнція у голови учених Кемаля Пашасаде. Він говорив з ним довго про способи читання Корану, які знає звичайно кождий учитель читанки Пророка. Але про те, на що його опровадили до Царгороду, не міг йому нічого сказати, бо сам не знав.

На другий день по слюбній ночі Роксоляни, коли муеззіни скінчили співати третий азан на вежах струнких мінаретів, впровадили Абдуллага до кімнат султанки Роксоляни.

Абдуллаг тихо сидів. Коли віддалилася прислуга, губився в домислах, чого казала його завізвати до себе улюблена жінка Падишаха.

У своїй скромности провінціонльного учителя ані на одну хвилину не припускав, щоб його ждало становище учителя — тут, у величезній столиці світа, де було тільки великих учених! Ще раз і ще раз переходив у своїй памяти, чи не сказав колись якогось необережного слова про султана або чи не образив чим його теперішної жінки. І не міг пригадати собі нічого подібного.

Довго ждав Абдуллаг у кімнатах султанки Роксоляни. Вже так оглянув усі річи, дивани й десені, що бачив їх докладно, навіть замкнувши очи. Нарешті зашелестіли жіночі кроки за дорогою занавісою. Вона заколисалася, розхилилася і в кімнату вступила вся в чорнім оксаміті, з одним блискучим брилянтом на груди і в чудовім діядемі з перел бувша невольниця, знайда з Чорного Шляху, жінка десятого султана Османів, Велика Хатун Хуррем. Була трошки втомлена на обличчу, але весела як весна. На вид Абдулага її очи засвітили ще ясніще як благородний камінь на її грудях.

Абдуллаг на той вид так остовпів, що стратив владу в ногах і навіть не міг рушитися. Щойно по хвилині похилився сидячи так, що чолом діткнув дивану на долівці. А Велика Пані, Роксоляна Хуррем сіла напроти нього так тихо і скромно, як колись, коли ще була невольницею в Каффі. Зовсім-зовсім таксамо...

І слези триснули з очей поважного учителя Корану, що не плакав уже трийцять літ. А як виходив з будуарів султанки Ель Хуррем, то ще мав слези в очах.

І зі слізми говорив до Кісляраґи, що такої султанки не мав ще рід Османів, бо вона в такій покорі слухає науки корану, як слухала колись невольницею...

Скоро розійшлися по султанськім сераю похвали Абдуллага. І серця улемів, хатібів та дервішів зачали прихилятись до блідої чужинки, що полонила серце Падишаха.

(Кінець першої части.)

ми кольорові картини з життя святих (пр. пергарний такий диван з картинами з життя св. Анни, виконаний около 1500 р.). А в слід за тим тканю такі дивани з картинами, на яких представлювано й народні легенди та передання. Один такий диван є з казками з 14 століття, другий з легендою про Трістана й Ізольду з 15 ст. і т. д. Я сказав „и слід за тим", — хоч бачив на тих диванах старші роботи світського або напів-світського змісту, ніж церковного. Але не підлягає ніякому сумніву, що ті роботи взоровані на церковних, бо вся культурна праця була тоді взорована на релігійній — і чим не занопікувалися церква і духовенство, те взагалі не заховалося. Але — річ природна — й те, чим вони опікувалися, пропадало в численних війнах і пожежах.

Тут постягано найкраще, що остало. Постягано зі старих церков, замкових бібліотек і державних та міських архівів. Не тільки книги, мальовила і тканини, але й вироби різьбарські, сницерські, золотницькі і т. д. Як високо стояла штука під опікою Церкви і які видатки ложила на неї Церква, видно пр. на виставленій там „скрині св. Герібарта" з 1165 р., роботи Горгарга Нйу'а з Льотарингії; се емалія, а 12 апостолів вироблених в золоті.

Та посвята найдорожчого матеріалу і найбільшої праці на річи публичні — приучувала очевидно цілі суспільности цінити високі суспільні прояви праці. Річ ясна, що ніяка, навіть найбільша посвята матеріалу й праці на чисто світські публичні цілі не може мати такого виховуючого значіння, як посвята тих річей на цілі релігійні. Чому? З тої простої причини, що мотиви світського пожертвування звязані з очевидними, земними цілями й тому не можуть так підносити духа народів, як мотиви не звязані з земними цілями. Але сього факту раціоналісти ні зрозуміти, ні відчути не в силі.

Окрема саля присвячена образам Матери Божої й святих. Се овочі тисячелітної праці Церкви, котра мала великанський вплив на піднесення життя родинного і на виплекання героїв людства, взірців життя.

Слідує саля, в котрій зложені т. зв. **Wallfahrsbücher**, книги прочан.

Дальше саля отців Церкви й середновічних теольогів. Орнаментика на кругах дуже оригінальна, т. зв. **Fisch** й **Vogel-Ornamentik**: рибо-пташа. 8 -9 століття, часи Меровінгів. Що там вложено праці! На опис кождої не сали, але книги — не забагато булоб, посвятити окрему брошуру!

РАДІО-АПАРАТИ
найновіших зразків краєвих і заграничних
поручає по приступних цінах і на добрих услівях
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-ка
ЛЬВІВ, вул. Легіонів ч. 1. і 3.
212 г **Кошториси на жадання безплатно.** 17—30

Слідує саля монаших правил, головно св. Бенедикта. Він сам представлений з бородою. Різьба. Про ті регули появилися в пресі докладні студії учених.

Слідуюча саля присвячена артистичній оправі книг. Що то за оправи! камеї, золото, срібло!... Тут було жерело пошани книги взагалі. Є раціоналісти, котрі люблять збирати гарно оправлені світські книжки — і притім на сам вид церковної книги або молитвенника зачинає їх млоїти й вони лаються на вид таких книжок, що мовляв — „шкода на те матерялу"... Се виглядає так, якби хто погано занечищував жерело, з котрого сам трохи нище пє воду, тільки поганіщу, мутніщу.

Слідує саля присвячена рукописній техніці, а біля неї середновічна кімната до писання, уряджена так, як вона тоді виглядала. Оригінальна се кімната. Хоч небагато в ній річей (роги на чорнило й червонило звертають особливу увагу) та всі ті річи дуже скромні, — робить вона сильне вражіння. Стиль — пізно готицький.

Слідує саля, де розміщені різні-преріжні літургічні книги, за нею саля з проповідницькою літературою.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раніше **РОМАН ЗУБИК** — **ЛЬВІВ,** вул. **Галицька ч. 16.** поручає — **новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців.** 247 13—30

Дальше саля з продуктами духовної поезії та драми.

За нею монастирська бібліотека. В ній особливо сильно відчувається значіння Церкви в ролі ширительки культури між убогими: в часі, коли книжка була маєтком і коли набути книжку міг тільки богатий чоловік, — Церква давала можність навіть дітям найбідніщих родин присвятити все своє життя науці. Ті, котрі думають, що такі часи минули на завше, грубо помиляються: бо ще тяжші часи щойно надходять. І знов не видно иншої опікунки ніж Церкву. Річ в тім, що держава й усякі иньші світські інституції, оперті на матерялістичнім світогляді, вимагатимуть від тих, котрих вони виховують, щораз то більшої спеціялізації. А що спеціялізація на всіх областях постійно зростає, отже недалекий вже той час, у котрім на опанування найменьшої галузки техніки чи иньшого знання — при все зростаючій літературі й усе нових винаходах — замало буде життя людини. Конечний наслідок того буде мабуть страшенне звуження світогляду інтелігенції. В слід за тим там, де ще тепер бачимо величаву „фльору духової ростинности", може наступити абсолютна пустиня. І тоді Церква знов буде в силі дати опіку й пристановище оазам людського духа і праці, необрахованим на спеціялізацію й успіхи матеріяльної цивілізації.

Виставу розміщену в церкві я вже згадував. Зустрічав я там і твори з области польської церковної музики. Наших ні.

Слідує саля призначена науці, не звязаній з теольогією як також університетам. Історія університетів, представлена на мапах. Скрізь зазначено роки оснування і те, котрі університети основано на підставі грамот Апостольської Столиці, а котрі на основі рішень монархів. Тут видно, як Рим запопадливо дбав про розсадник найвисших шкіл в Европі! Як ножем врізав — поти сягали університети в Европі, поки сягала духовна влада Апостольської Столиці в Римі.

Окрема мапа представляє, як поділилися університети в часі завзятої боротьби протестантів проти Апостольської Столиці в 16 столітю: з 21 університетів аж 12 виступило проти Риму, а тільки 8 остало вірних Апостольській Столиці а саме університети в отсих містах: Кольонія, Трієр, Майнц (місто, де вродився Гутенберг, винахідник друкарської штуки), Вірцбург, Фрайбург, Діллінґен, Інгольштадт, Відень. Університет в Ерфурті поділився на дві части: одна часть професорів остала вірна, друга приступила до бунтівників.

Між ученими все було багато людей, ласих популярности і людської слави.

Цікаво представляється університетська бібліотека в давних часах: книги на ланцюхах...

Слідує саля, де розміщені шкільні книжки й катехізми. Особливо інтересна мапа Европи, на котрій представлено поширення видань катехізму Канізія, котрий вперве випечатано в Кольонії 1557 р. Досі вийшов той катехізм в 700 виданнях, а найдальше на схід висунене місто видання того катехізму се — наш Львів.

Стоїш перед тою „мапою катехізму" й на думку приходять спомини з дитинства, коли ти вчився катехізму.

— „На що людина живе на землі?"

Відповідь катехізму на те питання звертає думку людини відразу на висші цілі, підносить її вгору. Від часу, коли ми, дорослі люде, вчилися тої відповіді Церкви, бачили ми і чули вже багато відповідей ріжних меньших і більших учених на те цікаве питання. І правду кажучи — котраж відповідь тих всіх учених мудріша і лучша в наслідках від церковної? А як ті „учені" відповіді відбиваються на мозках зраціоналізованих людей! Найчастійше можна від таких людей почути ось яку „фільософію":

— Живу таксамо як гриб або папороть в лісі. А иньший каже: „Як кінь. Здохну і пара з мене таксамо вийде. Длятого як кінь пасеться кілько може, так і я їм і вживаю кілько можу."

Коли навіть поминути наслідки, до яких доводить така „фільософія", а наслідки ті постійно й без виїмку — руїна для одиниць і народів, то мимохіть спиняється на „льогіці" тої „фільософії". Та „фільософія", що постійно закидає релігії „брак доказів" — сама проголошує як „правду" твердження, на які не має навіть найменьшого доказу. Бо відкиж ті панове знають, що сконають „точно так само як коні" і що липе пара з них вийде? Деж хочби один доказ на таке твердження? Історія матеріялізму має вже також тисячеліття за собою, але за весь час не вспіла видумати буквально ні одного доказу на своє твердження.

Слідує кімната призначена папському письменству. Буллі, енцикліки і т. д. в оригіналах.

Останній простір на партері присвячений послам Церкви.

Слід ще згадати інтересні моделі церков і їх образи, виконані професорами штук, статуї, прапори і — найкращий доказ німецького пошанівку для старих памяток: збірка преінтересних ілюстрацій з монашого життя. Добре заховані олійні образи ігуменів, старанно збережені ліста їх виборців і висліди голосування, протоколи виборів, присяги, жезли. 53-ий (останній) ігумен того монастиря, **Deuz**, правив ним від р. 1786 до 1802. Нема написано, чому се був останній ігумен. Мабуть скасував той монастир Наполеон — найздібніщий з демагогів на престолі.

НОВО ОТВОРЕНИЙ
МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ
Р. ДЖАЛА
у Львові, вул. Хорущина 5.
побіч кіна „Аполльо"
поручає **КОВДРИ** вже по 18 зол., **МАТЕРАЦИ** по 30 зол. – перероблює ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 306 4-10

Еп. Ю. Пелеш про целібат

Навязуючи до статтей про целібат, недавно оповіщених у „Н. Зорі", подаємо тут надіслану нам пригадку становища в сій справі пок. Епископа Юл. Пелеша, великого працьовника й патріота нашої землі. — Ред.

(Пригадка на часі).

Пок. Еп. Юліян Пелеш, перший владика станиславівський (1885 – 1891), а відтак перемиський (1891—1896), визначний церковний і громадянський діяч, автор першої і досі в нас одинокої великої „Історії Унії руської Церкви з Римом" в німецькій мові*), оповідаючи в т. 2-ім згаданої історії про перемиського епископа Атаназія Шептицького (1762—1779), пише між ин. таке (ст. 690 691).

„За його часів слідне було змагання обсаджувати руські церкви безженним світським духовенством. Так Софія Римовська записала 10.000 польських золотих на випосаження трьох священиків при церкві в Хлопицях коло Ярослава й епископ згадану фундацію приняв і повбіцяв подбати, щоби призгаданій церкві були завсіди тільки безженні священики. В 1766 р. ярославський купець і міщанин Вапинський доподарованих вже раньше 18.000 золотих записав іще 44.000 польських золотих на оснування в Ярославі колеґії, зложеної з сімох безженних священиків, та семинаря для шістьох питомців; дарсей князь Авґуст Чарториский як власник міста Ярослава затвердив, а епископ Шептицький приняв.

*) **Geschichte der Union der ruthenischen Kirche mit Rom von den aeltesten Zeiten bis auf die Gegenwart von Dr. Julian Pelesz.** B. I. Ст. 638. + (2); B. II. Ст. XXIV + 1094 + (1). Wien, 1881. B. 8°.

„Отсе змагання, що появлялося, правда, тільки спорадично, треба ц і н и т и д у ж е в и с о к о (kann nicht genughoch angeschlagen werden); бо колиб целібат запанував був серед руського духовенства загально, то відносини Унії булиб уложилися значно кориснійше. Бо нема ніякого сумніву, що клир, вільний від родинних турбот, має змогу, особливо підчас небезпеки, зробити значно більше, ніж таксамо здібний і ревний клир жонатий, не згадуючи про його перевагу під иншими оглядями. Жонатий клир при своїй найліпшій волі мусить поконувати часто тисячні перепони; він надто часто мусить дбати про прихильність і ласку ріжних дуже часто дуже негідних одиниць, щоб тільки, коли вже не забезпечити, то принайменш не зашкодити своїй родині: нічого того самостійна одиниця не знає. Підчас небезпеки одначе жонатий священик мусить бути дійсно великим героєм, щоб не піддатися; бо такий священик хоч як радий пожертвуватися для загального добра, то його здержуватиме від сього родина. І наша історія, як про се сказано на иншім місци, достаточно показує нам, що коли росийський уряд став навертати руських священиків на православє тюрмою і муками (напр. у Бердичеві), то богато тих чесних душ відпало від Унії тільки з жури про свої полишені родини, хоч було також богато таких, що не оглядаючись на се, що їх родини мусіли жити в тяжкій нужді, остали як тверді визнавці Христа, вірні його вірі".

НАЙБІЛЬШИМ СКЛАДОМ
СУКНА, ПОЛОТНА, ШОВКУ і ФУТЕР
в ЗОЛОЧЕВІ
є фірма
ЛЕВ ОППЕР
Найліпший товар за правдиво дешеву ціну.
308 2—8

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Спільні реколєкції польського Епископату відбудуться на другий тиждень у Гнєзні. Реколєкційні науки для епископів уділятиме о. Лубєнскі, Редемпторист.

Смерть о. Ігнатія Гльонда. У Варшаві помер на тиф брат польського кардинала-примаса, о. Ігн. Гльонд.

Беатифікаційний процес о. Фірміна з чина Кармелітів Босих, що погиб зґільотинований підчас французької революції в 1794 р., почався недавно в великій семинарії в Амієн під проводом монс. Лєкомта.

Зі св. Конгр. Обрядів. (і. л.) Дня 15. 8. ц. р. на торжественнім засіданню в присутности св. Вітця відчитано 2 декрети, якими стверджується геройськість чеснот двоїх Божих Слуг. Є ними: бр. Конрад з Парцгаму (Баварія) з Чина Капуцинів і Павля Фрассінетті (з Генуї), основателька Згромадження св. Доротеї, що займається вихованням найбільш опущених дівчат. Про успішне переведення процесу старалися кардинали Флювірт і Верде.

Уздоровлення суспільности завданнєм жінки-матери. Недавно покінчилися в Римі наради національного конґресу італійських католицьких жіночих стоваришень, які істнують майже в усіх парохіях Італії. Підчас конґресу на авдієнції в Ватикані, папа Пій XI. підчеркнув в приявности делеґаток сих стоваришень визначну ролю материхристіянки в ділі відродження суспільности та поширення Христового Царства на землі сими словами: Жадна суспільна акція, щоб уздоровити заражені мерзкими пристрастями суспільности, не вдасться доти, поки моральної відбудови подружого життя не опреться на совісти побожних християнських материй... Вірно підкреслюється потребу відновлення духа суспільностей, але немисліме се инакше, як тільки через віднову духа материй. Мати — се серце родини, вона вічна жрекиня родинного життя. В і д р о д ж е н а р о д и н а в і д р о д и т ь г р о м а д я н с т в о. Суспільна діяльність катол. жінок мусить початися від праці над відродженням родини через відроджену в Христі жінку і матір.

Російська папська комісія утворена при Апост. Столиці буде приймати всі церковні документи, що відносяться до канонічного права Ся комісія буде чинна до часу зорґанізования катол. єрархії в Росії.

Чрезвичайка увязнила Апост. Адміністратора катол. Церкви в Грузії, епископа Цардідзе в часі його утечі до Туреччини. Його життю грозить небезпека в руках чекістів.

На китайську мову перекладено три останні папські енцикліки й у формі летючок п. з. „Церковні документи в справі розвитку місій" — поширюється їх між народом.

Упадок православного теольоґічного виділу у Варшаві

В 1925 р. при Варшавськім Університеті засновано православний богословський виділ, на чолі котрого станув православний митрополит Діонізій. Але нормальної академічної й наукової праці на сім виділі не вдалося наладнати. Підчас недавно відбутої сесії митроп. ради Діонізій зробив просто ревеляційну заяву у справі сього виділу. Він поінформував, що значна частина професорів, а в тім всі професори-духовні усунені з виділу. Сам митроп. Діонізій усунений і від керовництва і з професорської катедри. Більша частина катедр пуста. Невідповідальні але впливові круги висувають на сі катедри кандидатів, дуже непевних з реліґійного погляду, схильних до пресвитеріянства і т. п. З огляду на те все митр. Діонізій робить висновок, що при такім відношенню „найліпше буде сей факультет зовсім закрити".

Сектантський конґрес мира

Недавно відбувся в Празі конґрес мира при участи ріжних протестантських і православних делеґатів. Головною точкою конґресу був відчит німецького делеґата Сімонса про „Моральні та реліґійні підстави всесвітного мира". В тім відчиті Сімонс вказував, що недавно підписаний пакт Кельоґа при всій його важности не може бути міцною запорукою загального мира. Вже сам пакт містить деякі застереження, а підчас перемов з приводу нього ріжні держави поробили ще инші застереження. Тай взагалі жадні правні запоруки не можуть вистарчити самі для захования мира. Вони матимуть значіння лише поруч з р е л і ґ і й н и м и т а м о р а л ь н и м и підставами.

Инші німецькі делеґати порушили справу вини Німеччини у великій всесвітній війні підчеркуючи, що в інтересах загального мира обовязком всіх християн мусить бути счеркнення однобічного засуду Німеччини за викликання війни.

257 На догідних услівях 12—20
по цінах точно готівкових продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Сонечна 9., тел. 15-32.

ГУРТОВО. ДЕТАЙЛ.
НОВООТВОРЕНИЙ — МАҐАЗИН — ФУТЕР
Абрагам ФЛЯСТЕР
Львів, пл. Краківська 6.
поручає готові футра та ріжнороднi скірки по конкуренційних цінах. — Для П. Т. Урядників на догідні сплати.
292 4 10

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

СХІДНІ ТОРҐИ У ЛЬВОВІ відбуваються вже тиждень. Між виставцями є поверх 20 держав, а три з них мають окремі павільони: Франція, Австрія й Єгипет. З СССР. прибули як делеґати пп. Штайншпіра і Гетлєр, розуміється, ні оден з них не є Українцем, хоч після тверджень большевиків маємо в сусідстві „самостійну" Україну!.. Успіх тих торґів на будуче як і всякої иншої економічної акції залежить багато від політичних відносин і політично-торговельних договорів. В дану пору торговельний білянс Польщі від квітня до липня с. р. такий відемний, що коли так буде дальше, то вартість привезених чужих товарів перевисшить на поверх міліярд зл. вартість вивезених. Що се значить для господарства сеї держави, можна вносити з того, що — як подають „Статистичне Вядомосьці" — загальна сума білєтів Польського Банку в обігу виносить усего міліярд і 159 міліонів зл., чужих валют посідає той банк тільки на 709 міліонів зл., а сума всіх вкладів польських горожан у банках виносить 683 і пів міліонів зл. Ще такий оден рік пасивного білянсу, а становище буде дійсно грізне. (Гл. „Поляк-Ка"толік", ч. 238).

В РОМУНСЬКІЙ ПРЕСІ ведеться оживлена дебата над тим, як поступати в разі війни з сов. Росією. Французькі ради, щоб вести позиційну війну, добрі для Франції, котра має всего оден фронт довготи 302 км. і до 40 міліонів населення без кольоній, з котрого може як стій виставити 3 міліони війська з масою танків, тяжких армат і т. д. Але Ромунія має всего 17 міліонів населення, а фронт її може винести і 1750 км., то є може бути майже шість разів більший від французького, бо опріч совєтів можуть проти неї рушити в догідну їм пору також Угри і Болгари. До того Ромунія не має ні тільки грошей, що Франція, ні такого промислу, щоби своє військо заосмотрити в більшу скількість машин. Остає їй отже тільки війна маневрова, ударна, котра рішиться на просторі між Дністром і Прутом або між Прутом і Карпатами. Інспектор ромунської кінноти ґен. Синеску виводить в орґані „„Revista Cavaleriei", що до такої війни треба великої сили кінноти, щоб могти протиставитись совєтській кінноті.

АНҐЛІЯ. „Дейли Телєґраф" виступив з острою критикою політики анґл. уряду загр. справ, котра своїм французьким курсом зразила Америку для Анґлії. „Дейли Експрес" в редакційній статті пише, що з хвилею підписання пакту Келлоґа участь Анґлії в Союзі Народів стає злишня і взиває Анґлію, щоб виступила з Ліґи Народів.

СССР. „Правда" пише, що пакт Келлоґа буде параваном, за котрим дальше відбуватимуться енерґійні зброєння.

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **Футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 19—30

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Іван Лучицький

Історик-Українець европейської слави.

З приводу 10-ої річниці його смерти.

22-го серпня с. р. минуло 10 років від дня смерти одного з найвизначніщих українських істориків, Ів. Лучицького, котрий своїми науковими дослідами з історії Зах. Европи й України, особливо студіями над господарською історією Франції, здобув велике і заслужене признання і славу — яко історик — серед учених всеї Европи.

Лучицький народився 1845 р. в Камянці, вчився в І-й Київській ґімназії та в істор.-фільольоґічнім відділі Київського Університету. Ще будучи студентом, роспочав поважні наукові студії й 1864 р. видрукував першу свою працю — з історії старої Руси (про становище жінки на Руси). По скінченню Університету 1866 р. понад 5 років готувався до професорської діяльности, спершу в Київі, потім у Франції, Німеччині й Італії, працюючи по ріжних архівах. В 1874—77 р.р. був доцентом, а від 1877 р. професором всесвітної історії Київського Університету. Рівночасно приймав найближчу участь в установах самоврядування — в київській міській думі та в земських зборах Полтавщини; був також почесним мировим суддею в Золотоношському повіті, на Полтавщині. В 1907—1912 р.р. Лучицький був членом 3-ої російської державної думи від Київщини і виступав в обороні української справи; нпр. у 1909 р. вносив та обстоював в державній думі домагання заведення української мови в судах на Україні, й т. ин.*)

Лучицький був незвичайно енерґійним, старанним і плідним істориком. Протягом своєї більше як 50-літної наукової діяльности видав понад сто більших студій і розвідок, не рахуючи дрібних статтей і нотаток. У своїх працях займався найбільше економічною та суспільною історією Зах. Европи, особливо Франції. Низку великих і ґрунтовних прань присвятив також досить об'єктивному дослідженню протестантизму у Франції з історично-політичного погляду й почасти в инших краях Европи. Але найважніші — його праці з історії землеволодіння, зокрема з історії селянської земельної громади („общини") в ріжних краях західної Европи й на Україні.

Селянська земельна „община", так значно поширена в етноґрафічній Росії, довгий час, як відомо, уважалася національним витвором російського народу. Російські народники-соціялісти бачили в тій общині переходовий ступінь до соціялізму й покладали на неї великі надії, гадаючи, що через неї й завдяки їй російський нарід зможе лекше ніж инші народи перейти до соціялістичного ладу. Лучицький у своїх працях виказав, що селянська земельна „община" — явище зовсім не специфічно-російське. Такаж існувала колись і на Україні і в Західній Европі. В деяких районах України, таксамо і в деяких місцевостях на Заході, нпр. у Піренеях, „общинні" форми землеволодіння заховувалися до останнього часу. Взагаліж з тих дослідів випливав висновок, що прославлена російськими народниками „община" була формою землеволодіння, знаною ріжним народам у добі слабого розвитку їх господарства, а зовсім не ознакою поступу. Навпаки, з розвитком господарства „общинне" володіння землею щезало, заміняючись приватним.

Студії Лучицького з історії землеволодіння й взагалі всі його праці мали значний вплив на розвиток історичних дослідів. Більша частина його праць написана французькою мовою, й завдяки тому добре відома на Заході, особливо у Франції. Теми його праць майже завжди торкаються малодосліджених питань, містять багато нових, старанно й критично оброблених матеріялів і дають завсіди дуже цікаві, обґрунтовані та важні висновки. До певної міри вражіння від творів Лучицького псується через не зовсім досконалу їх форму та цілковитий брак артизму у викладі. Але з погляду індуктивної історичної методольоґії його твори — взірцеві.

Спеціяльно для української історіоґрафії значіння Лучицького передовсім в тому, що він звернув увагу на мало досліджену в нас господарчу історію України й сам чимало зробив для її освітлення. Разом з тим його праці мали велике значіння для розвитку української історичної методольоґії. Майже всі українські історики — попередники Лучицького, а навіть і сучасники його, — з винятком Драгоманова й почасти Куліша — належали до т. зв. субєктивно-народницького історичного напряму, проти котрого з гострою критикою виступали Куліш і Драгоманів. Спроби Куліша й Драгоманова направити українську історіоґрафію від субєктивно-народницького до обєктивно-соціольоґічного дослідження, не були вдатні, почасти може й через те, що Драгоманів не займався історичними дослідами постійно й систематично. Натомісць Лучицький, учений найвищої европейської культури, вільний від соціялістичних захоплень, у своїх працях та університетських викладах дав взірці обєктивного, індуктивного досліду історії.

Довго перед великою війною Лучицький перед своїми учнями й приятелями нераз висловлював переконання, що незабаром має роспочатися загально европейська війна, в котрій Росія буде страшенно побита; в наслідок того в російській державі почнеться революція у таких жахливих формах, з такими анархічними вибухами і таким терором, перед котрими збліднуть кошмари „великої" французької революції. В останнім році життя Лучицький міг ще бачити здійснення свого сумного пророцтва.

*) У державній думі Лучицький належав до російської конституційно-демократичної партії (таксамо як і чимало инших поважніших українських учених і діячів, як нпр. М. Василенко, Б. Кистяківський, М. Могилянський та инші). Поміркованих українських партій на Великій Україні не було: всі тодішні наддніпр.-українські партії були соціялістичні.

Бібліоґрафія

BYZANTINISCHE BAUDENKMÄLER AUF DEM GEBIET DER UKRAINE. Von Univ. Doz. Dr. Wladimir R. Zaloziecky (Berlin). (Osteuropa-Institut in Breslau: Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven, N. F. Bd. III. H. II. 1927. Sonderabdruck). Ст. 209—230. В. 8°.

Подібно як про початки Руси-України, йде в науці спір також про походження найстаршого її мистецтва, зокрема: будівництва. Чи воно твір місцевий, чи імпорт зґл. наслідування. А коли імпорт — то звідки? А коли наслідування — то яких зразків? Питання отсі насувалися й насуваються кождому, хто студіював або студіює передовсім дві найвизначнійші памятки будівництва княжої України: київську Софію й чернигівський Спас. І про походження обох згаданих памяток є в останніх часах в науці аж чотири ґіпотези: 1) автохтонна, 2) кавказько-азійська, 3) малоазійська і 4) византійська. Автохтонну теорію заступає В. Січинський, кавказько-азійську — Й. Стшиґовскі й Ф. Шміт, малоазійську — Брунов і Моргилевський, візантійську — автор згаданої вище праці.

Праця д-ра В. Залозецького складається зі вступу і 3-х розділів. У вступі автор порушує декілька питань загальнійшого характеру, що стоять одначе у звязку з обговорюваним предметом. Дальші розділи присвячені в цілости київській Софії й чернигівському Спасови. Автор передовсім розглядає критично всі 3 згадані вище теорії про походження обох памяток і опрокидує їх. Та суть праці автора лежить у стилістично-історичній аналізі київської Софії й чернигівського Спаса. На основі згаданої аналізи автор виказує, що обі найвизначнійші памятки будівництва княжої України се наслідування византійського зразка.

„Факт, що наші области від кінця X-го століття були у такім тіснім контакті з Візантією, що приняли її культуру і мистецтво, мав у цілім пізнійшім розвою згаданих областей далекосягле значіння: таким чином области сі вийшли в коло загального, правда — східного, але всеж таки західнього мистецтва і культурних впливів",—кінчить автор свою працю.

Д-р Осип Пеленський. РЯШІВ, ЗАХІДНЯ ТВЕРДИНЯ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ. (Українська Академія Наук: Ювілейний Збірник на пошану академика Михайла Сергієвича Грушевського. І.) У Київі, 1928.

Ряшів — місто нині спольщене і забуте. Та колись, за часів галицьких князів і королів, він був одною з твердинь старої Галицької Держави на західній межі з Польщею. Пригадує його українському громадянству проф. О. Пеленський у зазначеній вище невеликій але цікавій праці.

Праця проф. Пеленського складається з 3-х частин. У ч. 1-ій п. з. Нове місто автор знайомить нас з сучасним Ряшевом: з його положенням, памятками і т. д. Сучасний Ряшів се вже нове місто, що походить з польської доби. Він повстав у XIV. ст. на місци зґл. поруч старого Ряшева, що істнував уже за українських часів. Свідчить про се наглядно документ, що його видав король Казимир у 1354 р., отже чотири роки після упадку Галицької Держави, а який автор наводить у ч. 2-ій п. з. Метрика міста. Документ сей — то грамота, якою польський король свому дружинникови Янови Пакославови за заслуги, що їх лицар сей віддав у війні з Татарами „обороні Польщі й Руси на пожиток тих держав", дає йому а також нащадкам його місто Ряшів і всю волость ряшівську, в землі руській положену, в тих самих границях, які се місто мало за володарів руських, а попередників польських..." В ч. 3-ій п. з. Старгород автор дає відповідь на питання, де лежав той старий, первісний Ряшів української доби. Де він лежав — показує сама назва передмістя „Staromieście", по нашому Старий город, тепер окрема громада 1¹ км на північ від міста. Автор розсліджує докладно топоґрафію згаданого передмістя і віднаходить сліди старого укріпленого городища.

Д-р Богдан Барвінський. ДО ПОБУТУ ҐАННИ ОРЛИКОВОЇ В СТАНИСЛАВОВІ (Українська Академія Наук: Ювілейний Збірник на пошану акад. М. С. Грушевського. У Київі, 1928. Ст. 234—240).

Великий український патріот, визначний політичний діяч, невтомний захисник української справи в Европі й один із освіченійших людей, яких Україна взагалі мала, ґетьман Пилип Орлик, опинившись на еміґрації, жив довго між ин. у Галичині. Тут, у Станиславові, жила також дружина його, Ганна, з дітьми: дочками Варварою й Маріянною. Тут вона мабуть і померла. Стверджує се 6 актів з рр. 1750—1753, які опублікував у зазначеній вище статейці д-р Б. Барвінський.

ФУТРА дамські, мужеські та скірки поручає найдешевше **ГОРОВІЦ С-ка** Львів, ул. Краківська 4.
293 Телєфон 54—12. 3-10

ДОПИСИ

ПІДБУЖСЬКИЙ дек. (Канон. візитація). Підбужський деканат, в одним з більших в перемиській Епархії, бо обіймає частину дрогобицького, турчанського, самбірського і старосамбірського пов. Більшість парохій лежить в горах.

Від 24. VI. до 10. VII. ц. р. гостив в цьому деканаті, як епархіяльний візитатор о. Володимир Венгринович, почетний крилошанин і парох Ваневич. В деяких парохіях послідна канонічна візитація була в 1904 р., яку відбував пок. Епископ Чехович, а в богатьох парохіях нема ні згадки чи і коли була. Тому ця гостина церк. Достойника була для кождої парохії днем святочним, днем радости. Не дивно проте, що всюда були тріюмфальні брами, а на зустріч виїзджали і відводили о. Візитатора кінні бандерії. Хлопці в шапках, вишиваних сорочках з жовто-блакитними хоругвками і лентами. Якийсь підйом духа, якась надія... Майже весь час була гарна погода, що корисно вливала на це церк. торжество.

Вечером, по приїзді до парохії, правив о. Візитатор молебен і голосив науку про ціль свойого прибуття. Слідуючого дня по Службі Божій, співаній місцевим священиком також голосив проповідь, якої з великою увагою всюди слухали. По Службі Божій докінчення візитації, обід і знова тупіт коней, шелест хоругвок, курява пороху — це відїхав о. Візитатор до слідуючої парохії.

В місцевости, де кінчилася візитація, зїхалися всі отці деканату і тут о. Візитатор висказав свої уваги, замітки, та спостереження, які зібрав, візитуючи деканат. *Т. Т.*

ТУРОЧКИ НИЖНІ (пов. Турка). В днях 24. VIII. — 28. VIII. 1928 р. відбулася в парохії Турочки Нижні св. Місія з повним успіхом. Місією проводили Впр. ОО. Володимир Куновський, сотрудник з Яблонова, Орест Мартинович парох Яблінки Нижної з поміччу Впр. О. дек. і пароха з Беньової, Івана Тимчука. Кождого дня виголошували вище згадані Отці прегарні проповіди, котрих з запертим віддихом слухали вірні. Повна посвяти праця Отців причинилася вельми до піднесення і скріплення реліґійного та морального уровеня не тільки серед турочанських громадян, але і серед вірних дооколичних парохій, котрі і ночували і днювали підчас св. Місії в Турочках. До св. Сповіди і св. Причастія приступило 979 вірних своїх і з дооколичних сіл. Місію закінчено величавою реліґійною маніфестацією. 28. VIII. в храмовий день відбувся при звиж чотиритисячнім здвизі вірних похід з місійним хрестом на кладовище. Похід цей звеличали й процесії з Беньової—Сянок, Буківця, Яблінки Нижної і Турочок Вижних так, що здвиг народа подобав на непроглядну — рухаючуся — живу масу й на море ріжнобарвного маку. За прегарне поведення, за щирі труди й повну посвяту для добра нашої Церкви і парохії належиться щира подяка і признання Впр. ОО. Місіонарам, вісьмом ОО. Кондеканальним, котрі слухали св. Сповіди й учасникам з сусідних парохій. — *о. Іван Скварко.*

Читайте „Нову Зорю"!

ЗЕФІРИ Іван Рідль Львів вул. Академічна 2.
267 20—50 д

НОВИНКИ

Концерти нашої славної співачки Сальомеї Крушельницької відбудуться у Львові 8. і 9. с. м., в Станиславові 15., в Коломиї 16.

Польське міністерство фінансів видало обіжник до митних урядовців, у котрім наказує надалі не робити дрібних причіпок при огляді звичайного пасажирського баґажу підчас проїзду через кордон.

Магометане в Варшаві подали до польських властей прохання, щоб виділено їм площу під будову мечети. Власти прирекли се зробити. Може тепер і наша гр.-кат. Церква лекше осягне бодай зворот своєї власної старої церкви в Варшаві, де вже є доволі велике число гр.-кат. українців.

Вильно на литовських банкнотах. Повідомляють з Ковна, що литовський банк випускає нові банкноти вартости 50 літів. На сих банкнотах будуть портрети Вел. Князя Ґедиміна і д-ра Басановича та малюнки катедри і великокняжого замку в Вильні.

Большевики підпалюють церкви. З Москви повідомляють, що в с. Ардатові, в симбірській ґубернії повстав підчас Богослуження в церкві пожар. 4 особи згинули в огні, кільканайцять тяжко попарених. Серед населення страшне обурення, бо підозріння що до підпалу падуть на членів місцевого тов-а безбожників. В Ардатові прийшло з цього приводу до поважних заворушень.

Чекісти розстріляли свого конфідента. Більшовицького провокатора Якушева розстріляло Д. П. У., бо не могло вже користуватися його прислугами по здемаскуванні його в російській еміґраційній пресі. Якушев, відомий і під назвищем Фьодорова, був найславнішим політичним провокатором із революційної доби на Радянщині.

Литовський тижневик для народа „Mnsu Rytojus" (Наше Завтра) обнизив річну передплату до 3 і пів „літів" і осягнув 96.000 передплатників! На те литовський поет (експресіоніст) К. Бінкіс зачав видавати ілюстрований тижневик з заміром осягнути 60.000 абонентів (гл. місячник „Дроґа", ч. 5.). — Литовців меньше ніж Українців у Галичині. Матеріяльно се оден з найбільш убогих народів.

„РОДОҐАН" ЛЬВІВ РИНОК ПОРУЧАЄ 43 НА СПЛАТИ 9010 місяців ОБУВ СУКНО ОДІЖ
307 2—10

† **Нотар Степан Танчаковський,** основник кільканайцяти домів для читалень „Просвіти", помер у 75 р. життя в Золотім Потоці. Похорон Покійного відбувся 1. вересня дійсно величаво.

† **Чеський учений Ярослав Юст.** По довгій і тяжкій хоробі помер у 45 році життя визначний чеський учений д-р Ярослав Юст, професор біотехнольоґії Празької Політехніки. Мимо свого молодого віку мав визначні заслуги в своїй науці. Серед студентства всіх національностей тішився пошаною й любовю. Покійний дуже добре ставився до всіх студентів-чужинців і м. и. до наших українських.

Нові книжки

М. Куцій: НАУКА СОЛЬФЕЖА, основана на мельодіях з текстом. Перша частина. Станиславів, 1927. VIII⁰. ст. 48.

ОПОВІСТКИ

ПОЗІР СОКАЛЬЩИНА!

З нагоди тридцятьлітнього існування Філії Товариства „Просвіта" в Сокалі, відбудеться в неділю дня 16. вересня 1928 р.

ЮВІЛЕЙНЕ СВЯТО

в якому прохається взяти участь усі Українські Установи та все Громадянство Сокальського й сумежних повітів.

ПРОҐРАМА СВЯТА: о год. 9·30 Полева Служба Божа на оболоні над Бугом, о год. 11·30 Святочна Академія (тамже) з програмою: а) Стеценко: Вкраїно Мати — збірні хори Читалень повіту, б) Привітання філії, в) Привіти від українських Установ, ґ) Національний гимн. — О год. 12·30 похід вулицями міста. О год. 3 (15) Народне Ґуляння (фестин) в часі якого відбудеться вистава під відкритим небом пєси: „Невольник" при ласкавій співучасти „Просвітянського Театру". — Ювілейні відзнаки, які є рівночасно картами вступу на „Народне Ґуляння" і виставу „Невольника" — в ціні 50 гр. можна дістати в канцелярії філії в Сокалі та Белзі та у всіх Читальнях і Кооперативах повіту. — Виділ.

ОГОЛОШЕННЯ

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул Сикстуська ч. 17/II.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. II. Т. Урядовим і студентам 311 значна знижка. Полекші в сплатах. 2—5

Д-р Р. НЕСТОРОВИЧ
ординує в хоробах внутрішних і жіночих
в ПЕРЕМИШЛІ,
Францішканська 37, (площа на Брамі).
Власний хемічний і мікроскопічний
299 ляборатор. 3—5

ДЕНТИСТ
асист. клініки стоматольоґічної У. Я. К.
Д-р мед. Янковський Мечислав
Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.
Дентистичну техніку веду особисто.
ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, I. пов.
277 8—15

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольоґ-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 16-20

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 57 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 105 книжок за 150 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч р. по 30 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 6—50

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ ФОТОҐРАФІЧНУ РОБІТНЮ **„ДОРА" ЛЬВІВ,** Словацького 2.
302 4—20

Присилайте передплату!

„ОЛЬКА",

245 17 30

Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.

Продає найтревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.

Львів, — Ринок 35
(біля „Нар. Торговлі").

ЧАЙ КАВУ і ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 3—15
300

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

Робітня годинникарсько-ювілєрська

КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО

у Львові, вул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)
виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під гарантією. 4-10
298

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття
Ґрамофони, ровери
Кружлівки молочарськ

264 14—30

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи, камаші, штильпи, скарпети** і т. п.

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріяду дуже старанно й по умірених цінах

Трикотарська робітня В. Лібанської

262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 11—30

ФУТРА дамські і мужеські

ґарнітури і верхи до футер

303 поручає 4—8

МАҐАЗИН ФУТЕР

Ст. СОЦКІ Львів, Академічна 3.

Приймає футра до переховання на літо.

ФУТРА

мужеські й дамські містові й до дороги, куртки, свитки, шапки і т. п. поручає

М. А. АВҐУСТИН

МАҐАЗИН ФУТЕР

Львів, Рутовського 7. Тел. 49—46.

297 Приймає всякі роботи кушнірські. 3-10

„ТРИКОТАРНЯ"

Перша укр. робітня волічкових виробів

МЕЛЬНИК ОЛЬГИ

305 **Львів, Косцюшка 3/I.** 4—6

Продає і приймає замовлення на нові волічкові річи. — Перерабляє старі. — Підрабляє панчохи і скарпетки. — Роботу виконує солідно!

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На літний і осінний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 31-?

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 11-25

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи

ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 25-50

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу

по дуже низьких цінах поручає 261 11-27
:-: першорядна робітня обуви :-:

ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

ФАХІВЦЕМ-ШОФЕРОМ

стане кождий по укінченню

Львівських Самоходових Курсів

інж. Александра Юрого (Juhre)

313 **Львів, вул. Коперника 54** 1—3

Школа міститься при найбільших самоходових варстатах і ґаражах у Галичині. Докладна і скора наука. — Оплата ратами. — Полекші незаможним. — Інформації і програми уділяє заряд курсів. — Вписи щоденно.

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ

всякого рода **ФУТЕР**

Єлисавети СОЛІК (вдови **і. Соліка**)

Львів, **тільки** ул. Собеського 4. 304 4-10

МОТОРИ

бензиново-нафтові

для сільських господарств :: та дрібного промислу ::

продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах

Фірма PEZETKA

ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.

286 10—20

Львівське Товариство Акційне Броварів

поручає свої знамениті вироби:

Пиво Експортове, ясне

Пиво Баварське, темне

Портер Імперіяль

Скрізь до набуття! **Скрізь до набуття!**

312 1—1

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

358 ч. 70 (172). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 13 вересня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст під неділю на 8 ст АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

о. ВАСИЛЬ НАВРОЦЬКИЙ.

Світла і тіни з нашого церковно-народнього життя

II.

В девятьдесятих роках мин. століття я був свідком, — діялося це в моїй хаті у Львові, — их два отці, Єремія Ломницький і Кирило Сілецький, ще йно провєктувати і добирали монашний одяг для майбутнього згромадження СС. Служебниць Пр. Д. М. і примірювали накриття голови у першої, що зголосилася до монастиря, львівської паночки, опісля Сестри Йосафати, нині вже також покійної — а сегодня числимо лиш в нашій галицькій провінції поверх 60 домів-монастирів самих лиш СС. Служебниць, не рахуючи їх домів в Прикарпатській Україні, Румунії, Америці, Канаді, Аргентині і Бразилії. А скілько то кандидатам монашого життя приходиться відмовляти приняття ізза недостачі місця?

Питаюся того, хто був хоч раз на діточій виставі чи попису в захоронці веденій Сестрами: з яким вражінням і почуванням відходив? Чи не з підйомом духа і сердечною вдячністю? Питаю всіх, хто слідить СС. і їх вплив на окруження: чи се занепад, чи розріст і обнова релігійного і народнього життя.?

З зерна колос, з колосу грядка, нива, лан. Боже зерно кинене перед 40 роками чернцем „насланим з Риму" дало Божий врожай па ланах Західної України. Акт реформи давного, бо поверх 1400 літного Чина св. Василія В. не лиш будить його в нашій провінції до нового життя і нового розвитку, а і обновлює лице нашої тіснішої батьківщини, бо покликує що раз то нові станиці праці і робітників в Христовім винограді.

Згадаймо про п е р ш і р е к о л є к ц і ї у нашого духовенства. — Львівський монастир св. Онуфрія. Ректор ще з оо. Єзуїтів гр. Мицельський. З непереможним упередженням зібралося нас кільканацять священиків. Починає вступне слово про призначення — ціль людського буття молодий чернець, зі спущеними очима, на „перший вогонь" висланий, перший провідник перших священичих рекоєкцій, єромонах ЧСВВ., згаданий вже повисше Ломницький. Розвиває тему: п р и ш л е ц ъ а з ъ е с м ь н а з е м л и. Слухаємо критично, з принесеним упередженням, вслухуємося в хід гадок, зацікавлюємося, заслухуємося з кождим днем більше, ломимося в душі — і відходимо захоплені, вдячні і обновлені. Стара історія..

Ще про п е р ш і у нас м і с і ї. Зложилося так, що мене вислав пок. кардинал Сильвестер Сембратович зі Львова в надзбручанські деканати, як делєґата до оо. деканів і парохів, на підготовлення терену, обговорення та уложення часу і парохій, в яких мали б відбутися перші місії. На дуже великі трудности натрапляє ця справа ізза упереджень так до самої місії (річ небувала!), як і до місіонарів (реформовані Василіяне!). А від того часу до сегодня історія нашого релігійного відродження кілько то записала відбутих оо. місіонарами св. місій! Яке тепер вже у нашого духовенства розуміння ваги місії! Як нині оо. душпастирі відчувають, що їх душпастировництво, ось така щоденна, щогодинна праця, хоч не дасться заступити ніякими, хочби надзвичайними засобами, то проте вона від часу до часу вимагає як раз такого надзвичайного душпастировництва, яким є місія і що це є в їх душпастирській праці неоцінений ізза свойого надзвичайного ділання і порушення людської душі засіб та необхідно потрібний! Як сегодня кождий душпастир дорожить цим надбанням! Та не лиш священик, а і кождий інтелігент доброї волі, признає вагу цего засобу, який один є в силі відірвати від буденщини, вознести над землю, в иншу сферу, в світ ідеалу, перетворити душу народа і то не лиш під релігійним а і народним оглядом...

Вкінци ще про м а є в е Б о г о с л у ж е н н я, його почини і зріст. Від тих часів, себто девятьдесятих років, де ще йно по монастирських церквах і то не всіх, бо були тоді ще монастирі і нереформовані, почато правити се богослуження і від моменту, коли тоді о. Платонід Філяс ЧСВВ. виступив з першою своєю прегарною і пламенною статтею в „Душпастири" п. з. „Май, місяць Марії", апотеозою Матери Б. і закликом до посвячення сего місяця Її культови — до найновіших часів, до сегорічного мая, в якім вже не було закутини в нашім краю, де при умаєних престолах не неслась би пісня в честь Марії.

Додаймо в порівнанню з минулим, як б є тепер пульс релігійного життя в нашім народі. Стремління до самоудосконалення, часте приймання св. Тайн, живіша участь в католицьких установах, сотки тисячів членів Апостольства Молитви, попит за релігійною і аскетичною лектурою, 30-тисячне число передплатників „Місіонаря", котрий з на них часописів чи видавництв може помріяти про такий тіраж...?), видавництво „Добрі книжки", Марійської дружини, збудження католицького почування в нашім інтеллєктуальнім і науковім світі — ось що знаменує нашу нинішню добу.

Отсе є зареєстрування знаменнійших фактів і надбань, та намічення доріг і засобів, якими кат. Церков вляла нове життя в сліпу свою галузь, гр.-кат. Церкву, — скріпила наш церковно-народний організм в останнім півстолітю.

III

Повисше — це образ лиш 50-ліття. Щоб він виступив повний, даймо йому ще й тло, рами і відповідне освітлення і тоді оглянемо його з перспективи історії, на тлі історичного розвою Унії. Перенесімся думкою і перейдім етапи минулих 300 літ, по яких йшло наше зєдинення з кат. Церквою, часи Берестейського собору, Потія Рупеського, св. Йосафата, Смотрицького, Замойського собору, часи Шептицьких — і зясуймо собі ці позитивні надбання, які нас відріжняють від православних, а які не є „густо понашивані латинські латки", як думає п. д-р А. Чайківський, а добровільно приняті з заходу на протягу 300 літ релігійні практики і молитви*), як прим. читані Служби Б., бічні престоли, благальниця, клякання, дзвонення дзвінками, сповідальниці, проповідальниці, Апостольство Молитви то шо.

Долучім до того ще й факт пробиваючоїся в історії українського народу, через всі століття, католицької традиції і зносин з Апостольською Столицею (св. Ольга, Ярополк, Данило, Фльорентійська Унія). Се доводять історики**), а в Церкві висловом сего є обходження лиш на Україні свята Перенесення мощей св. О. Николая до Італії, — в протиставленню до цілого східного православя, яке того свята не знає.

Вкінці додаймо до того ще й проречисті свідоцтва історичних правд, так влучно унятих автором зна енитої статті „Також католики" (До психольогії душевного роздвоєння укр. інтеліґенції) в останніх чч. Нової Зорі***), з якої то статті ізза її актуальности і до вжитку нашим „анахроністичним романтикам" позволю собі вибрати кілька зерен, історичних моментів. Вони висвітлюють дійсність і правду а саме: 1. Фальшом є, що Унія буцім то довершилася з ініціятиви і в інтересі Риму, а правдою є, що наші предки шукали Риму, 2. Фальш, що українські владики, які підписали уніонний акт у Бересті, вчинили се самочинно, а правда, що вони бачили необхідність цего кроку, бо виділи, що коли самі не возьмуть справи в руки, то остануть пастирями без вірних. Не римський прозелітизм дов в до Берестейської Унії, а масовий

*) Гл. о. др. Костельник: На ясні зорі, на тихі води. Ідеал Унії. Нива 1928, ч. 7.

**) В. З. Початки християнства в Київській Руси-Україні. Нова Зоря чч. 59—61.

***) З 5. серпня ч. 59. Не менше влучно схарактеризувано ідеольогію наших романтиків і самозванців в ч 57. „Нової Зорі" в статті „Брехня як принцип і аргументи" приповідкою про свекруху і невістку: „в усьому винна невістка, бо ось її хустка на жердці висить". Якби ще й коротше наших кириників схарактеризував, а саме лемкімською пословицею з акцентом на передостанніх складах): сама дере і сама квиче... А ще й поставивби питання: чому ніхто з них не виступить проти нинішнього взуття в нашого духовенства... в обороні чобіт. Адже літ тому 40 всі духовники вбували, а том чи зимою чоботи, а тепер лиш черевики. Се-ж також інновація...

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Для вигоди П. Т. Передплатників зазначимо на адресах найближщих двох чисел (с. є: чч. 71 і 72) кілько хто має заплатити до дня 1-жовтня с. р.

Всіх довжників просимо негайно вирівнати залеглости, щоб оминути перерву у висилці.

перехід української православної людности на латинський обряд (час відродження кат. Церкви по трид. Соборі і глибокого упадку православної). Не що инше спонукало 1708. р. Ставропіґію до того самого кроку, а лише порожна Успенська церква. 3. Одинокий ясний момент в історії українського православя, себто реформа Петра Могили — се спроба окатоличення православя, зближення до католицтва і перебрання від нього внутрішних уряджень.

* * *

Повище сказане дає нам вже образ не йно останнього 50-ліття, а образ переживань душі народу на протязі століть. Так собі згрубша і здебільша нашкіцований візерунок нашого церковно-народнього життя, його світла і тіни, в звязку зі справою зєдинення з кат. Церквою.

Цей візерунок жертвую в альбом і під розвагу нашим „старим романтикам“ і всім „обороицям“ Унії via православє, а по правді кажучи, обороицям і сподвижникам — може й несвідомим — православя проти Унії і Церкви.

Ратуймося перед алькоголем!

В сім році українська нація виповіла безпощадну боротьбу свому може найбільшому ворогови ц. є алькоголеви. По цілім краю лине клич: Проч з алькоголем!!

Не буду розписуватися над моральними наслідками пянства, це кождий з нас знає, вистарчить коли скажу, що сам український народ пропиває і прокурює річно 800 міліонів!! — тоді коли наші товариства як „Рідна Школа“, „Уктоні“ і др. ледви животіють.

Проте нашим святим священичим обовязком не лише повести акцію в цілі усунення шинків, що силою свого істнування притягають в свої обійми наших людей, але загалом відучити народ від пиття алькогольних напитків та всвідомляти його в погубних наслідках алькоголю. Коли кому не пощастить викурити ще цего року зі свого села коршми, то не треба цим зражуватися, але працювати в тім напрямі дальше а праця своє зробить. В моїм селі на Лемківщині був такий стан, що коли мої попередники заложили брацтво тверезости, то воно сейчас мусіло упасти, бо всі його члени, що присягали від алькогольних напитків і одержали братські медалики — так „додержували“ приречення, що вже в недовгім часі ні оден член не носив медалика, бо всі потратили свої медалики у корчмаря під лавами.

Нині полишилося вправді богато ще до зроблення, однак в часі цегорічного протиалькогольного голосування на 200 голосуючих ледви трьох заявилося за потребою коршми в селі і розуміється в селі коршми нема.

Тому, що вже 21 вересня ц. р. минає час вношення подань о зарядження протиалькогольного голосування, проте нехай вже в найблишу неділю лунає по наших церквах клич: Проч з алькоголем, а я з грошей, які заощадив на тютюні, бо вже від року перестао курити, пересилаю 2·20 зл. на 100 штук протиалькогольних відозв, виданих „Нов. Чаєом“, які прошу вислати, де заходить потреба.

Милик, у вересні 1928.

о. Іван Буґера.

ЗБІЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм

— Товаристві взаїмних обезпечень —

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Інформації уділяють місцеві агенції.

287 11—16

ЕВРОПА й АМЕРИКА

Дві людські одиниці не все розуміють одна другу; два народи — рідко один другого; два континенти — виходить — ніколи не повинні себе обопільно розуміти. Парадокс? Ні. В кождім разі дійсність не далеко відбігає від такої орґанічної неможливости порозуміння. Взаємини між Азією й Европою, дарма що їх тілько умовно можна називати окремими континентами, від найдавніших історичних часів по сей день — то одна велика епопея непорозумінь, суперечностей і боротьби. Навіть така висока, божественна ідея як християнська, що выросла на межі континентів, не збудувала тривкого мосту між ними: схизма східної Церкви від західної то у значній мірі відбитка азійсько-европейського антаґонізму...

Та ми маємо говорити про Европу й Америку. Чи вони собі обопільно так само чужі як Европа й Азія? Певно, расові, культурні й релігійні окремішности тут не такі великі як так, бо Америка ніщо инше як европейський кольоніяльний твір, одначе ґеополітичні ріжниці величезні: вони роблять з Америки суперницю старого світа взагалі — Европи з Азією й Африкою вкупі. Жерело сеї суперечности не лежить у людях, їх ролі чи культурі, а в дусі самої землі. Ніщо инше як той ґеній американського континенту згодом обернув усіх тамошніх европейських нащадків противниками матірних країв: англійські кольоністи збунтовалися проти Анґлії, еспанські проти Еспанії, португальські проти Португалії. І сьогодні, окрім Ґуяни, так якби й не було европейських кольоній в Америці; навіть ледова Ґренляндія прямує до політичної автономії... Символом сього противропейського духа є т. зв. доктрина Монро, що їй незабаром уже сто літ віку (1828).

Та помилявсяб той, хтоб думав, що на сій опозиції Американців проти вмішування Европейців у їхні обстави-

ШИФОНИ Іван Рідль

Львів

267 21—50a вул. Академічна 2.

ни, кінчиться суперечність інтересів між обома континентами. Спинивши европейський імперіялізм за океаном, Новий Світ тим не задоволиться; пройде час, а він сам виступить у ролі зачіпника; загробові тіни Азтеків, Інків, Маїв, Ірокезів, Юронів і всіх инших винищених Европейцями племен схотять, руками европейських нащадків перетворених у їхніх патріотів, відплатити за свої кривди... Европа подасть їм нагоду до того, і перші ознаки великого реваншу вже за нами.

Покликуючи Зєдинені Держави П. А. на підмогу у війні проти центральних держав, антанта відкрила перед одинацяти роками нову добу в американсько-европейських взаєминах — добу переваги Нового Світа над Старим. Америка, не лише як купець, користаючи з сеї війни, нечувано розбогатіла і в результаті стала всемогутнім банкиром-вірителем усеї Европи; вона з тою самою нагодою здобула й удержала опінію першої в світі політичної сили. Кинувши між коромольні народи Европи обманні кличі (самоозначення, волі моря і т. ин.), накинувши їм такі умови мира, яких одні другим до суду-віку не забудуть та зараз-же вирікшися їх, Америка обезпечила Европі на довгі часи внутрішну незгоду, а собі вдячну ролю висшої інстанції — розємника у міжнародніх конфліктах Европи.

Хто ще не цілком забув те, що колись учився з старинної історії, той знайде дуже вимовну анальоґію у відношенню Греції (того мініятурного прототипу сучасної нам Европи) до Македонії. Довгий час Греки кольонізували сю останню, дивілізували її і верховодили в ній, поки Филип II не обновив і не скріпив її та поки самі Греки, безустанку водячи себе за чуби, не попросили його на підмогу, далі при нали розємником, а вкінці — паном... Будь Греки тоді солідарні, не булоб ані успіхів Филипа, ані безсмертної слави його сина Олександра В., та одночасно: чи богато сьогодні зналіб ми тодішну грецьку культуру?

В европейсько-американських відносинах ще так далеко не зайшло (сучасне темно історичного розвитку куди повільніше!), одначе вже тепер Америка пильно дбає, щоб Европа не почула себе згідною і солідарною. Вона, правда, має для нашої частини світа гарні мирові ідеї (пакт Келлоґа), одначе дуже неприхильним оком дивиться на тутешні змагання до єдности. Найкращий зразок такого роздвоєного почування то незадоволення Америки з британійсько-французького порозуміння в справі морських воєнних фльот.

В чому діло? Текст сеї умови ще не оповіщений, одначе вже сьогодня знати, що ціль її подвійна: з одного боку обмеження морських зброєнь: В. Британія не буде будувати понад означену кількість більших (10.000 тон) кораблів, а Франція — менших і найменших, підводних, з другого боку обі держави затіснюють досьогочасний союз. І сим і тим Америка незадоволена: вона не любить, що хтось на ділі може показатися більше миролюбним ніж вона... на словах, а не менше те, що дві великі держави дають почин европейській солідарности.

Осе так історія повторяється: Зєдинені Держави П. А. то Македонія, Европа то Греція. А хто Демостен? Не знаємо, чи апостола „Паневропи“ ґрафа Куденгофе можна рівняти з великим грецьким промовцем і патріотом; одно тільки певно, що досі його зусилля коло обєднання Европи таксамо безуспішні, як і колись у Греції було.

Студентський Зїзд у Парижі

В серпні відбувся у Парижі міжнар. зїзд студентської молоді, в якім узяло участь 1200 членів від 48 націй. Почесним предсідником зїзду був президент француз. респ. На зїзді було багато гострих конфліктів; по перше, між болгарськими й сербськими делеґатами ізза македонської справи, далі — з приводу приняття до „конфедерації“ південноамериканських союзів та з приводу бажання вступити в конфедерацію, заявлене другим німецьк. студент. союзом, нарешті, з приводу вибору на місце слідуючого зїзду Белграду, проти чого гостро протестували Італійці. Гострий протест висловив також російський еміґрантський союз з приводу заяви большевицького „Пролетстуду“ про його бажання увійти до конфедерації; сей протест приняв зїзд прихильно, що свідчить про панування серед студентства ріжних країв неприхильного відношення до большевиків та СССР. В кінці підчас „студентської олімпіяди“ лучився шкандал. На італійських студентів-фашистів напали антифашисти й сильно побили їх і навіть декого поранили. З огляду на „невтральне“ становище при тім Французів, Італійці демонстраційно покинули Париж. Через те враження від зїзду лишилися не дуже втішні...

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Памятник Папи Венедикта XV. буде ще в сім місяці відслонений у базиліці св. Петра. В торжестві відслонення візьме участь Св. Отець з членами кардинальської колеґії та дипльоматичний корпус. Памятник-статуя є долота італійського різьб ря Канонича.

З католицької акції. Місточко Лімбурґ у Бельґії пішло слідом инших бельґійських міст і посвятилося Серцю Ісуса. В торжестві взяла участь велика кількість вірних і поверх 100 брацтв Серця Ісусового з прапорами. Зі самої Фляндрії прибуло 32 надзвичайних поїздів. — Орґанізація Катол. Акції в Італії, числить як повідомляє „Уніта Католіка" близько міліон членів. З того мужеських стоваришень є 2.000 ґруп з 80.000 членів, жіночих 5.000 ґруп з 220.000 членами, стоваришень молоді обидвох полів 4.000 ґруп з 680.000 членів.

Католицький радіорух. Катол. радіотовариство в Амстердамі запропонувало керманичам Евхаристійного Конґресу в Сідней радіотелеґрафічне перенесення кінцевого торжества Конґресу до Европи. Посередником при переношенню фильона цю величезну віддаль малаб бути державна голяндська радіостація в Голяндських Індіях. — Катол. надавча радіостація „Радіо Еспана" по поборенню початкових труднощів, розвивається дуже гарно. Підприємство це має церковну прибічну раду. Останніми днями подала ся стація ряд викладів проти неморальної літератури і моди. В музичнім програмі поважне місце займає клясична церковна музика. Заінтересування публики велике.

Віднайдення гробу св. Стефана. (КАП.) Гріб св. Стефана, першого мученика за Христову віру, віднайдено ще в 1916 р. на подвірю школи оо. Салезіянів у Палестині. В міжчасі вибудувано на місці віднайденого гробу величаву крипту, котру недавно посвячено.

НОВО ОТВОРЕНИЙ
МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ
Р. ДЖАЛА
у Львові, вул. Хоруцина 5.
побіч кіна „Аполльо"
поручає **КОВДРИ** вже по 18 зол., **МАТЕРАЦИ** по 30 зол. перероблює ковдри по 6 зол, матераци по 8 зол. 306 5-10

Каллєс усувається від політики. Дотепер ще не є відомо хто займе місце президента Мехіка по вбитім Обреґоні. Каллєс, котрого уряд кінчиться сего року, не думає довше займатися політикою і в грудни хоче перенестися на сталий побут на свій хутір, далеко від світа. Співробітникови одного американського часопису заявив він слідуюче: Я волю остати на далі звичайним громадянином. Люблю свій хутір і бажаю жити там, далеко від політики і світа, як тільки скінчиться час мойого урядування. Чи не нагадує се зовсім кровожадного Діоклеціяна, що з початком IV. століття покинув Рим, щоби в своїм огороді в Солуні, плекати городовину.

Католицька акція в Китаю. (КАП.) З початком серпня ц. р. відбувся в Лі-сіен конґрес делеґатів Катол. Акції в Китаю при співучасти 80 делеґатів. Конґрес радив над цілою низкою актуальних справ і ухвалив ряд резолюцій, а саме: очеркнув незалежність стоваришення від політичних напрямків, та висловився за потребою катол. пропаганди, щоб інформувати публичну опінію, за поглибленням релігійного знання серед членів, при помочі спеціяльних студій та за співпрацю в соціяльних реформах.

Зміна клімату

Українські землі мати-муть горяче підсоння.

Німецький професор Вельше й італійський Бенданді, котрі не співпрацюють з собою, виголошували досі ріжні предсказання про землетруси в Мексику, на Алясці й т. д., котрі точно справджувалися.

Тепер предсказують вони згідно хоч без порозуміння, що вся земна куля входить скоро в епоху горячу і що на ній шезнуть підбігунові вічні леди та людське й ростинне життя займе всю землю, причім теперішні краї середного підсоння, як Франція, Німеччина, Польща й Україна опиняться в горячій полосі. Зріст температури не пошкодить життю на землі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

АНҐЛІЯ ЗБРОЇТЬСЯ. „Дейлн Нюс" доносить, що в Анґлії вже заладовано на кораблі три великанські гармати, призначені для укріплення пристані Сінґапоре в Азії. Кожда з тих монструальних армат має 60 стіп довготи й 100 тон ваги, а з їх силою нищення не може зрівнатися ніщо в дотеперішній воєнній техніці.

ПОЛЬЩА. „Дзєннік Бидґоскі" приносить вістку, що польське міністерство війни приготовляє законопроєкт, на основі котрого всі горожане Польщі від 16 до 60 р. життя будуть обовязані до помічної служби в армії, оскільки не служити-муть активно. Предвиджено також спеціяльні вправи для тих осіб.

НАЦ. МЕНШОСТИ мусять знайти охорону. Таке заявив на повнім засіданню Ліги Націй представник мандатової комісії ван Блокланд (Голяндія) і поручив створити в тій справі сталу комісію.

ТУРЕЧЧИНА. З Анґори доносять, що уряд Туреччини постановив підписати пакт Келлоґа. Булоб се сталося скорше, але турецький уряд уважав себе звязаним спеціяльною умовою з СССР. Одпаче тепер, коли СССР. приступив до пакту Келлоґа, може се зробити й Туреччина без нарушення умови з СССР.

ЗНАК ЧАСУ. З Капштату (в Африці) доносять, що б. цісар Німеччини виграв там перед анґлійськими судами процес за свої родинні посілости (фідеікоміси), сконфісковані йому Анґлією в часі війни. Тепер заінтабульовано ті добра на річ роду Гогенцолєрнів.

Відновлення монархії в Альбанії

Протягом останніх 16-ти років, від самого початку відзискання Альбанією державної незалежности в 1912 р. країна ся була ареною постійних внутріш них війн, заколотів і боротьби. Спершу на чолі Альбанії поставлений був волею великих держав кн. Від яко король альбанський, але чужий Альбанцям, він не придбав серед них жадного авторитету й мусів покинути Альбанію. Там проголошено республику, але заколоти й боротьба ще збільшилися. Штучно підтримували хаос сусідні держави. Нарешті Альбанці змучені довгою внутрішною боротьбою прийшли до висновку, що єдиним виходом для Альбанії може бути лише передача влади свому національному королеви. Національні збори Альбанії проголосили Альбанію королівством і королем Ахмета Цоґу. Він могамеданин, але є вісти, що збирається прийняти християнську віру, мабуть під впливом Італії.

ДОПИСИ

МУКАЧІВ **(Празник Успення на Чернечій Горі).** У безнастанній боротьбі за віру та єдність, рідко коли виринає на нашім небосклоні ясне сяєво погоди,рідко коли завитає хвилина розради та душевного підйому в щоденних злиднях. Тому особливо треба підчеркнути сей небуденний момент одушевлення і свідомости власних сил католиків, що пробивався на празнику Успення на Чернечій Горі у Мункачеві. Це свято, в котрім взяло участь около 50.000 народу, звеличили своєю присутністю наші грока-католицькі епископи з князем Церкви Митрополитом Шептицьким на чолі. Дуже гарне враження зробило на всіх паломництво моравських заліжничарів під проводом о. Замикаля, котрі, як висловився їх провідник бажали „заявити свою солідарність зі змаганнями Русинів-католиків". Активну участь у торжестві взяла також академічна молодь зі Союзу Підкарпатських Руських Студентів, що творила підчас архиерейської Служби Божої почесну сторожу. Найбільше зворушила всіх присутніх коротка промова Екс. Митрополита по Евангелію, в котрій наш достойний Мойсей пояснив значіння, потребу і користи Слова Божого. По промові Преосв. Діонізія Нарадія розпочався довкруги церкви торжественний обхід з музикою, хрестами і хоругвами. Кожде паломництво несло зі собою хрести уквітчані та прикрашені лентами. Обхід цей викликав ніколи незабутне враження і чогось подібного в Галичині не видати. По обході промовив палко Преосв. Будка, котрий своєю оригінальною бесідою так прикував увагу слухачів, що розходячись всі розмовляли тільки про проповідь „американського" епископа. Не забракло підчас сего торжества і агітації схизматиків, що відстрашували вірних від участи „в папіскім відпусті". Та їх клевети і брехні находять мало послуху в народі, що все щиріше привязується до своєї правдивої св. Церкви.

Мукачівський.

НОВИНКИ

Самбірський інцидент в часі коронаційного торжества, котрий вимагав наперед устійнення фактичного стану, представимо в слідуючім числі.

Управа міста Львова зорґанізувала спеціяльне бюро для регуляції вулиць під проводом проф. Дрекслера. До року мають бути скінчені пляни регуляції Львова.

Кошти удержання в Польщі зросли в липні на 1.3 проц., а впали в серпні на 1.1.

Нові почтові приписи видало міністерство почт і тел. у справі грошевих переказів. Урядам почтовим заборонено виплачувати переказані гроші в отсих випадках: коли назвиско адресата виписане без імени або навпаки, імя без назвиска, коли не подано докладної адреси, коли є поправки на вписах, коли нема стемплевого відтинка місця надання, коли нема підпису урядовця і коли переказ виставлений на невідповіднім формулярі.

Виборча агітація в Америці в повнім розгарі притягає увагу не тільки Америки, але всего світа. Вже видно, що побідивби катол. кандидат Смит, якби не те, що він — католик.

Кавярня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ"
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі. 317 1—15

„ОЛЬКА", 245 18 70

Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.

Продає на тревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬ-ОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.

Львів, — Ринок 35
(біля „Нар. Торговлі").

В Познанщині, в місті Ольштині посвячено на днях прапор польської монархістичної організації при окликах: „Нехай живе король!" і „Нехай живе маршалок Пілсудський!" Хрестним батьком був майор Курнатовскі, хр. матірю гр. Мицельска.

Погром жидів у Кременчузі на Україні урядила товпа зложена з 300 молодців. Кільканайцять крамниць здемольовано. Чотирьох купців-жидів сильно побито. Міліція наспіла щойно в годину по розпочаттю погрому. („К. В.").

З Москви депешують, що селяне у юховськім повіті смоленської ґуб. убили податкового інспектора, котрий приїхав оцінювати вартість хозяйств.

Під Брянськом два села заявили большевицькій владі, що заплатять тільки такий податок, який самі собі ухвалять.

Острий дотеп Бернарда Шава (Shaw): На замітку, що кождого року прибувають до Анґлії тисячі амер. туристів, сказав Б. Ш.: — „Розуміється, в р. 1620 їхали Анґлійці до Америки шукати свободи, а в р. 1928 Американці до Анґлії за тим самим".

Більших кораблів затонуло в 1927 р. 613, поємности 992.069 (потонувших суден нище 100 тон не раховано) З них було тільки 154 вітрильних, решта парові й моторові. В 1926 р. затонуло їх більше на 351.874 тон.

— **Місто рож.** Із Будапешту доносять, що на Угорщині думають над новим родом експорту. В місцевости Сеґед, невподалік Будапешту є велитенська годівля рож. Цего року зацвило там пять мілюнів цих величавих цвітів. Продають їх по смішно низьких цінах. Супроти цего надміру рож рішили на будуче постачати тяті рожі літаками до всіх великих европейських столиць. Одна французька фірма зробила Угорщині предложення заложення робітні рожаного олійку в Сеґеді. Сеґед справедливо називають „містом рож". Мадяри сподіються чималих прибутків із цего експорту.

Безпримірне винищування китів. Німецький журнал „Natur und Kultur" подає з обуренням відомість про нечуване нищення китів. Так отже недавно вимордував лиш один корабель-китоловець протягом 3 місяців 550 китів в околиці полудневого бігуна. Кит, як відомо, се найбільше живуче звіря. Важить до 150.000 кґ. і є довгий на 24 метри. Звичайний „пересічний кит" 18 метрів довжини важить 70.000 кґ. і дає 30.000 кґ. сала, 21.000 кґ. трану і 1.600 кґ. фішбайну. Є поважна небезпека, що коли так дальше будуть мордувати, то внедовзі кити належатимуть до історії.

Кооперативи перемінили Данію в одну „фабрику" продукції худоби, дробу і яєць. Та „фабрика" зцентралізована й обіймає 200.000 господарств, котрі продукують по одному пляну. Блищі інформації про се приносить „Берлінер Таґеблят" в ч. 411.

Справлення ошибки. В 66 ч. „Н. Зорі" у фейлєтоні „Франц Шуберт" стор. 2, шпальта 2 в рядку 25 з гори замість: Палєстріно, має бути Палєстріна, в ч. 67. стор. 5, шпальта 2 в рядку 21 з гори замість: B-moll, має бути E-moll.

О П О В І С Т К И

Комунікат в справі звідомлень повітових і місцевих Кружків „Рідної Школи" за адмін. рік 1927/8 і буджетових прелімінарів на адміністраційний рік 1928/9. З огляду на те, що сьогорічний Загальний Зїзд „Рідної Школи" мусить відбутися безумовно в непереступленім статутовім речениці, а в звязку з ним слід опрацювати, видрукувати й своєчасно розіслати звідомлення за Централю і всі повітові та місцеві Кружки „Рідньої Школи" і їхні установи — вважаємо ті Кружки „Рідної Школи" що досі не надіслали ще до Головної Управи „Рідної Школи" звідомлення за адмін. рік 1927/8 і прелімінарі за рік 1928/29, щоби зробили це негайно **а найдалі до 15. вересня 1928. р.** без огляду на це, чи до того часу відбули свої Загальні Збори чи ні. — **Головна Управа „Рідної Школи. — Омелян Терлецький вр., м. голова. — Теодор Мартинець вр., секретар.**

До всіх філій і Читалень Товариства „Просвіта" в краю. Отсею дорогою взиває ться Виділи Філій і Читалень „Просвіти" прискорити виповнення пересланих у сій час звідомлень з цілорічної діяльности й переслати їх найдалі до кінця ц. м. по призначенні. Так само належить дописьнувати вирівнання членських вкладок за минулий і біжучий рік. Пригадуємо, що членська вкладка на цей рік для читалень-кооператив і других українських установ виносить 25 зол. За це будуть одержувати ілюстрований і багатий змістом журнал „Життя і Знання" (виходить кожного місяця) і книжочки вартости 3 золотих. Вкладка для фізичних членів виносить всего 2 (два) золоті, а з членською грамотою 3 (три) золоті. Двозолотову вкладку мусять зложити обовязково всі члени Виділів філій, читалень, їх заступники і члени контрольних комісій. Зближається Свято Книжки в місяці жовтні. Обіжники в справі свята розіслано до всіх філій разом з програмою Свята. Виділи зазнайомляться зі змістом програми і доложать старань, щоби Свято Книжки було відсвятковане в кожній громаді гідно й належито. — **Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові.**

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул Сикстуська ч. 17/II.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції подагоджується в найкоротшому часі П Т. Урядовцям і студентам 311 значна знижка. Полекші в сплатах. 3—5

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 17-20

Фабрика ПИЛЬНИКІВ **Г. МОНЧИНСЬКИЙ**
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, станція зал.: Львів-Підзамче. Приймає ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові. 282 12-25

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ
всякого рода **ФУТЕР**
Єлисавети СОЛІК (вдови І. Соліка)
Львів, **тільки** ул. Собєського 4. 5-10

Препарат до чищення брудних стін і тапетів 1 кг. вистарчає НА 2 КІМНАТИ.
Склад тільки у
О. Т. ВІНКЛЄРА Син
:: Ринок 28 :: ЛЬВІВ :: Телефон: 1-96 ::
316 1—20

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 57 книжок за 60 з. л. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 105 книжок за 150 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч р. по 30 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парафіяльних бібліотек. Усі книжки відповідно добрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 120 зол. — Замісць готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: „Добра Книжка" — **Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 7 - 50

Власні продукції знані плити тростинові :: **БЕРБЕКА.**
Легкі **ґіпсові плити** патент. **„ІЗОЛІТ"**
для будівельних і ізоляційних цілей на подільні і піддашні стіни, на склокові скрипки Wayssa та всякі матеріяли корковой ізоляції доставляє
С-ка Інж. Дунін і Зеліньский
Львів, площа Бернадинська 11.
319 Телефон ч. 1 -73. 1-2

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 26-50

ФАХІВЦЕМ-ШОФЕРОМ
стане кождий по укінченню
Львівських Самоходових Курсів
інж. Александра Юрого (Juhre)
313 **Львів, вул. Коперника 54** 2—3
Школа міститься при найбільших самоходових варстатах і ґаражах у Галичині. Докладна і скора наука. — Оплата ратами. Полекші незаможним. — Інформації і програми уділяє заряд курсів. — Вписи щоденно.

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ ФОТОҐРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА" ЛЬВІВ, Словацького 2.
30? 5-21

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах
Фірма **PEZETKA**
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 11—50

„ТРИКОТАРНЯ"
Перша укр. робітня волічкових виробів
МЕЛЬНИК ОЛЬҐИ
305 **Львів, Косцюшка 3/I.** 5 - 6
Продає і приймає замовлення на нові волічкові річи. — Перерабляє старі. — Підрабляє панчохи і скарпетки. — Роботу виконує солідно!

ФУТРА дамські і мужеські
ґарнітури і верхи до футер
303 поручає 5—8
МАҐАЗИН ФУТЕР
Ст. СОЦКІ Львів, Академічна 3.
Приймає футра до перехования на літо.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 71 (173). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 16 вересня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст під неділю на 8 ст | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно
АДРЕСА: Нова Зоря Львів, у. Кльонівича ч. 9. Р. пов. — Телефон 4—48. | 1 гумер. лотер. — Ціна числа 25 сот — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Самбірська справа

Її фактичний стан і засаднича оцінка.

I.

В Самборі, в одній з головних церков перемиської дієцезії, в часі великого торжества коронації чудотворної ікони Матери Божої, зайшла подія не тільки дуже інтересна, але й не менше поучаюча.

Наочні свідки представляють ту подію як слідує:

На згадане торжество прибув між иньшими священиками також о. С. Кульчицький з Вощанець, знаний від літ промовець на вічах і народний діяч з написаною проповіддю і предложив свої услуги місцевому парохови, о. Рабієви, котрий приняв предложення у справі проповіді. Зміст тої проповіді, густо перетиканої віршовими цитатами, був далеко більше агітаційно-вічевий, ніж релігійно-цековний. Суть того змісту полягала на вихвалюванню народа а потому й інтелігенції в спосіб, який з релігійною проповіддю мало мав спільного або й нічого. Проповідник говорив пр. так: Є такі, які говорять, що наш нарід лінивий. Але такому дав би я 1½ морґа поля і семеро дітей — чи дав би він собі з тим раду? А наш хлоп дає собі раду! Подібна й наша інтелігенція, робуча, релігійна, побожна, дбає за Церкву. От на примір такий визначний діяч і письменник д-р Андрій Чайковський...

Тут присутний на проповіди перемиський Владика, Преосвящений Йосафат котрий уже передтим непокоївся змістом проповіди, знаючи докладно найостріщі виступи п. А. Чайковського проти Церкви, сказав отсі слова:

— „Отче, згляньтеся на нарід в такім числі. Він прийшов почути Слово Боже. А ви о чім говорите?"

На те о. Кульчицький відповів Владиці, що незабаром скінчить і говорив дальше. Тоді Владика Йосафат сказав до нього:

— „Прошу зійти!" (Наочні свідки рішучо заперечують, немов би Владика ужив слова „злізайте", чи „злізьте", як подала польська а за нею й наша ліберальна преса). А до пароха церкви о. Рабія звернувся Владика зі словами: „Прошу виголосити проповідь про Матір Божу", що й сталося. В церкві весь час і потому до кінця панував абсолютний спокій. Ніякого „тумульту", як се пробували розголошувати деякі люде, не було рішуче. Між народом, як оповідають вірогідні люде, викликав той інцидент таку леґенду, що на проповідницю дістався якийсь чоловік, перебраний за священика, і ніхто його не пізнав, що він не-священик, тільки пізнав наш Епископ тай казав йому зійти з проповідниці, а той зійшов.

Так представляється стан фактичний тої справи.

II.

А тепер оцінка фактичного стану справи і поведення її дівних осіб. Згори зазначуємо, що не думаємо осуджувати о. С. Кульчицького, але навпаки, бачимо дані, котрі дають можність зрозуміти його. Хоч загал нашого духовенства безперечно сповняє як слід своє учительське завдання проповідування слова Божого, то лучаються у нас, як в духовенстві кождого иньшого народу й такі люде, зрештою особисто безоганні, котрі через довголітну політично-агітаційну працю так привикли до неї, що на вид кождої більшої маси виголошують при всякій нагоді меньше або більше агітаційну промову, опертy на похвалах для тих, до котрих говорять, щоб позискати їх. Се річ людська і часто стає другою натурою, хоч засадничо в ніякій церкві недопустима, а вже при великих, спеціяльних релігійних торжествах просто немислима.

Що до оцінки поведення Владики на місці, то вона може бути всяка — залежно від того, на якім хто становищи стане. Коли стати на становищи „правдиво" опозиційнім, а у нас традиційнім, то владика не тільки поступив зле, але як не зробив би, то все булоб зле.

Чому? Один з наших органів помістив статтю, в котрій доводить, що „меньшу" річ у церкві узнали за старої Австрії як **„Religionsstörung"** і засудили виновника на 7 діб арешту так міцно, що навіть старий цісар не дав амнестії за те, хоч просили.

Але сей осуд у статті, хоч не можна йому відмовити ефектовности, був би нічим в порівнанню зі статтею, яку иньший автор міг би написати, коли б Епископ сидів спокійно до кінця й зовсім не реаґував. В тім випадку закиди й осуди могли б бути напр. такі (як не гірші):

Заголовок: „Підозріла справа". Зміст: Хоч ми до справ релігійно-церковних ставимося ліберально, але не можемо не підчеркнути, що поведення перемиського владики в часі торжества було дуже підозріле. Бо тільки уявіть собі таку картину: На великім торжестві, на яке зголосили свое прибуття також чужі достойники і на яке прибули непереглядні тоши нашого народа й ріжні чужинці, один з проповідників якби нарочно виголошує — не релігійну проповідь, тільки щось в роді кандидатської бесіди перед виборами на вічу про малоземельних селян, котрі мають лише по 1½ морґа поля й по семеро дітей, — а епископ слухає й мовчить!... І щож могли й мусіли подумати собі присутні чужі люде, котрі й без того читають раз-у-раз у ворожій нам пресі, що наша церква виконує завдання агітаційної трибуни! І що спільного мають 1½-моргові господарства з релігійним торжеством коронації Матери Божої? І що се за владика, котрий своєю мовчаливою згодою просто санкціонує й на школу власної церкви до значіння доказаної правди підносить закиди наших відвічних ворогів! А що ще важнійше: як може владика допускати до того, щоб нашому зібраному духовенству й народови показувати з церковної проповідниці, як взір гідний наслідування, чоловіка, котрий від літ отверто воює проти церкви, в якій зродився! Ми самі цінимо п. А. Чайківського як автора „Олюньки" й иньших повістей. Але повість одна річ, а церква друга річ. Се хіба ясне. А третя, всім ясна річ, се те, що писання п. А. Чайковського оставляють таке враження, немов би лучша була всяка секта (від автокефальної почавши, на протестантизмі скінчивши!), ніж „римське ярмо", до якого наш нарід іде „догнилою кладкою", як п. Чайківський називав унію (чомусь з неї не виступаючи, хоч так її „діснть"). І деж тут консеквенція? Але як можна вимагати консеквенції від старого, віком і довгою працею вже зломаного чоловіка, котрому треба багато простити, коли ніякої консеквенції не проявляє Владика Церкви, хоч він в силі віку і хоч ніи чейже покликаний до консеквентної оборони душ своєї пастви! Таке поведення владики мабудь кожда людина назве підозрілим".

На тих двох евентуальностях ще не кінець, бо є їх очевидно більше. І так Владика Йосафат міг ще спокійно вислухати навіть найдальше здучого „коронування" п. д-ра А. Чайковського в церкві й потому потягнути проповідника до відповідальности та суспендувати. В тім випадку „правдиво" опозиційна преса також не знайшласяб у клопоті. Статті посипалисяб як з рога обильности, причім ролі можна чудово поділити. Один орган написав би статтю п. з. „Крук крукови ока не видзюбає". Зміст „опозиційної" статті міг би бути дуже переконуючий, бо врешті духовна влада кінець кінців мусілаб знати суспензію зі священика, котрий має кількадесять літ праці за собою. Знаючи се, наперед міг би иньший „опозиційний" орган написати статтю п. з. „Комедія для замилення очей" і т. п. Третій опозиційний орган міг би написати статтю п. з. „Жорстокість" і т. д. Словом — невичерпаний ряд тем щойно тоді отворивсяб перед „вічними революціонерами".

Але є ще одна евентуальність, яка на перший погляд виглядає найбільш приманчивою навіть для владики, котрий знаходиться в огні української ліберальної преси: Владика міг покликати до себе тихо першого лучшого священика й сказати йому, щоби пішов до проповідника з наказом зараз скінчити, а иньшому священикови поручити сказати вже коротку проповідь на тему більше релігійну. І ніхто був би нічого не запримітив, а всі були би переконані, що ці проповіди були власне в програмі торжества.

Та ся евентуальність хоч гарна, але має одну малу хибу: вона просто не до виконання в такім стиску і натовпі, який там мусів бути і був. І скорше проповідник, якби йому на тім залежало, міг переповісти всі ніби „патріотичні" протицерковні статті й замітки п. д-ра А. Чайковського аж до його аргумситу, що давні патріярхи мали пресінь рівночасно по кілька жінок (а патріярхами були і жертву Богу приносили!), — ніж епископський посланець міг би протиснутися на пять кроків у битком набитій церкві, де кождий рух викликає і мусить викликати безцільну суматоху й слушне обурення здушеного народа. І колиб опісля Владика хотів оправдуватись перед кимсь, що він „вислав посланця", то опріч іронічних меньше й більше делікатних уваг не зустрів би хіба нічого й від нікого.

Ба, є ще одна евентуальність: Владика міг дати знак дияконам, щоб не уважаючи на дальшу проповідь про д-ра Чайковського як взірець католика, зачали правити й тим перервали проповідь. Але заходить питання, чи хор був би зорієнтувався й відповів. А коли ні, — диковинка булаб іще більша.

І ще міг Владика замість по українськи сказати свою думку о. Кульчицькому по латинськи, як підносить дехто в формі закиду. Та се доперва далоб „підставу" до тровлі всяким опозиціонерам! Мовляв — „мови рідного народу стидається"...

III.

Та годі Епископа таки зовсім уневинити в наших обставинах, бо се — просто не годиться. Отже признаємо, що вина Владики є, а полягає вона на тім, що Владика Йосафат перед тим торжеством не оповістив в перемиськім епархіяльнім орґані, що зносить видану попередно заборону читати „Український Голос", в котрім п. д-р А. Чайковський описує всі „кривди", які нам Рим робить з витревалістю гідною ліпшої справи. Тоді проповідника можнаб потягнути до відповідальности. А без того годі, бо міг би відповісти: „Я послухав заборони Преосвященого й не читаю „Укр. Голосу" тай не знаю, що там п. Чайковський випису є".

Поза тим доволі трудно доглянути „згіршення" в тім, що Владика сповнив свій обовязок, обороняючи засаду Церкви, що церковна проповідниця має служити до релігійних проповідей.

І в давній і в новій історії поведення християнських Владик відомі виступи далеко більше енергічні, котрі доходили аж до фізичних сцисій. І ніхто тим не гіршиться, бо люде не ляльки і тому всі не можуть мати однакового темпераменту. А люде з темпераментом певно до найгірших не належать.

Справедлива критика кождого виступу є тільки тоді, коли замість критикованого способу виступу покажеться иньший, який може устоятись перед критикою.

На кінці ще одно: Мине трохи часу й вічні опозиціонери знайдуть собі иньші причини до опозиції. А описана тут самбірська справа, звязана з історією чудотворної ікони може причинитися до того, що наш загал памятатиме, що є якась Влада і в нашій св. Церкві, котра має отворені очи й уши тай уважає на все. Коли се взяти під увагу, то й поступок ініціятора тої історії о. С. Кульчицького хоч сам по собі слушно підпавший осудови Владики, може мати й добрі наслідки на будуче.

ГУРТОВО. ДЕТАЙЛ.
НОВООТВОРЕНИЙ — МАҐАЗИН — ФУТЕР
Абрагам ФЛЯСТЕР
Львів, пл. Краківська 6.
поручає готові футра та ріжнородні скірки по конкуренційних цінах. — Для П. Т. Урядників на догідні сплати. 292 5 10

Видалення 18 російських еміґрантів

Польське міністерство внутр. справ знову видало розпорядження про видалення з Польщі протягом двох тижнів ще вісімнадцяти російських політичних еміґрантів, головно з Варшави та Вільни, за „надуживання правом азилю". Між инш. висилають **Гапоновича,** сина католицького протопресвітера східного обряду в Вильні, б. правосл. протоєрея, і Валентина **Лєхна,** б. начального редактора газ. „Варшавское Эхо", котра виходила в 1922 р.,як орган „бльоку національних меншостей", при участи пок. О. Саліковського та инш. українських журналістів. Лєхно — член партії ка-детів; Гапонович — безпартійний, ще зовсім молодий чоловік.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

На адресах нинішного числа зазначуємо частині наших передплатників висоту пренумерати до дня 1. жовтня с. р. Другій частині передплатників зазначимо на адресах слідуючого числа.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ЛЬВІВ, новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для
ранше РОМАН ЗУБИК вул. Галицька ч. 16. поручає 247 П. Т. Отців. 14—30

Дві промови -- дві методи

Минулого тижня почалася в Женеві, на річних загальних зборах Союза Народів, дебата над звітом Ради з діяльности за останній рік. Заступники всіх держав мають змогу висловити свої критичні погляди не тілько на саму діяльність Союза, а й на всі звязані з нею міжнародні питання, представити свої домагання і приєднувати инших для своїх ідеальних чи реальних цілей. Щось подібного як у парляментах бувають бюджетові дебати, З уваги на вагу таких зборів, члени-держави звичайно не задоволяються своїми звичайними заступниками в Союзі, а посилають окремо найвизначніших представників своїх урядів: міністрів закордонних справ, або й самих президентів ради міністрів. Так ось, сим разом Німеччину заступав, ізза недуги міп. Штреземана, сам канцлєр імперії Мюллєр. Також Австрія післала туди свойого канцлєра пралата Зайпеля. Оба сі заступники двох німецьких держав мали вже нагоду промовляти й одні з перших виступили з великими програмовими промовами: Мюллєр 7-о, а Зайпель 8-го с. м. І сей і той заступав державу, що програла війну, що мусить двигати тяжкі наслідки своєї невдачі і що дуже потрібує прихильности або помочи инших — побідників і невтральних. Тому цікаво, як у сій подібній політичній ситуації оба політики вивязалися з своїх завдань.

На сім прикладі найкрасше можна бачити, що політику роблять одиниці, провідники, і роблять її так, як уміють, — один ліпше, другий гірше, і з такимиж очевидно наслідками. Досить, що оба канцлєри німецької нації мали в Женеві ріжне щастя й неоднакові успіхи. А в тім, і межи самими особами обох канцлєрів велика ріжниця. Тут соціял-демократ, там католицький священик. Тут вічевий аґітатор, там зрівноважена понадстанова людина. Тут новик у вмілости стернувати державним кораблем (бож хиба підписання свого часу версайського трактату не дало Мюллєрови великого державно-політичного досвіду), там заслужений і широко у світі знаний штатсман. Не диво отже, що й їхні виступи мусіли мати неоднаковий характер і неоднаковий успіх.

Та все таки можна в їхніх промовах знайти дещо спільного, що в данім разі одному й другому треба порахувати в заслугу. Оба вони не згадували про найважніші домагання своїх країн: Мюллєр про окупацію Зареня, Зайпель про „аншлюс", обєднання Австрії з Німеччиною. Як то, скаже українець, невже в сім їх заслуга, а не провина? Певно, на погляд типового нашого земляка, се великий навіть злочин: на його думку, завдання національної політики лежить у вмілости як найголосніше і найдрастичніше, все і всюди, виявляти всі думки і почування свойого громадянства; одначе такого погляду поза нашою країною ніде зі свічкою не найдеш, хиба тільки в Ковні, з яким ми зрештою не можемо рівнятися. Досить, що німецькі політичні провідники в Женеві не згадували у своїх промовах про сі свої хоч пекучі національні справи, про котрі згори мусіли знати, що в данім місці і в данім моменті не можуть бути заспокоєні, та що в противнім разі моглиб тілько безцільно спровокувати неприхильні для себе настрої.

І в тім, що оба політики говорили, були ті самі справи: справа розброєння й охорони недержавних народностей, одначе нічого спільного не було у способі, яким ті справи в обох промовах були трактовані. Наперед Мюллєр нерівно трактував обі проблєми: про розброєння говорив дуже богато, про права меншин дуже мало; натомість Зайпель обговорював сі справи рівномірніше, а навіть головний натиск поклав на проблєму національних меншостей. Заступник Австрії поступив дуже правильно, бо кождому розумному ясно, що занедбань Союза Народів в обох сих справах не можна класти на одну вагу: бо коли С. Н. в справі розброєння при найліпшій волі не богато міґби в даних обставинах зробити, то на свою поведінку в справі меншин безмірно менше може знайти на своє оправдання. На сім-же пункті, критика пралата Зайпля просто розторошувала досьогочасну політику С. Н. була дуже поважним мементо на будуше, яке — можна надіятися — не остане цілком без наслідків. Критика о. Зайпеля була тим ефектовніша, що була попереджена кількома компліментами для С. Н. і взагалі була убрана в гарну дипльоматичну форму.

Натомість канцлєр Мюллєр не позбувся двох навичок, що на женевськім ґрунті були не то зайві, а й шкідливі. Перша навичка — то вічева чи радше соціялістично-партійна метода трактувати справу, трактувати її з докринерського становища і згори підсувати противникови злу волю; друга навичка — то, може не так соціялістична, як радше пруська неперебірчивість у висловах: шорсткість тону і погано скриті погрози. Нещасливе було й те, що з його промови діставалося ненамірене певно вражіння, неначе розброєння необхідне не так для загального мира, як тому, що Німеччина обезоружена... Досить, що успіх промови Мюллєра був цілком не той, якого він сам і всі Німці сподівалися. Заступник Франції, Бріян, очевидно в порозумінню з Анґлією дав дуже неприємну відповідь — таку, якої німецькі заступники в Женеві ще не чули. Штреземан має оправдану причину дуже жалувати, що недуга не позволила йому самому заступати Німеччину перед С. Н. А уряд канцлєра Мюллєра стоїть перед своїм кінцем у Німеччині.

Ювилей О. Ґрузенберґа

оборонця видавців повного „Кобзаря"

В перших днях жовтня с. р. минає 40 років від початку адвокатської діяльности Оскара Ґрузенберґа, одного з найславніщих адвокатів Росії. В 1917 році О. Ґрузенберґ вибраний був сенатором (членом найвищого суду в Росії). Ґрузенберґ з походження жид. Особливо вславився він підчас головної розправи Бейліса, обвинувачуваного в ритуальнім убийстві в Київі. В 1912 р. Ґрузенберґ виступав перед російським судом яко оборонець видавців повного „Кобзаря" Шевченка, поставлених перед суд російською владою. Сей виступ Ґрузенберґа був виразом ідейних симпатій славного адвоката до справ переслідуваної української нації. Ґрузенберґ є почесним членом Наукового Товариства ім. Шевченка. Нині Ґрузенберґ живе в Ризі, в Латвії. Други, клієнти й почитателі Ґрузенберґа готуються урочисто відсвяткувати 40-літній ювилей його адвокатської діяльности.

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

II. Сучасна катол. творчість.

Виходжу на поверх старого монастиря, де приміщено сучасну катол. пресу й письменство.

Дві перші салі займає преса й письменство катол. місій. Увагу звертає на себе великий глоб земної кулі з надписом слів Спасителя: „Ідіть і научайте всі народи!“

Вже нема ніякої країни й ніякого народу, до котрого не дійшлаб наука Христа. Се перша дійсно універзальна віра людства. Всі иньші, які були і є, се в меньшій або більшій мірі льокальні релігії.

Повінь писем і газет у ріжних мовах! Ріжних чинів. Оден францішканський чин видає пресу в сімох мовах Орган для дітей зачав видавати в 1887 р. в 8000 прим., тепер печатає його в 36.500 прим. Бачу й польські місійні органи: „

„Echo z Afryki“,
„Misje Katolickie“,
„Pobudka Misyjna“

Поляки належать до тих народів, які ще далеко не мають заспокоених як слід своїх власних релігійних потреб. І мимо того видають енергію та гроші на африканські місії. Що се таке?

Коли основно придивитись таким на перший погляд дивним питанням, то побачимо, що властиво нема на світі народу, котрий мав би вповні як слід заспокоені свої власні релігійні потреби. Великі міста, котрі без уговку ростуть, що раз то більше „відхристіянізовуються.“ В Англії, Америці, Німеччині, Франції й т. д. появилося безліч т. зв. неопоган, то є людей, котрих родичі були ще християнами, а вони вже, під впливом брошурок з гатунку Бюхнера „Сила і матерія“, зовсім позбулися всякого відношення до віри і церкви. Тепер бачимо таку появу, що дійсна інтеліґенція з високою освітою навертається скрізь до віри і церкви, а зате пущене неюж в рух безвірство опановує майже всю масу півінтеліґенцій й навіть частину народних мас.

СОРОЧКИ МУЖЕСЬКІ
ІВАН РІДЛЬ
Львів
вулиця Академічна 2.
267 22—50б

Одначе мимо того, що для редігійних організацій є досить праці у себе, вдома, майже всі народи причиняються до удержування місій в поганських краях. Річ ясна, що сей факт має свою раціо. А протестують проти нього такі елєменти, які у себе вдома ворожо відносяться до всякої релігії.

Звертає увагу велика праця німецьких Єзуїтів про місії: до 1730 р. три томи:

Окрему виставу своєї праці урядило „Місійне Обєднання катол. жінок і дівчат.“

Докладні статистики доходів і видатків.

Содаліція ім. св. Петра Клєрвенського оповіщує, що за останних 25 літ видала 96 книжок в 60 африканських мовах. Стою й думаю, що варта удатися до тих німецьких жінок і дівчат, може видалиб і в українській мові бодай малу історію нашої Церкви, коли видали книжки в 60 муринських діалектах... „Нехай Німка скаже, ми не знаєм...“ Хто обурюється на таку думку, то може лучше зробив би, якби сам зложив щось і иньших спонукав дати щось на таку історію в нашій мові, бо вже тисячка літ минула, як Володимир Великий загнав Українців солдатами до Дніпра й охрестив на силу, а вони до сеї пори ще не здобулися на історію своєї Церкви в своїй мові. Здається, що подібного випадку нема в історії християнства, з виїмком, розуміється, таких племен як Абанту й Банту. Але тим ще далеко до тисячки літ історії.

Слідують статистики Салезіян, Домінікан, Капуцинів. Останні показують навіть історію церкви в Тибеті і то видану вже в 1740 р. Їх видання і в гіндостанських мовах. А Єзуіти виставляють прегарні манускрипти на сухих пальмових листках у мові тамільській.

Лазаристи виставили докази своєї діяльности в Персії, Капуцини в Сирії й на Бадкані.

Онде стоїть мала ручна друкарня Місії Білих Отців. Онде Сестри Місійного Тов. св. Духа, що мають 22 органів. А онде преінтересний образковий катехізм для Індіян Канади, зладжений о. Лякомбою, членом Чина Облятів. Той оригінальний катехізм в кольорових образках представляє для неграмотних людей всю біблійну історію.

Слідуючі дві салі заняті катол. письменством 19 століття й сучасними катол. журналами. Катол. преса оправлена в річники.

Німецьке Тов. ім. св. Августина (се організація накладців і редакторів) оповіщує, що в 1879 р. мало 18 членів, тепер має їх 1.000 (тисячу). Статистика розвитку катол. преси Німців представляється так: Німці мали катол. органів:

В р. 1871 — 126, в р. 1881 — 221, в р. 1890 — 228, в р. 1903 — 378, в р. 1912 — 448, в р. 1928 — 451. Всіх Німців-католиків є около 41 міліонів, з того 13½ міл. в чужих краях, де також мають багато своїх органів.

А католики в Швайцарії, котрих є значно меньше ніж нас у Галичині, виказують 20 (двайцять) катол. щоденників і багато иньших органів!

Католики малої Австрії поставилися на виставі дуже гарно: кожда австрійська земля (пр. Стирія, Тироль і т. д.) представлена окремим типом (малюнком) людини, котрий держить у руках катол. пресу. Два знаменито редаговані ідеольоґічні тижневики „Schönere Zukunft“ і „Das Neue Reich“ мають окремі оригінальні плякати.

Вкінци слідують три салі, в котрих поміщені: катол. заграничка преса, катол. преса в Німеччині й катол книжка німецька й заграничка.

Чого там нема! В мовах ріжних-преріжних народів (з виїмком нашої, бодай я не міг відшукати нічого в українській мові).

Преса й книжкові видавництва для дітей, молоді, жінок. Народна освіта. Народна штука. Наука. Робітнича катол. преса. Політика. Церковні й державні справи. Господарські, фахові, станові — все з катол. становища. А недільних органів безліч! Далі багато видань поодиноких монаших Чинів і Конґрегацій про аскезу, містику, організацію і т. д.

У великій салі на поверсі звертають увагу високі, кольорові, скляні стовпи, котрих призначення мені неясне.

Публики на катол. пресі багато. Впадають в очи монахи ріжних чинів, котрі довго стоять у деяких кімнатах й нотують щось, оглядаючи виставу дуже докладно. Я звидів уже цілий поверх й вернувши до одної салі, все ще застав одного такого монаха, як нотував щось у свій записник під тою самою стіною одної кімнати, де я його вперве побачив перед пару годинами.

Пригадую, що я тут не даю ніякого опису, бо сеж не опис, коли зміст цілих саль називаю одним словом, або й зовсім поминаю — іззa недостачі місця.

Катол. виставу преси й письменства урядив „Міжнародний Катол. Комітет Преси“ під проводом кн. Альойзія Левенштайна й під протекторатом кольонського кардинала Шульте.

При кінці слід іще згадати катол. кіно на тій виставі. Грали фільм п. з. „Апостольські стежки“. Зміст: В Африці серед жари їде на ослі з муринським провідником-хлопчиною катол. місіонар від оселі до оселі — пустинями й лісами. Фільм очевидно роблений таки на місцях, в Африці. Ділає симпатично, хоч фабули в нім властиво нема.

Оглянувши велику катол. виставу, сів я відпочати в одній з почекалень. І запримітив там рекляму: „Метальограф“ за 16 марок (32 зол.) без хемікалій і матриц печатає 1000 листів за 5 мінут. Адреса: **„Bürografia“, Berlin, c. 54, Weinmeisserstr. 14**. Що за дешевий новий винахід!

ГОТОВІ ФУТРА ГУРТІВНО
та всякого рода СКІРКИ по дуже низьких цінах поручає
Фірма ДАВИД ҐЕМС
ЛЬВІВ, ул. Краківська ч. 20. —:— Телефон: 43-74.
315 **і новоотворена філія** 1—5
ЛЬВІВ, ул. Леґіонів ч. 37. —:— Телефон: 59-96.

Сила історичних леґенд

„Ніколи не старіється тільки те, чого ніколи не було“.

Отсей правдивий висказ пригадується з приводу повалення новими дослідами цілого ряду історичних леґенд і видумок, які освічені люде до недавна уважали правдивими. Ось деякі з них:

1. З історії грецької фільософії відомо було всім, що Діоґен мешкав у великій бочці. Тимчасом тепер стверджено на основі ріжних жерел, що старі Греки тільки так глумливо називали малу, нефоремну хатину-ліпянку, в котрій жив той фільософ.

2. Кождий учень у школі вчився, що спартанський король Леонідас заступив дорогу великому перському війську в Термопилях з горсткою 300 людей. Тимчасом тепер уже напевно відомо, що Леонідас стояв у Термопилях з силою 10.000 війська.

3. Цезар, умираючи, не сказав: „І ти, Бруте проти мене!“, тільки мовчки впав уже по першім ударі штилету.

4. Дві тисячі літ писали в історіях, що єгипетська цариця Клєопатра пошанувала римського вожда Антонія великим пиром, на котрім дала йому пити дорогоцінну перлу, розпущену в оцті. Так писали весь час — і навіть не завдали собі труду, переконатися, що перли в ніякім оцті розпустити неможливо.

5. По самоубийстві Антонія Октавіян казав убити Клєопатру. Тимчасом у всіх історіях писали досі, що вона сама скінчила життя, приложивши собі до свого тіла їдовиту гадину.

6. Про великого ученого Архімеда писали в історіях, що він мав сказати: я висадив би землю з її бігу, якби у всесвіті була стала точка, щоб опертися на ній для підваження землі. Тимчасом Архімед ніколи того не сказав, а сю байку пустив у світ Віктавіюс.

7. Таксамо неправдою є, немовби Архімед, відкривши фізичний закон, що тіло в воді позірно тратить тільки зі своєї ваги, кілько важить витиснена ним вода, — мав крикнути: „Геврека!“ (Я знайшов!) і з тим криком бігати по вулицях міста Сиракузи.

8. Таксамо неправдою є, що Ґалілеї, відприсягнувши науку Коперніка, що земля крутиться довкола сонця, мав крикнути: „А прецінь вона крутиться!“

9. Рівнож неправдиво приписують Лютрови, що він у боротьбі проти катол. Церкви мав заявити: „На тім стою і не зійду з того!“

10. Неправдою є, немовби цісар Фридрих сказав комунебудь: „Вчися терпіти без нарікань!“ — хоч ся думка достойна цісаря.

11. Неправдою є, немовби ґенерал Камброн сказав по битві під Ватерльо: „Ґвардія вмирає, але не піддається“. Він сам заявляв опісля, що ніколи того не говорив, тільки по битві завізвав лікаря, щоб перевязав йому рани.

ЗБІЖЕ і ПАШУ
дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм
— Товаристві взаїмних обезпечень —
„ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.
Інформації уділюють місцеві аґенції.
287 12—16

12. Неправдою є, що Франціс Драке перший привіз бульбу (картоплю) до Европи. Учений Саффорд доказав, що се зробив хтось инший, але хто, невідомо. Першу вістку про се дав Еспанець Педро де Леон в 1538 р.

13. Джемс Ват, котрому приписували досі винахід парової машини в хвилі як обсервував підскакування покришки над горшком, у котрім кипіла вода — взагалі не винайшов парової машини, тільки уліпшив її.

14. Більшість оповідань про Карла Великого і його сина Ролянда — се пізніше видумані леґенди.

15. Хід Гайнріха IV. до Каносси не був ніяким упокоренням, як се пишуть в історіях, тільки навпаки дуже зручним дипльоматичним кроком.

16. Леґенда про Вільгельма Теля і його яблоко се дуже стара леґенда індо-германська. Тель не мав з нею нічого спільного.

17. Англійська королева Єлисавета ніколи не бачилася зі шкотською королевою Маріею Стюарт I та її суперниця мала вже 45 літ, коли її страчено, отже не була молода.

Таких леґенд, котрі досі уважали історичними правдами, — дуже багато. Але хоч наука повалила ті „правди", то в дійсности вони живуть і будуть жити, бо — „ніколи не старіється те, чого ніколи не було". Леґенда сильна..

НОВО ОТВОРЕНИЙ
МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ
Р. ДЖАЛА
у Львові, вул. Хорущина 5.
побіч кіна „Аполльо"
поручає **КОВДРИ** вже по 18 зол., **МАТЕРАЦИ** по 30 зол. – переробляє ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 306 6-10

Закриття Товариства Білоруської Школи

Виленське воєвідство закрило „Товариство Білоруської Школи", котре провадило енергічну діяльність у Зах. Білоруси й удержувало білоруські ґімназії у Вильні та в Радошковичах. Польська преса пише, що причиною закриття Товариства було відкриття його таємних звязків з большевицьким „Селянським Інтернаціоналом", від котрого воно ніби-то діставало значні грошеві суми на діяльність в цілях комунізму. „Курєр Віленьскі" доносить, що мають бути закриті й білоруські ґімназії, удержувані Товариством. (По найновіщим вістям міністерство скасувало рішення воєвідства).

Охорона льокаторів

В ріжних державах Европи вже знесено зовсім або частинно охорону льокаторів. І так в Голяндії знесено 18. І. 1927, в Португалії 1. І. 1925, в Румунії для торговельних і промислових льокалів в травні 1925, а для пемешкань в травні 1927, в Швайцарії 1. V. 1927, в Швеції 1. X. 1923, в Угорщині 1. І. 1928. В Югославії знесено заборону підвишки чиншів 1. І. 1927, в Еспанії 31. XII. 1927. В Німеччині піднесено чинші на 40 проц. (в золоті) в порівнанню з передвоєнними, причім льокалі на інтерес вільно свобідно виповідати а помешкання брати на власну потребу. У Франції не вільно підвисшати чиншу тільки в місцевостях поверх 4.000 населення, але вся охорона льокаторів скінчиться 1. І. 1931, а в Бельгії 31. XII. 1930.

Таким чином охорона льокаторів в більшій мірі збереглася тільки в Польщі, Італії, Австрії й СССР.

Нова національна фляґа

Криваві бої в улицях столиці Полудневоафриканської Домінії Анґлії.

Скоро летить час. Уже 28 літ доходить від хвилі, коли Анґлія покорила дві свобідні, мужицькі держави Бур в у полудневій Африці. Покорила і — скоро дала їм самоуправу, як розумна управителька світа. А сего року ухвалено вивісити перший раз нову національну флягу великої самоуправної Полуднево-африканської Унії.

До компромісу в тій справі прийшло ще 26. жовтня 1927 р. А саме: На властивім національнім прапорі (краски: помаранчева, біла і синя) поміщені три малі поля, на котрих представлена стара фляґа Бурів, дальше б. трансвальська, ну й англійська (т. зв. Юніон Джек) на знак приналежности полудневої Африки до Велико-британійської Імперії.

Все зроблено, щоб се торжество відбулося достойно. Коротко перед год. 11. заїхав англ. ґубернатор перед будинок парлямеиту в Капштаті. Всі міністри були вже зібрані, голова опозиції ґенерал Герцог і голова угодовців ґенерал Смутс були також присутні. Ґубернатор коротко висказався про значіння нового прапора, як символу співпраці для добра краю і всіх його горожан. Хоч ґубернатор особисто дуже милий і люблений чоловік, оплески були слабі.

По його промові заграли гимни — полуднево-африканський і велико-британійський.

Опісля промовив голова опозиції Герцог — в другій урядовій мові („африкаанс" — то є по бурськи). Він говорив тактовно, але підчеркнув двома словами свою опозиційність, а саме сказав, що в інтересі мира цеї землі получено краски **побідника** з красками **побіджених.** — Ґенерал Смутс підчеркнув, що велика сила Анґлії просто ґарантує краєви його розвиток.

Рівночасно стягнено з замку чисто-англійську фляґу, де вона повівала відколи Анґлія покорила Бурів.

Так відбулося офіціяльне торжество — холодно, але без непріємних випадків.

Зате в улицях столиці зараз потім піднялися криваві бої. Як до них прийшло, досі не знати. Фактом є тільки, що комуністичні аґітатори зачали виголошувати до кольорового населення підбурюючі промови — і що мурини зачали демонструвати проти нової національної фляґи, тут і там дручи її на шматки.

Причин обурення мають вони, що правда, доволі: т. зв. „Ліквор Бил" забороняє продавати їм алькоголь, т. зв. „Кольор Бар" забороняє допускати кольорових людей до обслугування машин, вкінці приготовляється ще оден законопроєкт, котрим має бути відібране право голосування всім кольоровим і навіть мішанцям.

Все те пригадали кольоровим туземцям аґітатори — і зачато здержувати трамваї й омнібуси, прикрашені новою національною фляґою, дерти ті фляґи й топтати.

Річ вельми інтересна, котра свідчить про політичний розум муринів, отся: Властивої („чистої") англійської фляґи вони ніде, в цілім місті, ані не ткнули, хоч очевидно комуністичним аґітаторам залежало більше на зневаженню якраз англійської фляґи, а не нової, компромісової. Але муринське населення мало розум і не рушило англійських прапорів буквально ніде. Се знак, що воно розуміє правну опіку Анґлії над усіми її горожанами й розуміє те, що виїмкових законів Анґлія для них не робить, лиш ті, що їх покорили — Бури.

Яка Анґлія уступчива, видно по тім, що згодилася не вивішувати анґ. прапора над занятою від Німеччини полудн. зах. Африкою, бо опозиція аргументувала, що ту кольонію переняла Анґлія тільки як мандантка Полуди. африк. Унії"...

РАДІО-АПАРАТИ
найновіших зразків краєвих і заграничних
поручає по приступних цінах і на добрих услівях
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-ка
ЛЬВІВ, вул. Леґіонів ч. 1. і 3.
212 г Кошториси на жадання безплатно. 18—30

НАЙБІЛЬШИМ СКЛАДОМ
СУКНА, ПОЛОТНА, ШОВКУ і ФУТЕР
в ЗОЛОЧЕВІ
є фірма
ЛЕВ ОППЕР
Найліпший товар за правдиво дешеву ціну.
308 3—8

Огляд часописів

В краківськім тижневику „Dzwon Niedzielny" в ч. 37 з 9. IX. пише Ян Чеканські в статті: „Wzorowa miejscowość podkarpacka" ось що про село Грабовець богородчанського пов. „Дуже добре враження зробила на нас діяльність українського (автор пише „рускего") пароха. Цілою його мрією є зробити селян независимими від жидів. В тій ціли отже заложив прегарну кооперативу, в якій можна всего дістати. Ніхто з Грабівця не ходить до міста, бо в кооперативі все є дешевше і ліпше, ніж у міських крамах.

Щоб зібрати молодіж обидвох полів, вибудував великий дім, в якім міститься бібліотека і сцена. В день св. Петра і Павла після грецького східного календаря дістали ми запрошення на представлекня „Наймичка". Цей драматик знаменито відограно. По представленні віебулися вечерниці, ми лишилися навмисно, бо хотіли бачити, як бавиться і танцює українська молодіж. По випрятанню салі зачалося збирати вступне від парубків (дівчата вступу не платять) Гляділи ми зі сцени на молодіж, що бавилася і були здивовані чемністю й уложенням її.

Спитав я, звідки молодіж вміє так гарно танцювати. Поінформовано нас, що просвітне товариство дає курси на селі. На забаві був буфет, в якім було пиво і перекуски, горівки не вільно продавати. По 12-тій годині забава скінчилася і молодіж тверезісінька розійшлася домів. Дуже нам подобалася ця забава.

Перед 30-ти літами мешкав я в цім селі, був там корчмар званий „Дудьо". За моєї памяти зліцитував він 30 середних господарств — за горівку. Нині Богу дякувати цего нема, бо священик освідомив людей.

На закінчення ще мушу згадати про захоронку, яку провадять українські СС. Василіянки. Що рана розходяться ці Сестри (є їх 6) по селі, кожна в свою призначену сторону і збирають дітвору на цілий день до Захоронки. Матери йдуть в поле або на зарібок і не журяться про дітей. Сестри рано забирають їх, а вечером відпроваджують до дому. Дуже мило це виглядає, коли Сестра окружена дрібною дітворою провадить ту громадку. Кожного стрічного по дорозі, поздоровляють хором (по українськи) Слава Ісусу Христу.

„Сій думку і збереш бажання; сій бажання і збереш діло; сій діло і збереш привичку; сій привичку і збереш характер; сій характер і збереш свою долю."

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Евхаристійний Конґрес у Ченстохові відбувся минулого тижня при великім здвизі народа. Участь в ньому взяли: Нунцій Мармаджі, кардинал Каковскі і Гльонд і деякі члени польського Епископату.

Католицька Добродійна Акція поширюється щораз більше. Для скоординування її д яльности на американськім ґрунті й обговорення низки нових потреб у ділянці харитативної акції, відбудуться в Сент Луіс від 16—20 вересня два великі зїзди. Участь в однім зі зїздів візьме 500 монахинь, котрі працюють у добродійних заведеннях, у другім знова представники стоваришень св. Вінкентія а Павльо.

Уніяти і православні в Єгипті. Й. Е. Кирило IX Моггабґгаб, греко-уніятський патріярх Антіохії, Александрії, Єрусалима і цілого Сходу, що від кількох місяців відбував візитації вірних в Єгипті, переносить офіціяльну резиденцію патріярхату до Александрії. Дотепер офіціяльною столицею гр.-уніятських патріярхів був Дамаск, хоч віддавна мешкали вони в Каїрі або Александрії. — Єгипетські епископи коптийсько-православного обряду зложили недавно перед египетським урядом протест проти т. зв. Меґліс Міллі, т. є. загальній раді їх церкви, а се тому, що рада ся рішила вислати кількох богословів на студії на протестантські університети до Анґлії. Члени ради оправдують своє рішення сим, що анґліканізм се християнська релїґія зближена до коптийської релїґії. Однак епископи твердять, що між доґмами анґліканськими а коптійськими заходять суттєві ріжниці. (Сі коптійські „церковні ради" нагадують нам наші історичні брацтва, що бажали диктувати епископам, як вони мають поступати, або сучасні вже нам „комітети оборонців нашої Церкви" з їх широкими аспіраціями. Чи не стрінулоб нашу Церкву то саме, що коптійську, колиб і в нас такі ради мали голос?— Ред.).

ТРИКОТАЖІ, сукні

в новоотвореним магазині

казочно дешево!

244 а **Коперника 17.** 13—30

Київ — мертве місто

„Русское Время", котре виходить в Парижі, помістило статтю одного з політичних діячів, котрий таємно був тепер у Київі.

Він пише, що Київ став під большевиками мертвим містом... Цілі квартали, зруйновані в часі горожанської війни, лежать досі в розвалинах. З Печерської Лаври зробили большевики музей. Число населення в місті зменшилося на половину в порівнанню до революційних часів. Все життя під острим доглядом ГПУ., навіть урядове! В Київі виходить преса українська і два російські орґани.

Життя в Київі неймовірно дороге. Фунт вудженини 1 рубель (= $^1/_2$ доляра), бутелька молока 1 руб. 20 коп., булка 15 коп. Мужеський костюм з найгіршої матерії 300 рублів. Найгірші черевики 20 рублів, заграничні 70 руб. Дамська обув ще дороща.

Ізза такої дорожнечі населення одягається по жебрачому. Але є й там такі людці, котрі можуть собі позволити на дорогі заграничні товари і шампанські вина, які купують у маґазині, відвідуваним комуністичними вельможами. Той маґазин міститься в будинку б. городської думи. Фляшка шампанського вина коштує там 60 рублів (30 долярів).

МАҐАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. І. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 20—30

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. У Варшаві відбувся конґрес польських монархістів при участи поверх тисячки делеґатів під проводом Северина Кульчицького. Конґрес зачався торжественним богослуженням, скінчився ухваленням отсих резолюцій: 1. Конґрес домагається переміни Польщі на монархію. 2. Голова держави має мати право покликати міністрів, здержувати силу ухвалених соймом законів і заряджувати референдум. 3. Сойм має складатися з двох палат, з палати послів і сенату, до котрого мають бути впровадженні представники фахових орґанізацій, університетів, віроісповідань і особи іменовані головою держави. 4. Право контролі над урядом має прислугувати обом палатам сойму тільки при обговорюванню буджету. — Вкінці вибрано Головну Раду орґанізації до котрої належить 40 осіб.

СССР. Комуністичний конґрес у Москві, котрий скінчився по 6 тижнях тревання, оцінює „Роботнік" як слідує: Всі учасники конґресу однодушно притакнули плитким виводам Бухаріна, на основі котрих ухвалено й резолюції. Бухарін говорив, що тепер капіталістична продукція розвинулася ще більше ніж перед війною і тому боротьба за ринки збуту мусить довести до нової фази воєн, а ті дочерва уможливять світову революцію. Тимчасом — пише „Роботнік" — капіталізм по війні переходить зі стану анархії в стан орґанізаційний. Таксамо орґанізується й імперіялізм, як про се свідчить проба асекурації його, звана пактом Келлоґа. Таким чином больш. конґрес, котрий по 10 літах заповідає, що нова фаза воєн приготує світову революцію, котру пречінь большевизм мав викликати, сам себе осудив.

АВСТРІЯ. Орґан христ. соц. партії в Каринтії грозить сецесією християнських країв, колиб у Відні соціялісти взяли верх у парляменті. Тоді альпейські краї відірвуться від Відня й Австрії грозить катастрофа.

Д О П И С И

БРОДИ. Прошу ввічливо помістити в своїому часописі отсе спростування: В ч. 65 (167) „Нової Зорі" з дня 26. VIII. 1928. помістив Впр. о. Франц Рабій, парох Самб ра, статтю п. з. „Самбірська Ікона Преч. Діви Марії", в якій при кінці так каже: „Тому я рішучо і з повною свідомістю ще раз стверджую й оголошую, що коронація Чудотворної Ікони Пр. Д. Марії в Самборі є в дійсности „першою коронацією" Чудотворної Ікони Пр. Д. Марії в нашім обряді в нашій вітчині." Для опрокинення цього твердження я зі своєї сторони рішучо і з повною свідомістю спростовую: що коронація Ікони Пр. Д. М. в Самборі не є першою в нашім обряді і в нашій вітчині.

В Зарваниці, пов. підгаєцького в славнім відпустовім місці, є чудотворна Ікона Пр. Діви Марії, яку в рр. 60-тих коронувано короною, посвяченою Папою Пієм IX., а яку привіз з Риму мій дід бл. п. о Порфірій Мандичевський, тодішний парох Зарваниці. Про це писав бл. п. А. Копертинський, сотрудник Зарваниці в книжочці п. з. Памятка з Зарваниці, виданій бл. п. о. Л. Джулиським. Це ствердити можуть: о. Корн. Мандичевський, парох Турівки, о. Т. Цегельський, парох Струсова, о. Я. Мандичевський, парох Налужа, о. крил. І. Токар парох Підгаєць. — о. А. Зафійовський. катихит з Бродів.

ГЛИНЯНИ. **Дещо про відносини та працю громадянства в літнім сезоні.)** Глиняни — се одно з тих місточок в Галичині, де процент українського населення найбільший, має дві парохії та дві церкви, громада посідає великі земні та лісні добра. І здавалобся, що в такій медом і молоком пливучій місцевости праця для добра нас самих повинна розвиватися як найкраще, коли зважимо, що Глинянське міщанство виховує в середних та високих школах около 80 дітей. Та в дійсности справа представляється инакше. Завдяки давної — ще передвоєнної пропаґанди — проводирів (головно священиків) з москвофільськими переконаннями місточко ще нині розбите на два табори, які себе взаїмно поборюють, самі нічого не осягають, навпаки, користають з того сусіди, які хоч є 10-тою частю населення, то однак є панами всіх і вся. Та лише завдяки великому тактови в поступованню деяких чинників бодай в церкві і то лише в одній, удається всіх згуртувати разом до спільної молитви, та тим способом задержати можливий спокій, бо на громадянському полі — спільна праця немислима. Для нас на лихо все знайдеться якась злобна душа — як вже не в місци то в околиці - яка поставить собі за ціль розбивати нарід в імя утопійної „русскої" ідеї — народови на загибіль — ворогам на користь. Таку „почесну" місію сповняє тепер не хто другий — а христіянка тай ще жена пароха з Куткора — п. Монцібовичева. А вся громадянська праця, яка провадиться в Глинянах й околиці, вложена на рамена кількох місцевих інтеліґентів і студентів. В сьогорічнім літнім сезоні треба відмітити слідуючі важнійші успіхи сеї праці. 12. липня відбулося посольське віче при великім здвизі народу з околиці та з Глинян. 5. серпня відбувся заходом українських установ концерт, в якім на виріжнення заслугують слідуючі точки: вправи дітей захоронки з Глинян-Заставя та продукції хору з Глинян-Заставя. Кульмінаційною точкою сьогорічного сезону, було сокільське свято в честь поляглих героїв, дня 26. VIII. Свято випало величаво при участи кількатисячної маси народу. 600 соколів та сокілок в одностроях стануло до вправ. Свято почалося Службою Божою, яку відправило 6 священиків. Підчас панахиди виголосив о. сов. Роман Височанський зі Стрия патріотичну проповідь. Відтак сформувася похід через місто. По полудни відбулися на майдані сокільські вправи. До уладження сего свята причинилися головно: Вп. Сеник Михайло, Сахно Ярослав та студенти (дентки) Павло Швидкий, Михайло Длишко, Роман Паньків, Думанець, Абрисовський, та панни: Стефа Галан, Оля Шульга, Галя Длишко, Теофіля Тарабанович і прочі. Крім сего з рамени філії „Просвіти" виголошено по селах кількаиайцять рефератів на освітні теми. Належить ще замітити, що хоч як мало інтеліґентних одиниць є до праці та проводу, всеж таки можна осягнути великі успіхи, коли між народ підуть люди з чистою христіянською совістю та чистими руками. Треба їх на кождім пості громадянської діяльности. **Українець.**

257 **На догідних услівях** 13—20

по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма

ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР

Львів, вул. Сонечна 9., тел. 15-32.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

„Руські" переклади св. Письма з 860 р.

Нові гіпотези.

Як відомо, св. Кн. Володимир Великий, а з ним і Русь-Україна, приняли християнство офіціяльно в 988 р. Та християни на Руси—Україні були вже давно передтим. Цілий ряд цікавих відомостей про се наші читачі мали нагоду прочитати недавно в фелєтоні В. З. п. з. „Початки християнства в Київській Руси—Україні (Н. З. чч. 59 і 61). Тут звернемо увагу ще на одну вістку — найстаршу згадку про св. Письмо на Україні. Се згадка в т. зв. Паннонським Життю св. Константина (Кирила), що походить з X. ст., про „руські" Євангеліє і Псалтир, що їх згаданий славянський Апостол знайшов був підчас своєї т. зв. хозарської місії в столиці Криму Херсонесі (Корсуні) в 860 р.

Згадка ся звучить так:

„Обрѣтъ же тоу Евангеліє и Псалтырь, роусьскыми письмены писано, и чловѣка обрѣтъ, глаголюща тою бесѣдою, и бесѣдовавъ съ нимъ, и силу рѣчи приимъ, своєй бесѣдѣ прикладая различьная письмена, гласьная и съгласьная, и къ Богу молитву творя, въскорѣ начатъ чести и съказати. И мънози ся ємy дивляху, Бога хваляще".

Наведений уступ має в науці вже чималу літературу. Ходить головно о те, як розуміти вістку про „руські" переклади св. Письма ще перед перекладами св. Кирила? Цілий ряд визначних учених, українських, російських, західно-славянських і західно-европейських висловлював свої думки та гіптези у сій справі. Але до одної якоїсь відповіди не дійшли. Найбільше учених заявилося за тим, що „руські" Євангеліє і Псалтир, що про них говорить „Життя св. Константина", се ґотські переклади Ульфіля. Дехто вважає їх норманськими зґл. варяжськими.

Питанню сему присвятили в останнім часі майже одночасно свої праці ще 3 автори: 2 російські — Н. К. Никольский і П. А. Лавров у виданню Російської Академії Наук у Лєнінграді*) й 1 український — проф. І. Огієнко у виданню Української Академії Наук у Київі**).

До яких висно ків дійшли вони?

Скажемо відразу: кождий — до иншого.

П. Лавров обстоює стару гіпотезу: розуміння слова „руський" в Паннонськім „Життю" як „ґотський".

Більш цікавий вислід другого російського вченого: Н. Нікольского. На його думку вся найстарша письменність на Україні була глаголицька. Тому і під „руськими письменами" Паннонського „Життя" слід розуміти глаголицьке письмо.

Та до найбільш цікавих, сенсаційних висновків дійшов український автор: проф. І. Огієнко. Він уважає, що „руські" Євангеліє і Псалтир, що їх у 860 р. св. Константин знайшов у Херсонесі, се — переклади з грецької мови на східно-словянську, точнійше — на мову київських Полян.

Як доказує автор своє твердження?

Передовсім зазначує, що під словом „руський" в Паннонськім „Життю" св. Константина не можна розуміти „ґотський" хочаб через те, що автор „Життя" знав Ґотів і зве їх властивим їх іменим: готѳи". Отже відріжнює „руських" від Ґотів.

Не можна під словом „руський" розуміти також „норманський згл. варяжський", бо назва „Русь", „руський" — споконвічна назва полянської землі, Київщини. Булиж варяги, каже автор, і на півночи, в землі Новгородській, а проте та земля за давних часів Русю ніколи не звалася. Не відшукано Руси й досі також у Скандинавії. Се переконуюча ознака, що назва Русь пристала до варягів на Київщині.

Зрештою в самім оповіданню „Життя" св. Константина сказано, що людина, яку св. Константин зустрів у Херсонесі з „руськими" Євангелієм і Псалтирю, говорила тою самою (себто „руською") мовою та що наш місіонер мову сю розумів „и бесѣдовавъ съ нимъ". Инакше й не могло бути. Бож св. Константин знав добре словянську, болгарську мову. Будь ся „руська" мова ґотською або варяжською, тоді св. Константин ледви чи зміг побесідувати з таким Русином. Що більше. Він скоро, „силу рѣчи приимъ", що значить: навчившися наголосу, став навіть читати принесені йому „руське" Євангеліє і Псалтир.

Все отсе свідчить про те, що „руські" Євангеліє і Псалтир з 860 р.— се переклади згаданих книг на мову київських Полян, серед яких уже тоді були християни. Київські Поляни, як видко, мали також свою азбуку ще перед св. Кирилом.

*) Н. К. Никольский: К вопросу о русских письменах, упоминаемых в Житии Константина Философа; П. А. Лавров: Евангелие и псалтырь, „роусьскыми" (роушкими) письмены писанные, в Житии Константина Философа — обі праці в „Известия-х по русскому языку и словесности" А. Н. СССР., Лєнінград, 1928, т. І., кн. 1.

**) Проф. І. І. Огієнко: „Руські" переклади в Херсонесі в 860 р. (Ювілейний Збірник на пошану акад. Д. Багалія, І. У. А. Н., Київ, 1927 р.).

Переписка Богдана Хмельницького.

В найновійшім 149-тім томі „Записок Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові" редактор їх, д-р Ів. Крипякевич, оголошує 13 непубликованих досі листів Гетьмана Богдана Хмельницько з рр. 1650—1654 і 1657, що зберігаються в ориґіналах (7) і копіях (6) в архівах у Варшаві і Москві.

Три листи Б. Хмельницького писані по польськи — до Польщі. В листі до Адама Кисіля з 20. II. 1651 р. Гетьман обговорює справу мирової комісії з Польщею, що мала відбутися в Паволочі. Лист до Станислава Лянцкоронського з під Могилева 24. VI. 1652 р. містить погрозу, що як Поляки не помиряться з козаками, то „inszego szukacby sobie postronnego musielibyzmy pana". Третій лист з Борків з 8. IX. 1653 р. до гетьмана Станислава Потоцького знов у справі комісії; писаний незвичайно приниженим тоном, але знов є погроза: „iezeliby woyska zblizyły się, nie bez rozlania krwie bydz musiało".

Десять листів писані по українськи до московських урядовців. Два до ростовського намісника кн. Репнина-Оболенського з 1650 р. відносяться до пограничних спорів на українсько-московськім кордоні: річ йде про пограблення купців та мішану комісію, що мала сю справу залагодити. В листі до стародубського воєводи Хилкова з 17. V. 1652 р. Гетьман повідомляє про похід на Поляків; лист писаний в табору. Лист до думного дяка Лопухина з 1657 р. подає тільки церемоніяльне привитання. Решта листів писама до московського воєводи кн. Григорія Ромодановського з червня і липня 1657 р. — отже з останніх місяців життя Гетьмана. Вони освітлюють останню кампанію Б. Хмельницького: похід київського полковника Антона Ждановича на Поділля і Галичину та рухи Татар і Поляків; Гетьман жадає помочи від Ромодановського.

Знова в т. 147-ім „Записок НТШ." д-р Ів. Крипякевич оголосив 6 непубликованих досі універсалів Б. Хмельницького з рр. 1650–1657, а також спис всіх опубликованих уже грамот й універсалів великого Гетьмана з рр. 1648—1657, яких є 77.

Бібліографія

Олександер Тулуб. СЛОВНИК ПСЕВДОНІМІВ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ. (Матеріяли). Українська Академія Наук. У Київі, 1928 р. Ст. 34, 8°.

Псевдонімів (вигаданих призвищ) письменники вживали від найдавнійших (клясичних іще) часів. Та найбільше псевдонімів повстало в нових і найновійших часах, коли поширилося друковане слово. Особливо богато повстало їх у 2-ій пол. XVIII. ст. у Франції. В Східній Европі псевдоніми появляються найперше на Україні в XV. ст. В XIX. і XX. вв. майже кождий український письменник уживав псевдонімів. Деякі, діяльнійші, з цензурних чи инших причин, мали їх по кілька, кільканайцять, а навіть кількадесять (напр. О. Кониський — 35)!

Західні народи вже давно зібрали псевдоніми своїх письменників в окремі словники. Словники такі мають Французи, Англійці, Німці й ин. — нераз богатотомові. Мають їх також і наші сусіди: Москалі і Поляки. Тільки в нас не було досі на сім полі нічого.

Першу пробу „Словника псевдонімів українських письменників" зробив отсе п. О. Тулуб. Се словник псевдонімів українських письменників головно XIX. та XX. вв.; згадується одначе також чимало псевдонімів українських письменників XVII.—XVIII. вв.

Словник сей складається з двох частин. В першій подано поазбучно виказ псевдонімів з розвязкою їх, в другій — таксамо поазбучно виказ письменників з відсилками до їх псевдонімів. Усіх псевдонімів автор зібрав 1368.

Розуміється, що цифра отся не вичерпує всіх псевдонімів українських письменників. Їх далеко більше. Нпр. пок. бібліоґраф Ів. Калинович зібрав їх був уже кілька тисяч. Зібрав їх чимало також другий наш бібліоґраф п. В. Дорошенко.

Свідомий сього й сам автор, коли пише у передмові до „Словника": „Не претендуємо на вичерпливу повноту цього словника, ми сподіваємося, що ця перша спроба викличе нові надсилання матеріялів од самих авторів та инших осіб, і таким чином спільними силами складеться повний „Словник" псевдонімів українських письменників".*)

В доповнення до збірки автора докину і від себе отсих кілька відомих мені, а незазначених у його „Словнику" українських псевдонімів, обмежаючись одначе тільки до письменників покійних: 1. Азаріяс єромонах — Захарій Копистенський; 2. Мигуцький, Мигученко— Василь Мова; 3. А. із Добрян, Русин Галичанин — Ант. Петрушевич; 4. С. П. з Добрян — Ст. Петрушевич; 5. Боголюб із Ветлина — Богд. Леонтович; 6. Кость Лірник — К. де — Мезер; 7. Святослав Тагон — С. Петлюра.

Іще кілька поправок. Псевдонім ч. 432: Ізраільтенко — Павло Барвінський; пс. ч. 1067 замість Слович має бути Славич; пс. ч. 1295 зам. Щиповка м. б. Щипавка.

Вкінці оден запит до автора: чи слід розкривати псевдоніми живих іще авторів (о скільки вони самі не розкрили їх)?

Не зважаючи одначе на зроблені вище замітки, праця автора є корисним вкладом в нашу наукову літературу і за неї належить йому подяка.

І. Кр—й.

*) Матеріяли надсилати на адресу URSS. Київ, Володимирська 54, Українська Академія Наук, науков. співроб О. О. Тулубови.

ФУТРА дамські, мужеські та скірки поручає найдешевше **ГОРОВІЦ С-ка** Львів, ул. Краківська 4.
293 Телефон 54—12. 4-10

В Централі **ПАНЧІХ**
ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
246 а 26—50

НОВИНКИ

Заступник патріярха в Москві митр. Сергій узнав юрисдикцію ковенського правосл. епископа Елєвтерія Богоявленського над ковенською Литвою і над Виленьщиною.

Rzeczpospolita доносить, що в Варшаві при вул. Хмельній замкнула й опечатала поліція книгарню б. соймового посла Сєребрянікова, представника російських націоналістів у Польщі, бо та книгарня під фірмою націоналістичною масово кольпортувала большевицьку літературу і стояла в звязку з большевицьким представництвом.

Польську делєгацію промисловців на чолі з князем Любомірським приняли в Москві величавим банкетом. Потому польське посольство гостило комуністичних провідників у себе. На обох банкетах виголошено тоасти. Делєгація зачала обїздку по СССР.

П. з. „Biliotheca Bacchica" появився в Парижі перший том історії й бібліографії вина, зачинаючи від клясичних часів. Ілюстрації величаві. Ціна того тому 231 зл.

Німецький тижневик „Weltbühne" доносить, що німецьку воєнну фльоту основно змодернізовано. Стан її тепер такий: 8 кораблів лінійних, 12 кружляків, 85 торпедових суден, 38 контрторпедових. Буджет воєнної маринарки виносить тепер 210,009.000 (в р. 1924 виносив 104 міл.).

„РОДОГАН"
ЛЬВІВ РИНОК
ПОРУЧАЄ 43 НА СПЛАТИ
до 10 місяців
ОБУВ СУКНО ОДІЖ
3 07 3—10

Світляні купелі в дома можна собі урядити при помочи електричного апарату, котрий важить усего 4 кґ. Його можна зложити й вигідно нести в руці. Набути можна в фабриці фармацевтичних препаратів Карла Енґельгарда у Франкфурті над Майном.

Оден з найкращих надгробних надписів казав вирити над гробом своєї жінки Клявдій Гілярій. Надпис звучить: Nihil umquam peccavit nisi quod mortua est: „Ніколи нічого злого не зробила хіба те, що вмерла".

Консумція соли дуже ріжниться залежно від країв і народів. І так споживають соли: в Еспанії на голову 4·75 кґ. річно, у Франції 5·2, в Італії 6·15, в Росії 8·5, в Анґлії 12·5, в Німеччині 13·1, в Польщі 14, в Америці 15. Найбільше соли минається в тих краях, де її найбільше продукують.

Слідчі арештанти становлять у Польщі одну трету часть усіх вязнів. Те велике число їх наражує скарб на великі й часто зовсім непотрібні видатки. Се й пригадує суддям новий обіжник міністерства справедливости.

Справлення ошибки. В статті „Світла і тіни" в ч. 69. „Нової Зорі" на 1 стор. II. шпальті, у 25 вірші з долини замість: „освічення" має бути: освячення, у 36 віршу з долини зам. Ґлєзера, має бути: Ґлязера: в III. шпальті в 3 вірші з долини по слові оо. випущено: Василіян, Редемптористів і Студитів.

Каварня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ"
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі. 317 2—15

Нові книжки

Греко-католицька Церква, її історія від початку аж до наших днів та два життєписи її перших подвижників. Львів, 1928. Ст. 102, ціна 95 гр.

Се нова книжка „Бібліотеки Української Христіянської Орґанізації", в котрій популярно представлена історія нашої Церкви. Автор покликується на ріжні жерела.

ОПОВІСТКИ

Від слів до діл

Послідними часами появилось много статей на тему санації „Рідної Школи". Богато дискусій, проєктів, а ще більше несмачних дотинків то на „Рідну Школу" то на суспільність задля їх байдужности. Все це дуже гарно одначе загрожене становище „Рідної Школи" через це ще зовсім не кращає. Крім множества слів треба ще бодай маленьких діл. Маючи це на увазі, з рамени Виділу Читальні „Просвіта" в Олеську відбувся 26. VIII. концерт, з якого частину доходу в сумі 75 зл. призначено на фонд поратування „Рідної Школи". Рівнож взиває ся виділи всіх читалень, аматорські гуртки, та поодиноких осіб, яким добро „Рідної Школи" а тим самим добро цілого народа бодай трохи лежить на серці, щоби негайно занялись уладженням якоїсь вистави чи концерту, з чого дохід пішов би на фонд поратування „Рідної Школи". Час вже зрозуміти значіння „Рідної Школи" для нашого народу. Менше слів а більше діл. — Ану хто перший обізветься на цей зазив!

ВИДІЛ.

НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНСТВУ.

Комунікат Товариства прихильників Освіти у Львові.

Станиславівське і волинське воєвідство відмовило нам дозволу на переведення вкладної збірки у вересні „Місяця Студента" на Допомоговий Фонд Студенства. Тому, збірка, до якої закликало наше Товариство Шановне Громадянство та студенство, мусить бути обмежена до львівського і тернопільського воєвідства. Але через відмову дозволу на переведення збірки у станиславівському і волинському воєвідстві, не сміє потерпіти наше студенство, бо воно доконче потребує негайної помочі від громадянства. Тому Виділ Товариства Прихильників Освіти у Львові звертається до нашого громадянства в краю і на еміґрації з проханням прислати свої жертви і ласкаві датки на Допомоговий Фонд українського студенства на конто Товариства Прихильників Освіти в Земельнім Банку Ґіпотечнім, — Львів, Підвале 7, на конто ч. 153.735 в П. К. О. Варшава, або на адресу Товариства, Львів, Супінського 21. Наше громадянство мусить доказати, що воно розуміє вагу допомоги для студенства та, що своїми жертвами воно дасть потрібні для цього фонди.

За Виділ:
Володимир Децикевич вр. — голова.
Омелян Дражньовський вр. — секретар.

На цьому місці Товариство Прихильників Освіти у Львові отвирає виказ зложених жертв на Допомоговий Фонд Студенству: сен. Володимир Децикевич зложив 50 зол. (пятьдесять). Складаючи жертводавцеви щиру подяку, проситься складати дальші датки на Допомоговий Фонд Студенству.

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 18-20

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул Сикстуська ч. 17/II.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 4—5

ДЕНТИСТ
асист. клініки стоматольогічної У. Я. К.
Д-р мед. Янковський Мечислав
Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.
Дентистичну техніку веду особисто.
ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, I. пов.
277 8—15

Д-р Р. НЕСТОРОВИЧ
ординує в хоробах внутрішних і жіночих
в ПЕРЕМИШЛІ,
Францішканська 37, (площа на Брамі).
Власний хемічний і мікроскопічний
299 лябораторь. 4—5

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ
всякого рода **ФУТЕР**
Єлисавети СОЛІК (вдови І. Соліка)
Львів, тільки ул. Собєського 4. 04 6-10

Толочальня найновійших десенів на плюшових плащах павіть знищених — відсвіжування на спеціяльних машинах — переробляння на модний фасон — фарбованнє футер липським способом
РОБІТНЯ СУКОНЬ
М. ВОЛЯНСЬКОЇ
Львів, Собіського 12, Телєфон 17-04. 291 3-9

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ
ФОТОҐРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА" ЛЬВІВ,
Словацького 2.
302

ФАХІВЦЕМ-ШОФЕРОМ
стане кождий по укінченню
Львівських Самоходових Курсів
інж. Александра Юрого (Juhre)
313 Львів, вул. Коперника 54 3—3
Школа міститься при найбільших самоходових варстатах і ґаражах у Галичині. Докладна і скора наука. — Оплата ратами. — Полекші незаможним. — Інформації і програми уділяє заряд курсів. — Вписи щоденно.

ФУТРА дамські і мужеські
гарнітури і верхи до футер
303 поручає 6—8
МАҐАЗИН ФУТЕР
Ст. СОЦКІ Львів, Академічна 3.
Приймає футра до перехованнія на літо.

„ОЛЬКА“,

215 19-30

Одинокий спеціяльний магазин трикотажів.

Продає найтревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.

Львів, — Ринок 35
(біля „Нар. Торговлі“).

ЧАЙ
КАВУ
і ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 4—15
300

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

Олійні фарби,
Покости,
Лякери,
316a 2-20 **Пендзлі**
найдешевше у

О.Т. Вінклєра Син, ЛЬВІВ Ринок 28.

„ТРИКОТАРНЯ“

Перша укр. робітня волічкових виробів

МЕЛЬНИК ОЛЬГИ

305 **Львів, Косцюшка 3/I.** 6—6

Продає і приймає замовлення на нові волічкові річи. — Перерабляє старі. — Підрабляє панчохи і скарпетки. — Роботу виконує солідно!

Фабрика ПИЛЬНИКІВ **Г. МОНЧИНСЬКИЙ**

Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 13-25

ВЗУТТЯ **мужеське, дамське власного виробу**

по дуже низьких цінах поручає 261
:-: першорядна робітня обуви :-: 12-27

ІВАНА МАТИКЕВИЧА **Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.**

ФУТРА **мужеські й дамські містові й до дороги, куртки, свитки, шапки** і т. п. поручає

М. А. АВҐУСТИН
МАҐАЗИН ФУТЕР

Львів, Рутовського 7. Тел. 49—46.

297 Приймає всякі роботи кушнірські. 4-10

МОТОРИ

бензиново-нафтові

для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::

продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах

Фірма PEZETKA

ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.

286 12—20

Робітня годинникарсько-ювілєрська

КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО

у Львові, вул. Сикстуська ч. 31.
(в подвір'ю на лівo)

виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під гарантією. 5-10
298

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, панчохи камаші, штильпи, скарпети і т. п.

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах

Трикотарська робітня В. Лібанської

262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 12—30

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ.

І-ша бібл. — 57 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 105 книжок за 150 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч р. по 30 зол. Перша б бл. надається для с льських, друга для міських парох. ібблютек. Усі книжки відповідно добрані й п евні шодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 120 зол. — Замість готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 8—50

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття
Ґрамофони, ровери
Кружлівки молочарськ

264 15—30

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На літний і осінний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

138 32-?

НА ЗАМОВЛЕННЯ ГОТОВІ

ФУТРА

і перерібки поручає

фірма Ф. і Ю. Любельські

Львів, Рутовського 5. Телеф. 48-70

319 **40 літ істнування.** 1—10

Власної продукції знані плити тростинові :-: **БЕРБЕКА.**

Легкі **ґіпсові плити** патент. **„ІЗОЛІТ“** для будівельних і ізоляційних цілей на подільні і піддашні стіни, на сволокові скрипки Wayssa та всякі матеріяли коркової ізоляції доставляє

С-ка Інж. Дунін і Зеліньский

Львів, площа Бернадинська 11.

318 **Телєфон ч. 1 -73.** 2-2

Фабрика заложена в 1874 р. **Численні медалі й дипльоми.**

СПІЛКА АКЦІЙНА

ФАБРИКА РІЛЬНИЧИХ МАШИН І ЗНАРЯДДЯ

М. ВОЛЬСЬКІ і С-ка

ВІДДІЛ У ЛЬВОВІ, вул. Городецька 2 Б.

поручає власного виробу фабрики рїжних типів і величин:

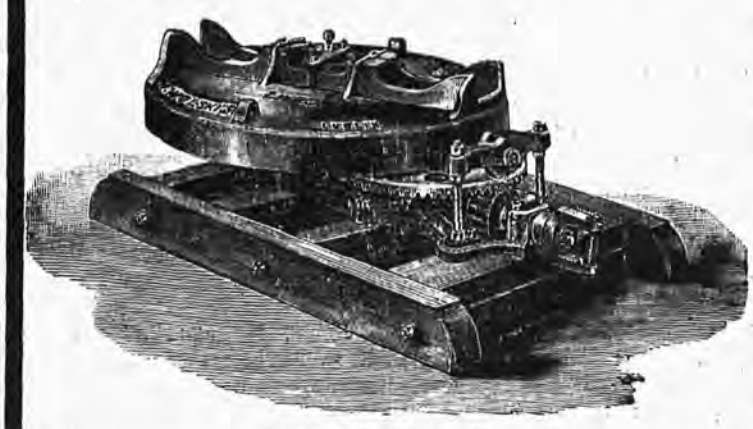

молотільні,
кирати,
січкарні,
віялки,
млинки,
валці перстеневі,
культиватори
пружинові і т. п.

Виконання машин і викінчення першорядне. :: Тревалість машин і справність у праці ґварантована. :: Варстати репараційні й монтерські на місці.

314 1—2

Цінники й проспекти висилаємо відворотною почтою.

Адреса для листів: С-КА АКЦ. М. ВОЛЬСЬКІ, ЛЬВІВ, ул. Городецька 2 Б.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 72 (174). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 20 вересня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльонович ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. Передплата в краю: ¼-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Політика і Церква

Що таке політика? Неодин читач здивується, прочитавши отсе питання. І не без причини здивується. Таж від старого дідугана до немовляти всі в нас займаються політикою й видають осуди про неї, та проте нікому в голову не приходить питатися, що таке політика! Цілком так само, як міліони людей їдять і виснажують усі свої сили, щоб могти їсти, а не думають навіть, що таке їдіння і його ціль. Очевидно, така байдужність до принципів у проявах нашого фізичного чи духового життя не виходить на добро ні процесови відживлювання нашого тіла, ні політичній рації — на обох ділянках, політичній і відживчій, грішиться що дня і що години.

При всім тім, відповідь на поставлене на самім переді питання то жадна висока фільософія. Політика — то регуляція взаємин межи людиною і державою. Чоловік і держава нероздільні; не було й нема людей поза державою (теоретичний анархізм — то утопія!), таксамо, як не було й нема держави без людей. Вони нероздільні, одначе не тотожні; вони навіть суперечні у своїх цілях і потребах. Чоловік заступає принцип волі; держава побудована на принципі неволі. Кожда держава, не тільки національно чужа, але й своя. Погодити отсі дві суперечности, знайти між ними компроміс, відповідний обом силам і обставинам — отсе завдання політики.

В наших замітках п. з. „Дещо про лібералізм" було зазначено, що в передхристіянській старині перевага державного принципу над людським (гуманітарним) була абсолютна, та що йно християнство, виставивши ідеал моральної совершенности людини і її вічної цілі поза гробом, підіймило в гору людське достоїнство й зажадало від держав, що досі стояли понад усякою моралю, береження Божих Законів і супроти підданих. З окрема, католицька Церква в середніх віках, виборюючи собі широку незалежність від державних урядів, дала почин до впровадження й обезпечення новочасних політичних і горожанських свобід — була матірю політичного лібералізму, який сьогодні часто мішають, цілком несправедливо, з т. зв. релігійним вільнодумством, в сути річи і в практиці наскрізь антиліберальним, ворожим людській свободі (диви СССР).

Сьогодні можемо з приємністю ствердити, що на подібну тему і в подібнім напрямі появилася в однім із останніх чисел (з 8. IX) знаного французького журналу „Ілюстрасіон" стаття його постійного співробітника, знаменитого італійського історика й публіциста Г. Ферреро, п. з. „Антихрист". Товчком до написання сеї статті був останній побут автора в середньо-італійськім місточку Орвієтто, де є славний образ кінця світа, мальований Лукою Сіньореллі в XV-ім віці. Придивляючися сценам з панування Антихриста, зі здивуванням мусів автор признати, що будь сьогодні охочий хто зобразити символ сучасної нам доби, то годі булоб йому дати що инше, як поновити картину Сіньореллі.

Значить, Антихрист уже серед нас. Деж він і в якій подобі схований? Крайні заступники релігії з одного боку, а вільнодумства з другого, схильні видіти його в новочасній гіпертрофії (надмірі) наукових дослідів, що ніби відкриваючи тайни природи, торочучи св. Письмо, дошукуючися християнства перед Христом і т. ин., відхристіянізовують світ та повертають його до стану поганства. Та Ферреро заперечує правдивість такого погляду. Банкротство науки таке наглядне, що її „відкриття" жадної шкоди християнству принести не можуть; не вважаючи на всі наукові „здобутки", християнський дух ще й сьогодні обхоплює щораз нові ділянки громадянського життя й самі учені противники християства мало здають собі справу з того, кілько вони йому завдячують. Антихрист є, одначе він вселився не так у науку, літературу, або мистецтво; його головна домена — то політика.

Прийшов Антихрист на світ ще тоді, коли Сіньореллі малював свій образ: в часі т. зв. Відродження клясичної культури. Се неправда, що звичайно читається у шкільних підручниках, буцімто те наслідування грецько-римської старини привело розцвіт літератури, мистецтва і науки; найкращі зразки середньовічної культури належать до раніших часів. Натомість правда, що Відродження воскресило старинні поняття про політику, державу і війну і поставило їх проти християнських понять у тих річах. Ідеалом монарха перестав бути Карло В. або Людвик IX, а став ним „Князь" Макіявеллія, списаний з гелєністичних царів і римських імператорів; християнський лицар уступив місця наємному кондотієрови; держава перестала бути гієрархічним союзом вільних станових орґанізацій, а перемінилася в абсолют, що є для підданих усім, а піддані для нього нічим.

Ось так прийшло роздвоєння в християнський світ; відроджене старинне поганство захопило частину громадянського життя — політику, її орґани і засоби — і держить її до наших часів та, проповідуючи найвисший культ держави і війни, творячи уряди з необмеженими владами і витісняючи останки горожанських свобід, намагається накинути сей поганський світогляд усьому новочасному життю і самій Церкві, підкопати її моральний авторітет і повернути у знаряд політики, або — знищити. Світ ще не зорієнтований у небезпеці, яка йому грозить, коли так дальше піде, та Апостольська Столиця вже кількома наворотами, з ріжних нагод, підіймала голос протесту й остороги проти того поганства, що з людини і всіх його дібр, моральних і матеріяльних, намагається зробити раба політики, чи там тих, що її ведуть, посягаючи навіть на Церкву Божу. Історія повтаряється...

Поставити отсі правди перед очи нашим читачам треба було не тілько для простого інформування їх про сучасні ідейні течії; ще більше тому, що наше громадянство живе в подвійній неволі: під політикою реальної держави, до якої належимо, і під політикою власних національних орґанізацій. Сі обі політики, очевидно, не гомоґенні, взаїмно собі суперечні, одначе обі в тому згідні, що уважають громадянство обектим своїх експериментів та в ім'я державного абсолюту — там реального, тут ідеального — вимагають послуху тим, що себе за жерців того божества обібрали. Про першу з тих політик говорити тут не приходиться; про цілість другої також не маємо наміру тепер починати розмову, одначе не можемо пройти мимо очевидних зусиль її, заволодіти нашою Церквою і внести в неї свій власний моральний розлад.

Про найновішу небезпеку з сього боку найблизшим разом.

Праця над Унією з Росією

Діяльність французьких католиків.

До Вильна приїхали оо. Домінікане: Дюмонт і Омез, оба Французи, котрі від довшого часу працюють у Франції над зближенням православних Росіян до катол. Церкви. З цього приводу катол. преса пригадує заслуги французького католицтва на полі сеї місийної праці. Вже до війни виходив у Франції цілий ряд журналів присвячених справі повороту Росіян до єдности з катол. Церквою. Голосним відгомоном відбилися у французькій катол. публичній опінії праці з тої ділянки о. Пірлінґа Т. І. і о. Д'Ербіні (теперішного епископа і ректора Східного Папського Інституту в Римі) та конференції И.Е. Митрополита Шептицького. В часах війни повстало у Франції велике число місийних інститутів, котрі використовують обставину приявности більшого числа російської еміґрації у Франції для пропаґанди Унії. В Парижі повстала російська католицька парохія східного обряду, котра нині гуртує поверх 150 навернених російських еміґрантів.

В Ліоні твориться в 1923 р. духовна семінарія сх. обряду, котру ведуть оо. Домінікане при живій співпраці навернених Росіян. В сім році орґанізують оо. Домінікане в Ліль бібліотеку і при ній центр студій для популяризування між православними еміґрантами і католиками справи єдности Церков. Орґанізатор сеї інституції о. Омез урядив у Франції на сю тему кілька конференцій і саме тепер приїхав до Вильна, щоб познакомитися блище з працею уніонних місіонарів.

Як кінчать парляментаристи

По останних виборах у Франції, в котрих перепало багато визначних парляментарних послів, описує французька преса, що звичайно діється з такими людьми, які привикли до парляменту. Вони вже не можуть вернути до своїх попередних занять, опріч людей виїмково сильної волі. Ось деякі з багатьох прикладів їх долі.

Посол Somand послував 20 літ і так привик до парляменту, що коли перепав, мимо того що дня дальше приходив і то йшов до салі засідань. Служба знала, що він уже не посол, але з милосердя до старого діяча не мала серця не впускати його. І він сідав, де було вільне місце, коли якийсь посол спізнився або не прийшов, тай навіть — голосував... А коли його голосу не рахували, він іритувався. Просто дістав „ідею фікс" на тій точці...

Б. міністер освіти Франсуа Альберт став жирналістом. А що не мав до того потрібної практики, отже опинився в якійсь маленькій газетці, де тяжко бідує. — Славний колись державний муж Dupuy був президентом палати послів довгі літа. Він особливо вславився в часі того засідання, коли анархісти кинули бомбу на салю. Д. голосно і спокійно спинив паніку словами: „Засідання продовжується!" Коли по довгім послуванню перепав, не міг уже вернути до свого фаху і дістав малий заробіток при якімсь правничім видавництві, де й помер у нужді. — Б. президент Моріс ще живе на провінції, всіми опущений і забутий, у тяжкій біді. Він має тепер 82 літ. Сам Пуанкаре, довідавшись про таку долю свого товариша, вносив у парляменті, шоб йому визначено скромну досмертну пенсію, аргументуючи, що він уже й так довго не поживе. Парлямент відкинув внесок.

Сей поступок „народного" представництва мимохіть пригадав французькій пресі такий випадок з 1820 р. Тодішній французький міністер фінансів барон Pasquier проходжувався раз понад рікою Сеною в Парижі й побачив убого одягненого старого чоловіка, котрий хотів продати якомусь книгареви наклад революційної газетки „Приятель горожанина". Обидва довго торгувалися. Міністер придивившись, пізнав у безпомічнім старцеви Талієна, славного колись президента конвенту за часів Великої Революції, котрий свого часу відважився схопити за горло кровожадного Робеспієра, скинув його з трибуни й освободив Францію від страшного терору,

Барон поздоровив Талієна і сказав:

— „Я вже довго шукаю за накладом того орґану. Чи не міг би ви мені його продати?"

— „Радо продам", відповів Талієн. „Се останні примірники".

Коли королівський міністер хотів йому заплатити, показалося, що забув гроші вдома. Отже сказав до Талієна:

— „Я забув гроші, але я прийду до Вас. подякувати за той орґан".

Талієн уклонився й пішов до дому. Він що колись кидав грішми й удержував найкращу жінку в Парижі, славну „Каліпсо", сегодня не мав чим заплатити за обід. Жив уже від довшого часу випродуванням останків своєї колись дуже цінної бібліотеки.

Та міністер ще того дня оповів про свою зустріч королеви Людвикови XVIII. Той помовчав хвилю, очевидно під вражіиням пригадки, що той сам Таліян післав свого часу на смерть його брата. По хвилі король сказав:

— „Прошу поїхати до того убийника короля і предложити йому досмертну пенсію сто золотих люідорів".

Талієн приняв той благородний дар від короля Франції, котрому замордував брата. Але вже не довго користав з його благородности, бо помер 16 листопада 1820 року.

ЗБІЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм

— Товаристві взаїмних обезпечень —

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Інформації уділюють місцеві аґенції.

287 13—16

На тих двох випадках, як поступив король а як „народний" парлямент з б. публичним працовником, видно виразно ріжницю вох св.тоглядів у відношенню до людей.

Велику науку дають такі приклади всім, що хочуть займатися політикою, не придбавши собі забезпечення. Ся наука тільки повторяє досвід старого Риму, котрий поти був могутний, поки правили ним матеріяльно незалежні люде, що мали до чого вернути, коли зустріла їх невдача на політичнім полі. „Діячі" котрі не мають з чого жити, коли покинуть політику, звичайно здібні на всякі річи, аби тільки „вдержатися". Вони до всякої брехні вміють причепити собі якусь „ідею", як се бачимо пр. на аґітаторах, котрі хвалять „гарну державу" за Збручем. А котрі не здібні кривити душею, ті кінчать так, як тут представлено і якраз найбільшим досвідом свого зрілого життя не можуть послужити своїй Батьківщині.

Нехай все те буде наукою і нашим молодим людям, котрі входять у життя.

„Товариство приятелів православія в Галичині"

Орґан варшавської православної митрополії „Воскресное Чтеніе" доносить, що на останній, серпневій, сесії митрополичої ради в Варшаві ухвалено заснувати „Товариство приятелів православія в Галичині", з центральним осідком у Варшаві. Зроблення статуту сього „товариства" доручено протопресвітерови варшавської митр правосл. катедри Теодоровичеви.

Ухвала запала, кажуть, одного голосом отже „українські церковники" що були присутні на тій нараді (з ґрупи Річинського) зійшлися в сій точці з москалями.

В кожнім разі ся вістка виразно свідчить, як пильно дбають у Варшаві про ширення православної пропаґанди в Польщі, очевид о, що не в релігійних, а в політичних цілях — кождий своїх... Та вістка вказує також, що православні варшавяки незабаром будуть робити нові заходи для розбивання в Галичині нашої гр-кат. Церкви.

Концерти Сальомеї Крушельницької

Наше сучасне музичне життя ввійшло в цікаву фазу. Передвоєнні визначні постаті пригадуються своїми виступами. Вони ще в повні своїх давніх сил і немов би напоминали молоде покоління, щоби йшло їх світлими слідами! Бо отсе ще не призабулися враження з травневого концерту Менцінського, як нараз, по кільканайлітній відсутности, загостила до Львова друга наша найзнатніща співоча сила передвоєнних часів — Сальомея Крушельницька. Два її концерти відбулися 8 і 9 ц. м. в салі Лисенка. Програма обох була та сама — 1) Монтеверді (поч. XVII. ст.); „Addio Roma!"; 2) Бассані (XVII. ст.): Minuetto; 3) Равель: Mélodie hébraïque (по франц.); 4) Мануель де Фелля: „Хата" (по есп.); 5) Ріхард Штравс: „Freundliche Vision"; 6) Ґуґо Вольф: „Elfenlied"; 7) Рахманінов: „Сирень" (по росс.); 8) Мусорґський: „Гопак", 9) Лисенко: „Якби мені мамо намисто!" 10) О. Нижанковський: „Ой в полю садок"; 11) Лопатинський: „В неділеньку в ранці" (всі ті точки при дострою В. Дрималика); 12) Народні пісні при власному дострою співачки; — ріжниці тут заходили лише ті, що в 1-му концерті додано межи 8 а 9 точку: Рахманінова „Полюбилася я!" і між 11 а 12 точку: Фрімана: „Утоптала стежечку", а в 2-му концерті замість „Полюбилася я" одну американську пісню (по анґлійськи, без імени автора) і замість „Утоптала" арію Гіндуса з опери „Садко" Римського—Корсакова (по франц.). Вкінці в останній точці, зложеній з народніх пісень, лише деякі співачка повторила в 2 му концерті; инші додала.

В битком набитій салі, серед торжественно напружених ожидань виступила вона на естраді — і загремів по салі барабанний огонь ентузіястичних оплесків та посипалася каскада цвітів до стіп артистки. І зараз з першими звуками арії старого Італійця Монтевердія стала перед нами давня слава нашої прімадонни у повний ріст, якого навіть тягар тілько літ не вспів зігнути. В кожній музичній ситуації, чи ходить о бароковий маєстат XVII ст. у Монтевердія й Бассанія, чи о новоромантичне звукомалярство Вольфа й Штравса, екзотику еспанщини де-Фаллі та гебрейщини Равеля, чи вкінці о безпретенсійну, скажім, сільсько-дівочу простоту української народної пісні та Лисенка (спеціяльнож його „Намиста") — всюди показалася артистка суверенною володаркою над усіми найскладніщими проблэмами співочого мистецтва, і то не лише „майстринею" в академічному поняттю, але в повному значінню слова визначною індівідуальністю, що і з найбільш непоказної пісоньки вспіє сотворити шось пориваюче. З визначніших подробиць виконаної програми я згадав би спеціяльно глибоку, деклямацію повну справді клясичної простоти в арії Монтевердія, відповідну до ґранітно-квадрового стилю сего ґеніяльного, хоч у нас на жаль лише з імени знаного пра-творця опери, — ніжно-заливисті портамента в менуеті Бассанія, де в соняшній тонації G-dur оспівується сонце, як символ слави й побіди („il sol bellissimo di maestá!"), — романтичні ефекти критих звуків у Штравса та перлисті стакката у Вольфа, віддаючі Айхендорфівський гумор пісні-картини. А українські точки як уже инакше схарактеризую, як не тими словами: Рідна сестра Менцінського по мистецтву. Ось „Гопак" Мусорґського (пісня тепер уже така знана!) Артистка виконала його на свій спосіб, відмінний від інтепретації Менцінського, одначе вповні рівно гарно, як і тамтой виконавець. І якраз річчю правдиво великої індивідуальности є — по кімсь другім визначнім дати шось своє питоменне, а таки рівновартне з тамтим. Так і вивязалася наша артистка з сеї точки. Виконування народніх пісень при власному супроводі се її характеристична спеціяльність. І як Менцінський, можна сказати: більш епічна натура, любується головно в історичних думах, — так Крушельницька знова виконує виключно побутові й жартівливі пісні. Богато з тих пісень, ось тут виконаних, походять з її рідної Тернопільщини. І сею точкою витворила артистка на салі справжню родинну атмосферу.

Дострій п. Дрималика творив вповні гідне гармонічне, а декуди, пр. при Вольфі можна сказати: і кольористичне тло до співу нашої прімадонни.

Борис Кудрик.

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

VII. Жінки в пресі.

Вони виступили в пресі пізно й несміло. Наперед п'д псевдонімами і то часто під мужеськими, бо інакше не могли рахувати на успіх. Щойно помалу виробили собі імя.

Тепер в німецькій пресі працює — як виказують цифри на стінах — 100 незамужних жінок, 37 замужних, 17 вдів, 16 розвідок.

Освіта їх така:

Ліцей або гімназію скінчило 30 редакторок, фахові школи 45, академічну освіту мають 26, докторати 18, заграничні студії 12.

Розумне гасло виписали собі: „Frauenkraft ist Dienst". **Служба — се сила жінок.** Та не тільки жінок! Кожда людина, що добре виконує якусь функцію, котрою служить суспільности — все одно в якім обсязі, — представляє силу. А без служби ніхто сили не представляє, хочби не знати що вигукував нпр. „проти Лящів, Москалів і Жидів".

Окремо урядили свої вистави жінки католицькі, протестантські й жидівські. Найстаранніше — останні, хоч їх кімнатка в кутку. Оббили її темним сукном й удекорували своїми гербами. Звертають увагу старанно ще в 17 століттю писані мемуари жінки-жидівки. А ми й досі, в 20 ст., ще не маємо споминів, писаних українкою.

Якеж велике значіння малаб наша жінка, якби взяла живіщу участь у публичній праці, особливо в области морального письменства! Наше культурне життя скріпилосяб на 100%, бо оживиласяб половина нації. Вже з природи річи творчість жінок більше делікатна і далека від санінщини, такої частої у мужчин. Жінка скрізь більше консервативна, і звичайно меньше авантурнича, побожніша. Все те робить її участь у письменстві й публіцистиці дуже пожаданою для кождого народу.

Ще бачу якісь цифри: Німці мають 97 редакторок і 73 співроб'тниць у своїй пресі.

КРАВАТИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 23—50в

VIII. У відпочивальні.

По дорозі до салі, призначеної на відпочинок, бачу ще ріжні кімнати з усякими річами.

Ось гасло:

„Без фахової преси нидіє хліборобство, школа і т. д.".

Групові фотографії німецьких редакцій навіть з далеких країв.

Знов кличі: „Памятай про 30 міліонів Німців розсіяних по всім світі!"

„Дбай про памятники на провінції!"

Слідує представлення організації німецької преси — місто за містом.

Відпочивальня се велика, ясна саля, з масою квітів і вигідними сидженями. На столах книжки про пресу. Карткую деякі. Нпр. Ернст Поссе пише в „Zeitungswissenschaft" за 1926 р.: „Що таке публика? Що таке публична опінія? Що таке загальний інтерес? — Все те „питання Пилата" (котрий питав: Що таке правда? бо не знав). А проф. Еверт пробує відповідати на ті трудні питання, розшматовуючи кожде словечко, напр.: Публик є багато. Иньша публика в парку, иньша в школі, иньша в области музики, штуки, письменства і т. д.

Докладно беруться Німці до важких проблемів, звязаних з задрукованими свистками паперу, котрі опановують думку і душу народів.

IX. Культурно-історичний відділ.

На вступі — гасла. Те що Німці називають „Шлягворти", які характеризують їх погляди. Нпр.

„Schreiben ist Gott beleiben". —
„Schrift ist die Pforte
Zum Geist und zum Worte,
Geh fromm die Pforte..."

Так! Іди з набоженством через „браму письма"...

І пригадуються українські інтеліґенти, не раз на відповідальних становищах, старші люде, котрі присилають до редакцій останні нісенітниці й домагаються, щоб були поміщені і то доконче 1) в найближім числі і 2) на першій стороні або взагалі на виднім місци! А коли редактор попросить їх, щоб дозволили хоч скоротити свої звичайно величезні ельокубрації, — відписують з обуренням, що — перестають абонувати орган... І „аби мені більше не насилати **такої** газети"!...

А є й ще „ліпші" листи. Котра редакція у нас не одержала їх? І то не від народа: він во істину культурніщий в письмі — „**geht fromm durch die forte**" Всі поганства і паскудства, які так обсіли нашу пресу, походять виключно від інтелігентів.

А що моглиби сказати наші кореспонденти про тих, що їх ангажують до роботи! Неймовірні річи...

Далі представлене дерево преси з сімома гилями.

Історичний розвиток: Народня пісня як вістка (інформація про ріжні події, нпр. історичні думи, рекрутські пісні іт. д.) — і вертеп. Свого рода ілюстрації, приноровлені до неграмотних мас (рівно як пісня).

Приватні листи як писані початки преси.

А далі слідує ряд кімнат, уряджених з такою дбалістю, що ледви чи опріч Німців здобувсяб хто на щось подібне: у давних строях печатають люде давними способами... Тут і стара папірня уряджена так, як колись функціонувала. Млин тараxкоче, старі шмати, розмочені, витягають з бочок — все, як було колись... Тут історія розвитку технічних засобів преси представлена як на долоні.

А вертепи які!

Середновічні співаки в старих строях — відповідно підібрані грамофони. Словом — оживлено минувшість так, що трудно собі й уявити лучше виконання.

Великий се відділ вистави і дуже цікавий, оживляє втомленого глядача.

Що студіюють жінки ?

Монахійський університет оповістив отсі дані:

Перед 20 літами (1907—8) було в монах. університеті на 5.700 студіюючих всего 133 жінок. Тепер на 8.075 студ. є 1129 жінок. Головна їх часть студіює фільософію (то є опріч стислої фільософії також історію, природничі науки, історію штуки і т. п.) На медицині жінок 229 (тому літ 10 було 429). Таксамо на половину впала фреквенція жінок на студіях державно-господарських наук. Зате більшає постійно число жінок на правах. Тепер їх 69. На ветеринарії 3. На теольогію ходить одна або дві.

Цікаво, що технічних наук жінки уникають. На всій техніці в останніх 6 літах не було їх більше як 60—80 і з того половина ходить на загальні предмети. На хемії всего 9. студенток, на хліборобських науках 5, на машиновій інжинерії 3, а на будівельній інжинерії — одна.

В музичній академії є 287 студенток.

На всякий випадок треба ствердити, що минули вже часи, коли жінку в високих школах трактували несеріозно. Особливо від часу війни жінки становлять що раз більший відсоток у тих школах.

НОВО ОТВОРЕНИЙ
МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ
Р. ДЖАЛА
у Львові, вул. Хорущина 5.
побіч кіна „Аполльо"
поручає КОВДРИ вже по 18 зол., МАТЕРАЦИ по 30 зол. – перероблює ковдри по 6 зол, матераци по 8 зол. 306 7-10

Присилайте передплату!

Огляд часописів

Католицький Провід, орган Преосвященого Константина в Филаделфії, приніс в 33 ч. отсей лист пароха Монтреалу в Канаді, о. М. Григорійчука:

В Квебеку, в Канаді істнує „Тов. Опіки над еміґрантами", котрого головою є Всч. о. Кастрейн. До сего часу приїзджаючим еміґрантам роздаваю там при висіданню наш катол. орган („Канадійський Українець"). Але відколи сей орган перейшов у невідомі руки, — а опісля явним виступом нанїс ганьбу нашій Церкві, ми перестали уважати його за катол. часопис і рішили більше не давати еміґрантам. Годі однак лишити еміґрантів без нічого, бо се значить віддати їх в руки криповірців та большевиків, котрі на кождім кроці розкидають свої письма. Ми уважаємо, що тепер „Католицький Провід" є одинокий на американськім континенті, котрий відповідає вимогам теперішнього часу і найсильніше пищить той хаос, серед якого наше племя находиться. Тому просимо прислати 100 чисел „К. Пр." Залучаємо належитість. Ходить о те, щоб дати щось еміґрантам, котрі що дня напливають зі старого краю".

Дійсно їдуть масово. Статистика виказує, що за перших 6 місяців сего року виїхало з Польщі до Канади 17.000 людей, в тім три четвертини Українців. Струя еміґрації до Канади пливе нестримно. А там і на Канаду і на всю Північну Америку, де на просторі тих країн величини двох Европ розсипані сотки тисяч нашого народа, переважно Галичан — є тепер всего на всего оден маленький гр. кат. тйжневик, що виходить у Филаделфії на 4 сторінки друку. На тілько народу, котрий має переважно значно лучші зарібки ніж у старім краю, удержаласяб у кождого иньшого катол. народу навіть щоденна преса, як се видно у тамошніх Литовців, котрих там менше ніж наших. Але у нас секти во імя націоналістичного „патріотизму" так розбили наш народ, що пр. о. А. Рудакевич в 35 ч. тогож „Катол. Проводу" так характеризує тамошні відносини:

„Дійшло вже до того, що нарід наш став згіршенням для цілого світа. Гіршаться з него не лиш наші брати католики, але гіршаться вже й схизматики і протестанти. Навіть наше молоде покоління соромиться тут між чужими своїми батьками і своєю батьківщиною".

Сей невідрадний стан можна направити тільки працею і своєю доброю пресою скрізь поширеною.

Коли там не наступить скріплення нашої Церкви, то розвал відтам іти-ме що раз більше й сюди, бо звязки між народом не перериваються через море. І так волочаться тут уже всякі сектярські „апостоли" з Америки й Канади, котрі обіцяють, що аж їх секта „завоює Україну".. Але покищо перед тим „завоюванням" хочуть тут руйнувати те, що ще стоїть, а все те роблять во імя „патріотизму".

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Бібліотека Катол. Акції. Заходами і накладом головного комітету Катол. Акції в Варшаві вийшов уже четвертий том інструкційної бібліотеки, що подає засади катол. акції в Італії. Сю книжку як і взагалі цілу бібліотеку можна набути в більших книгарнях.

В справі шкільництва на Чехословаччині внесла чехословацька Катол. Акція на руки міністра освіти д-ра Годжі меморіял зі слідуючими постулятами: привернення усунених хрестів у всіх школах, привернення науки релігії а також молитви перед і по лекціях та наложення обовязку на катол. учнів вчащати на Богослуження. Учителям має бути заборонена аґітація проти Церкви і релігійного виховання.

Про силу катол. орґанізації висловився кардинал Каковскі, варшавський архиепископ слідуючо: Можу сміло сказати, що без катол. орґанізації Польща ніколи не вдержаласьби; вона впалаб, розторощена наступом большевизму.

„ОЛЬКА", 215 20 - 20
Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.
Продає на тревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.
Львів, — Ринок 35 (біля „Нар. Торговлі").

ДОПИСИ

ВОЩАНЦІ (пов. Рудки). Отсим маю честь просити Хв. Редакцію о ласкаве поміщення й мойого вияснення до стану фактичного відомого інциденту в Самборі в часі торжества коронації Богоматери. Я виждав на ползу опінії також „Нової Зорі" й заявляю, що моєю інтенцією в проповіди було бажання скріпити віру і привязання до церкви у нашого народа. Що до закидів роблених мені в польській пресі, немовби я в своїй проповіди нападав на польську державу, заявляю, що се не відповідає дійсности, бо я ні одним словом не діткнув ніякої держави, ні її політики ні форми правління. Не мав я також ніякого заміру чим небудь ухибити Преосвященому Йосафатови, котрого зарядження точно виконую, між іншим не абоную забороненого „Укр. Голосу" — тай не знаю д-ра Чайковського з його виступів проти церкви — але знаю його з його гарних, будуючих писань, знаю його ще з давних літ, як він зі своїми дітьми приходив стало на Богослуження літ тому 29 в Хирові і своїм приміром будував моїх вірних міщан хирівських. В найкрасшій інтенції хотів я навести як примір будуючий образ розмови двох академиків на смертній постели, описаний в оповіданню д-ра Чайковського п. з. „З Босні", котре читав я перед літами. Дальше хотів я навести як приміри привязання до нашої віри і церкви наших звісних інтеліґентів д-ра Щурата, д-ра Охримовича, д-ра Федака, бл. п. Ал. Барвінського і прочих — в ціли доказу, що наша віра потрібна в життю не лиш простому селянинови, але й ученому. Тому приписування мені якоїсь злої волі булоби для мене незаслужене і кривдяче. А прикрий випадок в часі моєї проповіди по моїй думці був випливом непорозуміння.

З глибоким поважанням
о. Симеон Кульчицький.

Кавярня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ"
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі. 317 3—15

НОВИНКИ

Отсим подаємо до ласкавого відома Всеч. Духовенству і Парохіянам письмо, яке ми одержали від гр. кат. уряду парохіяльного в Опірці: „Дзвони", які нам прислала фірма „Достава" у Львові, Домініканська 11. чудові! Артистично викінчені, голос милий, донеслий, а при тім найчистійша гармонійна згідність. Дзвонами, які одержала парохія Опорець побила фірма „Достава" всі прочі фірми на цілій лінії. Люди зі сусідних і дальших сіл приходять оглядати ті дзвони і не можуть налюбуватись їх гармонійним зіставленням. На лінії Бескид-Опорець по Стрий не находив я таких дзвонів, що стверджують не лишень наші мужики, але й духовна і світська інтеліґенція. Тому в імени цілої парохії і громади складаю Вп. Дирекції „Достави" щиру подяку за труд і старання. Наша парохія дістала цінну окрасу Церкви села і цілої Верховини. — З високим поважанням гр. кат. Уряд Парохіяльний в Опірці, дня 13. вересня 1928 о. Л. Юхнович.

„Просвіти" в Рівнім і Дубні на Волині замкнула влада, як подає польська преса, „за бюрові і касові неформальности". Добре, що хоч сим разом не за політику.

Червоних офіцирів арештують в Київі, Одесі, Харкові, Москві й Петрограді під закидом, що виховували військо в дусі ворожім для большевизму. Між увязненими є команданти корпусів в Київі й Одесі.

Щез без сліду визначний російський письменник М. Булгаков, автор пєси „Дні Турбиних", котру больш. уряд заборонив виставляти скрізь, з виїмком Москви.

В большевицькому „раю". Цікаву картину неймовірного безладдя в управі м. Київа, малює „Прол. Правда" з 5. IX.: „Підчас дощів Степанівська вулиця потапає. Мешканці бігають, згарбяють воду, викачують її на брук. У підвалах справжній потоп. Паніка. Треба рятувати речі, виносити їх до сусідів, щоб, бува, не поплили за водою. На вулиці — море розливне. Вода реве. Розмиває каміння, ломить усе, що трапиться по дорозі. Після дощу вулиця потапає в бруді. Скрізь високі гори піску, що його нанесла вода. Так буває завжди, коли йде великий чи малий дощ".

Епідемія грецької грипи т. зв. „денґуа" посувається з Греції на північ і доходить уже до Закарпатської України, де занотовано кілька випадків її.

Східний семинар в Дубні. Римокат. епископ Шельонжек отворив у Дубні, в б. монастири Бернардинів, катол. духовну семинарію. Ціль її — підготовка духовних для парохій т. зв. східного обряду. Ректором нової семинарії іменовано каноніка о. Шумана.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

На адресах нинішного числа зазначили ми висоту пренумерати до дня 1. жовтня с. р. тільки частині передплатників (букви К—С). Решту (букви Т—Ю) зазначимо із найближчим числом, а відтак розішлемо почтові складинки.

ОПОВІСТКИ

ІЛЮСТРОВАНИЙ СТІННИИ КАЛЄНДАР „РІДНОЇ ШКОЛИ" на 1929 рік

Як що року так і цього року видає Головна Управа „Рідної Школи" багато ілюстрований калєндар на 1929 рік, який обійматиме „календарюм".

Сей калєндар повинен стати прикрасою усіх наших товариств і організацій (Читалень, Лугів, Соколів, Кооператив, молочарень, всіляких підприємств і т. п.) та находитися в домі кожного Українця і Українки.

Чимало кооператив зверталося минулого року до „Рідної Школи" за стінними калєндарями для своїх членів за пізно, бо наклад був вже вичерпаний. Тому тепер звертаємо на це увагу Хвальних Кооператив і прохаємо поспішитися зі замовленням наших ілюстрованих стінних календарів на 1929 р. для своїх членів, тим більше, що калєндар вже в друку і ми хотілиб усталити число накладу.

Головна Управа „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10. II. поверх.

ОГОЛОШЕННЯ

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул Сикстуська ч. 17/II.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам 311 значна знижка. Полекші в сплатах. 5—5

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 19-20

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 28-50

Препарат до чищення брудних стін і тапетів
1 кг. вистарчає НА 2 КІМНАТИ.
Склад тільки у
О. Т. ВІНКЛЄРА Син
:: Ринок 28 :: ЛЬВІВ :: Телєфон: 10-96 ::
316 3—20

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ
всякого рода ФУТЕР
Єлисавети СОЛІК (вдови І. Соліка)
Львів, тільки ул. Собєського 4. 04 7-10

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. Приймає ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові. 282 14-25

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах
і на дуже догідних умовах
Фірма PEZETKA
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 13—20

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 57 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 105 книжок за 150 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч р. по 30 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. ібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 9—50

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ
ФОТОГРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА" ЛЬВІВ, Словацького 2.
317 7-20

ФУТРА дамські і мужеські
гарнітури і верхи до футер
303 поручає 7—8
МАҐАЗИН ФУТЕР
Ст. СОЦКІ Львів, Академічна 3.
Приймає футра до перехования на літо.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 73 (175). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 23 вересня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Політика проти Церкви

Перший голос перестороги

В увагах про політику і Церкву (ч. 72) було показано, як поганська ідеольоґія, взята зі старини, заволоділа поглядами людей на державу, війну і політику, витягнула з сього обсягу християнські приципи і створила конкуренційну силу, що або старається зробити з Церкви послушний знаряд для своїх цілей, або її зруйнувати. Зазначено було також, що з вини обставин наша Церква опинилася між двома політиками, ворожими одна другій, одначе однаково проникнутими поганською ідеольоґією і жадобою послугуватися Церквою. Одна з тих політик користується, в імя державних рацій більше фізичною силою, друга – в імя національних чи соціяльних рацій більше моральною силою. В однім і другім випадку ті „рації" обєктивно не істнують: там вони такі, які приписує кождочасний уряд, тут — як собі уявляє партійний комітет, секретаріят або й дописувач орґану партії. Наші церковні власти з досвіду найліпше знають, як тяжко, як часом неможливо зберегти накази реліґії і не попасти в конфлікт із одною з тих політик, а дуже часто — з обома разом.

Та якби тілько до сього зводилася ріжниця між реліґією і політикою! Не в тому найбільша біда, що наша Церква опинилася між двома чи більше суперечними політиками і що ідеольоґія сих політик так часто противна християнським ідеям: гірше те, що сі політики, в більшій або меншій мірі, звертаються проти самих основ Церкви і несуть з собою небезпеку розбиття її. І тут з жалем мусимо ствердити, що ся небезпека менша з боку державної політики (хочби тому, що наша гр.-кат. Церква не сама одна в сій державі), натомість щораз більше грізною стає небезпека від нашої політики, чи пак наших національних політик.

Вже останні вибори до польського сойму в Галичині виявили жахливий факт, що майже половина українських виборців дала свої голоси в користь партій прямо або посередньо ворожих нашій Церкві, а друга половина голосувала на орґанізацію, що заявляла, правда, свою прихильність до Церкви, одначе ясно, що під умовою, коли Церква буде послушна партійній управі... А в тім, і серед сеї половини були елєменти, що не скривали свойого ворожого становища до католицтва. І знов не булоб найгірше, якби наші політичні партії тілько в ряди-годи, при боротьбі за соймові мандати, клали нашу Церкву на ложе Прокруста. Та на-жаль показується, що таке витягання і врізування церковного тіла стає головною цілею нашої політики всякої масти; показується що ся політика, при всій своїй суперечности з державною, не на сій останній шукає здобутків для себе, а — на власній Церкві.

Психольоґічно се зрозуміле. Наша політика всякої масти терпить на одну недугу: вона безуспішна. До розпуки безуспішна. Вона — неначе та невдачна армія, що половину людей стратила і до останка вистріляла всю амуніцію, та не тілько не відкинула ворога, а ще й сама раз-у-раз подається назад. А нема нічого небезпечнішого на світі, як невдачами ґенералів здеморалізована армія! Мало, що вояки покидають зброю і вертають домів; сумніше, що вони зброї не кидають, тілько з нею в руках самі кидаються, замість на ворога, таки на своїх, чи-то щоб задовільнити власний інстинкт руйнування, чи-то щоб „реформувати" все і „спасати" земляків. Що з сього виходить? Гляньте за Збруч.

Така сама психольоґія — невдачної і здеморалізованої армії — прокидається і в нашім громадянстві, що поклало всю свою віру в політичних провідників. Починається дезерція всякого роду і в ворожий обоз і на печі і в світ за очи; узброєні ватаги показують свою хоробрість у нападах на своїх... Що-ж бо инше, як не невдачна політика, велить нашим радикальним політикам переміняти свої збори і посольські звіти на збірники помий виливаних на духовенство, Церкву і реліґію? Що-ж бо инше, як не заведені надії на прихід ріжних політичних месій зродили клич на-ново „чистити" обряд і завертати все церковне життя до передісторичних часів? Що-ж бо инше, як не бажання замаскувати свою політично-тактичну і боєву нездарність „відвагою" плюгавити свою католицьку Церкву і її Єрархію, прославляти збанкротоване російське православя, мостити шляхи сектанству і т. ин. Взагалі, коли-б провести психо-аналізу всього нашого національного життя показалось-би, що в основі всіх хоробливих прояв його лежить політична невдача і ворожа на ній деморалізація. До таких руїнницьких затій належить і з усіх дотеперішних найнебезпечніша є та, що піднимає бунтівницький прапор т. зв. „українізації" гр.-кат. Церкви в Галичині.

В очах політичних невдачників наша Церква ще за мало національно-українська. За мало, що вся наша церковна Єрархія в українських руках; що урядова мова всіх церковних установ українська: що проповіди, катехизації, додаткові богослуження, пісні і молитви українські; що в прилюдних виступах, не виключаючи і проповідей, наше духовенство виявляє свою національність яркіше, ніж у якого иншого народу – з виїмком Поляків і то лиш на нашій землі — се звичайне і можливе... Всього того за мало, і наша побита політика підносить жагву, щоб нею запалити одиноку національну будівлю, яку маємо, — сурроґат нашої державности — нашу Церкву та зробити з неї руїну. Формалісти, яких бічний вівтар коле в печінки; яких тиха Служба Божа виводить із рівноваги; яких маєве Богослуження доводить до дурійки, — всі вони вважають можливим, корисним і з „чистотою" обряду згідним, коли хотять дати почин до найбільшої і найнебезпечнішої від тисячки літ революції в нашій Церкві — до заміни церковно-словянської мови Богослуження сучасною і ще до того неустійненою літературною мовою. Навіть не пр. в самих тілько щоденних молитвах, ні — якраз у св. Литурґії й инших церковних чинах!

Триста міліонів католиків у світі, між ними нації на чолі всього людства і всеї культури, не відчувають потреби викидати з своїх церков латини — сто разів більше „застарілої" і для їх мас зовсім незрозумілої а ґурток наших політиканів хоче спасти земляків, викидаючи всеславянську сестрицю латини, поверх тисячлітню, у нас кождій півінтеліґентній людині зрозумілу церковнословянську мову!

Що православні Волинці (інтеліґенти) домагаються „відмосковщення" своєї Церкви, се їхня річ. Ми можемо тілько дивуватися, що вони, навикши до московської вимови церковно-словянських слів, уважають „московщиною" й саму церковно-словянську мову та хотять замінити її українською, хоч практика нашої Церкви — українська вимова церковно-словянських слів — могла-б їх дечого навчити. А втім, російська православна Церква, відломком якої є й православя у Польщі, опинилася сьогодні в повній анархії, з котрої Бог знає що виросте, то-ж годі дивуватися, що волинські Українці хапаються таких експериментів — до речі кажучи — підпираних польським урядом. Натомість галицький, католицький Українець мусить бути сліпотою побитий, щоб малпувати ті експерименти і не бачити неминучих наслідків: такої внутрішної боротьби, хаосу й руїни, якої наше громадянство досі не переживало і якої побажати йому може тілько визнавець засади „Puścić Rusina na Rusina".

Як виглядалаб на практиці отся вигрівана в деяких колах „українізація" нашої старинної Церкви, покажемо окремо.

ЗБІЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм

— Товаристві взаїмних обезпечень —

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Інформації уділюють місцеві аґенції.

987 14—16

Час відновити передплату!

Відповідь на відповідь

Пану Д-рові Чайківському.

Діставши від Хв. Редакції „Нов. Зорі“ витинок з „Укр. Голосу“ ч. 36. з 2. IX. ц. р., де п. Д-р Чайківський відповідає мені, зглядно лає мене за мою статтю, поміщену в 56 ч. „Н. З.“, хочу йому відповісти.

Відповідь моя буде по змозі коротка, бо на зводження особистих порахунків, які завів зі мною на сторінках „Укр. Голосу“ п. Д-р А. Чайківський, „Нов. Зоря“ місця очевидно не має, тай впрочім „Н. Зоря“ до поміщування таких річий на своїх шпальтах — за поважний орган; ще й тому буде недовга, бо відповідь пишу сам, а не з помічю Д. Николишина, що то дошукується в „Нов. Зорі“ ріжних річей.

На самому вступі моєї відповіди на Вашу відповідь — скажу вам п. Докторе, що в Вашій статті брак льоґіки. Ви говорите: „І так довго будемо це (про інновації в нашому обряді — М. В.) молоти й співати, поки не виборем прав нам загварантованих для нашої церкви, тих прав, які нам папи римські в унії забезпечили“. А по „респіце фінем“ пишете: „Тими, нашому обрядові противними інноваціями і латками доведете до того, що сталося в Холмщині і на Підляшу перед скасованням унії, до орґанів, ґодзінків, літаній, усунення іконостасів і т. д. доведете до того, що Ваші місця займуть неуніяти двообрядовці, бо Ви покажетесь лишними в уніятській церкві“. —

Отже: чи — одно, чи — друге?

Переповідаючи вступ моєї статті говорите, що я згадкою про свою статтю „До укр. кат. Духовенства“ роблю собі авторекляму. Завіряю Вас, що цего не мав я й на думці й реклямувати себе не в моїй вдачі. А впрочім добра це реклама — мати відвагу стратити „ласку“ у панів з під стягу „Укр. Голосу“ й наразитись на кпини й напади з їх сторони. Коли схочу зробити собі рекляму перед своїми дух. властями, то на те для священика є тільки оден спосіб: духовна праця в парохії.

А що до моєї — хай по Вашому п. Д-р! — „авторекламової“ льояльности й канонічного послуху супроти духовної влади ізза мойого поступку з присланим мені числом „Укр. Голосу“, то в тім не можна добачити того, що Ви мені приписуєте: надії чи навіть жадання заплати в виді лучшої парохії, бо виходилоб, що всякий — по Вашому — послух старшині — властям мавби бути платний. Хиба вже цеї засади не можна примінити до священика. Щож-би то був за священник, щоби лише за плату, в якомунебудь виді, повинувався своїй духовній владі? Коли просив я коли чи просити-му свою духов. владу о іншу парохію чи взагалі о зроблення мені якогось добра, то просити-му не з титулу моеї льояльности канонічного послуху супроти неї, бо канонічний послух: перший єрархічний обовязок священика, а з інших титулів тай впрочім ніколи нічого не роблю з інтенцією: „Do ut des“ у відношенню до моеї дух. влади. Другий Ваш проти мене закид про „боронення особистих інтересів“, т. є. мовляв згляди матеріяльні заставляють мене ставати в обороні церкви. На це запитаюся я Вас, п. др., а що заставляє мене ставати в обороні інтересів національних? Чого й від кого можу сподіватися за працю в нац. області? — то я теж може йду в парі з „невидимою рукою“ походом на „Zniszczenie Rusi“... коли в очах старосамб. польських властий уходжу за „największego wroga polskości w powiecie і з того приводу мав я навіть раз у старосамбірському старостві двогодинну авдієнцію. — І розбери туг. Після п. Ч. — я: член „невидимої руки“, а після поляків: „największy wróg polskości w powiecie.“ Котрим з них я є — думаю — показує, як не моя праця, то бодай хотіння працювати, в парохії й громаді.

Що до цего чи я здібен Вас та взагалі когонебудь - сповідати, те не Ви тут п. Др. в праві орікати, а моя духовна влада тай не знання цего, що зробив чи — не зробив — і що говорив Папа римський в зовсім иньших справах рішає про здібности священника сповідати, а зовсім иньші річи.

Вичислені Вами, — п. Др., случаї, якіб мали рішати про мою кваліфікацію сповідати, не всі сталися та коли сталися, то не з приводу Риму і Папи римського.

От прим. — з Ваших закидів. — Хибаж ніхто — знаючий польсько-українські відносини й тямущий — не скаже, що Рим не впустив епископа Боцяна до Луцька, а скаже, що поляки.

А знова случай, що Рим відповів відмовно на Вашу чолобитну і вірнопідданчу (?) жалобу на деяких наших владик — стався заслужено. Як можна відповідати прихильно тому, котрий жалуючись перед кимсь — каже майже на того самого: „як би так мав силу чи був ким чи тим,“ — може й Папу римського скинув би з престола...

Впрочім з Вами, п. Др., і подібними Вам шкода говорити про відносини з Римом, бо Ви як якийсь жид на виставі образів, дошукуєтеся тільки дір, а не краси.

А що до мойого авторітету: чи таким я є, як є, то скажу Вам п. Др., що я права до такого не узурпував собі й не узурпую, що доказують мої слова статті: „Чому?“, поміщеної в „Н. Зорі“ з 17. IV. 1927. Ч. 15 (66). Ось они: „Та мій клич і прохання остали здебільше голосом, що кличе в пустині. Жертви на фонд видавання часопису для народу впливають дуже скупо — Чому? Чи може тому, що о жертви на фонд видавання часопису кликав Вас молодий, не знаний ширшому загалові духовенства, з гір, без титулів, священник? Та не дивімся хто кличе, тільки до чого хто кличе! Кличе до доброго, хотяйби й молодий священник, хотяйби й неголосний, ідім за ним!“ Думаю, що цих пару слів вистарчає на переконання Вас об моїх — по Вашому — претенсіях, а по мойому не — претенсіях, уходити за авторітет.

НАЙБІЛЬШИМ СКЛАДОМ
СУКНА, ПОЛОТНА, ШОВКУ і ФУТЕР
в ЗОЛОЧЕВІ
є фірма
ЛЕВ ОППЕР
Найліпший товар за правдиво дешеву ціну.
308 4—8

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

ЧАСТИНА ДРУГА.

І. УРОДИНИ ПЕРВОРОДНОГО СИНА РОКСОЛЯНИ.

„Und mag dein Pfad in Zweifelsnacht verschwinden —
Das Kreuz am Wege wirst du immer finden.
Ums Kreuz geht dein, geht aller Menschen Wallen:
Am Kreuze müssen alle niederfallen.
Am Kreuze, ob sie noch so ferne irren,
Muss ihrer Wege Rätsel sich entwirren..“

Дитина — се в цілости будучність, оперта на минувшині.

I.

Вже семий раз сходив місяць над Стамбулом, відколи молода султанка Ель Хуррем свою службу розсилала, двері своїх покоїв на чотири спусти замикала, вікна в сальонах своїх сама заслоняла, — материнський, маленький, срібний хрестик з великим болем серця зі шиї здіймала, на деревлянний хрест з першого свого „калиму“ привязала, мягким, золотистим шовком разом їх обвивала, темно-цеглястим і квітистим адамашком обкладала, у тверду, срібну парчу поклала й уважно між найдорожші памятки сховала...

Сховала в невеличку скринку-деревлянку, де вже лежав дорогий для неї — невольницький одяг, в котрім її вперве побачив володар трьох частей світа, як у нім скромно при дверах одаліски як служниця стояла...

Там вже лежав обвитий, одинокий, слюбний черевичок, котрий у крамі в Рогатині з матірю купувала...

Там був і кривавий платочок, котрим свою зранену ніжку на Чорнім Шляху, на Дикім Полі обтирала, коли йшла степами при чорних мажах скрипучих як татарська бранка і з утоми та з болю упала і під бісурменськими батогами всім своїм молоденьким тіленьком дріжала...

Там було і маленьке, глиняне надщерблене горнятко, котрим у Бахчисараю і потому в Каффі з Клярою чисту воду пила. І пару засушених листочків, котрі під Чатирдагом, сидячи на возі, на памятку з дерева зірвала. І маленький каміньчик з святого Афону, де Божу Матір, що робити, питала...

Вже семий раз зійшов місяць над Стамбулом, відколи молода султанка Ель Хуррем свої сині очі біленькими руками закривала і перший раз в життю свого мужа Сулеймана цілувала і всім тілом дріжала і про цвитучу й пахучу землю і про сине небо, про батька і про неньку, про день і про ніч і про весь світ з роскоші забувала.

* * *

А як минув перший пал роскоші і перший місяць любови мов золотистий ручай солодкого меду пролинув, то гіркий сумнів дрігнув у серденьку Ель Хуррем.

І мов гилька осоки совість задріжала.

І мов пташка у клітці думка тріпотала.

І тоді молода султанка Ель Хуррем в горячі пальчики святий Коран брала й цілими днями читала й учителя свого про Божі речі питала, загадку призначіння і життя людини розвязати гадала.

А побожний Абдуллаг благословив Аллага, що така побожна молода султанка настала. Благословив, куди ходив і вчив її всего, що сам знав і в що вірив.

— „О велика Хатун,“ казав до Ель Хуррем, „Аллаг посилає людину на сей дивний світ, на коротку хвилину. І не спускає з неї ока й уваги від колиски до гробу. І як батько уважає на свою дитину, котра йде кладкою понад ріку. А кому Аллаг дав більше розуму і більше сили, від того й більшого рахунку зажадає, коли людина перейде стежку свого буття і випє всі чаші, гіркі і солодкі, котрі їй Аллаг поклав

Свою відповідь кінчу й скажу Вам, що таки, мимо Ваших завірень об Вашому „практикуючому католицизмові“, маю Вас за не-католика, хиба що з хрещення таким єсьте. Такого переконання набрався я з Вашої проти католицької - революційної, оспорюваної мною, статті: „Православє на Покутті“. Ви певно є таким католиком, як я стрічав в одному повітовому місті. А цей католик також інтеліґент ще й Др. навіть мабуть сповідаєся й молиться з книжки. Коли я й ще один священник прийшли до него поговорити дещо про скликанне повіт. наради УХО-ії, то той, коли ми лиш зачали говорити, опанований моментально нервозністю — став кричати: „Я не католик — я не католик!“ — І ми не говорячи більше відійшли, бо видно було, з ким маємо до діла. І що то потрафлять зробити з доброго чоловіка протикатолицькі статті, поміщувані в „Укр. Голосі“!

З Ваших натягань мене, п. Др., в Вашій відповіді — я собі ніщо не роблю. Нічого, щоб мене — як священника, українця й чоловіка — здискредитовало — не доказали Ви й не докажеге.

Лопушанка хом., в вересні, 1928.

О. Мих. Вовчик.

Новий гахам

Караїми проголосили у Вильні нового „гахама“. Гахам се голова їх церкви. Став ним Сарай хан Шапшал. Громади Караїмів у Каірі, Царгороді, Парижі, Кишеневі й Поневіжі прислали привіти новому гахамови.

Він походить з Криму. На торжестві були два польські воєводи і проф. орієнталіст краківського університету Ковальський, як також делеґати караїмських громад з Луцька, Лодзі і ин. міст.

ГОТОВІ ФУТРА ГУРТІВНО та всякого рода СКІРКИ по дуже низьких цінах поручає
Фірма ДАВИД ҐЕМС
ЛЬВІВ, ул. Краківська ч. 20. —:— Телєфон: 43-74.
315 і новоотворена філія 2—5
ЛЬВІВ, ул. Легіонів ч. 37. —:— Телєфон: 59-96.

ПОЛОТНА Іван Рідль
Львів
267 24—50 г вул. Академічна 2.

Чи Сергій возрадується тим?

Як відомо, „мѣстоблюститель“ московського патріяршого престола погодившись з атеістичною радянською владою, видав свого часу відозву, в котрій писав, що „їх (большевиків) радости будуть нашими (правосл. духовних) радостями, їх печалі нашими печалями“.

Тепер совєтська преса принесла опис конференції „бывшихъ служителей культовъ снявшихъ санъ“. Було їх 19, з того 14 б. правосл. священиків, 4 бувші діякони і 1 б. проповідник секти адвентистів. Вони говорили, що не досить відречися священичого стану і релігії, а ще треба вступити в ряди безбожників для активного поборювання всякої релігії.

Тими заявами совєтська влада і преса дуже радуються. А правосл. митрополит Сергій, заступник патріярха? Протибольшевицька преса взиває його: „Радуйтесь, Ваше Високопреосвященство! Виж обіцяли радуватися.“

Форд про старість

Форд, найбогатший тепер чоловік на землі, котрий доробився з простого робітника, высказався недавно про старість ось як:

„Я маю тепер 65 літ, але до 70-тки, то є в найближчих 5 літах, коли Бог дасть мені життя, зроблю більше, ніж я зробив від 45 до 65 року мого життя (коли він здобув своє величезне майно). Людина по 65-тім році життя не може вже ногами так скакати і бігати як колись, але тимбільше може зробити головою. Колиб усунути все, що людству дав досвід поверх 50-літних людей, то напевно не осталоб людству навіть тілько досвіду, щоб не наступила катастрофа руїни“

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

ТРЕТИЙ ДЕНЬ НА ВИСТАВІ ПРЕСИ.

Знов дещо про „самостійну“ Україну.

Того дня довелося менї в переході побачити щось інтересне на дверах вистави большевиків. Там переводили якусь направу й поставили рустування з дерева. Над тим входом висіли реклямові надписи на червоним полотні: один великий надпис, котрий голосив, що се виставa „Союза Советських Соціялістичних Республик“, а кілька маленьких, які несміло показували, котрі саме народи і племена благоденствують у щасливости під тим великим „Союзом“. Імена тих „иньших“ виписані жалібно-чорними буквами на вузьких полотенцях червоної краски без огляду на їх величину й економічне або культурне значіння, а так собі, по фантазії котрогось з ісповідників ідеалів Карла Маркса, трохи поправлених Владимiром Ілічом: отже прим. Білорусь їде по Ґеорґії а Україна по Азербейджані і т. п. — певно на знак повної „свободи“, яка панує в СССР. під кождим оглядом.

А того дня червоне полотенце, на котрім мала честь висіти малесенька оповістка советської України, було так загнене й заложене, що взагалі не можна було відчитати, що се за „держава“. Чи се був припадок, чи якийсь червоний русскій патріот нарочно так загнув український надпис — трудно напевно сказати. Але беручи під увагу „любовні“ настрої до нас навіть червоних братів Великоросів і всю виставу їх і нашу, скорше можна прихилитися до думки, що то нарочний „припадок“*).

*) В якийсь час опісля перечитав я полемічну статтю Винниченка проти Горького, котрий не дав дозволу, перекласти свої писання на українське „нарічча“ — бо се на його думку власне „нарічча“ і то нікому непотрібне. Отсей прояв, що такий чоловік з маси як Горький, дозволив собі „поправити“ навіть Володимира Ілліча, вказує найлучше, — мимо пізніщих спростувань — як глибоко всякнула зненависть у Москвичів до України, котра їх кормить уже тілько століть!...

при дорозі життя. А час до часу присилає Аллаг свою пересторогу і як батько упоминає.“

Так вірив побожний Абдуллаг і так учив високу ученицю свою, гарну і розумну султанку Роксоляну.

Помалу пізнавала вона 77 сект Ісляму з ріжними-пре-ріжними науками. Та се не вдоволяло її. Зачала вчитися мов ріжних народів, щоб бути товмачем для свого мужа, коли приходили посли з країни нессараг. Скоро піймала чужі мови, бо дуже прикладалася до науки, — щоб убити внутрішний неспокій і почуття опущення. Часом до її мозку немов ковтали згірдні думки і слова народних пісень про потурнаків, котрі вирекшися своєї віри для панства і лакімства. Тоді тим дуще бралася до праці.

А в її серденьку все дріжав сумнів, чи добре зробила, що на своїй дивній стежині скинула маленький хрестик материнський...

І скоро минав час, невидимий та найсильніщий твір невидимого Бога.

* * *

В день святої ночи Кадр*), у котрій зіслано коран з неба, зголосився в сераю блукаючий дервіш. Сиве волосся його спадало аж до стіп, а необтинані нігті виглядали як пазурі орла, а хід його був до танцю подібний.**)

Не хотів сказати ні свого імени, ні походження, а на всі питання відповідав:

— „Маю обявлення для Падишаха!“

Його допустили до султана.

Вступивши в кімнату, приложив руку до серця й до чола і сказав:

— „Коли одна з жінок Падишаха породить сина в річницю здобуття Стамбулу, в день, що вертає що року***), то син той матиме інакше значіння ніж усі инші діти султанської крови, відколи править Царський Рід Османів!...“

— „Добре, чи зле?“ запитав занепокоєний Сулейман.

— „Се знає Аллаг і пророк його Магомет!“

Не ждучи подяки, приложив руку до чола й до серця і вийшов. А йдучи коридорами ходом до танцю подібним, голосно голосив обявлення своє:

— „Коли одна з жінок Падишаха породить сина в річницю здобуття Стамбулу, в день, що вертає що року, то син той матиме інакше значіння ніж усі инші діти султанської крови. відколи править Царський Рід Османів!...“

Сі слова потрясли султанським сераєм і звернули увагу на Роксоляну Хуррем. Бо тільки вона могла бути при надії.

В цілім сераю знали, що від вінчання Падишах Османів ще не був у кімнатах ніякої иньшої жінки.

З найбільшим напруженням очікувано предсказаного дня. А як настав той час, потряс біль породу лоном Роксоляни і вона породила сина в найбільший день османської держави.

Як прийшла з болю до себе, зажадала води. А як подали їй, наказала невольницям, опустити кімнату.

Довго вдивлялася в першу дитину свою. Зболілий мозок її працював мов у горячці. Хотіла пригадати собі щось і немогла. Нараз бліде обличча її легко покрасніло, уста відкрилися і прошепотіли:

...„Призри нынѣ, Господи Боже, на тварь твою и благослови и освяти воду сію и даждь ей благодать избавленїя и благословеніе Іорданово...“

(Дальше буде).

*) 12. січня.

**) Дервіші — магометанські монахи. Щойно від 12 століття жили вони також у монастирях. Переважно знали вони ріжні ремесла й доводили в них до майстерства. Дивними танцями вправляли вони себе в містичну вдумчивість і заглиблення в Бозі. Мандруючі дервіші переходили всі краї ісламські як проповідники або жебраки. Вони мали й великий політичний вплив.

***) 29. мая.

І. Східна Прусія.

Третього дня зачав я оглядати виставу від павільону Східної Прусії. Сей павільон уряджений з великим смаком, просто взірцево — під кождим оглядом: естетичним, історичним, описовим, економічним і пропагандистичним. Особливож під останнім!

Се річева і притім гарна вистава. А сила її пропаганди якраз у тім, що вона не криклива й не кидається в очи: тим більше остає в памяти.

Праворуч краєвиди. Звертають увагу надморські піски. Статистичні таблиці виказують, що 61% населення Сх. Прусії мешкає в оселях меньших ніж 2.000 душ і що 55.7% живе з хліборобства.

Тамже виставлені прекрасні вироби з янтара (бурштину) і р жного сорта коралі та чудні шахи, бранзолети і т. д. Цікаво, що над деякими виробами з бурштину виписано отверто: „Ordinäre Korallen" і додано, що вони призначені для африканських племен. Але я бачив опісля в Карльсбаді, як ті самі роди виробів купували з насолодою пані з найвисшої аристократії й буржуазії світа — судячи по їх пику, одягу й поведенню... Дальше виказано значний деревний промисл Сх. Прусії.

Що до преси, то вона дуже велика і сильна як на невеличке населення Сх. Прусії. Після найновіщої статистики має та країна всего 1,900.000 душ, а посідає 96 г а з е т — без столиці, то є тільки тих, що виходять на провінції! А в столиці тої країни, в місті Кенігсберґу появляються великі органи, котрі зовсім не уступають найбільшим органам великих світових столиць, як пр „Königsberger Hartungsche Zeitung", котра виходить д в і ч и в д е н ь, одно видання на 10 сторін великого формату а в неділю на 22 ст.

Той орган виставив цікаву збірку висказів визначних людей про нього. Німці все збирають і все вм ють використати.

Другий великий орган „Königsberger Allgemeine Zeitung", оснований 1875 р., виходить що дня в будні дні на 16 ст. друку великого формату тай виказує 53.000 передплатників.

Третій великий дневник, що виходить у невеликій столиці того невеликого краю, „Königsberger Tageblatt", виказує зріст передплатників від 19.342 в р. 1924 на 43.218 тепер і т. д.

Значить, хоч над усею Німеччиною зависло зрозум ле пригнобленя по її тяжкім упадку в великій війні, хоч воєнні відшкодування так пригнетли все її населення, що податки там около три до пять разів тяжші ніж у Польщі, хоч вся держава виказує міліони безробітних— преса їх кр пне і то як кріпне! Навіть у такім переважно рільничім краю як Східна Прусія. Се певний знак, що маси німецького народа горнуться до світла й будують та скріпляють моральні позиції своєї нації, котрі кінець кінців все рішають у великій боротьбі на арені народів.

Тут т. зв. „біда", то є матеріяльна скрута очевидно ні причім. Чому? Бож є й дуже дешеві органи преси, на які стати буквально кождого, хто тільки живе на світі. Возьмім для прикладу наш „Місіонар", що виходить у Жовкві. Чи є у Галичині така наша убога семя, нехай і в найбільш забитім селі, котру не стати на культурний р і ч н и й видаток півтора золотого? Річ ясна, що такої семї нема, бо мусіляб умерти з голоду, якби дійсно не була в сиді позволити собі на такий видаток, скажім, що „зовсім зайвий". А кілько передплатників має „Місіонар"? Коло 30.000 тисяч. Правда, він найбільше поширений український орган. Але і йому дуже далеко до порівнання під тим оглядом навіть з пересічними органами иньших народів. А щож доперва говорити про нашу трохи „дорожшу" пресу!...

ГУРТОВО. ДЕТАЙЛ.
НОВООТВОРЕНИЙ — МАҐАЗИН — ФУТЕР
Абрагам ФЛЯСТЕР
Львів, пл. Краківська 6.
поручає готові футра та ріжнородні скірки по конкуренційних цінах. — Для П. Т. Урядників на догідні сплати.
292 6 -10

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раніше РОМАН ЗУБИК — ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. — поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців.
247 15—30

І по що то пускати бляґи про свою державу, коли ми не в силі поставити й удержати навіть такої своєї преси, котра моглаб рівнятися з пресою далеко меньших від нашої й убожших країн? Наперед зробім те, що можемо зробити, а потім прийде черга й на те, чого під сю пору ще не можемо зробити.

Вся східно-пруська преса поділена на десять родів і вся виставлена. Багато її! Тілько, що аж числити не хочеться. А при населенню (1,900.000 душ) сказано, що воно має 380.000 родин у Сх. Прусії. Виходить, що нема семї, котра не передплачувалаб по кілька органів, бо инакше неможливо булоб удержати таку велику льокальну пресу в тім переважно хліборобськім краю (котрий кормить своїм хлібом — як виказано — 5,250.000 людей, хоч сам має тільки 1,900.000).

З визначних особистостей опановують ту виставу: Кант, як уроженець Сх. Прусії й Гінденбурґ, як побідник Росіян на її території.

ВСЕЧЕСНІЙШІ ОТЦІ
можуть самі скласти собі
РАДІО-АПАРАТИ
купуючи частини і поучення
у фірми
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, Леґіонів 1 і 3.
212 б Полекші в сплатах. 19—30

Театральні артисти в большевії

Віденська преса приносить інтересну статистику нужди, в яку впали театральні артисти в большевії. Ту нужду ілюструють отсі цифри:

Доходи б. Маріїнського театру „колибаються" між 1000 і 2000 шілінґ. (1 ш. трохи більший від злотого) в день. Часами доходять до 5.000 шіл., при особливо улюблених операх.

Ще гірші „доходи" неоперових театрів. І так славний колись Александрийський Театр має денно приходу всего 400 до 500 шілінґів!

Без журби жили тільки артисти двох театрів: Московського Мистецького Театру й Театру Маєргольда — бо їх субвенціонував уряд. Відколи здержано субвенцію театрови Маєргольда, його просто замкнули.

В цілім СССР около 90 проц. театр. артистів — безробітних. А ті, що мають заняття, побирають дійсно голодові платні (з дуже малими виїмками). Які се голодові платні, можна вносити по тім, що вони пересічно виносять около 100 шілінґів місячно, коли державні редактори й лікарі та правні конзуленти мають по 800 шіл. — і не можна їх платні уважати високою, бо дорожнеча там велика. Не диво, що артисти славних колись театрів розбігаються по провінції й шукають якого небудь заняття, навіть як замітачі вулиць.

Так виглядає „рай артистів" в СССР.

Переслідування приватної торговлі в ССР

В ССРР. відновилися переслідування приватних торговців. Особливо переслідують велику торгівлю. В останніх днях серпня в Ленінґраді арештовано 16 великих приватних торговців, котрих обвинувачують за те, що скуповували мануфактуру в столицях і продавали її на Україні та в инш. хліборобських краях ССРР., де купували хліб для столиць. Всі арештовані мають бути заслані, а їх маєтки вже сконфісковані.

Праця на часі

Д-р Кость Левицький скінчив писати ту часть своїх споминів, котра обнимає часи великої війни (1914—1918). Праця та вже печатається й появиться перед Різдвом. Буде вона становити другий том обширних споминів Шановного Автора. Перший вже вийшов давніше, третій про формацію української держави (1918—1923) вже опрацьовується.

Вся та велика праця оперта на оригінальних документах і особистих переживаннях сеніора наших діячів.

Хліб з дерева

На з їзді німецьких хеміків предложив проф. Бергіюс вислід своїх дослідів над справою ужиття дерева до прокормлення людей. Досліди ті велися вже від часу війни. Звернуло увагу учених, що деякі роди деревних хрущів і славна „церковна миш" кормляться деревом і притім „добре виглядають". Зачали робити досліди і довели до того, що протягом 15 хвиль при помочи відповідного квасу роблять дерево стравним і для людини. Під оглядом поживи дерева є такі, що мають у собі багато товщу (липа. береза і всі чатинні дерева) та дерева „крохмальні" (бук, тополя, дуб, явір, клен і и.) — словом: всі наші ліси се властиво хліб! І не тільки хліб, але й цукор. Проф. Габерляндт повідомив пруську академію наук, що деякі роди дерев д дуть 28 проц. цукру. Тільки сама середина дерев на хліб непридатна, але в березі, вербі, яворі й и. в с е можна перемінити на хліб. Цікава річ, що вже перед сто літами ректор нім. університету в Тібінґені Автерніт написав працю про перем ну дерева в хліб і навіть подав рецепту, як робити книдлі з дерева, але ніхто не повірив.

НОВО ОТВОРЕНИЙ
МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ
Р. ДЖАЛА
у Львові, вул. Хорущина 5.
побіч кіна „Аполльо"
поручає КОВДРИ вже по 18 зол., МАТЕРАЦИ по 30 зол. – переробляє ковдри по 6 зол, матераци по 8 зол.
306 8-10

Огляд часописів

Фейлєтоніст варшавської "Rzecz, pospolit-и" пише про нужду польської сучасної белєтристики :

— „Неможливо збагнути, хто головний виновник : консумент чи продуцент ? Чи тому наша белєтристика так жалю гідна, дрібничкова і будуарова, що такої шукає читач, чи длятого її читають, що повістярі, новелісти, фейлєтоністи і творці комедій чи радше фарс иншої не хочуть, не вміють зглядно не можуть дати ? Факт фактом, що життя, буйне післявоєнне життя, тисячі великих проблємів, думок і цілі маси тем — лежать необроблені, а — без пересади — 90 відсотків лєктури на нашім убогім ринку заєдно і щораз то більше грязне в пустих, бездумних розважаннях... Щож нас обходять ті фаянсові бібельотки, фарамушки, крепдешинки, флірти, рандки, пушки до пудру, шмінки, мінки, панчішки, коктаї і ціле виполовіле, бездумне паскудство, ся обридлива будуарова паплянина. Бо справді в сій атмосфері бомбонієрки, в сім млавім запаху паршивенької літературки вдуситься вкінці решткa здорового змислу" !

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

(Уроджений у вересні н. ст. 1828, помер у вересні н. ст. 1910 р.).

Чували ви, що сказано: око за око й зуб за зуб. Яж вам глаголю: Не противитеся злу. А хто вдарить тебе у праву щоку твою, настав йому і другу. А хто хоче судитися з тобою і взяти з тебе свиту, віддай йому щей жупан.. А хто тебе силувати буде, йти з ним милю, йди з ним дві. Дай, хто просить в тебе і хто хоче позичити, не відвертайся від него. Чули ви, що сказано: Люби ближнього твого й ненавидь ворога твого. Яж вам глаголю: Любіть ворогів ваших, благословіть проклинаючих вас, робіть добро ненавидячим вас і моліться за тих, що обижають і переслідують вас".

Отсе місце з пятої глави Євангелія св. Матея лягло в основу зміни світогляду Толстого. Але не безпосередно і не в розумінню Церкви. З „Життя Толстого", котре написав французький письменник Ромен Ролянд, відомо, що засаду „непротивленія злу" вложив у думку Толстого буддійський жрець, ще як Толстой мав літ 19 і лежав біля нього хорий у казанськім шпиталі. Потому Толстой жив буйним життям, аж по 50ім році наступив у нім душевний перелом, котрий все кріпшав та коло 80 року його життя довів його до повного відвернення від „світа". Фізично був він ще і в тій старости такий сильний, що справно їздив на кони і взагалі почувався здорово.

Не тільки мистецька творчість Толстого, дуже велика, зробила його виразником душі російського народа і рознесла його славу по всім світі, але також його релігійно-моральні шукання, чи радше блуканини по тій области. Блуканинами треба се назвати длятого, бо „правдиве" християнство, до якого дійшов Толстой, се постулят руїни — і церкви і держави і всякого суспільного ладу. Толстой доходить у своїх „християнських" міркуваннях навіть до постуляту знесення родини. Словом, він духовий предтеча тої розрухи, котра тепер так страшно нищить велику Росію, а з нею й Україну. Не дивота, що й стара православна церква виреклася його і виключила з рядів своїх дітей.

Особливо остро звертаються погляди Толстого проти здисциплінованої орґанізації катол. Церкви, подібно як і погляди другого великого письменника Росії, Достоєвського. Се треба памятати передовсім під сю пору, коли з приводу столітних роковин уродин Толстого безліч видань його творів і статтей про нього залле в ріжних мовах всі суспільности світа, а між ними й нашу, як не через свою то через чужу пресу й літературу.

Світогляд Толстого не має в собі ніякої оригінальности. Він зложений з проявів азійської закостенілости й европейського песимізму на тлі старої пантеістичної струї монізму, відновленої в Европі жидівським фільософом Спіноцою — (1632—1677), осудженим також церквою власного народу. Та блудна фільософія вчить, що світ се тільки одна з форм і проявів Бога, отже перечить істнування ріжниці між Сотворителем і сотвореним. Инші галузи того самого монізму доходять послідовно до виразного атеізму, як пр. большевизм або німецький союз моністів, котрого завдання — поборювати всяку церкву і віру.

При читанню творів Толстого і статтей про нього не треба себе дурити частими згадками про Бога, любов, мораль, братерство і т. п. гарні поняття. В дійсности світогляд Толстого се свідоме противенство релігії й культури Европи, котре сильно причинилося до того, що тепер бачимо в большевії: до роскладу. Світогляд Толстого кінець кінців роскладає все— від християнської церкви почавши, на соціялізмі скінчивши, бо се під оглядом релігійним безмежний индивідуалізм, який не признає ніякої церкви, а під оглядом суспільним радикально-анархістичний нігілізм.

Західна культура мусить відкинути ті ідеї, бо інакше уляже в боротьбі зі сходом. З печатаних тепер споминів Масарика знаємо, що Толстой особисто заявив йому, що обстоює фільософію Шопенгавера. Отже обстоював світогляд песимізму, що дійсність се тільки уява нашого „я", що нема позитивної радости в нічім і що трівке освобожденння може полягати лиш на убиттю в собі волі до життя.

Якже схожий той убийчий песимізм з азійськими релігійними системами, котрими Толстой залюбки займався, Се зовсім не припадок, що він удержував зносини з Гіндусами, Китайцями, Японцями та наклонював їх до зединення проти заходу. Те саме робить тепер большевизм.

Суть релігійного світогляду Толстого полягає на гордости: він відкидає тисячлітню традицію пояснювання св, Письма християнською Церквою, так західною як і східною і каже, що св. Письма обидві Церкви не розуміли й не розуміють, а він розуміє. Не дивниця, що опустивши ґрунт усякої Церкви, дійшов до єресей, які ще довго будуть відбиватися на його народі: бо з св. Письма без традиційного досвіду Церкви можна викомбінувати що хто хоче, подібно як з наведених висше слів Спасителя. Ніяка церковна інтерпретація не каже пр., що слова про позичку треба розуміти так, щоб ощадна й робуча людина позичала тим, котрі позичок потребують на вигідне життя або легкодушні видатки, бо з того не буде ніколи помочи ближньому, тільки шкода. Таксамо не вчив Спаситель, щоб не противитися злу суспільному, ширенню неморальности і т. п., що ілюструє ряд прикладів, наведених зараз за словами: „Не противтеся злу". Ті приклади вчать терпеливости в індивідуальнім відношенню між людьми. І вчать сего дуже слушно, бо вся життєва практика доказує, що хто волить „судитися", той вийде на тім так, що лучше бувби вийшов, якби відразу двічи більше дав, ніж від нього жадали. Але Толстой, опершись на власнім розумінню св. Письма й на вицвіті азійського та західно-европейського песимізму, дійшов до теорії „непротивленія" н і я к о м у злу. Спаситель бичем виганяв міняйлів з храму, а якби був тої думки, що не треба противитися ніякому злу, то бувби не противився тому, що вони зробили собі зі святині дім торговлі.

Великий блуд є в фундаменті світогляду Толстого і той блуд щойно зачинає ділати.

Читайте „Нову Зорю"!

Лев Толстой як мислитель

(З приводу століття його уродин.)

Доба Льва Толстого. — Росквіт матеріялізму в серед. XIX. в. — Толстого критика матеріялістичної, безреліґійної цивілізації.

Жаден з російських письменників і мислителів не мав такої широкої популярности і слави, як Лев Толстой. В Росії в останніх десятиліттях минулого віку, ще за життя Толстого, утворився цілий „культ" його. Широкий розголос придбали твори Толстого й поза межами Росії, особливо його релігійно-фільософічні писання. В них відбилися пристрасні шукання мети, змісту і правди життя, гострий протест проти матеріялізму, проти всякого насильства й неправди і горяча м о р а л і с т и ч н а проповідь.

Ґраф Лев Толстой народився 28. VIII. 1828 р. в родовім маєтку Ясній Поляні, Тульської ґубернії. Походив зі старого аристократичного роду. Вчився в Казанськім і Петербурз. університетах на факультетах права і східних мов. В 1846 р. виступив з університету, не скінчивши його, щоб віддатися в своїм маєтку господарству. Пізніше склав університ. іспити й дістав дипльом. В 1852 р. появився в друку його перший твір „Дѣтство". У 1850-их рр. служив як офіцир на Кавказі, брав участь у кримській війні 1855—6 р., опісля відбув подорож по Зах. Европі. Повернувши до маєтку „Я. Поляни" (1860) почав видавати педаґоґічний журнал, заснував прославлену яснополянську школу, роспочав працю над історичними романами. Задумав їх кілька, але викінчив тільки один „Война и миръ". В 1874 р. видав роман, „Анну Каренину" з сучасного життя аристократії, де ще більш уваги присвячено етичним питанням. З кінця 1870-их рр. Т. віддається майже виключно релігійно-фільософічним проблемам. В його світогляді відбувається глибока криза. Вона закінчується проповідю своєрідної моралі, в котрій християнські елементи перемішуються з буддизмом і раціоналізмом. Його мистецькі твори, писані в тій добі, перейняті сими ідеями та настроями („Смерть Ивана Ильича", „Крейцерова соната", роман „Воскресеніе" та ин.). За ті моралістичні писання російський Синод відлучив Т-го від православної церкви. Справжнього заспокоєння Т. не знайшов у своїм світогляді до кінця життя. На 82-ім році життя покинув свій дім, пішов шукати... иншого життя і вмер у дорозі на стації Ахматовім 25. VIII. ст. ст. 1910 р.

Л. Толстой почав свою літературну діяльність в добі найсильнішого розвитку матеріялізму в усій Европі, а особливо в Росії. Під в'пливом порівнюючи значних успіхів природничих наук в серед. XIX. в. поширився матеріялістичний світогля, віра в науку (особливо в „стислі", природничі науки), цивілізацію, п о с т у п! Наївні, грубо-матеріялістичні писання Біхнера, Фогта, Молешота викликали незвичайне захоплення серед тогочасної російської молодіжи; а Біхнерова „Сила й матерія" зробилася для неї ніби „евангелією" матеріялізму. Разом із тим ширилися в Росії ідеї „свободи", демократії, утопійного соціялізму й „н і ґ і л і з м у". Під впливом тих ідей тогочасна російська інтеліґенція, а передовсім молодіж змагала „р а ц і о н а л і з у в а т и" життя: тобто 1) усунути з нього все, що суперечить „розумови" й досвідови природничих наук, усе містичне, традиційне, патріярхальне; 2) „визволити" людей з кайданів, наложених державою, родиною, Церквою, релігією й всякими авторитетами; і 3) створити вільне життя, згідне з „льоґікою корисного"*). Коротко, але дуже влучно й вірно істоту сього „ідейного" руху висловив російський сатирик в отсих словах: „Бога нема, душа — клітинка, а батька й по потилиці можна..." Та, не зважаючи на виразно — негативний і руїнницький характер сього руху, російське громадянство ставилося до нього доброзичливо; навіть старші люде — боячись придбати репутацію реакціонерів — відносилися до „нових ідей" прихильно, або принаймні „по-

*) Яскраві типи представників сього світогляду змалювали Турґенев у ром. „Отцы и дѣти". Гончаров — в „Обрывѣ", пізніш Лесков і Ключніков у своїх романах, Достоєвський — в „Бѣсах" і „Преступленіи и наказаніи".

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Рівноуправнення катол. шкіл в Болгарії (КАП). Болгарський уряд надав катол. школам такі самі права видавання дипльомів, що й школам державним. Се свого рода публичне признання для катол. шкіл і їх великих заслуг.

Катол. акція в Австрії. Союз катол. молоді в Австрії відбув сьогорічні Загальні Збори в Бреґенці. Сей союз обединує 1056 стоваришень з 43.250 членами та 9 студентських катол. орґанізацій. Широку діяльність зорганізованої німецької катол. молоді ілюструє ся обставина, що в минулому році наспіло до централі 10.903 писым, а вислано 34.927. Касовий оборот виносив 400.000 шілінґів.

Боротьба з неморальністю в Італії (КАП.) Італійська парляментарна комісія приняла незвичайно острий проєкт закона про поборювання порноґрафічної літератури Внескодавець сього проєкту катол. посол Мартіре. — Зноважна підставі останного розпорядження італ. міністерства освіти префекти обовязані усунути з бібльотек всякі романи, що можуть в якийнебудь спосіб пошкодити моралі молоді.

МАҐАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. I. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські футряна ґалянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 21—30

Катол. Португалія витала свого нового Апост. Нунція, монс. Беде Кардінає. Президент республики, Кармона, заявив з того приводу, що португальський нарід є в своїй більшости віруючий і побожний і хоче згідно зі своєю катол. традицією на далі бути заступником християнської віри. Апостольська Столиця може бути певна повної відданости Їй португальського уряду.

Ненависть до Бога у большевиків. „Catholic Times“ цитує слова большевицького комісаря Луначарського, які він сказав про реліґію на однім конґресі: — Ми ненавидимо християнство і християн. Найліпші з них се наші найзавзятійші вороги. Вони пропагують прощення і християнську любов — що противиться нашим засадам. Християнська любов се перешкода для розвитку революції; всіми орудниками мусимо таку науку поборювати. Ми потрібуємо ненависти. Мусимо вміти ненавидіти, бо лиш тоді зможемо заволодіти світом. Вже вдалося нам змести з лиця землі світських царів, тепер черга на Царя небес. Боротьбу з реліґією треба продовжати далі і в християнських і в магометанських краях.

Бібліоґрафія

Denzinger-Bannwart-Umberg. Enchiridion Symbolorum^e Definitionum et Declarationum de rebus fidei et morum, editio 17-(a) amendata et aucta pag. XXIX + 737 in 8° Herder, Freiburg in B., 1928.

Книжка, яка здобула собі світову славу в кат. богословській літературі, говорить сама про себе. Вона необхідна прямо для кожного священика, подібно як св. Письмо, I. Л.

Dr P. Tischleder, Der Katholische Klerus und der deutshe Gagenwsrtsstaat, сторін X + 202 in 8° — Herder, Freiburg in B., 1928: ціна 4·60 мк.

Твір призначений в першій мірі для нім. священиків. Але з огляду на це, що автор обширно обговорює характер, завдання, обсяг ділання держави взагалі а головно її відношення до Церкви, книжка заслугує на загальне поширення в кругах кат. інтеліґенції. I. Л.

L. Bethlèem. La Presse стор, 624, in 12° — Paris, „Revue des Lectures“ (rue de Vangirard, 77), 1928, — ціна 15 фр.

О. Бетлєм це неустрашимий борець против неморальної преси, апостол доброї преси. Притім знаменитий писменник. Хто хоче виробити собі ясне поняття, яке значіння має добра і зла преса, повинен конечно купити собі цей твір. I. Л.

„Будову свого характеру мусить зачати кождий сам у молодих літах. Запізно пробувати се в дорослім віці (хоч лучше пізно ніж ніколи). Характер не розвивається вже в життєвім гаморі. Хто без твердого характеру попаде в вир життя, тратить звичайно і ту одробину добрих нахилів, яку ще може посідав“.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПЕРЕҐОВОРИ в справі торговельних договорів між Німеччиною й Польщею вже чотири рази зривані, відбуваються тепер у пяте. Доси розбивалися вони все ізва політичних справ реґуляції відносин на граничнім поясі.

ЮҐОСЛАВІЯ визнала альбанську монархію, як доносить білґородська „Правда“. Король Цоґу приняв югославянського посла, котрий нотифікував йому визнання Югославії.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА. „Праґер Прессе“ повідомляє, що москвофільский посол д-р Андрій Ґаґатко зрікся посольського мандату. Він був вибраний послом на нашім Закарпаттю в 1925 р. як „національний соціяліст“ а в 1926 р. виступив з клюбу тої партії.

В СССР. СПАЛИЛИ ЧЕМБЕРЛЄНА. Сх. Аґ. доносить, що комун. молодь у Харкові урядила велику демонстрацію проти Анґлії, в часі котрої спалено ляльку, що представляла анґл. міністра Чемберлєна. При тій нагоді урядове совітське грузове авто, в котрім везли кріси й амуніцію, несподівано вибухло й огонь обпяв усе. Тяжко ранених 11 комуністів.

(Дуже можливо, що подібною несподіванкою, тільки на більшу міру, скінчиться взагалі демонстрування товаришів проти Анґлії).

Проєкт аґрарного закону

Проф. В. Яворський, спольщений Українець, виготовив проєкт аґрарного кодексу для Польщі в двох томах (427+ 261 сторін вел. вісімки).

Краківський „Час“ так оцінює той проєкт:

„Належить зачати висловом подиву для чоловіка, котрий мимо тяжкої фізичної хороби міг доконати такого знаменитого діла, якому рівного ні навіть подібного не видав досі ніякий нарід... Той проєкт буде певне перекладений на инші мови й викличе першорядне зацікавлення за кордоном.

Часть I. має титул „Матеріяльне аграрне право“. Часть II.: „Формальне аграрне право“.

Між співробітниками тої великої праці називає „Час“ на першім місци доцента унів. Панейка (брата відомого публіциста, Василя).

блажливо“. Нпр., визначний романіст Тургенєв, малюючи тип „нігіліста“ (Базарова), не осудив його й представив у досить симпатичнім світлі. Матеріялізм, змагання до „емансипації“ та „раціоналізації“ життя охоплювали й отруювали широкі круги тогочасного громадянства в Росії (та в значній мірі й на Заході). І якщо сі широкі круги не цілком ішли слідами „нігілістів“, то всеж знаходилися під сильним впливом „прогресивно“-матеріялістичних „ідей“.

Та мимо того роздавалися й острі та рішучі протести проти раціоналізму, матеріялізму, нігілізму, надмірного захоплення й боготворення природничих наук і навіть взагалі проти пересякнутої матеріялізмом, безрелігійної й бездушної новочасної европейської цивілізації. Разом з тим підносилися заклики повернути на инший шлях — християнської віри й любови. Найбільшими виразниками сього протесту явилися Достоєвський, Лєсков, Ів. Аксаков, Мик. Данилевський, Леонтьєв, Страхов і Л Толстой. Але голоси сих письменників і мислителів, за винятком Толстого, заглушив хор поступовців, матеріялістів і соціялістів. І їх твори, незвичайно цікаві, глибокі й оригінальні, мали через те дуже обмежений і слабий вплив. Навіть геніяльного письменника Достоєвського — майже до поч. XX. ст. — „бойкотувало“ й ненавиділо поступове російське громадянство. Тільки одному Толстому пощастило перемогти відразу злісну боротьбу матеріялістів і поступовців, а навіть досягти незвичайно широкого впливу і слави. Його смілива й остра критика матеріялістичної, безрелігійної а через те й неморальної культури і щира моралістична проповідь, мимо брудних випадів проти нього деяких публіцистів, робили сильне враження на сучасне йому громадянство.

Але, на жаль, на поглядах й творчости Толстого відбилися також впливи матеріялістичного раціоналізму і внесли роздвоєння та суперечність у його етичну науку. І тому діяльність Т., хоч мала й добрі сторони, являється чинником негативним і шкідливим.

Мусимо підчеркнути, що в поглядах Т. дуже багато неясностей і суперечностей, і то навіть в основних питаннях. Нпр. неясні й суперечні думки Т. про Бога: в його творах зустрічаємо часом правильні, християнські вискази про Бога, а часом знаходимо пантеїстичні ідеї. На світогляді Т. дуже сильно відбилися найріжніщі впливи: Євангелії і буддизму, російських сектантів — духоробів і Фаербаха, Паскаля, Русо, Шопенгавера й инш. Фільософія Т. не оригінальна й не оброблена в гармонійну цілість. Але в ній є глибокі думки, велика щирість і загостреність основних проблем; Т. ставить питання руба: „Все або нічого“. До тогож свої думки він викладає приступно для широких кругів. Се все й притягає увагу до його творів.

В основі світогляду Т. лежить остра критика загально поширеної в його часи віри в науку, цивілізацію й поступ. Уже в хлопячих літах Т. захоплювався творами Ж. Ж. Русо, в котрих той осуджує новітню цивілізацію, вихваляє первісне, згідне з природою життя та закликає до перебудови громадського ладу відповідно до вимог природи й чуття. В 1859 р. в опв. „Люцерн“ Т. вже — досить остро висловлюється про еґоістичну й раціоналістичну цивілізацію, й зокрема про новочасну науку: „Непогрішимий, блаженний голос Всесвітного Духа заглушується в нас шумливим, швидким розвитком цивілізації“; а „уроювання знання нищить первісні вимоги добра в людській природі..“ Чим далі, тим суворіший стає осуд Т. про всю новочасну цивілізацію в усіх її проявах — про науку, фільософію, мистецтво, державний устрій, мійське життя. Кінець кінцем, Т. приходить до висновку, що наука й фільософія — безпотрібні, брехливі й шкідливі: вони трактують про все, що хочете; але залишають без уваги основне і єдине важне питання: „Як повинна жити людина“.

Сучасна наука, каже Т., має безліч відомостей і знання цілком безпотрібних — про хеміч-

ФУТРА дамські, мужеські та скірки поручає найдешевше **ГОРОВІЦ С-ка** Львів, ул. Краківська 4.
293 Телефон 54—12. 5-10

257 **На догідних услівях** 14—20
по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Сонечна 9., тел. 15-32.

подяка.

Вп. Панови Ортопедистови Й. Рапапортови, спеціялістови для пропуклин, у Львові, вул. Красіцьких ч. 8. — складаю тою дорогою горячу подяку за уміле і успішне стримання моєї тяжкої, небезпечної для життя, застарілої пропуклини, через заложення в успіхом спеціяльного бандажу Вашої методи, так, що я віджив, чуюся цілком здоров, безпечний в ході і в виконуванні судейських службових обовязків.

Др. Маврикій Моргенрот,
1—1 суддя Суду Апеляційного.

НОВИНКИ

Новим комісаром для Львова іменований проф. львівської політехніки д-р Отто Надольський. Він уроженець Сх. Галичини, з Турки над Стриєм. Школи кінчив у Львові, потому багато подорожував. Від літ єсть шефом галицьких літниск.

На львівськім університеті, як доносить „Хвіля“, принято на права 545 студ., в тім 177 (32·5%) Жидів, на виділ матем.-природн. 227, Жидів 99 (43%), на виділ гуманістичний 384, Жидів 173. Виділ медичний не оповістив висліду, але „Хвіля“ подає від себе, що на кількасот зголошених Жидів принято коло 10.

307 4—10

„**Слово Польске**“ в 260 ч. подало зміст статті д-ра А. Чайковського, печатаної в „Ділі“ — під заголовком: „Українці проти уніятської Церкви. Орґан УНДО „Діло“ пропаґує православіє“.

Святотатство. При дорогах коло Жовкви й Куликова понишено всі фіґури святих і попі. різувано деревляні хрести. Ще „гарна держава“ не сягає поза Збруч, а вже деякі чинники в її дусі показують, як вони розуміють „свободу віри“...

Страшний ураган, котрий на Фльориді убив поверх 2000 людей, полетів у напрямі Ню-Йорку, але вже ослаблений.

Охорона морських птиць. Морські птиці (а також і риби) гинуть масово від ропи, що деякі кораблі оставляють по собі на морю. Великі корабельні товариства уладжують тому на кораблях опалюваних ропою спеціяльні сепаратори, що виловлюють з відпадків ропну субстанцію, яка затроює поверхню моря.

В Лєнінґраді знов масово арештують купців.

Фестин у Львові: „Перше Українське Свято Жнив“ уладжує тов. „Просвіта“ ім. Шашкевича на повіт Львів, в неділю, 23. с. м. при вул. Крупярській ч. 15 (Личаків), трамваєм до церкви св. Петра. Танці, співи, льотерія, добрий буфет. Початок о 2 год. попол. Вразі дощу буде забава тамже в домі „Просвіти“.

Кавярня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ“
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі.
317 4—15

ОГОЛОШЕННЯ

САМОСТІЙНОГО ЗАРЯДУ домашним господарством шукає інтелігентна середних лит женщина. Адреса: М. Камінська, Станиславів, **poczta Dworcowa II. (posterestante).** 1—1

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ
стоматольог-дентист
ординує в недугах устної ями і зубів
в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 20-20

Інжинір-архітект **ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ**
уповажнений будівничий
Львів. вул. Содова ч. 3. II. пов. (бічна вул. Потоцького)
виготовляє проекти і кошториси для будови церков, народніх домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних, мешкальних і промислових. - Бере в підприємство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний нагляд при будовах, виробляє затвердження проектів у Воєвідств. — Поради безплатно. 1—8
321

Д-р Р. НЕСТОРОВИЧ
ординує в хоробах внутрішних і жіночих
в ПЕРЕМИШЛІ,
Францішканська 37, (площа на Брамі).
Власний хемічний і мікроскопічний ляборатор.
299 5—5

ДЕНТИСТ
асист. клініки стоматольогічної У. Я. К
Д-р мед. Янковський Мечислав
Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.
Дентистичну техніку веду особисто.
ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.
277 10—15

ФУТРА дамські і мужеські
гарнітури і верхи до футер
303 поручає 8—8
МАГАЗИН ФУТЕР
Ст. СОЦКІ Львів, Академічна 3.
Приймає футра до перехування на літо.

ний склад зорь, про рух сонця до співзіря Геракля, про походження видів і т. д., але на питання про зміст і мету життя вона нічого не може сказати... Вся „наукова діяльність наших прославлених останних віків“, на думку Т., гідна сміху й жалю. Та сього мало: сучасна наука, з погляду Т., шкідлива; бо вона під виглядом вивчення „фактів і тільки фактів“ оправдує існуючий суспільний лад і намагається виправдати його.

Ще гостріше осуджує Т. сучасне мистецтво. Мистецтво має вартість і рацію тільки тоді, коли воно відбиває р е л і ґ і й н и й світогляд народу, серед котрого виникло. Так було нпр. в середні віки, перед добою того „ренесансу“, що наступив по Хрестових походах. Новочасне мистецтво має инший характер: його цінять не після того, в якій мірі виражає воно релігійні почуття, а оскільки воно дає н а с о л о д у. Се мистецтво „витонченого“, п а н с ь к о г о смаку. Воно незрозуміле більш як 99 проц. людей. А разом з тим воно незвичайно дороге: на нього тратиться не менше праці як на війну... І по що? Щоб зробити приємність розбещеному, пересиченому смакові. Сучасне мистецтво се, по виразу Т., „блудниця“. Воно виховує безмежну жагу насолоди та роспусту й ослаблює духовні сили людини.

Не знаходив Т. жадної користи і в новочасній матеріяльній культурі, в досягненнях новітної техніки, в розвиткові „культурного“ міського життя. Бо поступ техніки „зовсім не означає поступу добробуту“ (навіть матеріяльного), а часто й погіршує його. Особливо остро висказується Т. про м і с т о, де „замість ідеалу трудового життя знаходимо ідеал гаманця (мошонки)“; міська культура, грошеве господарство і приватна власність се, на думку Т., головні підстави неправди сучасного життя. Взагалі, всі досягнення нашої „культури“ :„наші науки, мистецтва, удосконалення приємностей життя все те лише спроби ошукування моральних вимог людини“. Все сучасне життя, передовсім суспільний і державний лад, збудовані, на думку Т., на неправді. Т. незвичайно остро критикує державну орґанізацію суспільства: не якусь окрему державну форму, але всяку державу.

„Всі уряди в наші часи, найдеспотичніші й найліберальніші, се Джінґіс-Хани з телеґрафом... Без возвеличування себе й пониження инших, без лицемірства, ошукувань, без вязниць, кар, убийств не може ані зявитися ані держатися жадна влада... Скільки не вигадували люде засобів, аби позбавити тих, що мають владу, можливости підпорядковувати громадські інтереси їх особистим, всі ті засоби показувалися й показуються недійсними...“ і т. д. Жадних способів зробити державу гарною або не шкідливою Т. не знаходить.*)

Таксамо абсолютне зло й неправду бачить Т. в економічній орґанізації суспільства, в самім існуванню приватної власности, торговлі, грошей і т. д. Але разом із тим Т. рішуче висловлюється й проти проектів та утопій соціялістів і комуністів. Бо пропоноване ними державне, примусове регулювання всіх сфер людської діяльности — родинної, господарчої, приватного життя і праці внеслоб іще більше зла, неволі, примусу, тиранії в життя людей. „**Найжорстокіша, найжахливіша банда розбійників,** — каже Т., — **не так небезпечна, як небезпечна така державна орґанізація, уряджена по програмі соціялістів або комуністів**“.

*) Критика держави Т-им, як се визнають правники й соціольоґи, безперечно, має в собі багато слушного. Особливо вірна його критика д е м о к р а т и ч н о ї держави. Але притім Т., по-перше, ігнорує те, що держава приносить безперечно й значну користь, а нетільки зло; по-друге, зовсім безпідставно гадає, що людство моглоб обійтися без державної орґанізації. Натомість Т. цілком вірно підносить, що жадні демократичні реформи не є в стані усунути зазначених ним дефектів державної в л а д и. Егоістичний характер державна влада тратить лише тоді, коли носії держ. влади розглядають її яко владу з л а с к и Б о ж о ї й с т а р а ю т ь с я управляти у згоді з Церквою та Її єрархією, згідно з засадами релігії. Історія свідчить, що така влада можлива.

О. Максимович.

Присилайте передплату!

„ОЛЬКА",

215 21 30

Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.

Продає на тревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.

Львів, — Ринок 35
(біля „Нар. Торговлі").

ЧАЙ
КАВУ
і ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших
300 цінах — поручає 5—15

Едмунд РІДЛЬ
Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

ФУТРА мужеські й дамські містові й до дороги, куртки, свитки, шапки і т. п. поручає

М. А. АВҐУСТИН
МАҐАЗИН ФУТЕР
Львів, Рутовського 7. Тел. 49—46.
297 Приймає всякі роботи кушнірські. 5-10

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ
у великім виборі
322 1-12
по низьких цінах
Іван Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-: Трибунальська 1.

Щітки всякого рода
Стирки, губки,
іржи
316 4-20
поручає найдешевше

О. Т. ВІНКЛЕРА Син, Львів, Ринок 28.

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 57 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 105 книжок за 150 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч. р. по 30 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. ібібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замість готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 10—50

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ
ФОТОГРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА" ЛЬВІВ, Словацького 2.
302

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає 261
:-: першорядна робітня обуви :-: 13-27
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

НА ЗАМОВЛЕННЯ ГОТОВІ
ФУТРА
і перерібки поручає
фірма **Ф. і Ю. Любельські**
Львів, Рутовського 5. Телеф. 48-70
319 **40 літ істнування.** 2—10

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 29-50

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах
і на дуже догідних умовах
Фірма **PEZETKA**
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 14—20

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери
Кружлівки молочарські
264 16—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

Светери, жакети, костюми ґарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, панчохи камаші, штильпи, скарпети і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах
Трикотарська робітня В. Лібанської
262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 13—30

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ
всякого рода ФУТЕР
Єлисавети СОЛІК (вдови І. Соліка)
Львів, тільки ул. Собєського 4. 318 7-10

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, станція зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 15-25

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 33-?

Фабрика заложена в 1874 р. **Численні медалі й дипльоми.**

СПІЛКА АКЦІЙНА
ФАБРИКА РІЛЬНИЧИХ МАШИН І ЗНАРЯДДЯ
М. ВОЛЬСЬКІ і С-ка
ВІДДІЛ У ЛЬВОВІ, вул. Городецька 2 Б.

поручає власного виробу фабрики р жних типів і величин:

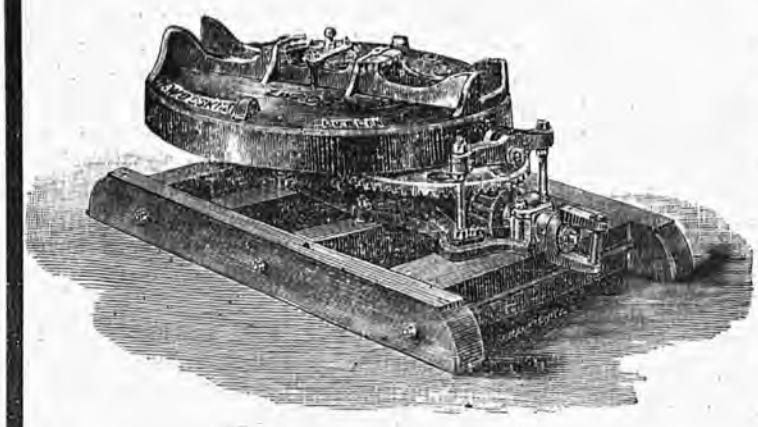

молотільні,
кирати,
січкарні,
віялки,
млинки,
валці перстеневі,
культиватори
пружинові і т. п.

Виконання машин і викінчення першорядне. :: Тревалість машин і справність у праці ґварантована. :: Варстати репараційні й монтерські на місці. 314 2—2

Цінники й проспекти висилаємо відворотною почтою.

Адреса для листів: С-КА АКЦ. М. ВОЛЬСЬКІ, ЛЬВІВ, ул. Городецька 2 Б.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 74 (176). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 27 вересня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.
АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльонович ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48.

Для навернення Сходу

Нова енцикліка св. Вітця „Rerum Orientalium".

(Від власного кореспондента в Римі).

Св. Отець, якому дуже лежить на серцю доля Східної Церкви, видав недавно енцикліку, заохочуючи горячо до підпомагання студій над Східною Церквою. В той спосіб сподіється усунути перепони, що не дозволяють східним відлученим зближитися до кат. Церкви. Енцикліка згадує про ревні змагання Христових Намісників в справі релігійної єдности (ліонський і фльорентійський собор, кат. місії на Сході, школи для плекання східних студій і т. д.). Великі заслуги під тим оглядом мають Домініканы й Францішканы. Східні студії плекано на університетах в Парижі, Оксфорді, Больоні й Саляманці. В Римі основали св. Вітці для східних колегії: грецьку, українську, маронітську, вірменську (тепер російську — прим. доп.). Особливо прихильно відносилися до східних Григорій XVI, Пій IX, Лев XIII, Пій X, Бенедикт XV, що основав осібну св. Конгр. для Сх. Церкви. В Римі повстає Біблійний і Орієнтальний Інститут. Пій XI. продовжує діло Бенедикта XV. Св. Отець заохочує до підпомагання особливо Східного (Орієнтального) Інституту і до студій в тому заведенню. Епископам поручає завести в кожній семінарії осібну катедру східних наук, а кат. університети моглиб опісля заложити осібні східні факультети. Тепер існують вони вже на університетах в Парижі, Льованії і Ліль. Св. Отець докладає всіх старань, щоб належно розвинувся особливо Східній Інститут. З Еспанії надіслано йому гарну бібліотеку. Бажанням св. Вітця є, щоби всі причинилися по можности до того діла: грішми, книжками, рукописами, картинами зі Сходу. Як відлучені східні побачать, що катол. Церква високо цінить і шанує всьо, що заслугує на назву правдивого православія (то є правдивого визнавання віри й прославлювання Бога), зникнуть упередження (пересуди), то це може завести їх до Христової вівчарні, якою управляє один Пастир, себто до спільної Матери, св. католицької, римської Церкви.

Й. Е. Митрополит Шептицький

у премієра Польщі.

Східна Аґенція доносить з Варшави, що 23 с. м. в полудне Й. Е. Митрополит Шептицький зложив візиту премієрови Польщі, п. Бартлеви. Конференція тревала 1½ години.

Преса подає від себе, що в Варшаві привязують велике значіння до тої першої візити Митрополита у премієра від часу істнування незалежної Польщі. Митрополит мав порушити тільки справи церквй й креування гр. кат. патріярхату — а політичних справ не порушував. Зробив се премієр.

Церковні справи на Великій Україні

Зміст: Поворот владики Михаїла і його наслідки. — Причина розколу в патріяршій церкві. — Коротка характеристика шістьох більших церков православія. — В одній з них проявляються впливи католицької фільософії. — Одна з них перехідна до раціоналістичного протестантизму. — Сема група, котра може стати найбільша. — Правдоподібні перспективи.

Остання визначна подія в церковнім життю на Вел. Україні се недавний поворот із заслання до Київа „тихонівського" православного митрополита, „екзарха України", Михаїла. Сей поворот наступив у наслідок порозуміння з радянською владою російського „заступника містоблюстителя патріяршого престолу", Сергія, під зверхністю котрого знаходиться Михаїл. Поворот Михаїла викликав страшенне замішання серед сторонників инш. відламів православія на Україні: „обновленців"-„піменівців", „обновленців"-погорілковців", „самосвятів"-„липківців", „самосвятів"-„діяльників" та инших. Що се за ґрупи, пишемо дальше.

Величезна більшість православного населення на Україні належала до т. зв. „патріяршої" або „тихонівської" церкви, на чолі котрої стояв на Україні Михаїл. Але сю церкву найбільше переслідували большевики, а самого Михаїла заслали в Сибір. Користаючи з тих переслідувань, особливо „обновленці"-„піменовці" й почасти „самосвяти"-„липківці", досягли деякого, хоч і не дуже великого успіху. І тому поворот митр. Михаїла дуже їх занепокоїв. Як доносить харківський „Укр. Правосл. Благовісник", орґан „піменівців", ті останні вжили всіх заходів, аби осягнути порозуміння з митр. Михаїлом, але Михаїл рішуче відмовився навіть від переговорів з ними, уважаючи „піменівців" сектантами й бунтівниками. А проте ще невідомо, чи вдасться Михаїлови зібрати коло себе більшу частину своєї давнішої пастви. Бо в самій „тихонівській" церкві наступив глибокий роздор, небезпечніший для православія від усіх попередних. „Тихонівська" церква в Росії й на Україні роскололася на два відлами: один з них признає угоду російського Сергія, „містоблюстителя патріяршого престолу", з радянським урядом; другий відлам відкидає сю угоду й не признає більше Сергія своїм головою. Таким чином „тихонівці" розділилися на „сергіївців" і „непримиримих". Михаїл належить до „сергіївців" і є тепер найближчим співробітником Сергія. Яке чисельне відношення між „сергіївцями" та „непримиримими" на Україні й як поставляться широкі круги православного населення до нової церковної політики Михаїла, льояльної супроти радянського уряду, ще невідомо. Але натомісць не улягає ніяким сумнівам, що поворот Михаїла з заслання внесе ще більшу внутрішну боротьбу в церковне життя православних на Вел. Україні, а з тим зміцнить російський чи русофільський напрям серед православних на Україні, бо Михаїл є прихильником захованння церковної єдности України з Росією й признає над собою зверхність московського патріярха, а тепер його „містоблюстителя".

На Вел. Україні істнує тепер шість більших відламів православія:

1) „Тихонівці", що признали угоду з большевиками, на чолі котрих станув тепер Михаїл. Се напрям виразно русофільський. Вони стоять за вдержанням церковного звязку з Москвою й задовольняються обмеженою автокефалією, або як часом невірно кажуть, „автономією" українського екзархату в складі російської церкви.

2) „Тихонівці", що не признають угоди з большевиками. Напрям ще більше русофільський. Вони тепер оріентуються на петербурзьких „тихонівських" епископів — „непримиримих".

3) „Обновленці"-„піменівці". Самі вони іменують себе „Українською Автокефальною Церквою", а їх противники звуть їх не зовсім точно „живоцерковниками". На чолі їх стоїть синод у Харкові. Постійний голова Синоду — митр. Пімен, від котрого й має назву весь той відлом православія. Таксамо, як і „тихонівці", вони зберегли преємство епископату від старого православного епископату Росії. Сам Пімен був епископом ще за царських часів. У своїй науці вони не відхилилися від давнішого православія. Подекуди серед них можна зауважити навіть нахил у бік католицтва. Вони мають своє видавництво, мають Богословський інститут у Київі і деяких визначних богословів. Найвизначніший з них проф. Фетісов. Його новіші писання виказують виразний вплив богословії св. Томи з Аквіту. Епископ д'Ербіні, знавець церковних справ у Радянщині, вважає „обновленців", російських і українських, за найбільше життевий з відламів православія в Радянщині. Але „піменівцям", як і російським „обновленцям", закидують звязок з загинувшою авантурничою „живою церквою", близькість і співробітництво з радянським урядом і навіть з органами ҐПУ. та доноси до ҐПУ. на „тихонівців", „липківців" і ин. Оскільки се вірно, важко ствердити. Але серед видатних діяч в піменізського відламу є також відомі духовні бездоганної репутації, напр. члени Синоду, протоереї Фомін, Попов та ин. Длятого закиди, роблені тій групі, треба брати дуже обережно. Відношення „піменівців" до національної справи дуже неясне. Українські націонал'сти, „липківці" й „погорілковці" закидують їм русофільство. Безперечно, серед „піменівців" є немало отвертих і ще більше скритих русофілів. Сам Пімен з походження росіянин. Він був давніш епископом на Поділю й дуже противився примусовій „автокефалізації" та „українізації" православної церкви, переводжуваній там у 1919 р. тодішним петлюрівським міністром ісповідань Огієнком. Але з того ще не можна робити висновку про „анти-український дух" самого Пімена та всього його відламу. Найправдоподібніше сей відлам не має певної, виробленої лінії в національній справі. Мимо того, що „піменівці" звуть себе „Українською Автокеф. Правосл. Церквою", правдиво-українською їх церковну організацію ледви чи можна назвати. Але мабуть не є вона й анти-українська або засадничо-ру-

софільська. Великого впливу серед українського населення „піменівці“ не мають, хоч після „тихонівців“ по чисельности й значінню займають найзначнійше місце: „піменівців“ приблизно 2 рази більше, як „липківців“ та „діяльників“, узятих разом.

4) „Погорілківці“ се галузь „обновленців“, таксамо як і „піменівці“, але просякнуті крайним українським націоналізмом. На чолі їх стоїть епископ Погорілко, висвячений „живоцерковними“ епископами. Вони мають вплив лише в деяких місцях, головно на Поділлю. Число й значіння „погорілківців“ дуже невеликі. Від „піменівців“ вони відрізняються лише тим, що мають яскраво націоналістичну й навіть „месіянську“ ідеольогію. З „піменовою церквою“ не хотять лучитися, бо вважають її за „московську“.

5) „Липківці“ або „самосвяти“ се вже властиво не православний відлам, хоч вони називають себе, як і „піменівці“ та „погорілковці“, „Українською Автокеф. Правосл. Церквою“. Вони не мають законно висвячених епископів. „Епископи“ їх самозванно поставлені й „висвячені“ випадковим збором священиків і мирян, або, як вони кажуть, „народом“. Вони не признають засадничої ріжниці між епископами та священиками. Взагалі, серед них сильні ліберально-протестантські та всякі модерністичні течії. Навіть деякі з їх епископів тримаються пантеїстичного світогляду, напр. еп. Ярошенко. Церкву вони розглядають головно як знаряддя до осягнення національних цілей. Великого поширення „липківці“ не мають: вони значно слабші від „тихонівців“ і навіть від „піменівців“. Але в їх рядах багато рухливих діяч в українського національного відродження, як напр. б. голова тої групи „митрополит“ Липківський, б. міністер Директорії Чеховський та ин. І се надає їх організації певне значіння на Вел. Україні, а почасти й за її межами*).

6) „Діяльники“-„самосвяти“ се малочисельна група, що відкололася від „липківців“, таксамо пресвитеріянська, модерністична й націоналістична. Модерністичні течії в ній навіть ще сильніші. „Липківці“ й „тихонівці“ закидають „діяльникам“, як і „обновленцям“ близькість до ГПУ й г. ин. А проте після відокремлення „діяльників“ між ними й „липківцями“ доходило до порозуміння: вони кілька разів обединювалися й потім знову сварилися й росходилися.

Появлялися протягом останнього десятоліття ще й инші „православні церкви“ на Вел. Україні, але не довго істнували.

7) По деяких місцях істнують і такі парохії, які не признають ніякої епископської влади, „самостійні“. Роздори, боротьба, інтриги між епископами та ин. провідниками ріжних „церков“ привели до того, що деякі священики зі своїми парафіянами, знеохочені всім, що бачуть „у горі“, не мають зносин з жадними „епископами“. Та це вже крайна форма розкладу й упадку всякого церковного життя, до якої послідовно веде той хаос.

Отся сема група, котра має тенденцію до росту, складається з безліч сектярських групок, серед котрих мусять витворюватися ніким неконтрольовані найбільш дивоглядні віруванння, вплив яких просто годі предвидіти.

На всякий випадок се в духовім розумінню молі, котрих досить, щоб розточити силу навіть такої нації як англійська, не то українська.

Загалом церковне життя православних на Вел. Україні і в Росії представляє сумну картину. З українського погляду вона ще тим сумніша, що найвпливовіші й найчисельніші церковні відлами, котрі зберегли в тій чи иншій мірі „канонічний“ характер й переємство епископату, або виразно русофільські, як обидва „тихонівські“ відлами, або в кожнім разі непевні, не зовсім українські, як „піменівці“. А єдиний значний, хоч і не дуже чисельний чисто-український відлам, „липківці“, зійшов зовсім на манівці пресвітеріянства й модернізму.

І тому, коли навіть „екзарх України“ Михаїл повернувши до Київа над сподівання зуміє оздоровити православне церковне життя в якійсь мірі, то се тільки скріпить русофільський церковний напрям, і з українського національного погляду буде явищем шкідливим. Але певніша річ, що діяльність Михаїла внесе лише нову боротьбу в життя православних на Україні, заострить розлам між двома „тихонівськими“ напрямами і правдоподібно викличе новий роздор серед „піменівців“, а може й серед инших „церковних“ груп.

Річ ясна, що весь той страшний православний хаос кинеться згодом і на ті галицькі громади, котрі підпадуть під вплив варшавського православія. Бо простий народ, відірваний від своєї гр.-катол. Церкви, не буде потому розбиратися в тім, яка православна група підходить до нього зі своєю пропаґандою і приймати-ме найріжнійші так, як приймає їх і на Вел. Україні і в иньших краях, де тільки наступило відорвання від Апостольської Столиці. Але що видержують — і то до якогось часу — старі сильні держави і народи з державною традицією, сего очевидно не видержать свіжі державно-національні творива: бо за хаосом реліґійним і церковним неминуче прийде хаос політичний і соціяльний разом з усякими чужими впливами. А тоді зберуть свою страшну „нагороду“ всі, що тепер у своїм засліпленню підпирають тут православія й автокефальні рухи в надії, що тим способом скріплять свою владу або своє значіння.

*) В Канаді стоять з ними у звязку галицькі автокефали під проводом трьох братів Стечишиних і Василя Свистуна. До сеї групи, званої „свистунівцями“, крайно ворожої для нашої гр.-кат. Церкви, причалює в Злучених Державах Півн. Америки маленька числом, але дуже криклива секта „мишуґістів“, а в Бразилії пробував насадити таку „автокефалію“ відомий поет Карманський, та безуспішно. Згадані тут американські групки сектантів основані переважно світськими раціоналістами.

ЗБІЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм

— Товаристві взаїмних обезпечень —

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Інформації уділюють місцеві аґенції.

287 15—16

Найбільші університети світа

Перед війною найбільший університет світа був у Парижі, де в Сорбонні вчилося 17.000 студентів. Опісля — в Берліні 14.000, в Москві 10.000, у Відні 8.000, в Петрограді також 8.000.

Тепер Америка геть перевисшила Европу. Найбільший університет світа є тепер у Ню-Йорку, називається „Коломбія“ й має 32.000 студентів. Опісля Нариж — 22.000. Потому слідує знов девять американських університетів, з тих один католицький в Канаді, в місті Монтреал, котрий має 21 000 студентів. Дальше йде Берлін з 12.000 студ. Університет у Москві уступає тепер навіть перед ромунським у Букарешті, бо московський має 10.500 студентів, а букарештенський 11.000. Віденський має 10.000, а мюнхенський 8.000 слухачів.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 27 IX 1928 60

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Оглянулася на всі сторони, чи хто не підглядає її та знов вдивилася в свою дитину.

Не могла з великої втоми пригадати собі дальших слів святої молитви, яку нераз чула з уст батька, а якою впроваджується дитинку в християнську семю. Знала тільки, що в молитві говориться дальше про воду як істочник нетління, неприступний противним силам. Думкою спочала на тих словах, що вирінали з забуття в її мозку, як на зеленім гиллю спочивала голубиця, вислана Ноєм з ковчега по потопі. Напрасним рухом руки зачерпнула води й обливаючи сина свого, первородного, промовила тихо:

— „Крещается рабъ Божій — Стефанъ — въ имя Отца и Сына и Святаго Духа, Аминь...“

Перед її очима стояв перший любчик її Стефан. І його іменем охрестила сина свого з султанського Роду Османів.

Рівночасно зробила над дитиною тричі знак св. хреста

Відітхнула так сильно, якби скінчила дуже важку працю. Здавалося їй, що від того її віддиху захиталася занавіса біля дверей. Втомлена до краю впала на шовкові подушки, бліда але вдоволена.

Пригадувала собі, як добре чулася колись у крівавім блеску віри в хрестне дерево терпіння. Навіть як невольниця не відчувала в тій вірі такого неспокою як тепер, коли має все, чого душа і тіло забажають. Розуміла, що втратила скарб, з яким не дасться порівняти ніякий з земних скарбів. І хотіла бодай для свого сина зберегти той скарб, впровадити його в посідання того, що сама стратила.

Зразу уважала свій учинок чимсь зовсім звичайним і природним, чимсь таким, що належалося їй дати, а синови взяти як спадщину. Щойно по якімсь часі блиснуло їй у думці, що в сій палаті не було ще ніколи хрещеного султанського сина!

Страх перед мужем обхопив її. Зразу легкий, опісля дущий. Перед ним і перед усім тим чужим оточенням, в яке попала. Але разом з тим страхом вродилася в ній дивна приємність, якесь миле почування таємниці, яка лучила її в думці зі сином. О, від тепер не чулася вже самотна в сій палаті, навіть як не булоб у ній мужа! Мала сина, с в о г о с и н а! Крім інстинктової прихильности до плоду свого лона пробудилася в ній також ідеальна, майже містична любов до дитини, що оточила її як золотистий янтар оточує мурашку.

Напів у горячці чула як до кімнати входив Падишах, як тихо підступив до її ложа, як присів біля нього й ніжними словами говорив щось до неї. Вона держалася його руки і щось говорила до нього. Говорила про сина і про те, що свято його обрізання мусить бути дуже велике та що на нім мусить бути могутний володар з її країв...

Султан усміхався ласкаво й успокоював її, що запросить наймогутнішого з сусідів.

II.

Сулейман додержав слова.

Крім звичайних запрошень до намісників і вельможів вислав сим разом також запрошення до великого венецького дожі Андрія Грітті. Турецький посол, весь одягнений у золото, впроваджений 12 членами Великої Ради на засідання венецького сенату, заповів свято обрізання первородного сина Роксоляни й запросив Дожу як гостя до Стамбулу. Старенький дожа оправдався своїм віком і далекою дорогою, але прирік вислати окреме почесне посольство під проводом свого найстаршого сина*).

*) Автентичне.

(Д. б.)

Моральна пощочина

З приводу статті д-ра А. Чайковського в „Ділі".

Самозванні „реформатори" нашої Церкви залюбки вбирають на себе національну хламиду, приймають позу спасителів нації і безпощадно судять тих земляків, що стають в обороні найціннішого одідиченого добра нашого народу. На превеликий жаль, не лише вони самі, ті „реформатори", свято вірять, буцімто вони на найліпшій дорозі до національного пантеону; поведінка частини нашого громадянства, зокрема нашої преси, нажаль піддержує те їхнє самодурство. Бо тут не може бути сумніву: якщо Провидіння призначило нам кращі часи у будущині, а не б зупинний дальший занепад, то тим „реформаторам" не буде й не може бути місця в пантеоні заслужених для нації. Не тільки тому, що рекомендовані ними „реформи" мусіли б вийти на згубу народній справі, а вже ізза самого свойого виступу.

Ні „реформатори", ні їхні симпатики, не видять тої подвійної компромітації, що є безпосередним наслідком їх голосів: наперед, вони компромітують самих себе, а в слід за сим — цілу націю. Перша компромітація лежить у грубім неуцтві, що характеризує подібні виступи. Жах бере, як те неуцтво паношиться тепер у нас. Не лише на церковно-політичнім полі, а взагалі. Зокрема те, що до наших часописів напливає злоза редакцій і по редакції пересіявши по волі-неволі перепускають, виявляє жахливо низький рівень знання у нашої інтеліґенції. І тому 10—15 подібні явища були неможливі. Такою особистою компромітацією самого автора є звісна стаття д-ра А. Чайковського п. з. „Православє", перепущена чомусь „Ділом". Автор її, взагалі доволі знаний із ріжних своїх несеріозних помислів, виявив стілько незнання елементарних річей, що полеміка з ним майже неможлива: не то кожде речення, а мало не кожде слово там фальшиве і домагається критики.

ЗЕФІРИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 25—50 д

Візьмім один із „арґументів" д-ра Ч-го. Ось всупереч очевидним і від пятьдесяти літ усталеним фактам він ще сьогодні має відвагу писати, що Холмщина спольонізувалася наслідком унії, зокрема задля ріжних латинських звичок у тамошніх церквах. Тимчасом хто з якою-такою науковою совістю відважиться заперечити, що ніщо тілько православне „чищення" уніятської Холмжини зробило з землі короля Данила польську країну? Так само як ніщо більше не спольщило Галичини за Австрії, як дурійка „чищення обряду" наших батьків (трираменні хрести!). Наш автор, твердячи якраз щось противне, мігби з таким самим правом впевняти прим., що побідницею у світовій війні була... Австрія. Одним словом, з такими ученими, як д-р А. Ч-ий, і з такими арґументами, як його, не можна навіть дискутувати.

Та кождому вільно компромітувати самого себе, натомість не кождий має право виставляти на сміх усе громадянство. Д-р Ч—ий діждався задоволення, що його стаття облетіла всю польську пресу, і що та преса мала при сім також своє велике задоволення. І не без рації. Недавно ось львівське „Слово польське" виступило було з відкопаною т. ск. передісторичною тезою, що мовляв в Галичині нема Українців як національно-політичної індивідуальности, а лише неорґанічний конґльомерат окремих племен, які можуть бути польською державністю політично асимільовані. Не треба мати аж дуже високої думки про національно-політичний розвиток Українців, щоб побачити всю смішність такої тези, й українська преса не мала тяжкого завдання, коли показала всю наївну ігнораційо польської ґазети в українській справі.

Та на поміч „Слову польському" прийшов д-р Чайковський. Його стаття про православє як із неба впала на доказ, що Українці направду не є жадною національно-політичною індивідуальністю на зразок иших, політично і культурно дозрілих народів. Тим ціннїша, що в ній наш автор виявився учеником тої самої польської ґазети. У відповідь „Ділу" за його критику згаданої вже тези „Слова польського" (яке свого часу, ще перед війною кинуло було гасло: nie zaszkodzi trochę prawosławia w Galicji wschodniej!) читаємо там отсі слова:

„Автори тих помислів (що радять спробувати православя...) самі певно не здавали собі справи, як вони, виповідаючи їх, сильно демаскують штучність цілої своєї сепаратистичної доктрини, як вони несвідомо підтвердили наші висновки, що у Сх. Малопольщі нема українського народу як орґанічної політичної і культурної індивідуальности. Бо нарід, що такою індивідуальністю є, таких проблемів не може попросту мати; недостача таких проблемів — то одна з основних передумов, щоб бути народом як культурною цілістю". („Слово польське" з 20 вересня с. р.),

Сим разом україноїдний орґан сказав святу правду, якої чейже ніхто не стане оспорювати. Почувши сю істину, Українцеви не лишається ніщо инше, як паленіти з сорому ізза enfants terribles між своїми земляками, що компромітують усе громадянство.

З Прикарпатської Руси.

Небувале рішення Найвищого Адм. Трибуналу Чехословаччини.

Німецький дневник „Morgenzeitung", що виходить в Моравській Остраві, приніс у 264 ч. вступну статтю п. з. „Бездержавні в Карпатській Руси. Нова катеґорія бездержавних". Зміст статті такий:

Коли Чехи в рр. 1919 і 1920 орґанізували уряд в Карпатській Руси, не мали потрібної скількости урядовців, особливо з вишою освітою. Отже приняли до служби еміґрантів з Галичини (Українців — Ред. „Н. З."), котрі одержали право горожанства від цивільної управи в Ужгороді.

Потому, коли зачало прибувати чеських інтеліґентів, міністерство внутрішних справ просто „уневажнило" горожанські права принятих Галичан.

Ті відкликалися до Найвищого Адм. Трибуналу в Празі, котрий рішеннями ч. 15.390/25 і 10.849/26 взяв їх в оборону, вирішивши, що цивільна влада в Ужгороді мала право надавати горожанство, як найвища інстанція для Прикарпатської Руси. Рішення ті поперто виводами проф. Вейера в Берні.

Та несподівано Найв. Адм. Трибунал змінив свою думку і 20. VI. 1928. рішенням ч. 25.415/28 вирішив якраз навпаки. Таким чином утратили права горожанства люде, котрі осягнувши ті права, часто поженилися там й урядилися. А що вони вступили в чужу державну службу, отже на основі польського закона з 20. І. 1920 Арт. II., уступ 2. утратили й польське горожанство. Тепер не мають ніякого.

Таким чином з найвищого місця ширить правну непевність в державі. „Морґ. Цайт." запитує, чи не важні також усі вироки, які ті Галичане, що були там суддями, видали за девять літ. І додає, що коли ті, позбавлені прав, люде, настроєні романтично, то звернуться до „Ліґи для прав людини" в Парижі...

Во істину. Важко повірити, що все те правда.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В зїзді епископату в Ґнєзні взяв також участь Ґ. Е. Митроп. Шептицький і Нунцій Мармаджі. Зїзд радив м. ин. над питанням оборони релігії перед деморалізацією ворожих Церкві стоваришень та ухвалив ряд резолюцій.

XIII конґрес катол. есперантистів відбувся недавно в Тільбурзі, в Голяндії під проводом епископа з Ґертоґенбошу. Учасників було поверх 300 з усіх країв світа, в тім біля 50 священиків. Св. Отець надіслав телеґраму зі словами заохоти і благословенства. Головною темою конґресу було питання „навчання в катол. дусі в поодиноких краях світа". Уладжена вистава книжок виявила, що катол. література в перекладі есперанто має вже поважний дорібок.

Десятиліття смерти італійського катол. соціольога Джюзеппе Тоніольо припало якраз на 25-ліття смерти Папи Льва XIII. Тоніольо, мораліст і професор суспільної економії на університеті в Пізі, був першим ученим, що познакомив широкі круги італійського громадянства з соціяльними науками Папи Льва XIII. В приватнім життю старався здійснювати християнські постуляти; не був вправді орґанізатором, але працював як тихий добродій і дорадник убогих та покривджених. Він був тим, що кинув клич: Робітники цілого світа, єднайтеся в Христі!

Кардинал Фавльгаберв Коннерсройт (КАП). З кінцем минулого місяця відвідав архиепископ монахійський, кард. Фавльгабер стиґматизовану дівчину Тересу Нойман у Коннерсройт і обсервував цілий перебіг екстази і пасийної візії аж до моменту містичної смерти Тереси. В тім часі було приявних біля 50 священиків з ріжних країв. Терпіння стиґматизованої збільшилися значно в останних часах, бо через затроєння крови (вона як відомо не приймає ніякої поживи) утворилися на її тілі чираки.

Винуватці замордования Обреґона. „Оссерв. Романо" виказує на підставі автентичних документів, що підбивальність за замордования Обреґона поносять виключно сторонники Каллєса, що не бажали допустити Обреґона до обняття президентури, Обвинення католиків є зовсім безпідставне, а мало воно ціллю відвернути увагу світа від дійсних винуватців.

В Мехіку не буде зміни на ліпше (КАП). Повідомляють, з Мехіка, що міністер внутрішних справ Портез Ґіль, чоловий кандидат на становище президента, дальше думає продовжати політику Каллєса мимо мирової пропозиції мехіканського Епископату.

НОВО ОТВОРЕНИЙ
МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ
Р. ДЖАЛА
у Львові, вул. Хорущина 5.
побіч кіна „Аполльо"
поручає КОВДРИ вже по 18 зол., МАТЕРАЦИ по 30 зол. — перероблює ковдри по 6 зол, матераци по 8 зол. 306 9-10

„ОЛЬКА", 245 22—30

Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.
Продає найтревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.

Львів, — Ринок 35
(біля „Нар. Торговлі").

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

НОВИЙ БЛЬОК ДЕРЖАВ? „Тел. Унія" доносить, що уряд СССР. рішився на спробу створення бльоку з Росії, Німеччини, Італії й Туреччини проти бльоку анґло-французько-японського, думаючи, що до бльоку 4-х пристане й Америка.

ГРЕКО-ІТАЛІЙСЬКА ПРИЯЗНЬ. Дня 23 с. м. підписав грецький диктатор Венізельос договір приязни з Італією, повідомивши про зміст його Сербію й Туреччину.

РОМУНІЯ. В Клявзенбурґу відбувся зїзд представників 5. нац. меньшостей: німецької, мадярської, болгарської, української й жидівської. Зїзд заявив готовість співробітничати мирно з ромунською більшістю. Преміер Братіяну заповів у парляменті, що в осени законом будуть управильнені права нац. меньшостей.

ПОЛЬЩА. „Наш Пшеґльонд" доносить, що на останнім зїзді воєводів обговорювано також справу нац. меньшостей в Польщі. Засідання було секретне. Реферував воєвода Юзефський.

АНҐЛІЯ. Кріза в кабінеті Великої Британії перед розмірно недалекими виборами займає тепер весь світ. Чемберлен оповістив несподівано, що він хорий. Перший льорд адміралїцї Бріджмен також. Шеф почт також. Всі вони дипльоматично хорі. А льорд Біркенгед, отвертий джентельмен, подає правдиву причину свого відходу: має за малий маєток, щоб докладати до великих коштів репрезентації шефа уряду для Індії в Лондоні. Платня його виносить 5000 фунтів (1 ф. = 4 доляри 88 центів ам.), але всі знають, що сего замало, щоб достойно репрезентувати той уряд.

ЕСПАНІЯ, Поліція в Мадриді оточила будинок головної льожі масонів й увязнила великого майстра льожі Данила Анґвіяна разом зі всіми масонами, що були присутні в будинку. Також по цілій Еспанії заряджено арешти масонів.

ШВЕЦІЯ. Вислід нових виборів до парляменту приніс соціялдемократам страту 14 мандатів. Новий уряд буде зложений мабуть з консерватистів і членів селянського союза.

Кавярня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ"
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салї. 317 5—15

НОВИНКИ

Про землетрус в Копичинцях, котрий мав відбутися 24. ц. м. о год. 5 рано, подає „Хвіля" ще не справджену вістку.

Страшна катастрофа лучилася в Мадриті, в „Театрі Новин", де вибухла пожежа. На місци погибло 500 людей, поверх 300 попарених лежить у шпиталях, з чого 80 умирає. Сцени були страшні: пр. на даху бігали три горіючі особи, з них одна з дитятем на руках. Нещасні згоріли на очах великої маси народу. Театр горів цілу ніч.

Катальоги вибраних книжок не противних катол. вірі, для парохіяльних бібліотек, містить останний випуск квартальника „Добра Книжка". На жадання висилає даром Вид. „Добра Книжка" Львів, Содова 4. (п. скр. ч. 11.).

ОПОВІСТКИ

КОНКУРС.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові з нагоди 60-літтього ювилею „Просвіти" розписує отсим конкурс на просвітянський гимн: 1) слова з музикою, або 2) тільки текст. Найкращий твір буде нагороджений премією. Речинець надсилання гимну до 30. жовтня ц. р. — **Головний Виділ Т-ва „Просвіта".**

1868—1928. 1868—1928.

Наведені роки повинні найкраще заговорити до всего громадянства. Цеж життя і праця Матери-Просвіти. З днем 1-го грудня ц. р. розпочинаються ювилейні свята з нагоди 60-ліття її істнування. Святкують його всі українські установи і все громадянство. Час заманіфестування нашої любови, глибокої пошани та гідної громадянської подяки для Матери, яка через 60 літ старається допомогти кожній людині стати новою самодіяльною людиною, якої завданням „обняти широкі обрії нового життя". Найкращою подякою з нашого боку буде: 1) Коли кожний громадянин(нка) від наймолодшого до найстаршого стане в рядах під прапором „Просвіти" і зложить членську вкладку, яка виносить на рік всего два (два) золоті. 2) Коли кожна українська установа, церков, громадська рада в'рно і непохитно стануть при боці „Просвіти" і піддержуватимуть Її морально і матеріяльно.

Просвітна нива — цеж боєвий фронт, на котрому йде безпощадний бій з найбільшим ворогом нашого народу. А тим є несвідомість та брак доцільного національного виховання. Тож всі ставайте в ряди армії борців за кращу долю народу, за прискорення світлого завтра...

Хто не в рядах „Просвіти" — цей дезертир, ворог народу! Місця для таких не повинно бути серед нас в днях найбільшого і найдорожчого для нас свята — ювилею 60-ліття „Просвіти". Чек на переслання вкладки в прилозі. Хто перший? А першим повинен бути кожний(а)!

Комітет Будови гр.-кат. церкви в Клепарові під Львовом, виповняючи резолюцію Загальних Зборів з 8. вересня 1928 р. отсею дорогою складає іменем цілої української клепарівської громади щиру подяку всім Високоповажаним жертводавцям, котрі своїми щедрими датками допомогли до здвигнення мурів клепарівської церкви, які вже майже на викінченню. Зокрема подяку нашу зволять приняти наші визначні Добродії: Вп. п. Стефан Павлусь, Клєвеленд; Хв. Єратство церковне Філядельфія; Впреп. Ігуменат ОО. Василіян і Братство церковне при церкві св. Онуфрія у Львові та Впреп. Ігуменат ОО. Студитів в Уневі. Тоюж дорогою просимо нее українське громадянство о негайну грошеву поміч, конечну до доведення будови нашої церкзи під дах, — до двигнення твердині, яка многих має захоронити від душевної смерти, від відцурання від нашої св. в ри й обряду. Жертви просимо слати на адресу: Комітет Будови церкви, **Kleparów ad Lwów**, на руки Волод. Гриневецького. — За Комітет Будови Церкви на Клепарові: **о. В. Яценків**, голова, **Б. Кушнірелко**, секретар.

ОГОЛОШЕННЯ

Одиноко мед високогірський посідає в своїм хемічним складі лічничі середники. Ціна 7·50 зл. за кільо враз з портом і опакованням. Замовлення приймаю тільки по кінець жовтня. Даю на місячні сплати. о. Володимир Данилів парох, **Caryńskie, p. Dwernik.** 327 1-3

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, станція зал.: Львів-Під амче. Приймає **ПИЛЬНИКИ до насікання** і замовлення на нові. 282 16—5

В Централі ПАНЧІХ
ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
246 а 30—50

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ
ФОТОГРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА" ЛЬВІВ, Словацького 2.
307 9—20

Робітня годинникарсько-ювілєрська
КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО
у Львові, вул. Сикстуська ч. 31.
в подвірю ч. 29 (I)
виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під гарантією. 298 6-10

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ
та дамських суконь
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисенька")
225 Полекші **в сплатах.** 1—20

П. Т.

Маю честь поручити свою кравецьку фірму

Станислав Курц

у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов.,

в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелєрини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.

З високим поважанням
Станислав Курц
кравець мужеський і спеціял.ст для П. Т. Отців
226 1-20
Львів, вул. Баторого 12—14, 4 пов.

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ всякого рода ФУТЕР
Єлисавети СОЛІК (вдови І. Соліка)
Львів, тільки ул. Собєського 4. 3 1

Препарат до чищення брудних стін і талетів
1 кг. вистарчає НА 2 КІМНАТИ.
Склад тільки у
О. Т. ВІНКЛЄРА Син
316 5—20

:: Ринок 28 :: ЛЬВІВ :: Телєфон: 1-96 ::

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 57 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 105 книжок за 150 зол. пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч р. по 30 зол. Перша б бл. надається для с льських, друга для міських парох. ібліотек. Усі книжки відповідно д бран й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. б бл. 120 зол. — Замість готівки приймаємо також векселі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 11—50

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах
Фірма PEZETKA
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 15—20

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 75 (177). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 30 вересня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Великий голод на Україні

300.000 голодує в одній Херсонщині.

Німецька преса оповіщує приватні донесення своїх кореспондентів з Москви такого змісту:

Найбільшу журбу уряду СССР. становить велика криза прокормлення населення на Україні, на північним Кавказі і в области Кубані. Предсказання добрих жнив не справдилися і треба в згадані краї вивозити хліб. В одній тільки Херсонщині 300.000 німецьких кольоністів без хліба. Біда по селах відбивається й на містах у дорожнечі та в гіршій якости хліба. Цілі кольони людей ждуть перед крамницями з пожившою. Про вивіз хліба нема й бесіди. Уряд призначив уже оден (!) міліон рублів на прокормлення дітей голодуючих на Україні.

Разом з голодом росте бандитизм. По містах ходять сильні патролі війська, що стараються виловити бандитів, але надармо.

(Можна собі уявити, в якій нужді животіють там українські хлібороби, коли навіть запопадливі німецькі кольоністи не мають що їсти, хоч обсіли найлучші землі!).

Жнива в Сх. Галичині

Голова „Кредитового Зем. Тов-а", п. Пшибиславський подав про се такі інформації в польській пресі:

В Сх. Галичині в значній мірі не удалися озимини й конюшина. В деяких околицях, пр. у Збаражчині, пшениці не буде навіть на насіння. Сіно ізза посухи також не вдалося. Ціни конюшини будуть весною мабуть дуже високі. Одначе збіжа на Поділлю дали подекуди збір рекордовий, отже про катастрофу говорити не можна. Особливо ярі збіжа дали на загал дуже добрий збір. Бульба не допише, зате збір цукрових бураків буде добрий, а кукурудзи дуже добрий. Плянтації тютюну на Покуттю і над берегами Дністра сильно зросли й обіцяють значний дохід. Ціни збіжа будуть с. р. йисші. Худоба потаніла, отже і ціни мяса повинні падати. Апровізація міст вповні забезпечена.

Буде війна на Балкані

Емелянович, б. сербський мін. і посол в Лондоні, оповістив статтю, в котрій пише, що нова війна на Балкані не дасться уникнути, бо фашисти постановили відбудувати старорімську імперію, до котрої мавби належати й Балкан під номінальним правлінням короля Альбанії, що стверджено в таємнім договорі. Емелянович додає, що знає, яку відповідальність бере на себе, оповіщуючи сю статтю.

Присилайте передплату!

Не зрікаймося історичної ролі!

Значіння Галичини в історії й сучасности України.

Одною з заслуг найновійшої української історіографії національно-державницького напрямку є те, що вона звернула увагу на процес формування окремої української національної індивідуальности, коротко: української нації як такої — та відкрила напрямні лінії, якими згадане формування йшло й іде на протязі цілої нашої історії.

Якіж се напрямні?

Се змагання у двох напрямах: 1) сепарації від спільного колись східно-словянського, загально-руського пня, коротко: сепарації від рідного нам Сходу і 2) творення власного національного обличча через стоплювання в нас загально-руських елементів з елементами західними, коротко: споріднення з Заходом, що власне й становить суть української нації.

Все, що йшло по лініях тих двох змагань, пособляло процесови формування української нації як окремої індивідуальности; все противне — спиняло згаданий процес.

Правда. Був час в нашій історії, коли згаданих вище змагань, передовсім першого, не було. Се мало місце тоді, коли центром Сходу Европи, політичним і культурним, був Київ, що обєднував коло себе всі східно-словянські племена, всю Русь. Тоді Київ політично і культурно асимілював підчинені йому племена і формував — єдину Русь, з перевагою руського Півдня. Та процес цей не тривав довго. Він перервався з хвилею упадку Київа в XII ст. — і більше вже не повторився н і к о л и аж по нині. Навпаки. З пересуненням політичного центра східної Европи з Київа на північ до Суздаля а відтак до Москви почався процес инший: формування єдиної Руси з перевагою руської Півночи.

Тоді й починаються сепаратистичні змагання українського племени.

Почала їх найдальше на захід висунена українська земля, Галичина. Вона перша по упадку Київа відокремилася від решти загально-руського пня і створила власний політичний центр найперш як завязок у Перемишлі, відтак у Галичі вже як сильний осередок, котрий і давав фірму на довгі віки. Се стара Галицька Держава — перша чисто національна українська держава взагалі, що обєднала в собі незабаром майже всі українські землі разом із Київом. Поруч із політичною почала Галичина також сепарацію культурну. Се відомі її змагання до зближення із Заходом — передовсім на полі церковнім, як напр. звязок з Римом за кн. Данила, що його папський легат коронував королівською короною у Дорогичині та виразні прояви в будівничім стилю, зовсім ріжнім від стилю иньших земель.

Роля старої Галицької Держави у процесі формування української нації величезна. От що говорить про неї проф. Ст. Томашівський у своїй „Українській Історії" (ст. 111—112):

„Тільки сьогодні можемо оцінити по заслузі історичну вагу першої української держави і всю велич шкоди ізза її упадку. Була се перша чисто українська політична організація, яка у хвилі найбільшої могутности обіймала 9/10, а під кінець істнування 3/4 заludненних просторів України. Вона охоронила Україну від передчасного поневолення й асимиляції з боку Польщі; розриваючи династично- і церковно-політичні звязки з Московщиною, спинила на довгі часи початий у XII. в. процес творення нової політичної нації зі слов'янських і фінських складників над Волгою й дала змогу слабшим українським племенам виробляти власну національно-політичну і культурну індивідуальність; відвертаючи західно-европейській культурі вступ на наші землі, вилляла на перображення односторонньої і виключної культури византійської та на охорону европейського духа від такого проникнення моґольським, як се сталося в Московщині. Західній Україні, з її довговіковій боротьбі з польським натиском на схід дала ся перша загально-українська держава величезний запас матеріяльних й ідеальних сил, не тільки задля удержання історичного стану посідання, а й для здобуття величезних просторів на сході в користь української народности. Одним словом — без української державности XIII. і XIV. в. годі подумати собі сучасну нам національно-політичну і культурну, вчасти й язикову самостійність України, серед Словян".

Після упадку старої Галицької Держави майже всі українські землі кінець-кінцем опинилися під Польщею. Відома політика старої Польщі не сприяла зростови окремішности українського племени. Навпаки. Вона у висліді заганяла наших предків в обійми Москви. Найвимовнійший доказ на те — Переяславський акт злуки України з Московщиною з 1654 р. Та всеж таки і в тім періоді нашої історії маємо оден факт, що семимилевим кроком віддалив нас від московського Сходу та зблизив нас до Заходу. Се історичний Берестейський акт Унії з Римом у 1596 р., котрий прийшов по напрямній лінії нашого національного розвитку.

По розборі старої Польщі 9/10 українських земель знайшлося в межах московської держави. Тоді й почалося те, до чого недопустила була колись стара Галицька Держава: творення єдиної Руси з перевагою Москви. Чи треба пригадувати загально відому московську політику на Україні від XVIII до XX в.? І чи треба пригадувати висліди, що їх згадана політика осягнула?

Та тоді подібно як колись у XIII—XIV вв. виступила на сцену знова Галичина що хоч ослаблена й без політичної самостійности вдруге стала для України Піємонтом. І мимо дуже важкого становища — відіграла свою історичну ролю знов позитивно.

Вкінці — часи нашого покоління.

Після спроби створити в 1918 р. національну Українську Державу Вел. Україна опинилася знова у звязку з Московщиною.

Якеж відношення Москви до України тепер?

У нас звичайно відношення це оцінюють по скількости аркушів задрукованого українською мовою паперу — у Київі та Харкові. Алеж чи сама література творить націю? Таж Прованс по сей день має також свою окрему літературу, а всеж таки се частина Франції, тільки одна її відміна. Головна річ отже не в літературі а в почуванню окремішности — передовсім культурної, відтак і політичної. Та саме в обох сих питаннях Москва на Вел. Україні не знає уступок. Вона не допускає навіть дискусії в сих справах, як свідчать останні події. А Україна без в л а с н о г о культурного і політичного обличча се московський Прованс— і нічого більше.

І тут перед західно-українськими землями, зокрема перед Галичиною, виринає знова історичне завдання: **не допустити до спровансування українства.**

Щоб одначе завдання се Галичина могла виконати, як слід, то вона мусить:

1) Передовсім перестати захоплюватися безкритично тим, що „твориться“ на Сході, зокрема на сучасній Наддніпрянщині. Бо сучасна Наддніпрянщина се під суспільно-політичним оглядом тільки частина Московщини, її кольонія, яку Московщина намагається по традиції обєднати з собою і духово, тепер уже в иншій, ніж давнійше, формі: створити з неї свій Прованс. Захоплюючися в таких умовах Сходом, чим ми ріжнимося властиве від колишнього нашого москвофільства, яке осуджуємо?

2) Зате як найтіснійше звязатися з християнським, зокрема католицьким Заходом, пізнати його духові цінности, перещіпити їх у себе і таким чином, знова ставши мостом між Европою й Україною, продовжати і завершити діло, почате в XIII—XIV вв.: творення окремого українського національного обличча.

Инакше жде нас національна прогресивна атрофія — там і тут.

257 **На догідних услівях** 15—20
по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Словечна 9., тел. 15-32.

Показують своє обличча

(З приводу одної статті в „Учительськім Слові“).

Ми привикли вважати загал нашого учительства християнським або принаймні таким, що не поборює християнської релігії ні Церкви. Та однак в послідних часах появляється щораз більше знаків, які те наше переконання мусять сильно захитати. Вже й перед війною давалися чути поодинокі голоси наших учителів ворожі вірі й Церкві. Опісля за української влади у східній Галичині многі учителі виступили з домаганням усунути зі шкіл науку релігії і всі релігійні практики. Та опісля якось те притихло. І не один з нас думав може, що чейже ті учителі набралися розуму, що закинули свої дитинячо-соціялістичні домагання. Та однакож не є воно так.

В 9. числі учительського органу „Учительське Слово“ (за вересень с. р.) появилася маленька статейка п. з. „Про чи контра“. Статейка, кажу, мала, але вона відкриває обличча, бо чейже появиласа в їхньому органови. Причину до цеї статті дало голосування в польському сенаті над внеском одної частини (лівої) послів тогож сенату, який зміряв до знесення й усунення розпорядку міністра освіти в справі примусових релігійних практик по школах. Як відомо, одна частина наших сенаторів, будучи незоріентованою про мерітум справи, голосувала за тим внеском. Та опісля публично в „Ділі“ відкликала свій блуд. Більшість однак наших сенаторів голосувала проти того внеску. І ось це страшно не подобалось якомусь учителеви (М. Ігн.) Якже це? То й українські сенатори за тим стоять, щоби шкільні діти виховувати в релігійному дусі? То й вони за тим, щоб учителі провадили що неділі й свята дітей на богослуження а три рази на рік до сповіди? Ті сенатори „сміють“ допустити до того, щоби хтось, будь він і міністром освіти, посмів учителям наказувати якісь релігійні практики, хотьби навіть про людське око? Велике обурення обхопило автора згаданої статті та його однодумників-учителів і підняли страшний протест.

„Проти тої системи власне (зн. проти виховування дітей в релігійному дусі) мусимо ми запротестувати та візвати вчительство на сторожів чистоти виховання й навчання, на оборону своїх станових інтересів.“ Так там пишеться. Ми булиб дуже цікаві почути від п. учителя, що він властиво розуміє під „чистотою виховання і навчання“? Чи не усміхається йому часом така „чистота виховання“, яку перевели у своїх школах большевики? Чи таким добром, як комуністична школа, без Бога й Церкви, хоче він обдарувати й тут наш народ? Чи замість науки релігії хоче він впровадити в школу науку т. зв. „моралі“ (чит. розпусти)?

Але будьмо справедливі. Автор згаданої статті не відкидає цілком релігійного виховання в школі. Навпаки, він „стоїть“ за ним. „Щож тичиться мерітума розпорядку — пише він — то стверджуємо що українське вчительство розуміє і стоїть за морально-релігійне виховання по школах“ (але зараз пояснює, як він розуміє це морально-релігійне виховання) — „та якраз це розуміння каже нам найрішучійше **боротися з клєрикалізацією школи** (підчеркнення наше) з натиском чорного інтернаціоналу на виховання, — бо ми свідомі, скільки він *лиха приносить вихованкам*“. Отже тут є сук справи. Це стара пісонька, давно виспівана і переспівана радикалами. „Ми, мовляв, не боремося з церквою ні з релігією. Ми поборюємо тільки — попів. Ми не хочемо, кажуть наші „поступові“ учителі, викидати релігійно-морального виховання зі школи. Ми хочемо викинути тільки попів щоб у школі навіть не пахло „клерикальним духом“. І хтож тоді має дбати про ту релігійність і мораль у школі. Чи самі учителі типу п. М. Ігн.? Вони, котрі може не знають гаразд і найважніших правд віри, мають учити дітей християнсько-католицької релігії? А хотьби навіть і знали теоретично, то чи

ЗБІЖЕ і ПАШУ
дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм
— Товаристві взаїмних обезпечень —
„ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.
Інформації уділюють місцеві аґенції.
287 16—16

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 30. IX. 1928 61

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

В означений день зачалося свято обрізання Стефана.

Був горячий ранок, коли Сулейман з усім своїм двором доїздив до Гіпподрому. На його північній части біля Мехтерхане, де стояла музика, піднимався великий трон на лязурових стовпах, під золотим бальдахімом, весь покритий найдорощими матеріями. Кругом пишалися чудові намети найріжніщих красок. А як султан доїздив до Арслянхане,*) підійшли до нього пішки з великою почестю два везири, Аяс-баша й Касім-баша. На середині Гіпподрому привитав його великий Везир Агмед-баша в оточенню всіх аґів і беґлербеґів. Пішки товаришили султанови, що сам оден їхав на кони, аж до престола, котрий стояв між здобутими тронами й наметами ріжних володарів, перевищаючи їх своїм блиском. Під оглушаючий звук музики Сулейман сів на престіл, а світські і духовні достойники тиснулися до нього з дарами й цілували руки його.

Другого дня допущено до поклону султанови посольства курдійських емірів і чужих держав. Найпишнійше виступило надзвичайне посольство Венеції під проводом сина самого дожі, Альойзія Ґрітті.

Се посольство просило послухання й у султанки, матери принца й було допущене за дозволом султана.

Велике було здивування султанки Ель Хуррем, коли між пишно одягненими вельможами Венеції, котрі стройними рядами ждали на неї стоячи в її будуарах, побачила — свого учителя зі школи невольниць. На хвильку стала в ходу зі здивування і зібрала всю свою силу волі, щоб не змішатися. Влекшили їй се немов на команду в оден такт глибоко похилені перед нею голови венецьких вельмож і сенаторів, котрі стояли в такій позиції, аж поки вона не перейшла салі і не сіла на своїм високім кріслі, так густо садженім перлами, що дерева на нім зовсім не було видно.

Сідаючи на престіл запримітила, як Річчі давав незначно знак молодому синови дожі, котрий зараз виступив наперед і зачав промовляти до неї. Зрозуміла, що Ґрітті тільки формальний провідник посольства, а в дійсности кермує ним досвідчений Річчі, котрий за той час дуже подався й обличча його стало ще більше сухе ніж було.

Церемонія привитання тревала коротко. Султанка подякувала за відвідини й желання та поручила посольство опіці Аллага в поворотній дорозі до дому, що на обличчах турецьких улемів викликало нетаєне вдоволення і радість.

Коли вставала з престола, взяв Ґрітті з рук її бувшого учителя невеличку шкатулку, оббиту білим як сніг сафяном з золотим замочком, обвязану зеленими стяжками, і вручив їй особисто як дар, кажучи, що иньші „скромні дари“ Венецького Сенату знайде в кімнатах своїх.

Була така зацікавлена тим, що може бути в тій шкатулці, що не промовила ні слова, тільки усміхом і похиленням голови подякувала за дар і вийшла.

(Далі буде).

*) Менажерія.

можуть вони защепити в діточих серцях любов до Бога і пошану Його закона, коли вони самі того не мають? А що не мають, то найліпший доказ дають тим, що так бояться усяких релігійних практик. — Пане М. Ігн., ану спитайте родичів тих дітей, котрих ви виховуєте, чи вони бажають собі того, щоб усунути зі школи „клєрикального духа“ значить священство, а поручити таким як ви релігійно-моральне виховання своїх дітей. Чи найдеться багато таких батьків, матерей, що бажалиб цего? Отжеж до чого ви стремите? До того, щоб насилувати волю майже всіх родичів і совість дітей? А скажіть нам, якеж то „лихо“ приносять вихованкам релігійні практики по школах? Чи дитина, що сповняє свої релігійні обовязки гірша від тої, що їх не сповняє? Чи може навпаки? Правда, „релігійні практики, — як ви кажете, це не ціль морального виховання, а один із середників“. Але ви забули хіба, що це середник найважніший та найконечніший. І без нього нема взагалі релігійного виховання. Преціь принимання покарму це також не ціль чоловіка, тільки середник до ціли, але чи може чоловік осягнути яку небудь ціль свого життя, коли не буде приймати покарму? Таксамо й тут. Це розуміє кождий розумно думаючий чоловік, тільки не видить того той, кого засліпила атеістична дурійка.

Ми переконані, що вище наведена стаття не є виразом переконання всього учительства. Це тільки „ідеал“ деяких. Та однак дуже воно сумно, що помістило її „Учительське Слово“, орган всього учительства. Цим відкрив цей часопис своє правдиве обличча. І це треба нам затямити.

М. М.

Про утечу зі школи народів

Від кількох літ віє у нас антикатолицький дух. На перший раз у нашій історії він то зривається, то втихає. Се одна з прояв нашого вічного хитання *між Заходом і Сходом* — хитання, що його зазнала вже св. Ольга, зазнав св. Володимир, король Данило, Печерський монастир і т. д. Се одна з прояв нащої історичної траґедії. Траґічність не у так у самім факті хитання між двома культурними світами, як у тому, що воно нерівномірне: наш історичний маятник довше перебуває у сфері східній ніж у західній. Цілком так, начеб хто криво повісив на стіні маятниковий годинник.

Значить — скаже хто — ми належимо до Сходу, не до Заходу, і тут не маємо чого шукати... Такий зміст бувби вірний, *якби не дві обставини*: 1) що він не в силі змінити історичного факту, що наше національне життя завсігди було й є хоч частинно звязане з Заходом, 2) що повний розрив з Заходом (колиб він був взагалі можливий) *бувби розривом з українською національною ідеєю*: політичної окремішности й культурної індивідуальности. Літ тому сто взад, ще можна було дискутувати, чи варт починати свідоме творення української нації; та сьогодні, сьогодні вже запізно на такі дебати: процес творення української нації почався і поступає. Пиняво правда, зиґзаками і часто завертаючи взад, одначе все таки поступає і, як камінь порушений з гори, йтиме дальше. Романтичні обєдинителі можуть іще мріяти про „один руський народ“, та хто називає себе свідомим українцем — тому вже ніяково.

З другого боку, коли Українець думає, що процес творення української національно-політичної й культурної індивідуальности вже довершений, себто що такою індивідуальністю ми вже є, — то він дуже помиляється. Ні Львів, ні Київ, ні Харків не є самостійним центром, і мабуть довго ще *ним не буде*; *кождий із них буде* ще довго хитатися між Сходом і Заходом. Та замінім абстракти на конкретні понятя.

Що се таке Схід у культурнім розумінню? Москва і більш ніщо тілько Москва; инакше — хіба Монґолія. Бо хто каже, що ні Москва, ні Монґолія, а Византія, той не знає, що говорить. Византія була колись осередком окремого культурного світа, та сьогодні вона ним не є: давно вже перестала ним бути, ба й її самої вже нема. Значить, орієнтація на те, що не істнує.

Ща таке Захід? Тут відповідь ясна: се не Варшава, не Берлін, не Париж, не Лондон і т. д. — се Рим. Очевидно, не той Рим, що його репрезентує Квіринал (королівський двір) або палата Кіджі (кватира Муссолінія), а той, якого символом є Ватикан і одна з його складових частин — старинний Капітоль. Капітольсько-ватиканська синтеза сформувала всю західну Европу і *витиснула нестертий знак на всіх її народах*, будь вони сьогодні католицькі чи протестантські; вона створила ті народи як національно-політичні і культурні індивідуальности: від Португальців до Фінляндців, від Хорватів до Ісляндців. Кождий з тих народів одержав від Риму на шлях життя: внутрішню спокійність і зверхню відпорність — у такій мірі, про яку вихованці Византії чи Москви можуть тілько мріти.

З безлічи історичних і сучасних доказів висшости західної школи народів над зборище східних племен позволимо собі діткнути на сьому місці одного тілько, що нас особливо болить. Хочемо звернути увагу на непорушувану майже у нас проблєму національної ассиміляції і диссиміляції, себто по по просту — питання винародовлювання одного племени в користь другого. Воно, винародовлення, бунає двояке: штучне (насильне), або природне (добровільне). Про перше нема що тут говорити; воно всім добре знане, хоч дуже погано — вмілість оборони від нього. Про другу катеґорію винародовлювання мало хто у нас здає собі справу.

ВСЕЧЕСНІЙШІ ОТЦІ
можуть самі скласти собі
РАДІО-АПАРАТИ
купуючи частини і поучення
у фірми
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, Леґіонів 1 і 3.
212 б Полекші в сплатах. 20—30

Природний, добровільний перехід із одної народности в другу найліпше можна досліджувати на етноґрафічних границях, Українці мають їх шість головних: московську, білоруську, польську, словацьку, мадярську і румунську. Чи всі ті племінні межі однаково тривкі? Де Українці мають найбільші втрати, а де зиски! Інтересна тема до науково-політичної студії. Та й без неї загально знана річ, що Українці постійно уступають перед Поляками, Словаками і Мадярами, натомість відпорні на вплив елементів румунського і московського. Чи дивно се? Перші три народности — то діти Риму; а дві останні — то вихованці Сходу! Дарма, що Москалі безконечні своєю величиною, а Словаки — одно із найскромніших в Европі племен, і числом і майном і політичною силою...

А втім, подібне явище маємо й на однім і тім самім фронті — польськім. В Галичині прим. польсько-українська границя тілько небогато пересунулася за останніх 300 літ (унія!); на Холмщині і Підляшу до скасування унії (1875) Українці доходили до Вепра і Нарови, сьогодні границею стає... Буг, дарма, що могутна православна Росія мала в опіці сі руські окраїни. В дійсности знищило їх православє.

Щодо білорусів, то дехто з нас віддавався злуді, що ми сильніші від тих убогих лісовиків. Та недавний розпучливий допис у „Ділі“ з Берестейщини, про сильний наступ білорущини *на корінно українські простори* мусів збентежити кождого. Та ні, не кождого! Хто знав, який сильний серед Білорусів католицький елемент, той не дивувався. Він тілько не міг і не може вийти з дива, що при всіх тих очевидних і старих фактах можуть у нас не бути „патріоти“, які намовляють громадянство утікати з одинокої на світі школи народів — з католицької.

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

II. Жидівська вистава.

На сій світовій виставі є (опріч Китаю) ще щось старше від католицької культури людського духа: Се вистава „вибраного народу,“ Жидів.

Хоч круть, хоч верть, а таки треба признати, що се дійсно вибраний нарід. Вибраний для великих діл всего людства! Так, він багато зробив, дуже багато. І в будові і в руїні. Появився як скиталець і нині він скиталець. Як у старім Єгипті тяжко працював у нужді, так і сегодня можна його побачити в найбільшій нужді в окремих дільницях великих міст світа — старого і нового. Я бачив багато нужди на обидвох півкулях — від голодних колиб наших верховинців аж до італійської дільниці в Шікаґу, де діти мають „краску“ пороху й порохна на обличчах а руки їх і ніжки висхлі як сірники. Але такої нужди як між жидівським пролєтарієтом я не бачив ніде. Може рівно велика нужда є серед китайського народа (одинокого, котрий уміє цілковито й безслідно асимілювати Жидів), бо більша нужда мабуть неможлива.

Описувати її? Дуже важко. Тай непотрібно, бо її описали вже иньші. Особливо в польськім письменстві є яскраві чи радше дуже чорні картини жидівської нужди, напр. описи Елїзи Оржешкової й ин. Коли зустрічаю десь жидівську нужду, все пригадується мені уривок з поезії, котрої автора я вже забув:

..... Nędzo ludzka!
W żebraczym ubiorze
Za stopami człowieka pielgrzyma
Idziesz jęcząc przez lądy i morze
Jak odwieczne przekleństwo Kaima...

І в такій нужді живе маса того народа мимо його великих здібностей до грошевої господарки, котрі проявилися у нього вже в єгипетській неволї: Один з сучасних економістів пише, що в особі Йосифа маємо першого відомого нам здібного фінансіста на велику міру, котрий умів передзиджувати, щадити й позичати на процент та перебирати для єгипетського скарбу поля й худобу єгипетського населення. В слід за тою капіталістичною господаркою Йосифа наступив і перший погром на Жидів, котрий Єгиптяни переводили з таким завзяттям, що аж у море загналися за Жидами.

Яким-же чином у добі сучасного націоналізму серед того племени, котре майже у всіх

ГУРТОВО. ДЕТАЙЛ.
НОВООТВОРЕНИЙ — МАҐАЗИН — **ФУТЕР**
Абрагам ФЛЯСТЕР
Львів, пл. Краківська 6.
поручає готові футра та ріжнородні скірки по конкуренційних цінах. — Для П. Т. Урядників на догідні сплати.
292 7—10

культурних краях світа посідає велику пайку капіталів і преси, — яким чином може серед нього існувати така нужда? Мені пригадалася розмова яку я мав у Відні 1920 р. з визначним жидівським діячем. В н журився, що нема грошей на видання опису надужить, яких зазнали Жиди по заняттю Львова Поляками в листопаді 1918 р.

— Якто нема грошей, сказав я до нього, показуючи рукою на чудові аркади камяниць Ротшильда, котрі тягнуться від парляменту аж до „Вотіфкірхе". А чомуж не підете до того пана, що має отсі доми?

— Ех, відповів мені жидівський діяч. Ви ще не маєте буржуазії й тому не знаєте, як важко витягнути від неї щонебудь на те, що вона не узнає потрібним!

Отся замітка про жидівських богатирів (котрі зрештою дають багато грошей на ті жидівські цілі, які уважають потрібними) згідна з приповідкою нашого народа: „Ситий голодного не знає", — пояснює скромність урядження жидівської вистави.

Пазільон її стоїть при шляху виставового парку, зовсім окремо. Має вежу і два крила. На горі знак Соломона і прапор чорно-червоно-жовтий. Два 7-раменні свічники над входом і виходом. Вікна з синіми рамами.

Дві тисячі літ доходять уже від часу, коли сповнилися слова Спасителя над Єрусалимом. Багато століть пережило й багато земель оглянуло племя жидівське. А все ще стоять у памяти його релігійні мотиви зі святині батьків.

Входжу. Перше, що звертає увагу, се образ Йова і приятелів його — кисти Вольфсфельда Під ним ціна — 75 марок. Дешевий. Дальше найстарший єврейський надпис з Сільоаг з 8 століття перед Христом. Відбитий у гіпсі як і стар єврейські надписи на Синаї.

На одній зі стін найновіший, величавий твір берлінського маляра Урі: „Мойсей дивиться на обіцяну землю перед смертю."

А в самій середині сеї салі, званої почесною, вітрина зі скла: в ній розвинений, пергаміновий зиій, св. Письмо, тора, 5 книг Мойсеєвих. І рукопис „мішни" з 12 ст. (се частина Талмуду, що повстала в 2 столітті по Христі). І чудо мініятюрні молитвенники та всякі срібні прикраси.

НОВО ОТВОРЕНИЙ
МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ
Р. ДЖАЛА
у Львові, вул. Хорущина 5.
побіч кіна „Аполльо"
поручає **КОВДРИ** вже по 18 зол., **МАТЕРАЦИ** по 30 зол. перероблює ковдри по 6 зол, матераци по 8 зол. 306 10-10

Все те дивно вражає на модерній виставі преси народа, котрий має в руках 80% преси навіть у найкультурніших краях. Всеї, яка єсть. А корінь його розуміння ваги печатаного слова в традиції його пошани для св. Письма.

Слушно виписав він над входом до сусідної кімнати, де приміщена читальня, отсі слова:

„Не могутністю і не насильством, але духом моїм." Так! Річ ясна, що якби у нас по церквах кожда людина молилася з книжечки і кожда родина мала у себе релігійні видання, то незабаром уся наша культура піднеслась би високо. З хвилею, коли „Місіонар" дійде до 100.000 абонентів, вся иньша преса дійде до 50.000.

Тут праворуч дві занавіси з 18 ст., зеленої й червоної краски і ліворуч також стара занавіса. У вітринах перекладі біблії в різних мовах. Далі велика скількість жидівських органів і золота зірда Давида з львом — старий символ єврейського народа, та ще старші його символи: семираменні свічники і пальма.

Праворуч саля сіоністичної організації. Подоба Герцля, — її основника і визначних діячів сіонізму. Поруч їх оригінальні листи, протоколи сіоністичних конгресів, звіти з них, пропагандистичні видання і вся сіоністична преса з різних країв світа, так єврейськими черенками, як і в мовах різних народів. Над усім тим пишається виписана ціль організації:

„Сіонізм змагає до створення для жидівського народу публично-правного забезпечення домівки („Heimstätte" в Палестині". Підписано: „Базилейська програма."

Як обережно! Не ужили навіть слова „держави", щоб не дразнити тих, котрі тоді мали й тих, котрі могли й у будуччині можуть мати протекторат над їх невеличким краєм. Але се на одно виходить. Ані грімким словом, ні гороїженням держави не здобудуть.

Скрізь вивішені рахунки з доходів і розходів за довгі часи.

В другій салі праворуч приміщена жаргонова преса — 297 органів, в тім 44 щоденних. З того 11 щоденників в Америці, котрі мають наклад 4,500.000 примірників. З Польщі виставили 8 жаргонових органів.

Не треба забувати, що се тільки їх жаргонові органи, печатані єврейськими черенками. І не треба забувати, що се тільки їх сіоністична преса, то єсть — преса одної з їх організацій. Бо на виставу всеї жидівської преси не сталоби взагалі місця в тім павільоні.

В тій-же сал. поміщені за склом якісь гарно оправлені книги.

В третій салі на ліво зібрані протижидівські закони, розпорядки й лайливі письма. Звертають увагу документи про видалювання жидів, пр. цісаря Рудольфа. Тут і письма про їх емансипацію.

В четвертій салі на ліво документи до історії жидів в Америці, Голяндії, Бельгії і Франції та малесенька середновічна кімнатка жидівського ученого.

А на поверсі павільону графіка — творн теперішніх живучих жидівських артистів. Звертають увагу отсі артисти: Будко, Барчинський, Вольсфельд, Міхельзон, Пастернак, Кетеч, Ерлін (його образки представляють головно переслідування жидів), Рибак, Струк, Штайнгардт і и. Тут є модерна жидівська книжка з ілюстраціями жидівських графіків.

Сходжу з поверха і ще раз переходжу доліщні кімнати жидівської вистави. Щось не пускає з неї. Чи стара культура того дивного народу? Чи схожість його важкої долі з долею нашого народу? Якже давно його вже асимілювали! Онде в гіпсі єрусалимський надпис з часів Ірода в грецькій мові, котрий перестерігає чужинців, щоб не вступали на посвячену територію святині, бо інакше жде їх смерть. Онде „жовтий перстень", який Жиди мусіли носити на одягах у середних віках. Онде фотографія зі суду з процесу в Еспанії в р. 1321, в котрім обжаловувано жидів, що затроюють студні християнам.

А онде рівноуправнення, яке їм дав цісар Йосиф II. з р. 1788. А онде документ, яким австрійський уряд признав їм право посідання недвижимостей в 1860 р. Як-же недавно се сталося! А яка велика скількість недвижимостей знайшлася в їх руках. Здібний се народ! А онде мапа світа Жидівської Телеграфічної Агенції (є й Україна зазначена) і мапа жидівських кореспонденційних установ. Онде спеціяльна виставa великого жидівського тижневика для родин і голоси рабінів про нього. Онде цікава книжка Йодка-Штайнера: **„Die Kunst als Jude zu leben**.

А онде — видання Комітету Жид. Делегатів п. з. „Погроми на Україні під українськими урядами в рр. 1917—1920", Париж, 1927 (по французьки).

Погроми на Україні! Прояв не тільки противний християнській моралі, але й зовсім безцільний та безуспішний. Ось тут на сій виставі зібрані документи, котрі доказують, що ще не такими переслідуваннями бралися до винищення жидів навіть уряди старих, упорядкованих держав. Надармо. І не тільки надармо, але зі шкодою для себе: бо всякий злочин, як діло противне заповіддям Божим, ослаблює внутрі передовсім тих, що його виконують.

До ясних появ нашої визвольної боротьби належить безперечно те, що Галичане не урядили ні одного погрому ні в себе в Галичині, ні на Великій Україні. З тою думкою опускаю скромну, але дуже поучаючу виставу народу, котрий всіми гонений здобув собі одно з перших місць на світі.

Нових видань, котрі займаються жидівським проблемом, появляється тепер що раз більше. На виставі я їх не зауважав.

ГОТОВІ ФУТРА ГУРТІВНО та всякого рода СКІРКИ по дуже низьких цінах поручає
Фірма ДАВИД ҐЕМС
ЛЬВІВ, ул. Краківська ч. 20. —:— Телєфон: 43-74.
315 **і новоотворена філія** 3—5
ЛЬВІВ, ул. Легіонів ч. 37. —:— Телєфон: 59-96.

Листи до Редакції

I.

На допись у „Новій Зорі" з 16. IX. 1928 р. ч. 71, прошу ласкаво помістити моє спростування і представлення правдивого стану: Ще 15. IX. с. р. в порученім листі писав до мене Всч. о. С. Кульчицький, парох Вощанець. „Мило мені з одною проповідею зголоситися, а в той спосіб хоч в части сплатити довг Матінці Б. Самбірській, за Її поміч для мене в моїх гімназіяльних студіях. Зміст моєї проповіди буде о вірі і як Г. Б. тужж через Преч. Д. Марію в народі піддержує". На цей лист відповів я 22. IX. с. р. порученим листом, в якім приймаю предложення о. К. і прошу з проповідею на неділю вечером, 26. IX. с. р. Перед самою проповідею звернувся я до о. К. з запитом: „Чи маєте в Вашій проповіди який приміp з моєї книжочки о Самбірській М. Б.?" О. К. відповів мені: „О тім я не говорю".

Я приймаючи пропозицію о. К., який є 35 літ священиком, уважавбим за обиду, жадати від него до перечитання виробленої проповіди. Зазначую, що яко заряджуючий коронаційним торжеством я не годився зі змістом голошеної проповіди, котра в дійсности не покривалася з поданою мені темою. Також зазначую як наочний свідок, що Преосвященний Йосафат слів „злізайте або злізьте!" не ужив, лише я чув лагідні слова: „Прошу зійти", а передти були сказані слова наведені в дописи ч. 71. Коли на слова „прошу зійти", о. К. дальше проповідав, доперва я визваний Преосвященим підступив під проповідальницю та тихо сказав до о. К.: „Коли Преосвященний кажуть перестати, то прошу зійти" — і що йно тоді о. К. зійшов з проповідальниці. — Прийміть вислови правдивого поважання. — Самбір, 23. IX. 1918 р.

О. Франц Рабій.

II.

Ми одержали слідуюче письмо: До Вповажаної Редакції Н. З. у Львові. Прошу ввічливо помістити запит до ОО. парохів на таке: Громадські уряди накладають на парохів т. зв. шарваркове на удержання громадських доріг. Після гром. уст. з 12/8. 1866. В. к. з. Ч. 9, § 83, парохи вільні від додатків, від безпосередних податків як і від послуг і робіт, що до висоти їх конгруї, а висоту конгруї определюють державні власти, чим самоврядні власти є звязані. О. Т. А. 12/10 1895, ч. 4.814 В. № 8.864. Австрійський закон громадський обовязує, бо польського нема. Чи хто з ОО. парохів робив який рекурс і де і в який спосіб і як покінчилося? Навести дослівні рішення. Чи мається платити, чи ні, бо ліцитують. Може конкордат зніс цей закон. — **Парох.**

Примітка Редакції. По нашим інформаціям се „шарваркове" є в дійсности дороговим автономічним податком, котрий платять всі без виїмку, навіть держава, коли є власником грунту. Конкордат зовсім тими справами не займається. Платити треба мимо сього, що вноситься рекурс до властей.

ШИФОНИ Іван Рідль
Львів
267 26—30a вул. Академічна 2.

ЛІТЕРАТУРА НАУКА МИСТЕЦТВО

З української літературної ниви.

Під таким заголовком появилася в ч. 262. недільного додатку до варшавського щоденника „Глос Правди" стаття п. Н. Літинського, яку з огляду на її цікавий зміст подаємо з деякими пропусками в перекладі. — Ред.

Новий політичний уклад Европи не міг лишитися без впливу на літературу 40-міліонової України, що від прадавних часів була тереном боротьби двох світоглядів і двох світів, Европи й Азії.

До останньої війни 9/10 українського народу знаходилося під царським скіптром, тільки 1/10 під австрійською займанщиною. Царат зі страху перед українською іредентою всіми способами старався здержати культурний розвій українського народу, зокрема його літератури. Тому по царській указі з 1876 р., що замкнув уста, подібно, як колись (в XIII ст.) по татарських нападах, українське умове життя пересунулося з Київа до Львова. Тут повстало Наукове Товариство ім. Шевченка, розвивалася преса, появлялися книжки, що їх російська цензура не хотіла пустити, росло шкільництво. Тут творили Франко, Стефаник, Кобилянська, Черемшина, Маковей і ціла плеяда молодших. Люде сі, не зважаючи на свої політичні і літературні ріжниці, були звязані з рештою Европи цілою сітю видних і невидних ниток. В їх творах лекше було доглянутися спорідненя з Ібсеном, Ніцшем, Метерлінком або Пшибишевським, ніж з Соловйовом, Толстям або Горким.

Останній політичний переворот пересунув граничні стовпи досить значно в східнім напрямі. Та частина України, що була під Австрією, дісталася до Польщі, plus Волинь і т. л. Царат упав, а з ним і давна система переслідування української літератури. Большевики зрозуміли, яким могутним засобом для їх пропаганди може бути література. Замість переслідувати почали її попирати і протегувати, під умовою, щоб була їм вірна. Той нагальний скок викликав не менш нагальну зміну фізіономії, оті нервові скорчі і судороги, зизування на ліво, завертання очима, кровожадне шкірення зубів. Почався істеричний танець довкола червоного телця на великий перестрах усіх, що не хочуть його признати і завсіди ще позирають у напрямі „капіталістичної Европи". Але той Hexentranz, та Walpurgiesnacht уже кінчиться. Кінчиться теляче захоплення. Починають виступати на шлях поважної творчости правдиві таланти. А є їх там, що треба признати, чимало. Вправді слова „скачи враже як пан каже" мають іще своє приміненя, але треба ствердити, що в українській літературі під большевиками чим раз менше несамовитих дивоглядів і карколомної літератур. еквілібристики, а чим раз більше думки, чуття і гарного висловy*). Виринуло около 300 нових авторів (? — Ред.) а книжкова продукція виросла до розмірів, яких перед війною не припускали навіть найбільші оптимісти... Починає вдержуватися думка, що її точка тягару повинна вернути знова зі Львова до Київа. Питання того роду рішає життя. Не скількість письменників і не число видрукованих аркушів, але сума творчого зусилля думки, провідні ідеї і зрозуміння т. зв. душі народу, її змагань і бажань, її політичної орієнтації рішить про те, чи на будуче провідну ролю в літературній творчости обійме Київ, а Львів усунеться на десяторядне місце, чи оба залишаться умовими осередками.

Перед тим питанням знаходимося тепер. За Київом промовляє все. Там є Академія Наук, там є українські школи від найнижчих до найвищих, щоденники, місячники, державні видавництва, що платять гонорарі по 40 дол. за аркуш, а у Львові є б і д а. Цензура істнує тут і там. Але у Львові є змога сказати більше, ніж у Київі. У Львові не муситься вдавати льояльного, не муситься бути літературним фарисеєм. І труднійше зустрінутися з львівськими видавництвами у Київі, ніж з київськими у Львові. Львів стоїть на власних ногах, Київ підтримують большевики. У Київі українська література — урядова, у Львові національна. І в тім могучість тої останньої. Хоч бідна, хоч н і з в і д к и не має піддержки, хоч в неї зі всіх сторін бють громи, але виростає вона з землі, а не з „капіталу" Маркса, з почування, а не маніфесту Леніна, з серця, а не з пропаганди. Її краска золото-блакитна, а не червона як кров і як луна пожарів. Українські письменники з большевії лають своїх товаришів зі Львова за брак енергії, моторичности, за їх аполітичність, консерватизм і тим подібні гріхи проти большевицького декальогу, але забувають про те, що їх активність, політична діяльність, „ідейність", їх войовничість під протекцією Москви і під крилами червоного жандарма нікому не може заімпонувати. Література знає тільки одну мову, мову щирости!

*) На жаль ще так не есть: польський автор не знає докладніще зазбручанського письменства сучасности й генералізує поодинокі появи. — Ред. „Н. З."

Бібліографія

Д-р Андрій Лунів. БІЛЬШОВИКИ НА УКРАЇНІ. Львів, 1928. Накладом автора Ст. 28+(1). 16⁰.

Д-р А. Лунів — галичанин. Жив на Вел. Україні 3 роки: від 1918 до кінця липня 1921. Працював там на примусовій роботі в большевицькім Народнім Комісаріяті Юстиції у Харкові як редактор Збірника декретів і розпорядків уряду й ин. а також в редакції центральних урядових „Вістей". З доручення уряду зорганізував губернську Книжкову Палату у Виннці, відтак по-

Релігійно-моральні шукання Льва Толстого

Критика новочасної европейської цивілізації в усіх її галузях, котра проходить червоною ниткою через усі фільософічні й деякі белетристичні твори Л. Толстого, була обявом глибоких внутрішних переживань письменника й тяжкої кризи його світогляду. Сам вихований на сій культурі, Толстой болюче відчував її недостачі, її „неправду". Втративши остаточно віру в поступ людства, в вартість науки, мистецтва й техніки, в можливість утворення ідеального державного ладу, він відчув, що стратив ґрунт під ногами, бо й він жив тим, що лежало в основі культури XIX віку. Перед ним відкрилася вся беззмістовність і мізерність безрелігійної цивілізації, вся безвартність і порожнеча безцільного „руху наперед" — технічного прогресу, вся безцільність і безглудність безрелігійного життя.

Толстому було тоді 50 років. Він був на вершині своєї літературної слави, в добі найвищого розвитку його письменницької творчости, серед повного добробуту. І саме в той час Т. дуже гостро відчув порожнечу й беззмістовність життя. Перед ним з незвичайною силою повстали питання „Н а в і щ о? Щ о д а л і?" Виразом сеї кризи явилася „Исповѣдь" Т. (1879—82 р.) та низка инш. творів. В „Исповѣди" писав:

„Поки я не знаю „н а щ о?", я не можу нічого робити, не можу жити. Серед моїх думок про господарство, котрі мене цікавили в той час, мені спадало на раз на думку питання: „Ну гаразд! ти матимеш 6000 десятин землі в Самарщині 300 коней, ну а потім? І я зовсім мішався й не знав, що думати далі. Або, починаючи міркувати про те, як я виховаю дітей, я казав собі: „На що?" Або обмірковуючи, як нарід може досягти добробуту, зараз я говорив собі: „А мені що до того?" Або, думаючи про славу, яку здобудуть мені мої твори, я казав собі: „Ну, добре! Ти будеш славніший од Гоголя Пушкіна, Шекспіра, Мольєра, всіх письменників у світі, — ну і що з того? І я нічого, нічого не міг відповісти. Питання не чекають, треба зараз відповісти; а як що не відповіси, не можна жити. А відповіди нема. Я відчув, що те, на чому я стояв, підломилося, що нема на чім стоятя, що того, чим я жив, уже нема, що мені нічим жити... Життя моє з у п и н и л о с я"... Бо „правдою було те, що життя — нісенітниця" *)

Душу Толстого обгорнув жах — перед темрявою, церед могилою, перед смертю. Се тяжке почуття передав він також в опов. „Смерть Ивана Ильича", від котрого віє чорною безнадійністю. Ізза кожного молодого, веселого обличча, здавалося Т-ому, дивився на нього гидкий череп... Його переслідували думки про самогубство. Ті місця його „Сповіди", де він оповідає про сю тяжку кризу, по силі й глибині переживань і по самому змісту їх дуже нагадують Еклезіяста, св. Августина, Сейзе, Тейльора, Паскаля, Сковороду та ин. найважніших містиків ріжних часів. І так само, як всі ті містики, Т. знаходить вихід з тої безодні, що перед ним роскрилася, а п р и н а й м н і н а б л и ж а є т ь с я до єдино можливого виходу з тої безодні, котрим є містичний ш л я х п о є д н а н н я з Б о г о м.

В цілій низці творів Т-го, писаних в останніх двох десятоліттях XIX в., проглядає найсильніше стремління пізнати Бога, наблизитися до Нього, зрозуміти Його волю і творити її.

„Бог для мене се Те, до чого я змагаю. В змаганнях до Нього ввесь зміст мого життя... Єсть, неодмінно істнує такий, що я його назвати, зрозуміти не можу.." — „Не знаю Його; а разом з тим мене завжди охоплює жах, коли я без Нього; і я лише тоді почуваюся безпечно, коли я з Ним"... Ось як означає свої релігійні почуття Т.: „Головне в сім почуттю — свідомість повної забезпеченості, свідомість того, що Він є, Він — добрий, Він мене знає, і я ввесь оточений Ним. від Нього приймов, до Нього йду, становлю частину Його, дитину Його... В Ним — повна радість і благо". Щирі й глибокі релігійні переживання Т., висловлені в тих словах, нагадують св. Августина.

Але Т. не віддався цілковито сьому безпосередному релігійному почуттю. Матеріялізм і раціоналізм, котрі майже всевладно панували над думками тогочасної інтеліґенції, — мимо того, що Т. гостро боровся проти них, — незвичайно сильно відбилися й на його світогляді: с в о ю р е л і ґ і ю Т. с х о т і в „у з а с а д н и т и" й р а ц і о н а л і з у в а т и.

„Давніше казали, — писав він, не розумуй, а вір тому, що ми наказуємо; розум тебе заведе; лише віра відкриє перед тобою справжнє добро життя І людина вірила. Але зносини з людьми показали, що инші вірять зовсім інакше Стало конечним вирішити: яка з багатьох вір вірніша? А вирішити се може тільки розум"... Отже „найвищим провідником" людини Т. визнає її розум. „Людина пізнає все не через віру, а через розум". І науку Христа приймає Т. тільки з огляду на її розумність: „Наука Христова се — найдосконаліший, найчистіший і найповніший вираз закону розуму".

*) Звертаємо увагу на велику подібність сього місця „Исповѣди", з одного боку — до Еклезіяста (I, 2—3, 12—14, 16—18; II, 1—2, 4—6, 7—11, 13—15, 22—23), а з другого до старо-індуського поета легендарного Бгартріхарі. Такі-ж самі настрої часами можна стрінути і в нашого Сковороди — в другім періоді його життя.

Каварня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ"
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі. 317 6—15

НАЙБІЛЬШИМ СКЛАДОМ
СУКНА, ПОЛОТНА, ШОВКУ і ФУТЕР
в ЗОЛОЧЕВІ
є фірма
ЛЕВ ОППЕР
Найліпший товар за правдиво дешеву ціну. 308 5—8

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раніше РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Анґлійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 247 16—30

вітову у Камянці Под. Вкінці був приват-доцентом камянець-подільського університету.

Вернувши в серпні 1921 р. до Галичини, він негайно списав свої переживання й обсервації за час свого побуту на Вел. Україні та оголосив їх в „Українськім Вістнику". Спомини сі, як зазначує, в своїм часі спричинили у богатьох його знайомих отверезіння у відношенню до більшовиків. Тому що ті спомини не втратили своєї актуальности й нині, він видав їх отсе окремо.

Спомини написані живо і вірно. Настільки вірно, що навіть передбачення автора з 1921 р. пізнійше сповнилися (нпр. скасування окремого українського Комісаріяту закорд. справ й ин.). Не вірне тільки кінцеве твердження автора, що „більшовизм матиме перед історією велику заслугу для демократизації Европи" і т. д. Бо річ мається якраз навпаки. Саме большевизм завдав важкий удар демократичній ідеї не тільки в себе дома, але і в цілій Европі. Наслідки сього удару вже виявляються (Італія, Польща, і т. д.) — К.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Чин ОО. Редемптористів числить під теперішну пору в 21 провінціях 310 монастирських домів, 2.829 єромонахів, 614 клериків, 219 новиків, 1473 братів, 97 постулянтів (братів-новиків) — отже разом 5.262 осіб. В порівнанню з 1924 р. чин зріс о 17 монастирів і 273 членів.

Кардинал Фавльгабер про моду. (КАП.) В одній проповіди так висловився кард. Фавльгабер про моду: Єсть мода і нова і гарна і повна смаку, а притім всеж таки пристойна і гідна людини. Але є й инша мода, нерозумна і смішна, хоч не зла; маю на гадці капелюх, зпід котрого не можна бачити, або вузку суконку, в якій не можна ходити, або фризуру, яку давно мусіли носити проступниці в домах поправи. Третя знова мода і нерозумна і лиха, бо понижує жіночу гідність, дразнить змисли й ображує естетичні почуття кождого чесного чоловіка.

53 більших сект і релігійних напрямків у Німеччині вичисляє нім. журнал „Ворт унд Тат". Менших очевидно не можна почислити, бо майже що сектант то инша секта.

Століття бібліотеки Рекляма

Завтра, дня 1. жовтня святкує накладня Рекляма в Липську століття свого істнування. Се приватне підприємство розвинулося надзвичайно й має вплив на німецьку культуру, хоч не всі його твори можна поручити. Та накладня має свої маґазини по цілім світі, навіть в далекій Японії, в Токіо. З приводу свого ювилею видає ряд надзвичайних видань.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ЗМІСТ ТАЄМНОГО ДОГОВОРУ Анґлії з Францією оповістила „Красная Зьвйозда". Він має бути такий: 1. Договір фльотовий, котрий обіймає співпрацю воєнних фльот тих держав на Спокійнім Океані і ділить Середземне Море на їх дві сфери впливів. 2. Договір про співпрацю воздушних сил на випадок війн з СССР. і на Середземнім Морі. 3. Договір про співпрацю на орієнті. в. Договір про взаїмну поміч шпіонських бюр і військових аташе, звернений проти Німеччини. 5. Договір про приготування воєнних резерв, до котрих не відносять обмеження в справі повоєнчих репарацій і Зареня. 7. Спільна політика на Балкані і в краях що сусідують з СССР.

Кілько правди в тих ревеляціях, трудно сказати.

А знов американська преса оповіщує, що одному з її журналістів удалося прийти в посідання таємного документу з 3. серпня с. р., котрім уряд Франції подавав зміст того договору до відома своїм послам у Вашінґтоні, Римі й Токіо. З того документу має бути видно, що таємний договір дозволяє Анґлії зброїтися без обмежень на морю, а Франції на суші та що обі сили мають бути звернені проти Америки.

Той документ мав продати урядовець французької амбасади в Вашінґтоні. „Берлінер Тагеблят„ пише, що таємний договір між Анґлією і Францією дійсно заключений і звернений проти Америки, але що сього не доконали уряди тих держав, тільки — ґенеральні штаби армій і фльот.

Все, що видавалося Т-ому в християнстві й зокрема в евангелії незрозумілим, він відкидав, наївно заявляючи: „Не приймаю того, чого не розумію". Евангелія, на думку Т., дійшло до нас у „попсованім вигляді". Сам Ісус Христос, — запевнює Т., — дав ніби-то тільки моральну науку; а всі доґми — про гріхопадения, відкуплення, Воскресення й Божество Христа, про Церкву з її Єрархією, богослуженням і Тайнами, про особисте воскресення людей і позагробове життя — „вигадані пізніше"; все те після нього або плід „суєвірства„ або „ошукування" людей духовенством. Ісуса Христа вважає Т. за „сина людського", за найвищого вчителя морали. Безсмертність і вічність життя признає Т. тільки в людськім роді; про те в сій точці в поглядах Т. (так само, як у будизмі) — неясність і суперечність. Такі твори, як „Крейцерова соната" особливо післямова до неї, і „Смерть Ивана Ильича" та ин., дають підставу думати, що Т. взагалі не сподівався н і я к о г о продовження істнування людини по смерти; але в инш. творах, нпр. у „Мыслях о Богѣ" він висказував віру, що чоловік „оточений Богом, від Нього прийшов, до Нього йде"... і „нікуди не може впасти, як тільки в Нього", Таксамо велика неясність і суперечности в міркуваннях Т. про Бога: християнські теїстичні представлення мішаються й чергуються з пантеїстичними. Пантеїстичні думки зустрічаються в Т. вже в першім опов. „Дѣтство". Таким чином з евангелії й взагалі з християнства Т. бере майже виключно моральну частину, але і їй надає с в о ю інтерпретацію так, що кінець кінцем етична теорія Т. показується ближча до буддійської, ніж до християнської етики.

Основа морали, — по думці Т., — полягає на здійснюванню в світі та в людських відносинах Божого закону, в життю по Божому; а шляхом до того є любов: „Любов є проявом у собі (свідомістю) Бога". Зміст життя знаходить Т. в „усталенню Царства Божого на землі, себто в заміні примусового, жорстокого, зненависного співжиття людей на любовне й братерське". Змагаючи до сеї мети, людина повинна дбати передовсім за особисте моральне удосконалення. „В тій мірі, в якій людина досягає внутрішнього удосконалення, в тій самій мірі вона усталює і Царство Боже".

Але особисте моральне удосконалення розуміє Т. досить однобічно, в чім відбилися впливи не тільки буддизму але й однобічного византійського монашого аскетизму. Т. проповідує суворий аскетизм і безумовне н е п р о т и в л е н н я з л у н а с и л ь с т в о м. В тій проповіди вражає надмірна пасивність, надмірне піклування за себе, т і л ь к и за себе і відсутність гарячої, безмежної, чинної любови. Єдине, правдиве завдання людини, — каже Т., — с е с п а с т и с а м о г о с е б е серед моря брехні, розпусти й лицемірства, підготувати себе до смерти, про котру люде з такою легковажністю звичайно забувають". В тім піклуванню про своє спасіння, про свою чистоту, своє самоудосконалення проглядає еґоїстичне побоювання затруднити себе чим-небудь.*) О с о б и с т е моральне удосконалення людей повинно лягти, — по думці Т., — й в основу соціяльних відносин та соціяльної політики.

„Справжнє суспільне поліпшення, — каже він, — досягається тільки через релігійно-моральне удосконалення поодиноких осіб". Тому сподіватися чи переводити „соціяльні поліпшення за допомогою зовнішних форм" се „ш к і д л и в а і л ю з і я", яка перешкоджує „правдивому поступови"... „Змінювати форми життя, сподіваючись тим способом змінити властивости й світогляди людей, се все одно, що перекладувати на ріжні способи сирі дрова в печі, сподіваючись, що є таке положення сирих дров, при якім вони загоряться"... Сьому безсиллю з о в н і ш н і х (зокрема державних) реформ Т. протиставлює всемогутню силу в н у т р і ш н ь о г о відродження.

У своїй моралістичній проповіди Т. не обмежився зазначенням провідних принципів. Він охопив у своїй доктрині все життя людини, „ввееь її день", подробиці праці, їдження, одягу і т. д. Нпр., Т. гостро осуджує вживання мяса, курення тютюну ітд.

Треба, — повчав Т., — відкинути в життю всі „с о б л а з н ы з а п а д н о й к у л ь т у р ы: комфорт, росподіл праці, боротьбу за право й славу. „Треба увійти в опрощення від культури, бо вона є брехнею, насильством, розпустою". Єдиний норматив, здорова, корисна праця се праця хліборобська, селянська. З хлопячих літ любив Т. село, селянське життя, хліборобську працю. Картаючи гостро представників інтеліґенції, Т. завжди ідеалізував селян. У романі „Война и мир" змалював ідеальний тип селянина. Платона Ка-

*) Прегарну, християнську образову критику візантійсько-буддійського е г о і с т и ч н о г о плекання моральної чистоти подав сучасник Толстого, вельми цікавий російський письменник, на жаль, у нас мало знаний, Ів. Л е с к о в в опов. „Памфалон-скоморох", написанім на сюжет, узятий з „Пролоґу".

ФУТРА дамські, мужеські та скірки поручає найдешевше **ГОРОВІЦ С-ка** Львів, ул. Краківська 4.
293 Телефон 54—12. 6-10

НОВИНКИ

З нинішним числом висилаємо почтові складанки. П. Т. Передплатників просимо вирівнати залеглости.
Адміністрація „Н. Зорі“.

На конгресі спіритистів у Лондоні шляхом голосування „вирішено“ ріжні питання позагробового життя. Опріч того рішено при найближчих виборах голосувати тільки на тих кандидатів, котрі зобовяжуться боротися за знесенням противних спіритизмови законів.

В Лєнінграді судили недавно банду розбишак, зложену виключно зі студентів і студенток. Чотирьох, між ними одну студентку, засудили на смерть.

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 22—30

Розумний присуд. (і. л.) В м. Діжон (Франція) управа одного театру хотіла виставити неморальну драму „Огляд наготи“. Малолітні діти понищили однак скрізь оголошення. Управа театру домагалася від батьків судовою дорогою відшкодования. Та мировий суддя видав вирок, що управа театру батькам має заплатити відшкодування тому, що такі неморальні оголошення й представлення сильно шкодять нервам недолітків і руйнують їх здоровля.

Краєва влада Тиролю видала остру заборону зривання деяких альпейський ростин. На основі того навіть чужих туристів вишупасують з краю, коли рватимуть заборонені квіти. А в наших Карпатах вирывають цілі ліси й не видно тому кінця.

Вальоризація російських поліс. Нью-Йоркеьке Тов. Обезпечень поручило своїй філії в Парижі виплатити всім посідачам старих російських поліс по 12 ам. центів за одного рубля належитости. Ся вістка важна для багатьох наших братів з Вел. України, що мають обезпечення з давних часів.

Острі приписи в ціли охорони пожиточних птиць оповістили три міністерства Німеччини. Призначено значні квоти на уряджування гнізд для таких птиць і їх прокормлювання в зимі.

„Daily Chronicle“, впливовий орґан анґлійських лібералів, закупив консерватист Віліям Гарисон, новий ґазетний маґнат в Анґлії. В його руках знаходиться вже цілий ряд орґанів, як: „Sketch“, „Tatler“, „Graphic“, „Bystander“, „Illustrated London News“ і и.

Німці збудували нову торпедову лодку „Кондор“ і вже пустили її на море.

307 5—10

Відновлення св. Місії під проводом О. О. Редемптористів у Церкві в Скалаті зачнеться в суботу дня 6. жовтня ц. р. о год. 7. вечером і тревати буде цілий тиждень. *Управа Церкви.*

ОДИНОКО мед високогірський посідає в своїм хемічним складі лічничі середники. Ціна 7.50 зл. за кільо враз з портом і опакованням. Замовлення приймаю тільки по кінець жовтня. Даю на місячні сплати. о. Володимир Данилів парох, Caryńskie, p. Dwernik. 327 2-3

ВІДОЗВА.

до українського громадянства з приводу святочного обходу дня „ОЩАДНОСТИ“.

Дня 31. жовтня л. р. припадає велике свято, СВЯТО ОЩАДНОСТИ. Той день припадає на середу, значить на будний, робітний день і тому він непригідний до всенародного святкования великого обходу. Задля цего Надзірна Рада Товариства „Ощадність“ перенесла у нас Свято Ощадности на *неділю, дня 28. жовтня 1928 року.* Цей день буде провідним днем обходу нашого Свята Ощадности в цьому році, та має відсвяткуватися в першу чергу по містах повітових в *неділю, 28. жовтня ц. р.*, а через *цілий місяць падолист ц. р.* мають відбуватися Свята Ощадности послідовно у всіх селах нашого краю так, щоб не було ні одної громади деб не відбулося цего року Свято Ощадности.

Всі культурні народи обходять цей день в році, як СВЯТО ОЩАДНОСТИ, присвячене для піднесення пошани праці людини та збереження овочів мозольної праці народних мас для добра їх одиниць і цілої нації. Такі подвиги вдають найширші маси народу до ощадности, щоб весь нарід дійшов до добробуту, культурного освідомлення і своєї незалежности національної. Кождий член нашого громадянства чейже відчуває, як велику потребу має наш український нарід, щоб до цего дійти і стати на рівні з іншими культурними і заможними народами!

А Свято Ощадности це не тільки святочний обхід, збори і промови. Нам треба при нагоді цего Свята орґанізуватися і єднатися в „Ощадности“, добувати віру у власні сили та ділом складання наших, хочби найдрібніших, але масових і постійних ощадностей класти основу до питомого національного капіталу, щоб визволитись з лихоліття і стати незалежними. Тому відсвяткуймо достойно на наших землях дійсний — український „День Ощадности“, бо нам треба вже не слів, а діл для визволення української нації. Сподіємось, що в цьому році, в дні „Ощадности“ у всіх наших церквах, школах, кооперативах і освітних товариствах, як також у нашій пресі і прилюдних обходах піднесемо животворне значіння ідеї ощадности для українського народу та з Святом Ощадности станемо всі разом до дальшого *постійного і зорґанізованого складання наших ощадностей для поспільного зужиткования їх у своїх власних установах.*. — Надзірна Рада Товариства „ОЩАДНІСТЬ“ у Львові.

ратаєва, перед примітивною мудрістю й моральною високістю котрого схиляє чоло другий герой роману високоосвічений аристократ Пьєр Безухов, а разом з ним і сам Толстой. В щоденнім життю, в праці, в одязі й т. п. Толстой радив наслідувати селян. Сам він спробував наблизити своє життя до селянського, почав убиратися по селянському, сам почав займатися селянською працею, мав зовнішний вигляд селянина. Селянська-ж громада („община“), особливо „община русских поселенцев“ на незанятій іще землі ввижалася Т—ому протитипом ідеального суспільного устрою: поселенці приходять на землю й „сідають“ на неї; земля ся стає їх спільним добром; кожен оре і косить стільки, скільки хоче й захопить; поселенці на вільній землі працюють своїми або позиченими без проценту, кожен для себе, і всі разом для спільної справи... Коли їм зручніше працювати вкупі, вони збираються в артіль... Але ні в окремім господарстві, ані в артілях ні вода, ні земля, ні одяг, ні плуг не можуть нікому належати, крім тих, що пють воду, покривають своє тіло. працюють плугом“...

В сій досить наївній ідеалізації селянської „общини“ Т. пішов слідами сучасних йому російських „народників“, забуваючи, що ідеалізовані ним „общини поселенців“ могли існувати лише тоді й там, де ще дуже мало людей, де ще були чи є незайняті, пустопорожні землі; і що вже сам зріст населення й брак землі викликали зруйнування селянської „общини“...

Але в свій час, головно 1880-их рр. „общинницька“ проповідь Т-го мала великий успіх. За короткий час в Росії появилося кілька тисяч хліборобських „общин“ зі 100.000 учасників, переважно інтеліґентів, по рахунку російського публіциста Шелґунова. Богато подібних „общин“ повстало й на Вел. Україні й Білоруси. Заложено чимало їх і в Америці, головно російськими та єврейськими переселенцями. Але... величезна більшість тих общин по короткім часі або зовсім розпалася, або коли деякі з них задержалися, то перетворилися в щось цілком иньше.

Моралістична проповідь Т-го мала почасти позитивний вплив, оскільки в ній була критика безреліґійної культури і надій на те, що її поступ та ріжні демократичні, соціялістичні й комуністичні реформи приведуть людство до земного раю. Корисно впливали на деяких людей і реліґійно-етичні шукання Т-го. Один з найзначніших і найпозитивніших російських фільософів другої пол. XIX в. Микола Страхов*) сам пише, що на нього Т. мав дуже великий і корисний вплив. Корисно вплинув Т. і на деяких инш. російських „богоискателей“. Але своєю антицерковною проповідю, своїм раціоналістичним переглядом і „виправлюванням“ евангелії, відкиданням усього „незрозумілого“ в християнстві Т. спричинив і велику шкоду. Сам не знайшов повного заспокоєння у своїм моралістичнім світогляді. Такі його твори, як „Смерть Ивана Ильича“ (1886. р.), „Крейцерова соната“ (1889), написані вже тоді, коли він ніби-то знайшов свій новий реліґійно-моральний шлях, огорнуті страшним песимізмом. Саме сі твори наочно показують, що жадна „реліґійно“-моралістична доктрина, котра не ґрунтується на твердій вірі в особисте безсмертя душі, не може принести повного задоволення людській душі. „Викинувши“ з евангелії оповідання про Воскресення Христове, Т. свою етику зробив мертвою, безпідставною і безцільною. Справді, з якої рації й по що людина малаб виконувати моральні приписи й стримуватися від приємностей і насолод, якщо зі смертю вона перестає існувати? Ще ап. Павло казав: „Як що Христос не воскрес, то й проповідь наша марна, марна й віра ваша... І якщо ми в сім тільки життю надіємося на Христа, то ми нещасніші всіх людей“. Віра в Воскресення Христове дає певну підставу й вірі в безсмертя нашої душі, а через те надає зміст і ціль нашому поступованню, моральному досконаленню, досягненням нашого розуму, всьому нашому істнуванню. Без сеї віри людину огортає та темрява, яку в таких жахливих фарбах представив Толстой у „Смерти Ивана Ильича“ й яка майже постійно до кінця його життя гнітила його душу.

О. Максимович.

*) М. Страхов (народ. 1828 р., † 1896 р.) літературний критик і фільософ. Разом з Ф. і М. Достоєвськими належав до напряму т. зв. „почвенников“, досить близького по духу до наших кирило-методіївців. Був між инш. співробітником украін. „Основи“. Головна заслуга його — річева й поважна критика матеріялізму, „нігілізму“ й безреліґійної цивілізації, а також шукання шляхів до створення християнської культури.

Читайте „Нову Зорю“!

„ОЛЬКА", 2-5 22—30

Одинокий спеціяльний магазин трикотажів.
Продає найтревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах Ґуртових.

Львів, — Ринок 35
(біля „Нар. Торговлі").

ЧАЙ
КАВУ
і ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 300 6—15

ЕДМУНД РІДЛЬ
Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

Інжинір-архітект **ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ**
уповажнений будівничий
Львів. вул. Содова ч. 3. II. пов. (бічна вул. Потоцького)

виготовляє проекти і кошториси для будови церков, народніх домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних; мешкальних і промислових. Бере в підприємство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний нагляд при будовах, виробляє затвердження проектів у Воєвідств. — Поради безплатно. 321 2 8

ДЕНТИСТ
асист. клініки стоматольогічної У. Я. К
Д-р мед. Янковський Мечислав
Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.
Дентистичну техніку веду особисто.
ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.
277 11—15

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48
328 Жадайте цінників. 1—12

Ратуйте ваше здоровлє, бо чоловік стається калікою!

Приймаю хворих, що їм наростають горби і кривіють: стриж хребетний, колина, бедра, стопи, всілякий сустав, недоволодіння й параліж цілу у дітей і старих осіб! Я застосовую в оних випадках спеціяльні лічничі ортопедичні апарати, а на наростаючі горби і скривлення плечий лічничі простуючі горсети ортопедичні ріжних системів найновішого винаходу. Для амп утованих штучні ноги (протези) американського систему.

Зголошення хворих приймає:

Ортопед-директор Й. РАПАПОРТ
спеціяльне лічничо-ортопедичне Заведення
від 9—1 і 3 7 попол.
223 **Львів, вул. Красіцьких ч. 8.** 1—4

НА ЗАМОВЛЕННЯ ГОТОВІ
ФУТРА
і перерібки поручає
фірма Ф. і Ю. Любельські
Львів, Рутовського 5. Телеф. 48-70
319 **40 літ істнування.** 3—10

ТОЛОЧАЛЬНЯ наймодніїших десенів на плюшових плащах навіть знищених — відсвіжування на спеціяльних машинах — переробляння на модний фасон — фарбування футер лишським способом
РОБІТНЯ СУКОНЬ
М. ВОЛЯНСЬКОЇ
Львів, Собіського 12, Телефон 17-04. 291 4-9

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 31-50

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ
всякого рода **ФУТЕР**
Єлисавети СОЛІК (вдови І. Соліка)
Львів, тільки ул. Собєського 4. 3 1 6-11

П. Т.

Маю честь поручити свою кравецьку фірму

Станислав Курц

у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов., в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелєрини, похоронники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.

З високим поважанням
Станислав Курц
кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців
226 2-20
Львів, вул. Баторого 12—14, 4 пов.

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає 261
:-: першорядна робітня обуви :-: 17-27
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ.
І-ша бібл. — 57 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 105 книжок за 150 зол. під. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч р по 30 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парохіяльних бібліотек. Усі книжки відповідно добрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II бібл. 120 зол. — Замісць готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: „Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 12—50

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: **та дрібного промислу** ::
продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах
Фірма **PEZETKA**
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 16—20

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 34-?

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ
та дамських суконь
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисенька")
225 Полекші **в сплатах.** 2—20

Артистичні фарби, Пендзлі, малярські полотна

316в поручає 6—20
О. Т. ВІНКЛЄРА Син, ЛЬВІВ, Ринок 28.

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, станція зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові.** 282 17-25

ФУТРА мужеські й дамські містові й до дороги, куртки, свитки, шапки і т. п. поручає
М. А. АВҐУСТИН
МАҐАЗИН ФУТЕР
Львів, Рутовського 7. Тел. 49—46.
297 Приймає всякі роботи кушнірські. 6-10

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Грамофони, ровери
Кружлівки молочарські
261 17—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10